

ŽIVOTOPISY SVATÝCH

Všechna práva vyhrazena

Svatí čeští patronové

ŽIVOTOPISY SVATÝCH

V POŘADÍ DĚJIN CÍRKEVNÍCH

NAPSAL ISIDOR VONDRUŠKA

1 9 3 1

LADISLAV KUNCÍŘ V PRAZE

Nro 3622. Ex Consistorio Apostolici Administratoris dioecesis Brunensis, die 10. Mai 1927.

NIHIL OBSTAT. Raimundus M. Kobza, censor ex officio.
IMPRIMATUR. † Josephus, Episcopus Adrahensis, Apostolicus Administrator.

Č Á S T T Ř E T Í

ŽIVOTOPISY SVATÝCH

V POŘADÍ DĚJIN CÍRKEVNÍCH

ČÁST TŘETÍ

56. BLUDAŘSTVÍ STŘEDO- VĚKÁ. INKVISICE

V jedenáctém století povstalo v krajích západních mnoho sekt, které se odchýlily od Církve věroukou i mravoukou.

Kataři (t. j. čistí) anebo *albigenští* (od města Albi nebo Albigny v jižní Francii) učili, že viditelný svět je dílem zlého ducha, zavrhovali Písmo svaté Starého Zákona, svátosti, bohoslužbu křesťanskou, statky pozemské, zabíjení zvířat, požívání masa, mléka a vajec; zvláště pak zavrhovali manželství. Mnozí, aby nehřešili, činili životu svému konec; říkali tomu „uvést se do endury“. - Albigenští byli Církvi i státu nebezpeční. Církve vydala proti nim přísné edikty, vysílala proti nim misionáře, aby je poučovali a zpět do Církve přivedli, na př. sv. Dominika, ale oni nedbali a lnuli k svému bludnému učení

dále, ano zavraždili i papežského vyslance. Proto Papež Innocenc III. (1198-1216) dal proti nim hlásati křížáckou výpravu. Vedl ji hrabě Šimon z Montfortu; albigenští podlehli v dvacetiletém krvavém boji.

Valdenští byli taktéž sekta ve Francii, jejíž původcem byl Petr Valdus, bohatý kupec lyonský. Zavrhovali Mši svatou, skoro všechny svátosti, úctu svatých, chrámy, jmění církevní a odpírali poslušnost biskupům jakožto držitelům statků církevních. Zavrhovali válku, obranu cti a života, snahu po nabývání jmění. Kněží měli býti jen nevzdělaní a prací rukou svých se živící. Poukazovali na chudobu Církve v dobách apoštolských. Protože byli živi chudě, nazýváni byli „chudými Lyonskými“. - Jiní bludaři byli petrobrusiáni, beghardi a j.

Církve rozsuzovala, je-li kdo skutečně kacířem a snažila se usvědčené kacíře smí-

řiti s Církví; zatvrzelé však odevzdávala soudu světskému. Rozeznávání mezi církevním rozsudkem a státním vykonáním rozsudku bylo ovšem pouze formální. Kacíř byl pokládán za bujiče proti státu. Byla to státní moc, která ustanovila přísné tresty na kacíře. Soud světský trestal kacíře vězením, vyhnáním, zabavením jmění a v některých případech i smrtí, ponejvíce upálením. Církev katolická neschvalovala trest smrti pro kacíře (na př. sv. Ambrož, sv. Augustin). Ještě r. 1162 prohlásil papež Alexander III., že je lepší katarům, vinníkům odpustiti, než nevinné potrestati. *Císař Bedřich II., ač svobodomyšlný, prohlásil r. 1231, že je nutno kacíře trestati upálením.* Zákon Bedřicha II. byl v platnosti od r. 1231 až do r. 1555.

Mnozí bludaři zůstali tajně oddáni svým bludům; aby nemohli svoje záhubné učení rozšiřovati mezi lidem, založen byl r. 1229 na synodě toulousské *soud inkvisiční*. Soud ten byl s počátku v rukou biskupů, později výhradně v rukou dominikánů. Inkvisice měla pátrati po bludařích; její účel byl potrestati vinníky. Proti inkvisici lid byl záhy rozezlen a sice proto, že vyšetřování se dělo potají, že vyšetřující a soudce byli jedna a táž osoba a že udavatel nemusil osobně udání své proti obžalovanému činiti a zastávati. Byly tři cesty, jimiž obžalovaný mohl uniknouti: očistovací přísaha, podařilo-li se mu nalézt 8-12 svědků v jeho prospěch svědčících, slavnostní odpřisáhnutí bludu, nebo udání jiných vinníkův. Soud inkvisiční byl přísný, bezohledný, ale ne

nespravedlivý. Nedá se upříti, že postupoval často s přílišnou přísností. Přiznal-li se kdo nebo nepřiznal, byl-li vinen nebo nevinen, - bez pokuty málokdo vyšel. Řízení soudu inkvisičního popisuje zevrubně Dr. Grupp, svazek V. (z r. 1919), str. 195 a násl. Ale zprávy o krutosti soudu inkvisičního jsou upřílišeny a tendenčně zbarveny. Málokdo byl potrestán smrtí. Llorento vykládá, že dne 12. února 1486 v Toledě bylo potrestáno 750 obžalovaných; k tomu sluší poznamenati, že tresty jejich byly výhradně tresty církevní, - ani jeden z nich nebyl popraven. Před soudem inkvisičním stál i učený hvězdář Galileo Galilei († 1642). Učil, že země se otáčí kolem slunce, ale dokázati toho nedovedl. Tomutěž učil už před ním kanovník Koperník († 1543). Církev žádá, aby nějaké tvrzení nebo nový názor byl pokládán za pouhou domněnku tak dlouho, dokud vědě se nepodaří podati bezpečný důkaz o správnosti tohoto názoru. Protože mnozí zneužívali nedokázaného učení Galileova k útokům na Písmo svaté, které po lidsku mluví o vycházení a zapadání slunce, byl spis Galileův zakázán a když Newton († 1727) pohyb země nezvratně dokázal, zrušil papež výrok inkvisice nad spisem Galileovým.

Od inkvisice církevní sluší rozeznávati inkvisici španělskou, jež byla ponejvíce světským úřadem na vypátrání a potrestání mohamedánů a židů, kteří se na oko dělali křesťany, aby tím snadněji mohli vykonávati své zrádné záměry proti králům španělským. Tato inkvisice dopouštěla se mnohých ukrutností na vin-

ných i nevinných. Llorento ve Španělsku († 1823) vyličoval španělskou inkvisici jako ústav církevní. Ale protestantský dějepisec Leo píše: „Isabella dovedla úřadem inkvisičním, jenž byl zřízením závislým jediné na její moci, ohnouti šlechtu i duchovenstvo.“ - A Ranke nazývá tuto inkvisici: Ein politisches Institut. - Llorentovo „auto da fê“ nemá nic společného s francouzským slovem „feu“, t. j. oheň, nýbrž odvozuje se od slov „actus fidei“, t. j. úkon víry, či prohlášení rozsudku.

57. NOVÉ ŘÁDY ŘEHOLNÍ

Řád Nejsvětější Trojice čili trinitáři.

Sv. JAN Z MATHY narodil se r. 1160 ve Fauconu v Provinci ve Francii a záhy vynikal ušlechtilou láskou k chudým. Když byl na studiích v městě Aix, rozdával chudým z peněz, které mu otec posílal. Dokončiv studie, dal se vysvětit na kněze; při první Mši sv. měl podivuhodné vidění. Viděl anděla, bělostným hávem oděného, s červenomodrým křížem na prsou a majícího po obou stranách po jednom otroku, z nichž jeden zdál se býti křesťan, jeden pak Maur. Vidění toto zaujalo všechnu jeho mysl. I odešel do samoty, kde se sešel se staříckým poustevníkem Felixem z Valois; přidružil se k němu a žili oba po tři léta v bratrské lásce, ač věkem byli tak rozdílní. Jan vypravoval zjev, který byl spatřil; oba si vykládali zjev v ten smysl, že Jan má svůj život zasvětit úkolu vykupovati křesťany

ze zajetí mohamedánského. Oba, Jan i Felix, se odebrali do Říma, aby papeži úmysl ten vyložili; učinili návrh na nový řád, nesoucí se k péči o křesťanské vězně. Papež Innocenc III. s největší radostí schválil řád a nazval jej řádem trinitářů čili řádem nejsvětější Trojice na vykupování křesťanských zajatců a určil za řádový oděv bílý šat s červenomodrým křížem na prsou. Také ihned ustanovil Jana z Mathy prvním vrchním představeným.

Nový řád přijal pravidla na základě řehole sv. Augustina. Výtěžek z majetku řádového měl býti rozdělován na tři díly, z nichž dva díly měly býti dávány na výživu řeholníků a na podporu chudých nemocných, jeden díl pak měl býti věnován na vykupování křesťanů ze zajetí mohamedánského. Trinitáři měli úkolem vykupovati také zajaté Saraceny a vyměňovati je za zajaté křesťany. Proto Innocenc III. poslal list emirovi v Maroku, v němž mu sdělil založení řádu trinitářů, žádal o povolení, aby řeholníci měli volný přístup do Maroka a dodal, že trinitáři budou prospívati nejen křesťanům, ale i mohamedánům tím, že zjednájí výměnu zajatců.

Jan a Felix se vrátili do Francie; přidali se k nim čtyři druhové. Francouzský král Filip August přál novému řádu, šlechtic Gauthier de Chatillon jim dal pozemek v krajině meauxské na řece Marně; pozemek slul Cerfroi (t. j. u chladného jelena), a proto i mateřský klášter obdržel jméno Cerfroi. Prvním jeho představeným byl Felix Valoisický. Jan z Mathy záhy sebral značně peněz; poprvé šli dva řeholní bratři se sebranými penězi do Maroka. Vrátili se

a přivedli s sebou 186 křesťanů. Za jásosotu obyvatelstva je vedli do Paříže, zvony všech chrámů zněly na uvítanou a lid se hrnul vězňům v ústřety a vzdával díky obětavým trinitářům. Jan cestoval pak sám po dvakrátě mezi Saracény a osvobodil po prvé 110, po druhé 120 vězňů. Při druhé cestě byl Jan ranami od nepřátel zasypán; křesťané ho našli v městě Tunisu zkrvaveného a polomrtvého na ulici. Řekl: „Rád bych obětoval život za ubohé vězně.“ A když s vykoupenými 120 vězni vstoupil na loď, přihnali se za ním ještě jednou mohamedáni, rozbili kormidlo, roztrhali plachty a odrazili loď ode břehu, aby takto všichni zahynuli. Ale křesťané rozestřeli místo plachet své pláště a s pomocí Boží loď šťastně přistala v přístavu ostijském u Říma.

Řád trinitářů zatím se šířil utěšeně i do jiných zemí. V Paříži založen byl klášter na místě někdejšího kostela sv. Mathurina. Proto Pařížané nazývali trinitáře také mathuriny. - Trinitáři, kromě hlavního svého úkolu se ujímali také starců a nemocných a zřizovali „domy milosrdenství“. - Jan z Mathy, byv jmenován dvorním kaplanem, kázal horlivě slovo Boží. Poslední dva roky trávil Jan v Římě, kde, ač sám churav, ošetřoval nemocné a sloužil vězňům. Zemřel 17. prosince 1213. Svátek 8. února.

Sv. FELIX Z VALOIS pocházel ze starobylého rodu francouzského; narodil se r. 1127. Byl soucitného srdce již v mládí; odpíral si lepších pokrmů a dával je chudým a nejednou se stalo, že spatřiv chartrně oblečeného žebráka, daroval mu svůj

šat. Zatoužil po životě bohumilém v ústraní a proto odešel do samoty v krajině meauxské. Kolem 1194 se k němu přidružil Jan z Mathy a oba žili pospolu v bratrské lásce po tři léta, ač věkem byli rozdílni. Oba si umínili, že zasvěti svůj život vykupování otroků ze zajetí mohamedánského. I odebrali se do Říma, hodlajíce založiti řád k tomu účelu.

Papež Innocenc III. r. 1198 řád schválil a ustanovil Jana z Mathy prvním vrchním představeným nového řádu. Vrátivše se do vlasti, založili klášter Cerfroi; prvním představeným tohoto kláštera byl Felix. Felix se staral o rozvoj řádu, odchovával horlivé bratry, jimž vštěpoval lásku k tomuto povolání, plnému obětí. Činnost jeho měla úspěch. Řád se šířil nejen ve Francii, ale i v jiných zemích. Sv. Felix † 12. ledna roku 1212, slaví se 20. listopadu.

Sv. SERAPION, trinitář, zůstal na své třetí cestě v Alžíru a čekal na svého druha Berengara, neboť nedostávalo se mu peněz na vykupování zajatců. Protože však Serapion zároveň také mohamedánům hlásal víru, byl od nich polapen a na kusy rozsekán. Rok smrti 1240. Svátek bl. Serapiona 7. prosince.

Bl. ANNA A JESU, trinitářka, zasloužila se o zřízení kláštera pro trinitáře kolem roku 1236. Vlast a doba úmrtí nejsou známy. Svátek 2. června.

Řád Panny Marie de Mercede na vykupování zajatců.

Sv. PETR NOLASKUS se narodil roku 1189 na zámku v Carcassonně v krajině

languedocské, v jižní Francii, jako syn šlechtických rodičů. Nesháněl se po zábavách a rozkoších, nýbrž měl zalíbení v tichém životě. Matka chtěla, aby se Petr oženil a aby starý, slavný rod udržel, ale Petr se odhodlal dáti výhost světu. V oné době vedl hrabě Šimon z Montfortu válku proti odbojným sektářům albigenským. Šimon zajal Jakuba, synáčka španělského krále Pedra II., jenž byl spojencem albigenským. Šimon Montfortský daroval onomu synáčkovi svobodu a poslal ho do Španělska. Petr Nolaskus byl určen za průvodce mladičského prince. Tímto způsobem se Petr dostal do Španělska a zůstal tam až do smrti.

Petr vychovával královici a získal si na dvoře královském obecnou vážnost. Tam měl příležitost pozorovati osud křesťanských zajatců, uvězněných v krajinách, od mohamedánských Maurů ovládaných. Trpký byl jejich osud. Okovy na ruku, zahalení bídnými cáry konali těžké práce, jsouce popoháněni bičí i kyji. Pokrmem jim byl suchý chléb s troškou rýže, obydlím vlhké sklepy. Kdož z nich onemocněli, snášeli trampoty ještě větší, jsouce bez úlevy a bez útěchy. Petr spatřiv je, zaplakal nad nimi a řekl ke svým průvodcům: „Hle, tu bychom si mohli zasloužit poklady věčné!“ Ihned se odebral do Valencie a do Barcelony a podařilo se mu některé zajatce vykoupiti. K tomu účelu obětoval všechny své statky; k tomu povzbuzoval i jiné lidi.

Tenkrát byla v Barceloně družina kněží a rytířů, kteří si vzali za úkol, ošetřovati vězně, sbírat pro ně almužny a pobřeží

stříci proti Saracenům. Petr Nolaskus jim navrhl, aby založen byl na tento účel zvláštní řád. Někteří dvořané království tomu odpírali; jedni žárlili na Petra, že jsa cizozemec, požívá vážnosti u krále; druzí vytýkali, že prý v zemi je dost nešťastníků a že není třeba nositi peníze pohanům do ciziny. Avšak Petr Nolaskus se nedal odvrátiti od svého úmyslu. Když se k němu přidružilo 13 druhů, šest kněží a sedm rytířů, založen byl roku 1223 řád, jemuž bylo dáno jméno: „Řád Matky Boží na vykupování zajatců.“ Ke třem obyčejným slibům řeholním přidán byl čtvrtý slib, jímž se člen zavazoval, že na vykupování zajatců věnuje nejen své statky, ale i svobodu, ba i život. Roucho řeholníků bylo bílé se škapulířem; na prsou šat byl označen královským znakem arragonským: třemi zlatými koly v červeném poli a stříbrným křížem nahoře. Prvním komturem čili generálem byl ustanoven Petr Nolaskus, zakladatel řádu. Papež Řehoř IX. potvrdil roku 1235 tento řád a dal mu řeholní pravidla sv. Augustina. Pravidla nové řehole napsal sv. Raymund Pennafortský. Král Jakub postavil v Barceloně výstavný klášter řádový.

Petr Nolaskus se odebral do Alžíru, kde vládli Saraceni. Všude přinášel křesťanským vězňům pomoc a útěchu. Vykoupil 400 zajatců. Vytýkal mohamedánům jejich necitelnost a ukrutnost a snášel ve svém povolání radostně nejen hlad a vedro, ale i okovy. I mohamedáni se podívovali jeho horlivosti. Petr se vrátil ze Španělska. Požíval všeobecné vážnosti. Král francouzský sv. Ludvík IX. si přál, aby Petr

jej provázel ve válce křižácké. Avšak Petr ochuravěv, nejen že žádosti této nemohl vyhověti, ale i úřad generála řádového složil. Uchýlil se do kláštera barcelonského. Tam konal jako prostý řeholní bratr i nejnižší práci v klášteře a plesal, když měl u klášterní brány rozdávatí almužnu. Byl dojemně pokorný. Podpisoval se: „Petr Nolaskus, neužitečný služebník“, nebo „povrhel světa“, nebo „pravdivé nic“. Zemřel dne 25. prosince r. 1256. Svátek sv. Petra Nolaska 31. ledna.

Sv. RAYMUND (Raimund) *Pennafortský* narodil se r. 1175 v Barceloně ve Španělsku. Předkové jeho měli jméno od hradu Pennaforte v Katalonii a byli spřízněni s královskou rodinou arragonskou. Raymund se pilně věnoval studiím a jsa 20letý, byl povýšen za učitele filosofie. Pak se odebral do Bologně v Italii, aby tam studoval církevní a světské právo. Dosáhnuv hodnosti doktorské, jal se přednáseti na vysoké škole boloňské církevní právo a zároveň byl veřejným obhájcem chudých lidí před soudem. Barcelonský biskup si přál míti Raymunda ve své diecési; navštívil jej a přiměl, aby se vrátil do vlasti. Raymund vyhověl té žádosti a biskup jej učinil svým generálním vikářem. Raymund konal své povinnosti svědomitě, jsa svému biskupu dobrým rádcem.

Když bylo Raymundovi 45 let, vstoupil do řádu dominikánského a napsal různé bohovědné spisy. Také napsal pravidla nové řehole na vykupování zajatců, byv vybidnut Petrem Nolaskem. Pověst o věhlasném učenci Raymundovi se dostala

do Říma a papež Řehoř IX. povolal Raymunda k sobě. Učinil jej svým zpovědníkem. Uložil mu, aby pokračoval v Gratianově sbírce papežských a sněmovních církevních výnosů, kterážto sbírka se končila rokem 1156. Spis Raymundův tvořil druhý svazek církevního práva. Na knize pracoval po tři léta. Knihy jeho se pak užívalo na vysokých školách i při církevních soudech. Také úřad zpovědníka papežova konal Raymund neohroženě. Kdysi upozoroval, že chudí odešli z papežského paláce s prázdnou; neopominul papeži vytknouti nedostatečnou péči o chudé. Papež mu nabídl později biskupství taragonské ve Španělsku, ale Raymund ho nepřijal. Později ochuravěv, s dovolením papežovým se vrátil do své vlasti.

Řeholní bratři zvolili Raymunda roku 1238 generálem řádu. Raymund přijal volbu a pečoval o rozvoj řádu; sebral pravidla řádu v jednotný svazek a vyložil je v duchu sv. Dominika. Roku 1240 Raymund složil svůj úřad a žil nadále jako prostý řeholní bratr. Jako stařec věnoval se misionářskému dílu u mohamedánů a židů a založil školy, aby z nich vycházeli schopní misionáři. Raymund byl zpovědníkem krále Jakuba; neostýchal se krále napomínati a kárati, jako kdysi napomenul papeže. Kdysi Raymund vyprovázel krále Jakuba, který po lodi jel na ostrov Majorku; král vzal na loď i svou milostnici, se kterou měl nečestné styky; proto Raymund ostře pokáral krále. Raymund připravil se po křesťansku na smrt a zemřel, jsa skoro stoletý, dne 6. ledna 1275. Svátek 23. ledna.

Sv. RAYMUND NONNATUS (t. j. nenarozený; nazývá se tak, protože matka jeho před porodem zemřela a lékař umělým způsobem vyňal dítě ze života jejího) se narodil r. 1200 v Portellu v Katalonii ve Španělsku; měl otce šlechtice sice, ale zchudlého. Otec si přál, aby syn Raymund dosáhl vysoké hodnosti státní, aby se oženil a aby takto rodu získal novou slávu. Ale Raymund prohlásil, že má touhu po stavu duchovním. Otec se rozhněval a vzal syna ze studií domů; rozkázal mu, aby se odebral na vzdálený dvorec a aby tam hospodařil, dokud si jinak neusmyslí. Raymund šel. Tichý život rolnický a pastýřský se mu zalíbil. Raymund nepoznal lásky mateřské a kochal se tedy modlitbou; v modlitbách se obracel k Panně Marii, aby mu byla matkou. V kapliče spatřil obraz Panny Marie a tu kdysi vylévaje své roznícené city v modlitbách, umínil si, že bude žíti v panenské čistotě a že vstoupí do řádu Matky Boží na vykupování zajatců, jež byl na svých studiích poznal. Kdysi byl Raymund u otce obžalován, že prý zanedbává stáda a že prý stále klečí v kapliče. Otec se odebral na dvorec a vskutku nalezl Raymunda klečícího před obrazem Matky Boží. Tu pak otec svolil k žádosti synově, ale teprve po delším zdráhání a na přímluvu kmotra Raymundova, hraběte z Kardony.

Raymund plesaje vstoupil do řádu Matky Boží na vykupování zajatců. Provázel Petra Nolaska po dvakráte do území mohamedánských. Z Říma, kam byl poslán jako zplnomocněnec řádu, odebral se do Afriky a vykoupil víc než 200 křesťan-

ských zajatců. Tu se mu nedostávalo peněz a proto nabídl sám sebe jako rukojmě, přijal okovy a oblékl se šatem otroků raduje se, že smí trpěti z lásky ke Kristu Ježíši a k bližnímu. Raymund neustal ve své horlivosti; máje okovy na rukou, obcházel uvězněné křesťany, těšil je a povzbuzoval je k trpělivosti. Při tom neohroženě hlásal evangelium Maurům i židům. Obrátil dva vznešené Maury na víru Kristovu a deset židů. Mohamedánský soudce podrážděn horlivostí Raymundovou, dal jej na veřejném místě zmrskati a dal mu oba pysky propáliti žhavým železným bodcem, dal otvory provléci řetízek a na řetízek uvázati zámeček s klíčem. Klíčem byl zámeček otevírán pouze jednou za tři dni, aby vězni byla dána skrovná potrava.

Tak ležel Raymund v žaláři opuštěn, okovy na rukou, zámeček na rtech; s dojemnou trpělivostí snášel svůj smutný osud. A když ho přišli křesťané navštívit, byli pouhým jeho zjevem, jenž byl mocnější než kázání, utvrzováni ve víře. Konečně, po dlouhých osmi měsících, donesli řeholní bratři potřebné výkupné a Raymund byl propuštěn na svobodu. Mínil zůstati v Africe a věnovati se dále zajatcům. Ale papež Řehoř IX. dověděl se o jeho zásluhách a strastech, jmenoval Raymunda kardinálem. Nezbyvalo Raymundovi, leč se vrátiti do vlasti. Byl uvítán radostně a slavně jako hrdina lásky křesťanské. Avšak i při své vysoké hodnosti zůstal pokorným a prostým řeholníkem. Papež mu rozkázal, aby se odebral do Říma; Raymund poslechl, avšak na

cestě se roznemohl, když chtěl navštívit svého příznivce a kmotra v Kardoně. Tam zemřel, jsa teprve 36 letý, roku 1240, snad 31. srpna. Svátek sv. Raymunda 31. srpna.

Sv. PETR PASCHAL narodil se roku 1230 ve Valencii ve Španělsku. Vstoupil do řádu na vykupování zajatců a činil za vedení Petra Nolaska velké pokroky v životě duchovním. Později byl biskupem jaenským. Kdysi ho přepadli v Granadě Maurové a zavraždili jej kolem r. 1300. Svátek 6. prosince (nebo 23. října).

Bl. PETR ARMENGAUDUS, syn hraběte Urgela v Quardii v Katalonii, byl povahy zpupné a lehkomyšlné. Stal se vůdcem loupežníků. Ale upadl v zajetí svého vlastního otce. I obrátil se k Bohu a vstoupil do řádu na vykupování zajatců. Roku 1261 podnikl cestu do Afriky. Měl s sebou peněz na vykoupení pouze 137 křesťanů. Zůstal tedy v zemi. Druh Vilém odebral se do vlasti opatřit nových peněz. Ale Vilém se dlouho nevracel a tu mohamedáni pověsili Petra. Petr však po jejich odchodu se vyprostil z provazu a vrátil se do Španělska. Od té doby měl krk zkřivený a tvář zchradlou. Zemřel v Quardii roku 1304. Svátek 27. března.

Rád sluhů Panny Marie čili servitů.

SEDM SVATÝCH ZAKLADATELŮ:
Bonfilius Monaldi, Bonajuncta Manetti, Manetus dell' Antella, Amideo (nebo Bartoloměj) *Amidei, Uguccio Uguccioni, Sosteneo de Sosteneis a Alexius Falconieri* byli zámožní a zbožní mladíci v italském

městě Florencii, kteří si dne 15. srpna 1233 umínili, že dají výhost světu a že zasvěti svůj život obzvláštní úctě blahoslavené Marie Panny. Rozdali své statky chudým, oděli se šedým rouchem a odešli na vysokou horu Senario, tři hodiny cesty od Florencie, aby tam v ústraní poustevničili a Matku Boží modlitbou a zpěvem uctívali. Usnesli se, že založí zvláštní řád dle řehole sv. Augustina. Jako šat zvolili si černé mnišské roucho se škapulířem. Všichni byli posvěceni na kněze; jediný Alexius z pokory se nedal vysvětit, chtěje zůstat řeholním bratrem. Řád obdržel název Služebníci Panny Marie čili servité. Papež Alexander IX. řád potvrdil. Vrchním představeným byl zvolen Bonfilius Monaldi. Řeholní bratr Alexius zemřel ve stáří 110 let roku 1310. Svátek sv. sedmi zakladatelů řádu Služebníků Panny Marie čili servitů 11. února. (Svátek Amidey či Bartoloměje je také 14. června.)

Bl. JOACHIM SIENSKÝ se narodil v Sieně v Italii a byl tamtéž servitou řeholním bratrem; byl horlivý v konání svých povinností a zemřel 47 letý roku 1305. Svátek 16. dubna.

Bl. FRANTIŠEK PATRICIUS pocházel z rodu Patrizzi, narodil se v Sieně a byl knězem řádu servitů. Zemřel roku 1328. Svátek 8. června.

Sv. FILIP BENICKÝ pocházel ze šlechtického rodu Benizzů ve Florencii. Narodil se dne 15. srpna 1233. Právě v ten den ve Florencii vznikl řád servitů. Když Filip dlel na vysokých školách v Paříži, vyznačoval se pilností i mravností; zvláště choval dětinnou úctu k Matce Boží. Z Pa-

Sv. Jan z Mathy, sv. Felix z Valois a sv. Ivan

říže se odebral do Padovy a věnoval se tam studiu lékařství. Ukončiv studia, uсадil se ve Florencii jako lékař. Byl nejen dovedným lékařem, ale i věrným křesťanem. Kdysi zaslechl ve chrámu Páně slova epístoly ze Skutků apoštolských, která jednají o jáhnu Filipovi. Slova Písma svatého se ho hluboce dotkla. Umínil si jíti za hlasem Božím, opustiti svět a zaměnití lékařství za řeholi servitů.

R. 1253 byl do řádu servitů přijat. Tajil se svými studii. Konal všecku práci v klášteře, posluhoval v jídelně, čistil kuchyňské nádobí, pracoval v zahradě. Žil odříkavě a bičoval se. Kdysi byl poslán s řeholním spolubratrem do Sieny. Cestou se setkal se dvěma dominikány, kněžími, kteří se ubírali do Říma. Neznajíce italsky, hovořili s Filipem latinsky; z plynulé a duchaplné řeči Filipovy seznali, že jest muž vzdělaný. Zastavivše se u servitů sienských, vyslovili oni dominikáni svůj podiv nad vzdělaností řeholního bratra Filipa. Takto byli představení na Filipa upozorněni a rozkázali mu, aby se připravoval na kněžství. Filip se stal knězem a brzo poté byl zvolen vrchním představeným servitů, v řadě pátým. Filip porovnával řeholní pravidla se zvyky dosud zachovávanými a sestavil na základě zkušeností nové řeholní stanovy, jež od apoštolské Stolicе byly potvrzeny. Filip zvelebil kázeň klášterů a rozšířil řád o terciáře. Představou druhého řádu, totiž ženského odětví, ustanovil Julianu Falkonieri. Všude šířil úctu k Panně Marii a stal se takto chloubou svého řádu.

Když r. 1268 se uprázdnil stolec papežský, kardinálové pomýšleli zvoliti Filipa papežem. Filip však uslyšev o tom úmyslu, uprchl do lesnatého pohoří u Sieny a skrýval se tam tak dlouho, dokud neuslyšel, že byl zvolen nový papež Řehoř X. Tehdy zuřily v mnohých městech stranické boje. Tak tomu bylo i ve Forli. Filip chtěl rozvaděné soupeře ukonejšiti, ale ti se na něho shlukli, strhali s něho svrchní šat a vyhnali ho z města. Zvláště zuřivě si počínal jistý mladý šlechtic, jménem Peregrin Laziosi; ten udeřil Filipa do tváře a spálal mu. Filip snášel příkoří tiše a trpělivě; a právě touto tichostí a trpělivostí Peregrin byl dojat, pocítil hořkou lítost nad svým jednáním. chvátal za Filipem a kleknuv prosil ho za odpuštění. Obdržel je, změnil se v jiného člověka a vstoupil též do řádu servitů.

Filip šíře svůj řád, přišel několikrát do Německa. Král Rudolf Habsburský mu byl ochráncem a přítelem. Filip všude zveleboval úctu k Panně Marii. Když cítil, že život jeho se chýlí ke konci, složil úřad řádového generála a uchýlil se do kláštera tuderského (Todi). Lid ho chtěl přivítati slavně, ale Filip vyhnuv se veškeré okázalosti, řekl: „Jedinému Bohu budiž čest a sláva!“ Ve chrámu Páně se pomodliv, řekl prorocky: „Zde bude místo pokoje mého na věky.“ Stalo se tak vpravdě. Neboť Filip onemocněl prudkou zimnicí a ulehl. Přijav svaté svátosti, přál si: „Dejte mi mou knihu.“ Dali mu modlitebni knihu, Písmo svaté, řeholní knihu, ale on záporně kýval hlavou. Posléze ukázal na kříž, přijal jej do

svých rukou a řekl: „To jest má kniha, ve které jsou psána všechna dobrodíní od mého Vykupitele.“ Filip zemřel 22. srpna 1285. Svátek 23. srpna.

Sv. JULIANA FALKONIERI byla příbuzná Alexia Falkonieri, jednoho ze sedmi zakladatelů řádu servitů. Narodila se r. 1274. Otec její byl příznivcem servitů, vystavěl chrám a odevzdal jej servitům. Matka její Reguerdata vychovávala dceru v bázni Boží. Juliána si libovala v samotě a v modlitbách, měla ošklivost ke každému hříchu; zachvěla se hrůzou, uslyšela-li mluvit o hříchu; zvláště bděla nad panenskou svou čistotou; byla cudná a i v pohledech tak opatrná, že žádnému muži nepopatřila ve tvář. Proto staříček Alexius Falkonieri, příbuzný, říkával její matce: „Neporodilas bytost ženskou, ale andělskou.“ Matka pomýšlela dceru provdati; ale Juliána zamítla všechny nabízené nápadníky a učinivši slib ustavičného panenství, přijala z rukou generála servitů, Filipa Benického, roucho této řehole. Zprvu zůstávala u matky; ale po smrti matčině shromáždila kolem sebe sbornábožných panen a vdov, a tak vzniklo nové odvětví řádu servitského, které se nazývalo: „Služebnice Panny Marie.“

Juliána byvši od sv. Filipa ustanovena představenou, sepsala sama řeholní pravidla, jež papež Martin V. schválil. V Itálii lid nazýval tyto řeholnice mantellátky, protože nosily pláště s krátkými rukávy, aby mohly snáze pracovat. Juliána jsouc představenou celé řehole, zůstala povždy pokornou. Konala neomrzele všechny domácí práce a posluhovala sestrám, zvláště

když onemocněly. Ke všem byla shovívavá a úslužná, k sobě však přísná. Byla střídma, bičovala se, nosila ostrou žinici, odpočívala na holé zemi. Sv. Filip Benický velmi si jí vážil; řekl, že by se jí měla svěřiti správa nejen ženského, ale i mužského odvětví řádového. Když bylo Juliáně 70 let, onemocněla bolestnou nemocí žaludeční, takže nemohla požití pokrmu ani nápoje a tudíž ani přijmouti Tělo Páně. Proto prosila kněze, aby jí velebnou Svátost oltářní alespoň přiblížil k srdci. Když to kněz učinil, svatá Hostie zmizela a Juliána s úsměvem na rtech vydechla, roku 1344 (dle *D* 1341). Svátek 19. června.

Sv. PEREGRIN LAZIOSI narodil se r. 1260 (dle jiných r. 1265) ve Forli jako syn zámožných rodičů. Když kdysi sv. Filip Benický přišel do Forli, aby rozváděné soupeře ukonejšil, shlukli se tito kolem něho, strhali s něho svrchní šat a vyhnali ho z města. Zvláště zuřivě počínal si Peregrin Laziosi; ten udeřil Filipa do tváře a spálal mu. Filip snášel přikopání tiše a trpělivě; a právě touto tichostí a trpělivostí Peregrin byl dojat, pocítil hořkou lítost nad svým jednáním, chválal za Filipem a kleknuv, prosil za odpuštění. Obdržel je, změnil se v jiného člověka a vstoupil též do řádu servitů. Žil přísně a sebezapíravě. Po 30 let neusedl, leč ku krátkému dřímání na skále. Pro velikou trpělivost nazýván byl „druhým Jobem“. Zemřel r. 1345. Svátek 27. nebo 30. dubna nebo 13. května.

Bl. TOMÁŠ CURSINO pocházel z Civita Vecchia, byl servitou, ale z pokory

jen řeholním bratrem. Zemřel r. 1343. Svátek 21. července.

BL. BARTOLOMĚJKA (*Bartholomaea* či *Elisabetha de Vajariis*), servitka III. řádu v Sieně, zemřela roku 1348; svátek 19. května.

BL. MARIA DE SOKOS nebo *Cervellione*, byla dcera španělského šlechtice Cervellione, narodila se r. 1230 v Barceloně ve Španělsku. Odmítla nabídky ke sňatku a vstoupila do řádu de Mercede (či Nolasků). Zemřela r. 1290. Nazývá se „de Sokos“, t. j. de succursu, od pomoci, protože byla dobročinná. Svátek 19. září nebo 20. října.

Řád bratří kazatelů čili dominikánů.

Sv. DOMINIK narodil se roku 1170 ve starokastilském městě Kalaroga v biskupství osmanském ve Španělsku. Jeho rodičové sluli Felix Guzman a Johanna z Azy. Bohabojnost rodičů působila na vnímavou mysl Dominikovu tak, že záhy osvědčoval něžnou lásku k Bohu. Zprvu byl vychováván od svého strýce, arcikněze; dospěv čtrnáctého roku, byl poslán na vyšší školy do Palencie. I tam vynikal vroucí nábožností a čistotou mravů; světských zábav nevyhledával, naopak postil se a pilně se modlival, zvláště před nejsvětější Svátostí oltářní. Kdysi nastal v Palencii hlad z neúrody; Dominik rozdál vše, co měl, peníze, šaty, nábytek; ba i knihy, tehdy drahocenné, prodal, aby ulevil bídě hladového lidu. Kdosi mu vytýkal, že se takto zbavil pramenů k dalšímu vzdělání;

on však odpověděl: „Mám snad nad knihami seděti, když moji bližní hladem mrou?“ Ano i sám sebe chtěl Dominik prodati do otroctví, aby upokolil jistou matku, která nad zajetím svého syna hořkovala, a aby vykoupil jejího syna; matka však této jeho oběti nepřipustila.

Osmanský biskup Martin seznav výborné vlastnosti Dominikovy, povolal jej do kapitoly stoličného chrámu. Biskup Diego, nástupce Martinův, poslán byl do Dánska, aby tam vyjednával o sňatek leonského královice Ferdinanda s dánskou královskou dcerou. Se svatby sešlo, protože princezna zemřela. Ale na této cestě poznali biskup a Dominik, jenž ho provázela, co spousty a škod v jižní Francii zavinila sekta albigenských. Křižácká výprava proti nim nic nezmohla. Od papeže Innocence III. byli do jižní Francie vysláni citeauxský opat Arnold a dva cisterciensští kněží, Rudolf a Petr z Kastelnavy a jiní; bylo jim uloženo, aby tam kázali a lid na pravou cestu obraceli. Ale těmto papežským poslům a kazatelům vadil způsob, jakým se lidu jevili; přicházeli s velikou družinou, ve skvostném církevním rouchu, na koních nádherně osedlaných. Také nepřikladný život mnohých kazatelů zavinil neúspěch jejich kázání mezi bludaři, kteří lákali k sobě lid chudobou a líčenou přísností mravů.

Biskup Diego a Dominik to všecko pozorovali a proto si vyžádali v Římě povolení, aby směli v jižní Francii kázati a lid ve víře katolické na obranu proti albigencům utvrzovati. Oblekli se v chudé roucho a bosi, bez peněz a beze vší nád-

hery se vydali na apoštolskou cestu k albigenským. Přidali se k nim někteří horliví kazatelé. Kdykoliv se konaly učené hádky s albigenkými, tu Dominik vynikal učeností a výmluvností tak, že ho protivníci nazývali svým nebezpečným odpůrcem. Dominik upozoroval, že katoličtí rodičové dávají své děti do kacířských škol; proto zřídil v obci Pruille (na úpatí hor pyrenejských) klášterní ústav ku vzdělání katolických dívek. Také sepsal pravidla učitelkám a pěstounkám onoho ústavu a jako odznak jim dal bílé roucho s černým pláštěm.

Biskup Diego zemřel, družina misijnářská se rozpadla; zbyl jediný Dominik. Lítost maje nad nešťastným bloudícím lidem, snažil se jej mírnou cestou obracet k pravdě; katolický lid utvrzoval ve víře, obojím pak bez rozdílu prokazoval skutky milosrdenství. Zatvrzeli bludaři mu hrozili, že ho zavraždí. Dominik odpověděl: „Nejsem hoden, abych byl oslaven korunou mučednickou; nezasloužil jsem si ji.“ - Modlil se za zbloudilce; často bylo slyšeti jeho slova: „Pane, smiluj se nad tímto zbloudilým lidem.“ Dominik uměl jednati se zarytými bludaři. Kdysi bylo několik zarytých albigenců odsouzeno na smrt; Dominik vyprosil jednomu z nich milost a řekl mu: Víím, synu milý, že bude ti třeba ještě dlouhého času, než se polepšíš.“ Tato prorocká slova se vyplnila. Odsouzenec setrval ještě 20 let v bludařství; posléze však se přece obrátil k víře katolické.

Dominik získal čtyři horlivé kněze za spolupracovníky; i zamýšlel založiti dru-

žinu kazatelů, jež by vyučovala lid pravdám katolickým; zamýšlel založiti řád, přizpůsobený tehdejšímu časovému potřebám, který měl pěstovati i vědu i rozjímavý život. Hrabě z Montfortu daroval malé družině svůj zámek i s pozemky; dva měšťané toulouští ji darovali dům; a v tomto domě žili všichni po řeholnicku; tam byl položen základ k řádu kazatelskému. - Dominik se odebral r. 1215 do Říma, aby si vyžádal potvrzení pro nový řád. Avšak jeho úmysl se nezdařil. Bylot již tolik rozmanitých řeholí, že nezdálo se prospěšno zakládati nové řády. Lateránský sněm právě zasedající vydal příslušný zákaz. Avšak Dominik neztrácel mysl; umínil si vyčkati příhodnější doby. Tehdy se seznámil Dominik s Františkem Assiským. Oba zakládající nové řády, rozdělili si takorba svět mezi sebou. František chtěl obnoviti lidstvo naprostou chudobou a sebezapíravostí, Dominik pak chtěl napravití svět poučováním lidu a oživováním víry.

Vrátil se do Toulousu, dal rostoucí své družině řeholi sv. Augustina s některými účelnými změnami a dodatky, které přibral z řehole premonstrátské. Roku 1216 konal třetí cestu do Říma; tentokráte byl jeho řád od papeže Honoria III. potvrzen. Řád byl nazván „řádem kazatelským“. Při této příležitosti byl Dominik ustanoven „magistrem apoštolského paláce“ a jal se konati v papežském paláci pro papežskou družinu náboženské přednášky. Také při čtvrté cestě r. 1217 konané Dominik se zdarem šířil svou řeholí; v Římě obdržel chrám sv. Sixta a založil při něm

klášter, do něhož brzy se přihlásilo asi 100 bratří. Roku 1218 se vracel Dominik do Španělska. Celé hodiny trávil na kazatelně; zástupové lidu se hrnuli k němu. Dominik učil lid víře a mravnosti; doporučoval mu pobožnost svatého růžence. Růženec byl nejmocnějším prostředkem, jímž Dominik přivedl i zaryté hříšníky k napravení života. Při páté a poslední cestě římské Dominik se sešel opět se sv. Františkem Assiským.

Dominik konal svoje apoštolské cesty pěšky, bos, maje tlumok na zádech, v ruce poutnickou hůl. Kdykoliv spatřil nějakou osadu, poklekl a pomodlil se za její obyvatele. Zbožnost jeho byla vroucí. Kdykoliv Dominik četl Písmo sv., vždy dával na jevo živou účast; tu činil pohyby rukou, jako by zaháněl obtížné komáry, tu plakal, tu se usmíval, bil se v prsa, klopil zrak, líbal knihu. Spával obyčejně v kostelích, a kde jich nebylo, odpočíval kdekoliv na holé zemi. Cestou navštěvoval kláštery svého řádu; již o půlnoci budil spolubratry k modlitbě. Kázal všude ve městech i ve vsích; řeči jeho bývaly důrazné a ohnivé. Často se dal ze soustrasti s hříšníky na kazatelně do pláče a uchvátil takto své posluchače k lítosti. Žil v přísné sebekázi, bděl nad svými smysly, postil se tuze a bičoval se denně po třikráte, za sebe, za hříšníky a za duše v očistci. Mluvil vždy buď s Bohem nebo o Bohu a pokora jeho táhla k sobě neodolatelně srdce lidská. Také býval často u vytržení mysli. Smýšlení byl ryze církevního.

Když řád se byl rozšířil po všech zemích křesťanských, Dominik konal první

valnou schůzi. Ustanovil naprostou chudobu základem řádu, prohlásil sebe i své bratry za žebravé mnichy, zamítl nabízené statky a rozdal dosavadní jmění různým ženským klášterům; také rozdělil řád na 9 obvodů, z nichž jeden byl slovanský. Mezi prvními uředníky byli i 3 Slované, dva Poláci, Hyacinth a Česlav, a jeden Moravan, Jindřich. Ty přijal Dominik sám do řádu. - Také ustavil Dominik družinu „řád boje Kristova“, jejíž povinností bylo hájiti práv církevních. Tato družina se proměnila později v III. řád sv. Dominika.

Dominik konaje apoštolskou cestu, onemocněl v klášteře boloňském; bratři mu připravili lůžko; on však zamítl všechno pohodlí a ulehl jak obyčejně v řeholním oděvu na podlahu, na níž bylo rozeštěno hrubé roucho. Poté dal svolati novice a napomínal je, aby Boha milovali a řeholních pravidel věrně šetřili. „Zachoval jsem“, řekl, „až dosud neporušenost těla až do této chvíle; hleďte i vy pěstovati čistotu; setrvejte v pokoře a v dobrovolné chudobě; buďte pamětlivi, že Bohu sloužiti jest panovati.“ Pak se dal položiti na zemi popelem posypanou a opásal se železným řetězem; tak usnul v Pánu, ve věku 51 let, dne 6. srpna 1221. Svátek sv. Dominika 4. srpna. Téhož dne svátek bl. *Johanny de Aza*, matky sv. Dominika.

Bl. GUALA (Vala) narodil se v Bergamu v Italii; studoval, když tam sv. Dominik kázal. Vstoupil do řádu sv. Dominika. Jako převor získal si svými ctnostmi takovou vážnost, že přiměl znesvářené

občany boloňské a modenské, aby učinili mezi sebou Boží mír na 10 let. Také byl po několik let biskupem v Bressii, ale složil tuto hodnost. Zemřel roku 1244. Svátek 3. září.

Sv. PETR VERONSKÝ narodil se roku 1205 nebo 1206 v městě Veroně z rodičů sektářských, kteří byli oddáni bludům albigenským. Protože ve městě nebylo škol sektářských, otec posílal Petra do školy katolické. Petr přilnul k víře katolické. Kdysi Petr jda ze školy, potkal se se svým strýcem, jenž byl rovněž přívržencem albigenských. Strýc se ho tázal: „Čemu se's učil dnes ve škole?“ - Hošík odpověděl: „Apoštolskému vyznání víry,“ a jal se hned odříkávati: Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země... Ale strýc ho zakřikl: „Svět nepochází od Boha, nýbrž od ďábla.“ Petr se nedal mýlit a řekl, že nikdy jinak věřití nebude. Strýc šel k otci hošíkovu a vytýkal mu, proč posílá dítě do katolické školy. Proto otec dal syna prozatím vyučovati doma a pak ho vypravil na vysoké učení do Bologně. V Bologni zůstal Petr nábožný a mravný, nedávaje se sváděti zkaženými druhy; roku 1221 vstoupil do řádu dominikánského. Sám sv. Dominik jej přijal do řádu nedlouho před svou smrtí. Petr zachovával s úzkostlivou svědomitostí všechna pravidla řeholní. Postil se a ukládal si tak přísné skutky umrtvování, že ochuravěl. Od té doby šetřil pak rozumné míry v sebezapíravosti. Panickou čistotu zachoval až do smrti neporušenu. Kdysi byl Petr Veronský u převora křivě obžalován, že prý proti pravidlům řehol-

ním uvedl do své cely osoby ženského pohlaví. Petr, jsa nevinný, řekl: „Vím, že jsem veliký hříšník a podrobuji se jakémukoliv trestu.“ Prevor pokládal slova ta za přiznání a poslal Petra do jiného kláštera. Tam bylo Petrovi uloženo přísné pokání. Petr se podrobil pokorně, snášel všechno mlčky a trpělivě; jen v chrámě před křížem si pozastesk: „Ó Pane Ježíši! Ty víš, že jsem se neprovinil; proč dopouštíš, abych byl nespravedlivě odsuzován?“ A tu Petrovi se zdálo, jako by s kříže slyšel Kristův hlas: „A co zlého učinil jsem já, že mne na kříž přibíli? Nebuď malomyslný a uč se trpělivě snášeti svůj kříž!“ Petr setrval v trpělivosti. Nevina jeho vyšla na jevo a řeholní bratři si pak vážili Petra tím více.

Vysvěcen byv na kněze, připravoval se na úřad kazatelský. Vyzbrojil se důkladnými vědomostmi, aby lichému učení mohl se zdarem čeliti. Proslavil se záhy jako výtečný řečník. Papež ho jmenoval inkvisitorem. Petr konal obtížný a nebezpečný úřad horlivě. Míval časté rozpravy a hádky s bludaři albigenskými, potíral jejich učení a utvrzoval lid katolický ve víře. Někteří bludaři se umluli, že ho zavraždí. Petr věděl o jejich úkladech a řekl kdysi při kázání: „Vím, že kacíři vysadili na mou hlavu velikou sumu peněz a že na mne najali úkladné vrahy. Nuže, pravím, že jsem hotov pro Krista a pro víru i život obětovati“. Asi za 14 dní, dne 6. dubna 1252 se vracel Petr, provázen řeholním bratrem Dominikem, z Koma do Milána. V lese naň číhali úkladní vrahové. Jeden z nich se

vyřítíl na Petra a udeřil ho sekýrou do hlavy. Petr klesal k zemi, ale vzpřimiv se, modlil se slova apoštolského vyznání: „Věřím v Boha . . .“ a když nemohl dále mluvit, napsal na zemi svou krví: „Věřím.“ Poté byl od zákeřníka proboden dýkou. Dominik byl též smrtelně pobodán a zemřel po několika dnech. Svátek sv. Petra Veronského 29. dubna.

Bl. ISNARD byl od samého sv. Dominika přijat do sboru žáků; slaví se 20. března.

Bl. AMBROŽ SIENSKÝ vstoupil r. 1238 do řádu sv. Dominika. Zachoval až do smrti panickou čistotu. Kdysi kázel proti lichvě a tu mu praskla žíla; od této rány zemřel, a to 20. března 1286 ve věku 66 let. Svátek 20. (či 31.) března.

Bl. DIANA, dcera zámožných rodičů, vstoupila do kláštera dominikánek v Bologni. Rodiče a příbuzní ji chtěli odtud násilím vyvést, při čemž jí zlomili žebro. Ona však vytrvala. Pak se odebrala do Valle di San Pietro, kamž byl její klášter přeložen. Zemřela roku 1236. Svátek bl. Diany a jejích družek *Cecilie a Amáty*, dominikánek, 10. června.

Bl. BARTOLOMĚJ DE BRAGANZA, dominikán, pocházel ze vznešeného rodu Braganza a byl biskupem ve Vicenci (?). Jest o něm málo zpráv. Zemřel r. 1271 nebo 1270. Svátek 1. července (nebo 23. října).

Bl. JORDAN se narodil snad v Jerusalemě z německých rodičů, kteří tam dleli na pouti. Byl pokřtěn v Jordaně. Dle jiných zpráv se narodil v kraji mořském. Dle jiných zpráv pocházel z ro-

du hrabat Eberstein v Sasku. Studoval v Paříži a seznámil se tam s řádem sv. Dominika. Vstoupil do tohoto řádu a byl po smrti sv. Dominika zvolen druhým generálem řádovým. Slynul pokorou a dobročinností. Předcházel vzorným příkladem. Vynikal bystrým úsudkem. Jistý mnich byl v konventu obžalován, že vzal ruku jisté ženy do své ruky. Ospravedlnil se řka, že žena ona byla počestná. Jordan věc rozsoudil: „Dešť je něco dobrého, země je také něco dobrého, a přece, smísí-li se obojí, vzniká bláto. Ruka mužova může býti dobrá, ruka ženina také, a přece vzájemným dotknutím mohou vzniknouti nenáležitě myšlenky.“ Roku 1236 vykonal pouť do Svaté země. Na zpáteční cestě jeho korábutonula a všichni zahynuli. Tělo jeho bylo nalezeno a v Ptolemaidě pochováno. Svátek 13. února.

Bl. JORDAN z Pisy byl členem řádu sv. Dominika. Zemřel r. 1311. Svátek 30. září.

Bl. BENVENUTA BOJANO, terciářka řádu sv. Dominika ve Friaulu, † roku 1292. Svátek 29. nebo 30. října.

Bl. KATEŘINA RACONICI, terciářka řádu sv. Dominika v Piemontě; kdy zemřela, není známo. Svátek 5. září.

Bl. JAKUB DE BENEFACIS, dominikán, narodil se v Mantově; zemřel 1338. Svátek 29. listopadu.

Bl. JAKUB MEVANAS DE BEVAGNA narodil se v Bevagni (v papežském území); byl dominikán; ustavičně se bál věčného zavržení. Zemřel r. 1301. Svátek 23. srpna.

Bl. MIKULÁŠ DE PALEA, dominikán

v Perugii, zemřel po r. 1250. Svátek 14. února.

Bl. EMILIA BICHERI, převorka řádu sv. Dominika ve Vercellech. Zemřela r. 1314 (nikoliv r. 1274). Svátek 3. května (nebo 9. září, nebo 14. prosince).

Sv. ANEŽKA MONTEPULCIÁNSKÁ narodila se roku 1270 v městě Montepulciano u Sieny v Toskánsku a jevila již v mládí něžnou nábožnost; dychtivě naslouchala, když rodiče vypravovali o Pánu Ježíši a o Marii Panně; od her dětských odcházela do ústraní a modlívala se; když se jí ptali, co tam dělá, odpověděla: „Učím se své úloze.“ V útlém srdci záhy se ozvala touha po životě řeholním. Rodiče ji uvedli do panenského kláštera řádu sv. Dominika; svou poslušností, zbožností a nevinností rázem si získala přízeň všech řeholnic. Kdysi přišla cizí abatyše, aby z rozkazu biskupova klášter prohlédla (Dle D byl to sám biskup aventinský Vilém Ubertinus.) Spatřivši Anežku, řekla zkušená a osvícená abatyše: „Toto malé ctihodné děvče Anežka bude stavu řeholnímu k takové cti, jako její patronka, Anežka římská, je ke cti celé Církvi svým mučednictvím.“

Řeholnice ustanovily Anežku šafářkou u kláštere, kterýžto úřad svěřován byl pouze dospělým a zkušeným řeholnicím. A když řeholnice v Proceně žádaly, aby jim byla dána za představenou některá zkušená řeholnice, byla k tomu určena Anežka, ač teprve šestnáctiletá. Papež Mikuláš IV. prominul Anežce překážku nezletilosti. Anežka vědouc, že se nesluší, aby sama, jsouc mladičká, napomínala

starších spolusester, dávala naučení svým vlastním příkladem sebezapíravosti a jiných křesťanských ctností. Postila se, jsouc živa o chlebu a vodě, spávala na holé zemi, majíc pod hlavou kámen, bičovala se, aby smyslnost v sobě umrtvila. Pověst o jejích velikých ctnostech se šířila daleko, ale pokorná Anežka slýchala nerada, byla-li chválena. Její příbuzní v Montepulcianu si přáli, aby Anežka se odstěhovala do Montepulciana, anebo aby alespoň jednou navštívila svoje rodné město. Anežka se tedy odebrala s povolením představených na návštěvu do Montepulciana. Před městem tím stál na kopci dům, obývaný nevěstkami. Anežka andělsky čistá nesnesla pohledu na toto doupě hříchů. Projevila přání, aby ten dům byl proměněn v ženský klášter. Příbuzní souhlasili, vymohli od úřadu, aby řečený dům byl zrušen; koupili dům i s pozemkem a dali jej upravit v panenský klášter; žádali, aby Anežka v tomto klášteře zůstala navždy. A tak Anežka obdrževši svolení představených, přesídlila do Montepulciana. Za jejího vedení klášter se stal školou křesťanských ctností.

Ochuravěši, snášela zdlouhavou a bolestnou nemoc trpělivě. Připravila se na smrt a plačtci družky napomenula slovy: „Milujte se vespolek; jeť láska známkou dítek Božích.“ Zemřela 20. dubna 1314. Svátek sv. Anežky Montepulciánské 20. dubna.

Bl. MARKETA, panna, byla od narození slepá a zmrzačená; byla terciářkou řádu sv. Dominika v Città di Castello v Umbrii; v klášteře s ní nakládali tvrdě;

Zázrak sv. Filipa Benického

posléze byla propuštěna. Ujal se jí měšťan Venturino. Zemřela r. 1320. Svátek 13. dubna.

Bl. SIBYLLINA DE BISCOSSIS narodila se v Pavii ze zchudlých rodičů. Ve dvanáctém roce oslepla; modlila se ke sv. Dominiku, aby opět nabyla zraku a aby se mohla živiti prací svých rukou. Ale nenabyla zraku. Zato tím horlivěji naslouchala slovu Božímu v dominikánském kostele. Jako slepá vstoupila do družiny „Kajících sester sv. Dominika“. Budoucí věci předpověděla určitě, jako pravá věštkyně Sibylla. Byla málomluvná; ale promluvila-li, každý se divil moudrosti té neučené panny a spatřoval v tom osvětlení Ducha Svatého. Její skutky kajícího byly tak tuhé a přísné, že bylo lze se jim pouze podívat, ale nikoliv je napodobovat. Zemřela 80letá r. 1367. Svátek 19. března.

Bl. JOHANNA či Vanna (příjmím Urbevetana či *Orvietská*) narodila se v Karnyolu v Etrurii; byla členkou III. řádu sv. Dominika v Orvietu; zemřela ve věku 42 let roku 1306. Svátek 23. července.

Bl. PETR DE RUFFIA, dominikán, inkvizitor, byl u Turinu (?) zavražděn od heretiků roku 1365. Svátek 7. listopadu.

Bl. VILLANA DE BOTTIS pocházela z rodu Botti; provdala se za kupce Pietra Popolo ve Florencii. Žila lehkomyšlně a zvlažněla ve svých pobožnostech a byla marnivá. Kdysi se chystala jíti na ples; ozdobivši se, pohlédla do zrcadla. Ale hrůzou ustrnula, neboť se jí zdálo, že spatřuje v zrcadle nestvůru. Uvažovala, že její duše

pozbyla před Bohem bývalé krásy. Zaplakala, odložila skvostné šaty i šperky a započala život nábožný a kající. Milovala chudobu a svou nábožností, trpělivostí a dobročinností se povznesla na vrchol dokonalosti. Na smrtelném loži vstoupila do třetího řádu sv. Dominika. Zemřela roku 1360. Svátek 26. srpna.

Bl. MARKOLÍN se narodil r. 1316 ve Forli, vstoupil do řádu dominikánského; byl zbožný, dbal o přísnou kázeň v klášterech italských. Zemřel 80letý r. 1397. Svátek 24. ledna.

Bl. ŠIMON BALLACHI nebo „z Rimini“, řeholní bratr řádu sv. Dominika v Rimini; zemřel roku 1319. Svátek 3. listopadu.

Sv. KATEŘINA SIENSKÁ se narodila v Sieně v Italii. Otec její se jmenoval Jakub Beninkasa; byl zámožný barvíř a měl na venkově statek; vychovával své děti po křesťansku a netrpěl v domě nic neslušného. Matka Lapa, rozená Viaganti, byla žena rozšafná, ale prostá; ze všech svých 25 dětí milovala nejvíce Kateřinu. Kateřina jevila již v dětském věku znamenité vlohy a něžnou zbožnost; zatoužila potichém životě; záhy si umínila zasvětití svůj život Bohu v ustavičném panenství. Vyspěla ve sličnou pannu. Lidé ji nazývali Eufrosina, protože se skvěla spanilostí panenskou jako růže.

Rodiče hodlali Kateřinu provdati; matka jí poručila, aby se vkusně strojila. Ale Kateřina se nepřestala odivati prostě a vyhýbati se světu. Matka odevzdala Kateřinu provdané své dceři Bonaventuře, aby ta svou sestru uváděla do společnosti.

Marné bylo toto úsilí. Kromě toho Bonaventura zemřela v porodních bolestech a Kateřina náhlou její smrtí dojata, vrátila se do otcovského domu. Přesvědčila se o marnosti světa a tím více si umínila straniti se ho. Aby se světu nelíbila, ostříhala si vlasy. Matka se toho zhrozila; bratři jí spílali a za trest jí odňali světničku, kde dosud přebývala; propustili služebnou a přinutili Kateřinu, aby konala místo ní všechny domácí práce. Kateřina je konala s veselou myslí. Nepožila nikdy masa, nejedla zpravidla pokrmu vařeného, nýbrž požívala jen zeleniny, ovoce a vody; spávala na prkně, opásala se řetězem a bičovala třikrát denně své tělo. Kdysi ji překvapila matka při bičování. Vykřikla zděšením a domlouvala dceři, ale marně.

Matka učinila poslední pokus, aby uvedla Kateřinu do společnosti. Poslala ji do lázní. Snad do Vignone. Ani tento pokus se nezdařil. Kateřina řekla kdysi rodičům a sourozencům: „Po delší dobu již pozoruji, že mne chcete provdati stůj co stůj. Ještě jsem dosud svého předsevzetí neprojevila; ale nyní vám musím otevřítí své srdce. Učinila jsem slib ustavičného panenství a dřív kámen se obměkčí, než bych se dala od svého předsevzetí odvrátiti. Nemohu vyhověti vašemu přání a vyvoliti si ženicha; neboť jsem si ženicha již vyvolila, Ježíše Krista. Chcete-li mi dovoliti, abych jako služebná zůstala v domě, nuže, budu vám sloužiti. Chcete-li mne však jako neužitečného člena rodiny vyvrhnouti, ať se stane vůle Boží! Bůh mi pomůže.“ Všichni přítomní se rozplakali

a vzlykali hlasitě; otec řekl: „Žij tedy podle svého přesvědčení.“

Sama matka šla prosit, aby Kateřina byla přijata do družiny kajících sester třetího řádu sv. Dominika, jež se nazývaly mantellátky. Sestry ty přijímaly pouze vdovy, nikoliv mladé dívky. Proto jí nepřijaly. Za nedlouho Kateřina onemocněla neštovicemi a sestry řeholní prohlásily na opětovanou prosbu, že ji přijmou, není-li příliš sličná. Kateřina byla tehdy neštovicemi zohyzděna; byla tedy přijata do třetího řádu sv. Dominika. Tehdy jí bylo 15 let. Kateřina šetřila přísně všech řeholních pravidel, varovala se zbytečného styku s lidmi, trvala nejraději o samotě, zabývajíc se modlitbou a čtením vzdělávacích knih. Žila v pokoře a chudobě a hojně rozdávala almužny. Otec řekl: „Nikdo ať nebrání Kateřině udělovati almužny; máť ode mne plnou moc.“ Kateřina však nezneužívala plné moci. Vesele a usmívajíc se konala své práce: vařila, pekla chléb, prala, pečovala o kostelní prádlo. Při tom bděla úzkostlivě nad svou panenskou čistotou. Nebyla bezprudkých bojů duševních. Smyslné myšlenky a představy na ni dorážely. Zdálo se, jako by jí kdosi domlouval: „Chudinko! umrtvuješ své tělo, ale lépe bys učinila, kdybys provdala, jako jiné dívky.“ V té době, když její srdce bylo zmítáno nečistými i tesklivými myšlenkami, zvolala rozníceně při modlitbě: „Kde jsi byl, o Ježíši, když pokušitel na mne dotíral a srdcem mým zmítal?“ A zdálo se jí, jako by Pán odpověděl: „Uprostřed srdce tvého!“ – „Jak to?“, tázala se Kateřina; „jak jsi mohl být i

uprostřed ohyzných představ? "Odpověď zněla: „Viděl jsem tvůj boj; kde není svolení, tam není hříchu.“

Kateřina konala skutky milosrdné lásky. Dávala chudým lidem pokrm a oděv, jež sama zhotovila. Ošetřovala i osoby odpornými nemocemi stížené, neštítala se jich a nedala se ani hrubým nevděkem odvrátiti od milosrdných skutků. Ujala se jisté ženy, jménem Ceccy, neštovicemi stížené; matka Lapa se ulekla, vidouc to, a dávala dceři výstrahu. Cecca sama nebyla hodná ani vlídná. Kdysi přišla Kateřina trochu později a Cecca volala jí posměšně vstříc: „Vítám tě, královno pyšná; celý den jsi u bratří v chrámu; nikdy jich nemáš dost.“ Kateřina odpověděla: „Upokoj se, hned bude všechno opatřeno,“ a přisluhovala té osobě dále, připravila ji na kající smrt, umyla mrtvé tělo a oblekla je čistým rouchem. - Jiná žena, terciářka Palmerina, pomlouvala Kateřinu. Pojednou setěžce roznemohla. Sotva o tom Kateřina uslyšela, spěchal k ní, aby ji ošetřovala. Ale Palmerina ji vyhnala z domu. Celé město mluvilo zle o této osobě. Ale Kateřina se za ni modlila. A když po nějakém čase přišla opět k nemocné Palmerině, tato odvolala své pomluvy a kajícně Kateřinu odprosila.

Také nemocná Andrea, rovněž terciářka, kterouž Kateřina ošetřovala, odměnila se jí šeredně. Obviňovala ji z nečistých skutků. Převorka žádala Kateřinu, aby se ospravedlnila. Kateřina vyslechla obžalobu klidně a řekla: „Věru, matko moje a sestry moje, u milosti Pána Ježíše pravím: Jsem panna! V pravdě jsem panna!“

a ihned šla, aby Andreu dále ošetřovala. Pomluvy kolovaly městem. Když matka Lapa uslyšela tyto řeči, rozhněvala se velice; nebylo jí třeba důkazů pro nevinu dceřinu; znalať ji dobře. Ale přisvéprudké povaze pospíšila ke Kateřině a volala: „Kolikráte už jsem ti kázala, abys tu bídnu stařenu neošetřovala! Vidíš, jak se ti odměnila! Dosmrť se od těch řečí neočistiš! Půjdeš-li tam ještě jednou, vícekrát se kemně nehlas jako k matce!“ Kateřina odpověděla: „Milá matko! Což máme opominouti dobrých skutků proto, že bližní naši ukáží se nevďečnými? Přerušil-li Pán Ježíš dílo vykoupení našeho proto, že uslyšel vedle sebe posměch a pohrdání? Kdo by se té ženy ujal? Je ovšem teď zaslepena, ale časem svou chybu uzná.“ Stalo se tak. Andrea pomluvu svou odvolala a Kateřinu úpěnlivě odprosila; a od té chvíle - tak praví Tomasso Caffarini, první její zpovědník, - Kateřina byla nazývána svatou a pověst o ní se šířila dále a dále.

Kateřina, tato útlá panna, chatrného zdraví, pracovala za tehdejších rozervaných dob o uklizení krvavých sporů a o povznesení Církve. Neobyčejnými dary svého ducha, hrdinskými ctnostmi došla veliké vážnosti v celé Itálii. V Sieně, v Montepulcianu a jinde urovnala spory občanstva; všude se snažila pohnouti rozhodující muže, aby šetřili spravedlivosti a mírumilovnosti.

Tehdy se vrátil papež Urban V. do Říma; křesťanský svět zajásal. Jeho nástupcem byl Řehoř XI. Kateřina podpořovala nadšeně jeho úmysl pořádati křížové tažení proti Turkům, ale napsala

také papeži list, ve kterém mu dávala radu a naučení, aby byl opatrný ve volbě kardinálů, aby nedával svým příbuzným přednost před jinými zasloužilejšími muži. „Jediná ctnost šlechtí a ozdobuje člověka... Prosím tě, čiň zmužile, co je tvou povinností, a neboj se nikoho, leč Boha.“ Kateřina mohla se odvážiti papeži takto psáti a Řehoř XI. si vážil jejich slov.

Roku 1376 se Kateřina vydala na cestu do Avignonu k papeži Řehoři XI., jsouc plnomocnicí republiky florencské. Úkolem její cesty bylo smířiti papeže s městem Florencií. S Kateřinou šli Tomasso, Stefano a tři sestry řádové, kdežto Raimondo a Neri už na ni čekali v Avignoně. Papež Řehoř XI. ji přijal laskavě a vykázal jí obydlí ve svém paláci. Pak sedě na trůně, obklopen kardinály, přijal Kateřinu, prostou sestru třetího řádu sv. Dominika. Papež, malé postavy, bledý, nečinil dojmu energického nebo duchaplného člověka. Papež jí pravil: „Abych ti dokázal, podivuhodná panno, že si míru přeji, postupuji ti všecko jednání; do tvých rukou buďtež čest a zdar církve vloženy.“ - Objevení se Kateřiny v Avignoně a její smělá řeč způsobily pochopitelný rozruch; někteří lidé zkoumali slídivě její život; vznešené ženy avignonské činily na ni ze závisti a žárlivosti útoky; dokonce se pokusily i svěsti ji. Ovšem marně. Příbuzná papežova Elisa ve své bujnosti píchla kdysi Kateřinu, když byla v extasi, jehlou do nohy. Ale všichni museli dosvědčiti totéž, jako oni tři kardinálové, kteří zkoumali život i jednání její: „Nikdy jsme neviděli duše osvěcenější a pokornější.“

Jejím působením papež Řehoř XI. se vrátil r. 1377 k trvalému pobytu do Říma. Rok poté zemřel a zvolen byl Urban VI. Nový papež byl muž učený a čistých mravů; reformu církevního života prováděl s větší přísností a energií než opatrností. Kateřina ihned vystihla tento rys jeho povahy a napsala mu list, ve kterém ho zapřísahala, aby vedle spravedlnosti a přísnosti pilen byl i shovívavostí a lásky. Žel, že Urban neuposlechl těchto slov; ihned po korunovaci vytkl kardinálům, proč dli v Římě, místo aby dleli ve svých diecésích? A vytkl jim to slovy příkrými. Odbojní kardinálové zvolili protipapeže Klementa VII., který se opět usadil v Avignonu. Tak vznikl rozkol, jenž naplnil Kateřinu hlubokou bolestí. Odebrala se k papeži do Říma a žádala ho, aby moudře řídil Církev a aby se nebál protivenství. Papež odpověděl, obrácen jsa ke kardinálům: „Hanba nám! Tato chuděrka žena nás zahanbuje; nejmenuji jí tak na posměch, nýbrž abych poukázal na přirozenou slabost jejího pohlaví. Čeho bude se báti náměstek Kristův? I kdyby celý svět byl proti němu! Kristus je mocnější nežli svět!“

Vyznačovala se podivuhodnou výmluvností; nikdy ji neomrzelo mluvit o Bohu a o svatých věcech; posluchači říkali, že se nikdy neunavili naslouchající jejím hovorům. Život její byl veskrze mimořádný, protkán nepřetržitými viděními a zjeveními. Bůh ji oslavil mnohými milostinami, takovou moudrostí, že odpovídala na nejzadrhlejší otázky marnivých učenců jasně a přesvědčivě a že

domýšlivost jejich zahanbovala. Srdce její hořelo ohněm svaté lásky k Bohu; duchovní její spojení s Bohem bylo tak vroucí, že se zdálo, jako by jen duchem žila, tělem však byla mrtva. - Kdysi stal se spor mezi kněžími, má-li Kateřina častěji přijímati Tělo Páně čili nic. Jeden z nich se dovolával sv. Augustina, který pravil, že nemíni častější přijímání ani haniti ani doporučovati. Kateřina dala rozmluvě žertovný směr řkouc: „Když ani sv. Augustin mne nehaní, proč vy byste mne hanili?“ - Ale přece jí byly činěny překážky. Kdysi upadla při přijímání v extasi; lidé toho nedbali, surově ji vyhodili z kostela, kopali ji a plivali na ni. Některé spolusestry ji obstoupily plačícce, ale ona procitnuvši, omlouvala všecky, kdo jí ublížili.

Kdysi byl mladý rytíř perugijský Niccolo di Toldo z politických příčin odsouzen na smrt. Rozsudek omráčil ho bleskem. Nezkrocený muž byl pln zoufalství. Nikdy se nestaral o náboženské povinnosti; nikdy nepřijal Svátost oltářní. Ve své úzkosti vzpomněl si na Kateřinu. Nikdy ji dosud neviděl; ale slyšel, že umí výborně těšiti. Poslal posla, aby Kateřina přišla k němu do žaláře. Přišla a později napsala svému zpovědníku toto: „Přiměla jsem jej ke zpovědi. Žádal mne, abych byla při popravě. Slíbila jsem a splnila jsem. Dříve než zvon zazněl, vedla jsem jej na Mši svatou a k prvnímu sv. přijímání. Byl již odevzdán do vůle Boží, jen se strachoval, bude-li ve chvíli svého stětí pevný. „Vzmuž se, milý bratře,“ řekla jsem mu, „vzpomeň muk Kristo-

vých.“ Pak jsem běžela na popraviště. Byl tam veliký dav lidstva, ale neviděla jsem ani jediné tváře. Konečně přišli s ubohým hříšníkem; šel jako jehňátko a žádal mne, abych mu učinila znamení kříže na čele. Učinila jsem tak řkouc: „Jdi ku věčné svatbě umyt jsa krví Kristovou. Brzy, velmi brzy vejdeš do života věčného.“ Klekl si a já položila hlavu jeho na špalek. Poslední slovo jeho bylo: „Ježíš“; kat sekl, a já jsem hlavu odsouzencovu zachytila svýma rukama. - Okolostojící pravili, - dle svědectví téhož Caffariniho - že byli přítomni smrti mučedníka a ne odsouzeného provinilce.

Kateřina měla několik žáků: Matheo, Francesco a j.; Neri di Landoccio byl jejím sekretářem; k nim se přidružil Stefano Maconi. Tento byl stavu vojenského. Rodina jeho měla spor s rodinou nepřátelskou. Spor nemohli ukončiti. Přátelé domlouvali Stefanovi, aby se obrátil na Kateřinu; ta prý umí odklízeti krvavé spory. „Nevěřím“, řekl; „já-li se mám obrátiti na ženu nízkého stavu, která přišla do pověsti „svaté“ proto, že sedává v koutku kostelů a že modlitby odříkává? Ji se má zdařiti, co znamenitým mužům se nezdařilo? Neznám ji, a nechci ji znáti.“ Ale protože matka mu stále domlouvala, šel. Vykládal o tom později takto: „Přijala mne jako sestra, která vítá bratra z daleké cesty se vracějícího, napomenula mne, abych se vyzpovídal a abych žil křesťanským životem. Já jsem jí vysvětlil, proč jsem přišel; ona: „Jdi, synu, přenech to mně!“ Od té doby pojilo ho ke Kateřině svaté přátelství; byl

jejím žákem, jedním z těch, kterým diktovala svoje listy. (Diktovala dvěma nebo třem sekretářům o různých věcech zároveň.) V srdci Stefanovu stala se změna a od luzy bylo mu slýchat i posměch: „Caterinato!“ Duchovní děti Kateřininy tulinily se k ní, dávaly jí sladká jména: „Nostradolcissima mamma.“ Stefano říkával: „Věru, nebezpečno jest, státí blíže tebe; neboť ty znáš naše nejtajnější myšlenky.“ Kateřina přivedla mnoho lidí na cestu ctnosti; přiměla je, aby se zpovídali. Kdosi namítal, že půjde za pokání do Říma nebo do Kompostelly. - „A řeknu-li ti, proč se zdráháš, půjdeš pak ke zpovědi?“ - „Ano.“ - „Hle! ty's ten a ten hřích spáchal tehdy, na tom a tom místě, a to je důvod, proč se vyhýbáš zpovědi.“ Mezi jejími žáky našel se i Jidáš; mnich; pocítil ke Kateřině smyslnou lásku. Ale protože Kateřina byla takovým citům naprosto nepřístupná, změnila se jeho láska v nenávist. Chtěl ji i zavraždit. Vystoupil z řádu a oběsil se. Jeho jméno není známo.

Když Kateřina dlela v městě Pise, přišla do vytržení myslí a obdržela svaté rány Kristovy čili stigmata. V Sieně pak dala napsati všechna zjevení, která jí Kristus Pán udělil. Kniha ta o 140 kapitolách jedná o prozřetelnosti Boží a obsahuje rady a naučení pro život duchovní. Má nadpis: *Dialog* či *Rozmluva*. Kromě toho napsala (vlastně diktovala) 364 listů k různým osobám. Ve všech jejích spisech lze zřítí vznešeného ducha Bohemomilostného. (Kritikové uznali „dialog“ a „listy“ za vzor čistě řeči italské a vřadili je mezi „Testi di lingua“. Takto má dcera barvíře sien-

ského, prostá terciářka, v literatuře své vlasti čelné místo vedle Petrarky. Oslavují ji jako nejitalštější světici.) Jinak psala mnichu, jinak státníku; rytířům a vojínům uměla mluvit i psát o bujných koních se zářícími čabrakami, učencům o hvězdách a reflektorech atd. V pravý čas uměla říci pravé slovo. Politickými věcmi se nezabývala; nevystupovala demagogicky jako řečnice lidu, nesledovala politických cílů, ale vždy byla odhodlána, když rozčilení lidu pominulo, mírniti vášně a útěchou hojiti raněná srdce. Sláva Boží, blaho Církve a bližních, - to byly pohnutky jejího jednání. Byla to žena vpravdě geniální.

V lednu r. 1380 napsala poslední svoje listy: papeži Urbanovi VI. a svému zpovědníku Raymundovi z Kapuy. Bydlila v Římě ve Via del Papa. Ač byla na úmor, chodila každodenně do chrámu svatopetrského. Dne 29. dubna 1380 svolala svou družinu a rozloučila se s ní. Vyznala se všem přítomným ze svých hříchů dodavši, že byla k Bohu nevděčná a ve službě jeho liknavá. Přijala požehnání od své plačící matky Lapy. Posléze vyřkla slova: „Konečně mne voláš, o Bože můj; s radostí spěchám k Tobě.“ Tak zemřela, jsouc teprve 33letá. Slaví se 30. dubna. - Její životopis krásně napsal její zpovědník bl. Raymund Kapuánský.

Bl. PETR GONZALEZ narodil se r. 1190 v Astorze v leonském království ve Španělsku. Biskup toho města byl jeho strýcem, vychovával Petra a vedl jej ke stavu duchovnímu. Petr neměl mnoho chuti pro toto povolání; přijal sice svě-

cení kněžské, stal se kanovníkem ve svém rodišti, ale smýšlení a jednání jeho bylo světské. Konal jen, co mu přísná povinnost ukládala. Ostatní čas trávil ve společnostech, na hostinách, honbách a hrách. Brzo ustanoven byl kapitolním děkanem při dómě astorzkém. V den svého nastolení Petr jel na oři skvostně vystrojeném po ulicích a pyšně se rozhlížel po zástupech lidu, jež se mu klaněly. V tom vzepjal se bujný kůň, klopýtl a shodil pyšného jezdce do bláta. Lid vypukl v hlasitý smích a v potupný hvizdot.

Tato příhoda byla pro Petra spasitelným lékem. Až dosud sloužil světu a právě když svět jej nejvíce velebil, měl pro něho jen potupný smích. „Jak nevděčný či nestálý je svět, řekl sobě, a jak je pošetilé jemu sloužiti!“ Litoval své lehkomyšlnosti a povrchnosti a odešel do Palencie, aby se v ústraní připravil na jiný život. Rozhodl se, že vstoupí do řádu sv. Dominika. U lidu v Astorze vzbudil nenařadný jeho odchod podivení; někteří pravili, že Petr se skrývá ze zahanbené ješitnosti, jiní pravili, že tak učinil z chvilkového rozmaru nebo z pokřivenosti. Avšak Petr v skutku změnil svůj život, stal se vzorným řeholníkem, naučil se pohrdati slávou, bohatstvím i rozkošemi tělesnými; utvrzoval se ve vědách i ve ctnostech křesťanských. Stal se kazatelem, jenž byl ozdobou svého řádu. Kázal tak výmluvně a lahodně, že i zhýralci sebe zpustlejší, sebe zarputilejší se rozplakali, naslouchajíce jeho slovům. Pověst o slavném kazateli se šířila a Ferdinand III., král kastilský a leonský, jej

učinil svým dvorním kazatelem a důvěrným rádcem.

Petr se snažil jako dvorní kazatel vykořeniti různé neplechty na královském dvoře a napravití porušenou kázeň ve vojsku. Světáci na dvoře královském chtějící se Petrovi pomstíti, vymyslili si dábelský plán, aby se Petra zbavili. Najali prodajnou ženštinu, aby svedla Petra ke hříchu. Uplacená frejřka vešla do jeho příbytku pod záminkou, že s ním chce promluvit o důležité věci; zpustlí světáci pak za dveřmi naslouchali. Záletnice jala na sebe žalovati ohavné skutky, ale ihned změnila zkroušený tón a počala Petra sváděti lahodnými slovy. Její úmysl však se nezdařil. Petr odstoupil ke křtu a rozhrnul řeholní plášť, položil se na žhavé uhlí. Žena se toho zhrozila a utekla.

Po nějakém čase Petr opustil službu na královském dvoře a věnoval se hlásání slova Božího na venkově. Chodil z místa na místo, zašel neschůdnými stezkami i do osad v drsném pohoří a všude hlásal pravdu Boží neúporně. Také na pobřeží a na lodích v přístavech rád kázával. Posléze se odebral do Kompostelly, aby se tam připravil na křesťanskou smrt. Cestou však se roznemohl a zemřel 15. dubna 1246. Svátek 15. dubna. (Nazývá se i „Telmus“.)

Bl. GONSALVUS z AMARANTHY, farář v osadě Riva di Vizella v diecési bražské v Portugalsku, vydal se na pout do Říma, odevzdav faru svému synovci; ale když se vrátil z Říma, synovec ho dal vyštvat psy, a když se dal poznati, bil jej. Gonsalvus vstoupil do řádu sv. Dominika

a žil v Amaranthě jako poustevník. Zemřel r. 1259. Svátek 10. ledna.

Bl. DALMÁC (Dalmatius *Monerius*) byl dominikán v Gerondě ve Španělsku. Pokorný tento řeholník vystříhal se každé marné slávy, odmítal nabízené hodnosti, vyhýbal se rozmlouvám neužitečným, zvláště s osobami ženskými. Miloval střidmost a chudobu ve všech věcech; liboval si v horlivé modlitbě; usadil se v nedaleké jeskyni o samotě, ale na rozkaz představeného ihned se vrátil do kláštera. Zemřel r. 1341. Svátek 24. září.

HUGO A S. CARO, dominikán a snad arcibiskup lyonský. Napsal první „Konkordaci Bible“, t. j. abecední rejstřík všech slov obsažených v latinské bibli; udána jsou místa, kde lze naléztí ona slova. Zemřel kolem r. 1260. Památka 19. března.

Sv. ALBERT VELIKÝ narodil se r. 1194 v Laningách nad Dunajem v Bavorsku. Pocházel z rodu hrabat Bollstädtských. Poslán byv na vysokou školu v Padově, poznal blahosl. Jordána, provinciála řádu sv. Dominika. I vstoupil do téhož řádu a po smrti Jordánově řídil jako generální vikář záležitosti celého řádu. Roku 1243 byl v Kolíně učitelem a měl mezi svými žáky i Tomáše Akvinského, jehož neobyčejné vlohy vystihl. Také v Paříži na vysoké škole měl Albert tolik posluchačů, že budova nestačila jejich návalu a že Albert byl nucen konati přednášky na prostranství pod širým nebem. R. 1248 se vrátil do Kolína.

Albert byl největším tehdy učencem. Ve vědách bohoslovných nad něj vynikl jediný Tomáš Akvinský. Ale ve vědách

přírodních nikdo nepředčil Alberta. Ustavičně se zabýval hlubokými studiemi a skládáním učených spisů. Albert byl první ze všech křesťanských učenců, který se snažil učenou soustavu řeckého filosofa Aristotela, jež seznal nejen z původních jeho spisů, ale i z latinských a arabských překladů, srovnati s naukou křesťanskou. Kromě spisů bohoslovných složil i mnoho knih z oboru zeměpisu, nerostopisu, rostlinopisu, živočišhozpytu, lučby, fysiky a hvězdářství; pak knihu o rozličných věcech nazvanou „Miscellanea“. Také si зробil přístroje fysikální, takže pověst ho nazývala divotvorcem, ba čarodějem a pěstitelem tak zvaného černého umění.

V pravdě však Albert byl nábožný a světu odumřelý řeholník. Říkalval: „Lépe je Bohu sloužiti, než všecko na světě věděti.“ Modlival se každodenně růženec. Pohrdal lidskou chválou. Když, byv zvolen provinciálem řádovým, konal po Německu daleké cesty, chodil jako pravý učeník sv. Dominika pěšky a živil se almužnou. V klášteřích, kde mu bylo se pozdržeti, prohlížel knihovny a opisoval si, co cenného nalezl. Příčiněním a učností jeho a sv. Tomáše bylo docíleno, že pařížská universita byla donucena neodpirati žebravým řádům učitelských úřadů. - Roku 1260 Albert byl od papeže Alexandra IV. jmenován biskupem řezenským; byl tím bolestně překvapen, neboť jeho povaha nesla se více ke studiím než k vykonávání odpovědného biskupského úřadu. Teprve r. 1270 byl na svou žádost biskupského úřadu zproštěn.

Sv. Dominik

Ihned zařídil Albert v Kolíně školu; přihlásili se žáci se všech stran. A zajímavé bylo pozorovati, že mezi posluchači býval arcibiskup kolínský, pozorně naslouchající přednáškám. Dvě léta před smrtí opustila Alberta duševní čilost, moudrost i paměť; kdysi při rozpravě náboženské nebyl s to vyvrátiti námitky; stal se jako němý. Všichni se tomu podivili a Alberta litovali. On řekl: „Nyní, když jsem se stal nemotorným, neumělým dítětem, je čas, abych se připravoval na věc nejdůležitější, totiž na smrt.“ Chrádl víc a více, dal si upravit hrob a modlival se u něho každodenně hodinky za mrtvé. Přišel ho navštívit arcibiskup; tázal se za dveřmi: „Alberte, jsi-li tam?“ Albert odpověděl: „Alberta už tu není; býval tu.“ † 87 letý, 15. listopadu r. 1280. Svátek 14. (nebo 21.) listopadu.

Sv. TOMÁŠ AKVINSKÝ se narodil r. 1226 buď na hradě Akvině v Kalabrii nebo na hradě Roccasecca (u Monte Cassina). Otec jeho hrabě Landolf byl spřízněn s císařským rodem Hohenstaufů; matka pocházela z knížecího rodu normanského. Když bylo Tomáši pět let, byl poslán do kláštera montekassinského. Pobyl tam šest let a prospíval ve vědomostech. Chápal všecko učivo tak dobře, že je uměl zřetelněji vyložit, než je byl slyšel od učitele. Kdežto druzí chovanci v prázdných chvílích si hráli a dováděli, Tomáš v ústraní stál zahloubán v myšlenkách. Později Tomáš byl dán na vysokou školu do Neapole. Tamější studující mládež byla zhýralá; Tomáši se hnusila jejich zne-mravnělost; učil se horlivě a zatoužil po životě řeholním.

Maje teprve 16 let, přihlásil se do dominikánského kláštera v Neapoli. Krok jeho vzbudil všeobecný rozruch; světáci jej odsuzovali a hlavně příbuzní hleděli úmysl Tomášův překaziti. Řeholní představení tušice, že příbuzní budou Tomáše znepokojovali, poslali jej z Neapole do Říma a z Říma do Paříže. Ale na cestě mezi Sienou a Bolzenou byl polapen od svých bratrů Landulfa a Rinalda, císařských důstojníků, kteří s četou vojáků naň byli číhali. Ztýravše ho, poslali ho na hrad Roccasecca a tam byl Tomáš vsazen do žaláře. Matka i sestra mu domlouvaly, aby z řehole vystoupil. Hůř si však vedli divocí jeho bratři; nakládali s ním hrubě, vytýkali mu, že činí hanbu jejich vznešenému rodu, když vstupuje do řádu, kde bude choditi s hlavou oholenou a jísti žebrácký chléb. Pak ho ztýrali, vzali mu řeholní oděv, rozsekali jej a dali mu světský oděv. Ale Tomáš se oděl i rozsekanými částmi oděvu, pokud bylo lze.

Sestry Tomášovy neopustily v žaláři bratra; opatřily mu potřebné knihy, aby mohl dále studovati spisy řeckého filosofa Aristotela i knihy slavného scholastika Petra Lombarda. Tomáš se naučil skoro celému Písmu svatému nazpaměť. Když bratři seznali, že se Tomáš nedá žádným násilím od svého úmyslu odvrátiti, vymyslili hanebnou lest. Zavolali z Neapole frejírku, dívku sice nejkrásnější, ale také nejdrzejší, a uložili jí, aby Tomáše svými vnaďami svedla k nemravnosti. Pokus se nezdařil. Tomáš pocítil sice tělesné pokušení, ale s pomocí Boží uhájil svého panictví. Nemoha uprchnouti, uchopil

z krbu hořící hlaveň a dorážel jí na svůdkyni, takže polekána uprchla z vězení. Tomáš nakresliv na stěně kříž, na kolenou děkoval Bohu za milost a sílu. Plných osmnáct měsíců byl Tomáš v žaláři; potom s pomocí obou sester se spustil v koši z okna svého žaláře, uprchl do Neapole, kdež ihned složil v klášteře dominikánském řeholní sliby. Bylo to r. 1245.

Tomáš byl poslán do Kolína nad Rýnem, aby se tam za návodu slavného učitele Alberta Velikého dále ve vědách vzdělával. Byl mlčelivý a ostýchavý a proto ho spolužáci pokládali za tupého slabocha a dávali mu po způsobu surových mladíků název „němý sicilský vůl“. Ale Albert vystihl, že Tomáš má kromobyčejné vlohy, a když kdysi Tomáš dával naotázky filosofické a bohovědné přesné a důkladné odpovědi, tu všichni žasli a Albert zahanbil posměváčky řka: „Hle, vy ho nazýváte němým sicilským volem, ale já vám pravím: On bude svou učeností řvátí, že to bude po celém světě hlaholiti.“

Tomáš dokončil svá studia v Paříži; vrátiv se do Kolína, byl jmenován druhým magistrem studií; začal učit, kázati a skládati učené knihy. Co učil, bylo tak jednoduché, jasné a pochopitelné, a při tom tak plné hloubky a živosti, že každý přičítal jeho učení vnuknutí Božímu. Tomáš posvěcen byv na kněze, byl r. 1251 ustanoven samostatným učitelem bohovědy v Paříži. Sláva jeho rostla. Ze všech křesťanských zemí spěchali vědychtíví mužové a jinoši do Paříže, aby návodem Tomášovým se zdokonalovali v křesťan-

ských vědách. Roku 1257 byl Tomáš povýšen na doktora bohosloví. Skládal spisy bohovědecké a filosofické a dosáhl jako učitel a spisovatel světové pověsti. Spisy jeho jsou trojího druhu: výklady Písma svatého, spisy filosofické a bohovědecké. Napsal „Obranu klášterů kazatelských“, spis „Proti pohanům“ (totiž proti mohamedánům), „proti bludům Řeků“ a j. Nejslavnějším dílem Tomášovým je: *Summa theologiae*, t. j. trest bohovědy, ve které shrnul všechny dosavadní výsledky svého badání v soustavný celek.

Aby mohl vyhověti všestranným povinnostem jako řeholník, kazatel, učitel a spisovatel, míval Tomáš písaře ku pomoci. Vykládá se, že diktoval současně třem písařům o různých předmětech. Počínal všechna studia modlitbou před křížem. Ať hodlal psáti spekulativní nebo jiná badání, čítal zprvu životopisy arciotců egyptských, aby v sobě vzbudil ducha jejich. Modlitba se mu stala takořka druhou přirozeností. V modlitbě hledal a nacházel rozluštění nejspletitějších otázek. Zbožnost a věda byly u něho nerozlučně spojeny.

Středověká filosofie křesťanská došla spisy Tomášovými největšího rozkvětu. A když se ho tázali, odkud čerpal moudrost ve spisech obsaženou, odpověděl: „Před oltářem a před křížem jsem se více naučil, nežli ze všech knih.“ Legenda vypravuje, že Tomáš, jsa kdysi před křížem pohřížen do modlitby, zaslechl s kříže slova Páně: „Dobře jsi o mně psal, Tomáši. Jaké odměny za to žádáš?“ - a Tomáš odpověděl: „Žádné jiné, leč Tebe samé-

ho. "Veškeré jeho myšlení a snažení odnášelo se k Bohu a ke svatým věcem; kromě nich neznal nic krásného, nic velikého. Když byl zahloubán v myšlenky, neměl smyslu pro nic, co se kolem něho dalo; někdy bylo lze jej probuditi dotknutím nebo zataháním za oděv; někdy ani to se nezdařilo. Tomáš říkával: „Divím se, jak je možno, aby člověk, a zvláště řeholník, mluvil o něčem jiném, než o božských a spasitelných věcech.“ Kdysi byl Tomáš pozván na dvorní hostinu u francouzského krále sv. Ludvíka IX. Za jídla nastala chvíle, že král mlčel; i odmlčeli se všichni; i hosté i dvořané. Tomáš pak byl jako častokráte zahloubán do svých myšlenek o věcech bohovědných. V té chvíli všeobecného ticha Tomáš udeřil na stůl a zvolal: „Modo conclusum est contra Manichaeos, t. j.: A nyní se činí závěr proti manichejcům. Víím, že žádný manichejec nebude moci na to odpověděti.“ Všichni ustrnuli. Převor zatahl Tomáše za rukáv, slavný učenec se v rozpacích zarděl a promluvil několik slov na vysvětlenou. Král ihned zavolal sekretáře a kázal napsati onu uzávěrku, aby učenci nevypadla z paměti.

Knejsvětější Svátost choval nesmírnou úctu. Před svatostánkem trávil mnoho hodin, zvláště konal-li badání bohovědná a filosofická. O Svátosti oltářní psal vzletně a jadrně. Sestavil církevní hodinky pro slavnost Božího Těla.

Roku 1254 vykonal cestu do Itálie ve službách Církve a papežové Urban IV. i Klement IV. mu nabízelí hodnost biskupskou (v Neapoli) i důstojnost kardi-

nálskou. Tomáš však nepřijal žádného vyznamenání, chtěl je zůstatí prostým řeholníkem. Byl pokorný, vždy přívětivý a laskavý. Kdysi se procházel v zahradě kláštera boloňského; bylť kolem r. 1267 učitelem na vysoké škole boloňské. Do kláštera přišel cizí mnich, aby si prohlédl klášter a pak i město, a žádal o průvodce. Převor rozkázal, aby mnich, se kterým-koliv prvně se setká, byl mu průvodcem. Cizí mnich se setkal náhodou s Tomášem. Neznal ho a řekl: „Bratře! převor rozkázal, abys šel se mnou a byl mi průvodcem v klášteře a v městě.“ Tomáš se nikterak nezdráhal a velmi laskavě provázel mnicha, ba nesl mu i vak. Protože však pro tloušťku nebo bolest na noze nemohl cizinci stačiti, zůstával pozadu. Co se nadívali měšťané boloňští, když uviděli slavného učenice, že provází jako sluha cizího mnicha! Kdekdo Tomáše uctivě pozdravoval. To se zdálo cizinci podezřelé; vytušil v tom nějaký omyl. Vrátiv se do kláštera, tázal se, kdo mu byl průvodcem; a když uslyšel, že Tomáš, prosil za odpuštění a začal se omlouvati. Tomáš řekl: „Není třeba se omlouvati. Žádná chyba se nestala. Ostatně mnichovou první povinností je poslouchati.“

Jindy předčítal v jídelně, jak je zvykem při obědě. Při jistém slově dal převor na jevo, že nebylo správně vysloveno; Tomáš četl slovo ještě jednou a to tak, jak převor žádal, a pak četl klidně dále. Po jídle mu řekli bratři, že po prvé četl slovo ono správně, po druhé však nesprávně. Tomáš odpověděl: „Málo na tom záleží, jak se které slovo vysloví; ale mnoho na tom

záleží, aby mnich byl poslušen.“ - Sestra Tomášova se tázala kdysi svého bratra: „Možno-li mi, abych dosáhla blaženosti věčné?“ Odpověděl: „Ano, chceš-li.“ Dále se ptala: „Co na světě je nejvíce žádoucí?“ Odpověděl: „Dobře umřítí.“

Spokorou Tomášovou souvisela i láska jeho k Bohu. Snažil se zdokonalovati se ve ctnostech. Miloval čistotu panickou; ustavičnou prací, modlitbou a rozjímáním čelil tělesnému pokušení. Nepohlédl na ženskou osobu, se kterou mu bylo mluvit, a hovořil s ní jen krátce a vážně. Byl horlivým kazatelem. Lid naslouchal jeho kázání s takovou uctivostí, jako by anděl mu kázal. Vyhýbal se v kázání výrazům nesrozumitelným a neměl na mysli upokojovati zvědavost posluchačů, nýbrž pracovati o jejich spásu. - Co do zevnějšku byl Tomáš postavy vysoké, s přímou chůzí; barva obličeje snědá; měl velikou sílu tělesnou, kterou cvičil, nevyhýbaje se žádné práci.

Z neúnavné své práce a z ustavičného napínání ducha Tomáš chřadnul. Trpěl častými záchvaty a připravoval se na smrt. Ale tu jej zval papež Řehoř X., aby se dostavil jakožto papežský bohoslovec na všeobecný sněm církevní do Lyonu. Tomáš, ač chorý, z poslušnosti se vydal z Neapole na cestu do Lyonu. Nedaleko Neapole navštívil svou sestřenicí; tam se nebezpečně roznemohl a měl silnou horečku. Probrav se z horečky, řekl: „Viděl jsem taková tajemství, že proti nim všecko, co jsem věděl a psal, je malicherno. Nemohu to slovy vyjádřit.“ Jakmile se mu poněkud ule-

vilo, řekl, že není slušno, aby mnich umíral vesvětském domě, a ubíral se dále. Přišel do cistercienského kláštera ve Fossanuově. Když pookřál, žádali ho mnichové, aby jim sepsal výklad Velepísň, jak to učinil sv. Bernard. Tomáš odpovídal: „Dejte mi ducha sv. Bernarda, a já vám vyložím Velepíseň jako on.“ Když cítil, že smrt se mu blíží, přijal sv. svátosti; přijímaje Svátost oltářní, modlil se: „Pane Ježíši Kriste ve svátosti! Pro Tebe jsem kázal, učil a pracoval. Nikdy jsem proti Tobě nemluvil; jestliže však jsem přece proti Tobě někdy mluvil, nejsem zatvrzelý v mínění svém a přenechávám to k napravení svaté katolické Církvi!“ Zemřel po půlnoci dne 7. března 1274, doživ toliko 48 let.

Duchovní velikán Tomáš, v němž víra a věda uvedeny jsou v krásný soulad, byl od Církve prohlášen „učitelem církevním“, „učitelem andělským“; pro bystrost ducha a vzlet myšlenek nazývá se „Orlem“. Svátek 7. března.

Ct. JAN TAULER, mystik z řádu sv. Dominika, zbožný muž, znamenitý kazatel ve Strassburgu, byl nazýván „doctor illuminatus“. Zemřel r. 1361. Pamatka jeho 24. října.

Bl. JINDŘICH SUSO (nazývá se tak dle hradu, ze kterého matka jeho pocházela: Saussen ve Švédsku) vstoupil do řádu sv. Dominika. Byl zprvu svárlivý, vzdorovitý a nedbalý v zachovávaní pravidel řeholních. Ale bylo mu, jako by slyšel hlas: „Jindřichu, Jindřichu! Nejsi, jaký bys měl býti!“ Také ho rmoutilo, že i jeho sestra z kláštera uprchla.

Jindřich se polepšil a počal své tělo krotiti. Na příklad: Po 25 let neměl ve své cele zatopeno. Byl jedním z nejlepších kazatelů své doby. Napsal mystický spis: „O věčné pravdě.“ Zemřel r. 1365. Svátek 25. ledna.

Bl. YOLENDIS, dominikánka v Marienthalu v Luxemburgu, † r. 1283. Svátek 17. prosince.

Sv. Česlav, sv. Hyacint a bl. Zdislava viz § 60.

Bl. MOŘIC (Mauritius) Uherský, byl synem Demetra, bána uherského. Oženil se, avšak po třech letech vstoupil do kláštera dominikánského v Rábu. Vedl život tuhý, kajicný, svatý. Ač kníže, zastával pokorně úřad sakristána. Zemřel r. 1336. Svátek 20. března.

Bl. ALŽBĚTA (Eliška) Uherská, dcera uherského krále Ondřeje III., vstoupila do dominikánského kláštera v Thössu ve Švýcarsku. Sotva že do kláštera vstoupila, požádal ji rakouský vévoda Jindřich za manželku. Odřekla. Žila v tuhé kázni. Proslavila se zbožností i ctnostmi. Onemocněla těžce, že se nemohla ani hnouti. Zemřela r. 1336 (dle *St* 1338). Svátek 6. května.

Bl. PAVEL, dominikán v Rumunsku, přijat od samého Dominika do řádu; byl r. 1262 zabit za vpádu Tatarů. Svátek 31. prosince.

Bl. ONDŘEJ (Andreas Catranus) narodil se v Perugii, vstoupil do kláštera dominikánského a hlásal viru křesťanskou na poloostrově Krimu; byl kolem r. 1300 od Tatarů umučen. Svátek 28. listopadu.

Sv. FRANTIŠEK ASSISKÝ narodil se roku 1282 v městě Assisi v Umbrii. Otec slul Petr Bernardone, matka Dominika, rozená Piková. Dali synáčkovi jméno Francesco, t. j. Francouzek, buď proto, že synáček se záhy naučil francouzsky, anebo proto, že otec maje čilé obchodní styky s Francií, jimi zbohatl. Jméno Jan, které mu bylo dáno při křtu, přišlo v zapomenutí. Kromě Františka měli tito manželé ještě syna Angela, jenž se později v Assisi oženil. František se měl podle vůle otcovy státi kupcem; proto byl vyučován jen tomu, čeho potřeboval pro obchod. Otec Bernardone byl muž opatrný, až lakotný, a neměl pro nic jiného smyslu, než jak rozmnožiti majetek. František však necítil chuti k povolání kupeckému. Jsa povahou ohnivý, navštěvoval veselé společnosti a podnikal rád rozmarná dobrodružství se svými druhy. Ale mravy jeho zůstaly bez úhony. U druhů byl velmi oblíben; byl nazýván „květem mládeže“. Peníze neměly u něho ceny; vydával mnoho na krásné šatstvo, na zábavy, ale také na podporu chudých. Srdce jeho, jemné a dobré, mělo útrpnost s lidskou bídou; František pomáhal trpícím seč byl. Kdysi jsa v obchodě zaměstnán, nepodaroval žebráka, který ho prosil „pro lásku Boží“ o almužnu, ale ihned toho litoval, pospíšil za žebrákem a obdaroval ho štědře; umínil si, že nikdy již neoslyší chudého, jenž by ho prosil „pro lásku Boží“.

Otec Bernardone nebyl spokojen se sy-

nem Františkem. Vyčítal mu, že si nehledí obchodu, že se honí po zábavách a že neumí šetřit peněz. Ale matka se zastávala syna, znajíc jeho jemnou mysl, lahodné způsoby, milosrdné srdce. V tu dobu nastal spor mezi městy Assisi a Perugií. František se octl v zajetí, buď že sám také bojoval, anebo že cestuje za obchodem, byl od nepřátel polapen. Teprve za rok se vrátil ze zajetí. Sotva se vrátil, těžce onemocněl. Stal se zamlklým, cítil v sobě nevýslovnou tesklivost, přemýšlel o svém dosavadním životě; v čem si dosud liboval, zdálo se mu samou marností a pošetilostí. Na čas se mu vrátila náklonnost ke světu: šatil se opěť skvostně, činil si skvělé naděje do budoucnosti, rozdával chudým lidem hojně peněz a šatstva; spatřiv kdysi vojína chatrně oděného, daroval mu ihned svůj drahocenný svrchní šat. Stále toužil po něčem vyšším, lepším, ale neměl jasného vědomí, který cíl by to asi byl.

V tu dobu vystrojil František svým druhům bohatou hostinu; ale ku konci hostiny zvážněl a zmlkl. V tu chvíli ho pronikla myšlenka, že všechno pozemské je nestálé, vratké a pomíjející, a pocítil v sobě horoucí touhu po věcech nebeských. Druhové zpozorovali jeho zmlklost a tázali se ho: „Co je ti Františku? O čem jsi přemýšlel? Zajisté myslíš na nevěstu.“ „Uhodli jste“, řekl František, „míním se opravdu zasnoubiti, a to s nevěstou nejbohatší a nejkrásnější ze všech“. Nevěstou tou myslil František chudobu. - Brzy poté František spatřil za městem žebráka malomocného, jenž byl stížen ošklivou nemocí. Otrásl se hrůzou; ale

ihned se vzpamatoval, dal žebrákovi svůj plášť a peníze a překonav přirozený odpor, políbil nemocnému ruku vředy zjizvenou. Od té chvíle chodil do městské nemocnice, tam ošetřoval nemocné, upravoval jim lůžka a dával jim pokrm, které od úst si utrhl. Putoval do Říma, aby tam navštívil všechna posvátná místa. Před chrámem sv. Petra spatřil žebráka chudě oděného; daroval mu svůj krásný oděv a oblékl se v jeho špinavé cáry. A takto oděn postavil se k ostatním žebrákům, aby se cvičil v pokorném sebezapírání.

Jednoho dne si vyšel František za město Assisi a přišel k polorozpadlému chrámu sv. Damiána; vstoupil dovnitř, poklekl a modlil se. Pojednou uslyšel hlas: „Františku! Jdi a obnov můj dům; neboť hle! rozpadá se.“ František šel domů, vzal ze skladiště otcova několik postavů sukna, vložil je na koně, odejel do Foligna, prodal tam sukno i koně a vrátiv se, nabídl faráři u sv. Damiána ztržené peníze na opravu onoho kostela. Ale farář obávaje se hněvu kupce Bernardona, nepřijal jich; proto František položil peníze na okno; nemělyť pro něho ceny.

Kupec Bernardone, vrátiv se s cesty a dozvěděl se, co syn učinil, rozhněval se velice a šel ho vyhledat do kostela sv. Damiána. Ale František se skryl a o jeho skryší nevěděl nikdo, leč domácí služebník, jenž mu nosil pokrm. Celý měsíc se skrýval František; posléze vyšel na ulici. Lidé vidouce jeho chatrný oděv a přepadlou tvář, nemyslili jinak, než že pozbyl rozumu; i shlukli se kolem něho,

posmívali se mu a házeli po něm kamením. František se radoval, že smí trpěti jako Spasitel. Otec dozvěděl se, že syn je terčem posměchu, zuřil ještě více; vyhledal syna, doma pak jej zmrskal a zavřel do díry pod schody. Ale dobrotivá matka syna vyprostila. Otec přišel domů, vyplísnil ji, a zachvácen prudkým hněvem běžel do kostela sv. Damiána, maje především na zřeteli peníze za ztržené sukno a za koně. Peníze ležely dosud na okně, kam je František byl položil. Ale Bernardone domnívá se, že František má ještě více peněz u sebe, pohnal ho na soud k biskupovi. Před biskupem žádal otec, aby František vydal všechny peníze, jež při sobě ještě má, a aby se zřekl nároků na dědictví. František odevzdal otci peníze i svrchní šat a řekl: „Až dosud zval jsem tě svým otcem, ale ode dneška budu tímto jménem volati jen k Bohu a modliti se v pravdě: Otče náš, jenž jsi na nebesích.“ Biskup byl dojat k slzám a daroval mu plášť svého sluhu. František vděčně přijal dar a vápnem si namaloval na plášti kříž.

František šel si vyhledati samotu, kde by se usadil. V lese naň vystoupili loupežníci a tázali se ho, kdo je? Odpověděl: „Jsem biřic Boží.“ I ztloukli ho a hodili do jámy řkouce: „Lež tu, chlape, biřici Boží.“ František vstal, jako by se bylo nic nepříhodilo, a šel svou cestou dále. Po krátkém čase vrátil se do Assisi, aby se postaral o obnovu chrámu sv. Damiána. Pracoval na stavbě, donášeje zedníkům stavivo, ač byl tělesně zesláblý. Žebral po domech a co dostal, pojídal na

ulici. Světáci mu přezdívali bláznů, jiní pravili, že činí hanbu svému rodu. Otec Bernardone uslyšev, že František žebra a že je terčem posměchu, jal se ho proklínati. Proto si František našel chudého starce, aby mu byl otcem a aby mu žehnal, kdykoliv otec by ho proklínal. Bratr Angelo také se Františkovi posmíval. Kdysi za zimní doby se František modlil v chrámu Páně zimou se třesa. Angelo řekl svému druhu: „Jdi a rci mu, aby ti prodal svého potu!“ František odpověděl klidně: „Potu svého nemohu lidem prodati; prodávám jej toliko Bohu, jenž zaň nejvíc platí.“ Někdy však se přece stalo, že František spatřiv některého z bývalých svých druhů, se zastyděl; ale ihned se vzpamatoval a činil si výtky, jako by se byl dopustil hrubého poklesku.

Roku 1206 František dokončil opravu chrámu sv. Damiána sebranými almužnami. Ještě jednu svatyni mínil opravit. Asi hodinu cesty od města Assisi stál prastarý kostelíček, nazývaný kostelíček „Panny Marie s anděly“ nebo Porciunkula, čili podíleček, protože kostelíček i s malým pozemkem okolním náležel benediktinskému klášteru Monte Subasio. Tento kostelíček opravil roku 1208 a zřídil si u něho poustevnickou chatrč.

Kdysi František slyšel v kostele slova evangelia (Mat. 10, 9): „Neopatřujte si zlata ani stříbra ani mědi do svých opasků; ne mošny na cestu, ani dvou sukní, ani obuvi, ani holi.“ I řekl: „Hle, to je, čeho jsem hledal a po čem jsem toužil!“ Hned po službách Božích zahodil měšec s vyžebanými penězi, zul obuv, odhodil

kožený pás a opásal se uzlovitým provazem, oděl se hrubým hávem šedé barvy s kápí na zahalení hlavy. Roucho to bylo z pytlové látky. František osvědčoval evangelickou pokoru a chudobu svým zevnějškem, ale umínil si také konati apoštolskou práci, totiž kázati a pracovati o spasení lidských duší. Kázání svá začínal slovy: „Pán budiž s vámi a dejž vám svého pokoje;“ pak mluvil slova sice prostičká, ale Duchem Božím provanutá. I přidávali se k němu učedníci. Prvním byl vážený měšťan assiský, Bernard z Quintavalle, druhým byl kanovník Petr z Katanie a noví a noví žáci se přidružovali.

František chtěl své žáky vésti k pokoře a proto jim rozkázal, aby žebrali po domech. Byla to pro ně perná zkouška, choditi dům od domu. Někde jim spílali lenochů, jinde bláznů. Jen někteří nábožní lidé se domyslili, že bláznovství Františkovo je vlastně hlubokou moudrostí, již ovšem svět nerozuměl. Také biskup assiský namítal, že takový život je nad lidské síly. František odpověděl: „Kdybychom měli majetek, bylo by nám třeba zbraní proti loupežníkům, bylo by nám třeba právních zástupců a služebnictva, aby pozemky přinášely hojné úrody. Sudte sám, pane biskupe, jakou škodou by byl pro vnitřní život styk s tolika osobami, které jsou vzdáleny ducha chudoby! Nadto bohatství ubíjí v člověku lásku k Bohu i k bližnímu.“ Biskup nemohl nesouhlasiti s těmito slovy. - František posílal své žáky i do okolí. Poučil je, aby lidem ukazovali cestu do nebe více příkladem nežli slovy, více chudobou a pokorou nežli kázáním. Řekl

jim: „Zeptají-li se vás lidé, kdo jste a odkud přicházíte, odpovězte: Jsme kající z Assisi.“ Když uvidíte kostel, klekněte říkajíce modlitbu: „Klaníme se tobě, nejsvětější Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme tobě, neboť skrze svatý kříž svůj svět jsi vykoupil.“

František složil prostým slohem řeholní pravidla o 23 kapitolách. Hlavním předpisem je naprostá chudoba; nikdo nesmí peněz přijímat ani míti. Kdo umí řemeslo, ať pracuje! Za práci ať nežádá peněz, nýbrž potřebného pokrmu. Žebrati má toliko z nouze. Mají choditi dva a dva, bosí, ulomený prut jim má sloužiti za podporu. Na ulicích a na rozcestích mají kázati, krátce a prostě, jak i nekněz dovede. Řekl jim: „Kažte pokání a vybízejte lid, aby Boha chválil a Jemu děkoval. Bůh bude mluvit ve vás Duchem svým. Netupte nikoho, kdo by jinak smýšlel a žil; Bůh je pánem vašim i jejich a může je vésti ke spáse také jinou cestou.“ - František dokončiv svou řeholi, přečetl ji bratřím; oni ji schválili a vydali se s ním na cestu do Říma, aby požádali papeže o potvrzení řehole. Cestou se potkali s důstojníkem Angelem Tankredem. František ho neznal a nikdy neviděl a řekl mu: „Angelo, již dosti dlouho nosíš meč a ostruhu; nyní je čas, abys nosil provaz a kříž Kristův.“ A důstojník v tu chvíli sestoupil s koně, odložil vojenský šat a oblékl se v chudičké roucho, opásal se provazem a přidal se k žákům Františkovým. Byl dvanáctým žákem.

Papež Innocenc III. se zprvu zachoval k Františkovi odmítavě; spatřiv jej v nej-

STIGMATISACE SV. KATEŘINY SIENSKÉ

hrubším oděvu z pytlové látky, odmítl ho příkře. „Jdi!“ řekl prý k němu, „hledej si vepře, válej se s nimi v blátě! Jim dej svou řeholi!“ František šel, z poslušnosti se válel v blátě a vrátil se špinavější než byl. Tato poslušnost a pokora dojala papeže. Vyslechnuv řeholi, řekl, že pravidla přesahují lidské síly a že člověku není možno žítí beze všeho majetku. Kardinál Kolonna poznamenal: „Kdybychom zamítli tuto řeholi jako příliš přísnou, jest se obávati, že zavrhneme i evangelium; neboť tato řeholesesrovnává se evangeliem. Kdybychom nazývali evangelickou chudobu a dokonalost věci nemožnou a nerozumnou, tupili bychom tím Krista Ježíše, jejího původce.“ - Papež kázal Františkovi, aby svou žádost odůvodnil a řeholi objasnil. František jal se mluvit: „Na poušti žila překrásná panna; král země zamilovav si ji, pojal ji za manželku a žil s ní na poušti po několik let. I porodila mu několik dětí, jež rodičům sličností se podobaly. Král se vrátil na svůj dvůr, manželka zůstavši na poušti, vychovávala své děti pečlivě a když dorostly, poslala je králi a sama zůstala na poušti. Král poznáv svoje děti, ponechal je na svém dvoře a stoloval s nimi. Král - je Pán Ježíš, panna - je chudoba; tuto pannu zalíbil si král králů, přišel na tento svět a zasnoubil se s ní. Děti - to jsou apoštolové, poustevníci a ti, kteří žijí v dobrovolné chudobě. Král přijme je k sobě.“

Řeč Františkova se zalíbila papeži. V noci se papeži zdálo, že vidí chrám lateránský (při němž tehdy bylo sídlo papežovo), an se nachyluje k pádu, a že muž v oděvu

žebračka, v němž poznal Františka, budovu podpírá. (Podobný sen měl papež o pět let později, když se jednalo o potvrzení řádu sv. Dominika.) Papež Innocenc III. potvrdil r. 1210 řeholi pouze ústně, nikoliv jako řád, nýbrž jen jako družinu a dal jí název „Bratrstvo kajčovníků z Assisi.“ Papež udělil bratřím nižší svěcení, Františka posvětil na jáhna a ustanovil jej generálním představeným celého bratrstva. - Když se bratři vrátili do Assisi, daroval jim opat montesubasijský kostelík „Panny Marie s anděly“ i sousední kněžský dům i pozemek „Porciuncula“ nazývaný. Tento dům se stal kolébkou a mateřským klásterem celého řádu. František v tuto dobu přijal ještě dva učedníky, Eliáše Kortónského a Lva, kněze, jehož učinil svým zpovědníkem. Ale také mnohé nábožné panny si zamilovaly život apoštolský, mezi nimi Klára, která první přijala chudičké roucho řeholní a která za vedení Františkova založila „družinu chudých sester“. František získal těmto pannám kostel svatého Damiana u brány města Assisi; sousední pak dům byl upraven za první ženský klášter.

František pojal úmysl, že se odeběře k mohamedánům kázat jim evangelium. Vstoupil na loď, ale bouře ji zahнала na pobřeží dalmatské. I vrátil se do Italie; ale byl zachvácen prudkou zimnicí. Nemoha tedy jíti k nevěřícím ani kázati, napsal list: „Všem křesťanům, duchovním i světským, mužům i ženám...“ List ten byl opisován a šířil se po všech zemích západních. František se sice uzdra-

vil z nebezpečné nemoci, ale bývalého zdraví už nenabyl; tělo jeho sebezmrtním zeslabené churavělo až do smrti. Ještě jednou nastoupil cestu k mohamedánům, tentokráte do Marokka v Africe. Putoval Piemontskem, jižní Francií, Španělskem, navštívil Kompostellu, ale churavost a slabost těla jej donutily, aby se vrátil do Italie. R. 1215 se odebral do Říma, kde se měl konati všeobecný církevní sněm. Doufal, že tentokráte bude družstvo jeho uznáno za církevní řád. V Římě se sešel s Dominikem. Dominik řekl Františkovi: „Tys mým druhem: budiž se mnou, a nikdo nám neodolá.“ Avšak ani ten ani onen nedosáhl ještě potvrzení svých družin za řády, protože sněm vůbec byl proti zakládání nových řádů.

Roku 1219 slavil František v Assisi valnou schůzi celého řádu; sešlo se 5000 bratří. Na schůzi se dostavil i Dominik se 7 svými druhy. František se dozvěděl, že mnozí bratří v sebezmrtnění zabíhají do výstředností, až i nemoci na sebe uvalují. I zakázal tyto výstřednosti, nařídil bratřím, aby vydali železné hrotilé opasky a jiná mučidla; bylo jich sneseno na 500. Kardinál Hugolino se zhrzil vida tyto známky kajícího. - Eliáš, jenž byl ustanoven zástupcem Františkovým, pokládal žebráckou chudobu Františkovu za věc zcela nemožnou, zmírnil přísnou řeholi v mnohých částech. Avšak František trval na přísné řeholi. Ukázalo se, že není možno zachovávat ji v té míře, jak si František přál. Po jeho vůli měly kostely řeholních bratří býti malé

a nízké; stěny klášterních budov měly býti jen ze dřeva a z hlíny. Avšak ukázalo se, že v některých krajinách dřevo je dražším stavivem než kamení; nebo stalo se, že velmožové vystavěli bratřím výstavné kláštery a chrámy a bratři nemohli je zholat odmítnouti. Když r. 1218 František po delší době zavítal do Porciunkule, spatřil tam nový pohodlný dům bratří řeholních; tu se velice rozhorlil, vystoupil na střechu a jal se dům bourati. A nepřestal ho bourati, až mu sdělili, že dům vystavělo město assiské pro cizí poutníky, aby jim nebylo nocovati pod širým nebem.

František nepustil se zřetele úmysl hlásati víru mohamedánům. Vydal se na cestu do Syrie. Plavil se k městu Damiettě, kde křesťanské vojsko podlehl, ztrativši 6000 mužů kromě zajatců. Sultán slíbil svým vojínům dáti každému sto dukátů, kdo mu přinese hlavu křesťana. A přece František hodlal předstoupiti před něho. Neohroženě vešel do tábora; ihned ho vojínové spoutali řetězem a vedli k sultánovi. Sultán se ho tázal: „Kdo tě sem vyslal?“ František odpověděl: „Nevyslali mne lidé, ale Bůh nejvyšší mne posílá, abych ti zvěstoval pravdu svatého evangelia,“ a ihned jal se hlásati nauku křesťanskou. Sultán Saladin žasl nad jeho odvážností, jednal s ním vlídně, dával mu dary. František však nepřijal darů ani pro sebe ani pro kostely. Sultán dal Františka v průvodu stráže zavést do tábora křesťanského. Od té doby zacházel prý s křesťanskými poddanými mnohem lidštěji.

František vrátiv se do mateřského kláštera v Porciunkule, shledal, že bratr Eliáš byl oděn rouchem pohodlnějším, zlepší látky, než řehole předpisovala, a že si vede více po pansku než po způsobu chudého řeholníka. I řekl mu František: „Prosím tě, půjč mi ten oděv.“ Eliáš odložil hábit, František obléknuv jej, zdvihl pyšně hlavu a kráčeje mezi bratřími, řekl: „Hle! takto si vykračují falešní bratři našeho řádu.“ Pak vzav své chudičké, záplatované roucho, a kráčeje mezi nimi, řekl: „A takto si chodí praví menší bratři.“ - František si přál, aby bratři raději se modlili, než aby studovali; ale při tom osvědčil, že není odpůrcem studií a že si přeje jen, aby v řádu byla pěstována věda posvěcená bázní Boží. Proto když se ukázalo, že nově přijatý žák Antonín vyniká velkými vlohami, rozkázal mu František, aby se věnoval úřadu kazatelskému a poslal ho na vysokou školu do Vercell studovat bohosloví. A když Antonín vystudoval, obdržel od Františka list tohoto znění: „Milému bratru Antonínu bratr František pozdravení v Kristu Ježíši! Je mi milo, abys bratry vyučoval bohosloví, ale tak, aby horlivost ve studiích neuhlašovala ani v tobě ani v bratřích horlivosti ve svaté modlitbě.“

Veliká byla pokora Františkova. Kdysi se ubíral do Assisi. Jsa unaven a churav, jel na oslu. Bratr Leonard z Assisi jel za ním pěšky; byl také tělesně slab a pravil sám k sobě: „Františkovi rodičové nevyrovnali se mým rodičům; a hle! on hoví sobě na soumaru, já pak ubohý musím belhati za ním.“ Tu jako by znal myšlenky

jeho, František sestoupil s osla a řekl: „Bratře, nesluší se, abych já jel, a tebe abych nechal jít pěšky. Jsi z lepšího rodu než já, a byl's ve světě váženější, než já chudáš.“ I zastyděl se Leonard, přiznal se k svému provinění a prosil za odpuštění. - Kdysi se ho tázal řeholní bratr: „Otče, co o sobě myslíš?“ - „Že jsem největší hříšník.“ - „Ale vždyť takto o sobě nemůžeš mluvit, aniž bys byl v odporu s pravdou.“ František řekl: „A přece je to mé přesvědčení. Kdyby byl Bůh nějakému zloději dal tolik milosti, jako mně, byl by ten zloděj k Němu vděčnější nežli já. Kdyby mne byl Bůh zůstavil sobě samému, kdyby mne byl násilím neodvracel od hříchů, byl bych se více hříchů dopustil, než všichni hříšníci světa.“

František nazýval chudobu svou královnou a chtěl, aby bratři kázali více svou chudobou a pokorou než slovy. Kdysi vzal s sebou bratra a řekl: „Pojd', půjdeme kázat!“ I obcházel město a vrátili se pak do kláštera. Bratr řekl: „Ale otče! Vždyť jsme nekázali!“ Odpověděl: „Stalo se již“, jako by tím řekl, že svým žebráckým oděvem, svým pouhým zjevem byli celému městu výmluvným kázáním. - František nechtěl, aby lid měl o něm dobré mínění. Kdysi kázal v Podiu a řekl: „Máte mne za svatého, vidíte; proto jste přišli v tak hojném počtu! Ale vy se ve mně mýlíte. Jak mne tu vidíte, jedl jsem po celý půst tučné pokrmy.“ Kdysi jedl pro churavost něco od drůbeže. Řekl: „Bylo by nespravedливо, aby se toho lidé nedozvěděli.“ Proto vzal provaz kolem krku a řeholní bratr ukazoval naň po ulicích vo-

laje. „Hle, labužník! Potají pojídá drůbež!“ - František složil později úřad vrchního představeného řádu a ustanovil Petra z Katanie představeným a řekl: „Ejhle! Váš představený! Ode dneška ho budete poslouchati, jakož i já.“ A pokleknuv k nohám Petrovým, slíbil mu poslušnost. Od toho dne se pokládal František v řádu za prostého bratra.

František si umínil svou řeholi zkrátiti a znovu ji předložiti ke schválení. Je plna evangelické moudrosti; jedná o oděvu, o modlitbě a práci, o volbě generála, o představených, o chování se k pohlaví ženskému; ve XII. pak kapitole je řeč o misiích mezi pohany. František dal svým bratřím název „Menší bratři“ a jejich představenému dal titul „minister“, t. j. služebník. Papež Honorius III. schválil tuto řeholi bullou ze dne 29. listopadu 1223. Radost Františkova z potvrzení řádu byla nevýslovná. Řeholnicím napsal František, bera zřetel ke slabšímu pohlaví ženskému, také řeholi o 12 kapitolách. - Protože mnozí mužové a ženy se stali následovníky Františka a Kláry a chtěli vstoupiti do kláštera, obával se František, že budou čtená dobrá manželství rušena a že krajina se vyliční. Proto jim radil, aby zůstali ve svých rodinách a slíbil, že napíše zvláštní řeholi pro lidi žijící ve světě. Tak povstal „třetí řád“. František jim napsal kolem r. 1222 pravidla začínající slovy: „Kdyby někteří chtěli...“ Také žádal papeže Honoria za udělení odpustků všem věřícím, kteří kostelík v Porciunkuli v den jeho posvěcení navštíví, a to beze všech obětí a almužen. Žádosti

jeho bylo vyhověno. Protože však věřícím namnožením možno putovati až do Assisi, papežové rozšířili možnost získání plnomocných odpustků na všechny chrámy řehole sv. Františka pro den 2. srpna.

Roku 1223 umínil si František oslaviti nastávající svátky vánoční zvláštní pobožností. Rád rozjímal o chudobě božského dítěte a proto dal v lese u Grecie od svého přítele Jana Velity zříditi jesličky a do nich položit sošku božského dítěte. Na Štědrý večer byli přivedeni k jesličkám vůl a osel. Ve svatou noc se shromáždilo mnoholidu i Menších bratří. Les byl osvěcen pochodněmi; rozléhaly se nábožné zpěvy. František poklekl u jeslíček a slzel svatou radostí. Pak přisluhoval knězi; po evangeliu pak kázal o narození chudíčkého Spasitele, o jeho pokoře a lásce tak dojemně, že všichni přítomní plakali. Na Boží hod vánoční zůstal František s několika provinciály v klášteře gregijském. Na počest hostů byla klášterní jídelna vyzdobena. Ale Františkovi se to nelíbilo, a když bratři obědvali, posadil se na holou zemi a požil s veselou tváří několik kousků chleba a po jídle konal řeč o chudobě Ježíše Krista řka, že chutné pokrmy nehodí se pro chudé řeholníky, zvláště o vánočních, kdy Panna Maria neměla co by jedla a kdy novorozené dítě položila do jeslí.

Roku 1224 byl František nahoře Verně (u pramenů Tibery a Arna) ve své poustevně. Bonaventura vypravuje: „František rozjímal o bolestném umučení Ukřižovaného, přišel do vytržení mysli a spatřil serafa o šesti skvělých perutích; ruce i nohy byly přibity na kříž. Zjevení ihned

zmizelo, ale zůstavilo v jeho duši podivný žár. František ucítil bodavou bolest a zpozoroval, že na rukou i nohou a v pravém boku jest vtlačeno patero Kristových ran. "Jizvy (stigmata) Ježíše Krista byly mu vtisknuty a rány z nich podržel až do smrti a míval z nich palčivé bolesti. Bratřím svým oznámil, jakým způsobem byl znamenan ranami Kristovými; ale jinak skrýval rány ty pečlivě. Míval ruce ovinuty a na nohou nosil zvláštní obuv, kterou mu zhotovila Klára.

František krotil své tělo; jenom nerad požíval pokrmů vařených, pil jen vodu, spával na holé zemi, kámen nebo dřevo máje pod hlavou. Za mladších let bylo mu často zápasiti s pokušeními tělesnými; ale František je přemáhal rychle. Nejednou v zimě skočil do vody, jindy se vrhl do trní. Tělo své nazýval rozmarňě oslem; kdykoliv se v něm probudilo smyslné hnutí, vzal důtky a mrskal se řka: „Ejhle, bratře osle! to ti patří! Tak tě zkrotím! Šat, který nosíš, je šat řeholní; nečistému člověku není dovoleno jej nositi, sic by to byla svatokrádež.“ - Když kdysi František přišel do města Bari, byl tam právě i císař Bedřich II. Dvořané si umínili, že Františka vyzkoumají; s vědomím a se svolením císařovým poslali do světnice Františkovy rozpustilou frejírku, aby ho svedla ke hříchu. František se položil na žhavé uhlí a žena hrůzou jata utekla. Císař vkročil do světnice a řekl: „Oheň ti neublížil, vidím, že Bůh je s tebou.“ Ačkoliv František byl přísný na sebe, k bratřím byl shovívavý a nechtěl, aby překročovali míru horlivosti. Napomínal je, aby pra-

covali, zahálky se varovali a aby byli veselí, dobré mysli a aby se chránili mrzoutství.

Bůh vyznamenal Františka vzácnými milodary: darem nazírání na hluboká tajemství, darem znalosti lidských srdcí. František kázával prostě, líbezně, beze vši lidské bázně, bez posunků a retoriky, kázal jako ten, jehož slova jsou pravda. Vznešená povaha Františkova, jeho pokora a prostomyslnost dojímalý každého, kdož ho poznali. Na jeho tváři bylo lze zřítí stálý jas, odlesk dobrovosti a nevinnosti. Jeho řeholní bratři lnuli k němu s vroucností a mystickým zápalem.

František jsa povahy něžné, prostomyslné, miloval nejen lidi, ale i zvířata a jiné tvory. Nazýval je svými bratry a sestrami. Beránci mu byli znakem beránka Božího Ježíše Krista. Ovce se k němu tulily. - Kdysi spatřil v Sieně mladíka nesoucího na trh hrdličky; i řekl mu: „Mládenče, dej mi ty hrdličky, aby se snad nedostaly do zlých rukou, které by je zabily.“ Dostal je darem, mluvil s nimi jako s rozumnými tvory a pustil je po čase na svobodu. - Kdysi slyšel tlouci slavíka; i požádal bratra Lva, aby střídavě se slavíkem zpíval; bratr Lev se vymlouval, že nemá pěkného hlasu; i počal František sám se slavíkem zpívat i o závod. Kdysi spatřil u města Bevagny hejno ptáků; přistoupil k nim a jal se jim kázati: „Milí ptáčekové, bratři moji! Poslyšte slovo Boží! Máte proč chváliti Boha. Oděl vás peřím, dal vám křídla, pečuje o vás.“ Ptáčekové utichli, poslouchali a nerozletěli se, dokud jim František nepožehnal. - Kdysi kázal v Alvianu na náměstí a nebylo možno rozuměti jeho

slovům pro štěbetání vlaštovek. I přerušil kázání a řekl: „Vlaštovičky, sestřičky, dlouho bylo slyšet jen vás; nyní pak chci mluvit také já. Mlčte tedy, dokavad mluvím.“ A vlaštovky umlkly. Kdysi šel po louce a viděl mnoho květinek; i řekl: „Mlčte, mlčte, květiny! Já vím, co mi chcete říci. Vy mi chcete říci, abych už jednou začal Boha milovati. Učiním tak, učiním!“ - I tomu popelu, který František si sypal na chléb, říkal „bratr popel“.

František slábnul, zvláště od toho dne, kdy mu byly vtisknuty rány Kristovy. Také zrak mu slábl. Byl skoro slepý od hojného pláče; plakával nad svými domnělými hříchy, plakával nad hříšníky a plakával radostí nad dary Božími. Bratři odnesli churavého Františka do jizby u kláštera sv. Damiana, aby byl blízko u Kláry a u sester, které mu připravovaly léky. Tam zůstal 40 dní. A tam složil překrásné svoje zpěvy, jež náležejí mezi nejvelkolepější výtvary církevního básnictví. Nejkrásnější báseň je „hymnus o slunci“. Opěvuje Boha Stvořitele.

Zatím Františkovi přibývalo bolesti očních; lékaři mu nemohli uleviti, leč že připálili skráně žhavým železem k obočím. František byl dovezen změstá Rieti do Assisi a odtud do Sieny, aby změnou vzduchu se mu ulehčilo. Ale marně. Choroba se horšila, otekly mu nohy a zachvácen byl chrlením krve. Posléze se dal přenést do kostela Panny Marie v Porciunkule. Požehnal bratřím řka: „Milujte a zachovávejte chudobu, paní a velitelku mou, a nikdy nepřestávejte poslouchati biskupů a všeho duchovenstva.“ Když smrt byla blízko,

dal se položit na holou zemi a přál si zemřítí obnažen; avšak z poslušnosti se dal přikrýti řeholním rouchem. Pak diktoval svou závěť; v ní opakoval své zásady o naprosté chudobě v řádu. Žádal Angela a Lva, aby zapěli hymnu o slunci. Učinili tak, načež František všem požehnal znamením kříže řka: „S Bohem, dítky! S Bohem! Zůstaňte v bázni Boží! Já pak spěchám k Bohu a poroučím vás jeho milosti!“ Zemřel v sobotu večer, dne 4. října 1226, ve věku 45 let. František nebyl strohým asketou, nebyl nepřitelem majetku a manželství; byl dalek fanatismu valdenských. Ti říkali, „že chudoba o sobě už je pokáním a že lepší je chudá kurva, než zdrželivý bohatec.“ František nebyl ovšem bohatcům nakloněn. „Pryč od mamonu a hrabivosti! Nechte duši vládnout nad tělem!“ volal. Proto napolo sdílel nechuť lidu proti bohatství vyššího duchovenstva. Ale jak veliký rozdíl je mezi Františkem a valdenskými! František je pravý reformátor: opravoval pokleslé mravy, ne víru a věroučné články; opravoval v Církvi a s Církví, ne mimo Církev a proti ní. - Slaví se 4. října. Slavnost Porciunkuly, t. j. památky posvěcení chrámu Panny Marie s anděly, 2. srpna.

Sv. BERARD (de Carbio), *Petr* (a s. Germiniano), *Ota* (či Otho, Utho), *Adjut* a *Akursus*, žákové sv. Františka, šířili víru a byli jati od mohamedánů. Náčelník Yosouf jim nabízel úřady a 5 mladých dcer, odpadnou-li od víry Kristovy. Odmítli. I utál jim všem hlavy roku 1220. Když zpráva o jejich mučednické smrti došla sv. Františka, zvolal radostně: „Nyní vím

v pravdě, že jsem měl patero pravých menších bratří.“ Svátek 16. ledna.

Sv. BERNARD KVINTAVALSKÝ, *Juniper* a *Roger* byli žáky sv. Františka. Bernard prosíval Františka, aby každou jeho chybu ihned káral a trestal. Umíraje řekl Bernard k bratřím: „Rozmili bratři! Zůstaňte v lásce vzájemné, v nížto jsem byl živ s vámi. Nevzal bych sto zlatých světů za to, kdybych nebyl sloužil Pánu našemu Ježíši Kristu.“ Zemřel r. 1241. O Juniperovi a Rogerovi říkával František: „Dobrým bratrem je ten, kdo je tak pokorný a trpělivý jako Juniper a kdo má vroucí lásku jako Roger.“ Roger zakoušel mnoho pokušení, ale s pomocí milosti Boží vždy vítězil. Až do smrti nepřestal litovati svých hříchů. O Juniperu říkával sv. František: „Bylo by dobře, kdyby řád měl celý les takových jalovcových stromů.“ (Juniper = jalovec.) Svátek sv. Junipera 4. ledna. Svátek sv. Bernarda a Rogera, františkánů, 4. října.

Bl. MASSEO, společník sv. Františka, řeholní bratr; svátek 17. listopadu.

Bl. MORIK byl členem italských křižovníků; ležel nemocen v nemocnici blíže Assisi. Sv. František mu poslal drobtý chleba namočeného v oleji. Morik se uzdravil a vstoupil do řádu sv. Františka. Zemřel v klášteře orvietském r. 1226. Svátek 30. března.

Sv. DANIEL, *Samuel*, *Anděl*, *Domnin*, *Lev* a *Coriliano*, *Mikuláš* a *Hugolin*, františkáni, šířili víru v africké Mauretánii (v nynějším Fezu a v části Alžíru), byli bičováni a sťati r. 1236. Svátek 13. října.

Bl. PACIFIK, žák sv. Františka, básník

od císaře Bedřicha II. věnčený, uslyšel kdysi v San Severinu sv. Františka kázat a poprosil ho o přijetí do řehole. Zemřel snad roku 1230. Svátek 10. července.

Sv. ANTONÍN PADOVSKÝ (Paduánský) se narodil r. 1195 v Lisabonu v Portugalsku a obdržel na křtu svatém jméno Hernandez (Ferdinand). Otec jeho, Martin Bullones, byl vojenským velitelem; matka slula Maria Trevera. Oba vychovávali syna v bázni Boží. Ferdinand byl v mládí nad občeť vážný; nic chlapeckého nebylo lze na něm spatřiti; záhy zatoužil po stavu duchovním. Jsa 15letý, vstoupil do kláštera řeholních kanovníků augustinianů u sv. Vincence, blíže Lisabonu. Protože návštěvy rodičů a příbuzných jej vyrušovaly, odešel do kláštera v Koimbře. V tu dobu přivezena byla těla pěti mučedníků ze řádu sv. Františka z Maroka do Španělska. Takto Ferdinand poznal řád sv. Františka. Obdržev svolení svých představených, vstoupil do řádu Menších bratří v klášteře u Koimbry. Při tom dostal jméno Antonín.

Antonína pojala ohnivá touha, aby šel hlásat evangelium mohamedánům. Představení svolili; vstoupil tedy na loď a přistal na břehu africkém. Avšak prudká zimnice, do níž upadl, donutila ho k návratu do vlasti. Na moři však se strhla vichřice a zahнала koráb k pobřeží ostrova sicilského. Antonín vystoupil v Messině na zemi. Dozvěděl se, že je svolána r. 1221 valná schůze bratří řádu sv. Františka do Assisi. I umínil si, že tam také půjde, aby spatřil zakladatele své řehole, Františka. Šel a spatřil Františka. Avšak když žádal

o přijetí do některého z klášterů Menších bratrů, byl všude odmítnut. Bylť zchřadlý a zdálo se, že nebude moci konati těžké práce ruční. Posléze přece byl přijat do malého kláštera blíže Bologny, kde byli jen 4 Menší bratři. Antonín konal nejtěžší práce a při tom se cvičil v sebezapírání. Také se pečlivě tajil svým rodem a vzděláním. Avšak obojí vyšlo na jevo. Antonín byl poslán s kleriky do Forli k svěcení. Bylo tam více čekatelů kněžství ze řádu dominikánského i františkánského. Představený je vyzval, aby některý z nich učinil k druhým řeč duchovní. I počali se všichni vymlouvat. Posléze došla řada na Antonína. Antonín začal řečniti zprvu nesměle a prostě, ale znenáhla mluvil výmluvně, plyně a s takovou učeností, že všichni žasli.

Sv. František poslal Antonína na školy vercellské studovat bohosloví. A když Antonín vystudoval, obdržel od Františka list tohoto znění: „Milému bratru Antonínu bratr František pozdrav v Kristu Ježíši! Je mi milo, abys bratry vyučoval bohosloví, ale tak, aby horlivost ve studiích neuhašovala ani v tobě ani v bratrích horlivosti ve svaté modlitbě.“ Antonín vyučoval v Bologni, v Toulousu a jinde, ale později věnoval se jenom kazatelskému úřadu. Vynikal ohnivou a neodolatelnou výmluvností a zvučný jeho hlas uchvacoval posluchače. Uměl líčiti bídu a zkázu hříchu, krásu a štěstí ctnosti tak mocně, že posluchači byli velmi dojatí. Posluchačů bývalo někdy až 30.000, a přece zavládlo takové ticho, že bylo možno slyšeti každý šust. Mnozí opouštěli o půl-

noci lůžko, aby obsadili výhodné místo u kazatelny. Posluchači byli ze všech stavů, ale nikdo nebyl oděn skvostným šatem, neboť věděl, že Antonín toho nevidí rád, zvláště ne v postní době. Protože návalu lidí nestačily chrámy, Antonín kázával na náměstích a na polích; sbor pořadatelů dbal, aby nenastala nebezpečná tlačení. A když Antonín sestoupil s kazatelny, padali mu lidé k nohám, líbali hrubý řeholní jeho oděv. Tak procestoval Antonín, konaje úřad misionářský, Itálii a jižní Francii. Papež Řehoř IX. byl jím tak nadšen, že ho nazýval „Archou Zákonu“ (arca Testamenti). František Assiský ho jinak nenazýval než svým „biskupem“.

Kdysi přišel do Veróny. Verónský kníže Ezzelin III., tyran a násilník, sužoval poddaný lid. Když měšťané padovští se proti němu vzbouřili, dal Ezzelin 10.000 měšťanů povraždit. Krvežíznivec se smál klatbě, kterou byl stížen. Antonín se odhodlal pohroziti mu. Předstoupil před knížete sedícího na trůně uprostřed dvořanů a zvolal: „Ty nepříteli Boží! Tyrane ukrutný, podobný vzteklému tygru! Kdy konečně přestaneš sužovati lid? Neustaneš-li, rozdrťi tebe trestající ruka Boží.“ Ezzelin se chvěl, sestoupil s trůnu a řekl: „Otče! Jsem bídník a zasloužím trestu.“ Když Antonín odešel, dvořané vyčítali Ezzelinovi, že jednal mírně a ústupně vůči Antonínu; ale on řekl: „Nedivte se, na mém místě byli byste právě tak jednali, jako já. Když ke mně mluvil, zářil z jeho tváře takový oheň, že mi pronikl útrobou a naplnil mne hrůzou.“ A ihned poslal Antonínovi skvostné dary, ale neopomi-

ZASNOUBENÍ SV. KATEŘINY SIENSKÉ.

nul řici poslům: „Přijme-li dary, zabijte ho! Nepřijme-li, učinite, co vám rozkáže.“ Poslechli. Antonín řekl poslům: „Rychle odnese ty věci, aby se dům těmito dary neposkvrnil. Z uloupených statků nepřijmu ničeho.“ Poslové vrátivše se, vyřídili vzkaz. Ezzelin řekl: „Vpravdě, tento je muž Boží.“

Bůh dal Antonínovi různé milostiny, milodar divů a znalost lidských srdcí. Ve francouzském městě Puy přebýval notář, jenž žil prostopášně. Antonín, kdykoliv se s ním setkal na ulici, vždy se mu hluboce poklonil. Notář se rozhněval a posléze řekl: „Co jsem ti udělal, že se mi posmíváš? Kdybych se nebál Boha, hle! touto dýkou bych tě probodl.“ Antonín řekl: „Nediv se, že se ti klaním. Často jsem si přál státí se mučedníkem pro víru; nestalo se podle mého přání. A ty dojdeš této milosti; proto se ti klaním.“ Notář uslyšev to, usmál se; měl Antonína za šíleného a odešel. Po nějakém čase notář cestoval se svým biskupem do Svaté země; upadl do zajetí Saracenů; v zajetí byl sváděn k odpadu od víry Kristovy; odpíral statečně. Svým spoluvězňům vykládal, že Antonín mu předpověděl mučednictví. Stalo se. Byl pro víru usmrčen. - Kdysi chtěl Antonín kázati v přístavním městě Rimini. Ale obyvatelé jsouce kacíři, odvrátili se od něho. Tu Antonín stoje na břehu mořském, začal kázati rybám řka: „Vy ryby, slyšte slovo Boží, jelikož lidé jím pohrdají. Chvalte Boha, jenž vás stvořil a zachovává.“ Lidé zahanbeni jsouce posadili se, aby vyslechli slova podivného kazatele.

Od roku 1227 Antonín zůstal v městě Padově. V tu dobu bylo se mu odebrati do Říma, aby si stěžoval na (druhého) generála řádu Menších bratří Helia či Eliáše. Eliáš nenásledoval sv. Františka v apoštolské chudobě a pokoře. Vydržoval si koně i se služebníkem, jídal sám v odloučenosti od bratří a liboval si ve vybranějších pokrmech. Spor se přirostoval. Antonín Padovský a Adam Mariskánský vytýkali Eliášovi toto jednání v přítomnosti papežově. „Svatý otče“, řekl Antonín, „i když pokrmem vybranějším pečoval o své chatrné zdraví, nebylo přece třeba, aby měl knížecí hostinu a aby takto porušoval řeholní pravidla.“ Helias nemoha se zdržeti, v hněvu zvolal: „Ty lžeš! bídniče“, a chtěl ještě více promlouvat. Ale papež mu kázal mlčeti a řekl: „Tento představený je řádu více na škodu než na prospěch. Mocí svého apoštolského úřadu sesazujeme Eliáše s jeho úřadu, a nařizujeme, aby byl zvolen nový představený.“

Antonín byl přitloustlý a plnokrevný; proto nesnesl na dlouho namáhání, s úřadem misionářským spojené. Odešel z Padovy zprvu do Campo di San Pietro (tři hodiny od Padovy), aby se tam zotavil. Choroba jeho však se zhoršila. Těžce nemocný donesen byl do bytu zpovědníka karmelitánek v předměstí padovském. Tam se připravil na smrt a říkal oblíbenou svou modlitbu k Panně Marii: *O gloriosa Domina*, t. j. O slavná Paní. Zemřel 13. června r. 1231 ve věku 31 let. Smrt jeho způsobila v Padově rozruch; malé děti běžící po městě volaly: „Světce

umřel!“ Kanonisován byl již roku 1232. Svátek 13. června.

Bl. PEREGRIN FALERONE, řeholní bratr řádu sv. Františka v San Severino, vstoupil do řádu, když jsa studujícím v Bologni, slyšel sv. Františka kázat. Putoval do Palestiny a přál si mučednické smrti; ale vrátil se do vlasti a zemřel r. 1236. Svátek 5. září (nebo 27. března).

Bl. ONDŘEJ CACCIOLI, žák sv. Františka (D); svátek 3. června.

Bl. GUALTER (*Valter*) žák sv. Františka, † r. 1258; svátek 2. srpna (nebo 3. srpna).

Bl. AEGIDIUS (*česky Jiljí*) z ASSISI prosil kdysi sv. Františka na kolenou, aby ho přijal za žáka. Právě šla mimo ně chudá žena prosící o almužnu; František řekl: „Dej jí svůj plášť!“ Aegidius ihned poslechl. Za žáka byv přijat, odebral se k Saracenům, aby hlásal víru Kristovu. Vrátil se, živil se prací rukou svých; sbíral suché dříví a prodával je v Římě. Kdysi mu dala jistá paní za dříví víc než žádal; odmítl přebytek řka: „Nedám se lakomství v porobu!“ Také pracoval ve vinicích za mzdu; ze mzdy uděloval almužny. Kdysi ho pozval kardinál Mikuláš k obědu. Ale Aegidius si chtěl dříve prací v domě jídla zasloužit; pak se spokojil chlebem. Zemřel r. 1272 v Perugii. Svátek 23. dubna (nebo 17. května).

Bl. LEV VITERBSKÝ, kněz, byl od samého sv. Františka přijat do řádu františkánského. Byl velmi silného těla, ale při tom tak mírný, že sv. František ho nazýval „ovečkou Boží“. Lev byl jeho důvěrníkem a zpovědníkem; znal všechna

tajemství sv. Františka a směl patřiti na jeho jizvy. Napsal legendu o sv. Františku Assiském. Zemřel před rokem 1253. Svátek 15. listopadu.

Bl. BENEDIKT SINIGARDA pocházel z rodu Sinigarda; narodil se v Arezu v Toskánsku; obdržel roucho řeholní od samého sv. Františka. Chválí se jeho moudrost a nábožnost. Zemřel r. 1280. Svátek 31. srpna.

Bl. LUKÁŠ BELLUDI, kněz minorita, průvodce sv. Antonína Paduánského, † 17. února kolem r. 1285.

Bl. KVIDO (*Guido*) KORTÓNSKÝ uslyšev kázat Františka Assiského, prodal svůj majetek a odevzdal výtěžek sv. Františku pro chudé. Pak stal se žákem sv. Františka a s jeho dovolením si zřídil v Kortóně opodál kláštera pod skalní stěnou poustevnu. Tam žil, i když byl později vysvěcen na kněze. Zemřel r. 1246. Svátek 20. června.

Bl. RIZZER, společník sv. Františka Assiského; snad pocházel z Modeny; jakého byl povolání, nepraví se; zemřel r. 1236. Svátek 26. března.

Ct. TOMÁŠ a CELANO byl z prvních učedníků sv. Františka Assiského a jeho důvěrníkem. Proto papež Řehoř IX. mu uložil sepsati životopis sv. Františka. Byl ustanoven kustodem v klášteře mohučském a v j.; vrátiv se napsal onen životopis. Zemřel snad r. 1255. Jméno Tomáše z Celana slynulo záhy, že napsal hymnus „Dies irae“, kterýžto již zajisté před r. 1385 byl přijat do rituálu církevního. Památka jeho 21. května.

Bl. GANDOLF narodil se v Binasku

u Milána, vstoupil do řádu sv. Františka a byl horlivým kazatelem v městě Politiu na Sicilii. Své panictví bedlivě ostříhal a poslušnosti byl svědomitě pilen. Bez ustání se radoval v Pánu. Zemřel r. 1260. Svátek 3. dubna (nebo 17. září).

Bl. KONRÁD MIGLIANI narodil se v Askoli u Ankóny, vstoupil do řádu sv. Františka a stal se mistrem Písma. Se svým mladým přítelem Jeronymem, pozdějším papežem Mikulášem IV., odebral se do Říma. Konrád toužil býti misionářem. Odebral se do země pohanské a pokřtil mnoho tisíc pohanů. Vrátil se a měl býti jmenován kardinálem. Avšak roznemohl se a zemřel v Askoli r. 1289. Svátek 19. dubna.

Bl. KONRÁD Z OFIDY, františkán v Bastii, † r. 1306. Svátek 19. prosince.

Bl. BENVENUTUS, františkán v Ankóně, později biskup osimský, † r. 1276 (nebo 1289). Svátek 22. března.

Bl. SERVUS DEI (ital. Servo di Dio), františkán v Urbinu, † r. 1289; svátek 12. března.

Bl. ADAM RUFUS, františkán v Bari, † r. 1285; svátek 22. září.

Bl. ONDŘEJ (*Andreas de Conti*), františkán v Anagni, † r. 1302; svátek 1. února.

Bl. FRANTIŠEK DE FABRIANO, minorita ve Fabrianu, † r. 1322. Svátek 22. dubna.

JACOPONE DA TODI (nebo de Benedictis) narodil se v umbrijském městě Todi a pocházel z rodu Benedetti. Studoval práva a dosáhnul hodnosti doktorské, zastával úřad právního zástupce. Právní-

kou praxí nabyl blahobytu. Žil životem světským, oddán jsa pýše a rozmařilosti. Spisovatel Lukáš Wadding vespise „Scriptores Ordinis Minorum“ líčí jeho život i život jeho manželky. Ta vynikala ctnostmi, zvláště pobožností.

Aby se zachovala svému muži, neodmítala přepychu, rovnajíc se světským dámám, ale v soukromí žila jako klášternice v tuhé kázni. Kdysi se účastnila lidových her; tu se sřítlo lešení, na němž seděly dámy todské. Mezi těžce raněnými byla i manželka Jacoponova. Spěchal jí na pomoc a tu spatřil, že má pod plesovými šaty cilicium čili žínici. Zemřela. Její náhlá smrt způsobila úplný převrat v jeho životě. To se stalo roku 1268. Prodal, co měl, rozdal chudým, oblékl na se chudý šat třetího řádu sv. Františka. Konal divoké skutky sebepohrdání a pohrdání světem, aby došel posměchu a potupy. Kdysi ho žádal todský bohatý občan, aby mu do jeho domu zanesl kuřata, jež byl koupil. Jacopone zanesl kuřata do krypty, kterou si občan pro sebe připravil, a řekl onomu občanu: „To jest tvůj dům!“ - Kdysi se konaly veřejné hry. Tu náhle přichází Jacopone, ale jak? nahý, v postroji tahouna, s uzdou v ústech, po čtyřech jako zvíře. Diváci byli ohromeni, mlčky se rozešli. Hra skončena. - Jacoponův bratr chystal sekešvatbě. Pozval i Jacopona, ale vzkázal, aby si moudře počínal a nedělal rodně ostudy. Jacopone však neposlechl; namazal své tělo olejem, poválel se v pestrobarevném peří a jako příšera se objevil mezi rozjařenými svatebčany. Ti ovšem ihned přerušili radovánky.

Deset let po smrti manželčině žil Jacopone životem nevázané a divoké kajicnosti. Pak vstoupil do kláštera minoritského a podroboval se s nadšením pravidlům řeholním. Z podivína stával se světec. Plameny divoké kajicnosti se vybouřily, láska naplnila srdce. Wadding praví: „Planul takovou láskou k Bohu, že se zdál smyslů zbaven. Chvillemi zpíval, chvillemi plakal, chvillemi vzdychal: „O Ježíši, sladký, nejmilejší!“ Napsal písně a meditace, které vynikají v mystické poesii katolické. - „O lásko - napsal, - božská lásko, tak zajařila's mne zcela, ty ztravuješ mou bytost, že nejsem už víc svůj.“

Když vznikl odboj Colonnů proti papeži Bonifáci VIII., ukázal se i Jacopone jako odpůrce snah papeže Bonifáce. Ač byl pouze řeholním bratrem, vystupoval jako kazatel mravokárce a nešetřil ani papeže. Avšak Colonnové byli pokořeni a Jacopone byl spoután železnými okovy, byl uvržen do žaláře. Tam úpěl až do smrti Bonifácovy († 1303). Pak osvobozen byv, odebral se do františkánského kláštera v Collazone. Tam upadl do těžké choroby; zaopatřen byv svátostmi zazpíval píseň: *Gesù, nostra fidanza*. (Ježíši, naše naděje!) Zemřel 25. prosince r. 1306, právě když o jitřní kněz zpíval „Gloria“. Památka jeho je 25. prosince. Na hrobě Jacoponově je nápis: „Stav se bláznem pro Krista, pobláznil svět novým uměním a urval nebe.“

Mnohé básně sv. Františkovi připisované jsou prý dílem Jacoponovým. Také nevyrovnatelný hymnus *Stabat Mater* se připisuje Jacoponovi.

Bl. JAN FERMSKÝ narodil se r. 1259 ve Fermu (v Římsku), mrskával se už jako chlapec kopřivami a cvičil se záhy v sebezapírání. Ve věku 13 let vstoupil do řádu Menších bratří a pracoval v klášteře, jsa šťasten v dokonalé chudobě. Cvičil se v chudobě a v mlčelivosti. Byv posvěcen na kněze, kázal slovo Boží tak mocně, že ho nejen prostí lidé, ale i učení mužové rádi poslouchali. Neměl sice vyššího vědeckého vzdělání a přece mluvil o náboženských záhadách jasně. Zemřel na hoře Alvernu roku 1322. Svátek 9. srpna.

Bl. ODORIK DE PORTU NAONIS narodil se v Pordenone, byl minoritou a cestoval po Armenii a Persii, Indii a Číně. Vrátiv se, zemřel v Undine roku 1331. Svátek 14. ledna.

Bl. RAINER Z AREZZA narodil se v Arezzu a zemřel jako řeholní bratr řádu sv. Františka v blízkém klášteře Borgo San Sepolcro roku 1304. Svátek 5. (nebo 1.) listopadu.

Bl. ANGELUS CLARENUS, františkán, zřídil u řeky Claren v Italii klášter „Klarénů“ podle přísných pravidel sv. Františka. Zemřel roku 1348. Svátek 15. června.

Ct. RAIMIR, minorita z Perugie, zakladatel bratrstva v Mantově. Bratrstvo kněžské se nazývalo „Škola smrti“; úkolem jeho bylo pečovati o odsouzené na smrt. Zemřel roku 1261; svátek 14. září.

Bl. RAYMUND LULLUS narodil se roku 1236 v Palmě na ostrově Majorce a přišel na katalonský dvůr královský ve Španělsku; žil lehkomyslně a prostopášně. Pak se obrátil k Bohu, vstoupil do řádu

sv. Františka, naučil se arabsky a šel jako misionář do Afriky. V rozepřích se Saraceny hájil názor, že každý má uznati náboženství za pravé, které má nejdůstojnější představu o Bohu. Ale disputace jeho se Saraceny neměla výsledku. Jeho spisy prý obsahovaly některé bludy; ale spisy, jichž se týče, jsou asi podvrženy. Raymund byl od Saracenů r. 1315 ukamenován. Svátek 29. března.

Bl. TOMÁŠ TOLENTINSKÝ, františkán a mučedník v Tiflisu; † r. 1322; svátek 9. dubna.

Bl. GENTILIS DE MATHELICA, františkán, byl r. 1340 od mohamedánů v Torris v Asii zabit. Svátek 5. září.

Bl. JAN Z GANDIE (u Valencie ve Španělsku) františkán, † 1320; svátek 13. července.

Bl. PETR DI SASSOFERRATO, minorita, řeholní bratr, mučedník ve Valencii ve Španělsku; rok smrti 1230. Svátek 29. srpna.

Bl. GONSALVUS narodil se v Sanchez ve Španělsku, byl důstojníkem, potom kajícníkem a řeholním bratrem řádu sv. Františka v Orensu. Zemřel r. 1361. Svátek 13. prosince.

Bl. ŠTĚPÁN NARBONNSKÝ, františkán a inkvizitor v Toulouse ve Francii, byl r. 1242 od Albigenců zavražděn. S ním byl zavražděn i *Vilém Arnald* (fran. Arnaud), františkán. Svátek obou 29. května.

Bl. PACIFIKA QUELLFUCCI, klariška ve Spellu v Itálii; † r. 1258. Ostatky jsou uloženy v Assissi. Svátek 24. března.

Ct. ENGELHARD, mnich františkánský z Pisy, jež sv. František poslal do Oxfordu. Tam se skvěl Engelhard ctnostmi. Zemřel r. 1230. Památka 12. března.

Sv. BONAVENTURA nazýval serodným a křestním jménem Jan; narodil se r. 1221 v Bagnarei u Viterba v Toskánsku. Otec slul Jan Fidanza, matka Maria, rozená Bitelli. Synáček roz nemohl se nebezpečně, a když lékaři nedovedli pomoci, slíbila matka, že uzdraví-li se hoch, vychová ho pro řád Menších bratří. Synáček se uzdravil. Odkud obdržel jméno „Bonaventura“, není známo; snad když vstoupil do řádu. Někteří vykládají, že sv. František uslyšev, že chlapec se uzdravil zvolal: „Bona ventura“, t. j. „budoucí blaho“ nebo „šťastná událost“.

Bonaventura vstoupil do řádu Menších bratří a byl poslán na studie do Paříže, kde byl jeho učitelem Alexander Hallesský. B. byl muž štíhlé postavy, ušlechtilé tváře a vynikal skvělou výmluvností. Krášlila jej andělská čistota a milá prostomyslnost. Učitel jeho Alexander Hallesský pravil o něm: „Ejhle, pravý Israelita; v něm, jak se zdá, Adam nezhřešil.“ Roku 1253 Bonaventura byl ustanoven učitelem na vysokých školách pařížských. Universita pařížská zdráhala se chudým františkánům a dominikánům udíleti hodnost doktorů či mistrů, avšak na rozkaz papeže Alexandra IV. byli Bonaventura i Tomáš Akvinský prohlášeni doktory. Oba doktoři vydali obranu svých řádů.

Bonaventura doporučoval vedle vědy i rozjímavý život, aby pojmání vznešených pravd bylo oživováno náboženským

citem; obě soustavy, scholastiku i mystiku, uvedl v krásný soulad; rozum i srdce, vědu i zbožnost hleděl uvést v dokonalou shodu. Spisy Bonaventurovy budily obdiv. Učenec Gerson, kancléř university pařížské, řekl: „Ze všech spisovatelů chválím si nejvíce Bonaventuru; jeho řeč je jadrná, stručná, určitá, vzdělávající.“ Kdysi tázal se ho Tomáš Akvinský, ze kterých knih čerpá svoje hluboké myšlenky. Bonaventura ukázal na obraz Ukřižovaného a řekl: „Toť moje knihovna, z níž naučil jsem se všemu, co umím.“ Pro lahodnou mysl a proneposkrvněnou čistotu srdce nazýván byl Bonaventura „doctor seraphicus“, t. j. „učitelem serafickým“.

Roku 1256 byl Bonaventura zvolen vrchním představeným celého řádu, ač mu bylo teprve 35 let. Protože naprostá chudoba řádu nedala se udržeti, ustanovil papež Innocenc IV. některé úlevy prvotních přísných pravidel, totiž že řád smí míti knihy, náradí, domy a pozemky a jich užívati, o čemž však přísluší rozhodovati výhradně Stolicí apoštolskou. Avšak s tímto opatřením nebyli někteří horlivci spokojeni, a Bonaventurovi nezbylo, než aby dřívějšímu generálu Janu z Parmy uložil vazbu v klášteře, aby zjednan byl klid a aby byla zachována svornost a jednota v řádě. Bonaventura dbal, aby se řeholní pravidla přísně zachovávala. S bratry bloudícími jednal dobrotivě a shovívavě. Sám jsa pilen pokory, konal domácí práce, ošetřoval nemocné, jako kterýkoliv řeholní bratr, ač byl představeným všech. A když mu někteří domlouvali, že se snižuje, odpověděl: „Což pak se snižuje bratr,

když slouží bratřím?“- Kdysi se ubíral na schůzi čili kapitolu s několika guardiány. Cestou ho zastavil cizí bratr, nekněz, a řekl: „Velebný otče! Již dlouho jsem si žádal mluvit s tebou; jsem jen prostý řeholní bratr, prosím tě, vyslyš mne!“ Bonaventura poodstoupil a naslouchal jeho řeči. Řeholní bratr svou zdlouhavou řečí protahoval věc; Bonaventura si sedl na zemi a naslouchal s neomrzelou trpělivostí. Guardiáni už byli netrpěliví; a když konečně Bonaventura se k nim připojil, vyslovili svou nelibost, že cizí řeholní bratr na cestě zastavil nejvyššího svého představeného a tak dlouho ho obtěžoval. Ale Bonaventura řekl usmívaje se: „Což nejsem generální minister (všeobecný služebník) všech?“

Kdysi řekl řeholní bratr Aegidius Bonaventurovi: „Vy učení obdrželi jste od Boha dary ducha, abyste Boha mohli velebiti, ale co my, prostí lidé?“ Bonaventura odpověděl: „Věz! Prostá bohabojná žena může Boha mnohem více milovati, než kterýkoliv učený bohoslovec.“ A Aegidius vyběhl pln radosti z kláštera volaje: „Vy lidé neučení, vy můžete Boha mnohem více milovati, než kterýkoliv učený bohoslovec.“- Bonaventura jindy řekl: „Dokonalost života nezáleží v hluboké učenosti ani v rozjímavé modlitbě ani v jiných výkonech obzvláštních; nýbrž dokonalost záleží hlavně v tom, abychom každodenní svoje povinnosti z lásky k Bohu plnili, ne jen způsobem všedním, ale způsobem dokonalým.“

Papež Klement IV. nabídl Bonaventurovi uprázdněné arcibiskupství yorkské

(v Anglii); ale Bonaventura prosil, aby úřad ten naň ukládán nebyl, a hodnosti nepřijal. Když nástupce Klementa IV., papež Řehoř X., svolal r. 1274 do Lyonu všeobecný církevní sněm, přál si, aby se Bonaventura zúčastnil sněmu a aby papeži byl radou a pomocí v důležitých věcech. Proto ho jmenoval kardinálem. Kardinálský klobouk mu poslal se vzkazem, že této hodnosti se nesmí vzpírat. Bonaventura byl tehdy v klášteře blíže Florencie. Když papežští vyslanci přišli, našli učeného Bonaventuru, generála řádu, v kuchyni, an s jinými bratry umýval nádobí. Bonaventura s úžasem vyslechl rozkaz papežův a žádal, aby posečkali, až bude se svou prací hotov; kardinálský klobouk prozatím pověsil na hřebík. - Zúčastnil se všeobecného církevního sněmu v Lyoně, předsedal poradám na místě papežově a řídil celé jednání. U přítomnosti řeckých poselů papež konal obět Mše svaté, při níž epistol a evangelium zpívány byly také řecky. Pak kázal Bonaventura o učení římské Církve vzhledem k Duchu Svátému. Na sněm byl také pozván Tomáš Akvinský; ale ten zemřel na cestě. Čtyři měsíce poté zesnul v Pánu i Bonaventura; bylo to 15. července 1274. Bonaventura náleží do počtu šesti velikých latinských učitelů církevních. Svátek 14. července.

Bl. ALEXANDER HALLESKÝ, doctor irrefragabilis, † roku 1245; památka 21. srpna.

Bl. JAN DUNS SCOTUS narodil se v Dunstanu ve Skotsku r. 1274. Prožil dětství v nevinnosti, vstoupil do řádu sv. Františka. Poněvadž jevil neobyčejné vlo-

hy ke studiu, byl poslán na universitu do Oxfordu, kdež brzy vynikl tak, že mu svěřena stolice filosofie a theologie. Aby obhájil nauku o Neposkvrněném početí Panny Marie, byl poslán do Paříže, kdež dosáhl akademických hodností a stal se rektorem vysokého učení. Pro mimořádnou bystrost a důmyslnost, zejména v dialektice, dostalo se mu názvu „doctor subtilis“. Zemřel v Kolíně, kamž byl poslán, aby bojoval proti bludařům a založil novou universitu, r. 1308. Na jeho pomníku je nápis: „Scotia me genuit, Anglia me suscepit, Gallia me docuit, Colonia me tenet.“ Památka 8. listopadu.

Bl. JAN DE MONTE CORVINO narodil se roku 1247 v Anglii. Byl zprvu vojínem, pak soudcem, posléze vstoupil do řádu Menších bratří. R. 1279 odešel jako misionář na východ. První jeho misionářská cesta jej vedla do Armenie a do Persie; trvala 10 let. Roku 1291 šel s dominikánem Mikulášem de Pistorio do Indie. Roku 1293 (nebo 1294) přišel Jan do Pekingů v Číně, kde byl jako papežský legát přijat s veškerou poctou. Jsa arcibiskupem pekingským postavil nádherný dóm a arcibiskupskou residenci v Pekingu. Jeho zásluhy byly veliké; jeho činnost byla uznávána nejen křesťany, ale i pohany. Zvláště jeho vytrvalost budí podiv. Zemřel r. 1328. Zásluhy Jana de Monte Corvino ocenil papež Pius XI. listem ze dne 20. května 1928.

Bl. MARKVARD WEISSMALER, řeholní bratr řádu sv. Františka v Mnichově, trpělivě ošetřoval nemocné; zemřel roku 1227. Svátek 29. května.

Bl. BERCHTOLD z Řezna, františkán, vzácný kazatel, míval často až 60.000 posluchačů; zemřel roku 1271. Svátek 14. prosince.

Bl. VOJSLAV, františkánský misionář v Prusku, byl roku 1289 stat; svátek 2. listopadu (nebo 2. října).

Sv. KLÁRA (česky: Světlá, Jasná), dcera zámožných rodičů Favorina Skiffa a *Fortulány*, narodila se roku 1193 v městě Assisi. Už v mládí neměla potěšení ve hrách a světských zábavách, nýbrž toužila, aby se více a více Bohu líbila. Lepší pokrmu odkládala a dávala je potají chudým. Pod vrchním šatem nosila roucho žíněné; postívala se přísně a bděla úzkostlivě nad svou panenskou čistotou. Když jí bylo 18 let, rodiče ji hodlali provdati. Klára však měla úmysl zasvětit svůj život Bohu. Tehdy kázal František Assiský slovem i životem apoštolskou chudobu a pokoru. Klára si umínila, že jeho příkladu bude následovati. Svěřila se Františkovi se svým úmyslem; František úmysl schválil a jal se mluvit o nestálosti všech věcí pozemských a o lásce k Bohu tak lahodně a přesvědčivě, že Klára si umínila svůj úmysl vykonati i proti vůli rodičů.

Na Květnou neděli r. 1212 Klára se odebrala s několika důvěrnými družkami do kostelíka Porciunkuly u Assisi a byla tam od sv. Františka a jeho bratrů s planoucími svícemi uvítána. Odložila drahocenné roucho, dala si od sv. Františka ustříhnouti vlasy, obdržela od něho drsný řeholní oděv a byla prozatím odevzdána do ochrany jeptišek benediktinských v blízkém klášteře. Rodičové a příbuzní Klářini

nemyslíli jinak, než že Klára byla vlákána do kláštera podvodně, anebo že šla do kláštera z mladistvého nerozumu. Vytýkali jí, že činí hanbu svému rodu, a snažili se ji pohnouti, aby klášter opustila. Posléze si umínili unést ji z kláštera násilím. Vrazili do kláštera, ale Klára hledala útočiště ve chrámě, držela se oltáře, ukázala na svou postřiženou hlavu a zvolala odhodlaně: „Kdo z vás se odváží odloučiti mne od lásky Kristovy? Jsemť nevěsta Kristova a jiného ženicha si nežádám!“ Tak rozhodného odporu se útočníci nenadáli; také vzpomněli útočištného práva chrámu; vědouce, že porušení tohoto práva útočištného trestáno bývá klatbou, odešli. Ke Kláře se připojila i její sestra Anežka. Nové rozhořčení se zmocnilo příbuzných. Vybralo se 12 mužů, aby alespoň Anežku z kláštera násilně vyvedli. Již se jí chopili, ale Anežka plakala a volala po Kláře: „Pomoz mi, sestřičko, a nedopusť, abych od Krista byla odloučena!“ Klára přiběhla, a útočníci spatřivše ji, odešli s nepořízenou.

František získal pro Kláru, Anežku a jiné nábožné panny a vdovy, které se přihlásily, opuštěný chrám sv. Damiana i se sousedním domem; upravil dům v klášter a tak vznikla ženská řeholní družina, jíž František napsal pravidla. První představenou byla od sv. Františka ustanovena Klára; řeholní sestry se podle ní nazývaly klarisky; také se nazývaly „chudými sestrami“ nebo „damiatkami“. Sestry nesměly míti žádných statkův nebo důchodův a měly žítí jen z almužen a z výtěžku své ruční práce; nesměly požívatí masitých

SV. FRANTIŠEK Z ASSISI.

pokrmů a nositi obuvi; musely zachovávat mlčelivost. Klára předcházela sestrám nejlepším příkladem; sloužila sestrám ve večeřadle ochotně, ošetřovala nemocné, za studených nocí obcházela jejich lůžka, aby je teplými pokrývkami přikryla, myla nohy těm, které se vrátily se sbírky almužen. Nevynášela se nad své sestry; zpozorovala-li na některé tesklivost nebo zármutek, domlouvala jí laskavě a těšila ji. Sama žila přísněji než sestry, o chlebě a vodě, odpočívala na holé zemi nebo na klestí, bičovala se, vůbec konala skutky sebezapíravosti tak přísně, že i sv. František ji napomínal, aby ve všem šetřila moudré míry.

Pověst o velikých ctnostech Kláříných došla do Čech a dcera českého krále Přemysla Otakara I. stala se její následovnicí, založila v Praze panenský klášter a vstoupila do něho. Klára nazývala Anežku „sestrou ze všech nejmilejší a dcerou blahoslavenou“ a poslala jí růženec, závoj, koflík a miskou. - Kdysi vtrhli Saracenové jako spojenci císaře Bedřicha II. až do krajiny assiské. Sestry řeholní se hrozně polekaly. Klára nemocí skličena ležela na lůžku. Vstala a vzavši z chrámu schránku se Svátostí oltářní, odnesla ji, aby ji zachránila rouhavého zneuctění, a modlila se za odvrácení hroziícího nebezpečení. Modlitba byla vyslyšena, Saraceni prchli.

Klára churavěla po 22 let stále, nebyla nikdy bez tělesných bolestí, ale snášela je trpělivě, říkajíc: „Jak může člověk naříkati, když popatří na Ukřižovaného?“ Roku 1253 pocítila Klára, že se blíží konec jejího života. Řeholnice pla-

kaly, Anežka, její rodná sestra, naříkala, že má zůstatí sama; Klára jí řekla procky: „Čas tvůj ještě nepřišel, ale není dalek.“ Klára modlíc se pravila: „Ubírej se, duše má, důvěrně z tohoto světa! Neboj se! Máš dobrého vůdce. Ten, jenž tě stvořil a vykoupil, tě přijme.“ Skonala 11. srpna 1253. Svátek 12. srpna. Svátek ctihodné Hortulany, matky sv. Kláry, 2. ledna.

Bl. ANEŽKA, panna, sestra sv. Kláry, byla od sv. Kláry ustanovena abatyší ve Florencii; pak se vrátila do Assisi a zemřela r. 1253, tři měsíce po smrti sv. Kláry. Svátek 16. listopadu.

Bl. AMÁTA, neteř sv. Kláry, panna, libovala si zprvu ve skvostných šatech a v úctě, kterou jí věnovali nápadníci. Ale později byla obrácena příkladem sv. Kláry. Amáta se rozstala vodnatelností. Proslavila se ctnostmi a kolem r. 1260 blaženě zemřela. Svátek 16. března.

Bl. BENEDIKTA narodila se v Assisi a byla po smrti sv. Kláry zvolena abatyší. Zemřela kolem roku 1260. Svátek 16. března.

Bl. MARKÉTA (*Margaretha Colonna*) pocházela ze slavného knížecího rodu Colonna a narodila se snad v Palestině; bratr Jan chtěl ji provdati, ale Markéta se zdráhala a žila o samotě u Palestiny v hábitě klarisek. Zemřela klečíc dne 30. prosince 1284. Svátek 17. (nebo 30.) prosince.

Bl. ANEŽKA Česká viz § 60.

Bl. KRISTIANA, dříve Oringa nazývaná, členka řádu sv. Františka v Santa Croce (u Pisy), dle jiných zpráv v městě

Luce, pásla dobytek a konávala pouti do Loreta. Po nemoci 30 let trvající zemřela ve stáří 70 let roku 1310; svátek 10. ledna.

Bl. MATEJKA NAZIREJSKÁ narodila se u Ankóny; byla členkou řádu sv. Františka. Zemřela v Kamerinu r. 1300 (dle jiných r. 1513). Svátek 1. března.

Bl. ANEŽKA a 59 klarisek v Sandoměři v Polsku; byly r. 1259 od Tatarů zavražděny. Svátek 2. února.

Bl. FILIPA MARERIA, panna klariška v městě Rieti. Rok smrti není znám. Svátek 16. února.

Bl. GERARD pocházel z chudých rodičů (*D* však praví: Gerard rytíř z Villa magna); pán onoho místa, kde se Gerard narodil, vzal ho s sebou do Jerusalema. Ale oba upadli do zajetí. Když byli vysvobozeni, Gerard se vrátil a vstoupil do III. řádu sv. Františka. Byl poustevníkem u Florencie. Zemřel kolem roku 1242. Svátek 13. (nebo 14.) května.

Bl. GERARD Z LUNEL, dle *St* člen III. řádu sv. Františka, konal pouti a když se vracel z Říma do Ankóny, zemřel v Kolombaru u Montesanta roku 1298. Svátek 24. května. Bollandisté ho nazývají Gerius.

Sv. RŮŽENA (Rosa) VITERBSKÁ narodila se r. 1234 ve Viterbu ve střední Itálii z rodičů chudých, stavu řemeslnického. O jejím mládí nevíme, leč že neměla zalíbení ve hrách mládeže, že se nechtěla líbiti světu a že se hrozila každého, i všedního hříchu. Onemocněla těžce; mysli, že nevyvázne. Ale uzdravila se opět a ihned se oblékla v roucho

III. řádu sv. Františka a zařídila si v otcovském domě komůrku a konala skutky pobožnosti a kajičnosti. Také vycházela do města, prozpěvujíc nábožné písně a napomínajíc lidi k pokání. I v noci chodila ulicemi, zpívajíc svaté písně.

V té době šířilo se bludařství albigenců v městě. Ihned Růžena povstala na obranu katolické víry. Neučená, utlá panna uměla potírati bludy a utvrzovati lid v pravdách náboženských. Avšak bludaři ji obžalovali, že prý ruší pokoj v městě a že bouří lid. Soudce vypověděl Růženu i její rodiče z města. Otec prosil, aby nebyli vyháněni ze svého rodiště; ale protože nikdo se ho neujal, bylo se mu vystěhovati z města za tuhé zimy i s manželkou a s dcerou Růženou. Uchýlili se zprvu do Castello Soriano. Všude se jim dostalo ochotného pohostinství. Ze všech stran přicházeli lidé v zástupech, aby slyšeli Růženu, neboť pověst o ní byla se všude rozhlásila. Růžena obdařená výmluvností utvrzovala lid ve víře.

Zatím byli bludaři z Viterba vyhnáni a Růžena se vrátila s rodiči z vyhnanství do rodného města. Žádala o přijetí do kláštera klarisek. Klarisky její žádost odmítly vymlouvajíce se, že nemají místa. Růžena řekla: „Za živa mne odmitáte; až zemru, ochotně mne přijmete.“ Pak bydlila dále ve své komůrce. U lidu měla vážnost a vliv jako prorokyně. Za jejího působení vrátily se pořádek a mravnost do města. Růžena zemřela roku 1252. Klárisky skutečně již po 18 měsících žádaly o její mrtvé tělo a pohřbily je ve svém klášterním chrámě. Svátek sv. Rů-

ženy Viterbské 4. září (nebo 8. března).

Sv. LUCHESIUS (nebo také Lucius nazývaný), byl kramář uzeninami, blíže Sieny, člen III. řádu sv. Františka, † kolem roku 1260 (dle některých r. 1332). Také jeho manželka Belladona byla členkou III. řádu. Svátek sv. Luchesie 28. dubna.

LUCIUS A CASSIANO, dle *D* fran-tiškán toskánský; rok smrti není udán. Svátek 5. srpna (nebo 15. dubna). Jsou asi totožni.

Bl. PETR (*Petrus Pectinarius*; u *D* *Tecelanus*), hřebenář a člen III. řádu sv. Františka v Sieně; † roku 1289. Svátek 16. března (nebo 4. prosince).

PETR DE TREJA či Monticello, dle *D* minorita v Ankoně, žák sv. Františka; svátek 14. března.

Sv. MARKÉTA KORTÓNSKÁ narodila se r. 1248 v Alvianu v Toskánsku a ztratila záhy matku. Macecha si jí hrubě nevěšila. Markéta dospívala ve sličnou dívku, byla ohnivé povahy a jsouc zůstavena sobě samé, stala se marnivou, lenivou a svéhlavou. Když jí bylo 16 let, utekla s jistým mladým mužem do Montepulciana a žila tam po 9 let životem prostopášným a necudným. Kdysi šla na procházku; uslyšela štěkot psa; šla i s jinými lidmi za štěkotem, přišli k jámě a v ní našli pod hromadou dříví mrtvolu člověka od červů již napolo rozežranou. Člověk ten byl lupiči přepaden, zabit a do jámy vhozen. Markéta pohlédnuvši blíže, poznala shrůzou, že je to mrtvola jejího milce. Pomyšlila si: „Kde asi je jeho duše?“ I pocítila bolest nad svými hříchy a plakala

nad svým dosavadním životem. Uminila si, že od té chvíle bude žítí v nejpřísnější kajicnosti. Ostříhala si krásné vlasy, zahodila šperky i nádherné šaty, oblekla se v hrubé roucho, přivázala si na hrdlo provaz; a tak se vrátila do Alviana, vstoupila do chrámu Páně a vyznala veřejně své hříchy.

Poté šla k otci a prosila ho úpěnlivě, aby jí odpustil a aby ji přijal do domu. Otec byl ochoten, avšak macecha nazvala Markétu hanbou celé rodiny a vyhnala ji. S pláčem se vrhla opuštěná Markéta v zahradě otcově na zemi a trávila tam celou noc. Vášně, jimž byla navyklá, se probouzely a sváděly ji, aby se vrátila do víru světa. „Není tvou vinou,“ šeptal jí zlý hlas, „když opět se vrátíš k životu dřívějšímu. Či chceš si vzít život?“ Ale Markéta se vzpamatovala, sepjala ruce a modlila se: „Pane Ježíši Kriste! Tys také za mne umřel, Tys Magdalenu na milost přijal a kajícímu lotru na kříži odpustil! Neopouštěj mne v mém bídném stavu a smiluj se nade mnou!“ Markéta se odebrala do města Kortóny a konala tam po tři léta pokání v nejpřísnější kázni. Vydělávala si živobytí jako porodní bába. Trpěla prudká pokušení, ale přemáhala je statečně; luzné představy z uplynulého hříšného života zapuzovala myšlenkou na zohavenou mrtvolu bývalého svého milce.

Pak vstoupila do třetího řádu kajících sester sv. Františka, přebývala v chudičké jizbě, požívala jen suchého chleba a vody, spávala na holé zemi a bičovala se denně. Když umdlávala ve skutcích kajicnosti, říkala sama k sobě: „Tělo mé bylo dosti

silné ke hříchu a k neřesti, - ke skutkům kajicnosti by bylo příliš slabé? Celé noci hodovalo - a při modlitbě by zemdlevalo?“ Také rozdávala chudým ze svého mála. A když neměla, co by rozdala, vyžebrała košile, otop a jiné věci pro chudé. Kdysi přišla k jejímu příbytku chudá žena, zlá, a nadávala jí vášnivě. Markéta se za ni pomodlila, zanesla jí svou večeři a prosila ji, aby dárek ten přijala. Žena se obměkčila trpělivostí Markétčinou. - Markéta zemřela 50letá blaženou smrtí r. 1297. Svátek 26. (nebo 22.) února.

Bl. ANDĚLA FOLINSKÁ (Angela de Foligno) narodila se ve Folignu v krajině Spoletské. Oddala se životu světskému a smyslnému. Jedině zábava a móda ji těšily. Provдалa se a měla několik dětí. Posléze se obrátila k Bohu, učinivši počátek generální zpovědi. „Zanechala jsem,“ tak pravila později o sobě, „drahocenných rouch, módy a ozdobného účesu vlasů, zřekla jsem se chutných pokrmů, ale ještě jsem nepozorovala sladkého pocitu lásky k Bohu; ještě jsem se starala, abych se líbila svému manželu. Pak mi umřeli manžel a děti, a od té doby jsem se snažila, aby vůle má ve všem se srovnávala s vůlí Boží.“ - Byla ještě mladá; aby pokušením smyslným rázněji odpírala a snadněji je překonávala, vstoupila do třetího řádu sv. Františka. Ale ještě i tam byla svírána mnohým pokušením; statečně bojovala proti hříchu, až konečně za pomoci Boží zvítězila a v svatě lásce se ustálila. Ráda rozjímala o utrpení Kristově. O ničem nemluvila, nečetla a nepsala než o lásce Boží a o věcech nebeských. Napsala spisy:

De eruditione evangelica, t. j. o vzdělanosti evangelické; *De conversione*, t. j. o obrácení. Vážila své vědomosti z vidění nadpřirozených, jimiž ji dařival všemohoucí Bůh. Lidé o ní pravili: „Často zůstala Anděla státi, nic kolem sebe neviděla a neslyšela a zdála se spíše andělem nežli člověkem.“ Říkávala, že duchovní život nezáleží ve zjeveních, která činí člověka domýšlivým, nýbrž v činorodé lásce k Bohu. O svých spisech říkala: „Nevěřte ničemu, co já tvrdím, leč byste seznali, že se to srovnává se zásadami Kristovými.“ - Chodila, ač byla sama churava, do nemocnic, aby trpící ošetřovala; nikdy nepřišla, aby jim byla nepřinesla dáreků. Zemřela 4. ledna 1309. Svátek 4. ledna (či 11. března).

Bl. ANGELINA DE CORBARA narodila se na zámku nedaleko Říma; její matka se nazývala Korbara. Angelina se provдалa, avšak v den svatby učinili manželé slib ustavičné zdržlivosti. Po smrti manželově Angelina vstoupila do třetího řádu sv. Františka. Angelina byla první, která spojila terciářky v klášteře. Stalo se tak ve Folignu. Jmenuje-li se někde Angelina *de Marsciano* jako zakladatelka společného života terciářek, je to asi tatáž; nazývá se tak bezpochyby podle svého rodiště. Zemřela 58 letá roku 1434. Svátek 15. července.

Bl. ANGELINA, klariska spoletská, svatě žila a svatě zemřela r. 1350. Svátek 29. června.

Bl. MARCIUS, lamačkamení, poustevník, člen III. řádu sv. Františka v Narcii v Apenninách, † r. 1301. Svátek 8. října.

BL. MICHELINA (čili *Michaela*) narodila se v městě Pesaro v marce Ankónské; byla dcera zámožných rodičů. Vychovávána byvši po světsku, učila se jen uhlazeným mravům a aby se uměla vkusně strojit, duchaplně mluvit a ve vznešené společnosti dvorně si vésti. Naučila se hudbě a tanci. Ale nenaučila se Bohu sloužiti a o svou duši pečovati. Vdala se za zámožného měšťana, povila mu dítko, záhy však ovdověla. Bylo jí teprve 20 let.

V té době přišla do Pesara cizinka Syriana (či Syřanka). Byla členkou třetího řádu sv. Františka a šla o ní řeč, že pochází ze vznešeného rodu. Michelina si ji zamilovala a přijala ji do svého domu. Syřanka sloužila Bohu, Michelina světu. Ale přesto obě ženy se srovnávaly v pokoji. Syriana jí říkávala: „Kdybys znala radosti života vnitřního, vyššího, pohrdala bys radostmi a statky pozemskými.“ Michelina na to: „Drahocenná roucha, šperky a skvostné nádoby jsou mým potěšením; což mám toto všecko opustiti a život si ztrpčovati?“ Tu však stihlo Michelinu neštěstí: zemřel jí jediný synáček. Poznala, že všecko pozemské je pomíjící. Dala světu výhost a vstoupila také do III. řádu sv. Františka. Rozdávala chudým pokrmy a palivo a zařídila ve svém domě chudinskou kuchyni.

Příbuzní tupili mladou vdovu, že činí svému rodu hanbu; měšťané hrozili, že Syrianu dají vymrskati z města, protože prý svádí Michelinu. Syriana odešla, avšak Michaela neustala ve své horlivosti. Dotěrným příbuzným a měšťanům vzkázala, že je neobmezenou paní svého jmění. Roz-

dala všecko, co měla. Žila ještě 20 let. V pokročilém věku se vydala na cestu do Svaté země. Vrátivši se do Pesara, zemřela roku 1356. Svátek 18. (nebo 19.) června.

BL. CICCÒ (Čiko či Francesco) pocházel z Pesara, byl krajan bl. Micheliny, rozdal všecko jmění, vstoupil do III. řádu sv. Františka a zemřel jako poustevník roku 1350. Svátek 4. srpna.

BL. HUGOLINUS MAGALOTTI, člen III. řádu sv. Františka a poustevník u Kamerina v Italii, † roku 1373. Svátek 11. prosince.

BL. BONAVIDA, kovář, narozený v Lugo u Imoly v Italii, člen III. řádu sv. Františka, dobročinný a zbožný, † roku 1375. Svátek 1. března.

BL. THOMAS (nebo *Thomassinus*) narodil se ve Villa Valmacina u Nocery v Umbrii, stal se členem III. řádu sv. Františka a působil jako misionář v Umbrii a v Toskánsku. Zemřel jako poustevník ve Folignu r. 1367 či r. 1377. Svátek 15. září.

BL. KASTORA vdala se za advokáta a majitele hradu Santuca Sanfonia; ten s ní zle nakládal. Po jeho smrti stala se členkou III. řádu sv. Františka v Gubbii. Zemřela roku 1391. Svátek 14. června.

BL. ANTONÍN, rodem Uher (?), člen III. řádu sv. Františka, konal pouto do Říma a zemřel ve Folignu roku 1398. Svátek 13. května. - Jiný

bl. ANTONÍN, františkán a mučedník r. 1369 ve Viddinu v Bulharsku. Svátek 29. března.

BL. LUCIA Z CALTAGIRONE na Si-

cilii, panna, členka III. řádu sv. Františka, zemřela kolem roku 1400. Podle jiných zpráv Lucia z Caltagirone byla benediktinka a zemřela kolem roku 1130. Svátek 26. září.

Bl. PASCHALINA, panna, terciářka sv. Františka ve Folignu, † roku 1313; svátek 4. února.

Bl. DULCELINA, panna, terciářka sv. Františka v Marseilli, † r. 1285; svátek 29. října.

AFRA, nábožná sestra III. řádu sv. Františka ve Znojmě (na Moravě), † kolem roku 1380. Památka 20. prosince.

Řád humiliátů.

Sv. JAN (latinsky *Joannes de Meda*; Meda je vesnice v Lombardii), kněz a zakladatel (?) humiliátů. V jakém poměru ostatně Jan k humiliátům byl, není dost jasno; není mnoho zpráv o něm; snad byl pouze jejich duchovním správcem. Zemřel r. 1159 v Miláně. Svátek sv. Jana z Medy, kněze, 26. září.

Bl. ALDA narodila se v Sieně (v Toskánsku), provdala se za šlechtice Bellantiho a byla vzornou manželkou, útěchou a podporou manželu, když pozbyl v obchodě peníze a když se těžce rozstonal. Po jeho smrti vstoupila do řádu humiliátů. Zemřela r. 1310. Svátek 26. dubna.

Později humiliáti zbohatli a když jeden z nich, Jan z Farina, r. 1569 vystřelil na sv. Karla Boromejského, který je chtěl reformovati, byl řád humiliátů r. 1571 od papeže Pia V. zrušen a statky jejich byly dány barnabitům.

Řád olivetánů.

Sv. BERNARD PTOLEMEJSKÝ (či *Olivetský*) narodil se r. 1272 v Sieně. Na křtu sv. obdržel jméno Jan. Jeho rodičové byli zámožní šlechticové Minus Tolomeus (Ptolomaeus) a Fulvia, rozená Tankredová. Vystudovav, dosáhl hodnosti doktorské a věnoval se stavu vojenskému. Počal si libovati ve světských zábavách. Ale záhy seznal, že hrozí nebezpečí jeho duši, vystoupil z vojska a vrátil se do Sieny a prozatím se stal členem nábožného bratrstva sv. Ansana; účelem bratrstva bylo konati skutky křesťanské lásky k bližnímu, ošetřovati nemocné, těšiti zarmoucené. Jan se stal záhy miláčkem lidu a byl zvolen starostou města. Počal také konati přednášky z oboru filosofie. Získal si všeobecné pochvaly, stal se marnivým a pyšným.

Kdysi Jan sezval mnoho vzácných mužů na přednášku, na níž se mělo jednati o nejobtížnějších otázkách filosofických. Avšak maje zahájit přednášky, rázem oslepl na obě oči. I obrátil se k Bohu, litoval své marnivosti a pýchy a prosil Boha o vrácení zraku. Bůh vyslyšel jeho prosbu. Jan opět prohlédla počal přednášeti o marnosti všech věcí pozemských, o kříži Kristově a o blaženosti věčné. - Jan složil svůj úřad, rozdal své jmění a odešel s dvěma druhy Patricim a Piccolominim do samoty. Tam žili přísně. Když se k nim přidružili žakové, Jan přijal řeholi sv. Benedikta a přičinil k ní některá zvláštní ustanovení. Papež Jan XXII. schválil r. 1324 družinu a dal jí jméno „Řeholní družina Panny Marie z Hory Olivetské“.

Bratři nosili bílé roucho, barvou a zařízením podobné rouchu starých benediktinů. Jan přijal jméno Bernard z úcty ke sv. Bernardu, opatu clairvauxskému. Bernard (Jan) zemřel r. 1348. Svátek 22. (nebo 21.) srpna.

Řád jesuatů.

Sv. JAN KOLOMBINI pocházel ze Sieny, kdež se narodil r. 1304. Byl kupcem; zbohatl a stal se přednostou republiky sienské. Byl ziskuchtivý, až lakomý; na př. obilí schovával až do té doby, kdy bylo draho. Jan žil ve šťastném manželství se svou manželkou; měli syna a dceru. Kdysi přišel Jan z obchodu domů dřív než obyčejně, neboť byl hladov. Vida, že oběd není ještě připraven, počal hubovati a klíti. Žena Blasia byla právě četla v životopise svatých a proto se opozdila; žádala ho, aby se nedurdil, nýbrž aby trochu posečkal a aby si zatím přečetl něco ze životopisů. Jan vzal knihu, hodil ji na zemi a zase zle řádl. Blasia odešla. Jan se trochu utišil, zastyděl se, a aby si ukrátil dlouhou chvíli, zdvihl knihu, a kde namátkou otevřel, tam četl. Četl životopis sv. Marie Egyptské. Po chvíli přišla manželka Blasia hlásit, že oběd je připraven. Jan řekl: „Počkej, měj strpení, až dočtu zajímavý příběh načatý.“ A to byl počátek jeho obrácení. Jan odložil své chyby, ziskuchtivost a lakotu; přemýšlel, komu kdy ukřivdil; každému dal hojnou náhradu. Znenáhla rozdával své jmění chudým. S přivolením své manželky učinil slib ustavičné zdrželivosti.

Počal žítí přísně; postil se tak, že mu manželka domlouvala, aby se v postech mírnil; říkala mu, aby žil, jak jiní lidé žijí. Ale Jan už se nedal zviklati ve svém úmyslu. Určil manželce doživotní rentu a postaral se o její výživu; dcera vstoupila do kláštera, syn už dříve zemřel; nebylo nic, co by ho ještě poutalo k světu. Zamiloval si chudobu; byl-li nemocen, šel do nemocnice ulehnout mezi chudé. Posléze rozdál všechno své jmění chudým lidem a dobročinným ústavům. Chléb si vyžebraval; se zálibou chodil do domů, kde byl dříve ctěn; v paláci, kde byl dříve radním, konal službu, zametal, umýval nádobí, donášel dříví a vodu. Záhy se k němu přidružovali žáci. To popudilo městskou radu, i vypověděla Jana z města. Jan odešel do Arezza; netrvalo však dlouho, a městská rada vypravila posly, aby Jana pohnuli k návratu.

Počet jeho žáků a společníků rostl. Vzniklo bratrstvo, jehož hlavní úlohou byla kajícnost a služba nemocným, askeze, příprava léků a likérů pro nemocné. Papež Urban V. vrátiv se z Avignonu schválil tu družinu; dal jí řeholi sv. Augustina; pouze šat jejich zdál se mu býti příliš chudý. Proto měli později bílý šat řeholní a hnědý plášť. Jan měl ve zvyku pronášeti své heslo, zvláště byl-li mu činěn posměch: „Ať žije Ježíš Kristus v srdcích“ (Vivat Jesus!) a: „Pochválen buď Ježíš Kristus!“ Děti na tyto řeholníky volaly: „Tady jdou Jesuaté!“ A odtud jim zůstalo příjmi Jesuaté. Jan Kolombini, chtěje se kdysi vrátiti do Sieny, onemocněl cestou a zemřel roku 1367. Svátek sv. Jana Ko-

lombiniho, zakladatele řádu 30. (či 31.) července (či 5. srpna). Papež Klement IX. roku 1668 zrušil řád Jesuatů, když řád se byl odchýlil od původního ducha.

58. SVATÍ OSTATNÍCH ŘÁDŮ

Bl. JORDÁN FORZATE, opat benediktinského kláštera v Padově, byl roku 1237 od vladaře Ezzelina dán do vězení a zemřel kolem roku 1240. Svátek 13. srpna.

Bl. JAN DE SURDIS, benediktin v Tortoně(?); rok smrti není znám; svátek 17. dubna.

Bl. JULIANA COLLALTO byla dcera hraběte Collalto u Trevisa; vstoupila do kláštera v Gemulle u Padovy a zemřela jako abatyše benediktinek, ozdobená ctnostmi, v Benátkách, r. 1262. Svátek 1. září.

Sv. SILVESTR z rodu *Gozzelini* narodil se r. 1176 v Auximu (nyní Osimo) v provincii ankonské; po studiích v Bologni a Padově stal se kanovníkem. Spatřiv kdysi znetvořenou mrtvolu svého příbuzného, druhdy muže krásného, řekl si: „Já jsem tím, čím on byl - čím je on nyní, tím budu i já.“ I zostřil svou tuhou kázeň. Pověst o tuhém životě poustevníka Silvestra přivábila k němu účelivé žáky. Silvestr založil novou družinu *Silvestrinů*, potvrzenou r. 1248 papežem Innocencem IV. Řehole byla vzata ze řehole sv. Benedikta. Klášter byl v Monte-Fanu v provincii ankonské; Silvestr si vykopal hrob, do něhož často uléhal, rozjímaje o smrti. Zemřel goletý roku 1267. Svátek 26. listopadu.

Sv. MECHTILDA narodila se v Eislevenu v Sasku jako dcera hraběte Hackenborna. Gertruda, abatyše eislebenská, byla její sestra. Mechtilda byla vychována v klášteře benediktinek rodersdorfských. Klášterní samota a tichý, bohumilý život se jí zalíbily tak, že si umínila nevrátiti se do ruchu všedního světa. Matka ji sice chtěla provdati a doléhala na ni častými návrhy. Ale Mechtilda prohlásila, že miní svůj život zasvětiti na vždy Bohu. Pak přesídlila s řeholnicemi do Elpedy u Eislevenu, odkudž nazývána bývá také *Elpedská*. Tam přebývala po nějaký čas s Gertrudou. Mechtilda si získala svou dobrotivostí, dětinnou prostotou a pokorou přízně svých družek. S velikou láskou ošetřovala nemocné řeholní sestry; modlila se s nimi a plakala s nimi a snažila se jim poskytovat úlevy. Ruční těžké práce konávala vždy ráda a zůstávala při nich vždy veselé mysli. Předčítávala svým sestrám Písmo svaté s takovou lahodou a nadšeností, že byly uchváceny citem zbožnosti. Rozmlouvala důvěrně s Bohem a bývala vroucností citů a tužeb k slzám dojata. V modlitbách a rozjímáních zapomínala na svět, duch zalétal do nebe. Stávala se účastnou nadpřirozených vidění a zjevení; nazírala na tajemství víry. Jsouc u vytržení mysli byla zbavena činnosti smyslů; na příklad necítila, když ji někdo z jejího místa odtahoval. Mechtilda se tajila svými viděními před družkami: teprve v pokročilejším věku je vypravovala. Později sepsala knihu: „*Liber de spirituali gratia et de revelatione*“, t. j. o milostinách a o zjeveních.

ZÁZRAK SV. ANTONÍNA PADUÁNSKÉHO.

Kdykoliv mluvila o utrpení Páně, zapálila se jako růže. Kdysi se vrhla do střepin, aby činila pokání za to, že poslouchala lehkovážné písně. Mechtilda trpěla prudkými bolestmi hlavy i neduhem kamene. Útrapy snášela tiše. Sestry nejednou se rozplakaly, vidouce ji trpěti, ale ona je těšila a do rukou Božích se doporučovala. Když se jí přiblížila poslední chvíle, zašeptala: „Dobrý Ježíši! Už přicházíš! Jak děkuji Tobě.“ Zemřela v letech 1270-1280 (Dudává rok 1301). Svátek sv. Mechtildy Elpedské 10. dubna (nebo 19. listopadu).

Sv. GERTRUDA se narodila v Eislebenu v Sasku jako dcera hraběte Hackenborna. Mechtilda, řeholnice elpedská, byla její sestra. Také Gertruda byla vychována v klášteře benediktinek rodersdorfských. Protože byla velmi nadaná, dovolili jí studium filosofie, řečnictví, řeči, theologie scholastické a mystické. Později se odvrátila od studia a přilnula víc srdcem k Bohu. Byla abatyší v řečeném klášteře. Po 40 let zastávala ten úřad s laskavostí a moudrostí; ve věcech důležitých skromně se radívala s Mechtildou, která též byla v jejím klášteře. Měla na zřeteli dobrou kázeň řeholní a skýtala chudým všemožnou podporu. Byla služebnicí ostatních sester a jako matka se o ně starala. Někdy mívala i pokušení, myšlenky marnivé a neužitečné, ale uměla jim odporovati. Ocítala se často v extasi. Napsala v latinské řeči: *Revelationes a Insinuationes divinae pietatis*. Nikdy nepohlédla na muže, tak že nemohla jednoho od druhého rozeznati. Poslední nemoc Gertrudina nepocházela snad z nějakého

neduhu, nýbrž ze žhavé lásky k Bohu. Žádala si utrpení; říkávala: „Hodina bez utrpení je mi nesnesitelně dlouhá.“ „Kdo má rád klid, neučilin ještě velikých pokroků ve ctnosti.“ - Na smrtelném loži ztratila řeč a ačkoliv sestry na její posunky činily právě opačné věci, nehoršila se. Zemřela r. 1292 (*St a D* udávají rok 1334). Svátek sv. Gertrudy 15. listopadu.

Bl. ADALBERT pocházel z hraběcího rodu švábského a žil zprvu rozkošnickým životem; pak vstoupil do kláštera altaichského v Bavorsku; byl na sebe velmi přísný. Zemřel r. 1311. Svátek 26. listopadu.

Bl. HEŘMAN, mnich a poustevník v Nieder-Altaichu; † roku 1327. Svátek 28. prosince.

Bl. JAN BONUS nebo *Zambonus* narodil se roku 1168 v Mantově. Otec slul Joannes, matka Bona, odtud jeho jméno Joannes Bonus. Nesouhlasil s pravdou, že by byl pocházel z rodu Bonnoni. Ve věku 20 let se odebral do světa, aby si jako šašek (joculator) na zámcích šlechty vydělával živobytí. Vedl život lehkomyšlný. Když mu bylo 40 let, onemocněl; od té doby se obrátil k Bohu. Jako poustevník řádu sv. Augustina žil v Mantově a časem v Ceseně (v papežském státě). Žil přísně. Kdysi naň doráželo tělesné pokušení a tu Jan, aby mu odolal, vrážel si třísky za nehty. Jsa 81letý řekl: „Umru tam, kde jsem se narodil.“ Vrátil se do Mantovy a tam zemřel roku 1249. Svátek 23. října.

Bl. LIMBANIA narodila se na ostrově Cypru z bohatých rodičů; z přinucení se měla provdati, ale odešla s pěstounkou a s několika služebnicemi na janovskou loď.

V Janově vstoupila do kláštera augustiniánek (podle *D*), kde se stala vzorem všech bohumilých ctností. Se svolením představené přebývala v jámě opodál kláštera a žila odřikavě. Zemřela kolem roku 1250. Svátek 6. září.

Bl. JERONYM GHIRARDUTI, augustinián v Ankoně; rok smrti není znám. Svátek 5. března.

Bl. AUGUSTIN NOVELLUS, narodil se v Thermesu na Sicilii, studoval v Bologni a byl převorem augustiniánů v Sieně. Zemřel r. 1309. Svátek 28. dubna (nebo 19. května).

Sv. KLÁRA MONTEFALKÓNSKÁ (anebo také *de Cruce*, t. j. „z kříže“) narodila se r. 1268 v Monte Falkone u Spoleta v Italii. Modlívala se v mládí tak vroucně, že každý, kdo ji spatřil, byl mocně dojat. Starší její sestra byla v klášteře augustiniánek; také Klára vstoupila do tohoto kláštera a překonávala všechny řeholní sestry svou horlivostí a sebezapíratostí. Kdysi za zimní doby provinila se proti mlčelivosti a za pokání si uložila státí za kruté zimy bosa ve sněhu a modliti se stokrátě modlitbu Otče náš. Bedlivě dbala o zachování panenské čistoty; každého nebezpečí k porušení stydlivosti se bedlivě chránila. Nikomu do očí vsetečně nehleděla. Kdysi se jí ptal její bratr, proč stále klopí oči. Odpověděla: „Oči jsou branou do duše; jimi vchází i lákadlo ke hříchu. Ostatně k mluvení není potřeba očí, nýbrž jazyka.“

Ač byla ještě mladičká, Klára byla zvolena představenou toho kláštera. Řídila družinu více svým příkladem než slovy.

Zapírala se kajícími skutky, byla horlivá v modlitbě, tichá a trpělivá. Nejraději pohlížela na kříž. Kdysi řekla: „Je-li pak možno, abychom patříce na Krista ukřižovaného, na něco jiného myslili, než na Krista?“ - Proto z lásky ke Kristu si přála, aby pro něho mohla co nejvíce trpět. Zemřela jsouc teprve 40letá r. 1308. Říkávala, že jí Bůh rozšířil srdce a že v něm nosí nástroje umučení Spasitelova; a vskutku, když po její smrti na žádost řeholnic lékaři otevřeli mrtvé tělo Kláрино, shledali, že v jejím srdci, které bylo zvící dětské hlavy, jsou podivuhodně utvářené nástroje umučení Páně, kříž, hřeby, koruna, kopí. Div tento dosud možno zřítí v tamním klášteře, kdež její srdce neporušené se chová. Svátek 18. srpna.

Sv. MIKULÁŠ TOLENTINSKÝ narodil se v San Angelu (na silnici z Ankoný do Říma); rodiče jeho, Kampan a Amata, byli dlouho bezdětní; synáček se jim narodil, když byli vykonali pouť k sv. Mikuláši do Bari. Proto dali synáčkovi jméno Mikuláš. Byl v mládí vážný a strnil se dětských her. Záhy vstoupil do sboru řeholních kanovníků augustiniánů v Tolentinu, ale brzy se přihlásil do kláštera augustiniánů poustevníků. V tomto klášteře vynikal pokorou, poslušností, nábožností. Panickou čistotu zachoval neporušenu. Konal trpělivě i nejomrzelejší práce, bičoval se, požíval jen chleba se zelinami. Jeho strýc, převor ve Fermě, lákal ho k sobě do kláštera řka, že prý je tam mírná kázeň. Ale Mikuláš odpověděl: „Nepůjdu, nevstoupil jsem do řádu, abych hověl pohodlí.“ Byl posvěcen na

kněze, konal úřad kazatele svědomitě; kál se za poklesky své i cizí, bičoval se a konal oběť Mše svaté na úmysl, aby Bůh zatvrzelým hříšníkům dal milost sebezpoznaní a kajcnosti. Zemřel 10. září 1310. Svátek 10. září.

Bl. BONAVENTURA, generál augustiniánů, kardinál, byl r. 1374 v Padově zavražděn, že hájil práv církevních. Svátek 10. června.

Bl. KLEMENT *a s. Elpidio*, augustinián v Orvietě; rok smrti není znám. Svátek 8. dubna.

Bl. JAN Z RIETI, augustinián, byl milým společníkem těch, kdož navštívili klášter; rád ministroval. Také se nazývá Joannes *Simplex*, prostý. Zemřel r. 1347. Svátek 1. srpna.

Bl. JAN a *Petr Bechetti*, augustiniáni ve Fabriánu; svátek 11. srpna a 28. dubna.

Bl. ŠIMON Z TODI (*Simon Tudertinus*), augustinián v Bologni; byl muž ctihodný, avšak pro závist mnohých zakusil mnoho trpkostí. Zemřel roku 1322. Svátek 20. dubna.

Bl. ŠIMON FIDATO (*de Cassia*), augustinián (či trinitář?), zemřel r. 1348. Svátek 3. února.

Bl. PETR (JAKUB) DE PESARO, augustinián eremita v Itálii; svátek 23. června.

Bl. LUCIA BUFLORI, augustiniánka v Umbrii; svátek 29. července.

Bl. JAN ANGLUS, augustinián v Bridlingtonu v Anglii, † r. 1379. Svátek 10. října.

Bl. JULIANA KORNELIONSKÁ narodila se r. 1193 ve vesnici Retines u Lu-

tychu. Rodiče její byli zámožní, ale oba záhy zemřeli. Juliána byla dána na výchovu do panenského kláštera řádu sv. Augustina na hoře Korneliově u Lutychu. Tam si zamilovala tichý, rozjímavý život; cvičila se ve vědách a v ručních pracích. Žaltář uměla říkati zpaměti. Nejraději četla spisy sv. Augustina a sv. Bernarda. Dospěvši, složila řeholní sliby. Vynikala zbožností, poslušností a pokorou. Kdykoliv slychala o nepravostech, jež lidé páchali, oplakávala je, jako by se jich byla sama dopustila. V jejím srdci hárала láska ke Kristu, zvláště k nejsvětější Svátosti oltářní. - Kdysi měla podivné vidění: spatřila měsíc, který byl na jedné straně zatemnělý, jako by byla v něm trhлина. Juliáně se dostalo poučení, že měsíc značí Církev, temné pak místo že značí nedostatek svátku ku počtě nejsvětější Svátosti oltářní, a že tedy má býti zavedena zvláštní slavnost, aby dáno bylo zadostiučinění za mnohé zneuctění, které se Kristu Pánu v této svátosti děje.

Juliana se dlouho nesvěřovala s tímto viděním, až teprve r. 1230, když se stala převorkou svého kláštera, oznámila své tajemství lutyšskému kanovníku Janu de Lausenna, arcijáhnů Jakubovi Troyeskému a dominikánu Hugonovi *a s. Caro*. Jmenovaní oznámili, co slyšeli, lutyšskému biskupu Robertovi, a ten vyšetřiv všecko, vydal po dlouhém zdráhání roku 1246 pastýřský list, ve kterém nařídil, aby příštího roku byl slaven svátek Božího Těla v celé diecési. Robert však zemřel téhož roku a rozkaz jeho nebyl vykonán. Dominikán Hugo stal se později

kardinálem a papežským vyslancem; ten zavedl svátek Božího Těla v diecési lutyšské i v jiných diecésích. Papež Urban IV. nařídil dne 11. srpna 1264, aby slavnost Božího Těla byla konána ve veškeré Církvi každoročně ve čtvrtek po svátku nejsvětější Trojice. Rozkaz však nebyl proveden, protože papež Urban IV. téhož roku zemřel. Teprve papež Klement V. jej obnovil r. 1311 na všeobecném církevním sněmu ve Vienně a svátek ten v celé Církvi zavedl.

Julianě bylo později snášeti mnoho útrap a protivenství; buď proto, že naléhajíc na šetření řeholní kázně, vzbudila u řeholnic odpor a nevoli, anebo že nemohla souhlasiti s převorem stran správy klášterních statků. Juliana byla donucena odejiti. Opustila klášter s Anežkou a s jinými řeholními sestrami a nalezla přístřeší u beguinek v Namuru. (Beguinky byly řád svobodnější beze slibů, bez klauzury, tedy vlastně jen zbožná družina. Založil je roku 1180 horlivý kněz Lambert le Beghe, odkud jejich jméno beghinky nebo beguinky.) Tam žila ve velké bídě. Posléze odešla do panenského kláštera flosského; tam zemřela roku 1258. Její tělo bylo od jejího přítele mnicha Goberta převezeno do kláštera Villenského. Slavi se 6. dubna.

Bl. ROSELINA, panna, řeholnice řádu kartuziánského, narozená v Sabrandu u Arsu, † r. 1329. Svátek 17. ledna (nebo 11. června).

Bl. PETR PETRONIUS, kartuzián sienský, uřízl si prst, když ho převor nutil ku kněžství. † r. 1361. Svátek 29. května.

Sv. THEOBALD (*Děpold*) z MARLY pocházel z rodu Montmorency. Byl zprvu rytířem a všude vítězil na turnajích. I král sv. Ludvík si ho vážil. Pak se stal členem a představeným cistercienského kláštera ve Vaux de Cernay. Zemřel r. 1247. Svátek 8. prosince.

Ct. IDA LOVAŇSKÁ, panna a řeholnice cistercienská v Rosendael u Mechlína, † roku 1300. Památka 13. dubna.

Bl. IDA NIVELLSKÁ narodila se v Nivelles u Bruselu. Po smrti jejího otce chtěli ji příbuzní provdati, ale ona utekla oknem do nedaleké dědiny, kde se přidružila k sedmi chudým pannám. Ve věku 16 let vstoupila do kláštera řeholnic cistercienských. Dostávalo se jí nadpřirozených vidění a zjevení o Svátosti oltářní. Zemřela roku 1231. Svátek 11. prosince.

Sv. LUTGARDA (či *Luitgardis*) Brabantská narodila se roku 1182 v Tongernu u Lutychu z rodičů stavu měšťanského. Matka ji vedla ku zbožnosti a skromnosti; ale otec chtěl, aby se pěkně strojila, a radoval se, když marnivá dívka si libovala v zábavách a radovánkách. Aby ji zabezpečil věno pro budoucí sňatek, uložil otec u jistého kupce 20 hřiven stříbra. Avšak kupec přišel na mizinu a sny Lutgardiny o manželském ráji jako vrcholu pozemského blaha se rozplynuly v niveč. Lutgarda vystřízlivěla a přestala se honiti po zábavách. Tehdy pojal k ní jistý mladý voják náruživou lásku a ucházel se o její ruku. Lutgarda ho odmítla; avšak nápadník ji uchopil kdysi na cestě, chtěl je násilně unést. Stěží se mu vyrvala z objetí, uprchla do blíz-

kého lesa a skryla se v houštině. Uminila si, že dá výhost světu a že vstoupí do kláštera.

Jak se Lutgarda rozhodla, tak učinila; s radostným souhlasem matčiným vstoupila do kláštera benediktinek u sv. Kateřiny ve St. Trondu. V klášteře se mrtvila nad obyčej přísně a nechtěla mluvit a slyšeti leč toliko o Bohu. Bůh ji omilostnil různými dary. Jsouc u vytržení mysli, žila v důvěrném spojení s Kristem. Obdržela dar znalosti lidských srdcí a nazírání do budoucnosti. Milovala Boha žhavou láskou; říkala: „Raději chci býti v pekle s Bohem než v nebi bez Boha.“

Lutgarda zachovávala zevrubně řeholní pravidla a konala svědomitě všechny práce, jež jí byly uloženy; zvláště láskyplně ošetřovala onemocnělé sestry řeholní. Záhy byla zvolena převorkou; avšak za nedlouho složila tuto hodnost a s dovolením církevním opustila klášter trondský a přestoupila do cistercienského kláštera v Aviersu u Brusselu. Nic jí nevažilo, že jsouc Vlámka, neznala jazyka francouzského, jímž se tam hovořilo. Roku 1235 Lutgarda oslepla a v tomto velikém utrpení hledala útěchy v rozjímání o hořkém utrpení Krista Ježíše. † dne 16. června 1246. Slaví se 16. (nebo i 10.) června.

Bl. LEUTGARDA ze III. řádu svatého Františka a zakladatelka kláštera vitchenského (v Bádensku). Měla nakřivené hrdlo. Zářila ctnostmi. Zemřela ve stáří 57 let r. 1347. Svátek 16. října.

Bl. SIBYLLA DE GAGES, řeholnice cistercienská v Aviersu u Bruselu, † r. 1246. Svátek 9. října.

Ct. KAROLINA DE SEYN, řeholnice cistercienská v Dunevarchu v Nizozemí; rok smrti není znám. Památka 14. června.

Bl. RAINER, řeholní bratr cistercienský ve Villersu v Brabantsku. Rok smrti není znám. Je-li Rainer týž z Rainerem, jehož svátek je 11. dubna, není známo. Svátek 7. února.

Bl. UBALD ADIMARI pocházel z Florencie. Byl vojínem. Když mu bylo 33 let, obrátil se vedením sv. Filipa Benického na cestu spasení a vstoupil do řádu servitů. Žil sebezapíravě, aby se kál za hříchy pýchy, již se dal ovládati za svého mládí. Zemřel 9. dubna 1315. Svátek 9. dubna.

Sv. CYRILL narodil se v Cařihradě a byl III. generálem řádu karmelitánského. Když slyšel, že sultán z Ikonie chce čísti knihy křesťanské, donesl mu ty, které byly proň nejvhodnější. Usiloval o návrat Řeků do lůna Církve. Cyrill zemřel r. 1224 v Jerusalemě. Svátek sv. Cyrilla, generála karmelitánského, 6. března.

Sv. ANGELUS narodil se v Jerusalemě a vstoupil do řádu karmelitánů. Odebral se na ostrov Sicílii a kázal tam slovo Boží. Kdysi káral jistého velmože, jenž žil v krvesmilství se svou sestrou. Sestra činila pokání, velmož však dal najatými zákeřníky zabítí Angela v Leokatě na Sicílii r. 1225. Svátek 5. května.

Bl. ALBERT, mnich karmelitánský v Messině na Sicílii r. 1306; jmenuje se *de Trepano*, protože v Trepaně se narodil. Svátek 7. srpna.

Bl. LUDVÍK MORBIOLUS, karmelitán boloňský; rok smrti udává D. 1292,

jiní kolem 1492. Svátek 15. března.

Sv. ONDŘEJ KORSINI narodil se r. 1302 ve Florencii z rodičů šlechtických a bohabojných. Otec Mikuláš a matka Peregrina bděli nad Ondřejem jako nad vzácným pokladem a vedli ho k dobrému slovem i příkladem. Ale Ondřej, jinoch sličný a živý, liboval si ve společnosti zlých druhů, vrhl se do víru života rozkošnického; ve společnosti hýřilů, zpuštělých dívek a náruživých hráčů klesal hloub a hloub. Nešťastní rodičové si nevěděli se synem rady. Matka Peregrina vzala útočiště k Matce Boží.

Kdysi modlila se Peregrina v komnatě své před obrazem Panny Marie a volala plačíc: „Matko Boží! Matko Vykupitele našeho Ježíše Krista! Ty víš, že mému synu hrozí zkáza, víš, v jakém je nebezpečení! Smiluj se nad ním! Oroduj za něho, aby byl zachráněn!“ Když ještě se modlila a usedavě plakala, vkročil syn do komnaty; spatřiv matku slzeti, tázal se jí, proč pláče. Rozhorlena zvolala matka: „Pryč! pryč ty vlku dravý, ježž pod srdcem jsem nosila a jenž srdce mateřské teď zraňuje.“ Ondřej odešel, ale výčitka matčina jej bodala ve svědomí; vrátil se a tázal se matky, co má znamenati zmínka o vlku. Matka odpověděla: „Když jsem tě ještě pod srdcem nosila, zdálo se mi kdysi, že jsem porodila vlka a že ten vlk běžel do karmelitánského kostela a tam že se proměnil v beránka. První část snu se mi vyplnila, vlka v tobě mám, ale ten vlk, ten se nechce proměnit v beránka.“ Ondřej se zastyděl, zakryl si tvář a sliboval, že se polepší a že se obrátí v beránka.

Dostál svému slibu; již druhého dne vstoupil do karmelitánského kláštera. Konal nejtěžší práce v klášteře poslušně a pokorně; podroboval se přísné kázni řeholní. Zprvu bylo mu bojovati tuhé boje proti prudkým pokušením a žádostem těla, proti vábným představám o rozkoších a o slávě světské. Také bývali druhové se pokoušeli Ondřeje z kláštera vlákatí řkouce mu: „Zahod' hrubý oděv mnišský, opusť ponurý klášter a vrať se k nám, do světa, kde tě čeká sláva a rozkoš.“ Ale Ondřej vítězně přemáhal všechna pokušení a vytrval.

Roku 1328 byl Ondřej vysvěcen na kněze. Jako kazatel mívál největší soucit se zatvrzelými hříšníky. Mezi těmi byl jeden z příbuzných Ondřejových, jménem Jan Korsini; ten proměnil svůj dům v hostinec a lákal do něho opilce, karbaníky a smilníky. Ondřeji se podařilo Jana přivést na dobrou cestu. - Zdokonaloval se ve vědách bohosloveckých na školách pařížských. Když se vrátil do vlasti, byl zvolen biskupem fiesolským. I v novém úřadě neustal žíti jako odříkavý řeholník. Sám k sobě byl přísný, k jiným shovívavý; svůj úřad konal s apoštolskou horlivostí; zvláště bedlivě pátral po zatvrzelých hříšnících; neustal se za ně modlití a jim domlouvati, až se polepšili. Jsa 71 letý, roznemohl se prudkou zimnicí a zemřel r. 1737. Slaví se 4. února.

Bl. BARTOLOMĚJ FANTI narodil se roku 1443 v Mantově, vstoupil do kláštera karmelitánského. Zemřel 5. prosince 1495. Svátek 5. prosince.

Sv. ŠIMON STOCK narodil se snad

r. 1164; jeho otec byl hradním správcem v Harfordě u Kentu v Anglii. Šimon, je-
muž vlastní bratr ukřivdoval, odešel do
ústraní, stal se poustevníkem a učinil slib
čistoty. Dvacet let bydlel v dutém stromě.
Tu přišli r. 1212 první karmelitáni do
Anglie; Šimon se stal prvním jejich no-
vicem. Protože měl studia již za svého
mládí dokončená, stal se rychle koadju-
torem řádového generála. Vykonal pouť
do Sv. země. Šimon dal jako vrchní před-
stavený karmelitánům škapuliř. Zemřel
na visitační cestě do Bordeaux r. 1265.
Svátek 16. května.

Bl. PETR THOMAS narodil se r. 1286
v Perigordu ve Francii z rodičů velmi
chudých, kteří nemohli Petra a jeho se-
střičky uživit, takže chodili žebrotou.
Ale Petr byl snaživý; přišel do Aigen, tam
se živil vyučováním dětí a almužnami.
V Condoru v Gaskoňsku vstoupil do kláš-
tera karmelitánského. Jeho kázání se ne-
dostávalo náležité vážnosti; Petr dráždil
posluchače ke smíchu; ovšem pak pra-
videlně následovaly slzy lítosti. Petr ve
svých kázáních nešetřil ani papeže. - Pa-
pež Innocenc VI. ho jmenoval r. 1353
apoštolským legátem a poslal ho na dvůr
bulharského krále Štěpána, o němž se pro-
slýchalo, že prý chce odstoupiti od roz-
kolu. Petr šel, ale dílo se nezdařilo. Pak
provázel křižácké vojsko do Egypta; vra-
ceje se do vlasti, zemřel na ostrově Cypru
r. 1366. Svátek 6. (či 29.) ledna.

Bl. JOHANNA SKOPALLI narodila se
r. 1428, byla dcera Šimona Skopalliho;
oblékla se v roucho karmelitánek, pod
kterýmž nosila žíněný pás a řetěz. Zemřela

v Reggiu (v Itálii) roku 1491. Svátek 9.
července.

ANDEĽA ČESKÁ podle Boh. Balbina
(Miscel. Bohem I., 28.) byla dcerou krále
Vladislava II. a Kedruty. Putovala prý do
Jerusalema a seznámivši se s Brokardem,
vstoupila do řádu karmelského. Vrátivši
se do Prahy, žila přísně a zbožně. Zemřela
r. 1220. Zprávy ty však nejsou zaručeny.
Původ sv. Angely, karmelitánky, jejíž
relikviář se chová v Kolíně nad Rýnem
s nápisem, že je pochována v Praze, není
znám.

59. PÉČE CÍRKVE O POVZNE- SENÍ LIDU, O VĚDU A UMĚNÍ

Křesťanský duch pronikal ve středo-
věku soukromý i veřejný život. Dokazují
to výpravy křižácké, pouti do Palestiny,
četné řehole, nemocnice a chudobince od
Církve založené, půjčovny a zastavárny
(montes pietatis). Dobrý znalec středově-
kých poměrů, protestant Uhlhorn, praví:
„Žádná doba nevykonala pro chudé to-
lik, jako středověk.“ Koncem 14. století
nalézáme v každém městěčku hospital,
ve větších městech i více. Hospitalů pro
chudé, nemocné a zestárlé, pro sirotky a
nalezence bylo poměrně mnohem více
než v dnešní době. Král Ludvík VIII. od-
kázal ve své závěti podíly dvěma tisícům
špitálům pro malomocné ve Francii. Ve
středověku vznikly cechy řemeslníků. Ta-
ké divadla měla ráz náboženský; bylyť
provozovány hry vánoční a pašijové. Po-
čet svátků byl rozmnožen o svátek Bo-

žihó Těla (r. 1264), nejsvětější Trojice (r. 1224), Narození Panny Marie (roku 1245). Za papeže Bonifáce VIII. bylo roku 1300 zavedeno milostivé léto. Jubileum církevní slaví se od času papeže Pavla II. (1464-1471) každého 25. roku. Ve středověku byly rozšířeny také různé pověry, na př. astrologie čili čtení tajných a budoucích věcí z postavení hvězd; alchymie čili umění z obyčejných kovů připravit zlato; čarodějství čili snaha pomocí zlého ducha vykonati podivuhodné věci, zázrakům podobné. Církev takové pobloudilce napomínala a stíhala klatbou. Stát je odsuzoval a upaloval. Ale Církev vždy zavrhovala upalování „čarodějnic“. Panna Orleánská byla upálena jako čarodějnice, ač byla nástrojem prozřetelnosti Boží, aby zachránila vlast.

Ve stoletích IX. až XI. vynikli mezi učenci Rabanus Maurus († 856), Jan Scotus Erigena († kolem roku 883), jeptiška gandersheimská Roswitha († 984), sv. Petr Damiani († 1072) a bl. Lanfrank († 1089). - Později pěstována byla na školách církevních scholastika a mystika. *Scholastika* (t. j. věda ve školách pěstovaná) je soustavné studium, aby člověk zjevené pravdy pokud možno rozumem pronikl, vnitřní spojitost jejích odůvodnil, aby je uvedl v soustavu a aby je objasnil ostatními vědami. Zakladatelem scholastiky je sv. Anselm († 1109). Ten dal heslo scholastice: „Věřím, abych porozuměl“, t. j. zprvu je třeba věřit a pak teprve snažit se porozumět tomu, čemu bylo uvěřeno.

Mystika (od řeckého *myein* = zavřítí

oči, pohroužití se do nitra) snaží se vniknouti do tajemství Božích cestou rozjímání, kontemplace, a poněvadž jen duše čistá může okoušet božských slastí, usiluje očistiti duši od hříchů, vybavit ji z pozemských náklonností a cvičiti ve svaté lásce. Scholastika jest povahy spekulativní, mystika řídí náklonnosti duše. Předmětem scholastiky je Bůh jakožto nekonečná Pravda, předmětem mystiky Bůh jakožto věčná Láska. Tím ovšem není řečeno, že by oba tyto směry postupovaly odděleně. Slavní scholastikové, jako sv. Tomáš a Bonaventura, jsou zároveň vynikajícími mystiky.

Slavní scholastikové jsou: Petr Lombardský († 1164), - Alexander Halleský († 1245), - bl. Albert Veliký († 1280), sv. Tomáš Akvinský († 1274), - sv. Bonaventura († 1274), - Duns Scotus († 1308). Mezi mystiky vynikli: sv. Bernard, Bonaventura, - Jan Gerson († 1429), - Jindřich Suso († 1365), - Tomáš Kempenský († 1471), - sv. Hildegarda († 1179), Alžběta Šenavská († 1165). - Mezi kazateli vynikli: sv. Vincenc Ferrerský († 1419), Jan Kapistrán († 1456), - Gailer z Kaisersbergu († 1510).

Ze škol katedrálních a klášterních vynikly některé tím, že na nich četní učitelé přednášeli všecku známou vědu. Takové školy se nazývaly „vysoké“ čili „university“. *Universita* je sdružení učitelů a žáků, jež má zvláštní zřízení. V Bologni pěstovala se věda lékařská. Později byly zřizovány 4 fakulty: theologická, filosofická, právnická a lékařská. University měly ráz církevní. Od XIII. století žádá

KAZÁNÍ SV. ANTONÍNA PAD.

universita nesměla být zřízena bez papežského svolení. Papežové měli vrchní dozor a svěřili tento úřad kancléřům. Kancléřem byl obyčejně místní biskup. Tak na př. arcibiskupové pražští byli jmenováni stálými kancléři university pražské; Arnošt z Pardubic byl prvním. Promoce, t. j. udílení hodností akademických (bakaláře, licenciáta, mistra nebo doktora) dala se obřadem náboženským. University byly většinou vydržovány ze jmění církevního. Také pro chudé posluchače byly zřizovány koleje a bursy. Roku 1250 zřídil Robert ze Sorbony nadaci pro takovou kolej; od této koleje nazvána byla theologická fakulta v Paříži „Sorbonou“.

Ve století XIV. a XV. bylo pěstováno studium spisovatelů řeckých a římských. Toto studium bylo pokládáno za pramen vzdělanosti. Nazývalo se *humanismus*. V Itálii je pěstovali zvláště Dante († roku 1321), Petrarka († roku 1374) a Boccaccio († roku 1575). Podle názoru humanistů měla se věda znovuzrodit. *Renaissance* (znovuzrození) dala vědě nový ráz, pohřbilo však ráz pohanský. Humanisté vychvalovali spisy pohanské, zvláště Platonovy a Aristotelovy. Získali si zásluhu o ušlechtilou řeč, o krásnou klasickou mluvu, o kritiku historickou, ale šířili nevěru a náboženskou lhostejnost a tím otevřeli bránu bludům protestantským.

Také nižší školství rozkvetlo. Již církevní sněm v Cáchách (r. 802) ukládal: „Každý posilej své děti do škol, aby se učily, a to tak dlouho, dokud nejsou dostatečně vzdělány.“ Papež Innocenc III. nařídil roku 1215: „Při každém kostele

budiž zřízena škola.“ - Ve větších osadách vznikly školy farní, kde se mládež učila náboženství, čtení, psaní a počtům; učitelé byli kněží a chrámoví služebníci. Další vzdělání se dělo v latině.

Církev byla i v této době pěstitelkou umění. Zvláště řeholníci byli výteční stavitelé, malíři, sochaři a znalci posvátného zpěvu. Ráz *slohu románského* jest: klenby tvoří polokruh, na sloupech jsou hlavice krychlové, na římsách, štítech a portálech je vlys obloučkový. Ve slohu románském jsou: dóm pisánský, mohučský, chrám sv. Jiří v Praze. Ráz *slohu gotického* je: lomený oblouk, rozčlánkování hran a ploch, štíhlá stavba, přípory na stěnách a volných pilířích, žebra na klenbách, pruty a kružby v oknech. Ve slohu gotickém jsou: Pařížská Notre Dame, dóm remešský, amienský, kolínský, svatovítský v Praze (založený roku 1344), chrám sv. Barbory v Hoře Kutné (kolem r. 1370), svatoštěpánský dóm ve Vídni (r. 1359). Mistry slohu gotického byli Matyáš z Arasu a Petr Parléř.

Umění malířské, jež dříve tolik kvetlo v říši byzantské, za bojů obrazoboreckých se přeneslo do Itálie, kdež oživeno byvší duchem františkánským, vytvořilo díla nehynoucí krásy. Řadu vynikajících malířů zahajuje Giotto († 1337), jenž zavedl malbu na čerstvé omítce (al fresco). Vrchol vlastního křesťanského středověkého malířství představuje dominikán Fra Giovanni Angelico da Fiesole († 1455), ve vroucnosti výrazu nepředstížený. Jeho heslem bylo: „Kdo chce díla Kristova zobrazovati, musí též sám stále s Kristem

býti spojen.“ – Básnictví rovněž nám zůstavilo skvosty, z nichž mnohé se staly ozdobou liturgie, jako hymny sv. Bernarda, Tomáše Akvinského (Adoro te, Lauda Sion), Tomáše Celana (Dies irae), Jakopona da Todi (Stabat Mater). Též nejkrásnější lidové písně náboženské mají původ ve středověku. I Luther vyznal: „Im Papsttum hat man feine Lieder gesungen.“ Náboženské epos je důstojně zastoupeno. Nejvelkolepějším dílem, jež kdy v oboru poesie bylo vytvořeno, jest Dantova „Božská komedie“.

60. SVATÍ A SVĚTICE XIII.

A XIV. VĚKU, KROMĚ SVĚT-

CŮ ŘÁDOVÝCH, UVEDENÝCH

V KAPITOLE 57. a 58.

V Itálii.

Ct. ŘEHOŘ IX. papež (1227-1241), za něhož byli svatořečeni František Assiský a j. Památka Řehoře IX. 22. března.

Sv. ŘEHOŘ X. papež (1271-1276), z rodu Visconti, byl právě ve Svaté zemi, když ho došla zpráva, že je zvolen papežem. Prvním činem jeho bylo, že svolal církevní sněm do Lyonu za příčinou křižácké výpravy a sjednocení Řeků. Jmenoval sv. Bonaventuru kardinálem. Zemřel r. 1276 Svátek 16. února.

Bl. MIKULÁŠ IV. papež (1288-1292), slul dříve Jeronym Askoli a byl Františkán. Zemřel r. 1292. Svátek 4. dubna.

Bl. COELESTIN V. papež (1294), slul dříve Petr; narodil se r. 1215 v Isernii (Sergna v Neapolsku) z rodičů stavu rolnického. Už v mládí odešel do ústraní a ztrávil tři léta ve skalní jeskyňce v tuhé kázni. Byv vysvěcen na kněze, odebral se na lesnatý vrch Murronský u Sulmonu. Tam poustevničil 5 let a odešel odtud na horu Majellu. Tam povstala r. 1254 osada poustevníků, jejichž představeným byl Petr. Tato družina poustevníků byla od papeže Urbana IV. r. 1264 potvrzena jako nová větev řádu sv. Benedikta. Mužové tito žili po způsobu poustevníků egyptských.

Tehdy r. 1292 po smrti papeže Mikuláše IV. nemohli se kardinálové sjednotiti při volbě nového papeže. Tu upozornil jeden z kardinálů na Petra poustevníka. Kardinálové zvolili Petra papežem. Petr uslyšev to nevěděl, bděl-li, či snil. Odmítl volbu rozhodně řka, že nehodlá zneaktivati apoštolskou Stolicí svou neschopností a státi se světu na posměch. Ale král neapolský Karel II. a jeho syn Karel, král uherský, poklekli před ním a prosili, aby volbu přijal. I přijal volbu a vjížděl v průvodu kardinálů sedě na oslu, jehož otěže drželi oba králové, do Říma. Lid se hrnul do Říma v zástupech, aby viděl prostického kmeta poustevníka, jenž byl povýšen na papežství. Petr si vyvolil jméno Coelestin. Prvním jeho činem bylo, že obnovil předpis papeže Řehoře X., dle něhož kardinálové mají hned devátého dne po smrti papežově vejíti do konklave.

Coelestin byl prostomyslný, dětinně nevinný a dobrotivý. Mnozí jím pohr-

dalia tropili si z něho nejspíše žerty. Úředníci a sluhové jej podváděli prodávajíce jeho jménem církevní hodnosti a vydávajíce papežské listiny. Coelestin seznal, že nemá schopnosti a zkušenosti k tomu úřadu. Ještě téhož roku, 13. prosince 1294, Coelestin V. prohlásil, že se odřiká papežské důstojnosti dobrovolně a že se odebere na horu Murronskou. Odkládal odznaky své hodnosti korunu, berlu, velebněšská roucha. Byl to okamžik úchvatný, jakého dosud nebylo. Odešel klidně v oděvu poustevnickém na horu Murronskou. Lidé o jeho kroku soudili různě; Dante pravil, že je to slabost, Petrarka, že je to velikost ducha, hrdinnost.

Nově zvolený papež Bonifác VIII. (1294-1303) obával se, aby zlomyslní lidé nezneužívali dobrého stařečka a nezpůsobili rozkol v Církvi. Vskutku někteří Bonifácovi odpůrcové jali se dokazovati, že prý papež nemůže se zřici svého úřadu a že tedy volba Bonifáce VIII. není právoplatná. Proto Bonifác VIII. chtěl míti Coelestina v bezpečném útulku v Římě. Coelestin sliboval, že nechce míti s nikým styků kromě svých řeholných bratří; ujel na lodi, ale mořská bouře přihnala loď ke břehu a vyslanci papeže Bonifáce VIII. zadrželi Coelestina a dopravili ho na pevný hrad Fumone. Tam byl držán pod stráž 38 mužů; jizbičku měl připravenou na způsob poustevny Murronské; dva ze své družiny měl za sluhy. (Poustevníci Murronští jmenují se také „Coelestini“. - Také v Praze, pod Vyšehradem, byli od r. 1387. Klášter jejich byl r. 1420 od husitů zbořen.) Zemřel dne 19. května

1296. Svátek sv. Petra Coelestina 19. května.

Bl. BENEDIKT XI. papež (1303-1304); svátek 7. července.

Ct. BENEDIKT XII. papež (1334-1342); památka 25. dubna.

Bl. URBAN V. papež (1362-1370), byl dříve benediktinským mnichem; zůstal i jako papež prostým řeholníkem. Byl příznivcem císaře Karla IV.; potvrdil řád jesuatů a řád sv. Brigity. Roku 1367 vrátil se do Říma; Brigita jej zdržovala, aby nepřekládal svého sídla do Avignonu, a předpověděla, že, vrátí-li se, brzy zemře. Urban však přece odešel do Avignonu a zemřel záhy, roku 1370. Svátek 19. prosince.

Bl. GERARD (Jaromír) *Tintorio*, syn barvířův a sám také barvíř v Monze u Milána; název svůj měl odtud, že pocházel z rodu Tintorio. Byl od mladosti zbožně živ; byl dobročinný, ale nechťel, aby se o tom mluvilo; nosíval nemocné do nemocnice. Kdysi za zimní doby chtěl zůstat po celou noc v chrámě; kostelník nechťel toho dopustit, leč že by mu přinesl čerstvých třešní. Gerard je donesl, jak dříve pověst. Zemřel r. 207. Svátek 16. června.

Bl. ODIN BAROT narodil se ve Fossanu v Piemontsku a stal se farářem v diecési turinské. Později vzal na sebe roucho III. řádu sv. Františka a putoval do Svaté země. Uvězněn byl od mohamedánů, ale zase propuštěn. Stal se pak proboštem. Důstojnost proboštská rozmnožila jeho pokoru a obětavou činnost. Zemřel r. 1400. Svátek 21. července.

Bl. TUSKANA, vdova, pak řeholnice řádu servitů ve Veroně; zemřela r. 1440; svátek 14. července.

Sv. GUALTER (*Valter*) pocházel z Lodi v Milánsku. Vystavěl tam nemocnici a obsluhoval nemocné. Také v jiných městech: ve Vercelách, v Cremu a Melegnanu (v Lombardsku) zřídil nemocnice; docházel tam a poučoval ošetřovatele, jak si mají vésti. Chodil bos a chatrně oděn. Dlouho a horlivě se modlival. Zemřel r. 1224. Svátek 22. července.

Bl. ALBERT (Aleš; podle *D Albertinus*, převor) přijímám *Besutius*, byl ženat v Besozzu u Milána a zprvu pečoval o rozmnožení svého majetku pravým i nepravým způsobem; avšak kdysi za bouře na jezeře Lago Maggiore slíbil Bohu polepšení života. Statky rozdal, manželka odešla do kláštera, on pak do poustevny. Zemřel r. 1359. Svátek 3. září.

Bl. BERTRAND, patriarcha aquilejský, hájil práv církevních proti hraběti gorickému; poddaní či služebníci tohoto hraběte přepadli Bertranda na poli a zranili jej; bylo to r. 1350. Brzo poté Bertrand zemřel. Svátek 6. června.

Bl. METRONES obcova zprvu, ač nevědomky, s dcerou svou, pak činil tuhé pokání po dlouhou dobu. Také se dal přikovati ke kameni. Později se stal knězem ve Veroně. Rok smrti není znám. Nápis na jeho hrobě zněl: „Brevem luxum diu luxi e luctu eluctatus; viator, imitare dolentem, errantem detestare!“ t. j. „Po krátké rozkoši došel jsem dlouhého zármutku; z dlouhého zármutku k věčné radosti. Ó poutníče! napodobuj kajícího,

hroz se chybujiho!“ Svátek 8. května.

Bl. BEATRIX (Blažena) ESTENSKÁ, krásná dcera estenského markraběte Azzona, provdala se za knížete benátského; po jeho smrti vstoupila do kláštera u Ferrary a zemřela r. 1262. Svátek 18. ledna.

Bl. BEATRIX ATESTINA, vdova po uherském králi Ondřeji II., pak jeptiška bližie Padovy, Zemřel roku 1239. Svátek 11. května.

Bl. BEATRIX, teta bl. Blaženy Estenské, panna přesličná, odmítla nabízené manželství a oddala se výhradně službě Boží. Usadila se na kopci Jemula u Padovy, proto se jmenuje Beatrix *Padovská*. Kolem ní se shromažďovaly panny. Avšak Beatrix zemřela 20letá r. 1226. Svátek 10. května.

Bl. JAKUB DE VORAGINE (Varazzo u Janova), arcibiskup janovský, napsal životopisy svatých; kniha se nazývala: *Legenda aurea*, t. j. *Legenda zlatá*, nebo také: *Historia Lombardica*. Kniha byla velmi oblíbená. Sv. Kateřina Sienská ráda čítávala v knize té. Kniha byla přeložena do mnoha řečí. Jakub zemřel roku 1298. Svátek 15. července.

Bl. MARTIN narodil se v Rimini, byl vojínem a dvořáninem. Z prchlivosti zabíjel v hádce svého soka. Byl vypovězen a odebral se do Janova; tam se vyučil řemeslu krejčovskému a živil se v poustevně ruční prací. Zemřel snad roku 1342. Svátek 8. dubna.

Bl. ANTONÍN PEREGRIN, dříve velmož v Padově, znechutil si svět, rozdal všechno jmění, stal se dobrovolným žebrákem; putoval do Říma, do Kompostelly,

do Jerusalema a živil se žebráním. Posléze se vrátil do Padovy, žil tam nepoznan pod jménem Peregrin, t. j. cizinec. Zemřel r. 1267, zůstaviv list, na němž oznámil své jméno. Tři měšťané padovští žádali papeže o svatořečení Antonínovo; papež odpověděl: „Sufficit Patavinis habere unum Antonium sanctificatum.“ Svátek 1. února.

Sv. ILLUMINATUS, biskup San Severinský; rok smrti není znám (*D*). Svátek 11. května.

Bl. MARKÉTA ANKONSKÁ narodila se v dědince Cesalo u San Severina z chudých rodičů. Byla velmi milosrdná k lidem trpícím. Kdysi pásla dobytek rodičům; tu šel žebrák mimo ni a prosil ji: „Dej mi chleba! Zahynu hladem, nepomůžeš-li mi. Máš-li chleba, dej pro lásku Boží.“ Markéta, ač sama nejedla, dala chléb žebrákovi. Doma ji matka plísnila: „Když jsi rozdala svůj chléb, trp hlad! Já pro tebe chleba už nemám.“ - Když Markéta dospěla, provdala se podle rozkazu otcova z mladého muže Severinata. Manželství bylo šťastné a pokojné; nikdy si neřekli zlého slova. Markéta své děti dobře vychovávala. Po 21 letech manželství Markéta ovdověla a žila s dcerou životem odříkavým; podšaty nosila roucho žíněné. Také putovala do Říma, aby uctila hroby svatých mučedníků. Zemřela r. 1395. Svátek 5. srpna.

Bl. MARKÉTA Z FAËNZY, panna, vstoupila do kláštera ve Florencii a byla zprvu pod vedením sv. Humility (či Humiliány) a zemřela ve věku 100 let roku 1330. Svátek 26. srpna (nebo i 4. září).

Bl. NEVOLON, obuvník faenzský, spravoval obuv chudým lidem ochotně a zdarma. Desetkrát putoval do Kompostelly, dvanáctkrát do Říma. Zemřel r. 1280. Svátek 27. července.

Bl. ISMELDA LAMBERTINI pocházela ze šlechtického rodu Lambertini v Bologni; bývala již od dětských let neobyčejně pobožna a ctnostna. Každý se jí podívoval. Mluvila a jednala vážně jak osoba dospělá a vzdělaná. Velebnou Svátost uctívala a toužila po přijímání. A když poprvé přijímala, čistou svou duši odevdala Bohu. Zemřela r. 1333 snad v klášteře augustiniánek. Svátek 12. května.

Bl. JUSTINA, panna v Arezzu v Toskánsku, poustevnice. Zemřela r. 1319. Svátek 12. března.

Bl. JINDŘICH *Arrigo* narodil se v Bolzanu z chudých rodičů; odebral se do Trevisa a živil se nádenickou prací; ale iz malého výdělku dával almužny. Trevisané se podívovali pokoře a trpělivosti Jindřichově, kterou jevil v křivdách mu činěných. Nevyrovnatelný klid jeho nedal se vyrušiti žádnou nesnází a bouří životní. Když Jindřich nemohl už pracovati, vzal ho jistý Jakub Castagnolis do svého domu a Jindřich se živil almužnami. Zemřel 10. června 1315. Svátek 10. června.

Ct. JOHANNA A MONTEFALKONE, členka III. řádu ve Spoletě, † r. 1308. Svátek 6. září.

Bl. RAINALD, biskup vicenzský, později ravennský, ujal se řádu templářů, tehdy velmi pomluvami pronásledovaného. Zemřel r. 1321. Svátek 18. srpna.

Sv. VERDIANA (*Viridiana*) narodila se podle zprávy ne zcela věrohodné v Castello Fiorentino v Etrurii a vedla hospodářství svému příbuznému Attavantimu. Později poustevničila. Nenáležela žádnému řádu. Zemřela r. 1242. Svátek 1. února.

Bl. ONDŘEJ DE GALLERANIS pocházel ze Sieny; usmrtil kdysi jistého rouhače; prchl, činil pokání a skutky milosrdenství; zemřel roku 1251. Svátek 19. března.

Sv. SANTUCCIA (česky Světička) narodila se v Gubbii v pohoří Apenninském, provdala se, ale oba manželé vstoupili do různých klášterů; Santuccia byla abatýší, snad v Římě (tam byla nejdelší čas), a zemřela roku 1305. Svátek 21. března.

Bl. BONIZELA TREKVANDSKÁ provdala se za Nadda Piccolominiho. Když ovdověla, usadila se v dědině Belsederu a rostla vždy více v dokonalosti křesťanské. V Trekvandu u Sieny chová se její tělo a tělo jejího vnuka bl. Guidona. Zemřela r. 1300. Svátek 6. května.

Bl. ARNALD pocházel z hraběcího rodu; vstoupil do benediktinského kláštera v Padově; byl zvolen opatem; od tyрана Ezzelina byl po 8 let držán ve vězení. Zemřel r. 1255. Svátek 10. února.

Bl. SPERANDA narodila se v Gubbii v Umbrii; tajně opustila otcovský dům a putovala do Říma a do Jerusalema. Pak žila v klášteře Cingoli u Maceraty, jež jako abatýše ke cti Boží a ke spáse bližních moudře spravovala. Zemřela kolem r. 1276. Svátek 11. září.

Ctih. JAKUB COPOCCI z Viterba,

augustinián-eremita, pak arcibiskup neapolský, † r. 1308.

Ct. CESARELLO de Valle, minorita. Rok smrti není znám. Zajisté však zemřel před r. 1343.

Ct. JAN PELINUS GOTHUS (vulgo Pelingotto) narodil se r. 1240 v Urbinu, byl členem III. ř. sv. Františka, † roku 1304. Památka 1. června.

Ct. ONDŘEJ FRANCHI, dominikán, později biskup pistojský, zemřel r. 1401. Památka 26. května.

Sv. KONTARD Peregrin, z rodu hrabat Ferrarských, poustevník u Pavie, † r. 1249. Svátek 16. dubna.

Bl. MARINA SPOLETSKÁ pečovala zprvu o pohozené děti; pak založila klášter augustiniánek. Zemřela po r. 1265. Svátek 18. června.

Bl. HUMILIANA (či Emiliana de Cerchis) narodila se ve Florencii z měšťanských rodičů; provdala se, ale když po 5 letech ovdověla, pravila, že by se raději dala upálit, než by vstoupila do nového manželství. Stala se členkou III. řádu sv. Františka. Uskrovněovala se, aby nuzným pomáhala. Milovala mlčelivost; zemřela 27 letá r. 1246. Svátek 19. května.

Bl. VILLANUS narodil se v Gubbii a žil tak zdržlivě, že pro svatost zvolen byl biskupem gubbijským. Byl dobrým pastýřem, vřele miloval chudé. Zemřel v 70. roce věku roku 1230. Svátek 7. května.

Bl. FLACIUS narodil se r. 1190 ve Veroně; byl zlatníkem v Cremoně; založil „družinu Ducha Svatého“ k ošetřování chudých, nemocných a vězňův; vy-

konal pouť do Říma a do Jerusalema. Zemřel r. 1272. Za svatého nebyl prohlášen, ale ctí se v Itálii. Svátek 18. ledna.

Bl. URSULINA narodila se v Parmě z měšťanských rodičů. Osvědčovala velikou moudrost a znalost Písma svatého. Kdysi se jí tázal domýšlivý kněz: „Rci mi jasně, co je nejsvětější Trojice!“ - Odpověděla: „Kdybys mohl popatřiti na nejsvětější Trojici, pochopil a vysvětlil bys ji jasně?“ - „Ne.“ - „Tedy je tvá otázka zbytečná.“ - Ptal se jí dále: „Kteří lidé budou vyvoleni a kteří zavrženi?“ - Odpověděla: „Popatř na strom kvetoucí! Zdali rozeznáš, ze kterých květů se vyvine ovoce a které květy spadnou?“ - „Ne.“ - „A podobně,“ dí dále Ursulina, „jen Bůh ví, kteří budou vyvoleni a kteří zavrženi.“

Ursulina odebrala se do Avignonu, aby lichého papeže Klementa VII. přiměla k abdikaci a ukončení rozkolu. Také vykonala pouť do Svaté země. Z politických důvodů byla vypovězena z Parmy; i odebrala se s matkou do Verony; tam se obě živily prací. Ursulina zemřela kolem roku 1400. Svátek 7. dubna.

Bl. HUGOLINA narodila se r. 1239 zrodu Cozeani a vyspěla vesličnou pannu. Bylo jí překonávati mnohopokuseň a nástrah. Vlastní otec zahořel k ní nečistou láskou. Hugolina srdnatě odpírala hříchu; vrhla se před otcem na kolena a zapřísahala ho, aby se nepoddával strašné vášni a poukazovala na velikost hříchu. Marná byla všechna její slova. Proto Hugolina uprchla z domu otcovského a vstoupivši do třetího řádu sv. Františka, vyvolila si za

příbytek jeskyni u města Vercell. Tam přebývala pode jménem Hugo, převlečená jsouc do mužských šatů, v tuhé kázni. Žila tam ještě 47 let a zemřela r. 1300. Kněz dominikán, jemuž před smrtí svěříla toto tajemství, podal o tom zprávu biskupu vercellskému. Svátek 8. srpna.

Bl. VAVŘINEC (Laurentius) kdysi neúmyslně zabil člověka; činil přísné pokání, konal pouť do Kompostelly a byl pak přísně živ jako poustevník v Subjaku. Nikdy nehovořil zbytečně s osobami ženskými. Zemřel r. 1243. Svátek 16. srpna.

Bl. ROLAND (nebo *Orland*) příbuzný Eduarda Gonfaloniera (t. j. náčelníka) republiky florencijské, zakladatele slavného rodu medicejského, žil jako poustevník u Piacenzy. Stál chatrně oblečen pod širým nebem, za dešťů i za krupobití, za slunečního úpalu i za mrazu, ve dne i v noci. Šat si зробil ze slámy a listů; později našel ovčí (nebo koží) kůži. V létě pojídal zeleninu, v zimě co si vyžebal, a protože si také mlčelivost uložil, dával znamení rukama. Markraběnka Antonia Pallavicini jsouc na honě, našla kdysi Rolanda, an leží vysílený v lese. Byl holá kost pokrytá kůží; masa na něm nebylo. Zdálo se, že umírá. Žádal o zpovědníka. Markraběnka se mu postarala o kněze a ošetření. Roland se dovlékł ještě do Bargoni a tam po 26 dnech zemřel. Rok smrti je 1386. Svátek 15. září.

Sv. HUMILITA zalíbila se pro neobyčejnou sličnost jistému příbuznému císaři Bedřichu II. Odmítla ho a později podle vůle rodičů provdala se za Ugoletta, měšťana faënzského. Prosila ho při sňat-

ku, aby žili spolu ve zdržlivosti. Odpověděl: „K tomu nikdy nesvolím.“ Manželé měli dvě děti, které však umřely. Muž žil po světsku; avšak tu těžce onemocněl a lékaři se vyjádřili, že bolestnou smrtí zemře, nebude-li se zdržovat manželského obcování. I žili pak ve zdržlivosti; manželka vstoupila se svolením manželovým do kláštera, muž do téhož kláštera jako řeholní bratr. Ostatně brzy poté, r. 1256, zemřel. Humilita žila svatě a vychovávala dívky jí k výchově svěšené svědomitě. Zemřela roku 1309 či 1310 ve Faenze. Svátek 22. května.

Sv. RAYNALD, biskup nocerský, zavedl františkány do své diecése; byl na sebe přísný, na jiné laskavý. Zemřel roku 1225. Svátek 9. února.

Sv. PETR, samotář, poustevník *foliňský*, † roku 1323. Svátek 19. července.

Bl. KLÁRA Z RIMINI oddala se po smrti svého prvního muže všem neřestem; po smrti svého druhého muže konala pak tím větší pokání. Zemřela r. 1326 (nebo 1346). Svátek 21. října.

Bl. FINA, panna v Etrurii, † r. 1253. Svátek 12. března.

Sv. ZITA narodila se r. 1218 v Montesegradi u města Lukky v Toskánsku z chudých bohabojných rodičů. Otec slul Jan Lombardo, matka Bonissima. Měli něco polí, z nichž se živili. Když bylo Zitě 12 let, vstoupila do služby k bohatému obchodníkovi vlnou a hedvábím. Zitu krásila živá víra. Neproměškala ani modliteb ani služeb Božích. Když na př. v letech 1231-1234 město Lucca bylo stiženo klatbou, Zita chodila na služby Boží a

k svatému přijímání až do Pisánska. Také při práci konávala krátké modlitby a zbožné povzdechy, takže měla Boha stále na paměti. Už za dětství stačilo, když matka řekla: „To se Bohu líbí, ono se Bohu nelíbí,“ aby Zita tuto věc konala, oně věci se vystříhala.

Práci milovala a nekonala pro mzdu, ale z lásky k Bohu. Říkávala: „Služebná není pobožná, není-li pracovitá.“ V neděli a ve svátek trávil čas kromě služeb Božích a kromě nutných domácích prací čtením nábožných knih. Modlívala se tak vroucně, že zapomínala celého světa; modlitba působila jí největší rozkoš. Nosila stále žíněný, kajicný pás, odpočívala na holé zemi, postívala se přísně a často se spokojovala chlebem a vodou. Vína, obyčejného to nápoje v Itálii, požívala jen zřídka a střídavě. Pokrmy, jež si od úst utrhovala, dávala chudým, odložené šaty nebo obnošené prádlo pospravila, očistila a rozdala žebrákům. Větší díl své mzdy dávala chudým a nemocným.

Zita byla svých pánů poslušna a chovala se k nim s náležitou úctou. Bděla nad panenskou svou čistotou; ale z křesťanské lásky ujímala se těch žen, které oddávajíc se hnusnému řemeslu, bloudily ulicemi bez přístřeší. Zvala je k sobě, dala jim jisti, přenechala jim své lože, spokojujíc se s tvrdým ložem na zemi. Při té příležitosti mluvila těm hříšnicím do duše. Ostříhala svých smyslů a vyhýbala se všem příležitostem ke hříchu. Stranila se schůzek s lidmi lehkomyšlnými. Oplzlé řeči byly jí protivny; promluvil-li kdo v její přítomnosti necudně

SV. FRANTIŠEK DAROVAL CHUĐASOVI
SVŮJ PLÁŠT

SV. FRANTIŠEK KÁŽE PTÁČKŮM.

SEN PAPEŽE INOCENCE III.

SV. FRANTIŠEK ODŘÍKA SE SVÉHO OTCE

nebo dvojsmyslně, vzplanula hněvem a buďto pohlédla naň přísně anebo mu vážně pohrozila trestem Božím. Kdysi ji chtěl jistý rozpustilý mladík políbiti ve tvář; avšak mžikem dala mu statečná panna políček a poškrabala ho ve tváři tak, že vícekrát se neodvážil ani on ani jiný ji obtěžovati. Zita byla na sebe tak opatrná, že nechtěla dáti žádného, ani nejmenšího pohoršení, proto na př. neodkládala šátku s hrdla ani za největšího vedra.

Kdysi o vánocích chystala se Zita jíti na jitřní Mši svatou. Protože její pán zpozoroval, že Zita má lehký a nedostatečný oděv, půjčil jí svůj kožík. Zita oblékla se z poslušnosti do kožíchu a odebrala se do chrámu. U dveří chrámových spatřila žebráka, chatrně oděného, an se zimou tetelil. Bez rozmýšlení svlékla kožík, dala jej žebrákovi a přikázala mu, aby jej po službách Božích zase jí odevzdal. Když bylo po službách Božích, Zita hledala u vchodu žebráka; ale nebylo ho nikde. Polekala se a doma vypravovala, co se jí přihodilo. Pán se velmi rozhněval a činil jí prudké výčitky. Odpoledne o třech hodinách přišel onen žebrák a vrátil kožík a vyslovil svoje díky, a než se domácí z radostného překvapení vzpamatovali, odešel. Zita zakoušela také mnohého protiventství od lidí surových, kteří ji pomlouvali a osočovali a jí nadávali, že prý je pokrytecká a bláznivá. Také spolušluzebníci žalovali na Zitu u pána, křivě ji viníce z různých poklesků. Stalo se, že pán uvěřil žalobám, že na ni nepromluvil dobrého slova, ba že mu Zita ani na oči přijíti nesměla. Avšak Zita snášela pomluvy,

posměch a osočování trpělivě, nikomu si nestěžovala a chovala se i k nepřítelům laskavě. I zarytí nepřátelé byli hrdinskou její trpělivostí odzbrojeni a odprosili Zitu; páni její seznavše její ctnosti vážili si jí víc a více, důvěřovali jí ve všem a nepřestávali ji chváliti. Ale Zita odmítala chválu řkouc, že je služebnicí Boží neužitečnou. Pán její Fatinelli měl Zitu v tak velké uctivosti, že vzplanul-li hněvem, tu pouhým pohledem na ni se mírnil.

Když Zita dosáhla šedesátého roku, a když 40 (či snad 48 let) sloužila nepřetržitě v jedné rodině, nežádali páni její, aby konala těžké práce, nýbrž poskytlí jí příležitost, aby mohla náboženské povinnosti konati. Ale Zita neustala v práci; říkávala: „Nechci, aby smrt mne zastihla v zahálce.“ Připravivši se na křesťanskou smrt Zita zemřela r. 1272 (podle St 1278). Svátek 27. dubna.

Bl. ROBERT (*Salentinus*) narodil se v Soletě v Abruzzách z měšťanského rodu prostého. Byl žákem sv. Petra Coelestina a vstoupil do kláštera Rocca Murrone. Zemřel r. 1341. Svátek 18. července.

Bl. VILÉM (*Guillelmus*) narodil se v městečku Polizzi na ostrově Sicílii z chudých rodičů. Byl poustevníkem. I v samotě byl sužován smyslným pokušením. Kdysi podlehl smyslnému pokušení. (Zdali ve skutku či pouze v myšlenkách a žádostech, nelze zjistiti z Bollandistů.) - Vilém byl kdysi pohostinstvím přijat od jisté ženy zdánlivě počestné. Ta jej však sváděla ke smilstvu. Vilém statečně odpíral, pokušení přemohl, ba přivedl že-

nu k pokání a k polepšení. Ale myšlenka na její krásu ho neopouštěla. Přímé pokušení přemohl, nečistých představ se nemohl zhostiti. Už zamýšlel vrátiti se do světa. Ale i tento boj překonal vítězně. Za to činil pak pokání tím tužší. Zemřel r. 1317 nebo 1328. Svátek 16. dubna.

Bl. MIKULÁŠ pocházel z Lombardie a připutoval do Neapolska. Tam žil přísně jako poustevník. Roku 1310 byl od jistého Perotina zavražděn. Svátek 11. května (či 2. června).

Bl. FERDINAND ARRAGONSKÝ (nazývá se tak, že pocházel z královského rodu arragonského), byl biskupem v Gajazu v Neapolsku, snad ve XIII. století. Svátek 27. června.

Sv. KONRÁD narodil se r. 1290 v Piacenze z bohatých rodičů, oženil se s jistou Eufrosinou a žil životem, jakým žijí mnozí lidé nepřemýšlející o životě posmrtném. Byl pilen toho, aby rozmnožoval své statky, aby v hodnostech a slávě světské postupoval a aby radovánek co nejvíce užil. Jsa veselé povahy, liboval si ve hlučných zábavách, ve skvělých hostinách, žertech a hrách. Ale byl i pravdymilovný, zastával se práv a spravedlnosti a k bližním chudým byl milosrdný a dobrotivý. Na všecko myslel, jen na spásu duše své zapomínal.

Ze všech radovánek poutala ho nejvíce honba. Kdysi se odebral časně z rána do lesa na čekanou. Ale tentokráte myslivecké štěstí mu nepřálo. Zvěř, jako by věřila nebezpečí, plaše se skrývala v neprostupné lesní houštině. Stálým čekáním Konrád se rozmrzel, a aby zvěř

z houštiny vyplašil, zapálil suché křoví a trní na kraji houštiny. Vítr rozdmýchal oheň, plamen zasáhl nejen houštinu, ale i stromy; zakrátko les vzplanul plným plamenem. Konrád s ustrnutím hleděl do plamenů, jichž zadržeti nebo uhasiti už nemohl. Odplízl se domů níkým nepozorován. Zatím lidé v městě spatřivše požár, spěchali, aby jej uhasili. Uviděli z lesa vycházeti chudobného člověka, který měl otýpku klestí na zádech. Byl bledý, polekaný a na jejich otázky dával zmatené odpovědi. To se zdálo nasvědčovati, že požár založil on. Byl polapen a vsazen do vězení. Byv podroben útrpnému vyšetřování a natažen na skřípec, přiznal se, že oheň založil, ač tomu tak nebylo. Byl odsouzen na smrt.

Konrád se skrýval doma, ale byl trápen výčitkami svědomí. Nevěděl, co má činiti; má-li se přiznati k vině, anebo má-li dopustiti, aby nevinný člověk byl popraven. Posléze překonal v sobě všechny námitky světské bázně, hlas spravedlnosti v něm zvítězil, a Konrád odebral se k soudu; vyznal, že nerozvážností zavinil požár lesa, žádal osvobození nevinného onoho chudáka z vězení a nabídl úplnou náhradu za škodu požárem způsobenou. Stalo se. Konrádovi zbyla jen polovice jmění, ale svědomí jeho nabylo opět klidu a pokoje. Tato událost otevřela Konrádovi oči; poznal marnost a nestálost všech věcí pozemských. Znechutil si svět a umínil si starati se výhradně o spásu své duše. Eufrosina souhlasila s manželem; vstoupila do kláštera klarisek; Konrád rozdav, co ještě měl, odebral se na ostrov Sicílii; tam

si zřídil na lesnatém pahrbku blíže města Netuma chyšku a poustevničil.

Konrád doufal, že v odloučenosti dojde ihned klidu; v tom se mýlil; klid ho míjel, blaživé útěchy nedosáhl. Tělo jeho zvyklé lahodným pokrmům, pohodlnému životu, vzpíralo se chudičké stravě, která pozůstávala v ovoci, zelinách a kořínkách. Odpočívati na holé zemi přičilo se změkčilému jeho tělu. Samota ho tísnila. K tomu četná pokušení a boje vnitřní! Svůdné představy a vzpomínky na rozkoše minulých dob! Pochybnost, zdali vytrvá! Avšak Konrád vítězně přemáhal obtíže i pokušení. Setrval, a v srdci se usídlil pokoj a blaživý mír. Čím prudší boje, tím slavnější vítězství. Pověst o bohabojném poustevníku roznesla se po veškerém okolí; i biskup syrakusský si vážil poustevníka Konráda. Když Konrád posléze poznal, že konec života se mu blíží, odebral se do města, aby přijal svaté svátosti. Zemřel 19. února 1351. Svátek 19. února.

V Anglii a v jiných zemích severních.

Sv. EDMUND narodil se v Abingdonu v hrabství Berkshiru na Temži. Otec jeho, kupec Rainald Rich stal se v pokročilejším věku se svolením své manželky řeholníkem. Matka Mabila vychovávala své dítky v bázni Boží. Edmund byl poslán do škol oxfordských a pařížských. Zůstal i v ruchu velkoměstském jiným mravným. Před obrazem Panny Marie učinil slib panické čistoty; odtud tím více krotil smyslné žádosti a varoval

se zkažených druhů, pamětliv jsa napomenutí matčiných. Také si dal zhotoviti dva prsteny s nápisem: Zdravas Maria; jeden z nich zavěsil na obraz Panny Marie, druhý si navlékl na prst, nosil jej stále, a kdykoliv pak se v něm ozvala smyslná žádostivost, pohlédl na nápis na prstenu, vzpomněl učiněného slibu i napomenutí matčina.

Znenadání obdržel zprávu, že matka onemocněla na smrt. Spěchal domů; matka požehnavši dětem, zemřela. Edmund měl péči o své sestry; vynikaly sličností; ale měly úmysl vstoupiti do kláštera. Edmund se postaral, aby byly přijaty; pak se vrátil do Paříže, dokončil studia a stal se učitelem svobodných umění na školách pařížských. Od roku 1219 přednášel v Oxfordě Aristotelovu filosofii. V té době vystudovav bohosloví, byl posvěcen na kněze. Pro přednášky nezanedbával modlitby; o modlitbě říkával: „Lépe je říci pět slov ze srdce zkroutěného, než tisíc slov, o nichž srdce neví.“ Byl ustanoven kanovníkem oxfordským. V té době napsal spisy: „Konstituce“, jež mají za účel napraviti kázeň církevní, „Zrcadlo Církve“ a jiné. Byl dobročinný; roční důchody stačily sotva na půl roku. V ostatní měsíce neměl ani pro sebe ani pro své chudé nic. Přátelé mu domlouvali, aby byl opatrnější a aby se naučil šetriti a hospodařiti. Odpověděl s úsměvem: „Ovšem, snad máte pravdu; ale často bývá duchovním osobám vytýkána lakota; nuže, mám-li také k tomu přispívati, aby rčení toto bylo pravdivé?“

Edmund kázal na rozkaz papeže Ře-

hoře IX. křižáckou výpravu proti Saracénům; chodil s místa na místo a povzbuzoval k účasti. I vypravilo se dosti četné vojsko na cestu. - R. 1234 byl zvolen arcibiskupem kanterburským. Byl předním rádcem krále anglického Jindřicha III. Ale přátelství Edmundovo s králem netrvalo dlouho. Král jsa v ustavičných peněžních nesnázích, zabíral důchody biskupství, jež zúmyslně nechával neobsažená. Papežský vyslanec, místo aby podporoval Edmunda, nadržoval králi; imnichové kláštera kanterburského odvažovali se odpírati poslušnost biskupu. Edmund říkával o svých odpůrcích: „I kdyby mi oči vyrvali, nepřestanu je milovati.“ Maje hořkou lítost v srdci, opustil roku 1242 Anglii, odebral se do Francie, navštívil krále sv. Ludvíka IX. a uchýlil se do téhož cistercienského kláštera Pontigny, v němž kdysi dlel i předchůdce jeho sv. Tomáš Bekket. Odtud odešel pro změnu podnebí do Soissy (u Provinsu). V klášteře tamějších řeholních kanovníků chřadl a připravoval se na smrt. Přijal svaté svátosti a vzdychal: „Běda, že život můj se prodloužil, až jsem zakusil tolik zklamání. Oč lépe je zemřítí, než patřítí, jak lid hyne. Bůh je mi svědkem, že jsem nehledal, leč čest a slávu Boží.“ Zemřel dne 16. listopadu 1242. Slaví se 6. listopadu.

Sv. RICHARD narodil se roku 1197 ve Vichu u Worcestru v Anglii z rodičů zemanských. Když rodiče zemřeli, připadl zadlužený jejich statek staršímu bratrovi. Richard mu pomáhal nezištně v hospodářství a snažil se, aby usilovnou prací, opatrností a šetrností statek přivedl k roz-

květu. Starší bratr vida, že statek je zveleben a že sám hospodařiti nemůže, protože dlouholetým pobytem v zajetí ochuravěl, postoupil Richardovi zděděný statek; i byla o věci napsána právoplatná smluvní listina. Bylo ujednáno, že Richard se ožení se zámožnou nevěstou. Tu vznikla v srdci bratrově závist; Richard zpozoroval, že bratr jeho lituje svého kroku a že mu závidí; odhodlal se, dalek jsa hamižného sobectví, ke skutku šlechtnému. Přinesl právní listinu, roztrhal ji a tak vrátil bratru zděděný statek a doporučil mu, aby si vzal nevěstu, kterou zamýšleli dáti jemu, Richardovi. Sám pak odešel, nemaje jmění, z vlasti.

Odebral se na vysoké učení do Oxfordu a odtud do Paříže. V Paříži měl za druhy dva snaživé, zbožné jinochy. Všichni bydleli pospolu; jsouce chudí, živili se pouze chlebem a vodou, vyjma byl-li některý z nich od dobrodince pozván ke stolu. Všichni tři měli jen jediný plášť, jehož užívali střídavě. Časem si Richard soukromým vyučováním zlepšil svoje skrovné postavení. Ač žil za poměrů trudných, přece říkával později, že nikdy v životě nebyl tak šťasten, jako tehdy v Paříži. Z Paříže odešel do Bologny; tam pobyl 7 let. Nemocný profesor tamější mu nabídl své místo a svou dceru za manželku, ale Richard odmítl a vrátil se do Anglie.

Umínil si, že se věnuje stavu duchovnímu. Arcibiskup canterburský sv. Edmund učinil Richarda svým kancléřem. Richard provázel svého příznivce do vyhnanství a dosloužil mu až do smrti. Vrátiv se, stal se farářem na venkově. Nepo-

byl tam dlouho. Byl zvolen biskupem chichesterským. Avšak král Jindřich III. neuznal jeho volby, zastavil mu všechny důchody. Richardovi nezbylo než odejít do Říma, aby tam hledal pomoci. Našel ji, byl od papeže Innocence III. potvrzen a vysvěcen na biskupa. Vrátil se, bylo mu však žítí v cizím domě a v největší chudobě, protože král přese všecko napomínání papežovo zadržoval příjmy z biskupských statků. Teprve po dvou letech byl král brozbami papežovými donucen zařazené statky biskupovi vrátiti.

Richard založil pak ústav ku vzdělání a výchově studující mládeže. Byl dobrodincem chudých; v čas potřeby prodal stolní náčiní a výtěžek rozdál chudým. Kdysi jeho statek utrpěl požárem škodu. Služebníci naříkali; ale Richard řekl: „To neštěstí stihlo nás bezpochyby proto, že jsem nebyl k chudým tak štedrý, jak jsem měl býti.“ - Richard dbal, aby zbožnost a mravnost v jeho diecési rozkvétaly; přísně dbal, aby příkázání Boží a církevní se zachovávala. Neplech netrpěl. Kdysi se provinil kanovník, jenž byl šlechtického rodu; biskup neohlížeje se na osobu, sesadil ho s úřadu. Arcibiskup i král se přimlouvali za kanovníka, ale biskup Richard řekl, že setrvá na svém rozhodnutí, dokud provinilec nenapraví dané pohoršení. - Richard neuděloval hodností a úřadů příbuzným, jak tehdy se často dávalo; říkával, že Kristus Pán ustanovil náměstkem svým Jakuba, svého příbuzného, nýbrž Petra, jenž nebyl jeho příbuzným.

Kdysi na apoštolských cestách přišel

Richard do Doveru; tam onemocněl; dopraven byv do nemocnice, dále se zaopatřiti svatými svátostmi a zemřel dne 3. dubna 1253. Svátek 3. dubna.

Sv. ELENORA byla dcera hraběte provenceského Berengara a provdala se za anglického krále Jindřicha III. Manželství jejich bylo šťastné. Elenora byla bohabojná, ctnostná a dobrotivá. Byla manželku svému těšitelkou ve strastech, kterých mu bylo zakoušeti od odbojné šlechty. Když král Jindřich r. 1272 zemřel, Elenora se odhodlala dáti světu výhost a odebrati do klášterní samoty. Odložila královské roucho a vstoupila do panenského kláštera ambresburského. Tam žila jako pokorná řeholnice ještě 19 let. Zemřela r. 1292. Svátek 21. února.

Bl. HUGO, chlapec desítiletý v Lincolnu, byl od židů podle způsobu Krista Ježíše ukřižován. Matka chlapcova byla nalezena ve studni. Stalo se tak r. 1255. Žid vinník byl oběšen. Svátek 27. července.

Sv. TOMÁŠ CANTELUPE narodil se v Lancashire. Jeho otec, lord Cantelupe, normanského původu, byl z největších hrdinů válečných v Anglii. Tomáš studoval v Paříži. Kdysi vzal z cizího vinohradu kůl, aby své okno udržoval stále otevřené. Za ten čin, jež nazval poklesem, uložil si pokání 7 let. - Vrátiv se do vlasti, byl ustanoven kancléřem na vysoké škole oxfordské a pak biskupem herefordským. Zúčastnil se sněmu církevního v Lyoně r. 1245 i r. 1274. Horlivost jeho a dobročinnost neměla - jak se zdá - mezí. Tomáš hájil statků i výsad svého biskup-

ství i proti biskupu canterburskému; za touto příčinou se odebral do Říma. Vra-
ceje se onemocněl v Montefiascone a ze-
mřel r. 1282. Svátek 2. října.

Bl. JULIANA NORDVICHSKÁ na-
rodila se roku 1342. Panna prostinká a
neučená zatoužila po službě Boží. Jsouc
30 letá, onemocněla těžce. Měla nadpři-
rozená vidění a zjevení, která později se-
psala. † kolem r. 1380. Svátek 14. května.

Bl. DATHAKUS, biskup skotský, †
r. 1253 (D); svátek 8. března.

Bl. TORFIM (*Trophimus*) byl bisku-
pem v Hammaru v Norvéžsku; pak se
uchýlil do kláštera brüggeského ve Flan-
dersku. Zemřel r. 1284. Svátek 8. ledna.

Sv. BRIGITA (nebo *Brigida* nebo *Bir-
gita*) narodila se r. 1302 na otcovském
statku Finstadu u města Upsaly. Oba ro-
diče pocházeli z rodu královského: otec
Birger ze švédského, matka Ingeborga
z gótského. Ingeborga zemřela brzo po
porodu dcery Brigity a otec odevzdal dce-
rušku její tetě na výchovu. Brigita dlouho
se nenaučila mluvit; avšak v třetím roce
se naučila rychle mluvit a mluvila pak
nejraději o Bohu a o svatých věcech. Když
jí bylo deset let, slyšela kdysi Israele
Erlandsona ze řádu dominikánů kázat
o umučení Páně a byla do hlubin duše
dojata. V noci pak se jí zdálo, že na otázku
svou: „Pane, kdo tě zranil tak krutě?“
slyší odpověď Kristovu: „Všichni, kdož
mé lásky k lidem si neváží.“ Tento sen
nevymizel jí nikdy z paměti. Od té doby
ráda rozjímala o umučení Páně; a od téže
doby mívala vůbec často živé sny a vidění
o věcech nadpřirozených.

Brigita se provdala, když jí bylo 16 let
z vůle rodičů za knížete Ulfa Gudmars-
sona, místokrále norického. Žila s ním
ve šťastném manželství. Na její domluvu
zřekl se manžel karbanu i zbytečného
přepychu a přijímal častěji svaté svátosti.
Měli osm dětí; jedna z dcer se jmenovala
Kateřina; provdala se; ale brzy ovdověši,
žila se svou matkou svatě pospolu až do
smrti matčiny. Synové se nazývali Bir-
ger a Karel. Brigita byla dobrou matkou;
vedla své děti k tomu, aby Boha nade
všecko milovaly a zlé náruživosti přemá-
haly. Byla rozšafná žena; pečovala vzorně
o svou domácnost; dbala, aby měla čeleď
ctnostnou. V tiché domácnosti nacházela
své štěstí; nelibovala si v zábavách a ra-
dovánkách; ale jejím potěšením bylo čí-
tati v bibli, kterou přeložil Matěj z Lin-
köpingu.

Nemile bylo přerušeno její štěstí ro-
dinné, když král Magnus ji povolal do
Stokholmu na svůj dvůr a učinil ji dvorní
mistrní své dcery, mladé královny. Bri-
gita nepřestala ve dvorním ovzduší býti
horlivou ve vykonávání svých nábožen-
ských povinností; ale její horlivost stala
se terčem posměchu; její vidění byla po-
kládána za přeludy. Sám král se tázal
kdysi Birgera, jejího syna: „Co pak se
zase zdálo tvé matce dnes v noci?“ Proto
Brigita po několika letech, když prin-
cezna dospěla, s radostí se vrátila zase
v úzký svůj rodinný kruh.

Brigita a její manžel založili dům milo-
srdenství, v němž živilí nemocné a chudé
starce a stařenky. Brigita neostýchala se
denně po několik hodin jim sloužiti, ba

jím i nohy líbatí. Oba manželé modlili se církevní hodinky a každého týdne přijímali svaté svátosti. Oba vstoupili do III. řádu sv. Františka. Ulf se naučil od své manželky nositi žíněnou košili a používatí kajicných důtek. Oba putovali do Kompostelly. Když se vraceli, Ulf v Arrasu těžce onemocněl; učinil slib, že uzdraví-li se, vstoupí do kláštera. Uzdravil se a vstoupil do cistercienského kláštera v Alvasteru ve Švédsku. Zemřel však brzy, kolem r. 1344.

Brigita ovdověvši, oddala se skutkům pobožnosti a kajicnosti ještě horlivěji nežli dosud. Odřekla se knížecího stavu, oděla se hrubým rouchem třetího řádu, žila v tuhé kázni a konala milosrdné skutky. Postívala se čtyřikráte týdně; v pátek pak se spokojovala jen chlebem a vodou. Každý pátek si pouštívala na památku umučení Páně několik kapek vřelého vosku na tělo. Když promluvila některé slovo lehkavě, činila pokání, vezmouc hořkou bylinu do úst, anebo žvýkala kus hořkého kořene hořcového. Své příjmy odevzdávala osobě jiné a žádala osobu tu za částku, které jí bylo třeba. Chtěla se takto zříci každého nároku na majetek. Někteří jí vyčítali náboženskou horlivost. Ale ona pravila: „Pro vás jsem nezačala a proto nechte mne s pokojem. Budu Boha prositi o dar vytrvalosti.“

Brigita založila ve Vadsténě (v biskupství linköpingském) dva kláštery, ženský a mužský. V ženském klášteře mělo býti 60 jeptisek, v mužském 13 kněží, 4 jáhnové a 8 bratří laiků. Všech řeholníků i řeholnic v obou klášterích bylo 85; počet ten měl připomínati 13 apoštolů a

72 učedníkův Páně. Oba kláštery stály pod řízením abatyše a obdržely řeholní pravidla sv. Augustina. Úkolem obou klášterů bylo, uctívati hořké utrpení Kristovo. Nová tato družina nazývala se „Řád Spasitele světa“. Řád byl schválen papežem Urbanem V. r. 1370. Brigita sama vstoupila do ženského kláštera.

Brigita putovala roku 1346 do Říma a vystavěla tam ústav pro poutníky a žáky švédské. Z Říma šla navštívit hroby sv. Františka a sv. Kláry v Assisi i chrám Porciunkuli. Po dvou letech přišla i dcera její Kateřina (či Karina) za ní do Říma. A když došla zpráva, že zemřel manžel Kateřinin Eggert (či Eghard), Kateřina si umínila, že zůstane na vždy u své matky. Brigita podobně jako sv. Kateřina Sien-ská neostýchala se veřejně kárati zlořády, nešetříc ani vysokých hodnostářů. Když papež Urban V. chtěl opustiti Řím a znovu se usaditi v Avignoně, pohrozila mu Brigita slovy prorockými, že ho stihne smrt, jakmile opustí Řím. Výstraha vyzněla na prázdno. Urban V. přece opustil Řím; avšak téhož roku zemřel.

Brigita se vydala, ač byla již v pokročilém věku, na cestu do Jerusalema. Mezi jejími průvodci byli oba její synové, Birger a Karel, a dcera Kateřina. Karel však na cestě zemřel. Brigita puzená plamenou touhou navštívila všechna památná místa, na nichž trpěl božský Vykupitel, a skropila je svými slzami. Churava vrátila se do Itálie. Připravivši se na křesťanskou smrt, rozloučila se s dcerou Kateřinou a synem Birgerem a vyslovivši slova: „Otče, v ruce tvé poručím ducha

svého“, vypustila duši, dne 23. července r. 1373. Tělo její bylo r. 1374 převezeno do Švédska a uloženo v klášteře vadsténském. Svátek 8. října.

Sv. KATEŘINA ŠVÉDSKÁ (Catharina *Vastanensis*, t. j. *Vadsténská*) narodila se r. 1330 jako dcera švédského knížete Ulfa a jeho manželky sv. Brigity. Vychována byla v bázni Boží a záhy poslána do panenského kláštera riseberského. Dospěvši umínila si, že bude žít v ustavičném panenství. Na přání rodičů však se provdala za šlechtice Eggerta (či Egharda). V den svatby učinila s ním smlouvu, že oba budou žít spolu v dobrovolné zdržlivosti jako bratr a sestra. Matka její sv. Brigita založila po smrti svého manžela klášter řádu „Spasitele světa“ a vstoupila do něho; po dvou letech Brigita se vydala na cestu do Říma.

Také Kateřina se vydala r. 1348 s dovolením svého manžela do Říma. Matka i dcera vynikaly křesťanskými ctnostmi. Proto když kdysi papež Urban V. rozmlouval s Kateřinou a z její řeči seznal ducha křesťanské moudrosti a dokonalosti, zvolal v údivu: „V pravdě, dcero, tys požívala mléka matky své!“ - Tu došla zpráva, že manžel Kateřinin Eggert zemřel. Kateřina obnovila slib ustavičné čistoty a umínila si zdokonalovati se ve všelike křesťanské ctnosti. Sotva se rozhlásila zpráva, že Kateřina ovdověla, hlásili se nápadníci. Bylať Kateřina mladičká, sličná a bohatá. Ona však odmítala jejich návrhy. Jeden z nich číhal na Kateřinu, když se ubírala do chrámu, a chtěl ji s pomocí svých druhů unést. Stěží vyvázla z té nástrahy.

Kateřina provázela svou matku na pouť do Svaté Země, a když po návratu do Říma sv. Brigita r. 1373 zemřela, Kateřina zavezla její tělo do Švédska. Cesta s tělem sv. Brigity se podobala vítěznému průvodu. Zvláště slavně byla přijata Kateřina v Gdánsku. Pohřbila matku v klášteře vadstenském a vstoupila pak do kláštera řádu „Spasitele světa“. Švédský král, duchovenstvo i lid žádali, aby Brigita byla prohlášena za svatou. Žádali Kateřinu, aby se odebrala do Říma a o svatořečení poprosila. Kateřina tak učinila a v Římě vyřídila všecko, čeho bylo třeba. Poté se vrátila do Švédska. Jsouc ve věku 51 let, ochuravěla na smrt. I vykonala generální zpověď a protože pro nemoc žaludeční nemohla přijmouti Těla Páně, žádala, aby bylo přineseno do její světnice, aby duchovním přijímáním se spojila s Bohem svým. Zemřela ve Vadstենě 24. března 1381. Slaví se 22. března.

Bl. DAGMAR (čes. *Drahomíra*), dcera českého krále Přemysla Otakara I., manželka dánského krále Waldemara, proslula lidumilností. Svou dobrotou si vydobyla lásku lidu dánského. Spisovatel Peterson praví, že při zvuku jejího jména se rozraduje srdce každého věrného Dána. Zemřela kolem r. 1213 v Kodani. Její památka je 18. června (nebo i 24. května).

Na poloostrově Pyrenejském a ve Francii.

Bl. PETR RODRIGUEZ, rytíř řádu sv. Jakuba, byl se šesti druhy v Taviře v Portugalsku r. 1242 od Maurů přepa-

SV. BONAVENTURA

den a zabít. Svátek 11. června. S Petrem spolu uvádí se bl. *Valerius*, též rytíř a mučedník.

Bl. ALVAR (*Alvarus Garcias*), rytíř řádu sv. Jakuba v Taviře, byl r. 1242 od Maurů přepadena a zabít, zároveň s Petrem Rodriguem a s Valerianem. Svátek 11. června.

Bl. BERNARD CALVONIUS, biskup ve Vichu v Katalonii, † r. 1243; svátek 26. října.

Bl. TARASIA SANTARENSKÁ narodila se v Ouren (v portugalské provincii Estremaduře); nazývá se proto *Ourenská*; narodila se z chudých rodičů a sloužila na faře ourenské a skvěla se nábožností, pokorou, pracovitostí a dobročinností k chudým. Všichni měli k ní úctu. Zemřela r. 1266. Svátek 3. září.

Bl. TARASIA, dcera krále portugalského Sancha, provdala se za krále leonského Alfonsa IX., ale manželství její bylo pro překážku příbuzenství od papeže prohlášeno neplatným. Vstoupila do kláštera cistercienského v Corvanhu, kdež zemřela r. 1250, kdežto její sestra *Sancia*, panna a řeholnice cistercienská, zemřela již roku 1229. Svátek obou panen 17. června.

Bl. GARCias (či Garsias), opat montserratský v Katalonii, zanechal rukopis meditací, které obsahují stěžejní body a trest duchovních cvičení, jak je zavedl později sv. Ignác Loyolský. Rok smrti není znám. Svátek 27. listopadu.

Bl. GUIDO MARRAMALDI, kněz dominikán, velkokněz. Zemřel roku 1391. Svátek 25. června.

Sv. DOMINIK VALLIUS pocházel

z Val ve Španělsku. Roku 1220 byl chlapeček Dominik od židů z nenávisti protikřesťanské uloupen a ukřižován, hlava byla useknuta, tělo vhozeno do řeky Ebro. Zločin vyšel na jevo. Žid, který dítě uloupil, se přiznal a obrátil se na víru křesťanskou. Svátek 31. srpna.

Bl. MAFALDA byla, jsouc dvanáctiletá, provdána za krále portugalského, ale papež Innocenc III. prohlásil manželství za neplatné. Mafalda vstoupila do cistercienského kláštera. Zemřela roku 1252. Svátek 2. května.

Sv. ISABELLA (*Alžběta, Bohuslava*) narodila se roku 1271. Její rodiče byli Pedro III., potomní král arragonský, a *Konstancie*, rozená princezna sicilská. Na křtu dáno jí bylo jméno sv. Alžběty Durynské. Jméno Alžběta ve Španělsku přeměňuje se ve jméno Isabella. Pedro byl se svým vlastním otcem, arragonským králem Jakubem I. znesvářen. Ale když děd spatřil svou vnučku Isabellu, obměkčil a smířil se se svým synem Pedrem III., vzal Isabellu k sobě a pečoval o její výchovu až do jejího šestého roku. Potom byla vzdělávána u rodičů. Libovala si ve zbožnosti a dobročinnosti.

Provdavši se za portugalského krále Dionysia, zůstala i na trůně královském ženou zbožnou a dobrotivou. Modlívала se zbožně, četala nábožné knihy a ve volné chvíli zhotovovala kostelní roucha a šaty pro chudé. Byla střídma, nikdy nepožívala vína říkajíc: „Nikde není více třeba sebe zapíratí, jako na dvoře královském, neboť tu nejvíce se budí náruživost.“ - Byla pravou matkou chudých, opuštěných

a nemocných lidí. Ujímal se osiřelých dívek, aby nepřišly na scestí, pečovala o zchudlé rodiny, jež se styděly žebrati; založila nalezinec, nemocnici, pak útulek pro padlé ženštiny. Kdysi nesla Isabella v zástěře dary chudým lidem, a když král, který se s ní setkal, se jí tázal, co nese, odpověděla, že nese růže, míníc tím, že almužny jsou růžemi ve věnci zásluh. Lidová pověst dí, že král v pravdě spatřil růže.

Jako manželka vynikala trpělivostí a snášelivostí, obětavou láskou a smířlivostí. Král Dionys byl sice spravedlivým a pečlivým vladařem, ale nebyl dobrým a věrným manželem. Byl lehkomyslný a žil prostopášně se zkaženými ženami. Isabella o tom věděla, ale nikomu nežalovala a nikomu si nestěžovala. Pouze o samotě plakávala a věc Bohu poroučela. Nepřestala se chovati k manželu svému vlídně a laskavě; ba přemohla v sobě všecku hořkost, ujala se jeho nemanželských dítek a pečovala o jejich výchovu. - Zvolila si za almužníka panoše poutivého a zbožného, jehož úkolem bylo roznáseti almužnu, potraviny, prádlo, šaty i peníze chudým lidem. Isabella věnovala mu důvěru. Jiný panoš ze závisti obvinil královnu u krále, že žije s oním panošem ve hříšném poměru. Král, sám nevěrný manžel, uvěřil pomluvě a umínil si, že panoše potrestá krutou smrtí. Šel ke královské vápenici a nařídil správcí, aby panoše, který druhého dne ráno přijde s otázkou, zdali rozkaz králův již je vykonán, uvrhl do žhavé peci. Druhého dne ráno král poslal toho panoše k vápenici

s oním vzkazem. Panoš se ubíral k vápenici nic netuše. Na cestě zašel do kostelíka, a protože nebylo tam ani kostelníka ani ministranta, uvolil se knězi při Mši svaté ministrovati. Tím se opozdil. Zatím však král byl netrpěliv, a nemoha se dočkatí zprávy o upálení panoše-almužníka, poslal panoše, který ono obvinění byl vyslovil, se vzkazem k vápenici. Sotva vyplnil králův rozkaz, byl lapen a do peci vhozen. Brzy poté přišel panoš-almužník a tázal se, zdali rozkaz králův je vykonán. Odpověď zněla: „Stalo se.“ Král se přesvědčil o nevinně své manželky, změnil a napravil svůj život.

Královna Isabella lnula ke svému synu Alfonsovi mateřskou láskou, ale král byl více nakloněn svému nemanželskému synu Sanchovi. Snad chtěl Sancha učiniti svým nástupcem. Alfons byl tím podrážděn, a tak došlo k boji mezi otcem Dionysiem a synem Alfonsem. Královna se modlila a plakala, zapřisahajíc manžela i syna, aby se smířili. Podařilo se jí docílit, že král a králevic v míru se rozešli. A když král Dionysius nebezpečně onemocněl, ošetřovala ho královna s něžnou oddaností a přiměla ho, aby se úplně smířil se svým synem Alfonsem.

Král Dionysius zemřel roku 1235 a ovdovělá Isabella odložila královská roucha a vydala se na pout do Kompostelly. Vrátivši se, vstoupila do kláštera klarisek v Koimbře a žila tam ještě deset let v odloučenosti, konajíc skutky pobožnosti a milosrdenství. Ještě jednou vyšla z kláštera, aby zjednala mír mezi bojujícími. Její syn, portugalský král Alfons IV.

chystal se válčiti s jejím vnukem, kastilským králem Alfonsem XI. Podařilo se jí zabrániti válce. Ale cestou se Isabella nachladila, roznemohla se horečkou a přijavši útěchu svatého náboženství, zemřela dne 4. července 1336. Svátek sv. Isabelly, královny, 8. července. Svátek bl. Konstancie, královny portugalské, členky III. řádu sv. Františka (byla dcerou Manfreda, jenž byl synem Bedřicha II.), je 17. července.

Bl. KONSTANCIE, sestra uherského krále Ondřeje, teta sv. Alžběty Duryňské, zemřela roku 1282.

Sv. FERDINAND (Fer-Dyn-Handu, gothické slovo značí: daleka [je] ruka [tvoje]) narodil se r. 1198 jako syn leonského krále Alfonsa IX. a Berengarie, královské princezny kastilské. Berengarie byla sestra Blanky, matky francouzského krále sv. Ludvíka IX. Vyšlo však na jevo, že manželství krále Alfonsa IX. s Berengarií bylo příčinou překážky pokrevního příbuzenstva (bylť Alfons IX. strýcem své manželky) neplatně uzavřeno. Proto papež Innocenc III. manželství mezi nimi zrušil. Zarmoucená Berengarie se odebrala k svému otci do Kastilie; synáček Ferdinand byl ponechán otci a byl prohlášen následníkem trůnu leonského.

Mladý Ferdinand vyrůstal bez matky na dvoře královském. Otec byl k němu chladný. Matka jeho Berengaria se stala zatím královnou kastilskou, vzdala se však koruny ve prospěch svého syna Ferdinanda, tehdy osmnáctiletého. Otec však, Alfons IX., nerad viděl, že syn se stal králem kastilským; neboť sám toužil po trůnu kastilském; i vpadl s vojskem do

Kastilie. Ferdinand se ostýchal proti otci svému vojensky zakročiti, ale šlechta kastilská vyhnala Alfonsa IX. z Kastilie.

Roku 1219 Ferdinand se oženil s Beatricí, dcerou německého krále Ferdinanda Švábského. Manželství jejich bylo šťastné. Ferdinand podnikl 7 válečných výprav proti Maurům; vždy v nich zvítězil, dobyl nádherného města Kordovy, které bylo po staletí mohamedánskou baštou ve Španělsku. Král rozkázal, aby přemožení Maurové odnesli zvony, které kdysi z křesťanských chrámů uloupili, na svých ramenou do Kompostelly. Pak obléhal král Ferdinand město Sevilu. Sevilla slula „pevností nedobytnou“ a byla střediskem mohamedánů. Ferdinand obléhal město dvě léta, ale konečně roku 1248 je vzal útokem. Mohamedánský vladař Aratas překvapen vyznal: „Jen svatý člověk mohl dobýti města tak pevného s vojskem poměrně nepatrným.“ Král ponechal Saracény v zemi a nenutil jich ke křesťanství. Kdo nemínil zůstatí, směl v pokoji ze země odejiti. Protože také království leonské a kastilské připadlo Ferdinandovi, spojil pod svým žezlem velké území a položil takto základ ku příští velikosti a slávě Španělska. Jediná Granada zůstala v državě Maurů.

Ferdinand vládl moudře a spravedlivě. Rádcem jeho byl arcibiskup toledský Rodriguez. O své poddané se staral jako otec. Ačkoliv vedl nákladné války, neutlačoval lidu přílišnými daněmi. A když mu radili, aby zavedl novou daň, řekl: „Chraň Bůh! Bojím se kletby jedné ženy více, než všeho vojska maurského. Bůh mi pomůže jiným způsobem.“ Jindy mu radili,

aby sobě vzal na pomoc statky církevní a klenoty chrámové, protože válčí proti nepřátelům víry. Ferdinand však odpověděl: „Od duchovních nežádám zlata a stříbra; od duchovních žádám, aby se za mne modlili. Ten, jenž mne povolal na trůn, jest dosti bohat a poskytne, čeho mi bude třeba.“- Ferdinand zřídil královskou osobní radu čili nejvyšší soudní dvůr, k němuž se každý mohl odvolati, kdo se domníval, že mu bylo ukrivděno. Sám také zasedal na soudě, aby konal spravedlnost. - V dobytých zemích stavěl chrámy a dobročinné ústavy. Vystavěl též gotický velechrám toledský, nádherný to pomník vítězství nad Maury.

Ferdinand byl muž církevně smýšlející, šetřil postních předpisů, nosil pod královským rouchem šat kající, dával před svým vojskem nositi obraz Panny Marie, a také sám nosil na hrdle obrázek Matky Boží. Povznesl svou zemi na vysoký stupeň blahobytu, takže soudobý biskup Lukáš de Tuy právem napsal slova: „Šťastné našešly Španělům časy!“- Ovdověv, oženil se po druhé s Johannou, dcerou hraběte Šimona z Ponthieu. R. 1251 se rozne-mohl vodnatelností a chystal se na smrt. Přijav svaté svátosti, rozloučil se s manželkou i s dětmi, napomínal Alfonsa X., nejstaršího syna svého následníka, aby svou matku, byť nevlastní, měl v uctivosti, aby bratřím a sestrám byl upřímným otcem, poddaným byl pečlivým vládařem a aby náboženství katolické šířil. Pak odprosíl všechny přítomné, aby odpustili, čím jim snad ublížil. Vzav hořící hromničku do rukou, modlil se: „Pane

Ježíši Kriste, Vykupiteli můj! Nah jsem přišel na svět, nah se vracím do lůna země. Přijmi mne na milost pro hořké utrpení své!“ Zemřel, jsa teprve 54letý dne 30. května 1252. Svátek 30. května.

Sv. IVO se narodil r. 1253 v Ker Martinu nedaleko města Treguieru v Bretoňsku. Matka vedla synáčka k životu ctnostnému, říkávajíc mu: „Ivo, buď tak živ, aby ses stal svatým.“ Slova ta si zapamatoval Ivo; zněla mu ustavičně v uších. Studoval v Paříži filosofii, bohosloví a církevní právo, v Orleansu občanské právo. Uprostřed lehkovážných soudruhů si Ivo zachoval zbožnost a nevinnost neporušenou. V Rennesu byl vysvěcen na kněze a ustanoven správcem duchovního soudu rennesského. Pod pravomoc duchovního soudu příslušely všechny rozepře mezi duchovními, žaloby proti kněžím, věci manželské, závěti, spory o desátky, záležitosti vdov a sirotek a j. Ivo byl soudcem, obhájcem i zástupcem nestranným, ke všem lidem byl spravedliv. Dary a úplatky zamítal a ujímal se zvláště ochotně lidí nevinně pronásledovaných a opuštěných. Nedopustil, aby chudákům bylo ublíženo. Když byl požádán, aby se nějaké pře ujal, vždy se snažil nejprv vyzkoumati záležitost, je-li spravedlivá. Nespravedlivé věci nehájil. Chudých a sirotek se ujímal zdarma a nezištně. Nebylo divu, že sirotkové, vdovy a všichni opuštění se utíkali k němu jako k otci, že k němu lnuli; jen lidé nespravedliví ho nenáviděli pro jeho spravedlnost.

Ivo žil životem přísným. Nepožíval masitých pokrmů ani vína, spokojil se

v postních dnech pouze chlebem a vodou, spával na hrubé rohožce a nosil na těle žíněné roucho. A přece mu bylo podstupovati těžké zápasy proti různým pokušením. Pýchu krotil pomyšlením, že všechny vědomosti a statky jsou nezaslouženým darem Božím. Smilné žádosti krotil pomyšlením, že je nedůstojno státi se mrzkým otrokem nízkých chtíčů. Sobeckost přemáhal myšlenkou na soud Boha spravedlivého a vševědoucího.

Po čase byl ustanoven farářem v obci Trezdreku, později v Losaneku. Snažil se býti svým farníkům duchovním vůdcem, rádcem, těшитelem i ochráncem. Znal všechny své farníky jménem i podle povahy a uměl s každým jednati tak, že ho získal pro svatou věc. Dům Ivonův byl útočištěm žebráků, sirotků a mrzáků. Ivo vystavěl nemocnici. Po žních ponechával si jen tolik obilí, kolik nezbytně potřeboval; ostatní uschoval pro špitál. Kdosi mu radil, aby nechal obilí ležeti v obilnici a aby je prodal, až bude dražší. Ivo odpověděl: „Kdož ví, budou-li do té doby ještě živ“. Onen lakomý člověk, jenž takto radil, skutečně čekal, až obilí v ceně podraží, a pak prodal své obilí v příhodný čas. Pochlubil se Ivonovi, že vyzískalo pětinu ceny obilí více. Ivo řekl: „A já jsem získal stokrát víc, že jsem nečekal“. Vypravuje se, že v čas hladu Ivo chtěl dáti poslední bochník chleba chudým; kaplan jeho však tomu odporoval. Ivo rozkrojil bochník ve dvě polovice, jednu polovici dal kaplanovi, druhou chudým, sám si nic neponechav. Avšak stalo se, že téhož dne donesla mu jistá osadnice tři chleby.

V postě r. 1303 znamenal Ivo, že tělesně chřadne. Dokonal život v Pánu dne 19. května téhož roku. Slaví se 19. května. Je patronem právníků.

Sv. LUDVÍK (latinsky *Ludovicus*, francouzsky *Louis*) byl syn francouzského krále Ludvíka VII. a jeho manželky, královské princezny kastilské. Narodil se 25. dubna 1215 na hradě v Poissy. Když otec Ludvíkův r. 1226 zemřel, Blanka sama spravovala říši za nezletilosti synovy. Učila ho sama počátkům vědomosti a dala jej pak vyučovati kněžím z řádu svatého Dominika a sv. Františka. Říkávala mu často: „Milý synu, ty víš, že tě miluji vroucně, jak vůbec matka schopna jest milovati své dítě, ale věz, že raději bych tě viděla mrtvého, než abys Boha rozhněval jediným hříchem. Ludvík si vštípil tato slova hluboko do srdce a pokládal hřích za jediné a pravé zlo, jak v pravdě jest. Kdysi šel se svými dvořany a spatřil člověka malomocného, vředy pokrytého. Ludvík se tázal dvořanů, co by raději volili, zdali malomocenství nebo hříchy na duši. Jeden z dvořanů odpověděl, že by chtěl míti raději 1000 hříchů na duši, než malomocenství na těle. Ludvík ho pokáral řka: „Věřu, nevíš, co je hřích. Jediného hříchu máme se báti více, než každého jiného zla.“

R. 1234 Ludvík se zasnoubil s boha bojnou Markétou Provenckou a ujal se vlády říše. Markéta byla manželkou milující a manželství jejich bylo šťastné. Ludvík dusil v sobě každou zlou náruživost a dával skvělý příklad křesťanského života. Ukládal si sebezapírání a zdrželi-

vost v manželském spoluzítí za doby adventní a postní. „Si motus carnis sentiebat, surgebat e lecto, per cameram deambulans, donec carnis rebellio quievisset,“ di Joinville. Žil prostě, v postní době o chlebě, zeleninách a vodě; hrách a boby byly mu nejmilejším pokrmem; za dnů kajících nosil na těle žínici, býval každodenně na dvou i na třech Mších svatých; Tělo Páně přijímal šestkrát do roka. Měl-li přijímati svátost oltářní, přibližoval se k oltáři po kolenou. Nepřekračoval nikdy hrobu, na němž byl kříž, nedopustil, aby byl kříž na místě, kde by mohl býti zneuctěn, neschvaloval, aby kříže a obrazy byly uctívány, dokud nebyly posvěceny církevně. Nezmeškal bez důležité příčiny slavnosti církevní, na příklad: přenesení ostatků. Večer po nešporách odebíral se do své komnaty, doprovázen svými dětmi; domácí kněz pokropil lože a světnici svěcenou vodou a Ludvík dával dětem kolem sebe shromážděným otcovské napomenutí. Rád čítával Písmo svaté a spisy sv. Augustina, Ambrože a jiných církevních otců; rád mluvil o Bohu, o svatých osobách a věcech. - Byl vzorným otcem; modlíval se s dětmi, vodíval je na služby Boží a učil je, aby samy sebe zapíraly.

Ludvík se nikdy neposkrvnil lži; byl věrný ve svých slibech. V mládí míval zvyk přísahati a říkati: „U jména mého“, ale byv poučen svým učitelem, zanechal toho zvyku a jeho řeč byla buď „ano“ nebo „ne“. - Klení mu bylo odporné. Říkával: „Vlastní rty bych si nechal probodnouti žhavým železem, kdybych mohl zabrániti všemuklení a rouhání na světě.“

Rouhače trestal krutě. Prý jim dal upáliti nos a rty. Přiměl papeže, aby z dominikánů a františkánů ustanovil zvláštní soudy, zvané inkvisiční, aby bludaři byli vypátráni a buď potrestáni nebo polepšeni.

Ludvík byl velmi dobročinný a laskavý k trpícím lidem. Živil každého dne více než sto chudých a často jim i posluhoval. Kdysi krmil malomocného člověka, jemuž nemoc zničila oči a jenž vzbuzoval odpor a hnus; nemocný slul Leodegar, a Ludvík mu dával do úst pokrm. Dvořané nesnesli zápachu z nemocných, král snesl. Když dostavěl nemocnici v Compiègne, nesl sám se svým zetěm prvního nemocného do špitálu. Král sedl si k loži nemocného, jenž měl ošklivé hnisající vředy (snad scorbut), krájel mu hrušku, dával mu ji do úst, nic nedbaje, že sám se potřísní hnisem. Nejraději posluhoval slepcům a když je umýval, líbal jim ruce a nohy; slepcům zřídil útulky. Když na své první výpravě křížácké našel kdysi mrtvolu nepohřbených křesťanů, poručil je pochovati; vlastníma rukama vzal vytekla střeva, aby byla spolu pohřbena. Navštěvoval často nemocnice, aby se přesvědčil, jak se nakládá s nemocnými. Kdysi mu dvořané vytýkali, že je nemírně štedrý; tu řekl s úsměvem: „To už tak bývá, že králové v některé věci přestřelují, upřilíšuji; tedy já tak chci činiti vzhledem k chudým.“ Jindy řekl: „Království nebeského máme si dobýti všichni, chudí trpělivostí, bohatí almužnou.“

Ze všech řádů miloval Ludvík nejvíce františkánský a dominikánský. Kdyby

manželka jeho byla svolila, Ludvík byl hotov zřici se trůnu a státí se františkánem nebo dominikánem. Říkal: „Kdyby mi možno bylo, rozdělil bych tělo i život svůj mezi oba řády stejným dílem.“ - Papež Alexander III. poslal Ludvíkovi kdysi bullu, dle které obdržel Ludvík pravomoc udělovati hodnosti církevní. Ale Ludvík se jí netěšil, řka, že má dosti na svém úřadě, ze kterého má odpovídati. A aby nástupcové bullu nezneužívali, Ludvík bullu spálil.

O jeho pokoře svědčí, že si přával, aby přátelé mu sdělili jeho vady; on pak sdělení jejich přijímal skromně. V chrámu Páně poslouchaje kázání, často si sedl na zemi rohožkou pokrytou a sedadla přenechal mnichům. V pátek vykonav zpověď žádal, aby mu byla dána „disciplina“, t. j. aby byl mrskán železnými řetízky. Že věnoval značnou část dne nábožným cvičením, nebylo světáckým dvořanům po chuti. Vytykali mu, že plýtvá drahocenným časem, jež by měl raději věnovati záležitostem státním. Ale Ludvík se nedal planými námitkami mýlit a řekl: „To jsou mi prapodivní lidé; pokládají mi za zlé, že se modlím; kdybych s nimi celé dni a noci hodoval a hrál nebo s nimi na honech trval, nevytykali by mi, že marním čas.“ - Kdysi si stěžovala jistá žena, že se jí u úřadu stala křivda. Rozezleně volala na krále Ludvíka: „Fuj, fuj! Že ty's stal se králem Franků! Lepší by byl jiný král. Ty jsi králem jen pro minority a kazatele. Div, že tě lidé už nevyhnali ze země!“ - „Pravdu máš,“ dí klidně Ludvík, „bylo by lépe, aby někdo jiný byl krá-

lem, který by dovedl dobře vládnouti.“

Choval se ke všem lidem laskavě a zůstal klidným a rozvázným ať se mu stalo cokoli. Vydřžoval skvělý dvůr a rád se bavil se svými hosty. Šlo-li o věci důležité, radíval se s muži rozváznými; ale pak jednal dle svého přesvědčení. Na tváři jeho zrcadlil se vnitřní klid duše, přívětivost jeho jímala každého. Nejraději rozmlouval s bohabojnými učiteli, např. se sv. Tomášem Akvinským, ale také důvěrně hovořil s lidmi prostými. Jenom pomlouvače a lehkomyslníky netrpěl ve své společnosti. Rád slyšel nevinný žertík a uměl mu dáti poučný ráz. Pěstoval umění, naslouchal zpěvům, ale měl odpor k hudbě, byla-li smyslně dráždivá.

S myslí asketickou spojoval Ludvík znamenité umění vladařské, se zbožností moudrost a zdravý úsudek, s láskou k Bohu lásku k bližnímu. Všude, ve správě finanční i v soudnictví dal nové směrnice; úředníkům vštípil v paměť, že jsou tu ve službách lidu. Byl dokonalým panovníkem. (Právě nejzbožnější panovníci byli dokonalými vladaři; vedle Ludvíka IX., Alfred, Jindřich II. a j.) Zavedl v zemi nestrannou spravedlnost. Když poddaný nikde nenalezl práva a ochrany, obrátil se s důvěrou na krále; ten vyslechl i nejnižšího člověka laskavě. Ludvík vydal nový zákoník, potlačoval veřejnou nemravnost, lichvu, tak zvané „soudy Boží“ a různé zlozvyky. Sedával dle starého zvyku sám dvakrát týdně na soudě tak, aby každý měl k němu volný přístup. Nedůvěřivě pozoroval Ludvík IX. vzrůst židovského majetku; proto rozkázal, aby

židovské dluhy byly splaceny do dvou třetin, určil židům ornou půdu, a kdo jí nechtěl obdělávati, toho vyhnal ze země; rukopisy talmudové, pokud byly křesťanství nepřátelské, dal spáliti.

Když byl Ludvík říši svou na základě křesťanské spravedlnosti uspořádal, umínil si podniknouti křižáckou výpravu. Avšak onemocněl, i učinil slib, že dá-li mu Bůh zdraví, potáhne do Palestiny křesťanům na pomoc. Proti tomu záměru stavěly se v cestu různé překážky, i arcibiskup pařížský domlouval králi, aby výpravy nekonal, neboť prý činil slib v těžké nemoci, nejasa sebe hrubě vědom a proto prý lze slib zaměnití jiným dobrým skutkem. Ludvík vzal kříž do svých rukou a řekl: „Nuže, dobrá, nyní jsa při jasném vědomí, obnovuji slib a přijímám kříž znovu.“ Ludvík ustanovil matku svou Blanku vladařkou na čas své nepřítomnosti a vyplul roku 1248 na lodi a přistál šťastně u Damietty. Dobyl této pevnosti. Královna Markéta povila mu tam syna, jemuž dáno jméno Tristan (Jan). Později válečné štěstí se obrátilo; rozvodněný Nil bránil dalšímu postupu, mnozí vojíni onemocněli z hladu a vedra, vojsko bylo od Saracenů poraženo, král byl zajat. Saraceni měli k zajatci tolik šetrnosti, že mu vykázali zvláštní stan, jednoho služebníka a kněze. Ludvík osvědčil svou trpělivost i v těch trudných poměrech. Tehdy došla Ludvíka zpráva o úmrtí matky jeho Blanky. Zvolal za modlitby: „Děkuji ti, o Bože, že jsi mou matku tak dlouho zachoval. Miloval jsem ji láskou nejvroucnější. Budiž ve všem vůle Tvá!“

Posléze nezbyvalo králi Ludvíkovi než zavázati se, že vyklidí Damiettu, že propustí všechny zajaté Saraceny a že zaplatí 800.000 byzantských dukátů. Když Ludvík už sedal na loď, bylo shledáno, že pokladník vyplatil Saracenům z nedopatření o 10.000 dukátů méně. Ihned rozkázal Ludvík, aby Saracenům se doplatil zbytek. Na lodi hrál králův bratr s jistým rytířem v kostky. Zábava zajisté byla bezhříšná; ale za vážné té doby zdála se Ludvíkovi nepříhodnou; proto vzal peníze i kostky se stolu a hodil je do moře.

Ludvík měl stále na mysli splnění svého slibu a osud křesťanů palestinských. Proto se rozhodl podniknouti novou výpravu křížovou; následovali ho však pouze rytíři francouzští. I vydal se na pochod. Bylo to r. 1270. Vzal s sebou tři syny a jednu svou dceru. K nejstaršímu synu řekl: „Hle! podruhé nastupuji tuto cestu, ač jsem stár a ač královna, matka tvá také zestárla. Pro Krista a Církev jeho nešetřím nákladu a pohrdám pozemskými radostmi. Přeji si, abys činil podobně.“ Tentokráte zamířilo křižácké vojsko k Tunisu, protože odtud sultán egyptský bral posilu a pomoc proti křesťanům. Tu však, blíže někdejší Karthaginy, nastal z nedostatku pokrmu a pitné vody a z přílišného vedra mor ve vojsku. Mezi prvními zemřel morem syn králův Tristan. Úmrtí jeho bylo králi zatajeno, protože sám také churavěl na smrt. Nemocní vojínové se vlekli plačíc ke stanu královu, aby krále ještě naposledy spatřili.

Ludvík zůstal klidný a dal dětem, zvláště nejstaršímu synu napomenutí: „Synu!

SV. KLÁRA.

Především miluj Boha ve dnech dobrých i zlých a snášej raději cokoliv zlého, než by ses dopustil smrtelného hříchu. Choď často ke zpovědi! K lidem chudým a nešťastným buď milosrdný a pomáhej jim, seč budeš; drž se spravedlnosti, nesuzuj lid přílišnými daněmi a varuj se zbytečných výdajů v domácnosti! Všeliké spory hleď ukliditi po dobrém! Duchovenstvo měj v úctě a netrp, aby se mu odnímalo, co zbožní předkové mu dali. Dej za mne po celé říši obětovati Mše svaté a konati modlitby! Žehnám ti, jak dobrý otec svému synu žehnati může! Božská Trojice uchraniž tebe všeho zlého a Bůh ti dej sílu, abys vůli jeho plniti a nebeské radosti dosáhnouti mohl. Amen.“ - Důstojníky pak a vojíny napomenul: „Jste bojovníci Kristovi; tedy nebojujte proti němu, jako byste byli nepřátelé jeho. Kdo páchá hříchy a neřesti, vede válku proti Bohu. Jste křesťané; nebuďte tedy mohamedány svými mravy!“ - Ludvík přijav svaté svátosti, zemřel dne 25. srpna 1270. Slaví se 25. srpna. Svátek ctihodné *Blanky*, matky sv. Ludvíka, královny, členky III. řádu sv. Františka, 2. prosince (nebo 30. listopadu).

Bl. ISABELLA (*Alžběta, Bohuslava*) byla dcera francouzského krále Ludvíka VIII. a Blanky a tedy sestra sv. Ludvíka IX. Panna tato vynikala nejen krásou těla, ale i moudrostí a ctností. Byla zrcadlem nevinnosti a dobrých mravů. Odmítla nabízený sňatek. Vystavěla klášter longchampský na západě od Paříže. Žila odřikavým životem. Kromě soli neznašla žádného koření. Bičovala se do krve.

Své poklesky vyznávala hlasitě před ostatními. Její heslo znělo: „Bohu samému buď čest a chvála!“ Zemřela roku 1270. Svátek 31. srpna.

Sv. LUDVÍK TOLOSÁNSKÝ, syn neapolského krále Karla II. a jeho manželky Marie, princezny uherské, narodil se r. 1274 na hradě Brignoles v Provincii. Už v mládí se rád modlil o samotě a čítával duchovní knihy. V rytířských hrách a zábavách neměl zálibení. Když dospěl v jinocha, umínil si, že bude úzkostlivě šetřiti panické čistoty a že vyjma matku a sestru nejen nepromluví se ženskými osobami, nýbrž že na ně ani nepohlédne. - Ludvík a jeho dva bratři byli i s jinými šlechtickými syny dáni od svého otce z příčin politických (že podlehl ve válce) jako rukojmí do zajetí španělského. Byli zavezeni na hrad Suranu u Barcelony; tam byli pod dozorem drsných strážců. Druhové malomyslně, ale Ludvík říkal: „Často neštěstí člověku více prospívá nežli štěstí. Neboť štěstím lidé se od cizují Pánu Bohu a zapomínají na něho; neštěstím však bývají zkoušeni a k Bohu obráćeni.“

Zajatcové měli dosti svobody, směli volně městem choditi. Ludvík pilně navštěvoval chrámy a nemocnice, kde ošetřoval nemocné. Lid si všimnul jeho nábožnosti a dobrotivosti a nazýval ho „vtěleným andělem“. Ludvík se vzdělával také ve filosofii a v bohosloví. Jeho druhové se učili šermovati a koňmo jezdit a účastnili se jiných rytířských zábav. Ale Ludvíka nezajímaly zábavy a hry. Zúčastnil se jich nějaký čas, ale posléze ne-

šťastným pádem s koně si ublížil a nebezpečně se roznemohl. Umínil si, že uzdraví-li se, vstoupí do řádu sv. Františka.

Pobytv sedm let v zajetí španělském, Ludvík byl i s druhý svými propuštěn na svobodu. Kynula mu koruna neapolská; také mu byla nabízena sestra krále aragonského za manželku. Ale Ludvík zamítl korunu i manželství řka: „Královský trůn je skvělé otroctví. Vladař musí poslouchat lidu, lid musí poslouchat vladaře, a někdy se tak děje i proti vůli Boží. Mým králem je Ježíš Kristus; mám-li Krista, všecko mám, nemám-li Krista, nic nemám. Nechci pomíjejícího království. Lidé mne budou pokládati za pošetilého; ale nedbám toho.“ Otec Ludvíkův, král Karel II., svolil teprve po dlouhém zdráhání, aby se Ludvík vzdal práv následnických. Ludvík byl posvěcen na kněze; ale horoucí touha jeho ještě nebyla splněna. Chtěl vstoupiti do řádu sv. Františka.

Papež Bonifác VIII. ustanovil Ludvíka biskupem tolosánským. Ludvík zprvu přijal řeholní roucho Menších bratří a poté nastoupil cestu do biskupského sídla. Šel bos, s hlavou nepokrytou, provaz kolem beder. Otec, vida svého syna jako prostého řeholníka, hněval se sice, ale Ludvík plesal, že smí putovati ne jako královský syn a biskup, ale jako řeholník, františkán. Ve Florencii se setkal se svou matkou; chtěla ho obejmouti a políbiti. Ludvík nesvolil řka: „Jsi sice moje matka, ale jsi žena; a ženám není dovoleno líbat sluhý Boží.“ V tomtéž městě přichystali mu Menší bratří komnatu, ozdobili ji koberci a čalouny. Sotva ji Ludvík spa-

třil, zvolal: „Co je to? Takhle chcete přechovávat chudého bratra sv. Františka? Což nevíte, že nemám na světě jiného dědictví, než kříž Kristův? Chcete-li, abych u vás pobyl, odnese ty tretky!“

Lid tolosánský nemálo užasl spatřiv svého biskupa, z královského rodu pocházejícího, an vchází bos a v chudičkém rouchu do velechrámu. Někteří pravili, že Ludvík jako mnozí ochabne v horlivosti. Ludvík na to: „Raději život ztratím, než bych odbočil od své cesty.“ Nejprve prohlédl věznice a špitály, aby jejich vady napravil. Většinu důchodů dával na účely dobročinné. Vcházel rád do chatrčí chudiny. Kdysi zaslechl z chatrče stenání. Vstoupil dovnitř, nalezl stařenu umírající, anať volala po knězi. Ludvík ji zaopatřil. Když vyšel opět ven, průvodcové zpozorovali na šatě jeho hmyz, ale Ludvík řekl usmívaje se: „To jsou klenoty chudých.“ - Ludvík dbal, aby na kněze vysvěcení byli toliko ti, kdož mají potřebné vědomosti a příkladné mravy. Říkal, že pro Církev je prospěšnější, když má duchovních snad jen málo, ale dokonalých, než mnoho těch, kterým scházejí potřebné vlastnosti.

Ludvík žil dle řeholních pravidel řádu sv. Františka. Měl ve svém průvodu několik spoluřeholníků. Jeden z nich měl úlohu, aby mu každý poklesek ihned vytkl. Kdysi řeholní bratr vytkl Ludvíkovi jakousi chybu před mnohými svědky, ale učinil tak způsobem poněkud nešetrným. Přítomní hosté kárali řeholního bratra, ale Ludvík se ho ujal řka: „Poklesnutí má nás rmoutiti, pokárání těšiti. Takto

rozeznává se pochlebník, který stále jen lahodné věci mluví, od pravého přítele, který kárá, chtěje napravit. " - Ludvík se snažil, aby rozvadené lidi smířil; kdykoliv se domníval, že sám někomu ublížil, neustával zavděčovati se mu, až ho opět usmířil.

Ludvík toužil po zátiší klášterním; říkával: „Hodnost biskupská je více břemenem než ctí. Nechat lidé o mně soudí jakkoliv: šťasten budu, až se toho břemene zbavím. Jsou ovšem mnozí, kteří ve vysokém důstojenství dojdou svého spasení, jsou však také mnozí, kteří v něm zahynou.“ - Kdysi se vracel Ludvík s návštěvy královské své sestry v Katalonii a zastavil se ve svém rodišti, v Brignolu; tam zachvácen byl nemocí; poznal, že se již neuzdraví, a připravil se na křesťanskou smrt. Opakoval stále modlitbu: „Zdravas Maria“; řekl: „Umru brzo a doufám, že Panna Maria bude mou pomocnicí v hodině smrti.“ Zemřel teprve 23letý dne 19. srpna 1297. Slaví se 19. srpna.

Bl. MARIA DE MALLYE, šlechtice francouzská, ubytovala se v Toursu. Jedla, co zbylo po chudých, jež hostila. Žila v tuhé kajícínosti. Kdysi vytýkala jistému mladíkovi hříšné řeči. On ji povalil na zemi a kopal ji. Kdysi byla pozvána ke královně, která přijela do Toursu. Vrátný neznal Marii de Mallye a udeřil ji holí. Ač byla týden u královny, nestěžovala si naň. Zemřela r. 1414. Svátek 28. března.

Sv. ROGER, biskup orleánský, později bourgesský, † r. 1367; svátek 1. března.

Sv. VALHER (nebo i Valter, francouz-

sky: Vanhir) byl farářem v Onhaigné v diecesi namurské. Kdysi káral zlé mravy svého synovce, a když spolu přejížděli řeku Maas, synovec ho zabil veslem a svrhl ho do řeky. Rok smrti je snad 1209. Svátek 23. června.

Ct. TOMÁŠ HELYE (Elie) byl zprvu almužníkem na dvoře francouzského krále Ludvíka IX.; ale protože na hlučném dvoře neměl žádoucího klidu, složil ten úřad; byl pak farářem u sv. Mořice v diecesi Coutances a missionářem v kraji Avranches-bayeuxském. Zemřel r. 1257. Památka 11. prosince.

Sv. ELEAZAR Z ARIANA se narodil v Provenci z rodu hraběcího. Matka jeho Lauduna byla všeobecně nazývána „dobrou hraběnkou“ pro svou dobročinnost. Dle tehdejšího obyčeje byl Eleazar už v dětském věku 10 let zasnouben s *Delfinou*, dcerou šlechtičky Finhy z Glandeves, pána na Puy-Michelu, která byla dvánáctiletá. Po několika letech vstoupili do stavu manželského. Oba manželé se umluvili, že budou spolu žít jako bratr a sestra. Oba zdědili po svých rodičích značné jmění a stali se takto velikými boháči.

Eleazar byl pobožný. Nejmilejším jeho zaměstnáním byla modlitba. Ke stolu Páně přistupoval několikrát za týden; říkával: „Nemyslím, že by mohlo býti větší rozkoše nad tu, kterou cítím přijíraje Tělo Páně.“ Nosíval pod svrchním oděvem drsné roucho žíněné. Rozdával chudým lidem pokrmu, oděv a palivo; navštěvoval chudé nemocné v jejich chatrčích; každodenně hostil dvanáct chu-

dých a často jim myl nohy. Jeho manželka Delfina byla téhož smýšlení. Bděla nad čeledí a vedla ji slovem a příkladem k Bohu a ke ctnostem. S ní žila i její sestra Aloisia. Oba manželé vstoupili pak do třetího řádu sv. Františka. Eleazar byl muž upřímný a dobrotivý; byl vždy myslí jare a veselý.

Eleazar nařídil svým podřízeným, úředníkům a služebníkům, aby se spravovali zákonem Božím. Předepsal jim tato pravidla: „Každý chod denně na Mši svatou! Nikdo nesmí pod trestem propuštění ze služby zlořečiti a rouhati se! Mužové a ženy zpovídejtež se každý týden! Každý ať začne den modlitbou. Večer pak ať se všichni shromáždí a ať rozmlouvají o Bohu a o věčném spasení. Zaháletí nesmí nikdo! Hazardní hry jsou zakázány! Všichni mějtež stydlivost v uctivosti! Nečistota nebude trpěna. Zábava bezhraničná je každému dovolena; nechci, aby moji lidé žili jako poustevníci; přeji jim nevinné zábavy. Zakazují všem úředníkům a služebníkům, aby neškodili někomu namajetku, aby neutiskovali chudých pod záminkou, že tak činí pro mne. Nechci se obohacovati cizím statkem. Raději chci nah vejíti do království nebeského, než jako bohatec do pekla. Dosti jsem bohat, mám-li přízeň Boží. Shledá-li se, že bylo někomu ukřivděno, chci, aby křivda se mu nahradila čtvernásobně. Nikdo ať neruší pokoje v domě! Ať se všichni vystříhají pomluvy a podezřívání, závisť a nenávisť! Vznikne-li nějaká rozepře, ať se ve smírném duchu uklidí do západu slunce. Žítí s lidmi a netrpěti, toť skoro nemož-

no; proto je třeba ducha smířlivosti.“

Také v Neapolsku byly statky, které Eleazar zdědil. Proto bylo mu odebrati se do Neapolska a uvázati se v dědictví. Ale tam se potkal s odporem lidu; lid ve své hrdosti nenáviděl cizinců, bouřil se proti Eleazarovi a nechtěl jeho panství uznati. Příbuzný Eleazarův, kníže Tarantský, mu řekl: „Přenech mi potrestání těch buřičův; dám některé z nich oběsiti; ostatní zkrotnou; vůči tichým můžeme býti jako beránci, ale vůči zlým budme jako lvi!“ - „Jak že?“ opáčil Eleazar; „vražděním mám zahájiti správu statků?“ Nikoliv, dobrotou je chci získati. Není pro lva čestné roztrhati beránka, ale něco velkolepého je, zvítězí-li beránek nade lvem. Tento zázrak uvidíš brzy!“ Eleazar snášel svévolné vzdory lidu poddaného klidně a jevil stále neomrzelou trpělivost a dobrotivost. Říkalval: „Když se mi děje křivda a srdce začíná hněvem se bouřiti, vzpomínám utrpení Kristova. Zda-li mohu utrpení své srovnati s utrpením Kristovým? A touto vzpomínkou se srdce moje utiší.“ Manželce své, která listem se ho tázala, je-li zdrav a jak se mu vede, odpověděl ve svém listě: „Jsem zdrav, milá choti, a chceš-li mne hledati, hledej mne v boku Kristovu. Tam přebývám, tam mne nalezneš, jinde mne nehledej.“ - Eleazar šetřil spravedlnosti k lidu; netrpěl, aby jeho úředníci někomu ukřivdili. Byl-li někdo pro zločiny po zákonu odsouzen na smrt, navštěvoval ho Eleazar v žaláři a snažil se pohnouti ho k pokání. Byly-li někomu soudním náležen zabaveny statky, Eleazar navracoval

je potají manželce a dětem provinilce. Tak si získal srdce lidu.

Eleazar vrátil se do své vlasti, avšak po dvou letech opět se odebral do jižní Itálie. Volalť jej neapolský král Robert. Ten znaje vzácné vlastnosti Eleazarovy, žádal ho, aby byl vychovatelem jeho syna Karla. Eleazar žádosti vyhověl. Nejprve se snažil vykořeniti vady Karlovy. Bylť Karel povahy hrdé, nepřístupné. Eleazar mu řekl: „Milý Karle! Jen upřímná zbožnost uchrání tě hříchu! Přijímej častěji svaté svátosti! Nečiň, co je proti zákonu Božímu. Váž si služebníků Církve a mužů poctivých, ale pochlebníkům nevěř! Varuj se pýchy! Chudými neopovrhuj! Ve hněvu nemluv ani nejednej!“ Takto vychovával Karla a když ukončil svůj úkol vychovatelský, byl ustanoven almužníkem královým. Ihned Eleazar vzal pytel a nestýchal se sbírat i po městě milodary pro chudé. Král vyslal Eleazara na královský dvůr pařížský, aby žádal jménem královny Marie Valoiscké. - Také do války proti králi Jindřichu VII. musil se Eleazar vypraviti, jsa jedním z vůdců. Porazili Jindřicha dvakráte, ale Eleazar ihned se zpytoval, zdali neobtěžil své svědomí tím, že ve válce lidská krev byla prolita, a zdali nezhřešil pocitem pýchy nad dobytým vítězstvím.

Když Eleazar se vrátil na neapolský dvůr královský, byl náhle postižen těžkou nemocí. Chystal se na smrt po křesťanstvu. Vykonal generální zpověď, přijal svátosti umírajících, znovu potvrdil závěť již dříve pořízenou, dle níž učinil štědré odkazy služebnictvu, chrámům a chudým.

Zemřel dne 27. září 1323. Svátek jeho i bl. Delfiny, jeho manželky 27. září.

Sv. ROCHUS narodil se r. 1295 v Montpellieru v jižní Francii. Rodiče jeho Jan de la Croix a matka Libera byli zámožní a bohabojní; vychovávali malého Rocha, jež sobě po delším bezdětném manželství na Bohu byli vyprosili, v bázni Boží. Vypravuje se, že Rochus se narodil s červeným znamením na levé straně prsou a že rodiče ze znamení toho usuzovali, že Rochus bude věrným následovníkem Kristovým. Když Rochovi bylo 12 let, otec se roznemohl na smrt; na smrtelném loži řekl k svému synu: „Odcházím se světa, abych vzal odplatu svou. Odkazuji tobě veškeré své jmění; vynakládej je na dobré účely.“ Když i matka zemřela, Rochus činil, co mu otec uložil, dával chudým pokrmu a šatstvo, ujímal se opuštěných vdov a sirotek, dával věno chudým nevěstám a podporoval každého, kdo pomoci potřeboval. Zbylo mu pak jen nemovitě jmění a Rochus odevzdav je ve správu svého strýce, umínil si vykonati pouť do Říma.

Když Roch se blížil k městu Aquapendente v Toskánsku, uslyšel, že v městě zuří mor. Ihned se přihlásil v městském špitále, že je ochoten ošetřovati osoby morem stížené. Správce Vincenc řekl: „Vidím, že jsi mladý a slabý, služba ošetřovatelů je obtížná a nebezpečná. Místo radosti je tu samý nářek.“ Ale Rochus řekl: „Nebojím se ani námahy, ani nebezpečství. Bůh mi pomůže!“ A ihned jal se Rochus sloužiti nemocným obětavě; podobně konal službu samaritánskou i v Ří-

mě, kdež pobyl tři léta. Z Říma se odebral do Piacenzy; tam morová rána velmi řádila. Mnozí nemocní byli vyneseni z domů na ulici a bez pomoci zanecháni. Všude bylo slyšeti vzdechy a bolestné výkřiky. Rochus ihned se chopil díla pomocného. Obcházel nemocné, čistil jim rány, donášel jim pokrmu, nápoje a léky, těšil a povzbuzoval je k trpělivosti.

Posléze Rochus sám onemocněl. Přibývalo mu bolesti, až mimoděk vykřikoval, nemoha bolestí se přemoci. Nechtěje býti ostatním nemocným na obtíž, odešel z města do blízkého lesa; tam na břehu řeky Trebbie našel polorozpadlou chatrč, kde se usadil očekávaje smrt. Tu pocítil palčivou žížeň. Uslyšev bubláni potůčku, dovedl se k němu a občerstvil se čerstvou vodou. Za krátko bolesti polevily, zimnice ho ostavila, boule na těle se mu otevřely a pocit hladu ho poučil, že nemoc má příznivý průběh. Legenda vypravuje, že přicházel k němu každodenně pes a přinášel mu kus chleba. Pes náležel šlechtici piacenskému Gothardovi, jenž bydlel u města. Gothard zpozoroval, že domácí pes zanáší každodenně kus chleba kamsi pryč; stopoval jej a tak vypátral Rocha a ujal se ho, až se Rochus dokonale uzdravil.

Rochus se vrátil do své vlasti. Avšak hned v prvním městečku, kde měl své statky, byl polapen jako podezřelý tulák a vyzvědač. Stalo prý se tak na rozkaz Rochova strýce, jemuž kdysi byl odevzdal správu statku. Strýc, jménem Vilém de la Croix, prý nepoznal svého synovce. Rochus byl uvězněn a snášel různé při-

koří, aniž by byl prozradil své jméno a svůj původ. K své útěše vzpomínal, že i Spasitel přišel do vlastního a vlastní že ho nepoznali. Po pětiletém žalařování Roch poznal, že jeho život se chýlí ke konci, přijal svaté svátosti a zemřel dne 16. srpna 1327. Pod jeho hlavou byla nalezena tabulka, na níž zaznamenány byly jméno, původ a osudy Rochovy. Svátek sv. Rocha, ochránce proti moru a nakažlivým nemocem, 16. srpna.

Sv. THORETTA, poustevnice v Champ des Combes (ve Francii). Kdy žila, neví se. Snad ve 13. století. Svátek 1. května.

V Belgii, Nizozemí a v Německu.

Bl. MARIA OIGNIESKÁ narodila se v Nivelles v Brabantsku ze zámožných rodičů rolnických. Nazývána byla „Maria líbezná“. Provádala se a byla vzorem nábožné, trpělivé a obětavé manželky. Byla vážná a nikdy nepromluvila slova lehkomyšlného. Její život byl tichým kázáním; kdo ji seznal, naplněn byl láskou ke ctnosti, odporem k nectnosti. Poslední léta trávila Maria v Oigniesu (u Namuru v Belgii) a tam i zemřela roku 1213. Svátek 13. června.

Bl. YVETTA (nebo *Juветta*) provdala se v Huy v Belgii, ale ovdověla již v 18. roce majíc tři děti. Odebrala se do nemocnice, kde bedlivě ošetřovala nemocné. Zemřela v Orvalu roku 1228. Svátek 13. ledna.

Bl. ARNULF vedl zprvu život prostopášný; jsa 22letý obrátil se k Bohu, vstoupil do kláštera ve Villersu (v Brabantsku).

Arnulf odpočíval na loži plném kamení a dřev, jež zakrýval pytle. Po několik roků jídal zeleninu dva tři dny uvařenou, jež spíše k vrhnutí dráždila, než k jídlu. Žíznil-li, bral k ústům čiši čerstvé vody, avšak nikoliv, aby pil, nýbrž aby žádostivost po nápoji rozmnožil a neukojil. - Zemřel roku 1228. Svátek 30. června.

Sv. MARIA, panna ve vesnici Volue v Brabantsku, živila se prací a zavázala se Bohu slibem ustavičného panenství. Jistý nestoudný muž se po ní roztoužil, a když mu odporovala, obžaloval ji z krádeže stříbrného koflíku. I byla bičována a za živa do země zahrabána, pak byl špičatý kůl prohnán jejím tělem. Odtud sluje „Maria Ellendigre“ či *Dolorosa*, t. j. *Bolestná*. Rok její smrti je 1290. Svátek 18. června.

Bl. GERTRUDA VAN OOSTEN, panna, byvši opuštěna od svého snoubence, vstoupila do družstva beguinek v Delftu. Jmenuje se „van Oosten“ proto, že její oblíbená píseň zněla: „Het daghet in den Oosten“, t. j. svítá na východě. Zemřela po r. 1340. Svátek 6. ledna.

VIPERT, biskup ratibořský (Ratzenburg), † r. 1367. Památka 15. září.

Sv. ALŽBĚTA (*Eliška, Elisabeth*), dcera uherského krále Ondřeje II. a Kedruty (či Gertrudy), sestry sv. Hedviky, narodila se na hradě bratislavském r. 1207. Jsouc čtyřletá, byla určena za choť Ludvíkovi, synu durynského lantkraběte Heřmana. Ludvík byl tehdy jedenáctiletý. Dle tehdejšího zvyku Alžběta byla s hojným věnem vezena na hrad Vartburg, aby byla vychovávána na dvoře nastáva-

jícího manžela. Lantkrabě Heřman a jeho manželka Žofie přivítali malou Alžbětu s radostí; slaveno bylo zasnoubení těchto dětí. Alžběta byla pak vychovávána jako vlastní dcera lantkraběte Heřmana. Alžběta jevila již v útlém mládí neobyčejnou zbožností a útrpností k lidem ubohým. Když došla zvěst, že její matka Kedruta byla za vzpoury v Uhrách zavražděna, Alžběta si umínila pohrdati světem. Také příklad její tety sv. Hedviky, o níž jí bylo vypravováno, povzbuzoval ji ke zbožnosti.

Myšlenky Alžbětiny se nesly k Bohu; jemu sloužiti a jemu se zalíbiti bylo jediným jejím přáním. Kdykoliv jí bylo možno, zašla si do hradní kaple; vroucnost modlitby daleko předstihovala její věk. Hrajíc si s dětmi, hleděla se přiblížiti ke kapli a shledala-li kapli uzavřenou, alespoň zulíbala zámek. Když při dětských hrách vyhrála peníz, darovala jej chudým dívkám se žádostí, aby se modlily. Měla-li zalíbení ve hře, přestala náhle hrát z lásky k Bohu. Když s dívkami tančila, tu po prvním tanci přestávala tančiti řkouc: „Jeden tanec stačí světu, ostatních tanců zřeknu se pro Boha.“ Své družky vodívala na hřbitov připomínajíc jim: „Hle! I my se jednou v prach obrátíme!“ Ze svatých Božích chovala největší úctu a lásku k sv. Janu apoštolu pro jeho lásku ke Kristu a pro jeho neporušenou čistotu. Kdo kdy ji o něco později požádal ve jménu sv. Jana, nikdy nebyl oslyšen. Měla citlivé srdce pro lidskou bídu; rozdávala své peníze chudším a nosila jim zbytky jídel se stolu.

Lantkrabě Heřman miloval Alžbětu ot-

covsky; když však r. 1216 zemřel, nastaly Alžbětě mnohé trampoty. Pokud Heřman žil, nikdo se neodvažoval Alžbětě ublížiti anebo ve zbožnosti jí překážeti; ale po jeho smrti bylo jinak. Její snoubenec Ludvík se stal sice panovníkem, ale jsa nezletilý, zůstal prozatím pod poručnictvím své matky Žofie. Mladší bratři jeho, Jindřich Raspe a Konrad, dostali úřední panství v Duryňkách. Žofie nerada vídala zbožné skutky Alžbětiny a dávala jí zřejmě na jevo svou nespokojenost. Dcera Žofiina Anežka následovala příkladu matčina a vytýkala Alžbětě, že má způsoby neuhlazené, které sluší komorným a nikoliv kněžně. Odtud pak i ostatní dívky i dvořané i služebníci jali se posměšně o Alžbětě mluvit i ji sužovati.

Kdysi ve svátek Nanebevzetí Panny Marie vyzvala lantkraběnka Žofie Alžbětu a Anežku, aby se oblékly v nejlepší svá roucha, ozdobily se šperky a šly s ní na služby Boží do města Isenachu pod Vartburgem. Alžběta poslechla; ale jakmile přišla do chrámu Páně a octla se před Křížem, sňala s hlavy svou korunku, položila ji vedle na klekátko a sklonila hlavu k modlitbě. Žofie se na ni obořila: „Co činiš? Chceš-li snad, aby se ti smál všechen svět? Klečíš a rozkládáš se tu, jak neotesanci činí.“ Alžběta řekla: „Paní! nemějte mi to za zlé! Jest tu obraz ukřižovaného Spasitele, a já ubohé stvoření mám před ním státi s korunkou na hlavě?“ A litoštělata dala se do hořkého pláče. Žofie ji vyčítala, že prý dělá svými neohrabanými způsoby hanbu knížecímu dvoru. S Žofií souhlasila ovšem dcera Anež-

ka, souhlasili dvořané; pohrdali Alžbětou a týrali ji, kdekoliv se s ní setkali. Alžběta se přiklonila k několika zbožným služkám na hradě. Ale tu dvořané na ni souchčili, že prý nemá knížecí krve v sobě a že se nehodí leč za jeptišku.

Někteří dvořané navrhovali, aby bylo zasnoubení zrušeno a aby Alžběta byla dána do kláštera nebo aby byla poslána zpět do Uher. Mezi dvořany byl i slavný básník Walter von der Vogelweide; obávali se, že za jejího vladaření by bylo veta po veselém životě na dvoře. Jediný lantkrabě Ludvík nedbal zlomyslných řečí. Zůstal Alžbětě věren; se zalíbením pozoroval zbožnost, dojemnou skromnost a dětinnou dobrotu své nevěsty. Kdysi se tázal rytíř Vargula Ludvíka: „Chcete-li, pane, opravdu si ji vzíti za manželku? Anebo vyvoliti si nevěstu s věnem hojnějším?“ Ludvík ukázal na blízkou horu a řekl: „I kdybych s jinou dívkou mohl získati hromadu zlata jako je ona hora, přece bych od Alžběty neodstoupil.“ - Ludvík těšil svou nevěstu v jejím soužení a daroval jí zrcadlo, pod jehož sklem byl obraz ukřižovaného Krista.

Roku 1221 byl slaven na Vartburce sňatek Ludvíka a Alžběty s knížecí nádeherou. Lantkrabě Ludvík byl muž sličný, udatný a dával svému lidu příklad dokonalého života křesťanského. Vynikal nade všechna soudobá knížata moudrostí, spravedlností a dobrotivostí. Netrpěl, aby přikázání Boží byla přestupována. S dvořany a služebníky jednal vládně, pokud žili ctnostně, ale káral je přísně, jakmile se prohřešili. V Duryňsku za doby lant-

Sv. Bonaventura a sv. Tomáš Akvinský

kraběte Ludvíka zavládl mír a pořádek. - Alžběta žila se svým manželem ve šťastném manželství; poutala ho svou spanilostí a vzácnými ctnostmi; krásná shoda jejich srdcí nebyla nikdy zkalena. Říkali sobě: „Bratře! Sestro!“ jak byli zvyklí od dob dětských. Alžběta milovala svého manžela s vroucností, jaké bylo srdce její schopno, protože nacházela v něm stejné smýšlení. Ozdobovala se, aby se mu neznelíbila a aby mu nedala příčiny ke hříchu. „Jenom mne ať miluje v Pánu!“ říkávala. Ludvík se snažil mírniti její projevy zbožnosti. Když na př. Alžběta v noci vstávala, aby se modlila, probuzena byvši panskou Isentrudou, domlouval jí, aby šetrila svého zdraví; prodlévala-li dlouho při modlitbě, vzal ji jemně za ruku a uvedl ji na lůžko, ona pak zlíbala jeho ruku.

Proti tehdejšímu obyčeji Alžběta dlela stále manželův svému po boku; stolovala s ním; také proto, aby zabraňovala neslušným řečem mladých rytířů a hostů. Když Ludvík se odebral na delší cesty, Alžběta odložila šat knížecí a šperky a oblékala se rouchem vdovským. Jakmile došla zpráva, že manžel se vrací, oděla se opět šatem knížecím. Ukládala si skutky kajcnosti, zvláště když Ludvíka nebylo doma. Pod svrchním rouchem knížecím nosila na těle žíněnku; každého pátku se bičovala na památku umučení Páně. V čase postním konala skutky zbožnosti ještě usilovněji. Ve Svatém týdnu chodila na služby Boží v šatech, jaké nosívaly chudé ženy, a stávala v řadě lidu. Také při průvodech církevních se nelišila od jiných žen. Na

Velký pátek nikdo ji nesměl prokazovati nějakou poctu. Kdykoliv obědvala sama, požívala jen chleba a vody. Jindy jídala jen pokrmy, o nichž jistě věděla, že pocházely ze statků manželových; nechťela jísti pokrmů, jež opatřeny byly z daní, či jak říkávala, z potu lidu.

Alžběta prokazovala lidem skutky milosrdenství. Ludvík byl srozuměn s její štedrostí, jsa sám štedrý. Cokoliv uhospodařila, cokoliv od manžela obdržela, rozdala chudým, a často se stávalo, že i částí svého šatstva se zbavovala, aby prosebníkům vyhověla. Kdysi sestupujíc s hradu do města, byla požádána od žebráka o almužnu. Neměla ničeho při sobě. Nechtěla ho však zarmoutiti; i darovala mu svou rukavičku, která byla uměle vyšívaná a drahokamy ozdobená. - Jsouc pečlivou hospodyní, předla se svými služkami vlnu a připravovala plátno pro domácí potřebu i pro chudé. S lidmi chudobnými rozmlouvala laskavě, ptala se starostlivě po jejich stavu a napomínala je k trpělivosti a k důvěře v Boha. Často si dávala předložit chudičkový pokrm a požívala ho s chutí, aby věděla, jak jedí lidé chudobní. Donášela do chudých chatrčí pokrmu a šatstvo a nelekala se ani strmých cest ani špíny v jizbách lidí nebohých.

Zvláště s chudými rodičkami mívala Alžběta útrpnost; dávala jim prádlo a pokrmy, odívala novorozenátka šatky, které sama zhotovila, a byla dětem kmotrou na křtu svatém. Zemřel-li opuštěný chudý, Alžběta šla, ovila nebožtíka prostěradly z vlastního lože a doprovodila ho ke hrobu. Neštítala se chudáů, stížených odporný-

mi nebo nakažlivými nemocemi. Kdysi zavolala Alžběta do hradu všechny malomocné, aby je ošetřovala. Tehdy Ludvík byl na cestách. Mezi ubohými nejubožejší byl jistý Eliáš; byl samý vřed. Alžběta ho umyla, potřela jeho vředy mastí, oděla jej čistým rouchem a dokonce ho položila na své vlastní lůžko. Náhodou se vrátil v týž den Ludvík; zvěděv od matky Žofie, co se na hradě děje, vstoupil poněkud rozmrzen do komnaty manželčiny a odhrnul pokrývku s lože. Ležel tam Eliáš malomocný, ale v té chvíli se zdálo Ludvíkovi, jako by viděl zmučeného Spasitele. I řekl se slzami v očích k Alžbětě: „Milá sestro, nedej se nikým vyrušovati ve skutcích milosrdných.“

Alžběta milovala chudobu. Ráda nosila prostičký šat šedé barvy; říkávala: „Tak se budu strojit, až z lásky k Bohu budu chudá.“ Když uslyšela o sv. Františkovi, že hlásá evangelickou chudobu, měla velkou radost. Také František nemálo se radoval zvěděv, že vznešená kněžna si oblíbila jeho dílo a na důkaz úcty jí poslal na Vartburg svůj starý plášť. Alžběta si toho pláště vážila a oblékala se jím, kdykoliv chtěla na Bohu si vyprositi zvláštních milostí. - Zpovědníkem Alžbětiným stal se roku 1224 dominikán Konrád z Marburgu; byl sice učený a výmluvný a neúhonný, ale byl povahy drsné a příkré; jeho horlivost ve vykonávání úřadu zpovědníka přesahovala meze, ale Alžběta poslouchala nařízení jeho pozorně.

Kdysi přišli na knížecí dvůr vartburský poslové uherského krále Ondřeje pozvat manžely na návštěvu. Ludvík byl na roz-

pacích, neboť Alžběta se stranila styku se vznešeným světem a nosila prosté šaty. I tázal se jí úzkostlivě: „Milá sestro! V jakém šatě se objevíš před uherskými vyslanci? O chudé se staráš, na sebe zapomínáš. Jakou hanbou by bylo pro nás, kdyby tě viděli chudě oděnou! Snad by řekli, že nádhernějšího šatu ani nemáš!“ Alžběta odpověděla: „Pane a bratře můj! V oděvu nehledám slávy. Ale co se týče uherských pánů, uvidíš, že se jim budu líbiti.“ Šla, ustrojila se a překvapila všechny nejen svou spanilostí a lahodnou řečí, ale i vkusným a nádherným úborem; měla na sobě oděv z bílého hedvábí a plášť duhových barev posázený perlami. Ludvík se jí tázal pak udiveně, odkud vzala oděv, ale Alžběta řekla s úsměvem: „Hle, co dovede učiniti Bůh.“ Oba manželé slíbili návštěvu vykonati a slibu svému dostáli.

Alžběta povila r. 1223 svému manželu první dítko, Heřmana. Měla pak ještě tři dcery. Po porodu nosila Alžběta své dítky k úvodu do chrámu; modlívala se: „Pane Ježíši Kriste! Obětují toto dítě tobě a tvé přesvaté Matce Marii. Rač tomu dítěti požehnati a je přijmouti do sboru svých služebníků!“ - Roku 1226 nastal v Duryňsku hlad z neúrody. Lantkrabě Ludvík byl právě na dvoře císaře Bedřicha II. v Itálii. Alžběta byla ubohému lidu pravou matkou. Rozdala z pokladnice všechny peníze (64.000 zlatáků), rozdala obilí z knížecích obilnic, podělovala každodenně 900 chudých chlebem, starala se o nemocné, čistila jim prádlo u studnice, která podnes sluje „studnicí Alžbětinou“. Když se kníže

Ludvík vrátil, žalovali úředníci, že Alžběta vyprázdnila pokladnici i obilnici; odpověděl jim: „Nechte Alžbětu činiti, co se jí líbí; dokud nám zbude Vartburg, není třeba se báti. Almužna nás nezničí.“

Roku příštího Ludvík se přidal ke křižácké výpravě, kterou strojí císař Bedřich II. proti mohamedánům. Správu země odevzdal Ludvík bratru svému Jindřichovi. Alžběta jsouc ve stavu poženaném, provázela manžela až na pomezí duryňské. Nastala smutná chvíle rozloučení. Ludvík jí ukázal svůj prsten a řekl: „Milovaná sestro! Tento prsten s vyrytým obrázkem Beránka Božího budiž ti znamením buď mého života nebo mé smrti. Kdo ti jej přinese, tomu uvěř!“ Alžběta se vrátila na Vartburg, Ludvík se odebral k vojsku. Ale již v Itálii se roznemohl morem a zemřel v Otrantě roku 1227. Rytířové přinesli jeho prsten a vzkaz na Vartburg. Když Alžběta dostala zprávu o úmrtí manželově,bledla a hned poté sečervenala, křečovitě sepjala ruce řkouc: „Ach, Pane Bože! Ach, Pane Bože! Nyní je celý svět se vším, co má milého, je pro mne mrtvý!“ Pobíhala po komnatách a síních, volajíc: „Umřel!“ Přistoupila ke zdi a rukama se přidržujíc počala hořce plakati: „O můj nejmilejší bratře, můj zbožný muži, zůstavil's mne v soužení mém! Jak já budu žíti bez tebe? Můj Pane Ježíši, můj Bože, potěš mne!“

Alžbětě bylo teprve 20 let, když ovdověla. Měla 4 děti, z nichž nejmladší leželo v kolébce. Všichni šlechtění lidé cítili s ní upřímnou soustrast; ba i tchyně Žofie se přiklonila k ní láskou. Jenom bratři

zemřelého Ludvíka, Jindřich Raspe a Konrad, byli lidského citu prázdní. Jindřich hodlaje knížectví duryňské uchvátiti, pobral Alžbětě všechny statky a důchody, rozkázal jí, aby bez průtahu odešla i s dítkami z Vartburgu; ba zakázal všem poddaným, aby nikdo z nich neodvážil se dáti jí přístřeší. (Dr. Grupp praví (II., 473), že odešla, ne že byla vyhnána, nýbrž dobrovolně; neboť žádala františkány v Isenachu, aby zapěli „Te Deum“.) K ní se tulily tři větší děti, nemluvnátko nesla v náručí, a tak sestupovala, provázena jsouc dvěma věrnými služebnicemi, se hradu. Šla jako žebračka, nevěděla, kam hlavus kryje. V městě Isenachu, jehož obyvatelům prokázala tolik dobrodiní, zavírali před ní dveře; báli se hradního pána. Za kruté zimy vstoupila všeska zkrhlá a hladem zmořená do hospody, tam jí vykázali nocleh ve chlévě. Ve chlévě přestala plakati. Řekla si: „Všecko mi vzali, co jsem měla, ale Spasitel můj rovněž neměl, kde by hlavu složil.“

O půlnoci zaslechla zvoniti na jitňní; zvonili v blízkém klášteře Menších bratří. Vzavši děti, šla do chrámu. Potom bloudila městem hledajíc milosrdných lidí; jistý chudobný kněz nasýtil ji, děti i její služky. Služebníci Jindřichovi zavedli ji do studené komůrky v městě, která náležela jistému dvořenínovi. Vdova však odtud raději se odstěhovala opět do chléva v hospodě; větší část dní trávila ve chrámech říkajíc: „Odtud aspoň nikdo se neodváží mě vyháněti; zde jest Bůh mým hostitelem.“ Zprvu žila dílem z výtěžku za prodané šperky, dílem z almužen, které

Jí dávali pokradmu ustrašení lidé. Víra a důvěra v Boha zůstala v ní neochvějná a chránila ji myšlenek hněvivých nebmstivých. Také se snažila předem si vydělati chleba. Co zbylo, rozdávala žebrákům, jak měla ve zvyku. Neboť ani násilí ani nevděk nedovedly uhasiti její milosrdné lásky k bližnímu. Kdysi chtěla překročiti blátivý potok v Isenachu; setkala se se žebračkou, které kdysi mnoho dobrodiní prokázala. Nevděčná žebračka nejen že se nevyhnula Alžbětě, ale spílala jí a porazila ji do bláta. Alžběta snesla tuto křivdu a potupu pokorně. Očišťujíc si šat od bláta, řekla: „To trpím za to, že jsem nosila drahé šaty a šperky.“

Zvěst o bídném osudu kněžny Alžběty se dostala k bamberskému biskupu Ekbertovi, jenž byl bratrem zemřelé uherské královny Gertrudy a tedy strýcem Alžbětiným. Ekbert a jeho sestra Mathilda, abatyše kicingenská, dali Alžbětu i s dětmi dopravit do kláštera v Kicingenách. Alžběta nechavši tam svou dvouletou dcerušku Žofii, odebrala se dle vůle Ekbertovy na hrad Bottenstein. Ekbert mluvil mladou a sličnou svou neteř Alžbětu provdati; také císař Bedřich II. chtěl Alžbětu za manželku. Ale Alžběta řekla: „Slíbila jsem Bohu i manželu svému, že, ovdovím-li, nikdy se nevдам. Moje snaha se nese výhradně k tomu, abych sloužila Bohu.“

Té doby se vrátili durynští rytíři do Bambergu nesouce tělesné ostatky zemřelého lantkraběte Ludvíka. Pohřeb se měl konati v klášteře reinhardsbrunském. Dostavili se šlechta i biskupové, matka Žo-

fie i bratři nebožtíkovi, Jindřich Raspe a Konrad. Po pohřbu durynští rytíři jali se vytýkati oběma bratřím, že nekřesťansky a krutě nakládali s Alžbětou a s jejími dětmi. Jindřich Raspe uznal svou chybu, prosil za odpuštění a sliboval, že napraví učiněnou křivdu. Alžběta nemohla pro lítost ani promluvit; plačíc políbila svého nepřítele a odpustila mu; její dobrotivé srdce neznalo ani hněvu ani pomsty. Bylo ujednáno, že Jindřich Raspe zůstane zatím vladařem až do zletilosti synáčka Alžbětina Heřmana a že vdova Alžběta má od Jindřicha obdržeti 500 hřiven stříbra ročně; kromě toho byly jí přiřčeny důchody města Marburgu.

Alžběta se odstěhovala z Vartburgu, kde nějaký čas pobyla, už roku 1229 do Marburgu. Tam si dala vedle kláštera Menších bratří stavěti skromnou chyši. Než chyše byla vystavěna, bydlela prozatím ve vesničce Vehrda, na břehu potoka Lahny, v opuštěné chatrči. Pak se usadila v Marburgu. Chtěla dáti světu výhost a prosívala Boha za milost, aby v ní umenšil mateřskou lásku k dětem. Rozloučila se s dětmi: Heřman a Žofie byli dáni na výchovu na hrad kreuzburgský, nejmladší Kedruta do premonstrátského kláštera, v Altenburgu, kdežto Žofie byla nechána v Kicingenách. Světáci se Alžbětě posmívali, že prý se zbavila povinností k dětem a že vede život pošetilý a výstřední, který je nad lidské síly. Ale Alžběta nedbala lidských řečí. Stálou odříkavostí umrtvila v sobě vlastní vůli, takže ani nepřijímala návštěv milovaných svých dětí. Řekla: „Bůh je mi svědkem, že děti z vlastního

lůna svého pokládám nyní za cizince.“ Bůh byl jedinou její láskou; toužila jen Boha milovati a jemu sloužiti. Za velikou její lásku Bůh ji oblažoval vzácnými dary. Alžběta vyprosila nejednomu nemocnému uzdravení, nejednomu zatvrzelci, na př. jistému šlechtici Bertoldovi kajícího návratu k Bohu.

Alžběta následovala sv. Františka a sv. Kláry v chudobě a v pokoře. Nosila hrubé roucho šedé barvy, chodila bosa; vdovské důchody své věnovala chudým, sama pak se živila výtěžkem své ruční práce. Požívala toliko chleba a zelenin beze soli. Služebnicím svým uložila, aby jí tykaly a aby ji jinak nenazývaly než „paní Alžběta“; jedla s nimi u jednoho stolu, nedávajíc si od nich sloužiti; sama prala, vařila, myla podlahu. Založila v Marbuce nemocnici a chudobinec a odevzdala jej do správy Menších bratří. Docházela tam s družkami svými Isentrudou a Jitkou sloužit nemocným, připravovat pokrmy, čistit nádoby a prádlo; bděla u nich jako starostlivá matka. - Král Ondřej II. uslyšev, jak chudobně jeho dcera si vede, vypravil k ní do Marburgu posly, aby ji přivezli na jeho dvůr. Ale Alžběta vzkázala otcí, že jest ve své dobrovolné chudobě šťastnější, než on na trůnu královském. A skutečně byla šťastna a spokojena. Byla vždy jaré myslí; nikdo jí neviděl s tváří zachmuřenou. O lidech, kteří stavíce na odiv svou zbožnost, tvářili se zarmoucenými, říkala: „Divní lidé! Tváří se, jako by chtěli Boha strašiti, místo aby přinášeli svou obět s tváří veselou!“ Ve tváři Alžbětině stále se zrcadlil jas a odlesk vnitřního blaha.

Zpovědník její, dominikán Konrad Marburgský, jednal s jemnocitnou Alžbětou přísně, až nelidsky. Bez rozumné přičiny odnímal od ní všechno, co jí bylo milé, zakazoval jí v konání skutků milosrdných překročovati meze jím stanovené. Na př. zakázal jí dávatí chudým více než po jednom stříbrňáku. Alžběta poslechla, ale dávala prosebníkovi po jednom stříbrňáku několikrát po sobě. Pak jí vůbec zapověděl rozdávatí peníze; rozdávala tedy bochníky; i to jí zapověděl. Posléze odňal od ní spolence jím milé Isentrudu a Jitku a dal jí místo nich cizí ženy, drsné jak byl sám: ohyzdnou a surovou osobu svobodnou a hluchou, bručivou vdovu. Ty kněžnu stopovaly a každý její skutek mu oznamovaly. Ba přepjatý Konrad odvážil se činiti ještě větší příkoří. Když uslyšel, že proti jeho zákazu činila některý skutek milosrdenství, tu ji způličkoval surově a ztloukl ji do krve; anebo řeholní bratr mrskal ji na obnažená záda, mezitím pak Konrad se modlil žalím „Miserere“. Alžběta trpělivě snášela výbuchy hněvivosti Konradovy. A přece lidská podezřívavost obvinila Alžbětu a Konrada z nečestného styku. Alžběta dozvěděvši se o pomluvách těch, obnažila záda, krví zalitá, jizvami pokrytá, řkouc: „Hle, to jsou polibky, kterých se mi dostává od sluhy Božího.“

Alžběta se r. 1231 těžce roznemohla; stonala 14 dní. Dne 18. listopadu přijala svatěsvátosti; pak nepromluvila ani slova. Zajisté se obírala v myšlenkách Bohem. Teprve na večer mluvila ke svým služebnicím o tajemstvích Božích. Rozplakaly se a ona řekla: „Neplačte nade mnou, ale

plačte nad sebou. " O půlnoci řekla líbez-
ně: „V tuto hodinu se zrodil Kristus Pán
z Marie Panny, aby spasil svět; on spasi
i mne. Ó Maria, přijď mi ku pomoci!
Blíží se okamžik, že Ženich si přichází
pro nevěstu!" Po chvíli zašeptala: „Ticho,
ticho!" a pak zemřela. Bylo to před vý-
chodem slunce dne 19. listopadu 1231.
Bylo jí tehdy 24. roky. Již r. 1235 byla
prohlášena za svatou. - Slaví se 19. listo-
padu.

Bl. GERTRUDA, dcera lantkraběte
Ludvíka Duryňského a sv. Alžběty, aba-
tyše premonstrátského kláštera v Alten-
burgu (nedaleko Wetzlaru), následovala
věrně příkladu své svaté matky. Její heslo
bylo: „Čím vyšší chceš býti před Bohem,
tím pokornější budiž!" Zemřela ve stáří
70 let r. 1297. Svátek 13. srpna (nebo 15.
listopadu).

Bl. JUTTA (nebo *Gutta*), služebnice
sv. Alžběty, † r. 1252; svátek 19. března
(nebo i 23. května).

ALRAD, zbrojnoš vévody brunšvicko-
lüneburského, vystoupil, ač byl „grandis
opinione et quamvis miles magnificus",
do kláštera isenhadského v diecési hildes-
heimské. Zemřel před rokem 1259. Pa-
mátka 11. listopadu.

IRMENTRUDA, představená ústavu
jülich-cleveského. Rok smrti není znám.
Památka 29. května.

IRMUND, pastýř v jülichském kraji.
Rok smrti není znám. Památka 28. ledna.

Sv. RUTILDA, abatyše trevírská; rok
smrti není znám. Svátek 6. dubna.

Bl. DIETGER, biskup metický. Rok
smrti není znám. Svátek 29. dubna.

HERTVIG, cistercién. převor v Hem-
menrode, byl dbalý klášterní kázně. Rok
smrti není znám. Památka 19. června.

Bl. DEGENHARD, poustevník v Dol.
Altaichu v Bavorsku, † 3. září r. 1374.
Svátek 2. září.

HELGER (Hilger či Hildeger), syn
hraběte hohensteinského, byl zprvu pro-
boštem goslavským; později vstoupiv do
řádu dominikánského, byl zpovědníkem
vévody duryňského Jindřicha. Zemřel r.
1243 ve Frankfurtě. Památka 14. října.

Bl. HEŘMAN JOSEF narodil se v Ko-
líně nad Rýnem z rodičů chudobných.
Už v mládí rád chodíval do chrámu a tam
klekával nebo sedával před sochou Matky
Boží držící Ježíška na klíně. Srdce jeho
přilnulo k Pánu Ježíši a k Panně Marii;
hovořil k nim, jako by živi před ním stáli,
vykládal jim, co měl na srdci, a puzen
dětskou myslí podával jim, co měl, kus
chleba nebo jiné dárky. Když dospěl,
vstoupil do premonstrátského kláštera ve
Steinfeldu u Kolína.

Když se vzdělával ve vědách bohoslo-
veckých, říkával, že vědomosti pouze svět-
ské jsou mu lhostejny, ba odporny. Ne-
chtěl nic znáti, leč Krista Ukřižovaného.
Posvěcen byv na kněze, ustanoven byl
sakristánem; jeho úkolem bylo pečovati
o chrám, o posvátné nádoby a o roucha
bohoslužebná. Tato práce byla přiměřená
touze jeho srdce; mohl se věnovati mod-
litbě a zbožnému rozjímání. Mrtvil své
tělo, odpočíval na drsném lůžku, kámen
pod hlavou. Protože se skvěl nevinností
a čistotou, nazýván byl od svých řeho-
lích bratří „Josefem". Velikým namáhá-

ním, bděním a posty ochuravěl a činil si pak výčitky, že je neužitečným členem klášterní družiny. O sobě mluvil jako o nejněhodnějším; na příklad nosíval záplatované roucho řeholní a říkával, že lepšího není hoden. Naučil se hodinářství a spravoval lidem ochotně porouchané stroje hodin. Heřman hovořil se vzdělanci moudře, s dětmi provincie, a všechněm chtěl býti vším. Byl pokorný a žádal si, aby ho měli za potrhlého. Kdysi se potkal s nějakým člověkem a nastaviv mu tvář, řekl: „Udeř mne!“ - „Proč?“ tázal se člověk. - „Protože jsem hříšník a nic lepšího nezasluhuji,“ odpověděl Heřman. Heřman zachovával příkaz panické zdrželivosti a vystříhal se nejen hříchu, ale i stínu hříchu. Při Mši svaté setrval často celé hodiny v rozjímání. Proto si nemohl udržeti žádného ministranta.

Kdysi přišel do Steinfeldu posel panenského kláštera cistercienského se žádostí, aby Heřman tam konal obřady ve Svatém týdnu a o velikonocích. Heřman šel, ač byl churav. Přišel na klášterní chodbu řekl: „Zde“ - a při tom ukázal holí na ono místo - „zdemnepochováte“. A vskutku! Obřady vykonal a ve čtvrtek po velikonocích zemřel a byl na klášterní chodbě pochován; ale později bylo jeho tělo přeneseno do Steinfeldu. Zemřel roku 1233, slaví se 7. dubna.

Bl. RAINER, samotář (poustevník) v Osnabrücku, žil v cele, z níž viděl na oltář, po 22 let. Umrtvoval se, bičoval se sukovatým řemenem, nejedl masa ani moučných pokrmů; roucho měl opásané těžkým řetězem; odpočíval na prknech

slamou přikrytých; mluvil jen zřídka, a aby nepřerušil mlčení, nosíval kamének v ústech; pouze o svátcích hovořil více, a to jen o duchovních věcech. Zemřel r. 1237. Svátek 11. dubna.

Bl. VILÉM narodil se kolem r. 1174 v Brabantsku; byl pekařem; oddal se životu neřestnému a toulal se. V Henne-gavě se pak usadil jako kajícník a jako poustevník, vzdělával půdu a živil se kořínky, zeleninami a syrovým mobilím. Lidé lehkomyslní ho tupili, ale jiní mu přinášeli dary, a on z darů vystavěl klášter pro cistercienskou řeholnici, o něž i pečoval. Posléze byl vysvěcen na kněze. Zemřel kolem roku 1230. Svátek 10. února.

Bl. HASEKA, panna, pocházela z Porýnska, žila pak jako poustevnice v chatce u kostela ženského kláštera ve Vestfálsku po 36 let pracujíc a modlíc se. Zemřela r. 1261. Svátek 26. ledna.

Bl. PETR LUCEMBURSKÝ stal se arcibiskupem metským jsa 15letý; svěcení arci nemohl nabýti a proto měl biskupa náměstka. Pokory jeho nezměnila ani důstojnost kardinálská. Panictví zachoval neporušené. Byl horlivý v úřadě. Zemřel osmnáctiletý r. 1387. Svátek 5. (nebo i 2.) července.

Bl. GEROLD narodil se v Kolíně, konal pouti do Říma a do Kompostelly. Byl kolem r. 1250 u Kremony od lupičů zavražděn. Svátek 7. října.

Bl. KRISTINA ZE ST TROUD (*Christina mirabilis*) narodila se v Brustemu u Lutychu; pásala svým rodičům ovce; rodiče ji chtěli provdati; ona však odešla do Kolína a vstoupila ve sbor begui-

nek, t. j. sbor nábožných žen a dívek, které beze slibů po kláštersku společně žily, dívky vyučovaly, nemocné opatrovaly a pocestným sloužily. Kristina vítězně přemáhala všechna pokušení; mezi nimi i pokušení k sebevraždě. Zemřela r. 1313 (či 1312). Svátek 23. (nebo 22.) června.

V zemích německých.

Bl. RUDOLF, chlapec křesťanský v Bernu (ve Švýcarsku), byl od několika zločinných židů zavlečen do domu židovského. Tam ve sklepě mučili ho židé na rozličných údech těla, buď aby osvědčili svou nenávist ke křesťanství, nebo aby krve hochovy užili k účelům pověrečným. Rudolf byl ubodán k smrti, avšak zločin vyšel na jevo; vrahové byli usvědčeni a popraveni. Zločin se stal r. 1287. Svátek 17. dubna.

Bl. VERNER (*Wernher*) narodil se z chudých rodičů v Hor. Valmenachu v kraji trevírském. Skvěl se nábožností a cudností. Avšak otčím ho trýznil, a proto odešel do Horního Veselu u Koblence, kdež se živil prací nádenickou. Roku 1287 (či 1286), když mu bylo 14 roků, najali si ho židé, aby ve sklepě zarovnával hlubokou jámu zemí. Byl Svatý týden. Na Zelený čtvrtek přijal svaté svátosti a dal se zase do práce. Tu vrhli se na něho židé, zacpali mu ústa, svlékli ho a pověsili ho za nohy na sloup, hlavou dolů, aby z něho dostali svatou hostii. Když se jim to nepodařilo, jali se ho mučiti po tři dny. Nejprve ho bičovali, potom mu otevřeli nožem žíly, aby vykrvácel. Křesťanská služ-

ka se dopátrala toho zločinu a udala věc soudu. Soudce přišel vyšetřovat, avšak byv uplacen, nedbal dále věci. Židé mrtvolu vezli v noci ve člunu po řece a ukryli ji u města Bachrachu; místo zakryli křovím. Mrtvola však byla nalezena, ohavný skutek vyšel na jevo a zločincové neušli spravedlivému trestu. Takové zločiny, páchané od jednotlivých židů, daly příčinu k hroznému pronásledování všech židů v oně krajině. Svátek bl. Vernerů 19. dubna.

Bl. KONRAD (Conradus *Nantuinus*), cizinec, přišel roku 1286, neví se odkud, do Volfratshausenu u Mnichova a byl od hradního fojta Ganthera ze sobeckých přičin, že se chtěl fojt zmocniti skrovného jeho majetku, koně, zavražděn. Svátek 7. srpna.

Bl. BURCHARD, farář v Beinville ve Švýcarsku; žil ve XIV. století; svátek bl. Burcharda 20. srpna.

Bl. LUDOLF, biskup v Ratiboři, byl muž bezúhonný, statečný obhájce práv církevních; ale vysílen různým soužením, odešel do Vismaru a tam roku 1250 zemřel. Jmenuje se mučedníkem, protože trpěl pronásledování ve vyhnanství. Skutečným mučedníkem nebyl. Svátek 29. března.

Sv. JUDITA (Juta, Jitka) pocházela z rodu Sangershausenského v Sasku; provdala se za jistého šlechtice. Po smrti svého manžela se odřekla všelikých věcí časných a sloužila chudobným nemocným; přišla r. 1260 do krajiny Chelmžské v západním Prusku a usadila se u města Toruni, kdež sloužila Bohu až do smrti r. 1264. Svátek 5. května.

Svatá Klára

Sv. NOTBURGA narodila se r. 1265 v Rottenburgu (na řece Innu v severním Tyrolsku). Otec její měl malé hospodářství; kromě toho provozoval řemeslo kloboučnické. Notburga byla vychovávána v nábožnosti a mravopočestnosti. Když jí bylo 18 let, vstoupila do služby na hradě Rottenburgu. Tehdejší pán Jindřich a jeho manželka Gutta byli lidé laskaví a dobrotiví. Notburga jim sloužila věrně a proto zakrátko jí svěřili veškeré hospodářství na hradě. Notburga byla rozšafnou hospodyní; konala své povinnosti s úzkostlivou svědomitostí. Modlila se a pracovala. Pracovala trpělivě a byla vždy jaré mysli; nevyhledávala světských radovánek. Byla dobrotiva k chudým; nejen rozdávala, co si vysloužila, pokud toho sama nepotřebovala, ale také, co zbylo po stole, odnášela s dovolením svých pánů žebrákům.

Vlídni páni Jindřich a Gutta zemřeli po šesti letech; stará hraběnka na smrtelném loži kladla svému synu Jindřichovi II. i jeho manželce na srdce, aby si Notburgy vážili. Ale nová paní, jménem Otilie, byla žena hrdá, nevlídná, lakomá; s Notburgou nakládala pánovitě a urputně, ukládala jí zbytečné práce nad lidské síly a zakázala jí dávat žebrákům zbytky jídel se stolu; nařídila, aby je dávala vepřům. Notburga činila, jak jí bylo poručeno, a aby mohla hladové žebračky nasytiti, utrhovala si od úst. Avšak ani toho Otilie netrpěla pod záminkou, že prý by mohli ti žebrači hrad vyloupiti nebo zapáliti. Notburga snášela všechno příkoří trpělivě. Ale Otilie jala se i manžela po-

pouzeti, že prý Notburga jejich jméním plýtvá, starajíc se o chudé; kdysi poslala manžela, aby se přesvědčil, zdali nenese Notburga s hradu pokrmy; manžel šel, ale zjistil, že Notburga nese třísky a louh. Otilie vidouc se zahanbena, zuřila a spílala Notburce, že prý je pokrytecká pobožňáčka a nestydatá ženština. Posléze jí dala výpověď ze služby. Notburga neodporovala a chystala se odejít. Tu však Otilie se roznemohla zlou a nebezpečnou nemocí; Notburga zapomněla křivd a ošetřovala svou paní až do její brzké smrti.

Notburga nezůstala u ovdovělého pána, nýbrž vstoupila do služby k jistému rolníkovi na statku Ebenu, asi hodinu cesty od Rottenburgu. Tam pracovala jako děvečka v domácnosti, ve chlévě a na poli. I tam spojovala práci s modlitbou. Na Rottenburgu nastala smutná změna. Zdálo se, že s Notburgou odstěhovalo se požehnání Boží. Jindřich válčil a zámek pustl. Tu nenadále se objevil Jindřich v Ebenu a žádal Notburgu, aby se vrátila na hrad. Notburga svolila. Jindřich se oženil s Markétou z Hoheneggu; ta byla dobrotiva a chovala se k Notburce jako k matce. Notburga hospodařila ještě 19 let na Rottenburgu. Když se nebezpečně roznemohla, poznala, že život její chýlí se ku konci. Přijala svaté svátosti, poděkovala pánu i paní, udělila jejich dětem spasitelná naučení a zemřela r. 1313. Svátek 14. září.

Ct. VILBURGA se narodila u sv. Floriána v Horních Rakousích; když jí zemřeli dva ženichové i její rodičové, vykonala ve své opuštěnosti s jistou Mathildou pouť do Kompostelly. Vráťvši se uchýlila

se do samoty u sv. Floriána; žila přísně, nejedla vařených pokrmů, nenosila v zimě ani obuvi ani teplých šatů, neužívala v zimě ohně, aby zahřála vystydlé tělo. Zemřela r. 1289. Památka 11. prosince.

Bl. VERNER, opat ossiachský v Korutanech, † r. 1300; památka 30. dubna.

V zemích slovanských.

Sv. ARSENIJ narodil se ve Srěmu na řece Sávě, vstoupil do basilianského kláštera a roku 1237 byl ustanoven arcibiskupem, nástupcem sv. Sávy (I.). Lnul k apoštolské Stolicí. Skvěl se svatostí života. Zemřel roku 1251 a pohřben byl v klášteře pečském (Ipek), jež založil. Svátek 29. října.

Bl. EUFEMIA DOMICILLA pocházela z polského rodu královského; odmítala návrhy ke sňatku a vstoupila do kláštera dominikánek. Zemřela r. 1359. Svátek 16. ledna.

EUSTATHIUS, zprvu mnich v klášteře na hoře Athos, pak arcibiskup srbský v Peči, † kolem r. 1282. Památka 4. ledna.

Sv. JANÍČEK (lat. *Joannicius*), arcibiskup srbský, nástupce Sávy II.; zemřel tedy kolem r. 1330. Svátek 27. dubna.

ŠTĚPÁN UROŠ, car srbský, † kolem r. 1367; památka 2. prosince.

MARKÉTA, dcera českého krále Vladislava a Kedruty (Gertrudy), byla abatyší kláštera doksanského. Rok smrti není znám. Zemřela kolem r. 1230. Památka 13. července.

ANNA, dcera Přemysla Otakara a Konstancie, provdala se za Jindřicha Zbož-

ného, vévodu slezského. Manželé žili životem zbožným a odříkavým. Anna je snad původkyní kláštera křižovníků v Kreuzburgu v Čechách; také jiné kláštery a špitály vystavěla, a když její manžel v bitvě u Lehnice proti Mongolům padl, žila ještě přísněji. Ze mnoha dětí zbylo jí jen 10 na živě. Zemřela r. 1265. Památka 23. června.

VÁCLAV II., král český, syn Přemysla Otakara II. oženil se s Jitkou, dcerou německého krále Rudolfa. Vládl od r. 1283. Říkával: „Kéž bych byl raději pastuchou a nikoliv knížetem!“ Byl nábožný, moudrý, spravedlivý. Zemřel roku 1305. Památka 21. června.

Bl. ANEŽKA PŘEMYSLOVNA byla dcera českého krále Přemysla Otakara I. a jeho druhé manželky Konstancie, jež byla dcera uherského krále Belly. (Táž Konstancie založila r. 1234 ženský klášter cistercienský Porta Coeli v Předklášteří u Tišnova na Moravě.) Anežka narodila se v Praze dne 20. ledna 1206 a byla vychována v bázni Boží, tak jako její příbuzná, sv. Anežka Duryňská. Dle obyčeje tehdejší doby byla Anežka, jsouc tříletá, zasnoubena, a to polskému vévodovi Boleslavovi a dovezena na vychování do kláštera cistercienských panen v Třebnici u Vratislavě. Nenadále zemřel její mladičkův snoubenec a proto byla z Třebnice odvezena a v klášteře premonstrátek v Doksanech dále vychovávána. Tu požádal Jindřich, syn německého císaře Bedřicha II. o její ruku. Král Přemysl Otakar svolil a vypravil Anežku na dvůr rakouského vévody Leopolda, aby se tam učila panským obyč-

jům německým. Vévoda však nabídl na místě Anežky synu císařovu Jindřichovi svou vlastní dceru Markétu. Toto jednání nemohlo neuraziti Přemysla Otakara I.; i začal r. 1226 válku s vévodou Leopoldem. Anežka se vrátila do Prahy. Ucházeli se sice o její ruku anglický král Jindřich III. i německý císař Bedřich II., jenž ovdověl a jehož syn byl druhdy snoubencem Anežčiným. Na zakročení papežovo Bedřich II. upustil od sňatku. Řekl k českým poslům: „Kdyby Anežka Česká naší láskou pohrdla a jiného pozemského sobě vyvolila ženicha, tu bychom tuto potupu zbraní na ní, na jejím bratru a na jeho království pomstili; protože se však Ježíši Kristu zasvětila, sluší se, abychom jí přisvědčili a jí blahopřáli.“ Ji pak poslal podobný list dodávaje: „Na nás hříšného ve svých svatých modlitbách si vzpomínej.“ Zároveň jí poslal darem posvátné ostatky ve skvostném pouzdře. Anežka si umínila, že se neprovdá a že zachová své panenství neporušené.

Věnovala se skutkům pobožnosti. Vstávajíc již po půlnoci, oblékala se v chatrné roucho a s družkou svou chodila bosa po chrámech pražských; teprve když se vrátila, oblékala se ve skvostné roucho královské. Ač měla své lože nádherně upravené, spávala na holé zemi a mrtvila své tělo tuhou kázní. V tu dobu založil sv. František řád Menších bratří a Anežka dověděvši se o tom, stala se nadšenou ctitelkou sv. Františka a sv. Kláry. Založila špitál pro chudé a nemocné; správu tohoto špitálu svěřila bratřím třetího řádu sv. Františka čili „bratrstvu sv. Františka“.

(Z tohoto bratrstva vyvinul se řád „křižovníků s červenou hvězdou“, jenž přijal řeholi sv. Augustina a jenž později z Poříčí se přestěhoval na Staré Město.) V brzkou postavila Anežka ještě dva kláštery v Praze, jeden pro Menší bratry, druhý pro klarisky. Od té chvíle Anežka přebývala více v klášteře klarisek, nežli na hradě pražském. Vše, co měla vzácného, darovala klášteru. Dle jejího příkladu vyskytli se i jiní štědrí dárcové. Ba i zedníci, jak vypravují staré rukopisy, rozprchli se, měla-li se konati výplata dělníků na stavbě. Do tohoto kláštera vstoupila Anežka dne 11. listopadu 1234. Dne 25. března 1235 konala se slavná obláčka Anežky Přemyslovny. Snad v kostele sv. Haštala. Shromáždili se členové řádů pražských, přišli papežský legát kardinál Jan Kajetán, arcibiskup mohučský a solnohradský, biskupové pražský, olomoucký, nitranský a j., král Václav, královna Kunhuta, královská matka Konstancie a knížata domácí i cizí. Vkročila do svatyně Anežka vedená svaky, přioděná zlatoskvoucím rouchem, s nachovým pláštěm splývajícím s ramenou, královský vínek na hlavě. Počaly obřady, litanie ke Všem Svatým. Anežka žádala, aby jí byl sňat s hlavy světský vínek, protože si přeje zasvětit se Hospodinu. Následovalo ustrižení vlasů. Anežka odloživši zlatoskvoucí roucho a nachový plášť, přijala šedé roucho řeholní a políbila je. Anežka ustanovena abatyší, a to na výslovný rozkaz papežův. Avšak roku 1238 zřekla se titulu „abatyše“ a volila býti oslovována pouze jako „starší sestra“.

Anežka vynikala pokorou a odříkavým

životem. Její pokora vysvítá na příklad z následujících: Prosila papeže Řehoře IX., aby směla alespoň někdy při slavné Mši sv. na kněze s kůru patřiti a svatých církevních obřadů očima se účastniti. Papež odpověděl listem ze dne 4. dubna 1237: „Dáváme dovolení, abys pětikrát do roka v klášterním kůru slavné Mši svaté přítomna býti a na kněze Mši svatou sloužícího patřiti mohla...“ (Beckovský, Poselkyně, I., str. 377). Vždy raději poslouchala, než by byla panovala; sloužila ochotně svým družkám i chudině. Sama jim připravovala pokrmy, čistila kuchyňské nádobí, ošetřovala nemocné řeholnice, vypírala jejich roucha a zhotovovala šaty. Protože klariskám nebylo možno v našich studených krajinách zachovávat přísná pravidla dle řehole sv. Kláry, Anežka poprosila papeže o zmírnění těchto pravidel; dosáhla vyplnění prosby: klarisky pražské směly pak nositi teplejší oděv a po užití zmírnění tuhých postů. Anežka však této dispense nepoužívala, spokojujíc se chlebem, zeleninou, ovocem a vodou; nosila pod řeholním rouchem žíni z koňské srsti uzlovitě spletenou a spávala na tvrdém lůžku. Na sebe byla přísná, k ostatním sestrám byla laskavá; chybné sestry napravovala vlídným slovem.

Anežka si dopisovala se sv. Klárou. Kdysi Klára jí napsala list, ve kterém ji nazvala „sestrou svou ze všech nejmilější“, dcerou blahoslavenou; dala výraz své radosti, že Anežka dala přednost chudobě a sebezapírání a na znamení zvláštní lásky své poslala Anežce růženec, závoj, dřevěný koflík a hliněnou misku. Anežka

chovala tyto dary ve velké účtě. List sv. Kláry zněl ve výtahu takto: „Vysokorodé a ctihodné panně Anežce, přemocného krále Českého dceři - Klára, nehodná děva Ježíše Krista v klášteře sv. Damiána! Pověst o Vašem svatém mezi lidmi obcování došla nejen nás v našem klášteře, ale prošla již veškeren téměř svět. Povědomo jest, kterak jste ctí a slávou nade všechny vyniknouti mohla, majíc ruku dáti velmocnému císaři, a bylo by se to jak na Vaše, tak i na Jeho Veličenstvoslušelo. Ale Vaše srdce neslo se všechno upřímnou touhou po svaté chudobě a umrtvení těla. Proto zvolila jste sobě ženicha mnohem urozenějšího Ježíše Krista. I prosím Vás co nejpoctověji, abyste se ve svém svatém předsevzetí víc a více utvrzovala. Buďte nám v Pánu zdráva a modlete se za nás. Amen.“ Ačkoliv Anežka žila v ústraní, přece působila i na veřejné záležitosti. Na její přímluvu dostalo se nejednomu vězni svobody, nejednomu vypovědění povolen byl návrat. Anežka zjednala mír mezi králem a Apoštolskou Stolicí; zjednala mír mezi svým bratrem králem Václavem a jeho synem Přemyslem Otakarem II. Proto Přemysl Otakar II., když r. 1253 dosedl po otci na trůn, byl své tetě z celé duše oddán. A když Přemysl Otakar II. r. 1278 táhl s vojskem do války, tu Anežka jako by tušila neblahý konec, modlila se stále za krále a vlast. V osudný den, 26. srpna 1278, Anežka pravila: „Měla jsem neblahé vidění. Viděla jsem krále na bojišti raněného; klesal k zemi a dva muži ho odnášeli.“ Co tušila, vyplnilo se. Král Přemysl Otakar II. padl v boji. Anežka

zemřela ve stáří 77 let dne 2. března 1282. Řád křižovníků obdržel ve XIV. století od papeže dovolení, aby směl oslavovati den své zakladatelky 2. března. Roku 1874 papež Pius IX. rozšířil úctu tuto pro veškeren katolický svět. Slavi se 2. března.

ONDŘEJ, biskup pražský, († r. 1224), viz § 51.

Bl. HROZNATA narodil se kolem roku 1160; pocházel ze starého šlechtického rodu. Otec jeho byl Sezim z Krašovic, matka slula Dobroslava. Měli kromě Hroznaty ještě dcery: Vojslavu, Bohuslavu a Jitku. Hroznata přišel na svět zdánlivě mrtvý; teprve po chvíli dal znamení života. V dětství přišel opět do nebezpečnosti smrti. Kdysi jela Dobroslava s dětmi svými vozem. Vojslava držela bratříčka, ale za jízdy jej upustila; dítě spadlo pod kola a bylo přejeto. Neutrpělo však tím úrazem. A ještě jednou Hroznata octl se na pokraji záhuby. Sestra Vojslava se provdala do Krakova a jinoch Hroznata ji provázel. Kdysi hrál si s jinými mladíky na břehu řeky Visly, spadl do vody, voda se nad ním zavřela a byl by utonul, kdyby byl nepřichvátal zkušený plavec a jej z vody nezachránil. Hroznata tážán byv po této věci vykládal, že se mu zdálo, jako by vznešená paní jej držela, aby vlnami nebyl pohlcen; nemyslel jinak, než že paní ta byla Matka Boží, Panna Maria. I učinil slib, že bude ctitelem Matky Boží po vždy.

Když se byl vzdělal ve vědomostech, jmenoval ho kníže biskup Jindřich Břetislav zemským úředníkem a povolal jej do sboru kmetů. Hroznata se oženil, na-

rodil se mu syn, ale jeho rodinné štěstí nemělo trvání: synáček i manželka zemřeli a Hroznata osaměl; přemýšlel, jak naložiti s rozsáhlými statky. Znal řád premonstrátský, zalíbil si tuto řeholi; proto si umínil zříditi na svém statku na říčce Teplé klášter premonstrátský; klášter byl r. 1196 dostavěn a byli do něho uvedeni premonstráti ze Strahova. Pak se Hroznata chystal na křižáckou výpravu. Statky své poručil klášteru, vyjma Chotěšov, jež určil pro Vojslavu. Jitce měly připadati důchody klášterní na potřebnou výživu až do smrti. Hroznata nedojel však do Svaté země; uslyšev, že se v Čechách schyluje k občanské válce, vydal se na cestu do vlasti; zastavil se v Římě a vymohl u papeže Coelestina značné výsady pro svůj klášter, mezi nimi i právo, aby opat tepelský směl nositi mitru a prsten.

Zatím ovdověla Vojslava a společně s bratrem založila v Chotěšově ženský klášter premonstrátský. Nejen Vojslava, ale i Jitka vstoupily do kláštera chotěšovského. Hroznata putoval do Říma. Vypověděl papeži Innocenci III. dopodrobna celý svůj život a žádal papeže, aby jej rozvázal ze slibu křižácké výpravy, který byl učinil, a prohlásil, že zamýšlí vstoupiti do řádu premonstrátského. Papež mu vyhověl a úmysl jeho schválil. Hroznata se vrátil do Čech, vstoupil do řádu, chtěje umřítí světu. Veškeré své jmění již byl odevzdal klášteru. Z poslušnosti přijal úřad dozírati na klášterní hospodářství. A přece mu bylo zakoušeti protivenství, i když se toho nejméně nadál. Opat jal se ho pomlouvati a Hroznata raději

ustoupil; odešel do Chotěšova a vrátil se, teprve když opat uznal svou chybu.

Kdysi Hroznata si umínil prohlédnouti klášterní statek ve Hroznětíně. V krajině sousední řádili loupežní rytíři; ti se umluvili, že se Hroznatovi pomstí, protože hájil klášterních statků. Jali jej a odvěkli na hrad Kinsberk. Mučili jej hladem a žízni a žádali velkého výplatného. Hroznata si nepřál, aby pro něho klášter utrpěl škody. Klášterníci tepelští snažili se sice sehnati potřebný peníz, ale Hroznata, útrapami zmořen zemřel dne 14. července 1217. Slaví se 14. července.

Bl. VOJSLAVA, sestra Hroznatova, vdova, spoluzakladatelka kláštera chotěšovského, † 22. listopadu 1227. Svátek 27. května.

JARLOCH (či Gerlach) byl Čech, příbuzný Jiřího, pána na Milevsku. Narodil se roku 1165 a byl vychován v kanonii želivské, obdržel od opata Godšalka nižší svěcení a provázal ho plana k němu synovskou láskou, na cestách do Louňovic a Kounic, do Jeruše a Berneku, a byl isvědkiem blažené Godšalkovy smrti.

Příbuzný Jarlochův Jiří minil nasvém statku v Milevsku založiti klášter prae-monstrátský; klášter byl r. 1187 zřízen a uvedeni byli do něho řeholníci ze Želiva; Jarloch byl ustanoven jejich opatem. Jméno opata Gerlacha nachází se jako podpis svědka na listině ze dne 2. července 1221, když se sešli král Přemysl Otakar I., pražský biskup Ondřej, papežský vyslanec Řehoř de Crescentio na vrchu Stožci (u vsi Šach, blíže Dačic

na Moravě) k úmluvě, kterak učiniti konec církevním sporům. Jarloch napsal životopis bl. Godšalka a pokračoval v kronice kanovníka Vincence. Zemřel 7. května 1228. Svátek 7. května.

Bl. ZDISLAVA narodila se roku 1200 na hradě Jablonném a pocházela ze slavného rodu Berků z Dubé. Její otec byl Přibyslav, pán na Křížanově, matka Sibylla ze Stauffů, dvorní dáma u české kněžny Kunhuty. Již za svého dětství čítala o životech svatých a uprchla kdysi z hradu do nedalekého lesa; chtěla tam poustevničiti. Služebníci ji tam našli a přivedli ji zpět do hradu. Dospěvši, provdala se za českého pána Havla, syna děčinského purkrabí Markvarta. Manželé bydleli na hradě Lemberku, nedaleko Jablonného. Měli děti Havla, Markétu, Jaroslava a Zdislavu. Matka je vychovávala vzorně.

Zdislava byla nábožná, pokorná, dobročinná. Havel, její manžel, byl povahy drsné a pánovitě. Avšak časem se změnil a nečinil manželce překážek ani v pobožnosti, ani v dobročinnosti. S jeho svolením Zdislava vstoupila do třetího řádu sv. Dominika, přijavši roucho řeholní z rukou bl. Česlava. Spokojovala se prostičkou stravou z kláštera a nosila pod svrchním rouchem žíněný pás. Po přísně asketickém životě zemřela 1. ledna 1252. Svátek 30. května.

VIT, kanovník u sv. Víta v Praze, vynikal štědrostí; zemřel r. 1271. Památka 1. května.

KAREL IV., - viz § 55 - byl synem lucemburského krále Jana a Elišky z rodu

Přemyslova. Narodil se 14. května 1316 a byl v Paříži po šest let zbožně vychováván. Roku 1333 byl ustanoven markrabím moravským a jal se ihned znovu se učit jazyku českému. Celý život jeho seskvěl krásnými ctnostmi křesťanskými.

V kapli na hradě Karlštejně, v němž nesměla přenocovati žádná ženská osoba, ani císařovna (jí dal Karel vystavěti na blízku zvláštní hrad Karlík), prodléval Karel času postního před Velkou nocí odloučen ode všeho světa na modlitbách a v rozjímání. Pokrm a nápoj mu podávali do kaple malou děrou při zemi. - Zvláštní zálibou bývala Karlu řezba. Kdykoliv dával audienci, vždy sedě řezával proutí nebo měkké dříví. Vyřezával klekátka, kříže, takže se zdálo, jako by ani nenaslouchal suplikantu před ním klečícímu. A přece mu neušlo ani slovíčko; dával na všecko odpovědi krátké a přiléhavé.

Zemřel stár jsa 63 let dne 29. listopadu 1378 tři hodiny po západu slunce. „Karel IV. je ze všech králů, kteří kdy v Čechách panovali, nejoblíbenější. Při hlaholu jeho jména rozechví se každé české srdce a všechna ústa oplývají úctou i vděčností ku panovníku, který v paměti národní utkvěl jako representant nejvyššího rozkvětu a blahobytu vlasti.“ (Pallacký, Dějiny národa českého, II; 2, str. 206.) Památka Karla IV., císaře římského, krále českého, Otce vlasti, 29. listopadu.

ARNOŠT Z PARDUBIC narodil se r. 1297 v Hostýni u Ouval v Čechách; byl synem rytíře z Visenburka a Adličky (Adély). Otec se přestěhoval do Pardubic a odtud Arnošt přijal příjím „z Pardu-

bic“. Vzdělán byv na školách v Praze, v Bononii a v Pavii, byl r. 1343 zvolen biskupem pražským; poněvadž arcibiskup mohučský, jemuž příslušelo svěcení, vězel v klatbě církevní, Arnošt se odebral do Avignonu k papeži Klementovi za příčinou svěcení. - Biskupství pražské bylo r. 1344 povýšeno na arcibiskupství; Arnošt posvětil základní kámen k stavbě nové kathedrály pražské, k hradu Karlštejnu, ke kamennému mostu přes Vltavu. Arnošt korunoval Karla IV. a jeho manželku Blanku. Na radu arcibiskupa Arnošta Karel IV. založil slovanský klášter a universitu pražskou. Arnošt byl jmenován jejím kancléřem. Když roku 1350 byly z Bavorska do Čech přivezeny klenoty říše římské s mnohými svatými ostatky, tu Arnošt vyšel jim ve slavném průvodě, v němž kráčel i král Karel IV. v ústřety a uložil tyto „Svatosti říšské“ v chrámu sv. Víta.

Arnošt vedl dvůr skvělý, avšak sám žil skromně, sebezapíravě. Za modlitby oplakával svých hříchů, stal se miláčkem lidu pro svou dobročinnost. Stavěl špitály, dával věno chudým dívkám, vydržoval studující v učení. Za morové rány a za neúrody roku 1362 Arnošt byl pravým samaritánem, rozdával almužny, nejraději potají. Arnošt byl pastýřem dobrým, mravokárcem, příkladem skvělým. Byl přítelem věd a umění. Od času sv. Vojtěcha neměly Čechy biskupa, jenž by učeností a svatostí života byl předčil Arnošta. Proto papež i kardinálové velmi si vážili Arnošta; když r. 1362 byla úmrtím papeže Innocence VI. Stolicе apoštolská uprázd-

něna, někteří kardinálové avignonští vážně pomýšleli zvoliti Arnošta papežem. Arnošt bděl nad kázní církevní a nad mravy lidu. Nasynoděpražské dal nařízení, která po několik století byla pravidlem náboženského života v Čechách. - Milostná soška Panny Marie, uctívané na Svaté Hoře, je prý zhotovena rukou arcibiskupa Arnošta, který ji měl v kapli svého hradu v Příbrami. Když r. 1349 se přihnali z Německa do Čech sektáři, nazývaní flagellanti čili mrskáči, kteří se mrskali důtkami, ale vedle toho sváděli lid k neposlušnosti k Církvi, Arnošt vypudil ty ztřeštěnce z Čech.-Arnošt napsal spis: „Žaltář ochvá-
lách Panny Marie.“

R. 1364 onemocněl prudkou zimnicí a přijav svaté svátosti, zemřel 30. června 1364. Lid kladl jej mezi osoby domněním svaté. Války husitské zabránily kanonizaci. Svátek ct. Arnošta z Pardubic 30. června.

Sv. JAN NEPOMUCKÝ narodil se kolem r. 1340 v městě Nepomuku (jinak také „Pomuk“ nazývaném). Jeho otec se jmenoval Welflin a byl městským rychtářem. Prvního vzdělání nabyl Jan v klášteře nepomuckém; působilo prý mu velké potěšení, směl-li knězi při Mši svaté přisluhovati. Studia dokončil na vysokém učení pražském a již r. 1372 jmenoval ho arcibiskup Jan Očko z Vlašimi císařským notářem, neboť císař Karel IV. dal arcibiskupům pražským výsadu, aby ustanovovali veřejné notáře. Právem a povinností notářů bylo: zhotovovati veřejné právní listiny, týkající se kostelů, dobročinných ústavů, vdov, sirotek a chudých.

Arcibiskup si oblíbil Jana, učinil ho ol-tárníkem v kapli sv. Víta; přibral ho na svůj arcibiskupský dvůr a také ke svému stolu.

Po smrti Jana Očka nastoupil nový arcibiskup, Jan z Jenštejna; i ten věnoval Janovi plnou důvěru. Jan byl jmenován farářem u sv. Havla na Starém Městě, dával se však podle tehdejšího nechvalného zvyku - zastupovati střídáním. Podle příkladu jiných, i hodnostářů církevních, dal se i Jan v pokročilejším věku zapsati do počtu posluchačů vysokých škol a po šestiletém studiu byl prohlášen „doktorem práva“. Od té doby nazýván byl někdy „doktorem Johánkem“ (bylť asi menší postavy). R. 1388 Jan se stal členem kollegiální kapitoly vyšehradské, zřekl se fary u sv. Havla, vyměnil tuto faru s arcijáhnem žateckým. S arcijáhens-tvím žateckým bylo spojeno členství metropolitní kapitoly u sv. Víta; takto Jan se stal tedy i kanovníkem metropolitní kapitoly u sv. Víta. Arcibiskup Jan z Jenštejna jmenoval Jana svým generálním vikářem.

Tehdy vládl král Václav IV. (1378-1403), jenž se nevydařil po svém otci Karlu IV. Honil se po radovánkách, největší zálibu měl v honbě, v loveckých psech a v pitkách. V opilosti byl ukrutný. Byl prchlivý a potměšilý; od nízkosti šel k divokosti, od nestřídmosti k zuřivosti; znal-li co dobrého, usiloval, aby to zničil. První manželka jeho Johanna byla r. 1386 zardoušena velikým psem královým. Roku 1389 oženil se Václav po druhé; vzal si za manželku Žofii, mladou sličnou dceru

Sv. Bernardin

mnichovského vévody Jana. Porušoval však manželskou věrnost, navštěvoval v Praze vykříčené domy a udržoval poměr s lazebnicí Zuzanou. Královna Žofie činila mu proto výčitky. Král chtěje se jaksí omlouvat i svědomí své upokojiti, jal se podezíratí královnu, jako by ona se prohrěšovala proti manželské věrnosti. Věděl, že často se zpovídá Janu z Nepomuku; proto zavolal ho k sobě a zprudka, jak nesla povaha jeho, uhodil na něho, aby mu vyzradil, z čeho se mu královna tak často zpovídá.

Jan odpověděl: „Králi a pane můj! já toho jistě v paměti nemám, a abych měl, nebylo by mi to slušné učiniti, a vám také jistě slušné není, se na to ptáti.“ Vložil králi rozhodně, že žádný kněz nesmí vyzraditi, co mu pod pečeti zpovědi svěřeno bylo. Snad i napomínal krále, aby zanechal dosavadního života svého. Král Václav vyhrožoval Janovi. Že Václav nedal Jana mučiti a usmrtiti hned, je snadno pochopiti. Vědělť, že usmrtiti kněze proto, že se zdráhá vyzraditi tajemství zpovědní, bylo by činem neslýchaným a vyvolalo by bouři odporu. Proto si umínil vyčkati vhodné příležitosti a záminky, aby pomstu mohl vykonati. Hněv Václavův proti Janu z Pomuku vzrostl, když arcibiskup Jan z Jenštýna poslal skrze oba své generální vikáře Jana Nepomuckého a Mikuláše Puchníka obsílkou na královského podkomořího Sigmunda Halera pro různé přestupky. Jmenovaný Sigmund dal o své újmě jistého duchovního mečem popraviti, jiného upáliti; také prý se vyjádřil, že židovská víra je lepší než křesťanská a

sváděl pokřtěné židy, aby se vrátili do židovství. Sigmund Haler nedostavil se k soudu duchovnímu; vzkázal posměšně, že prý se dostaví, avšak v průvodu 200 zbrojnošů. Generální vikáři vyobcovali Halera z Církve. Král však se rozhněval na arcibiskupa i na oba generální vikáře.

Příležitost k pomstě se králi naskytla brzy. Měl v úmyslu učiniti svého milce Hynka Pluha opatem v Kladrubech u Stříbra, až staříčkův opat Racek zemře. Opat Racek zemřel na počátku roku 1393. Mnichové však zvolili kolem 7. března nového opata Olena a oznámili volbu podle církevního práva arcibiskupovi; ten dal volbu podle zvyku vyhlásiti a když vzákonitě lhůtě nebyla učiněna námitka, udělil generální vikář Jan Nepomucký dne 10. března jménem arcibiskupovým opatovi Olenovi církevní potvrzení.

Král Václav dlel právě na hradě Žebráce. Dozvěděl se o volbě opata kladrubského, spěchal do Prahy sotře hněvem a poslal arcibiskupovi výhružný list. Od důvěrníků krále i arcibiskupa byla umluvena schůzka, při které se mělo jednati o smír. Král se odebral do kláštera maltezských rytířů na Malé Straně a arcibiskup přistoupil k němu. Král byl snad rozpálen vínem: jakmile spatřil arcibiskupa, zmocnil se ho vztek; proklínal arcibiskupa; na hofmistra arcibiskupova, Něpra z Roupova, vzkřikl, aby se klidil, sice že mu dá sraziti hlavu; pak rozkázal svým lidem, aby arcibiskupa, Puchníka, Jana Nepomuckého, Václava, probošta Míšenského, a jiné vedli na hrad, kde s nimi

bude zavedeno vyšetřování. Také pohrozil král některým, že je dá utopiti. Arcibiskup se ulekl a chtěje hněv králův zmírniti, poklekl před ním několikrát; ale král se jen ušklíbl a nahýbal koleno posměšně, jako by chtěl také pokleknouti. Zbrojnoši arcibiskupovi obstoupili svého pána a odvedli jej v bezpečnost do arcibiskupského domu. Odtud prchl Jan z Jenštejna na svůj zámek Supí Horu v Krušných horách.

Král záhy přišel na hrad do kapitoly, kamž podle jeho rozkazu všichni jmenovaní - vyjma arcibiskupa - byli přivedeni, a řádl zle. Staříčského děkana Bohuslava ťal několikrát mečem do hlavy a rozkázal, aby Jan Nepomucký, Mikuláš Puchník, probošt Václav a hofmistr Něpr byli s rukama svázanými vedeni s hradu přes most do mučírny na Staroměstské rychtě. Večer král přišel do mučírny a poručil katovi, aby Jana Nepomuckého a Puchníka mučil před jeho očima a aby je pállil planoucimi pochodněmi a svícemi do boku; ba král dal se svou zuřivostí tak daleko strhnouti, že sám uchopil pochodně a pállil oba generální vikáře. Nejkrutěji řádl proti Janu Nepomuckému, zpovědníku své manželky; toho tak popálil na boku, že tělo jeho bylo od ohně děsně uškvařeno a rozdrásáno. Poté nařídil, aby všichni čtyři odsouzenci byli utopeni. Avšak vzpamatoval se; zajisté si připomnul, že by tento čin mohl míti neblahé následky pro něho u papeže. Proto dal zavolati notáře a od něho dal napsati listinu, ve které všichni slibují, že o mučení svém nikomu nic neřeknou; král prohlásil, že

za touto podmínkou jim daruje život. Puchník, Václav a Něpr, aby ušli dalším mukám, listinu podepsali, slíbili učiniti, co král žádal a byli propuštěni na svobodu.

Jediný Jan Nepomucký zůstal neoblomný, snášeje tiše a trpělivě hrozné mučení. Král se nemohl dosti nasytiti pomstychtivostí, strhl Jana k zemi, šlapal po něm a posléze rozkázal, aby ho utopili. Pochopevé vstřčili Janovi roubík do úst, aby nemohl volati o pomoc, ruce mu nechali svázané na zad, nohy mu však přivázali ke hlavě do kozlíku a vlekli ho večer ulicemi na most. Bylo asi 9 hodin večer, ve čtvrtek, 30. března 1393, když vhodili mučedníka Jana do řeky Vltavy. Rybáři našli tělo Janovo 18. dubna. Pohřbeno bylo prozatím v chrámě u Křižovníků či Cyriáků; když král Václav ujel opět na hrad Žebrák, kanovníci pohřbili tělo Jana Nepomuckého dne 16. května 1393 ve chrámu svatovítském.

Odpůrcové, jejichž řadu zahájil r. 1855 německý protestant Dr. Abel, popírají existenci sv. Jana Nepomuckého a namítají, že r. 1729 byl za svatého prohlášen neskutčný Jan Nepomucký, utopený r. 1393, nýbrž jiný smyšlený Jan, utopený r. 1383. Stůjž zde na základě knihy Dr. Stejskala „Sv. Jan Nepomucký“ krátká odpověď:

1. Arcibiskup Jan z Jenštejna napsal r. 1393 list, ve kterém podával papeži obšírnou žalobu na krále Václava a vypočítával všechny nátlaky duchovenstvu učiněné. Napsal: „Officiál a vikář - již svatý mučedník - bojíce se odešli na hrad Roudnici. (V originálu je psáno „sanctus“, t. j. svatý, ne snad „factus“, t. j. učiněný, jak

tvrdí odpůrcové.) - A dále napsal: „Ctihodný Jan, doktor a vikář můj ve věcech duchovních, po děsném mučednictví, a když mu byl spálen bok, takže by byl dále žítí nižádným způsobem nemohl, . . . k utopení vlečen . . . smostu pražského hordinu noční asi třetí (9.) do řeky hozen jest a potopen.“

2. Neznámý životopisec Jana z Jenštejna napsal kolem r. 1400: „Jan, toho času vikář . . . stal se milostí Boží mučedníkem, nohama byv kopán, utopen jest a zářícími divy ukázán, což, poněvadž se nedávno stalo a beztoho po celé zemi známo jest, tuto pomímjím.“

3. Vídeňský profesor Tomáš Ebendorfer z Haselbachu zdržoval se r. 1433 a 1434 v Praze jako vyslanec sněmu baskilejského; ten napsal kroniku a v ní doslova: „Zpovědníka také manželky své, Jana, mistra v bohosloví, rozkázal král Václav ve Vltavě utopiti, nejen z té příčiny, že řekl, že jména králova hoden jest ten, kdo dobře vládne, a jak se praví, poněvadž se zdráhal porušiti pečeť zpovědní.“ (Rukopis Tomáše Ebendorfera nalezl Pálecký roku 1849 ve dvorní knihovně ve Vídni.) - Hle, svědek kritický. Neopomíjí rozlišovati mezi tím, co je jisté, co se dá svědky dokázati, a mezi tím, co se pouze vypravuje. - Pravá pohnutka mučednické smrti Jana Nepomuckého - že odepřel vyžraditi zpověď královny Žofie - nebyla-li za živobytí krále Václava známa, byla pochopitelně ze strachu před ním zatajována; po jeho smrti pak přišla v obecnou známost prostřednictvím královny nebo důvěrníků králových.

4. Kronika bývalého kláštera Zlatokorunského pocházející (dle Frinda) z roku 1432 uvádí: „L. P. 1393, v den sv. Benedikta, utopen jest doktor Johánek, děkan pražský . . . pochován jest v kostele pražském, stkví se zázraky; proto učiněna jest mříž dokola.“

5. Pavel Židek, kanovník svatovítský, napsal r. 1471: „Když měl (král Václav IV.) zlé domnění do své paní, a ona se zpovívala doktoru Johánkovi . . . přišel k němu král, aby mu pověděl, s kým ona hříšně obcuje; a když děkan nechtěl mu nic praviti, kázal ho utopiti. Potom přeschla řeka, a když lidé pro mlýny chleba neměli, počali proti králi reptati.“

6. Nejstarší zprávy udávají jako rok smrti Janovy 1393 anebo roku vůbec neudávají. Na př. Jan Skála, biskup olomoucký († 1555), napsal spis: „Historia regni Bohemiae“ v němž na str. 144 líčí krále Václava, jak byl v hampejzu častěji přistižen a že si zavolal Jana kněze, který zpovídal královnu, a vyzvídal na něm a že kázal Jana utopiti. Rok však neoznačil. Královnu jmenuje „Johannou“, ač ta zemřela r. 1386. Koncem století XV. stal se omyl, co se týče roku smrti Janovy. Omyl se udál takto: Svatovítský děkan Jan z Krumlova vedl deník či zápisník, v němž stručně zapisoval práva a povinnosti kapitoly a důležité události. Deník se nazýval: „Diarium metropolitanae ecclesiae“. Jan z Krumlova napsal shora:

1383 *Johanco de (Duba) Pomuk sumerus de ponte, decretorum doctor* t. j.: „Johánek z Dubu (opraveno: Pomuk), sho-

zený s mostu, dekretů (t. j. církevního práva) doktor.“

Deník ten obsahuje více nesprávných údajů. Jan z Krumlova upozoroval asi omyl, opravil údaj v první řádce, přetřhl slovo „Duba“, napsal tam „Pomuk“, ale zapomněl opravit i zároveň rok 1383 ve správný rok 1393. V tomto nesprávném zápise jest hledati klíč k dalším omylům a zmatkům. Kronika Žitavská, sepsaná kolem r. 1480, udává též nesprávně rok 1383.

7. Svatovítský děkan Václav z Volfenbumbu opatřil roku 1530 mříži u hrobu Jana Nepomuckého novou desku s nápisem. Beze vší pochyby četl záznam Jana z Krumlova v deníku o roku 1383 a dle něho dal na desku napsati tato slova: „Nábožný (Venerabilis) v Bohu kněz a mistr, Jan z Nepomuku, kanovník tohoto kostela, zpovědník královnin, protože jest tajnost zpovědi vězením a mukami trápený vyjeviti nechtěl, na rozkaz Václava IV., císaře a krále českého, s mostu pražského utopený, zázraky od Boha oslavený, tuto pochován leží l. P. 1383.“ Obnoveno 1621.

8. Kronikář Václav Hájek z Libočan napsal roku 1541 kroniku, v níž se nachází více omylů; na příklad ztotožňoval Jana Očka z Vlašimi s Janem z Jenštejna. Nelze zapřít, že tam, kde neměl zpráv, psal dle svého domyslu, a že popisoval podrobnosti, které činily kroniku jeho sice zajímavou, ale od pravdy často vzdálenou. Není spravedlivě, Hájkovi ve všem upírati pravdu a prohlašovati ho arcilhářem, ale také nesmí mu býti přikládána víra bez přísné kritiky historické. Hájek neuměje si srovnati, proč rok smrti Jana Ne-

pomuckého uveden je tu 1383, tu 1393, počal mluvit v kronice své na místě jediného utopeného kanovníka o dvou utopených kanovnících, o Janu Nepomuckém, utopeném r. 1383 pro zpovědní tajemství, a o Janu či Johánku z Pomuku, utopeném roku 1393 pro potvrzení opata kladrubského. Z jedné historické osoby vytvořil dvě osoby a každé z nich přidal údaje, které vzal ze života jednoho a téhož Jana Nepomuckého.

Napsal na str. 553: „Roku (1383) Václav Král oddal se na velké neřády...“ A na str. 356: „Roku (1393) Král Václav povolal k sobě sufragána arcibiskupova, jemuž bylo jméno doktor Johánek, a ptal se ho, proč jest směl to učiniti a potvrditi na opatství kladrubské Albrechta...“ a pak vypravuje o utopení Janově.

9. Tento omyl Hájkův přecházel pak ze spisu do spisu a zevšeobecněl. První životopis Jana Nepomuckého vydal roku 1641 Jiří Plachý T. J. latinsky, česky a německy. Je příliš stručný a bez udání roku smrti. - Obširnější životopis napsal Jan Dlouhoveský, jemuž snad byl v této práci nápomocen Tomáš Pešina z Čechorodu. Tento životopis je v podstatných věcech správný. - Bohuslav Balbín T. J. použil tohoto životopisu a malebně, básnicky vyličil oba Jany. Dílo toto vyšlo roku 1680 jako dodatek *Acta Sanctorum* s poznámkami od Daniele Papeprocha S. J. a pak v knize: *Bohemia sancta*, 1682, str. 74-113. Rok smrti Jana Nepomuckého je opět udán 1383.

10. Blahořečení a svatořečení. Dne 15. dubna 1719 byl u přítomnosti přísedících

svědků otevřen hrob Jana Nepomuckého; nalezena kostra s lebkou; jazyk nalezen neporušený k velikému úžasu všech. Přísežní znalcové Dr. Löv z Erlsfeldu, 71 letý, profesor vědy lékařské, Dr. Jan Puchmann, 55 letý lékař a j. uznali, že jazyk nemohl přirozeným způsobem bez zázraku zůstat neporušeným. Po důkladném vyšetřování byl Jan Nepomucký od apoštolské Stolice prohlášen za blahoslaveného.

Dne 27. ledna 1725 byl jazyk znovu vyšetřován, při čemž jazyk podivuhodně nabíhal a červenal; tentýž Dr. Löv popřel každou stopu balsamování a prohlásil, „že žádný člověk nemůže pochybovati, že zachování tohoto jazyka jest velikým zázrakem“. Na základě těchto zázraků a dvou jiných zázraků, totiž okamžitého uzdravení levé, zcela suché ruky Terezie Krebsové z Mostu r. 1701 a vysvobození Rosalie Hodánkové ze Strakonice od utopení r. 1718, byl Jan Nepomucký dne 19. března 1729 prohlášen za svatého. Kniha Balbínova v Bollandenových „Acta Sanctorum“, kde byl nesprávný rok 1383 uveden, stal se podkladem při procesu beatifikačním i kanonisačním. Legenda není předmětem víry; předmětem víry je definice kanonisační a v té není zmínky o roku. Omyl v roku tu nerozhoduje.

Podstatný obsah listiny kanonisační zní: „Zpovědník české královny za času krále Václava IV., Jan Nepomucký, pro zpovědní mlčelivost utopený, v chrámu sv. Víta pohřbený, a roku 1719 z hrobu vyzdvižený, jest mučedníkem Božím, jenž

oslaven byl zvláště neporušeným jazykem svým a prohlašuje se za svatého.“ Ostatně kdyby byl Jan Nepomucký zemřel pro pouhé potvrzení opata kladubského, stačilo by, aby mu byl přiznán titul mučedníka za hájení církevních práv. (Sv. Tomáš Bekket, arcibiskup kanterburský, byl r. 1170 zavražděn, že hájil církevních práv, a později za svatého prohlášen. K osobě ve hrobě u sv. Víta pochované nesla se stále zbožná úcta lidu, o hrobu tom mluví s úctou nejen katolíci, ale i husité XV. století; jazyk této osoby byl shledán neporušeným a tato osoba byla prohlášena za svatou. (Viz Dr. Jan Sedlák: Mistr Jan Hus, str. 55.) A to je nezvratná pravda, které odpůrci vyvrátiti nemohou.

11. Roku 1752 nalezen byl ve Vatikáně v Římě spis, ve kterém Jan z Jenštejna r. 1393 činí žalobu na krále Václava IV., a tu otázka o smrti Janově opět byla přetřásána. Augustinian Eliáš Sandrich v Praze II. (jinak také Athanasius a s. Josepho nazývaný) a piarista Gelasius Dobner, otec českého dějepisu („Vindiciae sigilli confessionis divi Joannis Nep.“, Pragae, Viennae, 1784) důmyslně prozkoumavše kroniku Hájkovu a oddělivše zrní od plev, poznali historický omyl, jímž rozpoltěna byla osoba Jana Nepomuckého ve dvě osoby, od sebe zdánlivě odlišné, a prohlásili, že rok utopení sv. Jana Nepomuckého je 1393, nikoliv 1383. A Palacký (Dějiny III. 285) napsal: „Otázka, byl-li generální vikař doktor Jan či Johánek z Pomuk či z Nepomuka - jedna a táž osoba, co Jan Nepomucký,

který od papeže Benedikta XIII. dne 19. března 1729 vyhlášen byl za svatého, již od XVIII. století dala příčinu ke sporům... Zdání však, které hájil Gelasius Dobner před stolicí soudné kritiky, dle uznání našeho, vždy dobře obstojí.“ Svátek sv. Jana Nepomuckého, 16. května.

BL. MARKÉTA UHERSKÁ odmítla ruku polského knížete Boleslava Zbožného i vdovce Karla Sicilského, protože byla učinila slib ustavičného panenství. Postila se přísně, zvláště den před přijímáním Svátosti. Ráda držela plátno, jehož se užívalo při sv. přijímání, aby se zamezilo zneuctění svaté hostie. Od svého 7. roku nosila cilicium. Později vstoupila do kláštera. Zemřela r. 1271. Svátek 18. ledna (nebo 28. ledna).

MIKULÁŠ UHERSKÝ (Nikolaus Ungarus), františkán, byl r. 1369 od rozkolníků ve Vidinu v Bulharsku zabit. Památka 12. února.

Sv. AUGUSTIN GAŽOTIČ narodil se kolem r. 1160 v Trogiru u Splitu v Dalmacii ze slovanských rodičů stavu šlechtického. Otec se jmenoval Mikuláš Gažotič, matka Drahoslava. Augustin vstoupil do řádu sv. Dominika a proslavil se jako dokonalý řečník. R. 1304 byl ustanoven biskupem záhřebským v království chorvatském. Město Záhřeb i celá diecése byly zpustošeny loupežnými výpravami divokých Tatarů. Biskup Gažotič dokončil nejprve stavbu stoličného chrámu a opravoval pak jiné svatyně. Vystavěl v Záhřebě klášter dominikánský; dbal o zvelebení církevní kázně. Sám žil prostě a konal své cesty po diecési pěš-

ky. Ale šlechticové chorvatští si počínali násilnický, sužovali lid, uchvacovali statky církevní. Nejhuře si počínali chorvatský bán Mladen Šubič; ten sesazoval opaty i církevní hodnostáře o své újmě, přivlastňoval si jmění církevní a provozoval loupeže. Napomínáním biskupovým pohrdal. O málo lépe si vedl král Robert. Proto, když král neapolský pozval Augustina, aby se ujal správy biskupství nocerského v Apulii, Augustin Gažotič pozvání vyhověl a po 18 letech biskupského úřadování v Záhřebě odebral se do Nocery. V diecési ovšem měl více mohamedánů než křesťanů, ale jal se tam s novou silou pracovat k rozkvětu náboženského života. Zemřel r. 1329 (dle St. již r. 1323). Svátek 3. srpna.

Sv. HEDVIKA narodila se r. 1172 na hradě Andechs u jezera Ammerského, v Bavorsku. Rodiče její byli hrabě Berthold a Anežka, dcera míšenského markraběte. Sestra Hedvičina byla Gertruda, pozdější manželka uherského krále Ondřeje a matka sv. Alžběty Duryňské. Hedvika byla vychována v klášteře kicingenském; prospívala učením i bázní Boží. Později se provdala za Jindřicha, syna slezského knížete Boleslava.

Lid slezský lpěl ještě na obyčejích pohanských, duchovenstvo bylo málo vzděláno; rovněž kníže. Hedvika naučila zprvu manžela modlitbám i pravdám náboženským. Poté snažila se uvésti dvořanstvo na cestu bohabojnosti. Sama se naučila jazyku polskému a předřikávala služebnictvu modlitby a články víry, až si je vštíplili v paměť. Stará služka Leandrie

měla špatnou paměť a nemohla se naučit Otčenáši. Konečně jí Hedvika nařídila, aby léhala v komnatě její a aby i za noci říkala, co si z Otčenáše zapamatovala; řekla jí: „Tys již stará, nechci, abys snad zemřela neumějíc ani modlitby Páně!“ Hedvika svou dobrotivostí naklonila si srdce dvořanstva a lidu polského, který proti cizincům, a zvláště proti Němcům byl nevraživý.

Byla milosrdna k lidem trpícím. V poleďne častovala zpravidla třináct neduživců, jež nazývala „svými milými hosty“, obsluhovala je sama, dávala jim nejlepší pokrmy a teprve když chudí byli nasyceni, zasedla za stůl a požívala pokrmů nejšpatnějších, takže panoši říkali: „Raději chceme býti žebráky, než společníky stolu vévodčina.“ Masa a krmí kořeněných nejídala nikdy. Když dlela na hradě Lánu (nedaleko českého pomezí), sbírala hojivé byliny, ze kterých připravovala léky pro nemocné chudáky. O služebnictvo se starala jako matka; onemocněl-li kdo z nich, ošetřovala ho jako vlastní dítě a někdy i celou noc ztrávila u něho.

Manžel Hedvičin byl muž nábožný, spravedlivý a dobročinný. Zásluhou obou manželů zavládla nejen na dvoře knížecím, ale i v celé zemi kázeň křesťanská. Ze šesti dětí narozených zůstaly na živě tři: Jindřich, Konrád a Ketruda. Hedvika je vedla k bázni Boží. Učila je znáti a milovati Boha, konala s nimi domácí pobožnosti, vodila je na služby Boží, modlila se za ně a vedla je k milosrdné lásce k bližnímu. Brala je s sebou do chatrčí lidí chudých a nemocných. Starala se o si-

rotky; založila ve Vratislavi sirotčinec a dávala chudým dívkám slušnou výbavu. Oba manželé založili velký počet chrámů, klášterů a dobročinných ústavů, na př. na Zlaté Hoře, ve Vratislavi, v Lemberku. Nejznamenitějším dílem Hedvičiným byl panenský klášter třebnický (3 míle na sever od Vratislavě). Hedvika vyprosila na manželu, aby dokud klášter se stavěl, nikdo pro zločin nebyl na hrdle trestán, nýbrž aby trest si odpykal prací při stavbě kláštera. Mnichové blízkého kláštera cistercienského luběžského lili zvony a olověné desky na střechu chrámovou. Klášter byl dostavěn po patnácti letech stavby, r. 1218, a do kláštera byly uvedeny řeholnice cistercienské. V tomto klášteře byla vychovávána blahosl. Anežka Přemyslovna.

Hedvika si umínila, že ostatek svého života ztráví ve zdrželivosti a v přísné odříkavosti. Po porodu šestého dítěte, roku 1209, složili oba manželé slavný slib, že budou až do smrti žíti v dobrovolné zdrželivosti, a aby slibu tomu snáze dostáli, smluvili se, že budou žíti od sebe odloučení. Jindřich si dal vystřihnouti pleš po způsobu duchovních na osvědčení, že se odřekl světa, a nosil dlouhé vousy, odkudž dostal jméno „Bradatý“. Hedvika se odebrala do Třebnice, kde se s malým dvořanstvem ubytovala ve zvláštním domě vedle kláštera. Na těle nosila spodní roucho žiněné; neodpočívala na pohodlném loži; peřin neužíla ani v zimě. Do chrámu Páně chodívala bosa, i v dešti, i v sněhu; střevice nesla pod pažďí, aby je mohla rychle obouti, kdyby se měla setkat s ně-

jakou osobou vznešenou. Její sebezapírání bylo tak přísné, že syn její Jindřich říkal: „Nijak nemohu přiměti matku, aby se v kajících skutech mírnila.“ A manželka Jindřichova říkala: „Znám život mnohých dokonalých lidí, ale nikdy jsem neviděla nebo nečetla o takové odříkavosti, jakou vídám u své tchyně.“

Dcera Hedvičina Ketruda si znechutila svět, když falckrabí Ota Vittelbašský, jenž se ucházel o její ruku, přišel o život. Vstoupila do kláštera třebnického. - V Uhrách se vzbouřila domácí šlechta, povraždila cizince a s nimi i královnu Ketrudu, sestru Hedvičinu, matku svaté Alžběty. Také ve Slezsku se chystala bouře. Domácí obyvatelstvo se jitřilo proti německým cizincům. Obapolné nepřátelství rozdvajilo i syny Hedvičiny: Jindřich nadřžoval Němcům, Konrád přál domácímu obyvatelstvu slovanskému. V bitvě Konrád byl poražen a ztratil život. Mezi členy panovnického rodu polských Piastovců byly ustavičné rozmišky. Manžel Hedvičin Jindřich Starší byl povahy bojovné. Hedvika ošetřovala těžce raněného manžela po tři měsíce; brzo poté Jindřich Starší byl zajat od Konráda Mazovského a zavezen na hrad Plock. Hedvika se odvážila daleké cesty do Mazovska, nedbajíc tuhé zimy; dorazila šťastně do Plocka a vymohla propuštění manžela na svobodu. Ale ani poté nedovedla umírniti bojovnosti manželovy. Jindřich Starší zemřel r. 1238.

Ovdovělá Hedvika měla vřelé účastenství s osudy svých příbuzných. Ale osudy ty byly většinou smutného rázu. Při

smrti své neteře Alžběty Duryňské (roku 1231) Hedvika netruchlila; řekla: „Nad takovou smrtí nesmíme truchliti, nýbrž máme se radovati, že Bůh ji k sobě povolal.“ Hedvika obdržela na památku závoj Alžbětín, který pak až do konce života nosila. Dočkala se r. 1235 radosti, že Alžběta byla prohlášena za svatou. - Již od roku 1224 Mongolové a Tataři činili výpravy do zemí evropských. Přivalili se do Haliče a do Velkopolska. Ve Slezsku zavládlo zděšení. Na Dobrém Poli (německy Wahlstatt u Lehnice) strhla se roku 1241 bitva, strašlivá, krvavá. Křesťané byli přesilou nepřátel přemoženi, kníže Jindřich, syn Hedvičin, padl. To byla poslední a nejtěžší rána, která Hedviku stihla. Od té doby Hedvika se připravovala na smrt. Zemřela dne 15. října 1243. Slaví se 17. října.

Sv. HEDVIKA, dcera uherského krále Ludvíka, manželka Jagellona Litevského, královna polská, dobrotivá matka chudých, zemřela roku 1399, majíc teprve 28 let. Žila tak bohumile, že byla ihned po smrti uctívána jako svatá. Památka 8. srpna.

Bl. KUNHUTA (Kunigunda, Cingua, Kunka) dcera uherského krále Bely IV. provdala se, jsouc patnáctiletá, za polského krále Boleslava V. Žádala ho, aby s ní žil ve zdrželivosti. Boleslav slibil, že po dobu jednoho roku šetřiti bude zdrželivosti. Avšak když později opakovala svou žádost, král se rozhněval; také lidé ji domlouvali, aby se snad nestala příčinou hříchů manželových. Boleslav dal Kunhutě i zpovědníkem připomenouti, že je

1. Sv. Antonín uzdravuje dítě 2. Sv. Antonín přijímá řádové roucho

k manželské povinnosti zavázána. Když Kunhuta neustala ho prositi, řekl jí: „Voliím s tebou svorně žiti a nikdy více nebudu ti obtížným“. A v tomto slibu král věrně stál po celý život, odkud v dějinách nazván jest „Boleslavem Stydlivým.“ Po smrti krále Boleslava vdova Kunhuta rozdala všecken svůj majetek chudým a vstoupila jako její sestra ovdovělá Jolantha, do kláštera klarisek, a to v St. Sandczu. Jsouc vzorem nábožnosti a trpělivosti, žila velmi přísně, bičovala se, chodila vždy bosa. Když jí zpovědník přikázal nositi střevíce, nosila je, ale dříve z nich odtrhla podešve. Za pokání jí bylo uloženo, na veřejné ulici seděti s těmi střevíci. Pokání vykonala pokorně, ale od zvyku choditi bosa neupustila. - Ze života jejího je pamětihodno, že nalezla solné doly v Bochně. Zemřela r. 1292. Svátek 14. července.

BL. JOLANTHA (či *Helena* u Poláků), dcera uherského krále Bely IV., sestra bl. Kunhuty provdala se za vévodu kališského; manželství bylo šťastné; všechny dítky byly vychovány bohabojně. Po smrti manželově se uchýlila do kláštera klarisek ve Hnězdně (podle *K* v Krakově a později v Sandczu). Zemřela r. 1298. Svátek 11. (nebo 16.) června nebo i 6. března.

Sv. ČESLAV narodil se roku 1180 na zámku Lance u městyse Kamiene v Polsku z urozených rodičů. Otec se jmenoval Eustach Odrovous, matka Božena. Bratr Česlavův se jmenoval Jacek (Hycinth). Oba bratři studovali v Krakově, snad také v Praze, pak v Paříži a v Bologni. Oba zachovali ve studiích zbožnou

mysl a čistotu srdce. Kdykoliv na Česlava doráželo smyslné pokušení, říkával si: „Odolej, Česlave! Odolej této vášni! Nebezpečný je med, je-li prudkým jedem otráven“. - Když se bratři vrátili z ciziny, byli vysvěceni na kněze a byli od bl. Vincence Kadlubky, biskupa krakovského, ustanoveni kanovníky v Krakově.

Česlav se stal po nějakém čase kanovníkem v Sandoměři. Důchodů svých používal na podporu pacholíků z chudé šlechty na školách. Žil bohabojně. Církevní hodinky o něm dí: „Vedl život neúhonný a čistý a lekal se nejen hříchu, ale i pouhého stínu hříchu.“ Roku 1220 oba bratři se odebrali s krakovským biskupem Ivonem (také Konski nazývaným), nástupcem bl. Vincence Kadlubky, do Říma. Tam poznali sv. Dominika. Bratrům se zalíbil nový řád dominikánský i vstoupili do něho. Sám sv. Dominik je přijal a řeholním oděvem oblekl. Česlav i Jacek se učili v Římě klášterní kázni. Česlav říkával: „Mou povinností je poslouchati a nikoliv rozkazy představených zkoumati.“

Vracejíce se z Říma, zastavili se v Březách v Korutanech a založili tam klášter dominikánský. Česlav odešel do Čech a se svolením krále Přemysla Otakara I. založil klášter dominikánský zprvu na Poříčí u Prahy. Odtud pak vycházel do krajů českých i polských, aby kázal slovo Boží. Podle podání přijal Zdislavu do třetího řádu sv. Dominika. Také byl zpovědníkem sv. Hedviky, vévodkyně slezské. Žil sebezapíravě, byl pilen modlitby a rozjímání. Pozdě do noci klekával před nej-

světější Svátostí. Zemřel 15. července 1241. Svátek 26. (či 16.) července.

Sv. HYACINTH (Jacint, Jacek) narodil se r. 1183 na zámku Lance u městyse Kamiene v Polsku z urozených rodičů, Eustacha Odrovousa a matky Boženy. Měl bratra Česlava. Oba bratři studovali v Krakově, snad také v Praze, pak v Paříži a v Bologni. Oba zachovali ve studiích zbožnou mysl a čistotu srdce. Když se vrátili z ciziny, byli vysvěceni na kněze a od bl. Vincence Kadlubky, biskupa krakovského, ustanoveni kanovníky v Krakově. Hyacinth čítal rád životopisy svatých a snažil se připodobňovati se jim. Také jej krásnila něžná úcta k Matce Boží.

Roku 1220 se odebrali oba bratři s krakovským biskupem Ivonem do Říma. Tam poznali sv. Dominika a vstoupili do jeho řádu. Sám sv. Dominik je přijal a oblékl. Jacek i Česlav učili se v Římě řeholní kázni. Vracejíce se z Říma, zastavili se v Korutanech a v Březách založili klášter dominikánský. Hyacinth založil pak klášter v Olomouci a snad i ve Znojmě. Pak se usadil v Krakově, založiv tam kolem r. 1213 klášter dominikánský. Z Krakova se odebral na apoštolské cesty a založil dominikánské kláštery v Kamíně, v Královci, v Gdaňsku, v Kodani a j. a byl od druhého generálního představeného bl. Jordána ustanoven provinciálem provincie polské. Apoštolské cesty své konal pěšky, bez peněz, živ jsa z vyžebřaných almužen, a odpočíval na holé zemi. Nejraději meškával ve chrámech, kde často na tvrdé dlažbě spával opřen v oltář. Byl

otcem chudých, a lid si ho vážil jako muže svatého.

Na svých cestách přišel Hyacinth až do Kyjeva na Rusi; tam uvedl do lůna Církve katolické zástupy rozkolníků, kázal neúnavně v kraji maloruském. Dopsal papeži, jak by se měly upravit a uspořádati církevní poměry v zemi ruské. Na druhé cestě vnikl pryč Hyacinth až do Asie. Vrátiv se do Krakova, připravoval se na křesťanskou smrt. Dne 14. srpna 1257 řekl prorocká slova: „Prosil jsem Pannu Marii za milost, abych zemřel v její svátek. Zítřka se s vámi rozloučím. Na památku zůstavuji vám slova, která řekl sv. Dominik umíraje: Setrvejte v chudobě, pokoře a čistotě.“ Zemřel 15. srpna 1257. Nazývá se apoštolem severních národů. Svátek sv. Hyacintha, patrona polského, 16. srpna.

Bl. SALOME, dcera vévody v Krakově a v Sandoměři. Provдалa se za Kolomana, pozdějšího krále chorvatského. Koloman padl r. 1235 ve válce proti Mongolům a Salome se věnovala službě Boží a péči o chudé. Vstoupila do kláštera v Závihošti; skvěla se ctnostmi a zemřela ve stáří 67 let r. 1269. Svátek 17. listopadu.

Bl. GERLAND, nazývaný „Jan z Polska“ byl pryč řádovým rytířem - žil ve XIII. stol. Uctívá se v Calatagironě na ostrově Sicilii. Svátek 18. června.

Sv. SADOK, misionář, byl od Tatarů v klášteře sandoměřském zavražděn se 41 společníky r. 1260. Svátek 2. června.

Bl. BRONISLAVA narodila se kolem r. 1219 v Kamieni v knížectví opolském ve Slezsku. Pocházela ze šlechtického pol-

ského rodu Odrovousů. Bl. Jacek a Česlav byli její bratřanci. Bronislava, jsouc 16 letá, vstoupila do panenského kláštera premonstrátského na Zvěřinci u Krakova. Zapírala tělo tuhými posty, žíněným rouchem a bičováním. Zemřela dne 29. srpna 1259. Svátek 3. září (nebo 29. srpna).

Bl. JAN PRANDOTA pocházel z rodu Bialačovských a Odrovažských, byl příbuzný bl. Jacka a Česlava a Ivona Odrovaže; narodil se v polské vesnici Boleslavě; byl ustanoven biskupem v Krakově. Jan vyobcoval knížete Konráda Mazovského z Církve, protože rušil její práva. Zahnal flagellanty. Jeho podivuhodná svatost a bezúhonnost mravů byla každému známa. Byl nazýván otcem chudých. Zemřel r. 1162 (podle *St* 1266). Svátek 21. září.

Bl. VINCENC KADLUBKO, biskup krakovský, uvedený v životopisech Česlava a Jacka, zemřel před r. 1220. Svátek 2. února (nebo i 9. října).

Bl. GASTOLD (nebo *Petr Gastold*), biskup polský, byl r. 1349 od Tatarů zabít; svátek 24. května.

Bl. ISAIŠ BONER, Polák, narodil se v Krakově, byl poustevníkem augustiniánem v Kaziměři, v předměstí krakovském. Postil se, žil přísně, spával na holé zemi; z předměstí chodíval bos i za zimy do kostelů krakovských. Zemřel kolem r. 1381. Svátek 8. února.

Ct. STANISLAV ZE BZEŠCE, františkán ve Lvově, † r. 1343; památka 24. května.

Bl. JAKUB ZE STŘEPARU, představený kláštera františkánského ve Lvově, později biskup haličský (biskupské sídlo

bylo r. 1414 z Haliče přeloženo do Lvova); zemřel r. 1411. Svátek 11. září.

Ct. VASILKO (Vasilij), kníže rostovský, pro víru zajat od Mongolů; r. 1238 usmrčen. Památka 4. března.

Ct. ALEXANDER NĚVSKÝ, velkokníže ruský, porazil Švédy, Litvany; na konec přijal roucho mnišské a zemřel kolem r. 1263. Památka 23. listopadu.

Ct. DANIEL ALEXANDROVIČ, syn Alexandra Něvského, kníže moskevský, byl panovníkem dobrým, činil pokání. Zemřel r. 1303. Památka 4. března.

Ct. JIŘÍ VSEVOLODOVIČ, kníže vladimírský, byl nábožný, pečoval o kostely a kláštery. Zemřel r. 1238 v bitvě s Tatary. Rusové ho ctí jako mučedníka 4. února.

Sv. ALEXEJ (Alexius), metropolita kyjevský, slynul svatostí tak, že pověst o něm se rozšířila až do Cařihradu. Kopal si sám svůj hrob. Zemřel r. 1364 (či 1378?) *K* dodává, že Alexej, vyučiv se jazyku řeckému, přeložil Nový zákon z řeckého na jazyk slovanský. Svátek 12. února.

Sv. PETR narodil se ve Volyni; byl dovedný malíř; stal se metropolitou kyjevským se sídlem ve Vladimíři Volyňském; později přeložil své sídlo do Moskvy. Obcoval přátelsky s dominikány na Litvě i s papežskými vyslanci. † r. 1326. (Podle *St* však po r. 1364, neboť uvádí se jako nástupce Alexeje.) Svátek 21. prosince.

Sv. SERGIJ RADONĚŽSKÝ (Radoněž je vesnice u Moskvy) pocházel z rodiny bojarů Rostovských. Narodil se kolem r. 1318 a obdržel při křtu jméno Bartoloměj. Ve věku jinošském složil řeholní sliby a přijal jméno Sergij. Uсадil se s bratrem

Štěpánem na samotě v Makovici blíže Chotkova. Kolem nich povstala družina mnichů. Kromě Makovického kláštera zřízeno ještě 90 nových klášterů, které pěstovaly kulturu v Moskevských lesích. Makovický klášter se nyní nazývá „Troickaja lavra“. Sergij uposlechnuv rozkazu biskupova, dal se vysvětit na kněze a přijal úřad hegumena čili představeného. Žil přísným životem asketickým, řídě se předpisy sv. Vasil Velikého a sv. Theodora Studity. Nikdy neměl pokušení, co se týče jídla nebo žen. Pracoval se svými mnichy těžce, aby se uživil.

Často zjednal mír mezi vládčivými knížaty. Nerad dával požehnání pro válku. Jen jednou se tak stalo. Tataři útočili na Rusko. Kníže Dimitrij prosil Sergije o požehnání. Sergij odpověděl: „Nebudíž zbytečně prolévána lidská krev! Dej raději útočícím Tatarům čest a zlato, snad se tím spokojí.“ Dimitrij: „Jde o obranu pravoslavné víry.“ - „Když tomu tak jest“, odpověděl Sergij „jdi do boje, Bůh ti pomůže!“ Moskevská vojska zvítězila, Tataři byli poraženi. Den osmého září, den bitvy Kulikovské, je dnem zrození velkého Ruska.

Sergij seznal, že se blíží konec jeho života, přestal mluvit. Jen ještě rozkázal, aby byl pohřben na hřbitově mezi chudými, nikoliv v chrámě. Zemřel dne 25. září 1392. „Sergij stal se původcem tak zvaného vnitřně-asketického směru ruské mystiky; hrdinný světec, ruský František z Assisi je symbol věřícího zbožného Ruska. Ze všech ruských svatých je Sergij duchovně nejbližší a nejpochopitelnější zá-

padní katolické mentalitě.“ (Valerij Vilinský.) Svátek 25. září.

Sv. JAN, *Antonín* a *Eustach* (Ostach) nazývali se přede křtem: *Mihlejš*, *Kuklejš* a *Nizilo*. Byli komorníky litevského knížete Olgerda; pro víru křesťanskou byli kolem r. 1328 oběšeni ve Vilně. Svátek 14. dubna.

Ct. LAZAR, zakladatel kláštera muromského, † r. 1391. Památka 24. března.

ŠTĚPÁN CHRAP, věrověst a biskup Permjakův, plemene čudského v knížectví moskevském, † r. 1396; památka 26. dubna.

Ct. JAKUB, biskup rostovský, skvěl se sice všemi ctnostmi, ale nepřátelé přece roznítili pomluvami lehkověrnou láji, která se shlukla a Jakuba oslepila. Jakub se usadil u jezera Nera a kolem něho se shromáždili žáci, vystavěli si chatky podobné jeho chatce, a tak učiněn počátek kláštera. Jakub zemřel r. 1392. Památka 27. listopadu.

61. HUSITSKÉ HNUTÍ V ČECHÁCH

V Čechách následovala po zlatém věku doby Karlovy doba náboženských sporů, které podrývaly sílu národa a přivedly jej na pokraj záhuby. Náboženský život tehdejší doby vyžadoval opravy nejen v Čechách, ale i v jiných zemích; rozkol západní působil zhoubně na kázeň a mravnost duchovenstva i lidu. Avšak při hlásání oprav a reform je třeba rozlišovati víru a život dle víry. Víry reformovati nelze;

ale život dle víry reformovati nejen možno, ale bylo vždy snahou horlivých papežů, biskupů, kněží a věřících. Reformátoři, kteří zůstali na půdě církevní, byli na př. sv. Bernard, Dante († 1321), řády sv. Dominika a sv. Františka, Gerson († 1429), v Čechách pak Konrád Waldhauser († 1369), Milič z Kroměříže († 1374), a hluboký myslitel Tomáš ze Štítného († 1400).

Když některý z horlivců však chtěl reformovati i víru, obyčejně tím vyvolal bouře a války náboženské a připravil národu neštěstí. Tuto cestu reformy nastoupili valdenští a albigenští (§ 56), Arnold z Brescie († 1155), Viklef († 1384), Hus († 1415) a později Savonarola († 1498) a Luther († 1546). Viklef byl profesorem na vysokých školách v Oxfordu. Učil, že Písmo svaté je jediným pramenem víry, zavrhoval oběť Mše svaté; učil, že kněz, je-li ve stavu hříchu, nemůže žádných úkonů kněžských platně vykonávat; učil dále, že Bůh určil díl lidí už od počátku k věčné blaženosti, druhý díl pak k věčnému zahynutí. Jeho bludy došly velké obliby u Jana Husi.

Mistr Jan Hus narodil se kolem roku 1370 v Husinci; byl profesorem a rektorem university v Praze; po vysvěcení na kněžství byl i kazatelem v kapli Betlémské v Praze. Rád čítal ve spisech Viklefových a přisvědčoval jeho zásadám. Brzy počal ty zásady i veřejně hlásati, nejen před svými posluchači na vysokých školách, ale i v Betlémské kapli. Měl veliký vliv na lid nejen pro nadšenou výmluvnost, ale i pro neúhonný svůj život.

Na radu Husovu král vydal r. 1429 dekret Kutnohorský, dle kterého Čechové obdrželi na universitě pražské tři hlasy proti cizincům, kteří dříve skoro výhradně vládli a kteří tímto dekretem obdrželi pouze jeden hlas. Čechové nabyli tu převahy; žel, že tím byly viklefství otevřeny brány dokořán.

Když Hus nejen veřejně zastával bludy Viklefovy, ale i odboj proti vrchnosti církevní hlásati počal, arcibiskup Zbyněk Zajíc z Hasenburka na základě buly papežské zapověděl kázati v kaplích soukromých a dal spisy Viklefovy spáliti. Hus se odvolával „od papeže špatně zpraveného k papeži, který bude lépe zpraven,“ ale arcibiskup provedl, co papežská bula nařizovala, vynesl klatbu na apelanty a jejich přívržence. Hus klatby nedbal. Vypověděl své církevní vrchnosti poslušnost a maje oporu u krále Václava IV., u jeho dvoru a u většiny mistrů vysokého učení, pokračoval ve své reformaci, která již směřovala k rozvratu nejen náboženskému, ale i sociálnímu. Odboj jeho dostoupil vrcholu r. 1412. Toho roku dal papež Jan XXIII. v zemích, kde ho uznávali za svoji hlavu, hlásati odpustky za obyčejných podmínek a za almužnu na křižácké tažení proti neapolskému králi Ladislavovi. Hus mluvil a psal ostře proti těmto odpustkům; ještě účinněji si počínal jeho přítel Jeronym. Odpustková bula čili listina byla potupně pod pranýřem spálena, prý na odvetu za spálení spisů Viklefových. I byla klatba papežská nad Husem obnovena a rozšířena na jeho přívržence. Praha a místa, kde by se Hus

zdržoval, byla stižena interdiktlem. Král Václav, obávaje se nemilých následků, dal Husovi pokyn, aby opustil Prahu.

Hus se odebral ke svým příznivcům na hrad Kozí u Tábora a na Krakovec u Křivoklátu. Ačkoliv byl suspendován, kázal k lidu, který se k němu sbíhal, o papeži a kardinálech, o vadách kněžstva, ač sám kdysi prohlásil: „Znám jisté mnohé kněze (plebanos), jimž nejsem hoden rozvázati řeménky u obuvi jejich . . . pro bohumilé jejich obcování.“ Tehdy psal některé své knihy: „Tractatus de ecclesia“, t. j. spis o církvi, do kterého přijal mnohé bludy Viklefovy; „Postilu nedělní“ slohem jadrným a jazykem ryze českým. Hus opisoval (jak dr. Jan Sedlák dokázal) z Viklefa doslovně, mechanicky, nevystihl vždy ducha vět; následkem toho jsou některé stati logicky nesouvislé, některé výrazy nevhodné, nesrozumitelné. Na př. výklad Viklefův o Anglii přenesl prostou záměnou slov na Čechy, i když záměna, jsouc anachronismem, byla nevhodná. Hus nevynikal ani jako badatel ani jako theolog a filosof.

Učení Husovo je v podstatě učením Viklefovým. Dle Husa Církev je sbor předurčených, t. j. těch, o kterých Bůh od věčnosti ví, že budou spaseni. Ostatní pak lidé, o nichž Bůh od věčnosti ví, že budou zavrženi, nejsou údy Církve, i když jsou pokřtěni, ba i kdyby papeži byli. Církev je tedy společnost neviditelná. - Papežství bylo prý zavedeno od císařů. Církev ho nepotřebuje; také není třeba poslušnosti k Církvi. - Všeliká moc církevní i světská je podmíněna stavem mi-

losti, t. j. každý, ať kněz, ať úředník pozbývá své moci, je-li ve stavu smrtelného hříchu. - Ve svátosti oltářní zůstává podstata chleba a vína. - Hus neučil po katolicku o dobrých skutcích, o odpuštění hříchů. Napsal: „Modlitba vykonaná ve hříchu smrtelném netoliko není užitečná, nýbrž je škodlivá.“ - Princip oprávněného majetku soukromého tkví ve stavu milosti Boží. Člověk ztrácí smrtelným hříchem právo na majetek po ten čas, ve kterém trvá ve svém hříchu.

Čechové byli všude rozhlašováni jako kacíři, a proto na popud krále Zikmunda, bratra Václava IV., Hus byl vyzván, aby se odebral na všeobecný sněm církevní do Kostnice, aby tam dokázal svou pravověrnost a aby svůj spor s církevní vrchností urovnal. Hus už dříve se dovolával církevního sněmu a proto byl srozuměn; vydal vyhlášku o té věci, ve které napsal: „A budu-li shledán ve kterém bludu anebo ve kterém kacířství, neodmlouvám, jako bludný, jako kacieř utrpěti.“ Zikmund vydal Husovi ochranný list, který jej měl zabezpečiti na cestě před násilím a obtížemi. Doprovázen třemi českými pány dostavil se Hus na sněm do Kostnice. Přibyl do Kostnice dne 3. listopadu 1414. Proti výslovnému zákazu konal ve svém bytě bohoslužby, při nichž šířil bludy Viklefovy. Po třech týdnech svobody začalo vyšetřování a proto byl v klášteře uvězněn. Ze žalob a spisů jeho bylo vyňato více bludných vět. Hus prohlásil, že se podrobí sněmu, ale teprve, až bude poučen; chtěl, aby mu sněmovníci dokázali, že články jeho jsou bludné.

Ale k tomu sněm nemohl dáti souhlasu, protože v tom požadavku byla popřena autorita sněmu, jakožto nejvyššího soudu ve věcech víry. Sněm nemohl a nechtěl se s Husem příti, anebo poslouchati jeho reformní řeči, nýbrž měl úlohu souditi Husovu nauku. Protože namítal, že je v tomto znění nenapsal, byly třikráte upravovány, byly srovnávány s jeho rukopisem; i nemohl se dále vymlouvati a nezbývalo mu než odvolati bludy. „Nelze zapíráti“, píše Palacký, „že sbor i tenkrát něčeho neobmeškal, cokoliw naň jen slušelo, aby wrchu přisnosti vyhnauti se mohl... Usilováno tedy znova, dobrotau, přisností, přemlouváním i hrozbami nawésti Husa, aby wrátil se ke poslušenství... Sbor, neměl-li jemu přisvědčiti a dáti se od něho poslze i mistrowati, musel konečně přikročiti k odsauzení jeho, jak toho žádali zákonowé církve“. Palacký, Dějiny III. č. 1 str. 225.

Hus písemně prohlásil, že odvolati nemůže; a byl prohlášen za kacíře, byl degradován a světské moci k potrestání odevzdán. Zákon německého císaře Bedřicha II. (z roku 1231) ukládal na kacíře trest smrti upálením a byl v platnosti i v Čechách. Rozsudek zněl ve výtahu takto: „Jan Hus, zjevný, nenapravitelný, tvrdšíjnj kacíř, jehož bludy už před časem Církvi byly odsouzeny, a jenž hlásal odboj a vzbouření... budiž kněžství zbaven a světskému úřadu odevzdán, protože Církve nic více s ním činiti nemá.“ Degradace děla se téhož dne (6. července 1415). U oltáře byly Husovi vzaty všechny odznaky kněžské, on pak byl králi Sigmundovi

odevzdán s prosbou, aby nebyl usmrčen, nýbrž aby byl v ustavičném vězení držán. Sigmund předal Husa falckraběti Ludvíkovi řka: „Milý falckrabě a ujče! Vezmi tohoto muže a v Našem jmenu vykonej na něm trest, který mu jako kacíři přísluší.“ Protože však král neměl práva v Kostnici vykonávat rozsudek smrti, Ludvík odevzdal Husa městskému magistrátu seslovy: „Vezměte Jana Husa, který dle rozsudku našeho nejmilostivějšího pána, římského krále, a dle našeho vlastního rozkazu má jako kacíř býti upálen.“ Dle tohoto zákona byl Hus od rady města Kostnice dne 6. července 1415 na hranici upálen. Totéž stalo se po roce i jeho příteli Jeronymovi. - Hus zajisté měl ušlechtilou snahu reformovati. Ale „nepřestáváje veřejně káratí vady a poklesky představených církve, zapomínal, že také pokora a poslušenství jsou ctnosti křesťanské“, praví Palacký, ač protestant. A dodává: „Odkrýváje před lidem všechny křehkosti duchovenstva, nepomýšlel na to, že usiluje o zničení autority, jejížto podání od věku k věku náleží k podstatě církve římské.“ - V Husově jednání také lze viděti nedůslednost; na př. papeži Janovi XXIII. a kardinálům psal lichotné listy, v kázáních však je tupil; V Čechách učení Viklefova hájil, ale v Kostnici je odsuzoval.

62. BOUŘE HUSITSKÉ. - JEDNOTA ČESKÝCH BRATŘÍ

Jakmile došla do Čech zpráva o upálení Jana Husi, nastalo v Čechách veliké

zjištění myslí. Jeho přívrženci rozhlášovali, že Hus byl nespravedlivě odsouzen, pokládali ho za mučedníka (Pražané slavili od roku 1517 den 6. července jako sváteční, i s vigilií! Ba jistý Petr Skrbenský napsal roku 1579: „V pondělí památný den svatého mistra Jana Husi.“ Avšak Petr Codicillus, slavný astronom na universitě pražské, vynechal r. 1584 ve svém kalendáři památný den Jana Husi. Pražané za to říkali o Petrovi tyto verše: „Stal se Čechům posměšný kus - vyletěla jim z Prahy hus - prodal ji mistr Codicillus.“), a chystali pomstu všem, kteří měli podíl na jeho odsouzení. Žalobci Husovi nesměli se vrátiti, jejich jmění bylo rozebráno, kněží byli ztýráni. Přívrženci Husovi utvořili spolek na obranu zásad Husových. Heslem jejich bylo: „Přijímání pod obojí způsobou“. Původcem přijímání pod obojí způsobou byl mistr Jakoubek ze Stříbra; Hus prohlásil je listem z Kostnice za dovolené. Ale Jakoubek učil, že je ke spasení nevyhnutelně potřebno. Kalich stal se odznakem Husitů, heslem bojů bratrovražedných.

Husité se rozdělili v několik stran. Mírnější strana byli *kališníci* nebo *utrakvisté*. Ti žádali, aby přijímání svátosti oltářní dělo se pod obojí způsobou, aby slovo Boží v Čechách svobodně se hlásalo, aby smrtelné hříchy trestány byly od příslušných vrchností, a aby Církev neměla pozemských statkův. Tato strana si přála smíření s Církví; náleželi k ní Pražané a šlechta; vůdcem byl Jan Rokycana a Jan Příbram.

Strana *Táboritů* přijala celou bludnou nauku Viklefovu a prováděla ji s mečem v ruce. Táborité zavrhovali Mši svatou, svátosti, vyjma křest a svoji večeři Páně pod obojí způsobou; zavrhovali úctu svatých a obrazů i obřady; žili ve společenství majetku (kommunismu), hlásali, že nastane konec světa, proto také nepracovali, ale jen bořili; nepřáli školnímu vzdělání; školy rušili. V čelo jejich se postavili Mikuláš z Husince a Jan Žižka z Trocnova a po něm Prokop Holý. O mládí Žižkově není mnoho zpráv. Ve knihách hrdelních soudů krajských nebo městských vyskytuje se jméno Jana Žižky jako člena jihočeské organisace, stojící asi ve službách některého velmože s úmyslem škoditi na majetku protivníku pánovu. Jistý lupič tehdy vyznal, že „chodil s Žižkú, kradě, lúpe a morduje“. A tito lidé přešli pak do Tábora. Žižka takto přiblíživ se lidem malého původu dovedl s nimi jednati a proto lze pochopiti, že sedláci rádi poslouchali Žižku. Táborité byli nesmiřitelní nepřátelé katolíků a vedli krvavé války, aby je vyhubili a „říši Boží“ rozšířili. Jiné větve husitů jsou: Orebité (tak nazývaní od hory Horeb u Třebechovic), Sirotcí (t. j. po smrti otce Žižky), Adamité, kteří chodili nazí a zřekli se každého náboženství.

Spory mezi katolíky a husity nabývaly stále větší prudkosti. Husitská šlechta zabírala násilně kostely a fary katolické. Takto napětí propuklo v boj bratrů s bratry. Roku 1419 uspořádal bývalý mnich Jan Želivský průvod s kalichem. Z novoměstské radnice kdosi hodil kamenem po onom

Adorace sv. Ludvíka krále

knězi. Lid dobyl radnice a oknem vyházel konšely a zabil je. Král Václav IV. uslyšev o nepokojích rozhněval se tak, že raněn byv mrtvicí zemřel. Smrtí krále zmizela poslední opora pokoje v zemi. Husité loupili kostely a kláštery pražské, bořili oltáře, ničili obrazy, vyhнали kněze a řeholníky.

Císař Zikmund, bratr krále Václava, se měl po jeho smrti státi králem českým. Ale husité ho nechtěli uznati králem a hotovili se k boji. Zikmund vyhlásil křížovou výpravu proti husitům. A tak nastaly kruté války husitské, jež po celých 15 roků pustošily zemi českou a země okolní a jež uvalily nesmírná soužení a bídy na český národ. Vojska křížácká utrpěla porážku na všech pěti výpravách (na Vítkově, u Žatce, u Německého Brodu, u Tachova a u Domažlic). Žižka byl zkušený bojovník, jenž v brzku své vojsko, skládající se většinou z venkovského lidu, tak vycvičil, že mohlo vzdorovati i největším vojskům a že stalo se postrachem nepřátel. Husité vedeni jsouce Žižkou († 1424) a po jeho smrti oběma Prokopy, obrátili v popel mnoho klášterů, bořili a ničili ve slepé vášni drahocenné památky, knihovny a umělecká díla, obrátili města a hrady v trosky a uvedli obyvatelstvo v bídu. Za válek husitských zbohatli šlechtici husitští a zbohatla města husitská, a to zabráním církevního majetku jakož i majetku uprchlých katolíků. Ale vesnický lid byl ochuzen a upadal vždy ve větší závislost na své vrchnosti, až dospěl v nevolnictví. Katoličtí kněží a řeholníci v zástupech docházeli koruny

mučednické, že nechtěli odpadnouti od pravé víry; k nim se družili věrní laikové. Na příklad počítá se, že odpraveno bylo kolem 3000 cistercienských řeholníků, kolem 600 benediktinských, kolem 300 dominikánských. Sám horlivý husita Vavřinec z Březové se přiznal, že za jediný rok bylo spáleno a zničeno 40 klášterů, a vypočítával je jmenem (viz spisy A. Neumanna O. s. A. a „České duchovní řády za rozmachu husitské bouře“, napsal V. Hložina, Vlast, Praha, 1925).

V klášteře zbraslavském byla hrobka českých králů. Husité ji vyloupili, zabili, koho dopadli, mrtvolu Václava IV. zhanobili, lijíce do lebky pivo a věnčice ji senem. - Husitský kronikář Vavřinec z Březové píše ve své kronice: „Dne 12. června 1420 upálili táborité čtyři *zbraslavské* (cistercienské) mnichy proto, že nechtěli svoliti k přijímání pod obojí způsobou a že nechtěli odložití svůj šat řeholní.“ Tentýž kronikář vypravuje, že dne 1. dubna 1421 táborité shodili rytíře Jana Kobliha v *Berouně* s věže a že ho cepy ukrutně bili. Eneáš Silvius, jenž se stal později papežem pode jménem Pius II. († 1464), doplnil tuto zprávu ve svých „Českých dějinách“ takto: „Žádali, aby Koblih se k nim přidal. Když odporoval, pálii jej a mezitím jej vybízeli, aby přivolil v přijímání pod obojí způsobou; on však nechtěl tak učiniti a ukončil svůj život ve společnosti církve.“

Kronikář Balbín vypravoval ve spise: *Miscellanea regni Bohemiae* (Praha, 1682), že dne 12. května 1425 dobyli husité *Jindřichova Hradce* a že v sudu upálili petro-

vického faráře, jménem Ocelku, a to proto, že byl jejich odpůrcem. - Dle svědectví řečeného Vavřince z Březové upálili husité dne 6. června 1420 v *Břevnově* dva benediktiny, že „odporovali učení o přijímání z kalicha“. - Balbín se zmiňuje, že ve *Zvoli* u Jaroměře byli přede dnem 16. května 1421 čtyři dominikáni od husitů utopeni. V *Jaroměři* pak byli pro víru upáleni jmenovaného dne probošt Štěpán a 16 augustiniánů a jiných kněží. - V *Kolíně* byl upálen děkan Ignác Ronovský; Vavřinec z Březové praví eufemicky: „Duchovenstva nebylo šetřeno.“

V *Chomutově* byli katolíci stíženi krveprolitím, které, jak Palacký pravil, i za husitských válek nazváno býti může neobyčejným. Vavřinec z Březové udává počet ubitých katolíků kolem 2500. Ušetřeno bylo kromě žen a dívek pouze 30 mužů, aby mrtvolý pohřbili. Vavřinec z Březové, sám husita, ale mírnější, zhrozil se toho, čeho se dopustily „zlotřilé ženy táboritské“. Vylákaly totiž ženy a dívky pod slibem svobody z města, oloupily je a zavřely do lisovního domu a tam je upálily. Už Balbín žádal, aby mučedníci chomutovští byli blahořečeni. - Podobné krveprolití bylo v Lužické Lovani roku 1427. Tam byli usmrceni převor dominikánský, jiní kněží a laici, mezi nimi studující vysokých škol pražských tam se uchýlivší. - V hradecké diecési jednali sektáři orebští - jak Eneáš Silvius vypravuje - ukrutně proti katolickým kněžím: uřezavše jim ruce a nohy, pohodili je na led, aby tam zmrzli; jiné propustili, když je byli zprvu hanebně zkomolili.

PAVEL, farář u Prahy, zabit r. 1426 od husitů; památka 16. června (St).

ZDENKO, ze řádu Johanitů, na kusy rozsekán od táboritů na rozkaz Žižkův. Před smrtí projevil přání, aby jeho tělo mohlo býti v částečkách rozesláno do všech krajin a aby dalo svědectví o pevnosti jeho víry. Rok smrti kolem 1420. Památka 5. března (St).

Na *Moravě*: Vyzovický opat Martin vypovídal dne 25. října 1421 takto: Husité upálili téhož roku, asi v únoru, Jana, opata *velehradského*, muže dleminění lidu svatého, a jiných 6 kněží pro víru. - Dle listiny velehradského kláštera vypovídal roku 1452 jistý Petr Gensberger takto: „Husité upálili *polešovického* faráře Mikuláše, že se nechtěl přidat k nim.

Ve *Wünschelburgu* napsal kupec Martin Bolkenhayn ve svých zápiscích a Palacký tyto zápisky beze změny přijal do svých „Dějin“ dokládaje, že jsou živým a dojmavým obrazem tehdejšího života - takto: Když purkmistr seznal, že se nebude moci udržeti, počal vyjednávat. Husité stanovili: „Všem bude dovoleno odejít, pouze katolickým kněžím nikoliv“. Městské ženy litovali kněží a nabízely jim ženské šaty, aby mohli uniknouti. Kaplani přijali návrh. Ne tak farář Megerlein. Řekl: „Chci býti pamětliv svého úřadu; jsemť muž, ne žena“. Husité se ho chopili a odvedli jej k svému duchovnímu Ambrožovi. Ten pravil: „Faráři! Odvoláš-li, co's kázal a k nám-li se přidáš, budeš žíti; jinak budeš upálen.“ - „Bůh uchovej,“ vece Megerlein, „abych pro krátká muka zradil víru svatou. Pro pravdu chci zemřít!“

I obložili jej slámou tak, že ho ani vidět nebylo, zapálili ho a nechali ho ležením pobíhati a potáceti se, až klesl.

Palacký odhaduje počet tehdy usmrčených katolíků na 600.000. Ač protestant, mluví o nich s úctou. Ale z velikého počtu trpitelů už kladrubský historik, benediktin Jiljí Sextetter ve své knize: „Příspěvky k dějinám českých bratří“ (1781) právem vylučoval ty, kteří umřeli pro víru, avšak před smrtí svou proti husitům se zbraní v ruce, byť marně, se bránili. Ostatní byli pokládáni za mučedníky. Eneáš Silvius píše ve svých „Českých dějinách“ o katolících, kteří v husitských bojích byli usmrceni, jako o mučednících, a prohlásil, že boje za Zikmunda krále daly se z důvodů politických, usmrcení však katolíků z důvodů náboženských. Zajímavá je audience vyslanců českých, od krále Jiřího z Poděbrad do Říma poslaných. Papež Pius II. je přijal dne 20. března 1462 ve slyšení. Mezi vyslanci byl pražský purkmistr Václav Koranda. Ten se ve své řeči zmínil, že v bojích Zikmunda krále bylo v Čechách mnoho lidské krve prolito. Na to odpověděl papež: „Milý bratře, věz, že nikde nebylo tolik mučedníků pro víru křesťanskou, jak v tomto království... boje tyto věru nebyly Čechům ke cti.“

Na mnohých místech dávala se mučedníkům úcta. (Spis Aug. Neumanna, O. S. A.). V nejnovější době prosí čeští katolíci Apoštolskou Stolicí, aby zavedla o mučednících z dob husitských proces blahorečení a aby ustanovila památku jejich na den 6. července. - V Prachati-

cích dal Žižka asi 85 lidí zavřítí do sakristie, dal na ně naházeti slámu se smolou a zapáliti. - Počet zabitých a upálených osob v Chomutově udával se na 2500. - Katolické náboženství a kostely udržely se pouze na statcích mocných katolických pánů a ve městech, která se dovedla ubrániti husitům. Jediný potěšitelný následek husitských válek pro národnost českou byl, že v městech, která od dob Přemyslovců byla pod správou německou, zavládla čeština v úřadování; neboť Němci z bázně o život opouštěli zemi. - Později s německým protestantstvím nahrnulo se opět německví do Čech. Když už v zemi nebylo dosti spíše, podnikali husité výpravy do cizích krajín, do Lužice, na Moravu, do Uher, do Rakous, do Bavor, do Sas a do Slezska; všude po sobě zůstavovali spoustu. Co zlatý věk Karlův vybudoval, v krátké době bylo zničeno. Jakoubek ze Stříbra sám žaloval na tábority: „Kázal jsem kdysi, že laikové mohou se mírně a šetrně ujmouti statků církevních... ale kněží táborští odvodili z toho, že je dovoleno loupiti, zabíjeti a jiné ukrutnosti provozovati... Začali rozumně a pěkně válku pro krev Kristovu... a konec je vražda a krádež.“ - Nadšený husita Vavřinec z Březové si stěžoval: „Převrácenost tábořská byla k hanbě království i celého křesťanstva... Po cizích zemích letěla hrozná novina, že v Čechách ševci a krejčí slouží Mši svatou a že Táborští ničí kostelní (předměty)... Ne jako rozumní lidé, ale jako vztekli psi vrhali se na všechny, kteří nesouhlasili s naukami jejich. (Viz článek dr. Josefa Pe-

kaře v Č. Č. H. roč. 1925, kde rozebírá názor současníků o husitství.)

Po vítězství husitů u Domažlic roku 1431 byli jak papež a císař, tak mírní husité, pražané, pro mír. Ale táborští a sirotci nechťeli o smíru s Církví ani slyšeti. Proto se spojili pražané s katolíky proti nim; v bitvě u *Lipan* byli táborité a sirotci poraženi a jejich moc byla na vždy zlomena. Sirotci zanikli, táborité jen živořili, až r. 1444 český sněm učení jejich odsoudil; táborité zanikli za krále Jiřího z Poděbrad.

Utrakvisté nemínili založiti v Čechách novou církev; chtěli se smířiti s Církví katolickou a měli tyto požadavky: přijímání svátosti oltářní pod obojí způsobou, svobodné hlásání slova Božího, a aby smrtelné hříchy trestány byly od příslušných vrchností a aby duchovní vládli církevním jměním dle nařízení sv. Otců. Těmto čtyřem článkům říkali: *artikule pražské*.

Církevní sněm v Basileji potvrdil pražské artikule s jistými změnami a přijal utrakvisty v jednotu Církve. Úmluvy mezi sněmem basilejským a utrakvisty byly pod názvem „kompaktáta“ r. 1436 v Jihlavě prohlášeny. Kompaktáta dovozovala přijímání pod obojí způsobou všem, kdož si toho přáli; ale ti měli míti přesvědčení, že přijímání pod jednou způsobou ke spasení dostačuje. Od této doby měla tedy katolická Církev v Čechách a na Moravě dvojí vrchní úřad, dvojí duchovenstvo, dvojí kostely, pod jednou a pod obojí způsobou. V čele měl býti společný arcibiskup. Ale utrakvistů byla většina; vnucovali

kalich dospělým a chtěli utrakvismu povznést na úkor katolicismu. Papežové usilovali, aby utrakvisté se zřekli kompaktát. Český král Jiří z Poděbrad (1457-1471) při své korunovaci přísahal, že přivede Čechy k jednotě s Církví. Ale přísahy nesplnil, ba veřejně prohlásil, že od kompaktát neupustí. Za krále Jiřího přišel slavný františkán sv. Jan Kapistrán na Moravu; do Čech jíti nebylo mu králem Jiřím dovoleno. Papež Pius II. (1458-1464), dříve Eneáš Silvius, jenž prodlel nějaký čas u krále Jiřího a napsal „Českou kroniku“, kompaktáta zavrhl, a jeho nástupce papež Pavel II. (1464-1471) uslyšev, že král Jiří uvěznil papežského vyslance, vyobcoval krále Jiřího i utrakvisty z Církve. Ke konci života Jiří dospěl ke správnému názoru, že papežové jen prospěchu národu vyhledávali, a zemřel roku 1471 smířen s Církví.

Za vlády krále Vladislava II. Jagejlovce (1471-1516) byla na sněmě Kutnohorském učiněna smlouva, aby každá strana podržela, co měla r. 1471, na př.: farářem nástupcem má se státi kněz téhož obřadu, jakého byl předešlý.

„*Jednota českých bratří*“ nebo „*Bratrská jednota*“ byla náboženská společnost, kterou ze zbytků táboritů a valdenských r. 1457 založil ve vsi Kunvaldu u Žamberka dle návodu Petra Chelčického zeman Řehoř. Členové se přidržovali celkem učení táboritů, ale hlavní váhu kladli na křesťanský život, který chtěli dle způsobu prvních křesťanů uspořádati, dbající mravní čistoty, žijící v chudobě ze společného majetku a pěstující skutkem lás-

ku křesťanskou. Za krále Jiřího byli pronásledováni jakožto kacíři; král Vladislav II. jednotu zakázal. Když r. 1547 Čeští bratři se přidali k českému odboji proti králi Ferdinandovi I., byla jednota potlačována, biskup jejich Jan Augusta byl uvězněn. Později přijali nauku švýcarských reformátorů. - Čeští bratři mají zásluhu o českou řeč a o školství. Biskup Jan Bohuslav († 1571) přeložil z řečtiny Nový Zákon, součást bible Králické. (Bible Králická nedává záruky správnosti!) Biskup Jan Amos Komenský († 1671) napsal spisy trvalé ceny o výchově mládeže; žádá v nich, aby mládež byla vychovávána na základě křesťanského náboženství a aby záhy byla cvičena ve zbožnosti.

63. SNĚMY KOSTNICKÝ, BASILEJSKÝ A LATERÁNSKÝ

Všeobecný sněm církevní v Kostnici, vřadě XVI., byl svolán roku 1414 a skončen roku 1418. O třech věcech mělo býti jednáno: o uklizení rozkolu západního, o reformách v Církvi, pokud se týkají hlavy a údů, a o odsouzení bludů Viklefových a Husových. Papež Martin V. (1417-1431) schválil usnesení sněmovní, vyjma to, co bylo usneseno v sezeních III.-V. o vyvýšenosti sněmu nad papežem.

Všeobecný sněm církevní v Basileji, vřadě XVII., byl svolán roku 1431 a trval s přestávkou až do roku 1439. Jeho úkoly byly: spojení církví, latinské a řecké, přijetí husitův do Církve a obnovení kázně. Ale v Basileji znovu a až do omrzení o-

pakováno bylo usnesení sněmu kostnického o vyvýšenosti sněmu nad papežem. Sněm se proměnil ve shromáždění revoluční a odvážil se prohlásiti papeže Eugena IV. (1431-1447) za sesazeného a provolati papežem Felixe V. Ten byl posledním protipapežem. Eugen IV. potvrdil usnesení sněmu basilejského pouze do sezení XXV., avšak vyňal vše, co bylo usneseno o vyvýšenosti sněmu nad papežem a ustanovil, že za zákonité pokračování sněmu Basilejského má se pokládati sněm Ferrarsko-Florentinský (1438-1445).

Usnesení o vyvýšenosti sněmu nad papežem bylo sice papežem opět a opět zavrženo, ale vzbudilo mnoho pohoršení a odporu proti papeži. Takový projev odporu byl *Videňský* (či Aschaffenburgský) *konkordát* národa německého z r. 1448, týkající se ustanovení beneficiátů, obmezení annátů atd. Zhoubnější však zásady na úkor moci papežské jsou obsaženy v *Pragmatické sankci* z roku 1438 ve Francii. Následující papežové nebyli s to zrušiti pragmatickou sankci. Také nebyli všichni svědomitými velepastýři. Sixtus IV. (1471-1484) všechnu péči věnoval tomu, aby svým příbuzným zaopatřil církevní hodnosti. Innocenc VIII. (1484-1492) byl zprvu ženatý a po smrti své manželky vstoupil do stavu duchovního. Ten obohacoval svého syna a učinil jistého Jana Medici, hochu třináctiletého, kardinálem. - Nejhubřší vedl Alexander VI. (1492-1503). Mnohá obvinění proti němu jsou básnicky přibarvena a vymyšlena; ale právem se mu vytýká pohoršlivý život, nemravnost, krutost, lakota. - Papež Julius II.

(1503-1513) byl spíše vojínem než duchovním. - Papež Lev X. z rodu Medici (1513-1521) měl větší zálibu v krásném umění než v theologii.

Za papeže Julia II. (1503-1510) vzal počátek *všeobecný sněm církevní Lateránský* (v Římě) *v řadě XVIII.* (1512-1517). Tu byla pragmatická sankce zrušena a nahrazena konkordátem umluveným mezi papežem Lvem X. (1513-1521) a francouzským králem Františkem I. (1515-1547). Žel, že vyjma některá ustanovení (na př. o censuře knih), bylo velmi málo učiněno na reformu náboženského života.

64. SVATÍ A SVĚTICE VE STOLETÍ XV.

Na poloostrově Balkánském.

Bl. JAN Z JANINY (čili *Jan Epirota*) pocházel z Janiny na Epiru v Albanii a byl řemeslníkem. Byl v Cařihradě upálen r. 1453. Svátek 18. dubna.

Bl. ONDŘEJ CHIOSKÝ přišel z ostrova Chiu do Cařihradu. Byl horlivý křesťan. Někteří egyptští kupci jej obžalovali, že je odpadlým mohamedánem. Turecký soudce dal Ondřeje prohlédnouti, je-li dle zvyku židovského a mohamedánského obřezán. Nebyl. Kupci namítali, že dospělým, kteří přestoupí k mohamedánské víře, se někdy obřízka promíjí. Soudce sliboval Ondřeji vysoké důstojenství u vojska, odpadne-li od víry křesťanské. Ondřej odmítl, vyznává je rozhodně víru křesťanskou. Byl ukrutně mučen. Nah při-

vázán ke sloupu a do krve bit. Zprvu ztínil pěsti dáváje ruce před prsa a v hrozné bolesti volal: „Svatá Panno Maria, pomoz!“; pak zůstal nehybný až do večera. Po dalších mukách byl posléze štat roku 1465. Svátek 29. května.

V Italii.

Bl. MANFRED narodil se v Miláně, rozdal svůj majetek a šel do hor u Koma, kde žil jako poustevník. Svátek 28. ledna.

Bl. FELIX či *Felicia de Meda*, panna, narodila se v Medě u Milána; zemřela roku 1444 jako abatyše. Svátek 30. září.

Bl. MAGDALENA ALBRICIA (že pocházela z rodu Albrizzi) byla abatyší v Brunate u Koma; zemřela r. 1465. Svátek 13. května.

Bl. MAGDALENA DE TRINO narodila se v Trinu (u Vercelli); byla dominikánkou a zemřela roku 1503. Svátek 15. května.

Bl. ARCHANGELA DE TRINO (u Montferratu) žila v XV. stol.; svátek 25. února.

Bl. FRANTIŠKA MANTOVSKÁ pocházela snad z Kóma; dosáhla vznešeného stupně dokonalosti. Zemřela r. 1496. Svátek 4. června.

Bl. PAVLA MONTALDIA, panna v Mantově, † r. 1514. Svátek 28. srpna.

Sv. VAVŘINEC JUSTINIANI narodil se r. 1381 v Benátkách. Jeho matka, ač ovdověla ve stáří 24 let, neprovdala se již, aby se mohla tím usilovněji věnovati výchově dítek. Chtěla Vavřince, když dospěl, oženiti. Ale Vavřinec měl zálibu

pro stav řeholní; vstoupil do družiny světských kněží v Benátkách, kteří brzo poté přijali pravidla řeholních kanovníků dle řádu sv. Augustina. Vavřinec žil v klášteře odříkavě; nejídal nikdy do sytosti, nepožíval kromě oběda ani za největšího vedra žádného nápoje, neohříval se v zimě při kamnech, nepodpíral se při církevních hodinkách, vůbec nedopřával si žádného pohodlí. Dle klášterních pravidel chodil občas sbírat po městě almužnu; prosíval také u dveří otcovského domu, dovnitř nevstupoval, leč když po letech se dozvěděl, že jeho matka se roznemohla. Tu jí dosloužil do smrti. Konal nejraději práce nejopovrženější; chatrný oděv mu byl nejmilejší. - Když se rozstoupil zánětem v hrdle, lékaři prohlásili, že nemohou zánětu jinak vyhojiti, než řezáním a pálením. Vavřinec osvědčoval velkou trpělivost a zmužilost řka: „Jen řežte! Vaše nástroje nejsou tak ostré, jako byly drápy šelem, které rozdíraly mučedníky.“ Po letech stal se Vavřinec vrchním představeným celé řeholní kongregace a r. 1433 byl jmenován biskupem benátským.

Jako biskup nezměnil přísného způsobu života. Když mu radili, aby vedl nákladný dům se skvělým komonstvem, odpověděl: „Biskup nemá mít jiné rodiny a jiného komonstva než chudinu své diecése.“ Byl dobrotivým otcem všech ubožáků; dbal, aby jeho darů se dostávalo jen osobám vpravdě chudým. Kdysi ho požádal jistý jeho příbuzný, nikoliv nezámožný, o příspěvek na věno pro svou dceru. Biskup ho odbyl řka: „Bratře,

dám-li ti málo, nebude ti spomoženo; dám-li ti mnoho, ubude chudým. Jméno církevního nesmím užívatí na věna svatební; proto nahlédneš, že nemohu jinak než nedati nic.“ Vavřinec přijímal trpělivě všechny prosebníky, vyslyšal ochotně jejich žádosti, pomáhal, těšil. Ale kde zpozoroval zlořády, nemlčel, káral přísně neplechy i u lidí urozených.

Vavřinec požíval všeobecné úcty. Každý cizinec do města přichozí přál si ho poznati. Kardinálové a knížata ho navštěvovali; on však nečinil dlouhých řečí. Kdysi ho chtěl jistý domýšlivý učitel bohosloví zaplésti do učeného rozhovoru. Vavřinec dal krátkou odpověď na otázku a pak dodal: „Bratře, to je mínění moje. Stačí-li ti, dobře; ne-li, najdi si moudřejšího než jsem já, ale věz, že všetečné hloubání k ničemu nevede a že bývá bez užitku.“ Papež Eugen IV. pozval kdysi Vavřince k sobě a přijal jej ve sboru kardinálů těmito slovy: „Ejhle, ozdoba biskupů!“

Tehdy byla důstojnost patriarchů gradských (v Přímoří) přenesena do Benátek; i byl tedy Vavřinec prvním patriarchou benátským.

Když Vavřinec na smrt onemocněl, dávali mu kněží jej ošetřující masité pokrmy, uvádějíce příklady, že někteří svatě žijící souvěkovci v nemoci také si neodpírají masa. Ale Vavřinec řekl: „Každý ať jedná dle svého přesvědčení; ale příklady světců z dávných dob mne více povzbuzují.“ Když ho zachvátila zimnice, chtěli mu připravit teplé lůžko, ale on řekl: „Cože? Peřiny mi chcete dáti? Spa-

sitel náš nezemřel na měkkém lůžku, ale na tvrdém dřevě.“ Zemřel 8. ledna 1455. Svátek 5. září.

Sv. ANTONÍN (Antonius, avšak pro malou postavu *Antoninus*, t. j. Antonínek nazývaný) narodil se roku 1389 ve Florencii. Jeho otec Mikuláš Pierozzi byl veřejným notářem; matka slula Tomáška. Oba vštěpovali Antonínovi do duše bázeň Boží a pečovali o důkladné jeho vzdělání. Antonín vynikal bystrým postřehem a výbornou pamětí; bravě se naučil i nejtěžším věcem. Když mu bylo čtrnáct let, poprosil provinciála řádu sv. Dominika, Jana Dominika, aby ho přijal do řádu. Provinciál měl sice radost nad tou žádostí, ale pokládal Antonína za příliš mladého a tělesně slabého. Radil mu tedy, aby ještě posečkal několik let a aby se pilně učil; dodal: „Čemu pak se učíš nejraději?“ - „Církevnímu právu,“ odpověděl hoch. - „Nuže,“ žertoval provinciál, „nauč se zprvu nazpaměť dekretům Gracianovým, a budeš-li je uměti do roka, přijmu tě do řádu.“

Provinciál se domníval, že upřílišeným tím požadavkem, naučiti se do roka objemné knize, která na 400 stránkách obsahovala sbírku církevních zákonů, zastráší Antonína od mladické horlivosti, anebo že ho takto vyzkouší. Po roce dostavil se Antonín, uměl odříkati dekrety Gracianovy a takto vyplnil, co jen žertem mu bylo uloženo, i byl přijat do řádu. Jsa povahy tiché a vážné, konal horlivě všechny skutky pobožnosti a sebezapírání. Postil se přísně a jevil lásku k andělské čistotě; uchoval si ji po celý život nepo-

skvrněnou. Studoval filosofii, bohosloví, církevní právo; dokončiv vzdělání bohoslovecké, byl vysvěcen na kněze.

Představení řádové vidouce, že mladý Antonín vyniká horlivostí a přísností života, vyvolili jej, aby kážeň v klášterích dominikánských poněkud uvolněnou napravila povzněl. Antonín poslechl a spravoval jako převor kláštery v Římě, v Neapoli, v Gaëte, v Kortoně a v Sieně. Později konal jako řádový generální vikář namáhavé cesty s tímto úřadem spojené. Tyto cesty, neúmorná studia a přísná odříkavost zeslabily jeho zdraví, beztoho útlé.

Roku 1446 papež Eugen jmenoval Antonína arcibiskupem florenckým. Antonín se podrobil chtěj nechtěj vůli papežově, ale žil i ve své vysoké důstojnosti jako pokorný řeholník. Zřídil dům biskupský na způsob kláštera; nosil se prostě; odstranil všeliký přepych, ponechávaje si pouze několik služebníků a maje toliko mezka v konírně. Kázal horlivě slovo Boží, vystoupil rázně proti neplechám ve Florencii oblíbeným, protináruživé hře v kostky a proti lichvářství. Přísnost jeho měla blahodárný účinek; lehkomyšní hráči a lichváři zanechali svých neřestí. Antonín si dal také záležitosti na úřadě zpovědníka. Protože uměl každému dobře poraditi, každého k dobrému povzbuzovati, nazýván byl „Antonínem rádcem“. I papež Eugen IV. ho povolal k svému smrtelnému loži a zpovídal se mu. - Antonín napsal spis z oboru mravovědy, nazvaný: *Summa confessionum*.

Antonín dbal, aby služby Boží konaly se důstojně a netrpěl světáctví ve

Sv. Kajetán

chrámu Páně, zejména horlil proti nenáležitému obleku ženských osob. Jsa dobročinný, vynakládal své důchody na podporu chudých; říkával: „Co mám, patří mně, nýbrž Ježíši Kristu a chudým.“ Dobročinnost svou osvědčil zvláště roku 1448, když ve Florencii zuřil mor. Není možno vylíčiti, s jakou moudrostí, láskou a horlivostí zastával svůj úřad. Říkal: „Žádné zaměstnání nevyvrve nám vnitřního klidu, když si ponecháme v srdci místo, kam ruch světa nemá přístupu.“ Heslo Antonínovo znělo: *Deo servire, regnare est*, t. j. Bohu sloužiti, jest panovati. Zemřel 2. května 1459. Svátek 10. května.

Bl. ANTONIE, vdova ve Florencii, vstoupila do III. řádu sv. Františka a zemřela r. 1472. Svátek 11. března.

Bl. FINA, panna v Etrurii; byla sličná, ale zahalovala pečlivě svou tvář; onemocněla tak těžce, že se ani hnouti nemohla. Byla trpělivá a dobročinná. Zemřela roku 1253. Svátek 12. března (viz § 60).

Sv. PETR PISÁNSKÝ, syn náčelníka republiky v Pise, vystavěl na hoře Montebello v Umbrii klášter a je zakladatelem řádu poustevnic sv. Jeronyma. Zemřel r. 1455. Viz téhož v § 65.

Ct. GENTILIS byla manželka obuvníka ravennského; měli dva syny; manžel sužoval a bil manželku pro její zbožnost a z neodůvodněné žárlivosti. Pak ji udal u biskupa, že prý je čarodějnicí. Ale její nevina se prokázala. Posléze ji opustil. Gentilis žila dále bohumilým životem. Zemřela r. 1530. Památka 28. ledna.

Bl. MARKÉTA narodila se blíž Raveny, bezpochyby z chudých rodičů;

jsouc tříletá, oslepla. Žila v odříkání. Založila kongregaci žen „dobrého Ježíše ku výchově dívek“. Markéta bydlila u statkáře Orioli v Ravenně. Zemřela ve stáří 63 let r. 1505. Svátek 23. ledna.

Bl. MATĚJKA (*Mathia de Nazareis*) byla abatýší v Camerinu; † roku 1513. Svátek 1. března.

Bl. GEMMA, dcera chudých pastýřů v Castro Gorriano v Abruzzách, byla velmi sličná, ale nedbala o svou krásu; jsouc dvanáctiletá zalíbila se jistému bohatému smilníkovi tak, že ji dal dopravit na svůj hrad. Přestála těžkou zkoušku s pomocí Boží vítězně a vynutila si u něho úctu. Dal jí zbudovati poustevnu v Sulmoně (blízko rodiště), kde po 42 let sloužila Bohu. Zemřela r. 1429. Svátek 13. května.

Bl. ANTONÍN PRIMALDI, obuvník nebo soukeník v Otrantu (v jižní Itálii), byl pokročilejší stářím, když Mohamed II. dobyl města Otranta a zajatce nutil k odpadu od víry. Antonín a 800 jiných oddepřeli tak činiti; i byli usmrceni dne 14. srpna 1480. Pámatka jejich je 14. srpna.

Sv. KATEŘINA JANOVSKÁ narodila se r. 1447 v přístavním městě Janově. Otec, Jakub Fieschi (Flisko) byl dříve královským náměstkem neapolským a slynul bohatstvím a urozeností; matka Františka, rozená de Nigro, pocházela ze vznešeného příbuzenstva. Kateřina byla v mládí vážná, zbožná a libovala si ve skutcích sebezapíravosti. Ráda by byla vstoupila do panenského kláštera, v němž již i sestra její Limbania dlela. Ale jednak byla pří-

liš mladičká, jednak rodičové s ní měli jiné úmysly. Provádali ji za šlechtice Juliana Adorna. Výsledkem tohoto manželství byla řada utrpení. Julian nebyl jen křehký, ale byl špatný; nebyl jen chybující, ale byl jízlivý, byl prostopášný marnotratník a nakládal s Kateřinou surově; neviděl nebo viděti nechtěl její vzácné krásy a jejího okouzlujícího ducha; nemyslel na ni, leč chtěl-li ji potrápiti.

Kateřina popětiletém manželství zhubla tak, že příbuzní se jí zhrozili; domlouvali jí, aby si utrpení svého nepřipouštěla k mysli, nýbrž aby si hledala náhrady a útěchy v zábavách světských. Kateřina neštěstím otupělá poslechla. Přestala se modliti, přestala přijímati svaté svátosti, zúčastňovala se hlučných zábav a radovánek a klesala níž a níže. Až do svého sňatku byla nevinná, v manželství byla trpítkou, poté byla hříšnicí. Ale všechny rozkoše nemohly jí dáti žádoucího pokoje a míru a zmocňoval se jí zádušný těžkomyslnost; srdce zůstávalo pusté. Když Kateřina viděla, že hříšným životem si své neštěstí ještě zhoršila, svěřila se své sestře Limbanii; sestra jí poradila, aby se vrátila ke zpovědi, k životu ctnostnému. Kateřina slíbila tak učiniti. Když poklekla ve zpovědnici, uchváčena byla velkou bolestí duševní a hojné slzy prolévající řekla si: „Bože můj! Nechci nic více vědět o světě! Žádného hříchu více!“ Pak složila životní zpověď. Přijavši svaté svátosti, všechna se přeměnila. Již neřekla, ale snášela trpělivě všechny krivdy manželem jí působené; ba modli-

la se za něho, aby Bůh mu dal poznati cestu k lepšímu životu. A ku podivu! Manžel krotil své výstřední náruživosti a časem dospěl k polepšení života. Jmění své byl již promarnil a k tomu stihla ho těžká, dlouhá nemoc. V nemoci se změnil úplně, vstoupil do třetího řádu sv. Františka a přijav svaté svátosti, zemřel křesťanskou smrtí roku 1474.

Protože v tutéž dobu zemřeli Kateřině i bratr i sestra Limbania, ovdovělá Kateřina osaměla a vzala k sobě zbožnou vdovu Argentinu. Jala se sloužiti Bohu a lidem trpícím. Ošetřovala chudé nemocné v městské nemocnici; neštítla se nemocí sebe odpornějších. Čistila nemocným oděv, prádlo i lůžka. Zvláště za času moru nejen jim posluhovala v nemocnici, ale také je vyhledávala po domech soukromých. Při tom žila velmi zapíravě; nepožívala masa ani chutnějších pokrmů; zvláště v době adventní a postní postívala se přísně. Pod svrchním oděvem nosívala žíněnku; odpočívala na slamníku, na nějž si stlávala i trní.

Srdce Kateřinino háralo nadpřirozenou láskou k Bohu. V modlitbě nacházela nevýslovnou sladkost a útěchu. Ve své dětinné zbožné mysli vyzývala i květiny, aby chválily Boha. Nikdy neříkala: „Chci“ nebo „nechci“, nebo „mé“, nebo „čiňte to“ nebo „nečiňte toho“ nebo „naše“, protože se domnívala, že ona slova jsou v ústech člověka, hříšného tvora, příliš drzá. Napsala spis: „O lásce k Bohu.“ Tam praví: „Ó lásko svatá! Kdo tebe má, je blažen; tebou stává se mou drost světská bláznovstvím... ty zapu-

zuješ ze srdce těžký zármutek a činíš lidi zlé lidmi dobrými.“ - Kdysi prosila jistá osoba ženská, která mínila vstoupiti do kláštera, Kateřinu o radu. Kateřina jí řekla: „Budiž v srdci tvém Ježíš, v myslí tvé věčnost, pod nohama tvýma svět, ve všem konání tvém vůle Boží! Ze všeho jednání ať září láska k Bohu! Budeš-li tak činiti, staneš se dokonalou řeholnicí.“

Kateřina onemocněla nemocí, již lékařové nedovedli rozpoznati. Devět let trpěla takové bolesti, že hlasitě naříkala. Avšak i v bolestech mluvila o lásce k Bohu s takovým zápalem, že kdož ji slyšeli, divili se; nazývali ji „andělem v lidském těle“. Jsouc 63 letá zemřela dne 14. září 1510. Svátek 13. září (nebo i 22. března).

Bl. MIKULÁŠ (*Nicolaus de Furca*) narodil se ve Furce, místě to nyní zbořeném, a zemřel jako kněz v Římě roku 1439. Svátek 29. září.

Bl. JAKUB DE OLDO narodil se v Lodi v severní Itálii. Vedl zprvu život lehkomyslný. Jeho manželka rovněž. Kdysi vlezl z bujnosti do Božího Hrobu chtěje vědět, zda-li tělo Kristovo je delší než jeho tělo. V tom se ho dotkla milost Boží a přeměnila ho v jiného člověka. I vedl pak umrtvený život. Vstoupil do III. řádu sv. Františka. Jeho manželka také. Zemřel roku 1404. Svátek 18. dubna.

Bl. JAN DOMINICI (či Jan z Florencie), biskup raguský, byl poslán do Čech, aby čelil bludům husitským. Avšak zemřel na cestě, a to v Pešti, roku 1419. Svátek 10. června.

Bl. MATOUŠ CARRERIUS, domini-

kán mantovský, později janovský, † roku 1470 nebo 1471. Svátek 5. října.

Bl. PAVLA (Barbara Costa; hrabě Costa byl její manžel) pocházela z Brescie; vstoupila do III. řádu sv. Františka. Zemřela roku 1505. Svátek 29. března.

KLARETTA, panna augustiniánka blížte Montefalcone v Umbrii. Rok smrti není znám. Památka 9. března.

Bl. ŠEBASTIÁN MAGGI, dominikán v Benátsku, zemřel roku 1526. Svátek 16. prosince.

Sv. FRANTIŠKA narodila se r. 1384 v Římě z rodičů vznešených a zámožných. Otec slul Pavel Bussa (dle jiných z Buxisu), matka Jakobella (dle jiných Isabella), rozená Rofredeschi. Františka jevila již v dětském věku zálibu pro skutky pobožnosti. Nehrávala si, jak činívají děti, nýbrž vyhledávala si v paláci otcovském skrytý koutek, kde se buď modlila nebo v některé zbožné knížce četla. Z úst jejích nevyšlo nepravdivé slovo. Měla jedinou žádost a touhu vstoupiti do kláštera. Ale její otec usoudil jinak; její přání pokládal za dětinský rozmar a nezeptav se jí, zaslíbil ji mladému šlechtici Vavřinci de Ponziani za manželku; marné byly prosby a slzy Františčiny; otec prohlásil, že daného slova nemůže a nesmí zrušiti. Františce bylo uposlechnouti; i vdala se za Vavřince, majíc teprve 12 let. Vavřinec byl muž dobrý, hoden své manželky Františky. Vážil si jejích ctností a měl z její zbožnosti upřímnou radost.

Františka byla dokonalou manželkou. Chovala se k svému manželu laskavě a vlídně, šetřila všech jeho přání a žila s ním

v úplné svornosti a v nezkaleném štěstí. Podrobujíc se zvyklostem panských rodin, svolila oblékati se v hedvábní a ve zlatohlav, svolila i nositi zlaté šperky a drahokamy, navštěvovala s manželem společností, přijímala hosti - avšak pod skvostným rouchem nosila žíněný oděv kající. Ve společnosti mužů byla zdvořilá a skromná, ale vždy vážná; nikdy netančila a v řeči byla opatrná.

Brzo po svém sňatku Františka onemocněla povážlivě; slábla, chřadla, a lékaři nevěděli rady ni pomoci. Když potě ozdravěla, přestala s dovolením manželovým strojiti se po panskou, přestala choditi do společnosti a přijímati hosti. Oblékala se v tmavý, prostý šat, a co dříve věnovala na skvostné šaty a hostiny, dávala chudým. Jala se navštěvovati špitály, donášeti chudým a nemocným pokrm a oděv. Chudé upřímně milovala. Když v čas hladu a moru jí došly peníze, chodívala i žebrat pro chudé a nemocné. Žebrákům dávala chléb dobrý a od nich zaň přijímala a požívala okoralé kousky chleba. V zimě často chodívala do svého vinohradu, tam sbírala suché réví, dříví, klestí, svázala všecko ve snopky a naloživši na osla, ubírala se za bílého dne do města, brzo tu, brzo onde se zastavujíc a chudým lidem paliva udělujíc. Kdysi osel klesl pod břemenem a dříví se rozházelo na všechny strany; ale Františka trpělivě sbírala rozházené roští, jako by to bylo drahé zboží.

Byla rozšafná hospodyně a s četným svým služebnictvem nakládala laskavě, napomínala je vážně, dopustil-li se ně-

kteří z nich poklesku; obzvlášť dbala, aby všichni svědomitě konali náboženské povinnosti; po práci jim přála dovolených zábav. Říkávala: „Do nemocnic chodíme ošetřovat cizí nemocné - a svým vlastním lidem domácím bychom neměli prokazovati skutky tělesného a duchovního milosrdenství?“ Svého manžela byla ve všech spravedlivých věcech poslušna. Kdysi se modlila ve své kapličce, kterou si blíže domu zřídila; v tom vstoupila komorná oznamujíc, že manžel si přeje s ní mluvíti. Františka ihned povstala od modlitby řkouc: „Manželka musí i modlitbu přerušiti, káže-li tak domácí hospodářství,“ a odebrala se k muži. - Kdysi při hostině jeden z hostů se vytasil s knihou kouzelnickou. Její manžel Vavřinec se v ní přebíral. Ale Františka poznavši, jaká je ta kniha, vzala ji, vhodila na oheň v krbu hořící a spálila ji. Tenkrát se Vavřinec rozmrzel a ostrými slovy jí po odchodu hostů vytýkal, že neměla býti k hostem tak nezdvořilá. Františka odpověděla: „Nemohu trpěti v domácnosti knihy, která by víře nebo mravnosti byla na odpor.“ Snažila se svému manželu působiti radost úslužností a přívětivostí. Byla sice mlčeliva, ale chránila se všeho mrzoutství.

Manželství Františčíno bylo požehnáno čtyřmi dětmi; dvě z nich umřely v dětském věku. Františka vychovávala své děti pečlivě a v bázni Boží. Učila je pravdám svatého náboženství, rozněcovala v nich lásku k Bohu a modlila se za ně, aby zůstaly ctnostnými. - Na modlitbách přicházela Františka někdy, zvláště po sv.

přijímání, do vytržení mysli; klečela celé hodiny nepohnutě před oltářem. V srdci jejím plál oheň čisté, čiré lásky k Bohu. Modlivala se ráda k svému andělu strážci, aby jí byl laskavým rádcem a vůdcem, aby jí dával radu a naučení a aby jí chránil v pokušení. Když její zpovědník ji napomínal, aby se vystříhala příliš umrtvujících skutků pobožnosti, říkala: „Buďte bez starosti! Anděl strážný nedopustí, abych překročila pravé míry.“

Na Františku dolehla těžká zkouška. Za války mezi neapolským králem Ladislavem a papežem Janem XXIII. zmocnili se neapolští roku 1413 Říma a páchali v městě ohavné loupeže a vraždy. Její manžel Vavřinec Ponziani, přívrženeц papežův, byl těžce zraněn a bez vědomí přinesen domů. Františka ho ošetřovala dnem i nocí. Vojínové se vedrali do jejích paláce, vydrancovali jej až na holé zdi a odnesli syna Baptistu jakožto rukojmě; Vavřince pak poslali do vyhnanství. A teprve když na kostnickém sněmu zjedнан byl pokoj, neapolští odešli z Říma a Františka se shledala s manželem a synem. Vavřinec byl bolestnou nemocí a vyhnanstvím velmi zkrúšen a počal postonávati. Přesvědčen jsa o ctnostech své manželky a věda, že všecken Řím ji ctí jak osobu svatou, prohlásil, že ji zproštuje všech povinností, i manželských i domácích, a že jí dává úplnou vůli, aby mohla nerušeně sloužit Bohu. Také slíbil, že bude žítí až do smrti ve zdrželivosti.

Františka putovala s Johannou, svou

příbuznou, do Assisi; vrátivši se, založila nábožnou družinu vznešených paní a dívek. Družky se vzdaly vši nádhery v oděvu, všeho přepychu v životě a daly výhost hlučným zábavám. Prozatím zůstaly ještě ve svých rodinách; teprve r. 1433 se sloučily ke společnému životu v jednom domě. Františka vstoupila do této družiny teprve po smrti svého manžela Vavřince (r. 1437). Družky neskládaly přísných klášterních slibů, mohly z družiny i vystoupiti a provdati se; zavazovaly se pouze poslušností k představené. Proto nesluly jeptiškami, nýbrž „oblátkami čili obětovankami“. Nosily bílý hábit, bílý škapulíř a černý závoj; v kůru mívaly také dlouhý, široký, bílý plášť. Byla to ženská větev kongregace olivetánské. Františka byla první představenou; řídila ústav jako zkušená, moudrá matka a dávala svým družkám příklad pokory a lásky. Kdysi v čas nouze neostýchala se i zebrati na svoje družky; u stolu jim posluhovala a netrpěla, aby se jí před jinými dostávalo nějaké přednosti.

Čtyři léta dlela Františka v ústavě; tu obdržela zprávu, že její syn těžce onemocněl. Šla ho navštívit. A když vyvázl z nebezpečství, vracela se domů. Cestou pocítila prudkou zimnici, takže byla nucena vrátiti se k svému synu. Ulehla a přijavši svatěsvátosti, zemřela dne 9. března 1440. Svátek 9. března.

Bl. EUSTOCHIA (nebo také *Smaragda* nazývaná), představená kláštera v Monte Vergine na Sicilii, zemřela r. 1484 (či roku 1469). Svátek 20. ledna (nebo 13. února).

Sv. FERDINAND, syn portugalského krále Jana I., narodil se r. 1402. Jevil záhy vážnou zdrželivost uprostřed života dvorského. Skromně žil, ale podporoval chudé a utlačované a vykupoval zajatce. Panictví zachovával po celý život neporušené. Byl tělaslabého, neduživého, ale silné vůle. Stal se velmistrem nového rytířského řádu, nazvaného „Aviz“ dle města Aviz ve Španělsku. Úkolem řádu bylo brániti vlasti proti Maurům. Roku 1437 Ferdinand se odebral v čele vojska do boje s Maury. Ale podlehl přesile, byl zajat a snášel mnohé útrapy. Byv dopraven do Fezu, konal v okovech nejtěžší práci za hladu a posměchu. Posléze byl od svých druhů odloučen a uvězněn v děsné jeskyni na hradu královském. Patnáct měsíců tam dlel nevida slunečního paprsku. Kámen měl za lůžko, kámen pod hlavou. Zajetí jeho trvalo bezmála 6 let. Ferdinand onemocněl úplavicí. Jen někdy mohl lékař a kněz k němu přistup. Zemřel snad roku 1443. Turecký vezír, nejvyšší úředník fezský, řekl: „Je-li co dobrého u těch křesťanských psů, to zajisté bylo v tomto zemřelém. Nepromluvil nikdy nepravdy, a kdykoliv jsem ho dal pozorovati, vždy klečel na kolenou a modlil se. Také se povídá, že byl dokonale nevinný a že se nikdy nedotkl ženské osoby.“ - Proto však přece týž velitel dal mrtvé tělo Ferdinandovo na bráně pověsiti nahé hlavou dolů. Svátek 5. června.

Ct. KRIŠTOF KOLUMBUS objevil dne 12. října 1492 Ameriku; nepoháněla ho jen žádost, aby obohatil své vědomosti a aby si získal zásluhy o společnost lidskou a podobné světské pohnutky; nýbrž vedl ho hlavně záměr a úmysl: prokřestiti cestu svatému evangeliu k národům, kteří neznali Krista. K tomu účelu nelekal se snášeti protivné názory učenců, odmítavé odpovědi knížat, bouře oceánu, boje s barbary, věrolomnost přátel i okovy. Na cestu připravil se očistou duší v klášteře františkánském, prosil nebes Královnu, aby podniku byla nápomocna; pak uvažoval se v držení ostrovů „jménem Ježíše Krista“; když přistal na nějakém břehu, neznal nic přednějšího než vztyčiti kříž. Byl také členem III. řádu sv. Františka. Zemřel roku 1506. Památka 20. května. Poutavě líčí jeho život hrabě Roselly de Lorgues: „Křištof Kolumbus,“ vyd. Cyrillo-metod. dědictví v Brně.

JAN DE LA PRIELLA, zakladatel rekollektů, zemřel ve Španělsku kolem roku 1500.

Sv. JOHANNA D'ARC, zvaná též Jeanne du Lys nebo „la vierge de Domremy“, jinak také „panna Orleanská“, narodila se 6. ledna 1412 (či 1410) v Domremy mezi Neufchateau a Vaucouleurs v diecesi toulské z chudobných rodičů rolnických. V mládí pásala dobytek a bylo jí potěšením, mohla-li krášlit oltář Panny Marie květinami. - Tehdy byla válečná doba. Anglický král Jindřich si činil nároky na zemi francouzskou a obsadil francouzská území. Anglický vojevůdce Talbot jal se obléhati město Orleans. Ne-

štěstí válečné a bolest lidu mocně dojaly zbožnou pannu Janu. Modlila se za osvo-
bození vlasti a tu se jí zjevil archanděl
Michael a nabádal ji, aby osvobodila Or-
leans. Dala se dovésti k francouzskému
důstojníku Robertu Baudricovi a pak ode-
šla ke králi. Přidávali se k ní zástu-
py lidu a kladena do zbožné a velkomysl-
né panny jistá naděje, že vysvobodí vlast
z rukou nepřítel.

Oděna jsouc v mužské šaty, jela na
koně ke králi Karlu VII. Jedenáct dní
trvala jízda. Krále ihned poznala. Vstou-
pila jsouc oděná rytířským šatem do krá-
lovské dvorany a pravila ke králi: „Bůh
vám dej šťastný život, šlechtitný dauphi-
ne!“ Král Karel odpověděl: „Nejsem krá-
lem. Tamo jest král“, ukazuje na jedno-
ho z okolostojících. Nedala se zmásti.
„Ve jménu Páně, vy jste král, a nikdo
jiný.“ Také králi v soukromí řekla tajem-
ství, které pouze on a Bůh věděti mohl.
Teprve když v Poitiersu ve velkém shro-
máždění kněží a učenců za předsedni-
ctví arcibiskupa remešského byla vyslý-
chána a ku podivu všech dobře obstála
a všechny námitky a pochybnosti byly roz-
ptýleny, král svolil, aby Jana se vybrala
na osvobození města Orleansu. Johanna
žádala jistý meč uschovaný za oltářem
ve Fierbois, - meč se našel, jak předpo-
věděla.

Johanna, mladá, krásná, vysoká panna,
slabým pancířem obrněná, majíc meč po
boku, v rukou držíc bílý prapor ozdobený
zlatými liliiemi vyrazila v čele vojska.
Nedbajíc nebezpečí, skočila do příkopu,
aby vystoupila po žebříku na hradby. Tu

byla raněna šípem do krku a odnesena
v bezvědomí; přišedši k sobě, vytáhla šíp
z krvácející rány a vrátila se na bojiště.
Vnikla do Orleansu a donutila častými
výpady Angličany, že odtáhli; takto dne
7. května 1429 osvobodila Orleans. Také
porazila Angličany několikrát v otevřené
bitvě, takže pozbyli nadvlády. Hrdinská
panna, v čele vojska jedoucí, byla hrozná
pro nepřítel, ač nikoho neudeřila a ne-
poranila; ba slzám se nemohla ubrániti
vidouc kolem sebe vojíny umíratí. Zů-
stala čistá od krve lidské, ale zůstala také
neposkvrněná a panenská uprostřed vo-
jenské bezuzdnosti v táboře. Posílala an-
glickým vojevůdcům tklivé výzvy, aby se
spojili s Francouzy ke společné křížové
výpravě proti nevěřícím. Zakročovala na
ochranu zajatců a raněných; seskakovala
s koně a klekala k umírajícímu vojákovi
anglickému, posilujíc jej přísluhami buď
fysickými buď duchovními. Nepoužívala
svého meče (*nolebat uti ense suo aut quem-
quam interficere*, dí zpráva), naopak pla-
kala vidouc na poli bitevním tolik stat-
ných nepřátel zemřelých bez zpovědi.
Lid ji počal oslavovati poctami. Po celé
Evropě byla „panna Orleánská“ známa.
Ba i Husitům do Čech dala napsati vy-
zvání, aby se smířili s Církví. Král Ka-
rel VII. dal se v Remeši dne 17. července
1429 korunovati. Johanna majíc úkol
svůj za skončený, chtěla se pokorně vrátiti
domů. Ale král žádal, aby ho doprovázela
na válečném tažení.

Poslechla. Dne 8. září napadla Paříž.
Avšak líný a zhýřilý král přerušil obléhání
města. Ministr La Trimouille a arcibis-

kup Reginald byli proti ní. Zradou byla by bezmála upadla v zajetí. Tehdy poznala slabost královu i intriky dvorní. Král ji vůbec nepodporoval. Právě se, že zhýralý král Karel VII. chtěl se panně odvděčiti tím, že ji chtěl učiniti svou souložnicí. Dne 23. května 1430 Johanna při výpadu z města Compiègne, jehož hájila, upadla do zajetí. Když totiž podnikla výpad z města, Burgundané, spojenci Angličanů, hrnuli se proti Francouzům, ale hlavně hledali Johanku. Poznali ji podle šarlatové sukně, vyšívané zlatem a stříbrem. Dostihli ji u mostu. Na neštěstí obyvatelé compiègneští obávající se, aby za nastalého zmatku nepřítel se nedostal do města, zavřeli hlavní bránu, a tak Johanna a kdož okolo ní byli, upadli v zajetí. Ze zajetí chtěla uprchnouti, ale skokem s věže se zranila a zůstala ležeti ve mdlobách. Angličané zahanbeni, že od slabé panny byli poraženi, ustanovili, aby byla postavena před soud. Byly jí předkládány otázky z kasuistiky, na př.: „Jsi-li ve stavu milosti Boží?“ Odpověděla: „Nejsem-li ve stavu milosti Boží, přeji si býti ve stavu milosti Boží; byla bych nejnešťastnějším stvořením na světě, kdybych věděla, že jsem v nemilosti u Boha. Raději zemřít, než býti odloučen od Boha! Avšak - nebyla-li jsem ve stavu milosti Boží, - kterak bych byla vidala a slyšela andělská vidění a zjevení? Kéž by jim každý tak rozuměl, jako já.“ - Tázali se: „Jakým jazykem mluvil k tobě anděl?“ Dala správnou odpověď. - Tázali se: „Zjevil-li se ti anděl nah?“ Odpověděla: „Bůh, jenž odívá zemi kvítím, dovede opatřiti šatu

sluhům svým.“ - Tázali se, proč se oděla mužským šatem, když to odporuje Písmu St. Zák. a předpisům církevním. Odpověděla: „Činila jsem tak z vůle Boží.“ - Takto odpovídala, ačkoliv utýrána vězením - zprvu byla chována v železné kleci, později uvázána řetězem - bystře soudcům svým, odpovídala tu prostomyslně jako dítě, tu s rozmyslem zralé ženy. Soudcové ti, kteří byli lépe smýšlející, volávali: „Výborně, Johanko, dobře tak!“ - a k sobě pravili: „Vzácná dívka! Škoda, že není Angličankou.“ Souditi ji měl soud inkvisiční a biskup beauvoiský, Petr Cauchon, Angličanům oddaný. Byla křivě obviňována z kacířství a z čarodějnictví. Předložili jí listinu, ve které sama se vyznala ze mnoha hříchů. Johanna neumějíc ani číst ani psát, podepsala, učinivši křížek na listině. Protože se hájila, že hlasy s hůry, hlas sv. Michaela a hlasy svatých ji pobádaly, aby přispěchala národu svému na pomoc, inkvisiční soud na ni naléhal, aby prohlásila, že to byly hlasy démonovy. Ale Johanna se nedala k tomu pohnouti, stále tvrdíc, že slyšela hlasy svatých a ty že jí neklamaly.

Inkvisiční soud ji prohlásil vinnou svrchu řečených přečinů a podle světského zákona byla odsouzena na smrt upálením. Když uslyšela rozsudek, vypukla v pláč řkouc: „Ach, dovolávám se Boha, velkého soudce, z tak veliké ukrutnosti a nelidskosti, která se tu na mně páše!“ - Dne 13. května 1431 vedena byla na tržiště v městě Rouenu, aby na hranici zemřela. Dali jí na hlavu čepici, na které

Sv. Vincenc Ferrerský

bylo napsáno: „Kacíř, zrádce, modloslužebník.“ Doprovázel ji její zpovědník Martin l'Advenu. Johanna žádala kříž a svěcenou vodu. Zpovědník byl na hranici, když kat už podpaloval hranici. Nutila kněze, aby sestoupil dolů: „Buďte dole a pozdvihujte přede mnou kříž a říkejte modlitby až do mého skonání.“ Z plamenů ujišťovala: „Nejsem kacířkou; hlasy, které jsem slyšela, pocházely od Boha. Co jsem činila, činila jsem z vůle Boží.“ Poté umírající volala: „Ježíši! Ježíši! Ježíši!“ Ten hlas vnikal i do nejtvrděších srdcí. Všichni plakali, Francouzi i Angličané, kněží i soudcové, kardinál windchester-ský, ba i vyšetřující soudce Petr Cauchon, biskup bauvaisský, zakoupený zájmům anglickým. Obklopena ohněm a kouřem volala jména svatá, jméno Panny Marie, jméno Ježíš. Poslední slova její byla: „Ne, neoklamaly mne mé hlasy. Ježíši! Ježíši!“ načež vypustila duši. Nespravedliví soudcové sešli bídnou smrtí, jak Johanna předpověděla. Král Karel VII. chtěl čest její zachrániti. Roku 1451 bylo vyšetřováním zjištěno, že odsouzena byla nespravedlivě. Roku 1455 konala se revise jejího procesu za předsednictví arcibiskupa remešského. Tu byla opět její nevina zjištěna a tento rozsudek byl v Rouenu slavnostně prohlášen. Na základě rozsudku toho neváhal papež Benedikt XIV. (De canonis. l. 3, c. 45, nr. 9) prohlásiti, že „o proročkém milodaru (Panny Orleánské), o jejím katolickém smýšlení, o jejím neporušeném panenství a mravní bezúhonnosti není žádné pochyby.“ Papež Kalixt III. ji nazval „mučednicí pro víru, vlast a

krále.“ - Král Karel VII. již roku 1429 povznesl rodiče a sourozence její do stavu šlechtického s přídomkem „du Lys.“ Město Orleans určilo pro matku její nevelkou rentu měsíční. (Otec zemřel již dříve z hoře nad dceřinou smrtí.) Rodiště Domremy bylo osvobozeno od všech daní na vše časy, což potrvalo až do revoluce francouzské. Nejen ve Francii, ale ve všech zemích křesťanských ustálilo se přesvědčení, že Angličané ukrutně utratili ubohou pannu ze sprosté msty a že místo spravedlnosti vykonali zlou vůli svou. - Voltaire poskvrnil památku Panny Orleánské a dílo Schillerovo „Panna Orleánská“ je nehistorické. Svátek sv. Panny Orleánské 30. května.

BL. FILIPA ZE CHANTE-MILAN (jmenuje se tak dle svého otce), panna, samotářka ve Vienně (v Dauphiné); zemřela po r. 1450. Svátek 15. října.

BL. AMEDEUS, vévoda savoyský, manžel Johanky, sestry francouzského krále Ludvíka XI., byl mírumilovný, ale bylo mu bojovati s knížaty sousedními i s příbuznými; v bojích byl zajat. Jsa epileptik, nemohl vlády dobře vykonávati i složil ji ve prospěch své manželky. Pýchy neznal; i manželku svou méně smířlivou udobřoval. Miloval chudé. Kdysi se ho tázal cizí vyslanec, má-li mnoho lovcích psů vycvičených. Amedeus ukázal na zástup chudých a řekl: „To jsou moji lovcí psové; jejich pomocí chci jednou nebe uloviti.“ - „Ale“, namítal vyslanec, „je přece známo, že jsou i nehodní žebráci.“ - „Připouštím“, odpověděl Amedeus, „avšak Bůh nás také prve nevyšetřuje, jsme-li

jeho dobrodiní hodni.“ - Kdysi se dozvěděl Amedeus, že uložené daně příliš tíží některé poddané; tu sňal s hrdla drahocenný svůj řetěz, dal jej prodati a chudým poplatníkům úlevu zjednat. Na vévodském dvoře netrpěl žádné zbytečné nádhery, ale podporoval kostely, kláštery a chudé. Zemřel 37letý ve Vercellech v Piemontsku roku 1472. Svátek 30. března.

FRANTIŠKA z Ambacia (*d' Amboise*) provdala se za vévodu bretoňského. Přemluvila svého manžela, aby žili spolu ve zdrželivosti. Svolil. Avšak služebník ji pomluvil u vévody, že má důvěrné styky spanošem. Rozzuřený vévoda ji zbil, krvavě zranil a uzavřel v její komnatě. Františka přesvědčila vévodu o své nevině. Žili pak ještě 15 let spolu v míru. Když vévoda zemřel, bylo Františce 32 let. Nabízeli jí sňatek s vévodou savojským, ale Františka odmítla. Vstoupila do kláštera karmelitského. Žila umrtveně, konala skutky milosrdenství zvláště za doby moru, kdy klášterní nemocnice byla naplněna lidmi morem onemocnělými. Po čas pobytu v klášteře Františka se zálibou konala všední práce, umývala nádobí, donášela dříví, pracovala v zahradě. Byla zvolena představenou. Po 18 letech klášterního života onemocněla na smrt. Řekla k řeholnicím: „Moje rozmilé sestry! Přišel čas, abych od vás odešla. Milujte Boha a konejte dobro ke cti a slávě Boží. Loučím se s vámi. Jdu, abych zkusila, co to je: Boha uade všechno milovati.“ Zemřela r. 1485 (dle jiných r. 1375). Památka 4. listopadu.

V Belgii, Nizozemí, Německu, Švýcarsku a v Rakousku.

Sv. LIDVINA (nebo také Lidwiga) narodila se r. 1380 ve městě Schiedamu v kraji rotterdamském v Holandsku. Otec Petr byl městským ponocným; matka slula Petronila; vychovávali Lidvinu a osm synů svých v bázni Boží. Lidvina chovávala už v mládí svém něžnou lásku a úctu k Panně Marii. Kdykoliv byla na ulici, nikdy neopomínula vstoupiti do chrámu Páně a pomodliti se. Kdysi byla od matky kárána, že se venku obměškala; Lidvina se hájila: „Nezlob se, maminko! byla jsem v kostele a pozdravila jsem Pannu Marii; a poslyš! když jsem před obrazem jejím klečela, zdálo se mi, jako by se byla na mne usmála.“ - Lidvina dorůstala ve sličnou pannu; jevila bystrý rozum, milou povahu a mravy ušlechtilé. Vyskytli se někteří bohatí mladíci, kteří nabízeli otci Petrovi, že mu poskytnou potřebného nákladu na vychování a vzdělání jeho dcery; neboť se kojili nadějí, že se budou později ucházeti o její ruku. Avšak Lidvina říkávala: „Milí rodičové! Vdávati se nebudu nikdy. Přeji si, abych byla tak zohyzděna, aby žádný muž na mně nenalézal zalíbení a aby si mne nežádal za manželku.“ Už tehdy se rozhodla Lidvina, že se zasvětit Bohu slibem ustavičného panenství.

Kdysi v zimě se bavila mládež odrostlá bruslením na ledě. Někteří praví, že Lidvina se také klouzala, jiní, že pouze přihlížela na rej klouzajících se. Tu jedna z družek podrazila Lidvinu a strhla ji,

takže Lidvína upadla na led a poranila se těžce. Onesli ji k rodičům a shledáno, že pádem si zlomila žebro, ale že i vnitřní neduh si způsobila. Od té doby trpěla a chřadla. Po dobu tří následujících let Lidvína se pohybovala jen o berlách anebo se vlekla na zemi po rukou a po nohou. Lékař prohlásil, že nastal „apostem“ a že nemůže vyléčiti jejího neduhu; doložil, že Lidvína víckrát se neuzdraví.

Léky nepomáhaly. Lidvína nemohla ani spáti a často ani jísti. V chorém těle utvořil se vnitřní vřed. Lidvína se svíjela na lůžku jako červ. Po mnoho let ležela jenom na znak a nemohla žádným údem těla ani pohnouti. Onemocněla vodnatelností; na jedno oko oslepla úplně, druhé oko zesláblo tak, že nesnesla slunečního světla; pravá ruka odumřela, maso s ní opadalo až na košť. Na čele se vytvořila hnisající rána. Na dvou místech na živote vyvstaly vředy, do nichž se dali červi. Kromě toho snášela také bolesti hlavy a zubů a byla často zachvácená zimnicí. Mohla požití pouze kousek chleba nebo pečeného jablka a několik kapek teplého mléka, nebo vína smíšeného s vodou. A k bolestem tělesným přidaly se i útrapy duševní, veliký zármutek. Družky ji opustily a zapomínaly na ni. Citlivá Lidvína plakala úpěnlivě, vzdychala žalostně. Někdy však upadala v zádumčivost a beznadějnost; odmítala všecmu útěchu a jala se trpce reptati.

Její zpovědník, Jan Pot, se ujal nebohé trpitelky; domlouval jí, aby přestala plakati a reptati, aby rozjímalá o tajem-

ství utrpení Ježíše Krista a o mukách mučedníků. Lidvína poslechla. Ale když neubylo ani tělesných bolestí ani zoufalého zármutku, zhnusilo se jí všechno duchovní a opět ochabla v pobožnosti. Kněz však jí domlouval dále, aby vytrvala ve zbožnosti, aby prosila o dar trpělivosti a síly a aby přijímáním svatých svátostí, stručnými modlitbami, nábožnými povzdechy se dovolávala pomoci Boží; posléze, aby se úplně odevzdala do vůle Boží. Lidvína opět poslechla a k radosti své zpozorovala, že i když nemoci tělesné trvají, do duše se vrací klid. Vzdala se vši touhy po navrácení zdraví; také se vzdala veškeré naděje na pomoc lidskou; přestala býti malomyslnou a snášela trpělivě své bolesti. Ba prosila, aby bolesti jí bylo přimnoženo; říkávala: „Kdybych jediným Zdrávasem mohla dosíci zdraví, neučinila bych toho ani bych si toho nepřála.“

Majíc zdravý rozum a bystrý úsudek, dávala těm, kteří ji navštěvovali, dobré rady a spasitelná naučení. Také ji někteří navštěvovali z pouhé zvědavosti. Jistý lehkomyšlný člověk se chvástal před ní ha-nebnými skutky, jež spáchal. Ale Lidvína ho pokárala tak přísně, že odložil svou lehkomyšlnost. Jiní zlí lidé si činili posměch z jejího utrpení. Také necitelná švekruše, u níž bydlila, ji mnoho sužovala. - Kdysi při válečném vpádu burgundského vojska do země přišli do jejího příbytku vojenští lékaři a vojíni; pudila je zvědavost; neboť pověst o nebohé trpitelce daleko se rozšířila. Ale nezvaní ti hosté si tropili ve své nevázanosti

smích z Lidviny a z její zbožnosti a když se jí zastali kněz a dceruška bratra Lidvinina, surovci ztloukli kněze a vyhnali ho, děvčátko povalili na zemi; pak odešli. Rozhněvaní měšťané chtěli na surovce podati žalobu u burgundského vévody Filipa; ale Lidvina jich prosila, aby toho nečinili.

Lidvina dostávala od milosrdných lidí, kteří ji navštěvovali, milodary. Otec dostával roční příspěvek. Po smrti rodičů Lidvina žila výhradně z almužen dobrých lidí, ale z toho, co obdržela, rozdávala chudším lidem, vdovám, sirotkům a nemocným. A když viděla, že, čím více almužen dávala, tím více Bůh jí žehná, říkala: „Jak velká je moc Boží! Jak rádi máme dávatí almužnu chudým!“ Tak se stala Lidvina světu divadlem, poučným, povzbuzujícím.

Trpěla po 38 let. Poslední dobou přidružily se k neduhům jejím ještě bolesti kamene. Zůstala někdy po delší dobu jako bezducha. Lidvinu přišel léčit Dr. Bohumír ab Haga, nazývaný „Sonderdank“, jež poslal jistý hrabě holandský. Lidvina měla zármutek, kdykoliv jí kněz odešel svatě přijímání. Připravujíc se na smrt přijala svaté svátosti a prosila všech, kdož při ní byli, za odpuštění, že jim působila obtíže. Zemřela 53letá dne 14. dubna 1433. Svátek 14. dubna.

Bl. ALŽBĚTA (či Eliška, lat. *Elisabeth Bona*) narodila se r. 1386 ve Valdsee ve Virtembersku z rodičů chudých. Živila se tkalcovstvím. Záhy stala se členkou třetího řádu sv. Františka. A když r. 1407 byl v *Reuthe* (blíže Valdsee) pro

řeholnice třetího řádu založen klášter, Eliška byla do něho přijata. V klášteře byla zaměstnána kuchyňskými pracemi. Rozjímala nejraději o přehořkém utrpení Páně. Na levém i na pravém boku otevřely se jí krvácející rány. Po tři léta trpěla různými neduhy. Trpělivost její byla kromě obyčejná a pokora tak vzorná, že jí obyčejně říkali: „Eliška dobrá“. Jiné sestry řeholnice měly její upřímnou zbožnost za přetvářku. Zemřela 34letá roku 1420. Svátek 23. (nebo i 14.) listopadu.

Ct. GUNTILDA, služebnice v Suffersheimu, před XV. stol.; svátek 22. září.

Bl. BERNARD (*Marchio*), syn markraběte badenského, vstoupil do františkánského kláštera v Piemontsku a jsa 30letý zemřel r. 1458. Pro svou moudrost byl nazýván „Šalomounem“. Svátek 15. července.

Bl. LUDVÍK, chlapec křesťanský, pocházel z Brucku ve Švýcarsku a bydlel pak v Ravensburgu, kde chodil do školy. Židé z nenávisti proti křesťanům ho poplápili a mučili jej k smrti; uřízli mu mužský článek a zneužívali chlapce hanebně. Po mnohých surovostech, které s ním tropili, vstrčili ho do pytle a naložili jistému vozkovi, jménem Mikuláši Knollovi, na vůz; v lese pověsili chlapce a pak dali mrtvému hochovi nůž do ruky, aby se zdálo, že smrt si způsobil sám. Bylo to roku 1430. Spoluzáci chlapcovi, kteří do lesa vyšli hledat ptačí hnízda, našli mrtvolu, a tak vyšel zločin na jevo. Vrahové Aaron a Anselm byli upáleni, Knoll byl na kole popraven. Svátek 30. dubna.

Bl. MIKULÁŠ („bratr Klaus“, němec-

ky *Nikolaus von der Flue*, Flur, t. j. niva: také „*de rupe*“, t. j. ze skály) narodil se v Saxeln v kantonu unterwaldském ve Švýcarsku, vlastně ve filiálce Flüele. Otec jeho se jmenoval Jindřich Löwenbrugger (Leopontini) a matka Hemma. V mládí nejevil Mikuláš nic dětinského, leč nevinnou veselost. Co rodiče mu vykládali o předcích, o jejich zbožnosti a poctivosti, zachoval věrně v srdci. Jako mladík byl zbožný, pokorný, vážný. Oženil se s *Dorotou Wysslingovou*. Manželce bylo ku podivu, že často v noci se zvedá k modlitbě anebo že v noci jde ke kostelu do Kernsu. Manželé měli deset dětí a vychovávali je zbožně.

Když vypukla válka Curyšská (1436 až 1446), Mikuláš se vyznamenal nejen osobní udatností, ale i mírností k nepřátelskému vojsku. Snad byl na vojně rotmistrem. Když se vrátil z válečné výpravy, rodáci ho zvolili zemským radou a sudím. Oba úřady zastával po 19 let ku spokojenosti, ale nabízeného úřadu „*Landammanna*“ (okresního starosty) nepřijal. Toužil výhradně po službě Boží, po životě poustevnickém.

Jsa 50letý, žádal manželku svou, tehdy třiatřicetiletou, aby svolila k rozloučení. Po delším zdráhání svolila. Mikuláš se rozloučil dne 16. října 1467 se svou rodinou i s dítětem, jež mělo teprve 13 týdnů, a odebral se do samoty v Ranftu, pak hledal příhodné místo až do blízkosti města Basileje, ale nenaleznuv ho, vrátil se do Ranftu (čtvrt hodiny od svého bydliště). Šel bos, s hlavou nepokrytou, dlouhý hnědý kabát maje na sobě, růže-

nec v ruce. Lidé mu postavili kapli a přibýtek ze dřeva. Později byl při kapli i kněz a Mikuláš se zúčastnil služeb Božích a přijímal svaté svátosti. Přestala v něm žádost po jídle a nápoji; svátost oltářní ho sytila. „Přijímáním svaté svátosti pocítil takovou sílu a plnost života a sladkost v sobě, že hostie mu byla nadměrným nasycením“, dí Jos. Görres. Se všech stran přicházeli k němu lidé v zástupech pro radu a poučení. Dopoledne Mikuláš nikoho k sobě nepřipouštěl; nastal-li velký nával lidí, odešel hluboko do lesa. Také manželka, synové a dcery přicházeli pro poučení, Mikuláš však nikdy nepřekročil prahu dřívějšího svého přibytku.

Tělo jeho bylo hubené, ale vzezření svěžího; nebyl nevrlý mrzout, byl lidumilný, veselý a přívětivý. Své návštěvníky přijímal laskavě, s úsměvem a s podáním ruky. A když odcházeli, říkával: „Synu, modli se za mne!“ Jen zvědavce odmítal. - Byl vroucně zbožný; říkával: „Jsem-li blízko kněze Tělo Páně přijímajícího, nebo sám-li přijímám, všechna duše má se plní nebeskou útěchou a blážeností; vnitřní štěstí rozlévá se mi i do těla. To mne silí tak, že zapomínám na pokrm.“ Nejmilejší jeho modlitba byla: „Můj Bože! vezmi všechno ode mne, co překáží přijíti k tobě; dej mi všechno, co mne vede k tobě; vezmi mne mně, a dej mne sobě!“ Někdy však přece pocítil pokušení k netrpělivosti a k malomyslnosti. - Smýšlel církevně. Je podivno, že Martin Luther odvážil se vyličiti Mikuláše, jako by co do učení měl Mikuláš tytéž názory, jako Luther; nikoliv! Mikuláš

myslil, mluvil, jednal po katolicku; víra jeho ve velebnou Svátost byla katolická. Mikuláš žil, jak svatí žijí, jako prorok. Napomínal lidi: „Ctěte kněze, i kdyby nehodně žili; neboť čistá voda studniční zůstane táž, ať teče rourami měděnými nebo zlatými. Buďte oddáni Církvi katolické; nedejte se másti a klamati novotami a bludy, jež v této době se rozšiřují. Po mé smrti nastane v křesťanstvu bouře.“ - Velmožům připomínal důrazně, aby se neuchylovali od přísné spravedlnosti.

Památne je smíření, jež Mikuláš zjednal mezi hašteřícími se Švýcary. Vkročil do shromáždění poslanců, muž vysoké postavy, kost a kůže na těle, rozhlédl se svýma černýma, jasnýma očima laskavě a vážně po všech přítomných; všecko ztichlo; Mikuláš jal se hovořiti: „Švýcarové! Bratří! Přijměte města Frýburg a Solothurn do svého svazku! Zachovejte svornost! Sic pozbudete svobody perně vybojované! Chraňte se užitku nepoctivého! Nepouštějte se bez důležité příčiny do války, ale v čas potřeby braňte se zmužile! Především mějte Boha na zřeteli! Jeho svatá přikázání! Nic více! A Hospodin bude s vámi!“ A shromáždění ho poslechl.

Mikuláš jsa 70letý roznemohl se na smrt. Nemoc byla zlá, trpělivost jeho byla stále větší. Přijav svaté svátosti, uložil se na své prkno; přišli manželka, synové a dcery, kaplan a farář ze Stansu. Napomínal všechny k životu bohumilému řka: „Hrozné je umírat, ale ještě hroznější je upadnouti v ruce Boha živého. Proto zařídte život svůj tak, aby v hodinu smrti

vaše svědomí bylo tiché a pokojné.“ Zemřel roku 1487. V den pohřbu zaplakal lid švýcarský nad jeho hrobem jako nad hrobem svého otce, a hrob ten stal se slavným místem poutním. Svátek 21. (nebo 23.) března. Památka ct. *Doroty*, manželky jeho, 23. března.

Ct. KONRAD SCHÄUBER narodil se r. 1481 v Alttzellen v kantonu unterwaldském, ve Švýcarsku, z rodičů rolnických. Jeho matka byla dcera bl. Mikuláše ze Flue. Konrad byl vojínem a zúčastnil se bitvy u Kappelnu, kde Zwingli padl. Vrátil se, stal se radním. S přivolením své manželky opustil ji i dvě dcery a šel do chyše svého děda Mikuláše. Po třech letech zemřel, roku 1559. Památka jeho 19. prosince (nebo 5. března).

Bl. BARBORA, dcera bavorského knížete Alberta Zbožného, odepřela vstoupiti v manželství, nabízené jí králem francouzským. Zemřela u věku 17 let v klášteře roku 1472. Svátek 4. prosince.

MARKÉTA MEDINGENSKÁ, rozená Ebnerová, vstoupila do kláštera dominikánek medingenských (blíže Dilling). Podle Jochama (Bavaria s. II., str. 276) žila velmi sebezapíravě. Dopisovala si s bl. Jindřichem Susonem. Zemřela r. 1351. Památka 20. června.

VORŠILA PÖCKOVÁ, dcerka měšťana v Lienzu v Tyrolsku, byla ve věku necelých pěti let r. 1442 nebo 1443 na Velký pátek od židů zabita. Vražda vyšla na jevo; žid Samuel byl popraven kolem, žid Josef byl oběšen, křesťanská žena Praitschedl, která jim děvče zašantročila, a dvě jiné židovky byly upáleny. Památka 18. září.

BL. ONDŘEJ Z RINNU, chlapec křesťanský, byl od židů u osady Rinnu, mezi Innomostí a Hallem, r. 1462 usmrčen. Svátek 12. července.

Sv. SIMEON, tříletý chlapec křesťanský v Tridentě, byl od fanatických židů zabit. Židovský lékař Tobiáš ho přilákal k sobě a zavedl jej do domu žida Samuela. Na Zelený čtvrtek 24. března roku 1475 ho pořezali a chytali tekoucí krev; ostatní mu drželi ruce a nohy ve způsobě kříže. Ale zločin vyšel na jevo; použitím útrpného práva byli usvědčeni a popraveni. Svátek 24. nebo 23. března.

V zemích slovanských.

ŠTĚPÁN UROŠ, car srbský (viz Štěpán na Nemanju). Památka 2. prosince.

ANGELINA či *Majka* (matka) Angelina, dcera zetského (černohorského) knížete Ivana Crnojeviče, se provdala za Štěpána Brankoviče, vladaře srbského. Po jeho smrti roku 1477 byla vladařkou srbskou. Kdysi byla v Cařihradě a vzala s sebou ostatky sv. Petky či Paraskevvy, jejíž památka se koná 14. října. Měla dva syny, Djurdia (později Maxima nazývaného) a Ivana. Památka jejího manžela Štěpána je 11. října. Angelina zemřela kolem r. 1500 a pochována byla v Krušedolu Srěmském. Památka 30. července.

DJURDIJ (t. j. Jiří), syn Angelinin, vladař srbský, zůstavil svou manželku netknutou a šel do kláštera; poté byl zase vladařem a opět vstoupil do krušedolského kláštera. Zemřel roku 1516. Památka 18. ledna.

IVAN, syn Angelinin, vladař srbský, † roku 1503. Památka 10. prosince.

JAN Z JENŠTÝNA, arcibiskup pražský, dříve sobě liboval v honbách a ve veselých společnostech; pak činil pokání. Viz o něm v životopise sv. Jana Nepomuckého. Zemřel v Římě r. 1400. Památka 17. června.

ZBYNĚK ZAJÍC Z HASENBURKA, arcibiskup pražský, zakusil mnoho příkoří od přívrženců Husových, uchýlil se do Bratislavy v Uhrách, kde hledal pomoci a útočiště. Zemřel r. 1411. Památka 28. září.

ZBYNĚK, biskup krakovský, zemřel kolem roku 1450; památka 1. dubna.

AFRA, sestra III. řádu sv. Františka ve Znojmě, † kolem r. 1380. Památka 20. prosince.

JAROSLAV BARO, děkan berounský, byl s 38 řeholníky od husitů za vedení Žižkova hozen do hořícího stavení a upálen roku 1421.

MARKÉTA, dcera Hynka ze Žlebu, byla klariskou v Č. Krumlově. Zemřela po roku 1365.

Sv. JAN KAPISTRÁN narodil se roku 1385 nebo 1386 v městysi Kapistránu v horách Abruzzských v Neapolsku. Otec jeho byl francouzský důstojník, který přišel do Italie s králem Ludvíkem z Anjou, oženil se s vláškou šlechtičnou, ale brzy po narození Janově zemřel. Jan dokončiv v Perugii studia právnická, stal se u apulského krále Ladislava královským správcem v různých městech a posléze členem nejvyššího soudního dvoru v Neapoli. Za války krále Ladislava s papežem Janem

XXIII. byl Jan zajat od měšťanů perugijských a do žaláře vsazen. Úpěl po něm kolik měsíců v okovech, marně se koje nadějí, že snad král Ladislav ho vykoupí ze žaláře. Nevykoupil ho. Jan se pokusil o útek. Dostal se sice ze žaláře ven, ale protože byl obtížen těžkými okovy, mohl jen čtvermo a bídne se vléci po zemi; byl dohoněn, znova uvězněn a přikován, aby vícekrát nemohl utéci. Tu pak měl Jan příležitost, aby přemítal o svém osudu. Privil si: „Tak dlouho jsem sloužil králi svému, a on na mne zapomněl: nic nedbal o věrného svého sluhu. Jak pošetil je spoléhati na lidi! Od té chvíle chci spoléhati na Boha a Jemu sloužiti!“ - Pak slíbil svým žaláříkům, že dá veškeré své jmění za výkupné. I byl propuštěn a vstoupil pak do františkánského kláštera v Perugii.

V klášteře měl výborného vůdce duchovního, sv. Bernardina Sienského. Konal studia theologická, přijal kněžské svěcení a připravoval sek úřadu kazatelského. S dovolením představených obcházel celou Itálii a hlásal všude slovo Boží. Maje ohnivou povahu a nabýv bohatých zkušeností životních, vypsěl ve slavného kazatele. Chodil bos, později o dřevěných podešvích, v chudičském oděvu řeholním, bez tlumoku, bez hole, často snášeje hlad, žízeň a nepohody. Kázání jeho měla nevidaný účinek. Odevšad se hrnuli k němu lidé a chrámy nestačily návalu věřících. Jan potíral bludy fraticellů, kteří za to chtěli se na Janovi pomstít; 500 dukátů vysadili na jeho hlavu a pokusili se ho otrávit. - Také žida rabbiho Ga-

maliele podařilo se Janovi obrátiti na víru Kristovu.

V tu dobu milánský vévoda František Sforza chtěl zapuditi svou manželku Blanku předstíraje, že sňatek jejich je neplatný; ale Jan Kapistrán obhájil sňatek a vévodu Františkovi připomenul jeho povinnosti tak důrazně, že vévoda upustil od svého záměru a v manželství setrval. Jan pomáhal Bernardinovi Sienskému zaváděti všude přísnou kázeň; pět set bylo klášterů, které od Bernardina za pomoci Janovy byly buď nově založeny nebo kde přísná kázeň byla zase obnovena. K tomu cíli podnikal Jan cesty do Francie i do Anglie. - Také obhájil svého mistra Bernardina, když byl obžalován, jako by se dopouštěl modloslužby maje na desce vyznačeno jméno Ježíš se svatozáří. Jan Kapistrán si dal pořídit korouhev se jménem Ježíš a se svatozáří. Papež pochválil oba kazatele a dovolil, aby takto povzbuzovali věřící k účtě jména Ježíš.

Jan Kapistrán byl znamenitý řečník. Muž malé postavy, kost a kůže, ale v tom těle vyzáblém sídlil ohnivý, mohutný duch. Při kázání jako by se oživovala sklíčená jeho postava, vyzáblá jeho tvář nabývala výrazu neodolatelného, z velkých, tmavých očí sálalo nadšení, zvukný hlas uchvacoval posluchače. Postil se přísně, masa a vína nepožil nikdy, jedl jen chléb a zeleninu a pil vodu. Cítil-li pokušení k nečistotě, bičoval se anebo se vrhl do studeného bahna; stydlivě odvracoval oči od osob ženského pohlaví. Ač žil sebezapíravě, byl vždy jaré a veselý myslí.

Roku 1451 Kapistrán byl pověřen úřa-

1. Sv. Tomáš Akvinský 2. Sv. Jan Nepomucký 3. Sv. František Xaverský

dem misionáře a papežského plnomocníka pro všechny země za Alpami a zvláště pro Čechy. I vybral se Kapistrán na cestu v průvodu šesti kněží a šesti bratří laiků. V Brescii se tlačili kolem něho ohromní zástupové; lidé, aby ho viděli a slyšeli, vystupovali na stromy, na hradby a bašty, na střechy domů. Kapistrán se ubíral Korutany a Štyrskem, zastavil se v Běláku, v Krku, v Brezách a v Judenburgu. Když přišel do Nového Města u Vídně, byl přijat velkým zástupem lidu, císařem Bedřichem III. a Ladislavem, mladičkým králem českým a uherským. Odtud byl veden do Vídně. Ulice města byly ozdobeny květinami. V ústřety se mu ubírali duchovní, magistrát, universita, cechy s korouhvemi za hláholu zvonů. Na kázání jeho přišlo každodenně kolem 30.000 lidí, prostorný chrám u sv. Štěpána nestačil. Kapistrán kázal stoje na kamenné kazatelně na severní vnější straně presbytáře nebo také v širém poli. Neznal řeči německé ani slovinské. Kázal latinsky. Lid nerozuměl jeho slovům, ale byl uchvácen zjevem a hlasem podivuhodného toho muže. Po kázání pak tlumočili jiní kněží obsah promluvy jazykem lidovým.

Z Vídně se odebral Jan Kapistrán do Brna, kázal v Olomouci, ve Znojmě, v Jemnici, v Jihlavě, v Drásově; způsobil, že v Brně a v Olomouci byly založeny kláštery františkánské. Také obrátil kolem 11.000 husitů k víře katolické, rovněž královského podkomořího Beneše Černo-horského z Boskovic. Správce království českého Jiří z Poděbrad byl zprvu ochoten přijmouti Kapistrána do země a vyjedná-

vati s ním o smíření kališníků s Církví katolickou. Ale Jan z Rokycan, náčelník kališníků, mařil každé smíření. Kapistrán pozván byv od Oldřicha z Rožmberka, odebral se do Krumlova; z Krumlova pak šel do Plzně; také v Chebu, v Kadani a v Mostu kázal. Pilně dopisoval Jiřímu z Poděbrad a Rokycanovi, ale nemohl se dočkat, aby obdržel listinu bezpečného průvodu, aby i do Prahy se mohl odebrati.

Proto Jan Kapistrán odešel do Německa, kázal v Bavorsku, v Duryňsku, v Lužici, v Sasku i ve Slezsku. Polský král Kazimír ho zval: „Až ten lid (Čechy) získáte, račte do naší polské říše zavítati. Naše království se drží pevně katolické víry... širošířa Rus v sousedství našem sice vyznává víru křesťanskou, ale je stržena do rozkolnictví Řekův... Dáno v Grodku 7. září 1451.“ - Jan pozvání přijal a šel z Vratislavy do Krakova; vrátiv se pak do Vratislavy, učinil poslední pokus, aby se mohl dostat do Čech. Obdržel však od Jiřího z Poděbrad záporný list, datovaný ze dne 24. prosince 1453: „...ježto dříve několik bezpečných průvodů jemu do Prahy podáváno bylo, jichžto přijati nechtěl, nezdálo se býti přiměřeno, posílati jemu nových.“ Také mladý král Ladislav dal Kapistránovi vzkázati, „že nemá tak prudkými a tvrdými slovy Čechy haněti.“ Takto byl vinou Jana z Rokycan i tento poslední pokus zmařen.

Roku 1453 dne 29. května zmocnil se sultán Mohamed II. města Cařihradu a učinil řecké říši konec. Pád Cařihradu ohromil všecek svět křesťanský. Papež Mikuláš V. svolal všechna knížata křesťanská

na křižáckou výpravu proti Turkům. Pro nesvornost knížat sešlo s jeho záměru. Umluveno bylo svolati říšský sněm do Frankfurtu. Bystrozraký Eneáš Sylvius, bývalý vyslanec v Čechách, napsal Kapistránovi: „Že bys kdy mohl do Prahy přijíti, je pouhý sen. Ve Frankfurtě však tvá přítomnost bude ku prospěchu.“ Jan Kapistrán, ač skoro sedmdesátiletý, ujal se ohnivě úkolu brániti křesťanstva proti Turkům. Jel do Frankfurtu jako hlasatel křižácké výpravy, rozplameňoval všude lid a odebral se pak do Uher. V Budíně přijal z rukou kardinála Karvalaje kříž krvavé barvy a byl prohlášen za sběrače křižáckého vojska. Za krátkou dobu se sešlo 60.000 křesťanských bojovníků. Jan Kapistrán byl duší celého podniku; na všechny strany posílal listy a rychlé posly; pomáhal sdělati válečný plán. Vůdcem výpravy byl Jan Hunyadi.

Sultán Mohamed II. se blížil s ohromným vojskem po souši i po Dunaji k městu Bělehradu. Měl 300 dlouhých děl, ulitých ze zvonů cařihradských, měl potraviny hojnost. V jeho táboře bylo také 1000 vilných ženšin. Křesťanské vojsko se dostalo šťastně do Bělehradu. Kapistrán cvičil svůj lid, v němž převládali rolníci a řemeslníci, a jenž byl ozbrojen kosami, cepy, kopími, luky, praky a kyji. Řekl jim: „Vzhůru, děti, na Turka! Všichni, kdož s námi teď bojují, byť byli rozkolníky nebo bludaři, všichni jsou našimi přáteli!“ Jan chodil z tábora křesťanského do pevnosti, z pevnosti do tábora, a udržoval všude pořádek. Turci hnali útokem na pevnost a drali se dovnitř. Jan

Kapistrán řekl: „Poklekněme! Buďte stateční, mé děti, vy bojujete za Ježíše Krista a za jeho Církev!“ Poté mával korouhví a provolával heslo válečné: „Ježíš! Ježíš!“

Když Turci doráželi i na vnitřní hradby pevnosti, Kapistrán vystoupil na nejvyšší místo ve věži, kde ho každý mohl viděti a slyšeti a stále provolával jméno „Ježíš“. A když se strhla prudká bitva, Kapistrán sestoupil s věže, chopil se hole, jediné své zbraně, a hnál se proti Turkům. Turci byli statečným vojskem křesťanským nadobro poraženi, dali se na útěk, zůstavivše svůj tábor v rukou vítězů. Památné toto vítězství křesťanů událo se 22. července 1456. Bělehrad byl osvobozen, Uhry i ostatní země křesťanské byly zachráněny.

Vítězný vojevůdce Jan Hunyadi byl raněn a ještě i morem nakažen. Jan Kapistrán doprovodil válečného svého přítele a křesťanského hrdinu do Semlinu, ošetřoval ho, těšil ho zvláště blahou předpovědi, že jeho syn Matěj bude povýšen na královský stolec. Pak připravil statečného vojevůdce na křesťanskou smrt. Avšak hned po smrti Jana Hunyadiho onemocněl i Jan Kapistrán; prudká zimnice jím lomcovala; také počal kašlati krev. Již nebyl té veselé mysli, jako dříve. Odnesli ho do františkánského kláštera v Iloku. Sám mladý král Ladislav ho navštívil a vyžádal si jeho požehnání. Jan Kapistrán vykonal kleče generální zpověď. Pak se všichni přítomní modlili „Odpovězení duše“. Guardián předříkával, ostatní odpovídali. Guardián maje oči slzami zalité častěji se mýlil. Kapistrán

jsa stále svěžího ducha řekl: „Vezměte můj breviář - jsou tam větší litery.“ Zemřel 23. října 1456. Svátek 28. března (nebo 23. října).

Sv. JAN KENTSKÝ narodil se kolem r. 1390 v městysi Kenty nad řekou Solou v Haliči a byl od svých rodičův Stanislava a Anny vychován v bázni Boží. Vystudovav, stal se doktorem bohosloví a jal se vyučovati na krakovské akademii; vykládal Písmo svaté, spisy Petra Lombardského a sv. Tomáše Akvinského. Vysvěcen na kněze, snažil se pokračovati i v sebezapíravosti. Žiněnkou, přísným postem a nočním bděním krotil tělo. Kráčel nejednou bos po zmrzlé půdě anebo v létě po místech písčitých nebo trním a bodlácím pokrytých. Odpočíval jen kratičko na holé podlaze; jen v čas krutých mrazů se přikrýval medvědí koží. Masa nepožíval po 35 let před smrtí. Čistotu panickou zachoval po celý život neporušenou.

Umínil si vykonati pouť do Sv. země. Šel pěšky; uctiv posvátná mísa, vrátil se do Krakova. Ale sotva se poněkud z cesty té zotavil, vydal se na cestu do Říma; ano čtyřikráte putoval do Říma, a když se ho tázali, proč tak často putuje do Říma, odpověděl: „Chci si obtížemi cesty odpykati svůj očištec.“ Kdysi na cestě do Říma byl přepaden loupežníky; ti oloupivše ho tázali se, má-li ještě nějaké peníze u sebe. Odpověděl, že nikoliv. Odešli; avšak v té chvíli si vzpomněl Jan, že ve svrchním šatě má zašity dukáty. I zavolal na lotry řka: „Nechci vás oklamati; hle, tu je, nač jsem zapomněl.“ Lotři

žasli nad tou pravdymilovností a vrátili mu odcizené peníze; příhoda ta jim byla pobídkou, aby se polepšili a aby začali život bohobojný.

Jan byl ustanoven farářem v Olkuši u Krakova; vzdělával své farníky kázáním i vzorným životem. Avšak lekal se odpovědnosti, se kterou je spojena duchovní správa a proto se vzdal fary a vrátil se opět k svému úřadu učitelskému. Byl velmi milosrdný a dobrotivý ke všem lidem trpícím, zvláště k chudým žákům. Rozdával jim oděv, obuv, pokrmy. Kdysi sedě u oběda, zaslechl hlas prosícího žáka; bez rozmyšlení mu podal svůj pokrm a sám zůstal hladov. Jindy daroval komusi obuv s nohou, a aby nebylo znáti, že jde bos, přikryl nohy pláštěm. Jindy spatřil žebráka třesoucího se zimou; vzal doctorský svůj plášť a daroval jej chudásovi. Kdysi přišli kolegové v bohosloví k Janovi na návštěvu. Podivili se spatřivše Jana, an rozkládal po stole a po nábytku košile a jiné kusy prádla určené pro chudé děti a z těch darů se radoval jako dítě a z radostí tleskal rukama.

Jan měl-li trpěti, říkával: „Ut supra“, t. j. jako svrchu, totiž, jak trpěl Pán Ježíš a mučedníci. - Dle sv. Augustina napsal si různé průpovídky na stěnu, na dveře, na stůl. Sepsal latinské spisy: „Tři knihy o evangeliu sv. Matouše“, a „Knihu řečí“. Zemřel r. 1473. Svátek sv. Jana Kentského, patrona polského, 20. října.

Sv. KAZIMÍR narodil se r. 1458 v Krakově jako syn polského krále Kazimíra IV. z rodu jagellonského, a Elišky, jež byla dcera německého císaře Albrechta II.

Byl povahy vážné; vyhýbal se hrát a zábavám, v nichž sourozenci jeho si libovali; vystříhal se i slova poněkud drsnějšího. Pro svou laskavou a mírnou povahu stal se miláčkem všech. Měl 12 sourozenců; nejstarší, Vladislav, měl se po Jiřím Poděbradským státi českým králem; Kazimírovi pak byla nabízena koruna uherská. Dle vůle otce vyjel Kazimír v čele vojska do Uher a stanul bližší Budína. Avšak Matěj Hunyadi se blížil s velkým vojskem. Kazimír se neodvážil rozhodného boje a vrátil se s vojskem nejkratší cestou ke Krakovu. Otec se hněval, ale syn řekl: „Nechci trůnu, byl-li by potřísněn krví lidu poddaného“. Kazimír odešel na osamělý hrad; tam mohl žíti skutkům pobožnosti, k nimž se nesla jeho mysl.

Modlival se kleče celé hodiny před Svátostí oltární. Když jeho vychovatel, Jan Dlugoš, ho vyzýval, aby tělu dopřál zotavení a odpočinku, říkával Kazimír: „V modlitbě nacházím více zotavení než v jakékoliv zábavě.“ Často poklekal na prahu chrámovém, nebyly-li ještě otevřeny dveře chrámové. Zvláště ctil Marii Pannu a složil jí k poctě překrásný chvalozpěv: „*Omni die dic Mariae*“, t. j. Každého dne pěj Marii chválu. Pohrdal přepychem a pohodlím, nosil pod svrchním oděvem žíni, spával vedle pohodlného lůžka na holé zemi a přísně se postil. Skvěl se všemi ušlechtilými ctnostmi, zvláště bděl nad panickou svou čistotou; zavázal se slibem, že zachová panictví až do smrti. Otec ho přemlouval, aby vstoupil do stavu manželského, dokládaje, že by tím prospěl

rodině královské; lékařové předstírali, že by manželstvím prodloužil svůj život. Ale Kazimír se nedal přemluvit a zůstal věren svému slibu.

K lidem chudým byl dobročinný; rozdával jim své důchody; ujímal se poddaných, byli-li nespravedlivě utiskováni; ujímal se jich i před soudem. - Často churavěl; posléze ho zachvátila prudká horečka. Připraviv se na křesťanskou smrt, zemřel dne 4. března roku 1484. Svátek 4. nebo 5. března.

Bl. JAN DUKLA pocházel z Dukly v Karpatech; byl františkán; uslyšev kázati sv. Jana Kapistrána, přestoupil k observantům. Na konci života oslepl a zemřel ve Lvově roku 1494: Svátek 29. září.

Bl. ŠIMON LIPNICKÝ narodil se v Lipníku v Polsku. Uslyšev kázati Jana Kapistrána, byl hluboce dojat a vstoupil do řádu františkánského. Jako kazatel vzdělával své posluchače více vlastním příkladem nežli slovy. Nikdo neslyšel Šimona kázati, aby nebyly obohaceny jeho vědomosti a aby se nezvětšila jeho horlivost. Panickou čistotou střehl úzkostlivě. Zemřel r. 1482 v Krakově. Svátek 18. července.

MAKARIUS byl zprvu opatem ve Vilně, pak metropolitou kyjevským. Jeho oddanost k papeži vysvítá z následujícího listu poslaného papeži Sixtovi IV.: „Všeobecnému otci, papeži, světlu Církve, blahoslavenému Sixtovi, náměstkovi svaté obecné apoštolské Církve!“ Byl nejen poslušným synem papeže římského, ale zároveň i obhájcem obřadů slovanských. Zemřel roku 1497. Památka 1. května.

GENNADIJ, arcibiskup novgorodský,

zůstavil nejstarší bibli ruskou podle Vulgaty. Zemřel roku 1506. Památka 14. prosince.

DOROTA Pruská (Dorothea de Prussia) byla provdána za jistého řemeslníka a měla devět dětí. Později obdrževši roku 1393 po dlouhých prosbách svolení pomoranského biskupa, dala se zazdíti do místnosti blíže domu; místnost měla dva otvory, jeden k domu, aby viděla na veřejnou Svátost, druhý k nebi. Prvním se jí podávaly pokrmy. V tomto hrobě žila 14 let. Zemřela roku 1407 v Marienwerderu. Památka její je 30. října.

65. NOVÉ ŘÁDY. SVATÍ A SVĚTICE JEDNOTLIVÝCH ŘÁDŮ VE STOLETÍ XV.

Sv. PETR PISÁNSKÝ narodil se v Pise; je zakladatelem řádu poustevníků sv. Jeronyma čili *Jeronymitů*. Je bratr Kláry Gambakorty. Zemřel roku 1455. Svátek 17. června (nebo 23. prosince).

Sv. FRANTIŠEK DE PAULA narodil se roku 1437 v městysi Paole u Neapole. Otec jeho Jakub Martorello byl zchudlý šlechtic, matka slula Vienna. František onemocněl v dětském věku a byla obava, že oslepne. Přestrašení rodičové učinili slib, že dají syna, uzdraví-li se, do františkánského kláštera, aby tam Bohu sloužil. František se uzdravil a rodiče ho dali, když mu bylo 13 let, do františkánského kláštera v San Marku. Tam se učil hoch žítí podle přísných pravidel řeholních;

pak vykonav pouť do Říma, umínil si žítí po poustevnicku. Vyhledal si místo na roklinatém břehu mořském s jeskyní a poustevničil šest let. Když se k němu přidružili noví poustevníci, vznikla družina; nastala potřeba vystavěti chrám a klášter. Biskup kosenzský dal k tomu svolení.

Růstoucí družině poustevníků František dal zprvu název „Kající poustevníci bratra Františka z Pauly“; později řád slul „Řád nejmenších (Minimi) bratří Františka Paulánského“ čili „Paulánů“. V Paříži jim říkali „bon hommes“, t. j. dobráci, tak, jak se dříve říkávalo valdenským. Oděv těchto mnichů byl ze sprosté látky vlněné, přirozeně černé, nebarvené. Vrcholí představený slul corrector, t. j. napravovatel, protože měl sebe i jiné kajícínosti napravovati. Pravidla byla velmi přísná. Ke třem obvyklým slibům přidán byl čtvrtý slib, že se budou poustevníci zdržovati nejen masitých pokrmů, ale i vajec, mléka, másla, sýra a ryb. (Papež Julius II. zmírnil přísnost řehole pouze v tom, že pauláni směli jísti také ryby.) František také pro ženy a dívky založil řád, řečený druhý, a pak třetí řád. Členem třetího řádu stal se staříčký otec Františkův. Matka byla již dříve umřela. Členové prvního řádu se měli zvláště cvičiti v kajícínosti, v pokoře a v postu, zvláště pak v lásce k bližnímu. Proto František zvolil slovo „Charitas“, t. j. láska za heslo řádu. Řád byl r. 1464 papežem Sixtem IV. schválen.

František předcházel příkladem v zachovávaní tuhé kázně. Chodil stále bos, odpočíval maličko na holé zemi nebo na

prkně, bičoval se a postil. Ačkoliv své tělo neustále krotil, byl stále zdrav, svěží a silný; srdcem byl stále obrácen k Bohu, takže se zdálo, jako by neměl ani smyslu pro tento svět. Bůh jej omilostnil zvláštními dary. Papež Pavel II. vyslal posla k biskupu kosenzskému s rozkazem, aby dary prorocké i divotvorné moci Františkovy byly prozkoumány a vyšetřeny. Posel onen namítal Františkovi, že řeholníkům není lze zachovávat tak tuhého postu. František vzal z pánve žhavý uhel do ruky a odvětil pln důvěry v Boha: „Nic není těžkého tomu, kdo Boha miluje.“ Když papežský vyslanec Jeronym z Adorna viděl, že oheň neubližoval Františkovi, podivil se a vstoupil sám do řádu „Nejmenších“.

Tehdy byl králem ve Francii Ludvík XI. Ten byv raněn mrtvicí, z nemoci se už nezotavil. „Byl podoběn více strašidlu než člověku,“ praví životopisec. Upadal v těžkomyslnost. Nejslavnější lékaři ho nedovedli uzdravit. V tísní své bral král útočiště k náboženství. Tu se dozvěděl od jistého neapolského kupce, že v kraji neapolském žije muž tuhé kázně, František de Paula, a že koná skutky mimořádné. Král Ludvík XI. poslal ke králi neapolskému své vyslance požádat ho, aby přiměl Františka, aby přišel do Francie a aby uzdravil krále svou modlitbou; sliboval hojné dary pro jeho řád. Ale František se nedal k cestě pohnouti. Ludvík XI. se obrátil na papeže Sixta IV. Papež Sixtus IV. rozkázal Františkovi, aby pozvání Ludvíkovu vyhověl a aby se na své cestě stavil v Římě a dříve přijal důle-

žitě poselství od papeže pro francouzského krále.

František poslechl; v Římě byl slavnostně uvítán. Papež přijav ho ve slyšení, posadil ho vedle sebe, políbil ho a podívoval se jeho hluboké moudrosti, pokoře a prostomyslnosti. Chtěl mu udělit kněžské posvěcení; ale František se pokládal za nehodna té důstojnosti a prosil pouze o dovolení, aby směl světit svíce, obrazy atd. Král Ludvík XI. poslal Františkovi v ústrety korunního prince Karla a vydal se s duchovenstvem a s hodnostáři příchozímu naproti i sám. Prosil Františka o navrácení zdraví a o prodloužení života. František odpověděl: „Život krále jako život každého jiného člověka má své hranice; nezbývá ti, než aby ses odevzdal do vůle Boží a připravil se na smrt.“

Král byl slovy těmi ohromen a zdrcen, nepřestal mu však prokazovat poctu. František ho napomínal, aby se snažil napravit, co spáchal zlého a aby své srdce dokonale obrátil k Bohu. Král poslechl, konal upřímné pokání, ba stal se i členem III. řádu paulánského. Zemřel v náručí Františkově r. 1483. Syn Ludvíkův, Karol VIII. byl dosud rozmařile živ, ale působením Františkovým žil pokřesťansku. Dcera Ludvíkova, Johana z Valois zřekla se světa a založila panenskou řeholi „Zvěstování Panny Marie“.

Na Květnou neděli r. 1507 František zachvácen byv zimnicí, přijal svaté svátosti maje provaz kolem hrdla. Dal se položit na holou zemi a zemřel 2. dubna 1507. Pohřben byl v klášterním chrámě v Plessis de Tours. Svátek sv. Františka

de Paula, zakladatele řádu, z. dubna. Pauláni byli uvedeni do Prahy r. 1626, do Brtnice u Jihlavy r. 1624, na Vranov u Brna r. 1633. Od paulánů jest rozlišovati *paulíny*, t. j. poustevníky sv. Pavla poustevníka. Ti byli uvedeni r. 1658 do Mor. Krumlova.

Bl. JOHANA Z VALOIS, dcera francouzského krále Ludvíka XI., nebyla u otce svého v oblibě, protože měla tělo znetvořené; ale přece byla dána za manželku princí Ludvíku Orleanskému. Ten nastoupiv na trůn pode jménem Ludvík XII., zapudil Johanu, vymlouvaje se, že prý byl ke sňatku nucen a že byl jejím křesťním kmotrem. Kromě toho prohlášoval, že prý nikdy manželství nedokončil. Apoštolská Stolica prohlásila manželství za neplatné. Johana ráda přijala toto rozhodnutí a uchýlivši se do města Bourges, žila skutkům pobožnosti a dobročinnosti. Roku 1500 založila řád o desíti ctnostech blahoslavené Panny Marie. Zvláštní oděv jednotlivých řeholnic znázorňoval a připomínal tyto ctnosti. Dle prvního tajemství vtělení Syna Božího řád obdržel název *řád zvěstování Panny Marie* čili *Annunciátky*. Do řehole přijímány byly pouze panny. Představená slula „matka služebnice“. Jiné annunciátky nazývaly se *coelestinae* odtud, že nosily šat modrý připomínající nebe; byly r. 1604 v Janově od Marie Viktorie Fornariové v družinu uvedeny. Johana zemřela r. 1504. Svátek 4. února.

Ct. DANIEL byl dříve kupcem v Uherském Hradišti (Ungarisch-Graetz), pak vstoupil do kamaldolského kláštera v Mu-

ranu u Benátek. Žil přísně a jako poustevník; lupičové se domnívali, že naleznou u něho velkou kořist a zavraždili jej r. 1411. Památka jeho 31. března.

Bl. ANGELUS DE MASACCIO z provincie ankónské v Italii byl mnich řádu kamaldolského; řečnil proti bludařům Fratricellům; ti jej r. 1458 zavraždili. Svátek 8. května.

Sv. PETR ARBUEZ, řeholní kanovník augustiniánský v Saragosse ve Španělsku, byl generálním inkvisitorem. Židé se umluvili, že ho zabijí. Když se Petr o tom dozvěděl, řekl: „Nemohu si nic lepšího přát, než abych ze špatného kněze se stal dobrým mučedníkem“. Byl r. 1485 zavražděn v chóru, když právě říkal invitorium. Svátek 17. září.

Bl. TOMÁŠ KEMPENSKÝ narodil se roku 1380 v Kempenu v Nizozemí. Otec jeho slul Jan Hämmerken (Malleolus, t. j. Kladívko). Prvního vzdělání Tomáš nabyl v Deventeru. Pak vstoupil do kláštera na hoře sv. Anežky u Swollu. Celý život vyplnil čtením, psaním, modlitbou, prací. Heslo Tomáše Kempenského prý bylo: „Všude jsem hledal klid, ale nikde ho nenalezl leč v koutečku s knížечkou.“ - Tomáš Kempenský náleží k nejušlechtilejším mystikům. Sepsal též světoznámou knížku *O následování Krista*. Spisy jeho nevyrovnej se sice co do hloubky spisům Taulerovým, ale zato je předstihují prostou srdečností. Zemřel r. 1471. Svátek 25. července (nebo i 13. září).

Bl. GODROJ (Gedroce), řeholník kanovník v Krakově, † r. 1485. Svátek 4. května. St uvádí téhož plným jménem: *Michaěl*

Gedroky a praví o něm, že byl neduživého těla a že zhotovoval nádoby k zapatřování nemocných.

Bl. STANISLAV, řeholní kanovník v Kaziměři, v předměstí krakovském, žil v tuhé kázni, † r. 1485. Svátek 4. května. *Stanislav de Korciis*, krakovský františkán, zemřel r. 1475, památka 16. dubna. *Stanislav*, karmelita polský v Bromberku, zemřel r. 1420; památka 24. května. *Stanislav de Hurma*, minorita vilenský, zabíten roku 1343 od Tatarů; památka 24. května. *Stanislav de Stapis*, františkán v Bromberku, zemřel r. 1506; památka 17. července.

Bl. JAN RUSBROCHI narodil se r. 1293. Byl řeholním kanovníkem v Rusbrochi (blíže Halle v Brabantsku), dle jiných zpráv v Groenendaëlu u Bruselu. Zemřel r. 1381. Svátek 2. prosince. Už Petr Kanisius uváděl Jana Rusbrochi mezi svatými. Bellarmin nazval Jana „mužem v posvátná rozjímání se nořícím“. Pro svou hluboce mystickou kontemplaci byl Jan Rusbrochi nazýván „Doctor extaticus“. Psal vlámsky.

Sv. RITA (zkrácené Margarita) narodila se v Rocca-Porena v Umbrii. Chtěla se jen Kristu Ježíši libiti. Jsouc dvanáctiletá provdala se za muže vášnivce. Měla s ním dvě děti, dvičata. Po 18 letech byl její muž zavražděn. Synové pomýšleli na krevní pomstu. Matka se za ně modlila, aby je Bůh raději povolal na věčnost, než aby se výkonem pomsty prohřešili; oba brzy zemřeli. Rita vstoupila do augustiniánského kláštera v Kascii. Trpěla hroznými vředy a pro zápach musila bydleti

odděleně od druhých. Svatě žila a svatě skonala roku 1407. Její tělo se podivuhodně proměnilo, rány se zacelily a pokojík byl pln libé vůně. Svátek 22. května.

Sv. PRUDENCIA narodila se v Miláně a vstoupila do kláštera augustiniánek poustevnic v Kómě. Po osmatřicetileté práci, namáhavé a záslužné, odebrala se r. 1492 na věčnost. Svátek 6. května.

Bl. VERONIKA z *Binaska* narodila se kolem r. 1445 ve vesnici Binasko u Milána z chudých rodičů stavu řemeslnického. Nenaučila se v mládí ani čísti ani psát, ale naučila se od rodičů bázni Boží, poctivosti a pracovitosti. Největší potěšení mívala v modlitbě, v poslouchání slova Božího a v rozjímání, a takto si získala neobyčejných vědomostí o Bohu a o věcech spásy. Na poli pracovala nejraději sama, aby se mohla nerušeně modlit a v klidu rozjímati. Žádala o přijetí do kláštera augustiniánek-poustevnic v Miláně; avšak teprve po tříletém čekání byla přijata. Byla svých představených vzorně poslušna; konala nejraději těžké práce, aby jiným ulevila. Říkávala: „Musím pracovati a dobře činiti, dokud mohu a mám sílu k práci.“ Podivuhodná byla její trpělivost, kterou osvědčovala v nemoci dvě léta trvající. Přísná byla její mlčelivost. Zemřela roku 1497. Svátek 13. ledna.

Bl. KRISTINA SPOLETSKÁ, rozená hraběnka, opustila svět a po 10 let se živila se svou společnicí kořínky a bylinami; pak putovaly do Říma. V Assisi se její společnice v tlačenici lidí ztratila. Kristina zůstala ve Spoletě, oblekla černé

1. Blah. Rajmund Kapuanský 2. Sv. Ludvík král 3. Sv. Ludvík Tolos.

4. Sv. Mikuláš Tolentinský

roucho poustevnic-augustiniánek a působila v chudobinci nemocným. Zemřela roku 1453. Svátek 14. února.

Bl. BERTRAM, rodem Španěl, připutoval do Itálie a ve Fermě u Ankony konal obětavé služby v nemocnici. Tamtéž vstoupil do kláštera augustiniánského. Zemřel roku 1490. Svátek 31. května.

Bl. HELENA VIDEMSKÁ žila po 27 let ve šťastném manželství s rytířem Antonínem. Měla mnoho dětí. Po smrti manželově vstoupila do třetího řádu sv. Augustina a žila toliko o chlebě a o vodě. Konala skutky kající, podporovala nuzné. Zemřela roku 1458. Svátek 23. dubna.

Bl. UGOLIN, augustinián kortonský, † roku 1470. Svátek 21. března.

Bl. JULIÁNA DE BUSTO ARSICIO (nebo *de Puresellis*), augustiniánka, zemřela roku 1501. Svátek 15. srpna.

Sv. JAN Z FAKUNDY narodil se roku 1419 v Sahaguně v krajině leonské ve Španělsku z otce Jana Konsalviho z Kastriilly a matky Sanzie rozené Martinezové. Jan jevil již v mládí vážnou mysl a kázával svým druhům při dětských hrách. Podle tehdejšího neblahého zvyku zaopatřil mu otec záhy farní obročí. Duchody plynuly Janovi, fara pak byla spravována knězem náměstkem. Ale když Jan porozuměl, že věc ta je nenáležitá, zdráhal se přijímati duchody a řekl: „Nevnucujte mi jich! Nenuťte mne ke hříchu! Nechci si obtížiti svědomí.“ Později přišel Jan do Burgosu, kdež ho biskup Alfons vysvětil na kněze. Ale když Jan pozoroval, že má-li se státi dobrým kazatelem, je mu třeba důkladných studií bohoslovných, odebral

se na vysoké školy do Salamanky. Tam vyspěl ve zdatného duchovního řečníka.

Poté Jan vstoupil do augustiniánského kláštera v Salamance a záhy byl zvolen převorem. Jako kazatel napomínal k pokání a k nápravě pokleslých mravů, hlásal svatý mír a povzbuzoval k ctnostem. Kdysi kázal v městě Albě před vévodou Donem Garciou. Ten pohrozil Janovi pomstou pro jeho přímou a káravou řeč. Ale Jan odpověděl: „Nechodím na kazatelnu, abych lidu lichotil, nýbrž abych mu řekl pravdu.“ Byl přísně živ v tuhých postech, ve zbožném rozjímání a ve skutečných kajících. Zpovídal se skoro každodenně a když mu to někteří vytýkali, řekl: „Nemohu jinak jednati; zpovídám se často, protože hřešívám často; ostatně nevíme ani dne, ani hodiny, kdy nás povolá Bůh.“ Mši svatou sloužil dlouho; převor mu vytýkal: „Proč tak neopatrně jednáš? Nepozoruješ-li, že trápíš své ministranty? Proč se neřídíš příkladem jiných kněží?“ Jan odpověděl, že při Mši svaté rozjímá o utrpení Páně a že jinak jednati nemůže.

Kdysi Jan obrátil jistého mladého muže, který zabředl do tenat prostopášné frejírky, k životu mravnému; jinoch zpřetrhal všechny svazky se svůdníci. Frejírka vědouc, že původcem toho byl Jan, rozezílala se na něho; soptíc hněvem řekla, že Jan do roka zemře. Vskutku, po několika měsících Jan se roznemohl; lékaři rozpoznali, že byl otráven. Jan chřádl; připraviv se na smrt, dokončil život v Pánu r. 1479. Svátek 12. června.

Bl. GUNDISALVUS, augustinián v mě-

stě Lagos v Portugalsku, † kolem roku 1490. Svátek 21. října.

BL. KATEŘINA DE PALANCIA, augustinianka ve Švýcarsku, † kolem roku 1478. Svátek 6. dubna.

BL. MIKULÁŠ ALBERGATI, pocházel z rodu Albergati; byl mnichem řádu kartusiánského, později arcibiskupem v Bologni a kardinálem. Vyhledával chudé v jejich příbytích; byl dovedný v urovnávání rozepří, takže mu lidé říkali: „anděl míru.“ Sv. Antonín, arcibiskup florencijský, nazýval Mikuláše: „ctihodným, velmi svatým mužem, otcem chudých, vzorem biskupů, zrcadlem kardinálů.“ Mikuláš dokončil život bezúhonný, činný a záslužný roku 1443. Svátek 9. května.

BL. DIONYS (Diviš), také *Rickel* nazývaný, narodil se v Rickelu v diecesi lutyšské; pocházel z rodu Leuwis, proto se také nazývá Dionysius *Leuwis*. Vstoupil do kláštera kartusiánského, vystudoval v Kolíně a byl velmi obeznalý ve vědách. Byl muž otužilý, silného ústrojí tělesného. Jídali pokrmů nakažených, shnilé ovoce, zkažené slanečky beze škody. Jídal je bez odporu a říkal: „Hlavu mám železnou, žaludek měděný.“ Bystrost jeho rozumu a jeho učenost byla mimořádná. Ačkoliv však byl tělem silný, měl poměrně slabý hlas. Žvatlal své promluvy. Zato mocně působil obsahem svých kázání a spisů, jichž bylo asi sto. Císařové a knížata se na něho obraceli. R. 1453, když Cařihrad padl v moc Turků, Dionys vyzýval ku všeobecné výpravě proti Turkům. Žel, že hlasu jeho nebylo dbáno.

Dionys byl horlivý v modlitbách; upadal v extase, proto mu byl dán název „doctor exstaticus“. Převor dal Dionysiovi úřad prokurátora, aby přebýváje mimo klášter mohl se více stýkati se světem. Ale nával cizinců k Dionysiovi byl tak veliký, že prosil, aby směl opět bydleti v klášteře. Zemřel 6gletý roku 1471 v městě Roeremunde. Svátek 12. března.

BL. JAKOBIN *de Crepatorio* nebo také *Cravacorius* nazývaný byl řeholním bratrem řádu karmelitánského ve Vercelli. Svátek 3. března.

BL. ALOIS RABATA, karmelitán v Randazzu na ostrově Sicílii, vynikal trpělivostí, † r. 1490. Svátek 11. května.

BL. PETR OD KŘÍŽE (*Petrus a Cruce*), servita, putoval z Německa do Říma; dorazil do Viterba; pohostinství našel u servitů. Když nastal v městě mor, uzdravení byli mnozí tím, že Petr nad nimi se modlil a činil nad nimi znamení kříže. Odtud sluje Petr od kříže. Stal se servitou. Posílal nemocným lidem chleby přesné, nekvašené (jimž se v Itálii říká *cialda*) a na chlebě lístek: Kristus + narodil se = Kristus + + trpěl = Kristus + + + vstal z mrtvých. Zemřel r. 1522; svátek 6. července.

BL. ANTONÍN NEYROT, dominikán, odpadl sice v Tunisu (v Africe) od víry; také si vzal ženu, ale poté činil pokání, propustil ženu a brzo poté r. 1460 (podle jiných r. 1470) byl pro víru umučen. Svátek 10. dubna.

BL. AYMO, dominikán v Piemontsku, † r. 1495; svátek 15. srpna.

BL. KONRADÍN, dominikán brescij-

ský, věrně stál při papeži v jeho sporu s Boloňskými; proto byl od nich trýzněn vězením a hladem. Odměnou chtěl papež Konradina učiniti kardinálem; ale on odmítl nabízenou hodnost. Zemřel 32 letý r. 1429. Svátek 1. listopadu.

Bl. MAREK, dominikán modenský, † r. 1499; svátek 3. července.

Bl. MAGDALENA MANTOVAN-SKÁ, dominikánka, † r. 1472; svátek 9. března.

Bl. DAMIAN narodil se ve Finariu (či Furcheri? v Ligurii), byl dominikánem v Reggio; † r. 1484. Svátek 26. října.

Bl. VAVŘINEC (Laurentius) *de Ripa-fracta* narodil se u Pisy r. 1359, byl dominikánem; † r. 1457. Svátek 18. února (nebo 1. října).

Bl. PETR (*Capucius*) narodil se v Tiferu; byl dominikánem v Kortóně. Zemřel r. 1445. Svátek 23. října.

Bl. PETR DE JEREMIA, dominikán, † kolem r. 1410. Svátek 10. března.

Bl. ONDŘEJ PESCHIERA, podle rodiště Pisceria na jezeře Gardském tak nazývaný, dominikán brescijský, † r. 1485. Svátek 19. ledna (nebo 29. září).

Bl. KLÁRA GAMBAKORTA, sestra Petra Pisánského, zakladatele řádu jeronymitů, jmenuje se Gambakorta, protože otec z tohoto rodu pocházel. Vstoupila do kláštera dominikánek proti vůli svých rodičů, kteří ji chtěli provdati. (*D* praví, že Klára jako vdova vstoupila do kláštera dominikánek.) Pro život řeholní byla ziskána sv. Kateřinou Sienskou. Byla přísná k sobě. Vrahovi, který zavraždil jejího otce, nejen odpustila, ale přijala také jeho

ženu a děti do kláštera. Zemřela r. 1419. Svátek 17. dubna.

Bl. MARIA MANCINI z Pisy byla dvakrát provdána; po smrti svého druhého manžela i děti vstoupila, povzbuzena byvši sv. Kateřinou Sienskou, když táž dlela v Pise, do kláštera dominikánek. Zemřela u vysokém stáří r. 1431. Svátek 22. prosince.

Bl. KOLUMBA RIETSKÁ narodila se r. 1467 v Rietě v provincii perugijské a byla proti své vůli zasnoubena muži bohatému. Ona však zrušila slib od rodičů daný a vstoupila se svolením rodičů do kláštera jako členka III. řádu sv. Dominika. Proslavila se vznešenými ctnostmi. Zemřela r. 1501. Svátek 20. května.

Bl. OSANNA, dcera chudých rodičů mantovanských, panna a členka III. řádu sv. Dominika, byla od mnohých pokládána za osobu svatou, od některých za osobu pokryteckou. Zemřela ve stáří 56 let r. 1505. Svátek 18. června.

Bl. DOMINIK SPADAFORA, dominikán palermský, † roku 1521. Svátek 21. prosince.

Bl. BARTOLOMĚJ CERVERIUS ze Savigliana, dominikán, r. 1466 usmrčen od kacířů; svátek 21. dubna.

Bl. ŠTĚPÁN BANDELLO, dominikán u Placencie v Lombardsku; zemřel v letech 1450-1480. Svátek 11. června.

Bl. KONSTANC DE FABRIANO, dominikán ankónský; rok smrti není znám. Svátek 25. února.

JERONYM SAVONAROLA narodil se roku 1452 ve Ferraře a vstoupil do řádu sv. Dominika. Ve Florencii si získal ta-

kovou oblibu, že po nějaký čas řídil theokratickou republiku Florencijskou; skazatelný vládl kolem r. 1495 „ve jménu Ježíše Krista, krále Florencie“. Byl mravů bezúhonných. Byl ohnivý, ale poněkud excentrický a vášnivý. Zjevení sv. Jana vykládal o lidech tehdejší doby a zacházel při tom do extrémů. Nevystupoval proti Církvi, nýbrž proti nehodnému tehdejšímu papeži Alexandru VI.; papež přikázal Jeronymovi mlčeti, a když Jeronym neposlechl, vyobcoval jej z Církve. Posléze Jeronym pozbyl přízně lidu a byl od svých politických odpůrců obviněn z bludařství a z pobuřování. Signoria (či magistrát) dala Jeronyma oběsit a mrtvolu spálit. Stalo se tak 23. května 1498. Památka Jeronyma Savonaroly 23. května.

Bollandisté nejsou ani „pro“ ani „contra“. Pozoruhodno je, že sv. Filip Nerejský si vážil Savonaroly a že měl jeho obrázek ozdobený svatozáří v úctě.

Bl. ŠTĚPÁNKA (Stephana) DE QUINZANI narodila se r. 1457 v Orzi Nuori. Dospěvši pozorovala, že její krásné vlasy by ji sváděly k marnivosti i ustříhla si je. Jsouc patnáctiletá, vstoupila do třetího řádu sv. Dominika. Žila přísně; kdysi, aby přemohla smyslné pokušení, položila se do trní. Zřídila u Soncina v diecesi kremónské klášter a vedla jeho správu po několik let. Roku 1528 nebo 1529 navštívila ji Angela Mericijská. Zemřela ve věku 63 nebo 73 let roku 1530. Svátek 16. ledna.

Bl. ANTONIE narodila se kolem roku 1407 v Brescii a vstoupila do kláštera dominikánek ve svém rodišti. Když byla

ještě mladičká, byla v chóru od představené napomenuta, aby zpívala vyšším hlasem. Neposlechla. Neumělať ještě hlasu dobře ovládati. Za to byla přísně potrestána. Ačkoliv její provinění nezasluhovalo tak přísného trestu, nestěžovala si. Když se však sama stala převorkou ve Ferraře, byla přísná na své podřízené; ty na ni žalovaly, že prý je „nemilosrdná“, ale ostatní řeholnice se jí ujaly řkouce, že žaloba je bezdůvodna. Zemřela ve stáří bezmála 100 let roku 1507. Svátek 27. října.

Sv. JOHANNA, infantka (či dcera) portugalského krále Alfonsa V. a jeho manželky Isabelly, slyнула mimořádnou krásou a moudrostí. Odmítala nabízené snatky a vstoupila do kláštera dominikánek v Aveiru v Portugalsku. Konala všechny pracenovicek. Pokorou převyšovala spoluřeholnice. Byla otrávena od žen, které byla pokárala. Zemřela 40letá roku 1490. Svátek 12. května.

Bl. ALVAR Z KORDOVY (*Alvares*), dominikán, zpovědník krále Jana II. Kastilského, založil nový klášter dominikánský u Kordovy, jemuž dal jméno „schody do nebe.“ Žil v tuhé kázni a trpícím pomáhal, seč byl. Putoval do Jerusalema a vrátiv se, zavedl v kláštere svém křížovou cestu. Zemřel r. 1420. Svátek 19. února.

Sv. VINCENC FERRERSKÝ, narodil se r. 1357 ve městě Valencii na řece Guadalquivir ve Španělsku. Rodičové jeho, Vilém Ferreri a Konstancie, rozená Miguel, byli zámožní. Vincenc maje bystrého ducha a dobrou pamět, učil se dobře a již v mládí ukazoval náklonnost k řeč-

nictví, neboť přednáškám kazatelů dychtivě naslouchal a opakoval druhům při hře, co si z kázání zapamatoval. Se svolením rodičů Vincenc jsa teprve 17letý vstoupil do dominikánského kláštera ve Valencii. Cvičil se nejen ve vědách, ale také v pokoře, v poslušnosti a v sebezapírání. Když dokončil své vzdělání a když byl vysvěcen na kněze, jal se vyučovati svobodným uměním v Barceloně a v Leridě. Také byl povýšen na doktora bohosloví. Svým žákům kladl na srdce zvláště modlitbu. Říkal: „Chcete-li ve vědách prospívat, hledejte ji více u Boha, nežli v knihách. Učenost je darem Božím; není jen ovocem pilnosti a rozumu.“

Vincenc, ač žil životem sebezapíravým, nebyl prost různých pokušení. Vtírala se mu myšlenka, že nevytrvá v životě řeholním, anebo že je pošelil již v mládí se odříkati rozkoši. Také mu bylo brániti se proti různým nástrahám. Jistá šlechtična zahořela k Vincencovi hříšnou láskou. Aby ho svedla k hříchu, předstírala, že je těžce nemocná, a poslala pro Vincence, aby jí podal svaté svátosti. Vincenc netuše nic zlého, přišel a konal svůj úkol; svůdnice jala se ho lákati ke hříchu. Vincenc se hrozil a pokárav ji přísně kvapně odešel. Ošemetnice však chtějíc se mu pomstíti, roztrušovala o něm ohavnou lež, že prý byla jím sváděna ke hříchu. Vincenc se nehájil; snašel trpělivě hanebné nařčení, avšak netrvalo dlouho: žena ta byla výčitkami svědomí dohnána k tomu, aby vyznala své provinění a nevinu Vincencovu. - Jindy najali jacísi světáci drzou frejírku, aby vnikla do jeho příbytku. Ni-

čemný záměr se nepodařil; na ráznou domluvu a hrozbu Vincencovu se frejírka polekala, jména spoluvinníků vyzradila, slibujíc, že sama se dá na cestu pokání.

Vincenc byl od protipapeže Benedikta XIII. zavolán do Avignonu a jmenován správcem paláce papežského. Domlouval papeži Benediktu, aby hodnost složil; neboť byla naděje, že takto se ukončí rozkol západní v Církvi. Benedikt neposlechl; nabídl Vincenci hodnost kardinálskou. Vincenc ji nepřijal, nýbrž vyžádal si pouze svolení, aby mohl jako apoštolský misiónář kázati slovo Boží kdekoliv. Svolení obdržel a začal horlivě konati úřad apoštolský. Káral ostře vady duchovenstva i u lidu. Jedenadvacet let chodil s místa na místo a kázal. Ve Španělsku obrátil mnoho tisíců židů a mohamedánů na víru křesťanskou; poté kázal v jižní Francii, přeplavil se do Anglie a opět se vrátil do Francie.

Vincenc byl z nejslavnějších kazatelů, co jich kdy dějiny církevní znají. Kázal o utrpení Páně a o posledním soudu. Ličil úchvatnými slovy hrůzy soudného dne a tresty zavržencův v pekle. Posluchači se dávali do usedavého pláče a Vincenci nezbyvalo než ustati na chvíli v kázání. Řeči jeho nebyly uměle naučeny. Jen jednou - když kázal na dvoře kteréhosi knížete - přednášel kázání umělé, vybranými slovy, vypracované; a k podivu, kázání nemělo účinku. A když se Vincence ptali, proč toto kázání nemělo té mohutnosti a síly, jako jiná obvyklá, řekl: „Dnes kázal bratr Vincenc, jindy káže Kristus.“ Od té doby Vincenc nikdy nevyhledá-

val strojených obrátův a vybraných slov, nýbrž kázával prostě a přirozeně.

Řeči Vincencovy se podobaly rozvodnému veletoku vše uchvacujícímu; burcovaly hříšníky ze sna hříchu, bleskem osvětlovaly rozum, teplem zahřívaly srdce posluchačů a blažily je. Nejzarytější zločinci dávali se na cestu pokání; vlníci a frejřiky zanechávali svých neřestí a nastupovali dráhu ctnosti; zloději a podvodníci vraceli odcizený majetek; marnivé ženy odkládaly drahocenné šaty a šperky; zavilí nepřátelé si podávali ruce ke smíru. Vincenc kázal v řeči latinské anebo ve španělském nářečí, a přece mu rozuměli posluchači různých zemí, neboť jeho zjev a zvukný hlas jeho mluvily do duší silou tajemnou, takže se jim zdálo, že poslouchají anděla, ne člověka.

Když Vincenc vkročil do města, vycházeli mu v ústřety biskupové, kněží, velmožové a lid s korouhvemi a kříži za hlaholu zvonů. Vincenc odmítal slavné vítání říkávaje: „Já sám jsem hříšník, jsem smrad; celý můj život je smrad.“ Lidé opouštěli svou práci a spěchali na místo, kde kázal, buď do chrámu Páně nebo na náměstí anebo na širé pole. I nemocní starci se vlekli za ním. V průvodu jeho bývali kněží, kteří zpovídali kajícíníky, pak také zpěváci mající s sebou i malé varhany, aby kdekoli v poli nebo v lese se mohly konati služby Boží, posléze také zbožní mužové, pečující o udržení pořádku. Vincence provázeli veřejní notáři a písaři, aby bez meškání napsali listiny o smíru nebo o smlouvách a aby listiny ty opatřovali úřední pečeti. Odcházeli-li

Vincenc z města, následoval ho lid v zástupech několik hodin cesty, zpívaje nábožné písně. Všude, kudy Vincenc na apoštolských cestách se bral, budovaly se chrámy, chudobince, nemocnice, ale také mosty, hráze proti povodním, silnice a stezky.

Vincenc, věřícím lidem slavený a velebený, žil chudě a skrovně. Každodenně se bičoval, a nemohl-li se pro nemoc bičovati sám, dal se bičovati od svého druhá žádaje, aby bičování vykonáno bylo důrazně. Kázal několikrát za den. V jídle byl povždy střidmý. Cesty konal na oslu, oděn prostým oděvem řeholním, oči máje sklopeny k zemi. Poslední dvě léta své misionářské činnosti dlel v Bretoňsku. Tam ochuravěl ohromnými námahami; tu pak chodil na kazatelnu o berlách; a když ani o berlách nemohl vystoupiti na kazatelnu, dával se tam vynášeti a kázal s mladickým zápalem. Seznav, že mu nastává konec života, přijal svaté svátosti, dal si předčítati část Písma svatého o utrpení Páně, kající žalmy a litanie ke všem svatým. Skonal 5. dubna r. 1419 ve Vanes. Slaví se 5. dubna.

BL. MARKÉTA SAVOJSKÁ, dcera savojského vévody Amadea II., provdala se za hraběte Theodora z Montferratu. Pečlivě vychovávala děti manželovy z prvního jeho manželství. Manželství Markéty a Theodora bylo šťastné a trvalo 13 let. Roku 1415 Markéta ovdověla a vedla zprvu správu knížectví místo svého syna Jakuba. Nabízené manželství s vévodou milánským odmítla. Byla šťastna, že uslyšela kázat sv. Vincence Ferrerského. Podle rady vzala na sebe roucho III. řádu

sv. Dominika. Zemřela 82letá r. 1464 v městě Albě(?). Svátek 27. listopadu.

Sv. MARKÉTA narodila se blíže Ravenny, asi z chudých rodičů. V dětství oslepla a žila v odříkání. Založila kongregaci „dobrého Ježíše k výchově dívek.“ Sama bydlila u statkáře Orioli-ho v Ravenně. Jsouc 63letá zemřela r. 1505. Sv. Gentilis je její žákyně. Svátek sv. Markéty, zakladatelky kongregace, 23. ledna.

Bl. MARKÉTA DE FONTANO, dcera měšťana Alexandra Fontana v Modeně, členka III. řádu sv. Dominika, byla ode všech ctěna pro svou pokoru, vlídnost a mlčelivost jako světice. Zemřela 73letá roku 1513. Svátek 13. září.

Sv. KATEŘINA BOLOŇSKÁ narodila se ve Veroně. Dospěvši stala se společnicí jisté princezny. Ale život na dvoře knížecím se jí nelíbil. Zatoužila po výhradné službě Boží. Když princezna zemřela, Kateřina vstoupila do kláštera klarisek ve Ferrare a později se stala představenou klarisek v Bologni. Žila odříkavě; své pokrmy rozdávala chudým, sama pak se postila. Byla pokorná. Velkou útrpnost měla s hříšníky, zvláště se zatvrzelci. Kdysi se nechtěl zpovídat člověk, jenž byl na smrt odsouzen. Kateřina, jakmile se o tom dověděla, trvala na modlitbách za jeho duši. Odsouzenec se vyzpovídal; byl odsouzen na hranici a vyzýval jméno „Ježíš“, jak mu Kateřina radila. Mívala zjevení. Napsala knihu svých zjevení. Zemřela roku 1463. Její tělo zůstalo neporušené a vláčné. Viděti ji sedící v klášteře klarisek v Bologni. Svátek 9. března.

Bl. PACIFIKUS, františkán v městě

Cerrano, napsal kasuistický spis s názvem „Summa Pacifica“; zemřel r. 1481 nebo 1482. Je také v Římském Martyrologiu. Svátek 4. června.

Bl. ROBERT MALATESTA nazývá se tak, že pocházel z rodu Malatesta; když byl chlapec, tázal se ho kdysi strýc: „Čím bys chtěl býti?“ Robert odpověděl: „Chtěl bych jako chudý umříti.“ Vyspěv oženil se s Markétou, dcerou markraběte Mikuláše z Este; stal se členem třetího řádu sv. Františka. Byl zbožný a dobročinný. Zemřel r. 1431. Tělo jeho bylo přeneseno do Rimini. Svátek 10. října.

Bl. SANKTUS URBINATUS, františkán v Pesaře, zemřel r. 1490; svátek 14. srpna.

Sv. BERNARDIN SIENSKÝ narodil se roku 1380 ve městě Massa-Carrare ze šlechtické rodiny Albigeschi. Otec zastával vysoký úřad v republice sienské, zemřel však záhy, i manželka jeho, a tak hošík jsa 7letý osiřel, i byl vychován od své tety Diany. Bernardin si liboval ve službách Božích a v úctě k Panně Marii. Již jako hošík odříkával svým druhům, co si z kázání zapamatoval. Později vzal ho strýc Křištof k sobě do Sieny a posílal ho do školy. Bernardin vynikal pilností a mravností. Spolužáci se neodvažovali před ním mluvit něco neslušného. Spatřivše Bernardina přicházeti, ustali v takovém hovoru řkouce: „Ticho, Bernardin jde!“ Kdysi se odvážil jistý muž mluvit nemravné řeči před Bernardinem; mládenec uražen udeřil ho v ústa, aby umkl. Jiný nestoudný člověk sváděl kdysi Bernardina ke hříchu necudnosti; tu Bernar-

din svolal své druhy a společně odehnali chlipníka blátem a kamením.

Bernardin studoval v Sieně práva a bohosloví a při tom vstoupil do nábožného bratrstva, jehož členové ošetřovali nemocné. Tři léta náležel Bernardin k „chovancům Panny Marie“, jak se oni ošetřovatelé nazývali. Jistá stará sestřenice Bernardinova, nábožná Tobia, dávala mu, kdykoliv ji navštíval, dobrá naučení, kterak má se vyvarovati pokušení, nástrah světa a zvláště styku s osobami ženskými. Bernardin odchází je kdysi na večer od dobromyslné stařenky řekl: „S Bohem, milá sestřenice! Již je čas, abych šel ke své nejmilejší.“ Tobia se zarazila a zamyslela nad těmi slovy; i stopovala Bernardina a užřela ho v kapličce, an klečí před obrazem Panny Marie a modlí se; Tobia dojatá nemohla se zdržeti slzí.

Roku 1400 řádil v Itálii mor. Také v Sieně morová rána zachvátila mnoho lidí. Nemocnice byla přeplněna; „chovanci Panny Marie“ i lékaři podlehli nákaze. Nikdo se neodvážil vkročit do nemocnice. Jediný Bernardin neklesal na mysli; sám se ujal správy nemocnice a pod jeho návodem dvanáct mladíků sloužilo ubožákům. Posléze Bernardin se roz nemohl zimmici. Uzdraviv se, umínil si, že vstoupí do řádu sv. Františka. Rozdal všecko jmění po rodičích zděděné a pak vstoupil do františkánského kláštera několik mil od Sieny. Vyvolil si jej, že tam byla přísná kázeň. Žil sebezapíravě; postil se, bičoval se, nosil na těle žíní.

I při tuhé kázni Bernardin měl stále veselou, jarou mysl; dalek jsa zasmušil-

losti, požíval blaživé spokojenosti i míru duševního. Kdysi sbíral almužnu pro chudíčký svůj klášter; nezbední kluci házeli po něm a po jeho průvodci kamením; společník Bernardinův se rozhorloval, ale Bernardin pravil rozmarň: „Přej jim té radosti; aspoň se můžeme cvičiti v trpělivosti.“ - Kdysi vstoupil Bernardin sám do příbytku mladé bohaté ženy, prose o almužnu. Žena spatřivši mladého, sličného řeholníka, vzplanula nezřízenou láskou a jala se ho sváděti hrozc, že ne učiní-li jí po vůli, způsobí pokřik a že jej obžaluje z násilí. Bernardin nevida jiné pomoci, vzal důtky, jež mívával vždycky s sebou, a zmrskal ji tak, že prosila za odpuštění.

Bernardin se hodlal věnovat úřadu kazatelskému. Ale jeho řeholní bratři namítali, že klášter je chudobný a nemá tedy potřebných knih, a dále že Bernardin sám nemá potřebných vlastností a schopností, anť má hlas slabý a chraptivý. Bernardin vyvrátil jejich námitky: knih užíval pouze vypůjčených a hlas mu cvičením zesílil a zmohutněl. Stal se proslulým kazatelem; maje sličnou, výraznou tvář, jiskrný zrak, ztepilou postavu, působil neodolatelně. Věnoval se úřadu misionářskému a kázal v Bergamu, v Brescii a Veroně, v Benátkách i ve Florencii.

Jsa výtečným řečníkem duchovním, káral zkázu mravů, kdekoliv ji nalezl, napomínal k pokání, hlásal svatý mír a působil vůbec ku zlepšení mravů lidstva. Na př. v Sieně byl lid oddán náruživě hře v kostky a karty. Bernardin líčil zlé

následky hráčské vášně tak dojímavě, že lidsnesl karty, kostky a vrhcábnicena jednu hromadu a všecko spálil. Jistý soustružník se živil vyráběním kostek a vrhcábnic; nařikal, že nebude mítí výdělků. Bernardin mu poradil, aby vyráběl nezavadné předměty; také mu navrhl, aby vyřezával desky s nejsvětějším jménem Ježíš. Bernardin sám míval na kazatelně ozdobnou desku okrouhlou, na níž se lesklo jméno „Ježíš“ ve svatozáří. Úmysl jeho byl, aby šířil úctu k nejsvětějšimu jménu Ježíšovu. Byl též šířitelem úcty k sv. Josefu, o němž napsal překrásné chvalořeči.

V Arezzu bylo mnoho pověřčivých lidí, kteří se zabývali kouzly a čarami. Po přesvědčivém kázání Bernardinovu lidé ti přinesli spisy a věci pověřčivé a spálili je. - V Perugii zuřily krvavé pútky rozvaděných stran. Bernardin je vyzval po kázání, aby se rozestoupili ve dva sbory, jedněch, kteří jsou ochotni ke smíru, a druhých, kteří nejsou ochotni. A když se stalo, jak rozkázal, zvolal k nim: „Hle, takto budete kdysi proti sobě státí před soudnou stolicí Boží!“ I smířili se.

Ti, kdož byli v kázáních Bernardinových pokáráni, usilovali o to, aby byl učiněn neškodným. Když nemohli mravní jeho bezúhonnosti nic vyčítati, žalovali naň u papeže, že zavádí různé novoty, na příklad desku se jménem Ježíš; to prý je druh pověřčivé modloslužby. Papež Martin V. pohnal Bernardina k sobě na soud. Bernardin se dostavil, složil vyznání víry, dokázal, že je prost veškeré pověřčivosti. Papež prozkoumal psaná jeho kázání a prohlásil Bernardina nevinným. Brzo poté

byla Bernardinovi nabízena důstojnost biskupská. a to do Sieny anebo do Ferrary; ale Bernardin ji odmítl. Přátelé mu domlouvali, aby takto neupřílišoval v pokoře; ale Bernardin řekl rozmarně: „Mýlíte se, že v pokoře upřílišuji; právě z pýchy jsem odmítl biskupství.“ - „Jak to?“ - „Bývám po celé Italii vítán jako biskup a konám úřad biskupský po celé Italii, kdežto, přijal-li bych biskupskou hodnost, byl bych pak vázán jen na svou diecési.“

Františkáni zvolili Bernardina generálním vikářem s úmyslem, aby opět všude v klášterích zavedl kázeň dle přísných pravidel sv. Františka. Bernardin dostal tomu úkol. Klášterů, které buď nově byly od něho založeny anebo kde přísná kázeň byla opět obnovena, čítalo se na 500. K žákům Bernardinovým náleží i sv. Jan Kapistrán. - Když se Bernardin ubíral do Neapolska, byl blízko města Akvily zachvácen zimnicí; stěží dovlékl se do města Akvily, dal se položit na podlahu popelem posypanou a zesnul v Pánu dne 20. května r. 1444, maje věku 64 let. Slaví se 20. května.

Bl. BERNARDIN FELTRIENSIS neb *Parvulus* narodil se ve Feltrech u Benátek; byl františkánem a horlivým kazatelem. Zemřel r. 1494. Svátek 28. září.

Bl. FRANTIŠEK DE CALDEROLA, františkánský kněz v diecési kamerinské, † r. 1507. Svátek 25. října.

Bl. SERAFINA nazývala se zprvu Suseva, narodila se v Urbinu; byla dcerou hraběte Guidona z Montefeltra; provdala se za knížete Alexandra Sforzu. Ten se vypravil do války; avšak vrátiv se, zabředl

v nemravnost a měl hříšné styky s Pacifikou, chotí lékaře pesarského. Ctnostná Serafina arcifkárala jeho hříšné obcování. Alexander, sám nevěrný, podezřívá ji z nevěry, aby zakryl vlastní svou necudnost, nakládal s ní zle, chtěl ji otrávit, bil ji. Kdysi v noci chtěl ji uškrtiti; volala o pomoc; sluhové se sběhli; řekla, aby ho nezahanbila, že přišli lupiči. Až posléze násilím ji dal dopravit do kláštera klarisek pesarských. Později se dal na pokání a zemřel smířen s Bohem r. 1473. Serafina byla pro něho obětovala modlitby a dobré skutky po 18 let. Byla pak zvolena i představenou kláštera. Zemřela r. 1477 nebo 1478. Svátek 8. září.

Bl. TOMÁŠ BELLACIO nebo „z *Reate*“ nebo „*Florencijský*“ narodil se v Lenari u Florencie a vedl zprvu život rozpuštělý; kázáním kteréhosi františkána se obrátil; stal se františkánem a misionářem. Odebral se do Levante, ale upadl v zajetí mohamedánů; ti jej hodili do cisterny a nechali ho několik dní bez po travy. Vykoupen byv ze zajetí, vrátil se do vlasti. Zemřel r. 1447. Svátek 31. října.

Bl. ANTONÍN STRONKONSKÝ, řeholní bratr františkánský v provincii spoletské v Itálii, žil zapíravě. Kdysi byl nařčen, že podřezal 30 vinných keřů. Nehájil se. Byl mrskán po 30 dnů. Pak vyšla jeho nevina najevo. Poklekal mnohokrát za den k modlitbě. Masa a ryb nepožíval ani ve stáří. Zemřel r. 1471. Svátek 7. února.

Bl. GABRIEL FERRETI, minorita v marce Ankónské, † roku 1456; svátek 14. listopadu.

Ct. GABRIEL A S. MARIA, minorita toulousský; má název „Maria“, protože stále recitoval „Zdrávas Maria“. Sepsal řeholi „panen od Zvěstování Panny Marie“; zemřel r. 1531. Památka jeho je 22. srpna.

Bl. MAREK byl dříve lékařem, později minoritou v klášteře Panny Marie v Apenninách; byl horlivý kazatel. Zemřel roku 1496. Svátek 19. března.

Bl. VINCENC, minorita, bratr laik ve městě Akvile v Neapolsku, vynikal vzornou pokorou, zdrželivostí, trpělivostí v práci i ve snášení křivd, horlivostí v modlitbě. Zemřel r. 1504. Svátek 7. srpna (nebo 6. září).

Sv. JAKUB PICENSKÝ narodil se r. 1391 v Montebrandano v krajině Picenské, z chudých rodičů. Nazývá se také „*Jacobus de Marchia*“, protože rodiště jeho leželo v marce ankónské. Narodil se v neděli, proto původně dostal jméno Dominik (dies dominica, t. j. neděle). Vzdělání nabyl v Perugii. Kdysi byl přítomen pobožnosti františkánů v Porciunkule; byl jí velmi dojat a vstoupil do onoho kláštera. Pokládali jej za vzor dokonalosti řeholní. Svědomitě zachovával panickou čistotu. Nedal se přemluvit, aby přijal prestol arcibiskupský v Miláně. Provázel sv. Jana Kapistrana do Čech a do Uher. Jako papežský legát procestoval Itálii, Slavonii, Uhry, Čechy a Polsko. Pro jakousi rozepří s bludaři o Svátostí oltářní byl pohnán před inkvisiční soud. Ale jeho nevina se prokázala. Zemřel goletý u Neapole r. 1479. Svátek 28. listopadu.

Bl. JAKUB DE BIRECTO; také *Dal-*

mata nebo *Illyricus* nebo *de Sclavonia* nazývaný, pocházel z Dalmacie a byl řeckým bratrem františkánským. Zemřel v Bitettu v Neapolsku roku 1485. Svátek 27. dubna.

Bl. KAMILA *Baptista* pocházela z italského rodu Varano; libovala si zprvu v krásných šatech, ve čtení světských knih a v tanci. Ale později se rozhodla dokonale sloužiti Bohu, vstoupila do kláštera klarisek v Urbínu a přijala jméno Baptista. Nejraději rozjímal o utrpení Páně. Říkávala, že by si přála, aby každý den byl Velikým pátkem. Žila v bezvýminečné chudobě a poslušnosti. Zemřela v klášteře kamerinském roku 1527. Svátek 31. května.

Bl. LUDVÍKA (či *Aloisia*) DE ALBERTONIBUS, vdova, členka III. řádu sv. Františka v Římě, † r. 1533; svátek 31. ledna.

Bl. LUDVÍKA DE SABAUDIA, t. j. *Savojská*, manželka Hugona z Chalonsu, po jeho smrti pak klariska v Orbe, † r. 1503. Svátek 1. října.

Bl. AMADEUS, syn vévody lusitánského, vstoupil v městě Guadalupu do kláštera františkánského a konal tam nejnížší práce. Pak cestoval do Itálie maje úmysl přestoupiti do řehole přísnější. Kolem r. 1460 založil novou kongregaci, řečenou „Amadejskou“. Zemřel v Miláně r. 1482. Svátek 10. srpna.

Bl. DIDAK (*Diego* či *Santiago* či *Jakub*) narodil se v diecési sevillské; byl řeckým bratrem řádu sv. Františka; ačkoliv byl laik, zvolen byl kvardiánem v klášteře na ostrově Forteventura. Po-

zději se odebral do Říma a ošetřoval nemocné svého řádu s takovou pečlivostí a láskou, jako jen svatí dovedou. Vrátiv se do Španěl, pokračoval v dokonalosti křesťanské a zemřel roku 1463. Svátek 13. listopadu (nebo 5. prosince).

Sv. PETRUS REGULATUS narodil se ve Vallodolidu (ve Španělsku); byl františkánem; nazývá se Regulatus, protože horlivě dbal o zachovávání regule či řehole. Zemřel r. 1456. Svátek 13. května.

Bl. BEATRIX DE SILVA narodila se roku 1424 v Portugalsku. Je zakladatelkou Františkánek „od Početí“. Zemřela 16. srpna 1490. Svátek 16. srpna.

GILLA či Aegydia z III. řádu sv. Františka v Toursu; rok smrti není znám. Památka 23. února.

Bl. ARCHANGELUS vstoupil do františkánského kláštera v Palermu na Sicilii; zemřel roku 1460. Svátek 5. července.

SIKARD, minorita barcelonský, † roku 1526. Památka 22. května.

Bl. KOLETA narodila se roku 1380 (nebo 1381) v Corvey v Pikardii. Její otec, jménem Robert, byl tesař. Koleta byla vyprošena na Bohu; neboť její matka byla šedesátiletá, když porodila dceru. Dala jí jméno „Mikuláška čili Koleta“, neboť byla přesvědčena, že jí Bůh dal dceru na přímluvu sv. Mikuláše, jehož vzývala. Koleta, dospěvši ve sličnou dívku, prosívala Boha, aby byla zohyzděna a nikomu se nelíbila. Rodiče její polepšili na její domluvu svůj život; matka přijímala pak každého týhodne svaté svátosti. - Koleta vstoupila do družiny beghinek. Ale život u beghinek zdál se jí málo přísný, proto

vstoupila do III. řádu sv. Františka a od-
tud přešla ke klariskám. Umínala si, že
zreformuje řád klarisek. Odebrala se ve
společnosti vznešené dámy, baronky de
Brisaio, do Říma. Protipapež Benedikt
XIII. je přijal laskavě a dovolil aby za
spolupůsobení ctihodného kněze františ-
kánského *Jindřicha z Balme* reformovala
kláštery klarisek ve Francii a ve Špa-
nělsku. (Papež Lev X. dal roku 1517 re-
formovaným františkánkám jméno „Ob-
servantky“.) Učinila tak, ale znepřáte-
lila si mnohé řeholnice, které ji nazvaly
„blouznilkou“. Milovala pokoru a po-
slušnost a přísně šetřila panenské čis-
toty. Zemřela v Gentu roku 1447. Svá-
tek 6. března.

Řečený Jindřich z Balme zemřel ro-
ku 1430 v kapli besançonské u přítom-
nosti Kolety. Památka jeho 23. února.

KATEŘINA BOSENSKÁ (z Bosny),
dcera illyrského krále Štěpána, byla man-
želkou bosenského krále Tomáše. Kdysi
vpadli Turci do zerně a stáhli Tomáši
kůži s hlavy, an ještě žil. Z hrůzy stal
se jeho syn mohamedánem. Kateřina
však uprchla do Říma. Vstoupila do III.
řádu sv. Františka a žila skutkům pobož-
nosti. Zemřela roku 1478. Památka 25.
října.

Bl. OLIVER MAILLARDI narodil se
v Bretoňsku; byl františkánem v Tou-
louse; zachovával řeholi „ad litteram“,
t. j. do slova, přesně. Zemřel roku 1502.
Svátek 21. července.

Ct. BOGUSLAV, minorita (v Bělehrá-
dě?), byl kolem r. 1498 od Turků zabit.
Památka 15. května.

Bl. LADISLAV DZIELNOVSKÝ na-
rodil se r. 1440 v Dzielnově (Gielnow)
vruském Polsku. Po vykonaných studiích
vstoupil do kláštera františkánů obser-
vantů ve Varšavě. Všeobecně byl pokládán
za muže svatého; zvolen byv provinciá-
lem, napsal nové konstituce, které byly
generálním komisařem Ludvíkem de la
Torre schváleny. Poslal misionáře na Li-
tevsko; tehdy se vrátilo mnoho Rusů do
lůna katolické Církve. Sepsal mnoho zpě-
vů, které po odpoledním kázání byly zpí-
vány. Byl chloubou řádu, slávou Polsky.
Sám na sebe byl přísný, k podřízeným
shovívavý. Zemřel roku 1505. Svátek 4.
května (nebo 25. září).

66. VZNIK PROTICÍRKEV- NÍHO HNUTÍ. LUTHER, ZWINGLI, KALVÍN

Původcem nesprávné reformy Církve
a proticírkevního hnutí v Německu byl
Martin *Luther*, mnich řádu augustinián-
ského a profesor na universitě ve Vitem-
berku v Sasku. Vymyslil si nové učení,
které lahodíc lidské pyšce, zalíbilo se vlaš-
ným křesťanům. Učil: Písmo svaté je je-
diným pramenem víry a každý může si
je svobodně a libovolně vykládati. Ke spa-
sení prý stačí pouhá víra, dobrých skutků
netřeba. Napsal: „Also machet auch der
Glaube, daß unser Dreck nicht stinkt.
Keine Sünde ist mehr in der Welt, denn
der Unglaube.“ Prvotným hříchem prý
byly rozum a vůle tak porušeny, že člověk

něco dobrého vykonati ani nemůže. Luther ponechal ze svátosti pouze dvě, křest a večeři Páně; ostatní svátosti zavrhl. O večeři Páně učil, že při proměňování se podstata chleba a vína nemění, nýbrž že spolu s chlebem je tělo, spolu s vínem je krev Kristova přítomna, a to pouze v okamžiku přijímání. Zavrhl oběť Mše svaté, vzývání svatých, víru v očištec. Zavrhl obřady církevní; zavrhl papeže jakožto hlavu Církve a učil, že v každé zemi panovník má moc a právo spravovati věci náboženské; knězem dle tohoto učení je každý člověk. Jménem lidu vykonává kazatel, bez svěcení na kněžství, bohoslužby; ty zavírají v sobě čtení Písma svatého, kázání, modlitby, zpěvy a večeři, podávanou pod obojí způsobou. - Zkomolené toto učení nazval Luther „čistým evangeliem“. Na kazatele dozírali později superintendenti. Roku 1542 byly zřízeny konsistoře, zeměpanské úřady s nejvyšší mocí církevní.

V tu dobu chtěl papež Lev X. v Římě dostavěti velkolepý chrám nad hrobem sv. Petra a nemaje sám k tomu potřebných peněz, dal sbíratí příspěvky po veškeré Církvi. Těm pak, kdož hodně přijali svaté svátosti a nějakým darem k tomu přispěli, uděloval odpustky. V Německu hlásali odpustky a sbírali příspěvky dominikáni, zvláště výmluvný Tetzel. Někteří z kazatelů kladli hlavní váhu na příspěvky peněžité a nikoliv na hodné přijetí svátostí; mnozí věřící se domnívali, že si získají odpustky, jen když dají příspěvky do Říma. Proti nesprávnému pojmání odpustků vystoupil Luther a

sepsal 95 thesí čili vět a dal je v předvečer svátku Všech Svatých roku 1517 přibít na dveře zámecké kaple ve Vitemberku. These uzavíraly v sobě nejen popření odpustků, ale i jiné bludy. Papež zavrhl 41 bludných thesí, a když jich Luther neodvolal, vyloučil jej z Církve.

Ale Luther spálil papežskou bullu, v níž byla nad ním vynesena klatba, jakož i zákoník církevní před branou vitemberskou a tím se úplně odtrhl od Církve. Měl tehdy již mnoho stoupenců, mezi nimiž vynikali Karlstadt a Melancthon.

Císař Karel V. (1519-1556) svolal do Wormsu říšský sněm a vyzval Luthera, aby se tam dostavil a aby svoje bludné učení odvolal. Luther se sice dostavil, ale neodvolal, a proto byl dán i v říšskou klatbu. Avšak saský kurfirst Bedřich, přívrženec Lutherův, skrýval jej na hradě Wartburku. Tam bydlil Luther podejménem „rytíř Jiří“ po celý rok, věnoval se činnosti literární, spisoval katechismus a polemické spisy, upravoval překlad Písma svatého, ale tak, aby vyhovovaly jeho učení; list sv. Jakuba vyloučil. Německé překlady Písma sv. byly už před Lutherem. (Na př. v Kremsmünsteru je německý překlad bible pocházející z r. 1477.) V době samoty zakoušel prudké výčitky svědomí pro své vystoupení, ale nedbal jich.

Zatím se učení Lutherovo šířilo velmi rychle. Jeho odboj vyvolal jásot. K odboji se hlásili, kdož se neradi podrobovali církevní kázni, zvláště knížata (neboť dle nové nauky kníže se stal hlavou církve v zemi své), šlechta a města, neboť do jejich

rukou se vydávalo církevní jmění; lidu selskému se zamlouvala slibovaná svoboda. Nespokojenci se přidávali k Lutherovi, ale mnozí se odvrátili od církevního učení dále, než Luther. Záhy povstalo mezi jeho stoupenci více stran čili sekt; některé zavrhovaly křest dítek a znova křtily své přívržence, jiné vyhazovaly oltáře, ničily obrazy a sochy. Šířila se nekázeň, bujela úžasná nemravnost. Luther sám uznal: „Wie man sieht, dass die Leute jetz und geiziger, unbarmherziger, unzüchtiger, frecher und ärger, denn zuvor unter dem Papsttum,“ t. j. lze vidět, že lidé jsou nyní lakotnější, nemilosrdnější, necudnější, drzejší a horší než za papežství. Dravý proud bludů Lutherových hubil v lidu pokoj a lásku, rozněcoval divě vášně, zúšťavoval všude mrut mravní rozpoutanosti a rozbrojů. Mnozí chtěli podkopati veškerý řád společenský. Rolníci se vzbouřili proti vrchnostem, žádali od nich úplnou svobodu ode všech dávek, robot a jiných břemen; když jejich žádosti nebylo vyhověno, povstala tak zvaná selská válka; tehdy bylo spáleno více než 1000 klášterů, hradů a vesnic. Vzbouření bylo potlačeno, na 100.000 sedláků bylo zahubeno, lid byl nanovo ujařmen, poddanská břemena stala se ještě krutější. V tu dobu Luther pojal bývalou jeptišku Kateřinu z Boru za manželku; svému příteli Amsdorfovi oznamoval svůj sňatek, a zmíniv se o selské válce doložil, že ve Frankách zahubeno bylo 1000 sedláků, ve Švábsku též 1000 atd.

Na říšském sněmu svolaném r. 1529 do Špyru bylo ustanoveno, aby až do vše-

obecného sněmu církevního žádná novota se nezaváděla v církevních záležitostech. Ale stoupenci Lutherovi podali proti tomu ohrazení či protest, odtud nazváni byli „protestanty“. Roku 1530 byl v Augsburgu konán říšský sněm, a tu protestanté podali shromážděným stavům spis, jenž obsahoval jejich vyznání víry, sepsané Melanchtonem. Luteráni přijali název „evangelíci augsburského vyznání“ a odchýlili se takto na vždy od Církve katolické. I stoupenci a obdivovatelé jeho uznávali, že nemravný život Lutherův budil pohoršení. Na př. list jeho na jeho manželku zní: „Liebe Jungfrau Käthe, gnädige Frau! ... mir geht hier wohl! Ich fresse wie ein Beheme und saufe wie ein Deutscher, das sei Gott gedankt.“ Ve spisech Lutherových „Tischreden“ nejsou pouze věci peprné, ale i cynické a oplzlé. Jeví se v nich nesmířitelná nenávisť proti staré církvi. Ale nutno také uznati, že v nich Luther osvědčuje křesťanské přesvědčení a že řeč je místy dětinně prostá, srdečná. Při smrti Lutherově, r. 1546, bylo již severní Německo zcela, jižní pak z části protestantské. Příčinou náhlého vzrůstu toho bylo, že císař Karel V., jsa stále zaměstnán válkami s Francií a s Tureckem, nemohl proti novotám rázně vystoupiti. Protestantská knížata učinila mezi sebou spolek a začala i zbraňemi na císaře a na katolická knížata dorážeti.

Náboženský mír mezi katolíky a protestanty byl r. 1555 v Augsburgu uzavřen. Protestantským stavům říšským byla zaručena svoboda vyznání; uchvácené stat-

ky církevní byly jim ponechány. Ale bylo také stanoveno, že, kdyby nějaký biskup neb opat odpadl k protestantskému vyznání, ztratil i důstojenství i statky, jichž dosud požíval. Proti tomuto článku o zádržní církevní (*reservatum ecclesiasticum*) luteráné bouřlivě protestovali, ale týž nabyl platnosti. O lidu poddaném byla přijata zásada: *Cuius regio, illius religio*, t. j. čím vládá, toho víra; touto zásadou bylo přiřknuto knížatům a říšským městům právo, ustanoviti víru svým poddaným. Změnou vladaře měnila se i víra u poddaných; to bylo pak příčinou stálých svárů. Ve Falcu lid měnil svou víru v době 60 let čtyřikrát.

Oldřich *Zwingli* byl zprvu katolickým farárem v Curychu ve Švýcarsku, byl spíše humanistou než theologem a byl naplněn nenávistí proti Římu ještě dříve než uslyšel o díle Lutherově. Mravy jeho nebyly bez úhony. Učení jeho mělo za následek, že rada curyšská roku 1523 počala božiti oltáře, obrazy, kříže, varhany a že zavedla nový způsob večeře Páně. Příkladem Curychu následovaly i jiné kantony; na př. v Basileji šířil Jan Oekolampadius (*Hauschein*) novou nauku. Ale jiné kantony, Schwyz, Unterwalden, Uri zachovávaly víru katolickou tím pevněji. Napětí rostlo: roku 1531 došlo k boji u Kappela. Novotáři byli sice poraženi, *Zwingli* padl v boji, ale Švýcarsko zůstalo rozděleno v katolické a protestantské.

Kalvín nebyl knězem; hájil protestantství v Paříži roku 1533 a jsa proto stíhán vládou, prchl a přestěhoval se do Ženevy. Tam byl zvolen vrchním kazatelem; tam

provedl své nové učení v praxi. *Kalvín* tvrdil, že Bůh určil už od věčnosti díl lidí k věčné blaženosti, díl pak k věčnému zavržení bez ohledu na zásluhu nebo vinu jejich. Na tomto určení člověk nic nemůže změnit, ať žije jakkoliv. A těm, kdož jsou určeni k blaženosti, vniká při večeři Páně do duše jakási síla z těla Kristova s nebes; kdo není předurčen, přijímá pouhý chléb a pouhé víno. - *Kalvín* zavrhl všechny obřady církevní. K vedení církevní správy ustanovil jakousi konsistoř, mravní soud (*Rat der Alten*) ze 6 kazatelů a 12 laiků. Stoupenci jeho učení se nazývali „kalvíny“ nebo „vyznavači helvetského vyznání“ nebo také „reformovanými“. S luterány bývají společně nazýváni protestanty. Pomocníkem *Kalvínovým* byl Theodor Beza.

Povahou byl *Kalvín* zasmušilý, přísný, neústupný, nesnášlivý, mrzutý pro četné své neduhy. Sám zachovával přísný mrav a žádal tak i od svých stoupenců. Počínal si jako neobmezený vladař. Zakázal všem radost, zábavu, umění, nádheru. Velel dozírat i na veřejný i domácí život jednotlivců. Svátky rodinné, slavnosti národní byly přísně zakázány. V Ženevě bylo trpěno pouze 5 hostinců. Chodit do nich bylo dovoleno jen za přísného dozoru církevního a světského. Kdo se odvážil odporovati, byl krutě potrestán vyhnanstvím nebo i smrtí. Lékař Michael Servet byl upálen, že brojil proti Trojici Boží. Jistý biskup Gruet řekl, že konsistoř *Kalvínova* je tyranská; za to *Kalvín* s kazatelnou ho nazval „psem“ a dal ho popravit. *Kalvín* zemřel roku 1564.

67. KTERAK SE PROTESTANTISMUS ROZŠÍŘIL. SEKTY PROTESTANTSKÉ

Učení reformátorů se šířilo rychle po všech krajinách evropských. Dvě příčiny rychlého šíření byly uvedeny v § předěšlém. Nelze zapírati, že v Církvi byly některé zlořády; reformátoři hlásali, že je odstraní, proto se mnozí přidržovali nového učení. - Reformátoři si všímali pilně obecného lidu, spisovali pro něj spisy v řeči národní a tím naklonili lid k nové nauce. - Uvolnili kázeň, odstranili zvyky a ustanovení, jež vlašným křesťanům byly na obtíž, zpověď, nerozlučitelnost manželství a j. V mnohých zemích byla protestantská víra násilím a brannou mocí zaváděna.

Dánský král Kristian II. (1513-1523) podporoval stoupence Lutherovy, kteří z Vitemberku se byli vrátili do vlasti. Též *Bedřich I.* (1523-1533). *Kristian III.* (1533-1559) dílo dokonál: zajal katolické biskupy, zabavil jmění Církve, vypověděl kněze pod trestem smrti a zbavil katolíky všech práv. (V Dánsku byla svoboda vyznání prohlášena r. 1849). V téže době upevnil se protestantismus i v *Norvéžsku* a na ostrově *Islandu*. (V Norsku bylo katolictví r. 1845 dovoleno, ale katolíci zůstali vyloučení z úřadů.) *Švédský král Gustav I. Wasa* (1523-1560) užil luteránství jako prostředku, aby zrušil politická práva biskupů a aby se zmocnil majetku církevního. *Jan III.* (1568-1592)

maje za manželku katolickou princeznu polskou Kateřinu, usiloval získati svůj lid pro Církev katolickou. Papež Řehoř XIII. poslal do Švédska Antonína Possevína z Tovaryšstva Ježíšova za příčinou vyjednávání. Ale úsilí to se nezdařilo ani za jeho vlády, ani za vlády jeho syna *Jana Sigmunda* (1592-1604). Za krále *Karla IX.* (1604-1611) byli někteří biskupové usmrceni a náboženství katolické bylo pod trestem smrti zapověděno. Dcera krále *Gustava Adolfa* (1611-1632) Christina zřekla se trůnu a vrátila se do lůna Církve katolické († 1689). Ve Švédsku bylo katolictví již 1709 dovoleno.

Za času Martina Luthera panoval v *Anglii Jindřich VIII.* (1509-1547). Ten se chtěl dáti rozvésti se svou manželkou Kateřinou a hodlal si vzíti za manželku její dvorní dámu Annu Boleynovu; žádal papeže o zrušení svého dosavadního právoplatného manželství. Papež však k tomu nesvolil. Král tehdy propustil svou první manželku, pojal Annu za choť a na radu Tomáše Cranmera se odtrhl r. 1532 od Říma, prohlásiv sám sebe za hlavu církve. Proti těm, kdo ho nechtěli uznati za hlavu církve, zuřil; dal je do žalářů zavírat i utrácovati. Tak zemřeli biskup Jan Fisher a říšský kancléř Tomáš Morus; kromě nich bylo na sta lidí všech stavů a obojího pohlaví povražděno. Vrtkavý král Jindřich VIII. dal svoje manželství s Annou Boleynovou prohlásiti neplatným a dal ji popraviti. Oblíbil sobě Johannu Seymourovou a dal se s ní oddati, a když při porodu zemřela, pojal za manželku Annu z Cleve; ale neshledav ji tak sličnou, jak

1. Sv. Jan Nepomucký 2. Blah. Anežka Česká

mu byla líčena, zapudil ji a zasnoubil se s Kateřinou Howardovou. Protože tato však nebyla před sňatkem pannou, dal ji popraviti a oženil se po šesté, s Kateřinou Parrovou. Ta přečkala zuřivého vilníka. Jindřich VIII. dal popraviti 22 biskupů, asi 551 kněží a řeholníků, 176 šlechticů, 153 měšťanů, 110 žen. Kláštery byly zrušeny a jmění jejich bylo zabráno. Po brzké smrti *Eduarda VI.* (1547-1553) následovala *Maria* (1553-1558). Ta chtěla v zemi opět zavésti víru katolickou, a to násilím; dala popraviti některé novotáře, jiné pak ze země vyhnala. Proto bývá od protestantů nazývána Marií krvavou.

Královna Alžběta (1558-1603) zapověděla přísně všecku bohoslužbu katolickou, zavedla učení Kalvínovo, dala sestaviti nové vyznání víry o 39 článcích, na něž poddaní museli přísahati. Ponechala zřízení biskupů, některé obřady, oltáře, roucha, svátky. Odštěpená církev v Anglii si dala jméno „vysoká církev“ nebo „anglikánská církev episkopální (t. j. biskupská)“. Její přívrženci slují „episkopální“ na rozdíl od „presbyteriánů“ (t. j. starších) nebo „puritánů“ (t. j. vyznavačů čisté nauky), kteří ve všem následovali Kalvína; ti zavrhovali zřízení biskupů a měli jen kazatele. Platnost kněžských svěcení anglikánské církve zanikla hned v letech 1549-1562. Zavínil to „Ordinál“ Eduarda VI., podle něhož nemohlo býti udíleno opravdové svěcení kněžstva. Wil. Barlow a Mat. Parker, kteří se přesně řídili Ordinálem, tím přerušili posloupnost v církvi anglické. - Katolíci byli pronásledováni peněžitými pokutami, tělesný-

mi tresty, těžkým žalářem, smrtí a čtvrcením. Kněžím katolickým byl pobyt v zemi zakázán; bylo jim zapověděno Mši svatou sloužiti, zpověď slyšeti, misionáře do domu přijímati. Edmund Kampian, první mučedník z Tovaryšstva Ježíšova, byl r. 1581 oběšen.

Také králové *Jakub I.* (1603-1625) a *Karel I.* (1625-1649) pronásledovali katolíky a olupovali je soustavně. *Karel II.* (1660-1685) byl proti své vůli nucen schváliti přísný zákon Test-Acte proti katolíkům. *Jakub II.* (1685-1688) zrušil Test-Acte a byl ke katolíkům přízniv. Za to byl ze země vyhnán. *Vilém III.* (1688 až 1702) opět obnovil zákony protikatolické. *Anna* (1703-1714) vydala ještě krutější nařízení proti katolickým Irům; na př. katolický kněz nesměl použiti šatu kněžského, na chrámech byly zakázány věže a zvony; byl-li jediný z příbuzných zemřelého Ira členem anglikánské církve, dědil, katolíci však vyšli s prázdnem; jestliže manžel nebo manželka odpadli k církvi anglikánské, mohli nový sňatek uzavřítí atd.

Ve Skotsku byl původcem reformace odpadlý kněz Jan Knox, stoupenec Kalvínův. Dědička trůnu Maria Stuartová chtěla si mírností nakloniti evangelíky; ale zakusila jejich zuřivosti. Přinutili ji, aby se vzdala trůnu ve prospěch nezletilého svého syna Jakuba VI. Učinila tak a utekla se k své tetě, královně anglické. Ale Alžběta ji věznila po 19 let a posléze roku 1587 ji dala popraviti.

V Irsku byli katolíci potlačováni, ožebračováni. Alžběta jim vnucovala novou

víru a liturgii v jazyku anglickém. Irové se chopili zbraně za víru a národnost. Angličané potlačili vzpouru a zabrali celý ostrov r. 1603. Také r. 1642 usilovali katoličtí Irové dobýti si svobody náboženské a politické, ale opět podlehli přesile Cromwella, protektora republiky. I byli nemilosrdně vražděni a o jmění olupováni. Usmrceno bylo tehdy 300 kněží; za hlavu katolického kněze byla slíbena odměna 5 liber sterlingů. Toto pronásledování irského národa trvalo až do amerického boje za svobodu (1775-1783). Avšak ani konfiskace ani popravy nezviklaly katolického přesvědčení národa irského. Tyranství dvě stě let trvající nedovedlo zvrátiti věrnosti Irčanů k Církvi katolické.

Ve Francii král František I. (1515 až 1547) zprvu netrpěl učení protestantského; vyhnal novotáře, mezi nimi Kalvína, ze země. Ale při tom z politiky podporoval protestanty v Německu. Totéž činil Jindřich II. (1547-1559). Do Francie vnikl kalvinismus; stoupenci Kalvínovi nazývali se tam „hugenoté“. Za králů *Františka II.* (1559-1560), *Karla IX.* (1560 až 1574) a *Jindřicha II.* (1574-1589) vyvolali hugenoté dlouhé spory a zhoubné války domácí, ve kterých na sta chrámů bylo zbořeno a tisíce životů lidských zmařeno. Za těchto válek se událo veliké povraždění hugenotů v Paříži o Bartolomějské noci (23.-24. srpna 1572) z příčin politických. K tomuto vraždění vyšel popud ode dvora králova jak sám prohlásil. Církev neměla na vraždě žádné viny; v radě královské nezasedal žádný biskup. Král Karel IX. oznámil pak všem dvorům

i papeži, že spiknutí proti jeho životu bylo odhaleno a v zárodku udušeno. Papež uslyšev zprávu a nevěda, že je lživá, kázal slaviti Te Deum na poděkování za záchranu rodiny královské; tím ovšem neschválil krveprolití. - *Král Jindřich IV. Bourbon-ský* (1589-1610) dal ediktem Nantesským kalvinistům svobodu náboženskou, ale hugenoté hleděli působiti dvoru nesnáze, aby se domohli větších svobod. Za krále *Ludvíka XIII.* (1610-1643) působili ve Francii výteční mužové, biskupové Bossuet a Fenelon, pak sv. František Saleský a sv. Vincenc de Paula. - *Král Ludvík XIV.* (1643-1715) zrušil edikt Nantesský a proto 67.000 hugenotů se vystěhovalo ze země, jiní byli násilím (dragonádami) pohnuti odejiti do neschůdných hor.

V Nizozemí se protestantismus rychle šířil. Císař Karel V. vydal přísné rozkazy proti kacířům. Nástupce jeho, španělský král *Filip II.* (1555 až 1598), dosadil tam za vladařku svou sestru Markétu a vystoupil rázně na obranu katolické Církve. Ale jako v Německu, tak i v Nizozemí chtěli se šlechticové obohatiti církevními statky a proto se přidali k novotářům. Jich použil proti nenáviděným Španělům princ Vilém Oranžský. Revoluční strana vstoupila ve spojení s Francií a s Anglií a dala si jméno „Geusů“ či žebráků. Geusové namlouvali Markétě, jako by nebojovali proti králi. Roku 1566 plenili chrámy a kláštery. Ve chrámu Matky Boží v Antverpách rozbili oltáře, obrazy, varhany, malovaná okna, zničili knihy, roucha; rouhavě si mazali svatými oleji obuv a šlapali boha-

prázdně po svátosti oltární. - Filip poslal do Nizozemí vévodu Albu s 10.000 muži, ale Geusové se zmocnili r. 1572 města Brielle, prohlásili Viléma Oranžského za svého náčelníka a začali zjevně válčiti proti svému králi; uchvátili Dortrecht a zradou dobyli města Gorkumu. Vůdce lupičské roty Vilém z Marky dal způsobem ukrutným zabít 19 kněží; ti se nazývají mučedníci Gorkumští. - R. 1581 zakázal princ Vilém Oranžský vykonávati katolickou bohoslužbu. Roku 1609 byla v severní části Nizozemska prohlášena nezávislá republika, ale jižní část (Belgie) zůstala věrna své víře i svému králi.

V *Prusku* uzavřel velmistr řádu Německých rytířů Albrecht Braniborský sňatek s princeznou dánskou, prohlásil majetek celého řádu za dědičný ve svém rodu a z Pruska učinil světské vévodství.

V *Polsku* za krále *Zikmunda II. Augusta* (1548-1572) měli luteráni, Čeští bratři a sociniáni jedno společné jméno „dissidenti“. Spojili se na sněmu Sandoměřském, konaném r. 1570. Obdrželi r. 1573 mírem Varšavským svobodu náboženskou. Víry katolické horlivě bránil biskup varmský (Ermeland), jménem Stanislav Hosius († 1579). Hnězdenský však arcibiskup Jakub Uchanski přál novotářům. Král *Sigismund III.* (1587-1632) byl katolík. Věrně mu pomáhali hnězdenský arcibiskup Stanislav Karnkovski († 1603), krakovský biskup Martin Biłobřeský († 1585), jesuité Jakub Wujek († 1597) a Petr Skarga († 1612) a dominikán Fabian Birkowski († 1636). Král *Vladislav IV.* (1632-1648) ustanovil r.

1644 schůzi v Toruni, aby se katolíci s dissidenty spojili. Ale úsilí jeho bylo marné. *Jan Sobieski* (1674-1696), týž, jenž osvobodil Vídeň, rovněž nemohl získati dissidentů; ti se smlouvali s Ruskem a s Pruskem a dali tak příležitost k rozdělení království polského (r. 1772, 1793 a 1795).

Do *Uher* přinesli nové učení jinochové, kteří studovali na německých universitách. Roku 1526 v bitvě u Mohače padli král Ludvík Jagailovec a mnozí biskupové. Statků církevních se zmocnili uherští šlechticové. Aby si svůj lup pojistili, přistoupili k víře protestantské. Král Ferdinand I. válce s Janem Zapolským a s Turky, kteří r. 1529 obléhali Vídeň a od té doby velkou část Uher obsadili, nemohl čeliti vzrůstajícím se protestantům. Ostřihomský arcibiskup Mikuláš Olahi se opřel protestantům, slavil synodu, zavedl r. 1562 řád Tovaryšstva Ježíšova do Uher, ale nemohl zadržeti postupu protestantů, kteří měli v magnátech Bathyanu, Forgáčovi a Nadasdyovi mocné ochránce. Hlavní širitelé novoty byli v Uhrách odpadlý kněz Matěj Devay, nazývaný „uherský Luther“, v Sedmihradsku Jan Honter. S počátku vzrůstalo se luteránství, později obdrželo vrch kalvinství. Obnovitelem katolické víry v Uhersku byl Petr Pazmany, kardinál (zemřel 19. března 1637). Císař Maximilián II. (1564-1576) přál katolíkům, podobně Rudolf II. (1576-1612).

V dědičných zemích *řakouských* (t. j. v Rakousích, ve Štyrsku, v Korutanech, v Tyrolsku, v Krajině a v Přímoří), které císař Karel V. smlouvou Vornskou roku

1521 postoupil bratru svému Ferdinandu I., učení novotářů se valně nešířilo. Rod habsburský, ze kterého oba pocházeli, zůstal věren Církvi katolické a zabráňoval, seč byl, vniknutí evangelických vyznání do svých zemí, ale za příčinou válek s Turky nemohl rázně zakročit. Kazatelé přicházeli z Vitemberka a šířili nové učení, na př. Karlstadt v Tyrolsku, Pavel Sperat (Spretter) ve Vídni a později v Jihlavě. - *Ferdinand I.*, jenž po smrti Ludvíka Jagailovce r. 1526 spojil Čechy a Uhry se zeměmi dědičnými a jenž takto položil základ k mocnářství rakousko-uherskému, přísně zakázal čísti a prodávati knihy protestantské, zavedl r. 1551 řád jesuitský do Vídně, ustanovil Petra Kanisia administrátorem diecése vídeňské a poručil zavést oba katechismy Kanisiovy, malý a velký, do všech kostelů a škol. S toutéž přísností vystoupil proti protestantům i syn Ferdinandův Karel ve Štyrsku. Týž založil r. 1586 ve Štyrském Hradci universitu a dal ji pod správu jesuitům. Syn Karlův, Ferdinand, potomní císař pode jménem *Ferdinand II.* (1619-1637) zakázal ve svých zemích novoty a obnovil všude řád katolický.

V království Českém, k němuž tehdy náležely Morava, Slezsko (od roku 1292 s Čechy politicky spojené) a Lužice, bylo podle smlouvy Kutnohorské z roku 1485 a podle zápisu či majestátu Vladislava II. (1471-1516) dovoleno jen dvojí vyznání, totiž katolické a utrakvistické. Jiná vyznání byla v Čechách zapověděna a trestána; chtěla-li se v Čechách udržeti, musila se skrývati pode jménem vyznání

utrakvistického. Takto se skrývali i Čeští bratři. Za vlády krále Ludvíka Jagailovce (1516-1526) docházeli do Čech a na Moravu kazatelé evangeličtí. Luther znal poměry v Čechách. Na př. Václav Rožďalovický, člen utrakvistické konsistoře, dopisoval si s Lutherem. Doporučil radě pražské svého stoupence Havla Caheru. Cahera byl roku 1522 ustanoven administrátorem kališnické konsistoře a farářem týnským. Stavové zemští podporovali novoty. Města dříve katolická, Cheb, Jihlava, Olomouc, Brno, Znojmo, Opava, Vratislav zřejmě přála cizím kazatelům; s kazateli pak přicházelo takové množství Němců, že živlem německým ubijeno bylo cítění vlastenecko-české. Takto protestantismus podporoval germanisaci. Na Moravě odpadl bývalý mnich želivský Martin Göschel, probošt kounický, v Mikulově kázal Baltasar Hubmayer.

Když císař Karel V. vedl válku proti protestantským knížatům německým, sdruženým ve Šmalkaldském spolku, žádal svého bratra Ferdinanda o brannou pomoc. Ferdinand slíbil a žádal šlechtu a města o příspěvní. Tehdy se ukázalo, jak velice strana utrakvistická a Čeští bratři se přiklonili k luteránství; neboť vyzvání králova nedbali, nepřispěli mu ku pomoci, protože nechťeli bojovati proti protestantům. Anobrž použili tísně královny k odboji, aby si na něm vynutili svobodu vyznání. Ferdinand I. dobyt roku 1547 u Mühlberku vítězství, potlačil vzpouru, potrestal její náčelníky, obnovil zákony Vladislavovy proti pikhartům dané a vypověděl Jednotu bratrskou, protože v od-

boji měla velkou účast. Jen katolictví a kališnictví bylo uznáno.

Ferdinand se snažil posílit stranu katolickou. Proto povolal do Čech řád jezuitský a zřídil akademii Klementinskou (Ferdinandovu), dal ji pod správu jezuitů. Prvním rektorem byl Václav Sturm. Ferdinand také obsadil arcibiskupství pražské, po 140 let uprázdněné, ustanoviv Antonína Brusa arcibiskupem pražským. Ferdinand zpozoroval, že strana utrakvistická je luteránstvím prosáklá a že kompaktát nedbá; i hleděl ji získati, a bude-li možno, s katolickou stranou sloučiti. Papež Pius IV. brevem z roku 1564 dal povolení; ale král přece nikoho nezískal, neboť utrakvistů téměř již nebylo; byli již protestanty, a ti se kalichem nedali přivést k Církvi katolické.

Maximilian II. (1564-1576) obdržel po otci Ferdinandovi Čechy, Moravu, Rakousy a hodnost císařskou. V jeho době hájil víry katolické biskup Vilém Prusinovský († 1572) a pak Jan Grodecký († 1574). Maximilian byl nečinný, protestantům nakloněný. Evangelíci a Čeští bratři vymohli na zemském sněmu roku 1567 zrušení kompaktát; ale nebyli tím uspokojeni a předložili císaři českou konfesi, sestavenou z augsburského, dílem z bratrského vyznání. Tato formule zavírala v 25 článcích učení Lutherovo, vyjma článek o večeři Páně. Císař Maximilian II. udělil r. 1575 ústně stavům evangelickým svobodu náboženskou a dovolil jim, aby si ustanovili 15 defensorů či obhájců po pěti z každého stavu (z panského, rytířského a městského),

kteří by spravovali záležitosti náboženské.

Rudolf II. (1577-1611) lnul ke katolické víře a vystoupil zprvu přísně proti evangelíkům. Podporovali jej arcibiskup pražský Zbyněk Berka z Dubé a biskupové olomoučtí, Stanislav II. Pavlovský († 1598) a František Dietrichstein († 1636). Rudolf obnovil sice zápis čí majestát krále Vladislava z roku 1508, ale svého nařízení nemohl provést. Kromě toho vznikla v Uhrách vzpoura, vedená sedmihradským knížetem Bocskaiem. K tomu přistoupil spor mezi arciknížaty habsburskými; ti prohlásili bratra císařova Matyáše panovníkem a hlavou celého rodu. Matyáš obdržel r. 1608 Uhry, Rakousy a Moravu. Evangelíci použili této příležitosti, sporu mezi oběma císařskými bratry, a se zbraní v ruce vymohli na Rudolfovi zákon ze dne 9. července 1609, zvaný majestát. Tímto zákonem byla evangelíkům dána úplná svoboda náboženská a byla jim odevzdána utrakvistická konsistoř i universita. Bylo jim znova dovoleno ustanoviti sobě defensory ze všech tří stavů. Kromě toho jim bylo přiřknuto právo stavěti kostely a zřizovati školy na statcích královských, panských i v městech královských.

Sekty protestantské jsou kromě jiných:

1. *Anabaptisté* čili novokřtenci zavrhovali křest dítek a proto znova křtili dospělé své přívržence. Bývalý kněz Menno Simonis († 1561) stal se jejich reformátorem, spořádal jejich ústavu i mravouku i věrouku. Dle něho nazývají se také mennonité.

2. *Unitáři* čili *sociniáni* upírali nejsvětější Trojici (proto se nazývají unitáři

či jednotníci) učíce, že jest pouze jedna božská osoba. Laelius Socinus ze Sieny († 1562) a jeho příbuzný Faustus Socinus jsou jejich zakladateli. Sociniané tvrdili, že člověku není třeba více věřit, než co rozum chápe.

3. *Kvakerové* (to jest třesoucí se před vnitřním hlasem božským), nemají kazatelů; ve shromáždění káže, kdo se vnitřním, božským hlasem k tomu cítí puzen. Jejich původcem je Jiří Fox, anglický obuvník († 1691). U nich není žádného rozdílu mezi stavy; žijí prostě, vzdalují se všelikých rozkoší pozemských, přísahy, služby válečné. Jejich hlavním sídlem v Evropě je Sedmihradsko.

4. *Ochranovští* či *Herrnhuti* (Hutberg v Lužici) mají původcem hraběte z Zinzendorfu, jenž na svém statku v Lužici založil r. 1622 osadu náboženskou z českých bratří, luteránů a j., nehledě ani tak na jednotu víry, jak na společný, přísný mrav.

5. *Methodisté* mají původ od Wesleye v Anglii, k němuž se přidružil Witefield († 1770). Ve svých shromážděních tančí a poskakují, říkajíce, že duch Páně je poháněn a že jsou omilostněni darem řeči. A protože vydávají ze sebe zvuky štekotu nenepodobné, nazývají se barkeri či štekavci. Nebo se nazývají „Jumpers“ t. j. skákající.

6. *Svedenborgiáni*, založení od Svedenborge († 1772), mineraloga švédského, jsou sektáři s blouznivými naukami a s pověřenými zvyky. Nazývají se také „církve nového Jerusalema“.

7. *Irvingiáni*, založení Irvingem, kazatelem švédským († 1834), učí, že znovu zavedli dobu apoštolskou, vychlou-

bají se dary proroctví, řeči a zázraků. Jejich liturgie je podobna liturgii katolické. Mají též oltáře.

8. Sekta *Nazarenů* vznikla v jižním Uhersku roku 1869; ti prohlašují vojenskou službu, soudy a politické volby za nedovolené, hierarchii za nepotřebnou.

9. *Mormoni* či „Svatí posledního dne“ byli založeni Josefem Smithem v Severní Americe († 1844), jenž tvrdil, že našel na kovových deskách nové zjevení Boží, které pak napsal ve zvláštní knize *Mormonově*. (Mormon prý byl nábožný osvícený muž, který žil v Americe před dávnými časy.) Kommunismus a náboženství jsou u Mormonů nejen dovoleny, ale i záslužny. Ústava je theokratická.

10. *Spiritisté*, jejichž původcem je Fox, tvrdí, že mají styky s duchy; rozšířili se od r. 1848 z Ameriky do Evropy.

11. *Adventisté* očekávají brzký příchod Kristův; původ k sektě dal William Miller v Americe († 1849).

12. *Armáda spásy*; ti to byli roku 1865 v Londýně vojenským způsobem organizováni od Williama Bootha († 1912) a jeho manželky Kateřiny Mumfordové († 1870). Účel: polepšiti pijany a osoby nečistotě oddané. Odmítají křest, večeři Páně.

68. VŠEOBECNÝ SNĚM CÍRKEVNÍ V TRIDENTĚ. PAPEŽOVÉ STOLETÍ XVI.

Papežové Lev X., Hadrian VI. a nástupcové s bolestí pozorovali počínání protes-

tantských reformátorů a snažili se zbloudilé uvést do Církve zpět a zastaviti roztržku národů. Zlo bludaři způsobené bylo horší než za předešlých století. Bludaři dřívější útočili jen na jednotlivé články víry, ale tentokráte protestanté podkopávali celý základ víry katolické a zaváděli nová pravidla života. Proto bylo třeba všeobecného sněmu církevního, aby základy víry byly upevněny a aby život křesťanský byl dle předpisů víry upraven.

Pro mnohé překážky svolán byl sněm církevní teprve r. 1545 do Tridentu. Sdvojitým přerušením trval sněm až do r. 1563. Protestanté byli na sněm pozváni, bezpečnost jim byla zaručena; ale nepřišli. Konáno bylo 25 schůzí, katolické učení bylo vyloženo v kapitolách, bludné učení bylo zavrženo v kanonech a pak následovala ustanovení o kázni (de reformatione). Ve čtvrté schůzi (sessio) sněm prohlásil Písmo svaté a ústní podání (tradici) za prameny zjevení Božího, vypočetl knihy Pisma svatého, které Církev za pravé přijímá (kánon), a prohlásil latinský překlad Pisma svatého od sv. Jeronyma pořízený za autentický překlad. V páté a šesté schůzi sněm přesně stanovil učení katolické o hříchu dědičném a o ospravedlnění. V sedmé, třinácté, čtrnácté, dvacátéprvé a dvacátéčtvrté schůzi pojednal o svátostech a o Mši svaté. V dvacátépaté (poslední) schůzi vytkl učení katolické o očištcích, o odpustcích a o účtě svatých.

Dekrety o kázni nařizovaly výchovu duchovenstva, zřizování theologických

ústavů, stanovily způsob, jak mají býti usazováni kněží v uprázdněná obvodí; předsely duchovenstvu povinnost residence, jednoduchost v oděvu a v domácnosti; ukládaly biskupům povinnost visitovati diecése, konati synody. Jiné dekrety zakazovaly soubor a četbu nebezpečných knih. Sněm dal vypracovati katechismus pro duchovní pastýře a sestavil Tridentské vyznání víry, na něž je přísahati osobám duchovním před nastoupením úřadů a těm, kdož z protestanství se vrací do Církve (Professio fidei Tridentina). Sněm obnovil staré zákony církevní a přidržoval všechny křesťany k bedlivému jich plnění zvláštním k tomu zřízeným úřadem. (Církevních nejvyšších úřadů při vládě papežské v Římě jest 11. Jmenují se kongregace.) Bylo stanoveno, aby papež jmenoval kardinály ze všech národů, aby do řehole nikdo nevstupoval z přinucení a že sňatky manželské lze platně uzavíratí toliko před vlastním farářem a dvěma svědky. Sněm upravil mešní knihu a breviář.

Za doby sněmování zemřeli papežové Pavel III., Julius III. a Pavel IV. Papež Pius IV. (1559-1565) bullou „Benedictus Deus“ potvrdil všechna ustanovení sněmu Tridentského a zřídil komisi, jež by provedla usnesení sněmovní. Papežská Stolicе za spolupůsobení vynikajících biskupů, kněží a řeholníků, zvláště sv. Karla Boromejského, sv. Františka Saleského a sv. Vincence z Paula se starala, aby ustanovení sněmu byla provedena. Sněmem Tridentským bylo probuzeno mezi katolíky nadšení pro víru Ježíše Krista, Cír-

kev byla posílena, takže opět pevně stála a zazářila bývalým leskem k obdivu Evropy, k úžasu protestantů, kteří mysleli, že svým odpadem ji vykopali hrob. V lůně Církve nastal čilý život: umění a vědy se povznesly opět ke značné výši, vznikly nové řády, které budily v srdcích lidu lásku k Církvi a horlivost v konání šlechetných skutků. A co Církve odpadem některých národů k protestantismu ztratila, nabyla mnohonásobně tím, že v dalekých zemích u národů pohanských se ujala katolická víra.

Papež *Lev X.* (1513-1522) podporoval štědře vědu a umění, byl vlídný v jednání, čistý a neúhonný v mravech, avšak trpěl nestoudností ve svém okolí; na jeho dvoře byla provozována dvojsmyslná divadla a *Lev X.* se jich účastnil. Také jeho politika byla dvojsmyslná a neupřímná. - *Hadrian VI.* (1522-1523) nezměnil svého jména jako papež; byl muž zbožný, přísný na sebe; toužil po dokonalosti. Nebyl s to utišiti bouři Lutherem způsobenou, ba ani zlořády ve svém okolí vykořeniti. - *Klement VII.* (1522-1534) se dožil odpadu Anglie od Církve. - *Pavel III.* (1534-1549) byl jako papež veliký; statně hájil práv Apoštolské Stolicе, ale staral se příliš o povýšení svého rodu. Než vstoupil do stavu duchovního, byl ženat. Měl syna a dceru. - *Julius III.* (1549-1555) byl v mladších letech prudký a zlostný, pak se stal mírným. Povyšoval své příbuzné, ale tak, že mu z toho nevznikly obtíže. - *Marcel II.* (1555) zavedl skrovné domácí hospodářství, ale zemřel záhy. - *Pavel IV.* (1555-1559) na-

zýval se dříve Petr Caraffa a žil poněkakou dobu ve společenství několika kněží o samotě na vrchu Pincio. Z tohoto společenství vznikl řád theatinský. Pavel IV. vydal přísná nařízení proti nepořádkům v římské kurii. Chtěje omeziti lichvu židů, odkázal je do zvláštní části města (Ghetta) a předepsal jim zvláštní kroj. Římanům odpustil mnohé poplatky a opatřil jim obilí. Ale byl oddán nepotismu, a to tak dlouho, až se přesvědčil, že příbuzní ho oklamali.

Pius V. (1566-1572) pečoval, aby nálezy a výnosy církevního sněmu Tridentského byly ve všech státech přijaty a zachovávány. Vydal roku 1566 „Katechismus z nařízení sněmu Tridentského k pastýřům duchovním.“ (Vydán česky Dědictvím sv. Prokopa, Praha, r. 1867). Pak zavedl opravený římský breviář a missál. Povzbuzoval španělského krále Filipa II., aby rázně vystupoval proti bludařům. Pius vyobcoval z Církve anglickou královnu Alžbětu, když krvavě pronásledovala katolíky, podporoval francouzského krále Karla IX. v boji proti hugenotům vojskem a penězi, takže Karel zvítězil u Montconturu r. 1569 nad hugenoty. Další podrobnosti z jeho života viz § 73.

Řehoř XIII. (1572-1585) byl muž veliké moudrosti a vroucího srdce. Dal zrevizovati knihy „Corpus juris canonici“. Založil v Římě kolej německo-uherskou, a pro vzdělání duchovních z cizích národů 23 ústavy, zřídil akademii ve Vídni, v Praze, v Olomouci, ba i v Japonsku. Založil nunciatury ve Vídni a jinde, aby

1. Sv. Růžena Limská 2. Sv. Růžena Viterbská 3. Sv. František de Pauli
4. Sv. František Saleský

bděly nad prováděním ustanovení trident-
ských. - Snahou učenců, zvláště Aloise Gi-
glia byla ukončena oprava kalendáře a
papež Řehoř XIII. opravu uvedl v plat-
nost. Bulou ze dne 24. února 1582 na-
řídil, aby téhož roku po 4. říjnu hned
následoval den 15. října a aby každý čtvrtý
rok byl přestupný, vyjma letopočty za-
končující století, v nichž počet stovek ne-
ní dělitelný čtyřmi beze zbytku. (Tento
kalendář byl od katolíků s pochvalou při-
jat; u protestantů se ujal teprve r. 1775.
V Čechách byla r. 1583 provedena oprava:
po 7. lednu se psalo hned 17. ledna.
Církev řecká a ruská ho nepřijaly; jsou
o 13 dní za námi.) - V životě choval se
vzorně; svého syna Giacomu učinil sice
kastellánem Andělského hradu; ale na
větší hodnost ho nepovýšil.

Sixtus V. (1585-1590), přítel vědy a
umění, rozšířil Vatikánskou knihovnu,
knihtiskárnu, vystavěl v Římě velkolepý
dům pro poutníky, ustanovil přesný po-
čet kardinálů, totiž 70, a to 6 biskupů,
50 kněží, 14 jáhnů. Zřídil kongregace
(Consistorialis, s. Officii, s. Rituum, su-
per negotiis Regularium) a poručil, aby
biskupové v určitých dobách se dostavo-
vali do Říma a podávali zprávy o stavu
svých diecézí. *Urban VII.*, *Řehoř XIV.*
a *Innocenc IX.* panovali jen krátce. *Kle-
ment VIII.* (1592-1605) znovu revido-
val breviář, missál, *Pontificale romanum*,
Caeremoniale episcoporum. Roku 1600
byl slaven jubilejní rok, ve kterém přišlo
do Říma kolem tří milionů poutníků.
Klement VIII. byl vzorný kněz a neú-
navný pracovník.

69. ŘÁD TOVARYŠSTVA JE- ŽÍŠOVA ČILI ŘÁD JESUITSKÝ. SVATÍ TOHOTO ŘÁDU V XVI. STOLETÍ

Mezi řády, které v XVI. století vznikly,
vyniká svou rozšířeností a působností řád
jesuitů, založený svatým Ignácem Loyol-
ským. Hlavním cílem bylo jim šíření větší
slávy Boží. Činnost jejich byla úžasná;
vztahovala se na všechny obory působení
církevního. Jako profesori vychovávali
mládež ku zbožnosti a k všestranné vzdě-
lanosti na svých gymnasiích a na vyso-
kých školách. Jako misionáři utvrzovali
náboženský život mezi křesťany a hlásali
víru pohanům v Americe a v Asii. Hájili
neohroženě pravdy katolické, stáli pevně
jako dobře uspořádaný vojenský šik, jako
diamantová, neproniknutelná zeď odrá-
želi útoky na víru, zastavili postup pro-
testantismu a provedli v mnohých zemích
obnovu katolického náboženství, na poli
milosrdenství a vědy si získali podivu-
hodné zásluhy. Pro svoji učenost byli vo-
láni za vychovatele, zpovědníky, za rádce
papežů a panovníků. Řád se rychle roz-
šířil do všech křesťanských zemí, všude
nabyl vážnosti a znamenitého vlivu. Li-
šil se od jiných řádů svým účelem a svou
ústavou. Účel řádu je podnikati vše ne
pouze k slávě Boží, nýbrž k větší slávě
Boží (*Omnia ad majorem Dei gloriam*).
Jesuité nevěnovali se pouze jedné čin-
nosti jako jiné řády, na př. rozjímání o vě-

cech spasení duše se týkajících, nebo mišim, nebo výchově nebo charitativní činnosti, nýbrž spojují všechny ty cíle dohromady, jak toho žádá potřeba. Jejich vyučování bylo methodické, vždycky spojovali náboženství a vědu, vychovávali člověka na člověka a na křesťana katolíka. V Čechách vynikli jesuité Jiří Plachý († 1659), Bohuslav Balbín († 1688), Matěj Václav Steyer († 1692), Stanislav Vydra († 1804) a jiní.

Dle *ústavy* zavírá v sobě řád: novice, scholastiky, pomocníky duchovní (kněze) a světské (či bratry laiky) a professy. Noviciát trvá dvě léta. Novic žije v odloučenosti, v kontemplaci a modlitbě, beze studií. Jsa asi třicetiletý, světí se na kněze; předchází jí soukromé sliby. Pak nastává „zkušební rok (tertius annus probationis)“, v němž opět beze studia prožítí má „školu srdce“ (scholam affectus). Poté kandidát skládá slavné či veřejné sliby a stává se „professem“, který se zavazuje čtvrtým slibem neobmezené poslušnosti papeži anebo se stává pouze „duchovním pomocníkem“ (coadjutorspiritualis). O poslušnosti jesuitů napsala sv. Teresie: „Jesuité poslouchají tak, že není ani možno se pohnouti, než dle vůle představených.“ Scholastikové jsou studující. Tito, pak bratři laikové a kněží skládají tři obyčejné sliby. Z professů se volí generál řádový. Generál ustanovuje provinciály, rektory (t. j. představené kolejí). Provinciál ustanovuje superiory (v residencích).

Ústava není přísně monarchická, neboť náplň moci nespočívá v generálu, nýbrž v souboru professů. Generální kongre-

gace (shromáždění) je sbor zákonodárný a podléhá jí jak generál, tak všichni členové Tovaryšstva; ta volí generála na 6 let; generál musí přebývat v Římě a je podroben papeži samému. Generálovi jsou přiděleni rádcové (assistantes) od generálního shromáždění na 3 léta zvolení. Generální kongregace může generála i složit z úřadu, kdyby se prohrěšil proti čistotě nebo kdyby nemovitě statky prodal nebo bludařem se stal. Dosud však žádný generál řádový nebyl sesazen.

Způsob života má se dle úmyslu Ignácova podobati obvyklému způsobu života pořádných kněží světských. Žádný zvláštní hábit nebyl předepsán. Není společného kůru, t. j. společného konání kněžských modliteb. Členové řádu nesmějí přijmouti hodnosti církevní, leč rozkáže-li papež.

Protože jesuité břitkou zbraní odráželi útoky liché vědy proti pravdám náboženským, byli od odpůrců nenáviděni. Zvláště od protestantů. Jesuité znenáhla dosáhli také velikého jmění a proto měli mnoho závistníků a nepřátel, kteří proti nim brojili, pomluvami a lži proti nim pracovali. (Viz P. Duhr S. J. „Bajky o jesuitech“.)

Sv. IGNÁC (rodným jménem Inigo či Eneko Lopez de Recalde nazývaný) narodil se roku 1491 na otcovském zámku Loyole v krajině Guipuzcola v severním Španělsku. Otec se jmenoval Don Bertram (či Bestram) Janeza, matka Mariana, rozená Saez de Balda. Nebyli zámožní. Měli 12 dětí. Ignác, nejmladší, byl vychováván pro službu vojenskou. Jako pa-

noš na dvoře kastilského krále Ferdinanda se učil vojensství a uhlazeným způsobům. Maje ohnivou mysl a jsa poněkud prchlý, znechutil si jednotvárnou službu na dvoře královském a toužil po službě vojenské, aby došel vyznamenání a slávy. Maje 26 let přestoupil k vojsku. Měl krásnou postavu, byl udatný, mužný, laskavý k podřízeným, nezištný, ale jeho život nebyl bez úhony. Mladické náruživosti držel na uzdě spíše z ohledu na vojenskou čest, než z náboženských pohnutek. Byl ctižádostivý, marnivý a liboval si po způsobu jiných vojinů ve světských rozkoších.

Roku 1521 vypukla válka mezi Španěly a Francouzy. Francouzové se zmocnili království navarrského a stanuli před hlavním městem Pampelonou. V tamní posádce bojoval také Ignác. Ostatní důstojníci chtěli tvrz vydati, ale Ignác se postavil na zřícených hradbách v čele svých vojinů proti útočníkům. V tom kus kamene, který urazila dělová koule, zasáhl ho do levé nohy a roztránil mu pravou nohu. Ignác padl. Vojínové se vzdali. Francouzové se chovali k Ignácovi z úcty k jeho udatnosti zdvořile a dali jej na nosítkách dopravit do rodného, odsud dosti vzdáleného zámku loyolského. Poranění bylo velmi nebezpečné. Vykonána byla bolestná operace, lékař zlomil srůstající již kosti a spojil je opět, ale jiným způsobem. Zdálo se, že Ignác podlehne nemoci. I byl zaopatřen svátostmi umírajících. Ale bolest měla příznivý průběh. Ignác povstal s lože; avšak s hrůzou zpozoroval, že pravá noha se mu značně zkrátila a že pod kolenem vyčnívá

kost zle napravená. Následky rány více ho bolely než rána sama. Vydal se opět k lékařům, neboť se obával, že by nemohl nositi vkusnou obuv, která tehdy přišla do módy. Lékař přerezal kost, natahoval nohu, ale spíše mučil než léčil. Ignác byl mrzut, že mu bude zanechati vojenské služby a že má trvati na lůžku v nečinnosti.

Aby si ukrátil dlouhou chvíli, žádal nějaké čtení, zajímavé knihy o rytířských dobrodružstvích. Prohledali celý zámek, ale nenalezli tam takové knihy. Nalezli pouze dvě knihy duchovní od kartuziána Ludolfa (či Landolfa) Saxona († 1330) sepsané. Nápis jejich zněl: „Život Pána Ježíše“ a „Životy svatých“. V takovém čtení voják Ignác neměl zalíbení. Nemaje jiných, probíral se v nich. Zprvu ledabyle, ale čím dále četl pozorněji, až se mu zalíbilo v těchto knihách tak, že se dnem i nocí jimi obíral. Podívoval se skutkům světců čta, jak milovali Boha a jak se zapírali; žasl poznávaje, že mezi umrtvenými poustevníky byli urození a učení mužové; byl uchvácen čta o statečnosti svatých. „Tihle svatí!“, ozval se v jeho duši hlas; „co vykonali oni z lásky k Bohu a pro spasení své duše! A co jsem vykonal já? Oni také byli jen lidé jako já; proč bych nemohl činiti, co činili oni? Což, abych následoval sv. Františka nebo sv. Dominika?“ V tu chvíli nastal v jeho duši obrat. Ale dlouho bylo mu ještě zápasiti s vlastním srdcem. Stará ctižádostivost a pak tajná náklonnost k jisté kastilské šlechtičně se pokoušely o něho.

Ignác četl dále; ale zpozoroval, že mezi

těmito dvěma směry myšlenek je veliký rozdíl. Myšlenky světské zůstavovaly v jeho srdci trapnou prázdnotu, kdežto rozjímání o Kristu a o jeho následovnících zanechávalo po sobě duševní radost a klid. I vstával v noci, oplakával své hříchy a modlival se před obrazem Rodičky Boží; umínil si, že dá výhost světu a že zasvěti svůj život Bohu. Přemýšlel, kde by měl život o samotě a v pokání trávit. Snad u kartuziánů? Nařídil sluhovi, aby se odebral do Burgosu a tam aby vyzkoumal zařízení a obyčje tamějšího kláštera kartuziánského. Sluha vykonal, co mu bylo nařízeno, ale Ignác váhal a chtěl se rozhodnouti, až se vrátí ze zamýšlené cesty do Jerusalema. Bratr jeho Martin postřehl, jaká změna se stala s Ignácem. Domlouval mu: „Nechtějš pro nerozumné blouznění opouštětí vojenského života. Proslavil ses, vše se na tebe usmívá; bylo by pošetilé zřikati se slávy.“

Ale Ignác vytrval. Předstíraje návštěvu u vévody navarrského, vsedl jednoho dne r. 1522 na kůň, vydal se na cestu, propustil sluhy, kteří ho dosud provázeli, a jel sám do proslaveného kláštera na Montserratě. Cestou dohonil jakéhosi Maura; po obyčejných otázkách se rozhovořili o Montserratě a o účtě k Panně Marii. Maur se posmíval víře katolické a zvláště účtě k Panně Marii, a pak popohnav mezka, se smíchem odejel. V Ignáci vzkypěla krev: „Jakže? Má-li křesťanský vojin nechatí urážku Matky Boží bez trestu?“ a již již si umínil dohoniti Maura, aby ho srazil mečem; ale pak si vzpomněl, že takový soud by byl neoprávněný a že křesťan

se má řídití zásadami Kristovými. Proto nestíhal rouhače. V nejbližší vesnici si koupil, čím se opatrovali poutníci do Svaté země, řízu z hrubého plátna a provaz místo pasu.

V poutním chrámě montserratském vykonal generální zpověď, přijal Tělo Páně, stál či klečel po starém rytířském obyčeji celou noc na čestné stráži před oltářem Panny Marie; poté zavěsil na piliř svou zbraň, aby osvědčil, že už nebude sloužiti světu, nýbrž výhradně Bohu. Svůj šlechtický oděv daroval žebráku a odebral se do blízkého městečka Manresy (v provincii barcelonské). Tam byl špitál pro choré i chudé. Ignác zaklepal na bránu, prose o vpuštění; vpustili ho a slíbili mu byt a stravu. Ignác sloužil nemocným, stlal jim lůžka, obvazoval rány, čistil vředy. Vyprošoval si chléb dům od domu. Podnikal krutý boj se smyslností a pýchou, chtěje konati hrdinské pokání za dřívější křehkosti; modlitbě věnoval denně sedm hodin, oděn byl drsnou žíní a bodlavým řetězem, denně dvakrát se bičoval neznaje slitování se svým tělem. Spal na holé zemi, maje pod hlavou kámen nebo kus dřeva. Lidé se mu smáli pro jeho podivný oblek; děti za ním běhaly; jistý mladík posměšně napodoboval jeho posunky a chůzi. To byla těžká zkouška pro Ignáce; šlechtické pojmy o cti se v něm ozývaly a žádaly trest a pomstu. Ale myšlenka na mučeného Krista tlumila pobouřené city. Sočima sklopenýma se vracel do špitálu a modlil se za nepříteli, jenž ještě zdaleka ho hanobil.

Avšak za nedlouho se roznesla pověst,

že ten cizí poutník je ze vznešeného rodu; jali se ho ctíti, a proto Ignác se uchýlil do blízké zarostlé, nepřístupné jeskyně. Ale bylo mu podstoupiti i vnitřní boj. Namanuly se mu myšlenky: „Co tu děláš? Narodil ses ve šlechtickém domě, jako křesťanský voják mohl's vykonati mnoho pro čest a slávu Boží, a tu jen rozmnožuješ řadu žebráků! Vytrváš-li v této kajícínosti? Snad ještě 50 let?“ A ještě jiné myšlenky ho znepokojovaly, ne sice pokušení proti čistotě, ale pochybnosti, na příklad: „Rozuměl-li mi zpovědník, když jsem se mu vyznal z toho a toho hříchu? Mám-li přistoupiti ke stolu Páně čili nic? Snad hněvám Boha, ať činím co činím?“ Kněží z řádu dominikánského chtějíce vyléčiti jeho chorou duši, nařídili mu, aby po nějaký čas bydlel v klášteře. Ale pokušení nepřestávala. Zmocnila se ho malomyslnost, beznadějnost, myšlenka, aby se vrhl s okna cely do propasti a takto si vzal život. Ale ihned si pravil: „Nikdy! Nikdy! Pane můj, ničeho se nedopustím, co by uráželo tvou velebnost.“ A tak trvaly černé chmury suchopárnosti a nepokojů nějaký čas, ale s pomocí milosti Boží Ignác přetrpěl krutý boj, zhostil se vši beznadějnosti a pocítil v srdci žádoucí mír.

Za svého pobytu v jeskyni u Manresy složil Ignác osnovu „duchovních cvičení“ (Exercitia spiritualia), návod, jímž má býti člověk odvrácen od hříchu a veden na cestu dokonalosti. „Duchovní cvičení“ jsou jaderný souhrn všech nauk o duchovním zušlechťení lidského srdce. Při rozjímání závodí spolu obrazivost, paměť,

rozum a vůle. Základem mají nauku: K čemu je člověk na světě stvořen? Na konec praví Ignác: „Přijmi, o Pane, všecku moji svobodu, paměť, rozum a vůli. Tys mi je dal, Tobě je vracím. Jen svou lásku a milost mi dej, a jsem bohat a nic jiného nežádám.“ - Spis byl roku 1548 papežem Pavlem III. schválen. Papež Řehoř XVI. udělil těm, kdož se těmto duchovním cvičením podrobí, plnomocné odpustky. Tyto zlaté rady byly od mistrů duchovního života v tomto směru uznány za nejlepší a vzbudily obdiv svou jadrností a účinností tím více, ježto Ignác tehdy nebyl vzdělán ani ve vědách vůbec ani v bohosloví zvláště. František Saleský říkával: „Tato duchovní cvičení obrátila více hříšníků, než písmen obsahují.“ - (Viz: „Duchovní cvičení“ sv. Ignáce z Loyoly. Přeložil Jar. Ovečka T. J. Na Hostýně 1921.) Roku 1523 Ignác se vydal na cestu do Jerusalema. V Barceloně se zdržel asi tři neděle. Zbožná paní Isabella Roserová (nebo Rosellová) ho zpozorovala a s dovolením svého manžela zaplatila za Ignáce cestovné na lodi. Ale peněz na cestu nepříjal. V Římě obdržel od papeže Hadriana VI. povolení a požehnání a odebral se do Benátek. Na cestě budila jeho hubená tvář, tělo posty a mrtvením nachýlené, všeobecný postrach: zavírali před ním dveře a házeli mu oknem kousky chleba. Z Benátek se plavil do Palestiny. Plakal radostí, když před sebou spatřil město Jerusalema, a vroucně líbal místo, kde Kristus Pán byl ukřižován. Tyto jeho pocity známe z deníku, do něhož je zapisoval. Jeho touha se nesla k tomu, aby mohl hlásati

evangelium nevěřícím, ale františkáni mu dokazovali, že je to v tu dobu nemožné. Stěží ho pohnuli k návratu. I vrátil se do vlasti.

Ignác se přesvědčil, že chce-li pracovat o spásu duší, je mu třeba vědeckého vzdělání. I začal jsa 33 letý učit se v Barceloně počátkům jazyka latinského společně s chlapci, kteří s podivením pohlíželi na vousatého spolužáka. Když mu učitel kázal skloňovati slovo „amo“, t. j. miluji, Ignác si představoval lásku k Bohu a zabrán v myšlénky skloňoval: Amo Te Deus, amas me, amare, amari et nihil amplius. Na oběd mu stačil kousek vyžebnaného chleba; za obuv měl střevíce bez podešev. Řečená Alžběta Roserová mu nabídla z lásky Kristovy stravu a Anežka Pascualová, Štěpánka de Requesens a jiné ho podporovaly. Ignác ve volné chvíli vykládal dětem a dospělým katechismus, konal s lidem duchovní cvičení a snažil se pobloudilé hříšníky uvést na cestu ctnosti. Mnozí lidé chválili tuto apoštolskou činnost, jiní ji odsuzovali. Kdysi jej zbili mauretánští otroci, najatí od jeho odpůrců, až pozbyl vědomí. Na žalobu odpůrců dal jej biskup uvězniti jako rušitele míru, podezřelého z kacířství. Avšak po 42 dnech byl Ignác propuštěn a byl napomenut, aby se šatil dle jiných studujících a aby vícekrát nekonal náboženských přednášek.

Proto Ignác odešel do Salamanky na další studie, ale i tam pro tutéž příčinu byl žalářován. Roku 1528 odešel do Paříže, aby studie ukončil. Obdržel bezplatné vyučování v koleji sv. Barbory. Tam bý-

valo zvykem, že se konaly přednášky a disputace i ve dny sváteční dopoledne, takže studující se nemohli zúčastniti služeb Božích. Ignác se smluvil s několika druhy, že budou neděle a svátky službami Božími světití. Za to byli obžalováni a Ignác jako jejich vůdce měl býti veřejně zmrskán. Když sluha universitní stanul před Ignácem a volal jej do sálu (kde měl býti mrskán), vznikla v Ignáci směsice citů sobě odporujících. Pot mu vyvstal na čele, na chvíli se mu zdálo, že jako bývalý voják nesnese takového pokoření. Ale silnou vůlí přemohl přirozené city. Již byli v sále všichni shromážděni, ale tu vystoupil představený koleje Gavea a ukazuje na Ignáce řekl: „Tentoť je svatý, neboť má toliko spásu duší na zřeteli a je hotov proto i potupný trest podstoupiti.“ Toto slavné dostiučinění se záhy rozneslo; nejen Gavea, ale i žalobce Ignácův, profesor Penna, uzavřeli s Ignácem přátelství a považovali ho za vůdce v životě duchovním. Profesor Penna (či Pegna) dal Ignácovi svého nejlepšího žáka Petra Fabra za společníka, aby mu usnadnil studium.

Roku 1534 Ignác se stal mistrem či doktorem filosofie. Pojal úmysl spolčiti se s jinými nábožnými muži v družinu se stanovami vojenským poměrům přizpůsobenými, která majíc Krista velitelem, pod praporem kříže by pracovala pro větší čest a slávu Boží. Ignác snadno získával srdce lidská, neboť se uměl přizpůsobit různým povahám a zvykům; upoutával veselou tváří, zajímavým upřímným způsobem jednání. K němu se připojili: Peter Faber (Lefevre), František Xaverský, jenž

tehdy již byl učitelem filosofie, Jakub Lainez, Alfons Salmeron, Mikuláš Bobadilla a Šimon Rodriguez de Azevedo. Ti všichni se odebrali ve svátek Nanebevzetí Panny Marie, dne 15. srpna r. 1534 do chrámu sv. Diviše na Montmartru (mons martyrum) nad Paříží a tam v podzemní kapli Petr Faber, jenž byl již knězem, sloužil Mši svatou a podal ostatním Tělo Páně. Učinili pak slib čistoty a chudoby a zavázali se, že budou putovati do Svaté Země, aby tam obraceli nevěřící ke Kristu, a kdyby jim to nebylo možno, že nabídnou papeži své služby a že půjdou, kam je pošle. To byl počátek řádu Tovaryšstva Ježíšova. Domluvili se, že se sejdou dne 25. ledna 1537 v Benátkách. Poté se posadili všichni u blízké studně a slavili přátelskou hostinu, jež se skládala z chleba a z vody.

Ignác uspořádal v domově rodinné záležitosti a rozdal otcovské dědictví chudým, odebral se do Benátek. Dne 25. ledna 1537 se sešli všichni, jak umluveno, v Benátkách. S Petrem Fabrem přišli také noví žáci: Klaudius le Jay, Jan Codure a Paschasius Brouet. Papež Pavel III. jim vyličil, že v tuto dobu není možno putovati do Svaté Země, schválil úmysly jejich a dal svolení, aby byli vysvěceni na kněze. I dali se všichni vysvětit a pak se odebrali do Říma, aby mu nabídli své služby. Papež prozkoumal jejich záměry, zvolal: „V pravdě! Zde přebývá Duch Boží! Předvídám, že nábožná horlivost Otců bude ochranou Církve nyní bolestně navštívené.“

Ignác a jeho tovaryšové se umluvili, že

založí církevní řád, jehož členové nemají působit v klášterní samotě, nýbrž ve světě, mezi lidem, a to vyučováním mládeže, kázáním, zpovídáním, duchovními cvičeními podle hesla: Všecko k větší slávě Boží. Někteří kardinálové nechtěli, aby řád byl potvrzen, řkouce, že netřeba množiti řády, nýbrž raději opravit dřívější; zvláště nechtěli připustiti, aby nová družina si dávala název „Tovaryšstvo Ježíšovo“. Ignác trval na názvu tom a podařilo se mu rozptýliti všecky námitky. Ignác o tom napsal v listu Isabelle Roserové: „Mluvil jsem samotén s Jeho Svatostí, v jeho pokoji, přes hodinu. Vyložil jsem mu obšírně, jaké máme záměry, kolikrát jsem byl ve vězení... Papež promluvil k nám slova pravého dobrého pastýře...“ Papež Pavel III. potvrdil bullou „Regimini“ ze dne 27. září 1540 řád „Tovaryšstva Ježíšova“ i stanovy. Všechnu členů mělo býti jen 60, ale již za 3 léta bylo toto omezení zrušeno. Prvním generálem řádovým byl zvolen Ignác, jenž se zdráhal úřad ten přijmouti; teprve na domluvu svého zpovědníka se uvázal v úřad. První kolej byla založena v Římě a Ignác řídil odtud celý svůj řád až do smrti. Řád se rozmáhal s neslýchanou rychlostí. Za nedlouho mělo skoro každé znamenitější město italské svou jezuitskou kolej. Řád se brzo rozšířil do Španěl, Portugalska a Indie, do Francie a do Německa. Petr Kanisius zavedl Tovaryšstvo do Vídně a do Prahy.

Svým tovaryšům kladl Ignác na srdce, aby neustávali sebe přemáhati. „Přemáhej se!“ říkával každému z nich. S ra-

dostí se dovídal, jak činnost Tovaryšstva obrozuje v jednotlivých zemích náboženský život; s obzvláštní radostí četl listy Františka Xaverského. Byl přísný a žádal od členů Tovaryšstva poslušnost, ale nebyl mrzoutem; byl otcem laskavým. Na příklad: Kdysi onemocněl řeholní bratr horečkou, lékař nařídil lepší stravu. Ignác věnoval na to poslední tři zlaté, které byly v domácí pokladně. „A co dám zítra k obědu?“ tázal se klášterní hospodář. „Dáš kousek chleba; zdravému to postačí.“ - Uvedený Ribadeneira, žák Ignácův, napsal: „Povím, co se mi samému přihodilo. Pouštěli mi z ruky krev a když ošetřovatelé spali, milý dobrý otec přicházel se podívat, je-li ruka dobře obvázána.“ Rád pracoval ke cti a slávě Boží a pro blaho lidí. Neuměle učiti, milosrdné skutky konati bylo mu nejmilejším zaměstnáním. Rád konával obyčejné práce, v kuchyni a v domácnosti. Říkal: „Tak pracuj a tak pečuj, jako bys sám měl všechno učiniti a Pán Bůh nic; ale tak doufej v Boha, jako by všecek zdar práce na Bohu a ne na tobě závisel.“ Ignác založil v Římě dva sirotčince, ústav pro svobodné dívky, ústav sv. Marty pro zbloudilé ženštiny, které se vzdaly mrzkého života a slíbily polepšení. Avšak duchovní vedení řeholnic nebo pobožných žen, které toužily žíti pod poslušností Tovaryšstva, Ignác odmítal; ba vymohl od papeže vlastnoruční list, jenž osvobozoval řeholi jednou pro vždy od povinnosti spravovati družinu ženskou.

Zřídlem ctností a skutků Ignácových, vůdčí myšlenkou jeho bylo heslo: O. A.

M. D. G., t. j. Všecko k větší slávě Boží Miloval Boha nadpřirozenou, dokonalou láskou a toužil po nebi; říkal: „Jak bídnu zdá se mi býti země, popatřím-li k nebi!“ Netrpěl, aby pozemské myšlenky mu překážely v modlitbě, v obcování s Bohem. Říkal: „Kdo jde za Kristem, tomu není dovoleno ohlížeti se nazpět. Kdo rozmlouvá s nejvyšším králem, ten nemůže zároveň nastavovati ucho na to, co si šeptají jeho sluhové.“ O spasení lidských duší byl velmi pečliv. Řekl kdysi: „Kdybych měl voliti, buď abych ihned zemřel maje spasení svoje zajištěno, aneb abych dále živ byl s nebezpečenstvím, že budu zavržen, maje však při tom příležitost získati i jen jednu jedinou duši, tu raději volím zůstatí na světě.“ A jindy řekl: „Kdybych mohl tisíckrát za den zemříti, rád bych to učinil, mohl-li bych jediné duši prospěti.“ Ignác byl prostřední postavy, holohlavý, tváře tmavožluté, oči ohnivých; kulhal, ale tuto vadu nebylo příliš znáti. Celé vzezření svědčilo, že je muž nejen veliký, ale i svatý.

V létě r. 1556 byl Ignác zachvácen zimnicí. Dal se zaopatřiti svatými svátostmi a dal prositi papeže Pavla IV. o požehnání spojené s plnomocnými odpustky. Dne 31. července 1556 kolem šesté hodiny ráno vyslovil naposledy jména „Ježíš“ a „Maria“ a usnul blaženě v Pánu. Svátek sv. Ignáce Loyolského, zakladatele řádu „Tovaryšstva Ježíšova“, 31. července.

Bl. PETR FABER (Lefevre) narodil se roku 1506 ve Villardetu (v Savojsku) z chudých rodičů. V mládí pásł dobytek. Číst a psát se nenaučil, ale pravdy svaté

víry si zapamatoval z kázání tak dobře, že je na pastvě mohl vykládati dětem i dospělým. Později se dostal do školy při klášteře LaroChessském, načež se odebral na vysoké školy do Paříže, kdež se setkal s Ignácem Loyolským a s Františkem Xaverským. Faber sám vypravuje v „Parmětech“: „Bydleli jsme v jednom pokoji; jedli za jedním stolem, brali z jednoho váčku. Ignác byl mistrem duchovního života“. Míval častá pokušení proti čistotě a teprv když na radu svého duchovního vůdce Ignáce použil nejúčinnějších prostředků k zachování čistoty, modlitby, svatého přijímání a sebezapírání, počal prospívat na cestě k dokonalosti a tak dosáhl vnitřního klidu.

Vysvěcen byv na kněze, konal Petr Faber duchovní cvičení v Parmě; nejprv s duchovními, pak se studenty, s muži, posléze s osobami ženskými, založiv družinu ženskou. Také zřídil jednotu kněží, kteří se zavázali, že budou horlivě konati duchovní správu a vyučovati mládež. Obě tyto jednoty se později staly vzorem *Mariánské kongregace*. Právým zakladatelem mariánské družiny je Jan Leunis, rodilý Belgičan, jenž ještě od sv. Ignáce byl do řádu přijat. Leunis shromažďoval studenty na chvíli, aby rozjímali o některé náboženské pravdě, aby o ní debatovali a v dobrém se utvrzovali. Měli-li pokdy, sloužili v nemocnici nebo konali jiné dobré skutky. Snažili se pěstovati ideální smýšlení, které se jevilo pokrokem v pravé zbožnosti a pokrokem ve studiu. Když roku 1540 zavítal do Německa, záhy nabyl přesvědčení, že pro-

testanté nebudou napraveni veřejnými rozpravami a hádkami; snažil se raději polepšiti mravy katolíků. Konal s kněžími i laiky duchovní cvičení. Tak činil ve Špýru i v Mohuči. V Mohuči přijal slavného Petra Kanisia do Tovaryšstva Ježíšova. Na svých cestách zvykl si Faber vzývati anděly strážce a svaté patrony těch měst a osad, do kterých se právě ubíral, a modlil se za tamější obyvatelstvo. K modlitbě přidal i modlitbu za papeže, císaře a za věrné biskupy a pak za bludaře. Petr Faber byl všeobecně nazýván „svatým knězem“. Kdysi se ubíral z Florencie do Sieny a chtěl přenocovati v lesní hospůdce. Tu se přihrnulo několik zpustlých lidí; ti se bavili necudnými řečmi. Jeden z nich zpozorovav Petra Fabera a poznav v něm kněze, žádal se ho: „Co říkáš této naší zábavě?“ - „Soustrast mám s vašimi dušemi,“ odpověděl Faber krátce. - Zemřel roku 1546. Svátek 9. srpna.

Sv. FRANTIŠEK BORGIA (Životopis sv. Františka Borgia od Ribadeneiry S. J. u Bollandistů Oct. V., 149.), syn vévody z Gandie, Jana z Borgia a Johanny Arragonské, vnučky krále Ferdinanda Katolického, narodil se roku 1510 na hradě Gandii ve Španělsku a byl od rodičů veden k bohabojnosti. V této rodině bylo také zvykem zvoliti si losem pro každý měsíc některého svatého nebo některou světicu k následování; po celý měsíc pak byl světec uctíván konáním té ctnosti, kterou světec nejvíc vynikal. František záhy jevil něžnou lásku k Bohu, takže otec o něm říkával, že směřuje spíše k nebi než

k hodnostem světským. František naučiv se na dvoře infantky Kateřiny, nevěsty portugalského krále Jana III., způsobům dvorním, odebral se jsa jinoch sedmnáctiletý na dvůr císaře Karla V. do Valladolidu. Císař Karel V. a manželka jeho Isabella oblébali sobě mladého sličného syna vévody z Gandie. Isabella zasnoubila Františka s Eleonorou de Castro, svou dvořankou. František a Eleonora žili ve šťastném manželství. Měli 8 dětí. Františkovi byla nejmilejším zaměstnáním honba a hudba. Kdysi onemocněl horečkou. V nemoci ho navštívil i císař Karel V. Nemocný vida, že ani neslavnější panovník, jakým té doby byl Karel V., nemůže mu v bolestech uleviti, rozjímal, jak liché je lidské štěstí, zakládá-li se na přízni lidské. V nemoci hledal útěchy v Písmu svatém a v Životech svatých. Tyto knihy nazval „němými kazateli“. Říkal: „Čtení nábožných knih je první stupeň k dokonalému životu; čtení špatných knih je nebezpečnější než zahálka.“

Roku 1539 náhle zemřela císařovna Isabella ve věku 36 let. Císař uložil Františku Borgiáši, aby mrtvolu zemřelé císařovny doprovodil s veškerou slávou do Granady, kde měla býti pohřbena. František vykonal rozkaz. Přišel do Granady, měl František podle rozkazu obhlédnouti mrtvolu a měl přísahou stvrditi, že přivezená mrtvola je skutečně mrtvola císařovny Isabelly. František otevřel olovenou rakev, odhalil roušku s hlavy mrtvé císařovny a pohlédl jí ve tvář. Ztrnul hrůzou! Ačkoliv minulo teprv 7 dní od její smrti, stala se velká změna s tělem mladé sličné

ženy Isabelly. Tělo bylo sice napuštěno vonnými mastmi a přece vycházel z rakve nesnesitelný puch. František pravil, že nemůže poznati císařovny a že nemůže vykonati předepsanou přísahu; jen tolik dosvědčil, že bedlivě opatroval tělo císařovny jemu svěřené a že tedy nelze pochybovati o totožnosti. Dvořané se štilili mrtvolu, František zůstal sám. Hluboce dojat zvolal: „Jsi-li ty vskutku Isabella, mocná a slavná císařovna? Kam se poděla tvá krása, která poutala oči všech? A hle! nikdo ti nechce sloužiti, všichni dvořané se vytratili. Ó marnost nad marnost! Ten jest konec vši slávy pozemské a všech statků!“ a pak dodal: „Dosti dlouho jsem sloužil králi smrtelnému, ode dneška chci sloužiti králi nesmrtelnému.“ Umínil si, že nastoupí novou dráhu života. Později říkal: „Smrt císařovny Isabelly mne vzkřísila z mrtvých.“

Tělo císařovny bylo pohřbeno; řeč pohřební konal kněz Jan Avila. František si vyžádal rady zkušeného toho kněze o budoucím směru životním; ale nemohl svůj úmysl provésti, neboť císař Karel V. učinil Františka místodržitelem katalonským. Františkovi bylo se odebrati do hlavního města katalonského, do Barcelony a tam se uvázati v úřad. První starostí jeho bylo očistiti zemi od loupežníků. Vytáhl proti nim s vojskem, porazil a odsoudil je na galeje, t. j. k těžké práci na válečných korábech. Měl-li někoho z nich odsouditi na smrt, plakával nad ním, takže lidé říkali: „Vévoda prolévá více slz než odsouzenec;“ vězňům posílal kněze, aby se smířili s Bohem, a po rozsudku dal

za ně sloužiti Mši svatou. - František zavaděl na soudech přísnou spravedlnost a dbal, aby chudí lidé vždy u něho našli útočiště a ochrany. Také napravil kázeň u vojska; dbal, aby vojsku řádně byly dávány životní potřeby a aby takto přestala záminka k loupežství. Lidé říkali, že František je jako anděl jim od Boha poslaný.

Když Františkovi r. 1543 zemřel otec, složil úřad mistodržitele či místokrále a uvázal se ve správu zděděného vévodství v Gandii. Brzo poté mu zemřela manželka Eleonora a ovdovělý František si umínil, že vstoupí do některého řádu, nevěděl však, pro kterou řeholi se rozhodnouti. Druh Ignácův Petr Faber zavítal do Gandie. František seznal jej, zatoužil po řádu jezuitském. Zamlouvala se mu sice apoštolská chudoba a pokora řehole františkánské, ale líbila se mu také nadšená horlivost a statečná mysl tovaryšů Ignácových. Posléze se rozhodl pro řád jezuitů: listem prosil zakladatele řádu Ignáce o přijetí. Ignác mu odepsal, že ho přijme do řádu, jakmile budou děti Františkovy zaopatřeny a světské záležitosti uspořádány; prozatím ať prý se věnuje studiím bohosloveckým. Papež Pavel III. schválil toto rozhodnutí doloživ, že vévoda gandijský má ještě 4 léta spravovati záležitosti světské. František učinil, co bylo žádáno. Dům jeho se podobal klášteru. Kdysi ho navštívil v Gandii karthaginský biskup Almeida a psal později o této návštěvě: „Podívoval jsem se nemálo vévodu Františkovi; zastyděl jsem se porovnávaje svůj život s jeho životem.

Jaká kázeň v jeho domě! Ty zvedené děti jeho! Ti dokonalí řeholníci ve společnosti jeho!“

Roku 1550 odebral se František do Říma. Byl slavně přijat. Kardinálové mu vyšli v ústřety, papež mu nabídl pohostinství. František však poděkoval a jel do koleje Tovaryšstva Ježíšova; u brány ho očekával Ignác; vévoda sestoupil s koně a pokleknuv před Ignácem, líbal mu nohy a řekl mezi jiným: „Bohu díky; už jsou zpřetrhány všechny svazky příbuzenské, moje duše se podobá ptáku z klece uletěvšímu.“ Pak složil před Ignácem generální zpověď z celého svého dosavadního života. V tuto dobu František zřídil svým nákladem ústav ku vzdělání věrověstů, aby katolická víra byla šířena v národech pohanských nebo bludem nakažených. Ústav slul „propaganda“; byl dokončen papežem Řehořem XIII.

Ještě bylo třeba, aby císař Karel V. svolil, že František, vévoda z Gandie, smí odstoupiti vévodství svému synu Karlovi. Svolení bylo dáno, vévoda gandijský se vzdal právní listinou svého vévodství, pak přijal roucho řeholní a dal si ostříhati vlasy i bradu. V Ognatě (blíže Loyoly) ve Španělsku byl František r. 1551 posvěcen na kněze; v Loyole sloužil první Mši svatou, při níž podával - vzácná podívaná! - Tělo Páně svému synu Janovi. Z mocného vévody stal se chudý řeholník! Od primice zamířil František do samotylesní; zřídil si chatrnou chyši a žil po nějakou dobu po způsobu egyptských poustevníků v pokoře a v sebezapírání. Poté maje zvoněk v ruce svolával děti na katechismus,

lid dospělý na duchovní cvičení. Tak konal misie po městech, vsích a hradech s apoštolskou horlivostí. Byl pozván i do Lisabonu na dvůr portugalského krále Jana III.; tam způsobil blahodárný převrat; mezi světáky šla řeč, že František z královského paláce učinil klášter. Kdysi konal František Borgiáš postní kázání v městě Evoře. Tu však ochuravěl. Oznamili tamějšímu kardinálu, že František nebude moci kázati. Kardinál odpověděl: „Není třeba, aby kázal. Stačí, aby vystoupil na kazatelnu, aby lid viděl toho, který z lásky k Bohu všecko opustil.“ (Sr) Kdysi přenocoval na cestách. Svému průvodci, starému knězi, přichystal lože, sám si lehl vedle lože na slamník. V noci stařec mnoho kašlal, plival a zasáhl často tvář Františkovi. Ten mlčel. Ráno, když starý kněz zpozoroval co učinil, zděsil se a počal se omlouvati. František řekl usmívaje se: „Upokoj se, otče! Vždyť bys byl v celé světlici nenalezl vhodnějšího místa k plvání, jako moji tvář.“

Tehdy rozšiřovali bludaři různé pomluvy proti jesuitům, strojili jim pikle a úklady; i Karel V. se dal oklamati, přemlouval Františka, aby z Tovaryšstva vystoupil. Avšak František vyvrátil všechny, takže Karel V. se podivil řka: „Je-li pak možno, aby lidé takto se odvážili mne klamati?“ Od té chvíle Karel V. si vážil Tovaryšstva tím více. František navštívil svého císařského přítele Karla V. v klášteře sv. Justa u Placencie, nemocného na smrt, a připravil jej na poslední hodinku. Karel V. zemřel roku 1558. - Po-

mluvy byly šířeny nejen proti řádu jezuitskému, ale i proti samotnému Františku. František totiž byl již dříve složil spis náboženský obsahu pravověrného, ale knihkupci spojili jeho spis se spisy jinými a vydali je pod názvem: Spisové vědovy z Gandie. V připojených však spisech byly shledány bludy a tak se stalo, že spisy pod jeho jménem vydané byly uvedeny v seznamu zapověděných knih. Později bylo odsouzení jeho spisů odvoláno; ostatně Františkovi byla milejší hana než chvála.

Roku 1565 byl František zvolen nejvyšším představeným čili generálem celého řádu. Hodnost kardinálskou po dvakráte zamítl. - Roku 1571 bylo turecké vojsko v námořní bitvě přemoženo; tehdy žádal papež Pius V., aby křesťanští panovníci vstoupili do obranného spolku proti Turkům. František Gandijský byl vyzván, aby pro tento záměr získal krále španělského a portugalského. Poslušně vydal se František na cestu, ač byl tělesně vysílen. Setkal se ve Španělsku se svými syny, Ferdinandem, Karlem a s jinými příbuznými. Svému poslání sice dostál, ale vrátiv se onemocněl tak, že cítil blížící se smrt. Žádal si umříti v Římě. Byl tam donesen v nosítkách. Před smrtí žádali otcové řádu, aby ustanovil svého nástupce a aby podobu své tváře dal zachytiti malířem. Obojí odepřel učiniti. Malíř přišel, ale František odvrátil tvář. Tázali se ho, zdali si něčeho žádá; odpověděl: „Ne, nic si nežádám kromě Pána Ježíše.“ Zemřel 30. září 1572. Svátek 10. října.

Sv. ALOIS GONZAGA, syn Ferdinand z Gonzagy, markraběte castiglionského,

a Marty Tany (Santený), narodil se 9. března 1568 na otcovském zámku Castiglione ve vévodství mantovském, v severní Italii; byl záhy veden na cestu zbožnosti a ctnosti. Otec jej chtěl vychovati pro stav vojenský; proto se zálibou mu vypravoval o slavných válečnících a o činech rytířských, opatřil mu malou zbraň a jiné vojenské nástroje, aby si jimi hrál. Později ho brávil do vojenského tábora a nemyslel jinak, než že se stane Alois proslaveným vojínem. Kdysi Alois odňal vojáku tajně z brašny něco střelného prachu a vypálil dělo. Málem by byl svůj neprozřetelný čin zaplatil životem, neboť po výstřelu byla by ho kola zpětným odrazem málem přejela. Od toho dne neměl více záliby k vojenskému stavu. V táboře slyšával Alois od vojáků neslušná slova a oplzlé řeči. Nerozuměje jim opakoval je, ale jakmile ho vychovatel upozornil, že jsou to slova neslušná, nikdy více jich nevyslovil. Oba poklesky svého mládí, jak je nazýval, oplakával až do smrti.

Alois se záhy odvrátil od časných věcí k Bohu. Později říkával, že v sedmém roce svého života počal milovati Boha z celého srdce. Prohlásil, že se odřekne světa a že se výhradně oddá službě Boží. Už tehdy rád čítal příběhy ze života Kristova, choval něžnou lásku k Panně Marii, modlíval se před jejím obrazem a učinil slib ustavičné čistoty. Kdysi si hrál s jinými dětmi hrou na zástavy; měl se vykoupiti a políbiti dívku, totiž snad pouze její stín na stěně. Ale Alois raději utekl. Když mu bylo 10 let, byl poslán i s mlad-

ším bratrem na vévodský dvůr do Florencie, aby se naučil ve vznešené společnosti uhlazenému mravu. Vévodský dvůr slynul nádhrou a rozkošnictvím, ale Alois si zachoval srdce čisté a dětinně nevinné. Umínil si, že nikdy nepopatří ženské osobě do tváře, ani přibuzné.

Dvě léta dlel Alois na vévodském dvoře; poté se vrátil na rodný zámek Castiglione. Modlíval se celé hodiny před obrazem Ukřižovaného, postil se třikrát za týden o chlebě a vodě, spával na rohožce na holé zemi. Se zálibou čítával Suriovy „Životopisy svatých“, spisy Petra Kanisia, spisy o činech misionářů v pohanských krajinách. Také si umínil je následovati a hlásati evangelium v zemích pohanských. Tehdy - roku 1580 - přišel milánský arcibiskup Karel Borromejský do Brescie jako papežský vyslanec. Alois se odebral k němu do Brescie a byv od něho připraven k svatému přijímání, přijal z jeho rukou po prvé Tělo Páně. Od té doby věnoval vždy velikou péči přípravě na přijetí Svátosti oltární a na díkyčinění.

Roku 1581 celá rodina markrabí Ferdinanda i s Aloisem doprovázela císařovnu Marii do Španělska. Mladý Alois byl přidělen následníku španělského trůnu Jakubovi jako páže. Kdysi stál králevic u otevřeného okna a ve svém chlapeckém nerozumu řekl: „Poroučím ti, větre, abys mne přestal obtěžovati!“ Alois se ozval řka: „Jasný pane, můžete poroučeti lidem, ti vás poslechnou, ale větru a živlům nemůžete poroučeti, těm velí toliko Bůh!“ Otec Jakubův, král Filip II., uslyšev tuto

řeč, pochválil Aloise. Alois se skvěl i na dvoře královském nábožností a svou panickou nevinností. Vyhýbal se hrám a zábavám na dvoře obvyklým, jen aby nepřišel do styku s osobami ženského pohlaví. Nechtěl usednouti vedle ženské osoby, a bylo-li mu domlouváno, řekl: „Nemohu si pomoci, ženské jsou mi protivny.“ Kdysi poslala k němu matka šlechtickou dívku s nějakým vzkazem. Alois přijal vzkaz u dveří, dívku však nepustil dovnitř. Zamítal pozvání k tanci. Kdysi slíbil přijíti k zábavě za podmínky, že nebude zván k tanci. Ale přece byl požádán o tanec. Tu vstal rozhorleně a beze slova odkvapil. Také důvěrnému styku se ženskými příbuznými se vyhýbal a ačkoliv jako páže denně sloužil královně, přece jí nikdy nepohleděl ve tvář, takže ji ani neznal. Dvořané ho nazývali nenávisníkem ženského pohlaví a říkali, že Alois ani nemá lidského těla. - Alois byl v poměru k svému stáří velmi vážný; ale v této vážnosti nebylo nic chorobného, ponurého, melancholického. „Z hutné vyhraněnosti jeho (mužné) povahy prýštila se přirozeně jakási cizota k druhému pohlaví.“ (Škarek str. 66.)

Jsa 15letý rozhodl se, že se zřekne světa a vstoupí do kláštera. Nevěděl však, kterou řeholi si vyvoliti. Posléze si umínil, že vstoupí do Tovaryšstva Ježíšova a že bude pohanům zvěstovati evangelium. Matka svolila. Ale otec se na něho osopil a líčil mu, jaká sláva by ho čekala v jiných životních povoláních. Odpověď Aloisova zněla: „Co mi to prospěje k životu věčnému?“ Prozatím nenaléhal dále na

otce; cvičil se v sebestmrtvení. Bičoval se potají až do krve. Matka zpozorovala stopy krve a domlouvala mu, aby nebyl k sobě tak nelítostný; ale Alois odpověděl: „Milá matko, dovolte mi přece, abych odkál své hříchy.“ Hříchy svými mínil ony poklesky z dětství, o nichž byla shora řeč. Jiných hříchů asi neměl. Otec chtěl syna přivést na jiné myšlenky a proto ho posílal se skvělou družinou do Milána, do Mantovy a jinam. Alois poslechl, ale přece řekl svému otci: „Nechtějš, otče, odporovati vůli Boží.“ Kdysi po odmítavé odpovědi své spatřil otec klíčným otvorem, kterak Alois se bičuje do krve. Zachvěl se hrůzou a vkročiv dovnitř řekl: „Synu, tys učinil srdci mému ránu, která dlouho bude krváceti; já pak byl jsem k tobě příkrý; ale nyní nechci ti více odporovati; volá-li tě Bůh v pravdě, jdi! Kéž ti Bůh dá své pozhnání!“

Dříve však nemohl Alois vstoupiti do Tovaryšstva, dokud by se nevzdal práva na knížectví Castiglionské ve prospěch svého mladšího bratra Rudolfa. Když se s přivolením císaře Rudolfa II. tak stalo, Alois se rozloučil s rodiči, s bratřími a s celým otcovským domem, vydal se na cestu do Říma a dne 25. listopadu 1585 vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova. Podroboval se tak přísným skutkům kajícínosti, že představení mu domlouvali, aby se spokojil obyčejnou kázní řeholní a aby mírnil přílišnou svou horlivost. Alois byl pokorný; milerád konal jakékoliv práce; s pytlek na zádech sbíral almužnu. Zarděl se studem, mluvilo-li se o jeho vznešeném rodě nebo o jeho přednostech.

Již po roce ochuravěl. Poslali ho na zotavenou do koleje v Neapoli. Uzdraviv se, dokončil filosofická studia, složil prosté sliby a počal studovati bohosloví. Tehdy se stalo, že Alois byl volán do své vlasti, aby byl prostředníkem mezi rozvaděnými svými bratry. Alois vyhověl prosbě, odebral se do Mantovy, uviděl svou matku a usmířil znesvářené své bratry. Pak se vrátil do Říma. Do Říma šel vždy s radostí. „Mám-li na světě vůbec nějaký domov, pak je to Řím, kde jsem se zrodil pro Krista,“ napsal Alois. (Škarek str. 225.)

Na počátku roku 1591 zuřil v Římě mor. Jesuité zařídili veřejnou nemocnici a pečovali o onemocnělé morem. Také Alois chtěl pomáhati. Představení tomu bránili namítajíce, že jsa útlého zdraví, nesnesl by namáhavé služby. Alois však stále prosil a představení svolili. Alois horlivě konal službu ošetřovatele, chodil po městě žebraje na nemocné a staraje se, aby opuštění nemocní byli donešeni do nemocnice; připravoval umírající na kajícnou smrt. Za nedlouho byl i Alois zachvácen morovou ranou. Ihned se dal zaopatřiti svatými svátostmi. Řekl, že umře v oktávě svátku Božího Těla. Sám papež Řehoř XIV. uslyšev o jeho blízké smrti, udělil Aloisovi apoštolské požehnání a plnomocné odpustky. „Ach, kdož jsem já, že i sv. Otec na mne vzpomněl?“ zardoval se nemocný. V nemoci častěji vstal s lože a namáhavě se bral ke stolu políbit křížek tam stojící. Řeholní bratr mu chtěl namáhání ušetřit a kříž podal na lože. Avšak Alois řekl: „Nech mne, bratře milý! To jsou moje zastavení!“- Provin-

ciál tázal se Aloisa: „Nuže! jak se daří?“- „Kráčím svou cestou.“- „Kam?“- „Do ráje.“- „Do ráje?“- „Ano, do ráje, nebudou-li moje hříchy překážkou. Avšak pevně doufám v milosrdenství Boží.“- V den oktávy po Božím Těle Alois přijal ještě jednou Tělo Páně, rozloučil se s bratřími řeholními a vysloviv jména „Ježíš, Maria“, usnul tiše v Pánu. Bylo to dne 21. června 1591. Svátek jeho se slaví 21. června.

70. KTERAK SE VÍRA KATOLICKÁ ŠÍŘILA MIMO EVROPU. SVATÍ, BLAHOSLAVENÍ A VÝZNAČNÍ MISIONÁŘI

V Africe pracovali četní misionáři o obrácení divokých národů horlivě, ale s nevelikým úspěchem. V Kongu působili františkáni, dominikáni a jesuité. Roku 1554 bylo tam zřízeno biskupství, avšak později opět zanikla víra křesťanská nedostatkem věrověstů; podnebí africké je morem pro Evropany. V misiích začatých pokračovali roku 1645 kapucíni. - Křesťanství bylo šířeno v Angole, na řece Senegal, na ostrově *Madagaskaru* a jinde. Francouzští věrověstové vycházeli do *Alžírsky*, jež bylo Francií podrobeno.

V Asii založili si Portugalci kolem roku 1508 rozsáhlé panství v *Přední Indii* a uvedli do něho františkány. Pevnost Goa byla učiněna středem všech osad a bylo tam roku 1534 zřízeno biskupství. Když jesuité na půdě indické počali dílo

misijní, františkáni ustoupili do pozadí. František Xaverský pokřtil mnoho lidí v Přední Indii a odebral se pak do Japonska; odtud zamýšlel jíti i do Číny. Avšak cestou na ostrůvku San-Sao na proti čínskému městu Kantonu zemřel roku 1552 zimnicí. - V Přední Indii bylo zřízeno několik biskupství: kromě Goy ještě Kranganoru, v Malacce, v Meliapuru a jinde. Jesuita *Robert Nobili* († 6. ledna 1656) chtěje získati vznešené Indy, zvláště bramíny pro víru, zachovával rozdíl kast a šatil se po indicku (na př. nosil červenou stužku kolem hrdla). Kromě toho byly tam odchylky v obřadech křesťních a různých zvyky, na př. zákaz, aby se netrpěly sňatky v mladičkých letech, aby ženy v době menstruace nepřistupovaly ke svátostem a j. Jesuité trpěli tyto „obřady malabarské“, ale věrověstové z řádu kapucínského je zavrhovali. Spor byl předložen Apoštolské Stolicí do Říma. Papež Klement XII. dovolil, aby obřad dýchání na křtěnce a mazání slinou byl opomíjen; papež Benedikt XIV. zakázal r. 1744 „obřady malabarské“. Ostatně brzy se zmocnili Holanďané a Britové držav portugalských a tím Církev katolická velmi utrpěla. - V *Kočincině* zvětšoval víru pražský jesuita Koffer († 1750), v Siamu dominikáni. V *Tibetě* založili kapucíni kolem roku 1707 i knihtiskárnu. V XIX. století teklo mnoho křesťanské krve v Tibetě, v Korei a v Zadní Indii. Roku 1900 bylo 77 mučedníků tonkinských a kočinských z království anamského (na východním břehu Zadní Indie) prohlášeno svatými.

V *Japonsku* šířilo se křesťanství po odchodu sv. Františka Xaverského rychle. V hlavním městě Meaku byly zbudovány kostely a školy; počet křesťanů vzrostl na 200.000 duší. I tři kněžíata japonská přijala křest a poslala r. 1585 vyslance do Říma. Byla naděje, že celá říše stane se křesťanskou. Ale tato naděje byla náhle zmařena. Bonzové, to jest pohanští kněží vzbudili v císaři Taikosamovi (1582-1598) podezření protimisionářům, jako by chtěli vydati zemi cizincům. Nedlouho poté vyslovil japonský císař k jistému španělskému kapitánu podiv, že španělský král vládne tolika zeměmi! Kapitán odpověděl neprozřetelně, ale také nespravedlivě: Španělský král posílá zprvu misionáře a ti urovnávají cestu španělskému vojsku, které pomocí nových křesťanů zemi si podmaní. Císař se rozhněval, a tu roku 1596 vypuklo ukrutné pronásledování křesťanů. Petr Baptista a 25 druhů bylo umučeno. Císař Daifusama s počátku přál křesťanům. Kalvíniští Holanďané, vedení mrzkou obchodnickou závistí, popuzovali císaře Ksongunsama (1616-1631) a Toxogunsama (1631-1658) proti katolickým Španělům a Portugalcům.

Nastalo nové ukrutné pronásledování křesťanů. Trvalo 50 let. Z Tovaryšstva Ježíšova bylo 150 členů usmrceno, kromě nich členové jiných řádů, šlechticové, mužové, ženy, jinochové, panny, děti. Někteří byli ukřižováni, jiní pilou rozřezáni, jiní upáleni, udušeni, jiní do zamrzlého rybníka ponořeni; jiným bylo tělo násilně vodou naplněno a poté tak ukrutně stlačeno, že voda s krví smíšená z něho

1. Sv. Alois 2. Sv. Jan Nepomucký 3. Sv. Františka Římská 4. Sv. Karel Boromejský

vytryskovala. „Fasciculus e japonicis floribus“ r. 1646 od Jesuitů vydaný přináší seznam 1450 mučedníkův od r. 1567 až do r. 1640. - Císař tehdy prohlásil: „Dokud slunce bude zahřívati zemi, ať žádný křesťan neodvažuje se přijíti do Japonska! Ať je to sám král španělský, ať je to třebas Bůh křesťanů, kdo překročí zákaz, zaplatí svůj zločin hlavou!“ Aby pak žádný křesťan, a zvláště žádný katolický kněz vícekrát nevstoupil na japonskou půdu, byl každý příchodci nucen šlapati nohama po kříži a tak zapřítí víru křesťanskou. U příležitosti každoročního sčítání konán byl rouhavý obřad „El-fumi“ (dle jiných „jesumi“), t. j. šlapání kříže. Ten čin žádan i od cizinců. Pouze kalvinští Holanďané šlapali bez váhání po kříži a směli tudíž do země vcházeti a obchod provozovati.

V Číně hlásali víru křesťanskou jesuité. Vynikali mezi nimi Matouš Ricci († 11. května 1610), Adam Schall († 15. srpna 1666) a Ferdinand Verbiest († 1688). Tito tři nazývají se „otcové křesťanské víry čínské“. Pro vědomosti matematické a fyzikální se spřátelili s mandariny a s učiteli čínskými, Schall byl i mandarinem jmenován. Uměli se přizpůsobovati zvykům a přáním lidu. Dominikáni a františkáni neměli pronikavého úspěchu, jesuité byli šťastnější. Císař Kanghi († 1722) dal jim r. 1692 vystavěti v císařském paláci nádhernou svatyni. Ale opět vznikl spor o obyčeje národní, podobný jako v Přední Indii. Domorodí Číňané uctívali v památné dny své předky i Konfucia. Jesuité trpěli tyto „čínské

obyčeje“, dominikáni je zavrhovali. Také vznikla otázka, má-li Bůh býti nazýván „Tien“ (t. j. nebe) nebo „Šangti“ (t. j. nejvyšší pán či velitel). Spor trval sto let. Posléze papež Benedikt XIV. zakázal „čínské obyčeje“ a nařídil, aby Bohu nedával se název ani „Tien“ ani „Šangti“, nýbrž „Tienchu“, t. j. Pán či velitel nebes. Rozhodnutí papežské způsobilo roztrpčení a to mělo za následek pronásledování křesťanů za císařů Yong-Činga (1722-1735) a Kienlonga (1735-1799).

Objevením *Ameriky* otevřelo se Církvi nové pole činnosti. Do Ameriky odebrali se misionáři rozličných řádů: dominikáni, františkáni, benediktini, ale zvláště jesuité. Práce misionářů neměly velkého úspěchu proto, že Indiáni byli divocí a málo chápaví a protože hrabiví Španělové nelidsky nakládali s Indiány; ti pak přenášeli nenávist z utlačovatelů na všechno, co s křesťanstvím souviselo. Papež Pavel III. bulou z r. 1537 hájil svobodná lidská práva Indiánů a pohrozil klatbou každému, kdo by proti tomu jednal. Dominikán Bartoloměj de Las Casas († 1566) hájil Indiány před králem španělským. Bartoloměji de las Casas vytýkají, že je původcem obchodu s černochoy. Neprávem. Černoši byli z Afriky dováženi už před Bartolomějem. Bartoloměj na ně upozornil, aby osud Indiánů zmírnil; neboť afričtí černoši byli svým tělesným ústrojím v horkém podnebí k namáhavým robotám způsobilejší než američtí Indiáni. - *V Nové Granadě* působil Ludvík Bertrand. - *Z Mexika* šířilo se křesťanství do Peru, Chile i jinam; už r. 1548 bylo

v Limě založeno biskupství. - *V Brasilii*, která náležela Portugalcům, hlásali víru křesťanskou jesuité. Mezi nimi vynikli Josef Anchieta († 1597) nazývaný „apoštolem brasílským“ a Antonín Vieyra († 1697). S Anchieta působil Azevedo, jenž byl r. 1570 zavražděn.

Z Brasilie přišli jesuité roku 1586 do *Paraguay*; tam učili indiány opouštět divoký způsob života, vzdělávat půdu, pěstovat chov dobytka, stavět domy a zakládat osady či redukce. Byla tam křesťanská republika. Plán křesťanské republiky schválen od španělského krále Filipa III. Roku 1610 byl počet redukcí 30, počet usazených Indiánů 300.000. Osady byly řízeny od jesuitů nejen ve věcech církevních, ale i civilních. Zákonů civilních nebylo: nebylo soukromého majetku; byl zaveden křesťanský komunismus a rovnoprávnost. Aby osady špatným příkladem přistěhovalců senekazily, byl evropským laikům přístup zapověděn. Pouze biskup a civilní gubernátor za příčinou prohlídky měli přístup. - Ve Spojených Státech amerických šířili víru katolickou britští a irští katoličtí osadníci. *V Kanadě* byl jesuita Isák Jogues, první apoštol Irokesův, r. 1646 umučen, Antonín Daniel byl r. 1648 u Mohavaků umučen; Gabriel Lallemant a Jan Brebeuf, apoštol Huronův, byli spolu roku 1649 od Irokesův umučeni.

Papež Řehoř XV. založil r. 1622 v Římě kongregaci k šíření víry (Congregatio de propaganda fide) jakožto nejvyšší ústav misijní. Ústav ten měl obracet nevěřící a sjednotiti rozkolníky, rozesílali vyslance

ke všem národům, tisknouti knihy ve všech jazycích a p. Papež Urban VIII. vystavěl r. 1627 zvláštní stavení s velikým seminářem (collegium Urbanum), aby tam byli vychováváni jinochové k dílu misionářskému způsobilí. K podpoře misionářů byly založeny nadace, k nimž skládali věřící dobrovolné dary, aby misionáři mohli do pohanských zemí cestovati, kostely, školy a nemocnice zakládati a udržovati. - I protestanté vysílají misionáře do cizích zemí. Založili také společnost na rozšiřování bible mezi různými národy.

Bl. JAN PEREIRA, T. J., misionář v Africe, † r. 1635; památka 25. dubna.

Sv. FRANTIŠEK XAVERSKÝ narodil se dne 7. dubna 1506 na hradě Xavierském blíže města Pampelony ve Španělsku. Jeho otec Don Jasso byl právník a rádce navarského krále; matka Maria Azpilikneta pocházela z královského rodu navarského. Starší bratři Františkovi věnovali se povolání vojenskému, František však se odebral na vysoké učení do Paříže, kde dosáhnuv r. 1528 hodnosti doktora svobodných umění, jal se přednáseti o filosofii Aristotelově. Uprostřed společnosti zkažených druhů zůstal zbožným jinochem, zachováváje panickou čistotu. Zakládal si na svém šlechtickém původu a chtěl vyniknouti ve světě, získati si slávy.

Bydlel spolu s Petrem Fabrem a později se k nim přidružil Ignác Loyolský, kterému Petr Faber pomáhal v učení. František s počátku si nevšímal obstarlého studenta Ignáce; chudoba a odřika-

vost Ignácova zdály se mu známkou nízkého ducha. Ignác však se snažil získati Františka pro své záměry, a aby si otevřel cestu k jeho srdci, prokazoval mu rozmanité přátelské služby, na př. přiváděl mu nové posluchače, pomáhal mu ze svého mála, když František neměl peněz; později v rozmluvách mu opakoval důrazně výrok Kristův: „Co prospěje člověku, byť celý svět získal, život (věčný) však ztratil?“ a dodal: „Chceš něco velikého vykonati, není-liž pravda, Františku? A co je větší, než rozšiřovati čest a slávu Boží? spasiti duše nesmrtelné? Chceš býti slavným!? Hledej slávy ne před lidmi, nýbrž před Bohem!“ Slova Ignácova dojala Františka. Stal se učelivým jeho žákem a následovníkem. Členové družiny, s Ignácem v čele, složili dne 15. srpna 1534 v podzimní kapli na Montmartru u Paříže slib chudoby, čistoty, pouti do Jerusalema a poslušnosti k papeži. Umluvili se, že než nastoupí cestu do Svaté Země, sejdou se v Benátkách. Ustanoven byl den 25. ledna 1537.

Ubíraje se s druhy svými do Benátek, vykonal František neobyčejný skutek kajícího. Chtěje se potrestati za to, že v dřívějších letech se oddával tanečnímu veselí, spoutal si potají nohy i bedra uzlovitými provázky tak těsně, že jen stěží mohl jíti. Snášel bolesti tak dlouho, až omdlel a k zemi klesl. Druhové vypátravše příčinu bolestí, žasli a dali mu ranhojičem vybrati provázky z těla již naduřelého a hnisajícího. Pak se poutníci ubírali Alsaskem, Švýcarskem dále, tlumok na zádech, breviář v ruce, růženec okolo

hrdla. Když přišli do německých krajín, protestanté uviděvše růžence na jejich hrdlech, hned poznali, že jsou katolíci a neušetřili jich posměchu. Ale jedna stařenka nedaleko města Kostnice spatřivši růženec, zaradovala se, svolala sousedy a sousedky řkouc: „Vidíte-liž!? Zdaž jsem vám vždy nepovídala, že lžete, když jste mi vykládali, že na celém světě už jenom luteránská víra panuje? Hle! a odkud jsou tyto? Odkud přicházejí? Snad zpoza světa? Vždyť přece mají růžence, modlí se Panně Marii; tedy jsou katolíci, tak jako jsme byli všichni katolíky zde, dokud sem nepřišla ta luterská nákaza.“ A stařenka dojatá k slzám políbila růžence na hrdlech poutníků. V Benátkách se sešli s Ignácem. Ihned konali službu v nemocnici, aby se cvičili v odříkavosti a v lásce k bližnímu. František pocítil ošklivost a hnus, když měl ošetřovati jistého chudáka stíženého ošklivým vředem. Ale přemohl přirozený odpor, přiložil ústa na vřed a vysál hnis. Od té doby se neštítal sebe horších neduhů. Roku 1537 byl vysvěcen na kněze a poslán do Bologně. Tam kázal slovo Boží na veřejných prostranstvích, učil mládež katechismu, sloužil nemocným, navštěvoval vězně, mívál i na vysokých školách boloňských přednášky o filosofii scholastické; při tom se živil vyžebraným chlebem. Namáháním a sebestmrtvením zchřadl na kost a podobal se mrtvole.

Kdysi se zdálo Františkovi, že vidí pohana-mouřenína ve velkém nebezpečí a že mu spěchá na pomoc, že ho bere na ramena, aby ho odnesl, ale že klesá pod tím břemenem. Od té chvíle horoval o mi-

siích mezi pohany. V tu dobu přišlo poselství od portugalského krále Jana III. žádající, aby papež poslal aspoň šest druhů Ignácových, kteří by v Indii šířili evangelium. František s radostí se vydal na cestu provázen jsa svým druhem Šimonem Rodriguezem. Opustili Řím dne 16. března 1540, stavili se v Loretě a ubírali se Francií dále; překročivše Pyreneje, octli se na blízku hradu Xaviera. Průvodcové se domnívali, že František se zastaví v otcovském domě, ale František jim odpověděl: „Vždyť se s nimi shledám v nebi, a ne na chvíli, nýbrž na vždycky.“ - V Lisaboně bylo Františkovi nabídnuto skvostné obydlí v královském paláci, ale František ho nepřijal a ubytoval se dle svého zvyku v nemocnici. Zatím došla z Říma listina, dle níž František byl od papeže Pavla III. jmenován apoštolským legátem s pravomocí, aby všude ve východních krajinách mohl hlásati víru Kristovu a zakládati obce křesťanské. Král Jan III. nabízel Františkovi služebnictvo a skvělé dary; ale František odmítnuv obojí, přijal pouze hrubé roucho a několik knih. „Dokud mám dvě zdravé ruce,“ řekl, „služebníků mi netřeba.“

Dne 7. dubna 1541 František vstoupil se dvěma druhy z Tovaryšstva Ježíšova, s Pavlem z Kamerina a s Františkem Mansigliou na velkou loď, která měla dopravit také nového indického místokrále Dona Martina Sosu do Goy. Na lodi bylo směstnáno kolem 900 lidí, vojáků, kupců a dobrodruhů. Plavba byla nebezpečná, ale lehkovážná společnost si libovala v náruživých hrách, svárech a surových řečech.

František se snažil přivést lehkomyslníky na dobrou cestu, kázal, zpovídal, učil lodníky katechismu. A když vznikly na lodi nebezpečné nemoci, František ošetřoval nemocné, i když sám trpěl nemocí žaludeční. Byla mu sice vykázána pohodlná komůrka na pobyt, ale František přepustil komůrku nemocným a sám odpočíval na palubě, maje svinutou plachtu pod hlavou. Jistému umírajícímu lodníku, který hrozným vedrem div nezešílel, dosloužil do smrti. František onemocněl až na smrt; lékař prozkoumav jeho stav, podivil se a tázal se ho, proč jsa hůř nemocen než jiní, nedopřeje si klidu? František ležel tři dny bez sebe a když mu pustili žilou, opustila ho zimnice.

Loď přistala u ostrova Sokotory u Adenského zálivu, na východním břehu afrického. Ostrované tamější tvrdili o sobě, že jsou křesťané, ale nevěděli nic o Kristu; mužové byli obřezaní dle židovského a mohamedánského způsobu, byla jim přikládána jména apoštolů, ženám pak jméno Marie, ale ostatně byli zdivočilí. František se snažil alespoň posunky jim vysvětliti hlavní nauky křesťanské i pravidla, jak by měli po křesťansku žíti. Rád by byl zůstal u nich jako učitel a vůdce, ale místokrál ho nutil k další cestě připomínaje mu, že v Indii naň čeká mnohem více práce misionářské.

Dne 6. května 1542 přibyla loď do Goy, hlavního města té části Přední Indie, jež přináležela Portugalcům. František se odebral nejprve k místnímu arcibiskupu, Janu Albuquerque, ukázal mu papežské listiny a prohlásil, že pravomoci dané mu

listinami bude užívatí pouze ve shodě s arcibiskupem. Arcibiskup, jenž byl členem řádu františkánského, byl srozuměn. Město Goa mělo kolem 200.000 obyvatel. Portugalští osadníci byli sice křesťané, ale žili hůř než pohané. Zvláště dvě neplechý tam byly rozšířeny: mnohoženství a vykořisťování domorodých Indů. František ihned počal apoštolské dílo; psal o tom do Evropy takto: „Chodil jsem poulicích a svolával jsem zvonečkem děti, křesťanské i pohanské, vodil jsem je buď do kostela nebo na jiné příhodné místo, vykládal jsem jim víru křesťanskou a vybídl jsem je, aby doma vypravovaly, co slyšely ode mne. Tak jsem činil den co den a rodičové přicházeli, přinášeli své modly, abych je zničil, přiváděli své děti, abych je pokřtil. Dospělé křesťany i pohany jsem učil znáti víru, předříkával jsem jim hlasitě: „Věřím“, „Otče náš“ a desatero přikázání, doloživ, že kdo věří, co v apoštolském vyznání je obsaženo, je křesťanem. Pohany jsem přesvědčoval o pravdě víry Kristovy, křesťanům jsem kázal pokání a život podle víry.“

František napsal stručnou knížku o pravdách náboženských, aby jeho posluchači si je snadněji zapamatovali. Na tom neměl dosti; pátral po zatvrzelých hříšnících, kteří se mu vyhýbali; ty hleděl laskavým domlouváním obrátiti na dobrou cestu. Kromě toho pečoval o nemocné v nemocnici, posluhoval jim a trávil velkou část noci u jejich lůžek; ve dne pak sbíral pro ně almužny. V městě Goe nastal velký obrat; nejhorší neplechý byly vyhubeny, veřejná mravnost zvelebena,

víra v rodinách křesťanských oživena.

Poté si umínil František, že bude zvěstovati evangelium kmenu paravskému na mysu Komorinském. Naučiv se jazyku malabarskému, přeložil na tento jazyk křesťanské modlitby a poučky. Pak se vrátil do Goy a zřídil tam seminář pro mladé věrověsty indické, jehož správu svěřil knězi Pavluz Kamerina. Od Paravů se odebral do sousedního království *Travankorského*. Za měsíc pokřtil 10.000 pohanů a zřídil 45 svatyní. I hrdý a vilný král travankorský dal po vši zemi rozhlásiti, že všichni jeho poddaní mají poslouchati „svatého a velikého otce“. Horlivá činnost Františkova byla podporována svatým jeho životem; pověst o něm se roznesla po celé Indii; se všech stran přicházeli poslové žádající, aby František šel do jejich země a aby tam zvěstoval víru křesťanskou. Nedostávalo se mu pomocníků. Proto říkával: „Kdyby mi bylo možno, navštívil bych všechny akademie evropské a řekl bych všem, kteří mají více vědy nežli lásky: Kolik duší hyne vaší vinou!“

Ze země travankorské odebral se František na ostrov *Ceylon*. Tam se přesvědčil ještě více než jinde, že portugalští kupci svou ziskuchtivostí jsou dílu jeho misijnářskému nejvíc na překážku. I psal o tom portugaliskému králi Janu III. takto: „Bůh daroval ti nový svět netoliko proto, aby královská komora byla obohacována, nýbrž hlavně pro čest a slávu Boží a pro blaho lidu. Málo se vynakládá na potřeby duchovní, mnoho na potřeby hmotné.“ - Roku 1545 se odebral František do *Malaky*, do hlavního města malajského po-

loostrova. Také tam si vedl horlivě; aby si získal důvěru všech vrstev obyvatelstva, přizpůsobil se všem; s vojáky mluvil o vojně, s kupci o obchodu, se šlechtici o šlechtických obyčejích. Hlavní neplechy tamějších obyvatelů Portugalců byly smilstvo a mnohoženství. Jistý kupec měl 7 žen. František jej přiměl, aby je propustil se slušnou výbavou.

Odtud zamířil František přes ostrov Buru na ostrov *Ulate*. Tam trpěl lid velkým suchem a nedostatkem vody. František postavil v městě kříž a jal se modliti, aby Bůh seslal nejen úrodný déšť, ale i světlo víry a milosti. Kdo popíše radost obyvatelstva, když obloha se zahalila mrakem a hojný déšť svažil zemi? Lid jásal a dal se v zástupech pokřtiti. František se odebral na souostroví *Molucké*; nejprve do hlavního města Ternate. Hodlal navštívit ostrov Del Moro. Portugalští kupci ho odrazovali od toho úmyslu říkouce, že prý na tom ostrově jsou lidožrouti, že je tam podnebí škodlivé, půda dilem bařinatá, dilem sopečnatá. František odvětil opatrným rádcům: „Kdyby na onom ostrově bylo lze nalézt zlatu nebo vzácné koření, nelekali byste se žádného nebezpečství a hrnuli byste se tam. Ale jde o spásu nesmrtelných duší, a já bych se měl strachovati?“ František vsedl na loď; obávaní ostrované pojali záhy důvěru k němu, přijali křest a odloživše surové mravy, žili po křesťansku. František pokřtil 25 000 domorodců; horlivost těchto nových křesťanů byla tak veliká, že když později byli pro víru pronásledováni, nikdo z nich se jí nezpronevěřil.

Na ostrově *Celebesu* pokřtil královskou rodinu; působil krátce i na ostrově Sumatře a Javě, jakož i na ostrově Mindanau v souostroví Filipinském. Poté se vrátil do Goy, aby se zotavil po namáhavých cestách. Zotavení jeho bylo v pečlivém hledání zatvrzelých hříšníků a v horlivé práci apoštolské. Z Goy psal listy do Evropy. Dlouhé ony listy řádovému generálu Ignácovi psával František na kolenou. Listy působily na každého, kdo je četl, nedolatelným dojmem. Kardinálové a sám papež přáli si je čísti, sv. Filip Nerejský byl jimi nadšen.

V tu dobu přišel k Františkovi Japonec Andžír, jenž při křtu obdržel jméno Pavel; rozhovor s tímto Japoncem vzbudil ve Františku touhu, aby šel zvěstovat víru křesťanskou do Japonska. Slyšel, že národ ten je obdařen znamenitými schopnostmi a litoval ho, že tone v pohanství. Rozhodl se brzy. Ustanoviv kněze Pavla z Kamerina generálním vikářem misí indických, přibral si kromě Pavla Andžíra ještě Kosmu de Torres a Jana Fernandeza a vyplul r. 1549 z Goy do *Japonska*. Dne 15. srpna téhož roku vstoupil František na půdu japonskou. Andžír vyhledal ihned svou rodinu v městě Kagošimě na ostrově Kiušiu. Manželka, dcera a jejich příbuzní přivítali misionáře uctivě. Andžír je vyučil ve víře, načež František je pokřtil.

Zvěst o příchodu misionářů se šířila rychle. Satumský kníže svolil, aby misionáři svobodně hlásali učení křesťanské. V Japonsku bylo dvojí pohanské náboženství, buddhistické a šintoistické. Bud-

hističti kněží čili bonzové požívali v zemi veliké úcty. Bylo jich na tisíce a ovládali lid. František záhy seznal, že lid by přijal víru křesťanskou, kdyby bonzové byli pro ni získáni. Bonzové však vidouce úspěchy křesťanů, štváli knížata proti věrověstům. Jen dva bonzové byli získáni pro víru; František je poslal do Goy, aby byli vzděláni na věrověsty u svých krajanů. - František si umínil, že půjde do hlavního města Miaka k císaři (mikadovi) vyprosit si povolení ku hlásání evangelia po celém Japonsku. Cesta byla náramně obtížná, sněhem zavátá. Odevšad hrozilo nebezpečí, od lupičů, od vojsk, neboť mikado právě vedl válku s odbojnými knížaty japonskými. František a jeho průvodcové byli nuceni nabídnouti se za služby kterémusi japonskému šlechtici, aby snadněji vykonali cestu. A přece byl František dvakrát raněn střelami z lučišť a několikrát bylo naň házeno kamením.

Konečně došli města Miaka. František onemocněl prudkou horečkou. Sotva se uzdravil, domáhal se slyšení u mikada. Ale marně. A protože zuřily válečné bouře, nemělo obyvatelstvo ani času ani chuti poslouchati cizího učitele. Ostatně František se přesvědčil, že mikado je panovníkem jen dle jména a že japonští knížata (či daimiové) jsou téměř nezávislí. Proto si umínil, že se vynasnaží získati si japonská knížata. - V tu dobu setkal se s portugalskou lodí, která přivezla listy pro něho a dary pro knížete Nagatského. Mezi těmi dary byly hodiny a umělý hrací stroj, věci tehdy v Japonsku neznámé. František odevzdal dary knížeti. Ten byl

jimi radostně překvapen a prohlásil, že svoluje, aby „nebeský zákon“ hlásán byl v jeho zemi, a aby, kdož chtějí, jej přijali. František kázal horlivě slovo Boží, ale také Jan Fernandez byl horlivým učedníkem svého mistra. Kdysi kázal Fernandez v Jamaguči a tu přistoupil jakýsi surovec a naplil mu do tváře; Fernandez činil, jako by se ho potupa ani netýkala; vzav šátek, utřel slinu a kázal dále.

Na ostrově Kiušiu poslal bungský kníže Civan, mladý, ale rozvázný muž, posly k Františkovi, aby přišel a hlásal víru křesťanskou. František šel. Kníže ho uvítal s velikou poctou, posadil ho vedle sebe na trůn a řekl k dvořanům a bonzům: „Tento muž zvěstuje nám novou víru a mluví tak prostě a rozumně. Naši bonzové jsou jakoby slepotou raněni; žvaní nesmysly, a žádný rozumný člověk jim nemůže věřit.“ Bonzové se hněvali; jeden z nich spílaje knížeti odešel. František po rozmluvě políbil knížeti dle japonského zvyku poboční zbraň. - Ve Funaji byla umluvena veřejná hádka před knížetem o náboženství. Dostavilo se 3000 bonzů, s Františkem přišli portugalsí kupci. Hádka trvala 3 dni. Bonzové činily směšné námitky proti křesťanským pravdám. František však odpůrce své potíral a zmátl tak, že se nakonec mezi sebou poprali, neboť byli rozštěpeni na budhisty a šintoisty. Jeden z nich přednášel báchorku o stěhování duší a o věčnosti světa. Po třidenní hádce prohlásil Civan, že náboženství křesťanské se srovnává se zdravým rozumem a že bonzové nemohou žádným způsobem učení jeho

vyvrátiti. Kniže Civan se dal pokřtiti a přijal jméno František; podporoval horlivě dílo misijní a trpěl mnoho příkoří pro víru křesťanskou. Zemřel po r. 1578 a tělo jeho bylo pohřbeno v řeholním oděvu jesuitském.

František býval často od bonzů tázán, proč Číňané nepřijali víry křesťanské? Náboženství a vzdělanost Číňanů byly Japoncům směrnatné. František dospěl k přesvědčení, že Japonci snáze by se přiklonili k náboženství křesťanskému, kdyby je přijali i Číňané. Ustanovil se po zralé úvaze na tom, že se odebere do Číny. Zprvu se vrátil do Goy a dne 14. dubna 1552 se vydal na cestu do Číny. V čele výpravy byl Didak Pereira, vyslanec portugalský, jenž měl donést dary a listiny císaři čínskému. Avšak na cestě - v Malace - stala se nehoda: portugalský královský správce malacký, jménem Alvaro Ataide, chtěl se Pereirovi pro cosi pomstíti, pod lichou záminkou zadržel loď a nechtěl ji dále propustiti. Marně František upozorňoval zpupného úředníka, že se jedná o dílo misijní a že propadne těžkým trestům, bude-li déle loď zadržováti. Františkovi nezbylo, než aby jej z Církve vyobcoval.

Po nějakém čase František sedl na loď, chtěl se dostat do pohanské Číny, ač tam žádný cizinec pod trestem smrti vstoupiti nesměl. Provázeli jej bratr Antonín, rodem Číňan, a jistý jinoch světský, snad rovněž Číňan. Loď přistala u čínského ostrůvku Sanču (před ústím veliké řeky Hsikiang, naproti městu Kantonu). Na ostrůvku tom směli portugalští kupci s po-

volením čínské vlády skládati zboží a obchodovati s Číňany, kteří přicházeli na ostrůvek; kupci ti nesměli si tam stavěti zděných domů, nýbrž jen boudy, které měly býti při odjezdu kupců zbořeny.

František se nedal zastrašiti výstrahami jejich a uplatil jistého čínského kupce, aby za tmavé noci ho převezl do Kantonu. Ale onen čínský kupec pojednou zmizel; bál se patrně provésti, k čemu se uvolil. František zotaviv se z horečky, která jej po dvě neděle sužovala, pohlížel toužebně k čínskému břehu. Dne 20. listopadu opět ho zachvátila horečka. Několik dní ležel na břehu bez pomoci. Kupec Alvarez dal ho pak odnésti do chatrče z klestí zrobené a slamou přikryté. Lodní lazebník pustil nemocnému dvakráte žilou a tu mu přibýlo bolestí. František vzdychal: „O nejsvětější Trojice, Bože srdce mého, smiluj se nade mnou! Maria! Ukaž se býti matkou!“ V horečce mluvil o Číně. Vysloviv slova chvalozpěvu: „V tebe Hospodine jsem doufal, nechť nejsem zahanben na věky!“, zesnul v Pánu dne 2. prosince 1552, v pátek odpoledne kolem druhé hodiny. Bratr Antonín a onen světský jinoch uložili jeho tělo v bedně naplněné nehašeným vápnem; to proto, aby maso rychle bylo stráveno a aby zbylé kosti mohly býti převezeny. Pak byl pohřben na nedalekém pahrbku. Roku 1554 bylo tělo převezeno do Goy a tam pohřbeno. - Nyní (od r. 1869) vypíná se nad někdejší hrobem na ostrůvku Sančanském malý gotický chrám; nedaleko je misijní dům a na řečeném pahorku jehlanc s daleko viditelným křížem. Fran-

tišek háral plamennou nejryzejší láskou k Bohu a k bližnímu; podivuhodno je, s jakou rychlostí se naučil cizím jazykům. Bůh vyznamenal jej již za živa vzácnými milodary. Svátek sv. Františka Xaverského, apoštola Indie a Japonska, patrona katolických misí, 3. prosince.

Bl. RUDOLF AQUAVIVA narodil se r. 1551 v Itálii. Rodiče jeho byli vévoda Jan Jeronym a Markéta Pia, rozená Del Corpo. Byli vzdáleně spříbuznění se sv. Aloisem z Gonzagy. Rudolf čítal jako chlapec rád zprávy o misiích a zatoužil, aby také mohl hlásati víru mezi pohany a aby tam zemřel slavnou smrtí mučednickou. Záhy chtěl vstoupiti do Tovaryšstva Ježíšova. Ale jeho otec vévoda Jan Aquaviva rozhodně mu bránil. Věc předložena papeži. Papež vyslechnuv mínění Klaudia Aquavivy, jenž byl novicem v Tovaryšstvu Ježíšovu, a Julia Aquavivy, jenž byl kardinálem, a shledav, že Rudolf má vpravdě povolání pro Tovaryšstvo, vzkázal vévodovi, aby nekladl synu svému dalších překážek. Otec svolil. Rudolf vstoupil 2. dubna 1568 do noviciátu Tovaryšstva Ježíšova v Římě. Tam se sešel s jinochem Stanislavem Kostkou, jemuž rovněž bylo překonávati mnohopřekážek, než byl přijat do Tovaryšstva. Oba ušlechtili jinochové nezůstali dlouho pospolu. Stanislav zemřel téhož roku, dne 15. srpna.

Rudolf prospíval ve ctnostech; byl vroucím ctitelem Františka Xaverského, věrověsta indického. Kdykoliv byla řeč o Indii, planula mu tvář a srdce mu bilo rychleji. Ale poněvadž byl zdravý chatrného, nechtěli představení vyplniti jeho

žádost, aby směl býti misionářem mezi pohany. Posléze vrchní představený řádový, František Borgiaš, svolil: Rudolf byl poslán do Indie. Loď přistala u města Goy. Jeden z mongolských vladařů, král Akbar, žádal v Goe o věrověsty. Rudolf se odebral do jeho země, ale práce jeho neměla skoro žádného úspěchu, leč že král na jeho přimluvu propustil na svobodu jistého zajatce, Rusaz Moskvu i s jeho manželkou rozenou Polkou a dvě jejich děti. Smuten vracel se Rudolf z misí, jež trvaly čtyři léta. „Kéž by mne byli alespoň ukamenovali!“ zvolal; „ale zdá se, že nejsem hoden mučednické smrti“, povzdychl si.

Po nezdařených misiích mongolských byl Rudolf ustanoven představeným misijního domu v Salsetě (asi 5 mil od Goy). Dne 15. července 1583 se odebrali Rudolf Aquaviva, Alfons Pačeko a Antonín Francisci v průvodu 50 křesťanů do osady Kokulinské, aby navštívili kněze Petra Berna, jenž právě zamýšlel budovati chrám, v němž mu měl býti nápomocen řeholní bratr František Aranea jako stavitel. V Kokulíně poštval jistý bramin všechen lid proti křesťanským misionářům. Vznikla bouře. Alfons, jenž osadníky dobře znal a jim svého času z jakési tísně pomohl, nadál se, že je utiší, promluvil-li k nim laskavá slova. Ale marně. Ozvaly se hlasy: „Zabijte je!“ Rudolf byl mečem pobodán a srdce mu bylo prostřeleno šípem. Před skonáním pravil: „Pane! odpusť jim a přijmi ducha mého!“ - Petr Bern byl řat do hlavy, bylo mu šípem vystřeleno oko, posléze byl utlučen; mrtvola

byla hanebně zohavena. - Alfons Pacecho byl bodnut do hrda a zemřel od rány. - František Aranea poraněn byv, odvlkl se do křoví; vzbouřenci vysledivše ho jásalí radostí, přivázali ho ke stromu a stříleli do něho šípy, bodali ho noži, jehlami a šípy; nejuživěji při tom vedly si děti. Tak zemřel onen mučedník. Z padesáti křesťanů, kteří provázeli misionáře, bylo usmrceno dvacet.

Alfons Pacheco (Pačeko) byl španělský šlechtic, jenž se vzdal bohatství a slávy a vstoupil do Tovaryšstva. - *Antonín Francisci* pocházel z Portugalska a byl na svou usilovnou prosbu poslán do Indie. - *Petr Bern* byl rodem Švýcar; napřed byl světským knězem a pak vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova. - *František Aranea* pocházel z Portugalska; byl prostým bratrem-laikem a naučiv se umění stavitelskému, budoval chrámy netoliko řídě stavbu, ale i rukama pomáhaje. Svátek Rudolfa Aquavivy a jeho čtyř druhů 15. nebo i 27. července.

Sv. PETR BAPTISTA, komisař františkánský a vyslanec krále španělského, přibyl r. 1593 s Bartolomějem Ruizem, s Gonzalezem Garciou a s Františkem od sv. Michaela do Japonska. Císař Taikosama je nechal volně působiti v Meaku řka: „Poznávám, že je jiný svět, ve kterém budou tito dokonale odměněni.“ - Avšak tři léta po té král se změnil: zapověděl jim kázati, obsadil jejich klášter a odsoudil je na smrt kříže. Zprvu jim byly uřezány nosy a uši a byli vedeni až do Nangasaki. Nevypsitelné byly muky jejich od pohanů a vojinů. V Nangasaki

na návrší byli pověšeni na kříž a kopím probodeni. Byli to: *Petr Baptista*, *Martin ab Ascensione*, františkán, kázal ještě s kříže v řeči japonské; *František Blanco*; *Filip de las Casas*, asi tříadvacetiletý, pocházel z Mexika; *Gonzales* (či Consalvus) *Garcias*, Ind, řeholní bratr; *František od svatého Michaela*, františkánský řeholní bratr; *Kosmas Tachegia*, tlumočník; *Michael Cozachi*, terciář; *Pavel Ibarchi*, terciář; *Lev Carazuma*, první tlumočník, japonský terciář; *Ludvík Ibarchi*, dvanáctiletý ministrant. Náměstek se ho tázal: „Chceš-li vstoupiti do mé služby? Propustím tě.“ - „Zeptám se, učiním, co Petr Baptista řekne.“ - Po chvíli pravil Ludvík: - „Přijímám návrh jen, budu-li moci zůstatí křesťanem.“ - „To ne.“ - „Pak nebažím po tom, zůstatí na živu.“ - Hlas jistého křesťana ze zástupu: „Dobře tak, chlapče! Bůh tě potěš! Brzo budeš v ráji!“ - „V ráji! V ráji!“ jásal chlapec a neohroženě šel na smrt. *Antonín*, třináctiletý ministrant. Tito pacholíci se tázali: „Kde je náš kříž?“ Na kříži zpívali žalm: „Chvalte Hospodina.“ *Matěj* nebyl sice v seznamu, ale přihlásil se sám řka, že je také křesťan; (*Bona Ventura*; *Tomáš Cozachi*, třináctiletý syn Michaela Cozachiho; *Jáchym Saccachibara*, terciář; *František*, Japonec, lékař, 46letý; *Tomáš Danchi*; *Jan Chimoia*; *Gabriel*; *Pavel Suzuchi*; *Kajus František*, vojin; *Petr Suchegrius*, kostelník, terciář; *Pavel Miki*, Japonec, T. J., bylo mu 33 let, když byl na kříž odsouzen. Kázal s kříže a řekl: „V tomto mém stáří umřel Pán Ježíš! Raduji se, že smím se

mu připodobniti v této věci.“ *Jan Goto*, Japonec, T. J., *Jakub Kisai*, Japonec, T. J., sluha. Den a rok smrti: 5. února 1597. Svátek sv. Petra Baptisty a druhů mučedníků 5. (nebo i 13.) února.

Bl. ANTONÍN IXIDA, japonský křesťan, byl po celý měsíc denně vřelou vodou postříkován, až jeho maso bylo po samou kost uvařeno. Potom byl upálen. Zemřel po roku 1597. Svátek 3. září.

Bl. KAREL SPINOLA narodil se r. 1564 v Praze. Otec jeho, Oktavian hrabě Spinola, pocházel ze severní Italie a byl pak komořím na dvoře císaře a krále Rudolfa II. v Praze. Karel byl v mládí poslán ke svému strýci arcibiskupu nolskému, Filipu Spinolovi, aby tam chodil do školy. Záhy přál si Karel vstoupiti do Tovaryšstva Ježíšova a státi se misionářem v Japonsku. Když došla do Noly zpráva o mučednické smrti jezuitského kněze Rudolfa Aquavivy, jenž pocházel ze slavného rodu italského, Karel Spinola byl pohnut k jeho následování. Rozhodl se vyplniti dávné své přání a obdržev svolení rodičů, vstoupil r. 1584 do Tovaryšstva Ježíšova v koleji nolské. Nějaký čas byl i v Neapoli, a to v tu dobu, kdy tam dlel Alois Gonzaga.

Karel stal se dokonalým řeholníkem; plnil všechny předpisy řeholní s úzkostlivou svědomitostí. Ale zdálo se, že vroucí jeho přání, aby se stal věrověstem pohanů v Japonsku, sotva asi dojde splnění. Neboť chrлил krev skoro bez přestání a chřádl čím dále tím více. Představení ho posílali z koleje do koleje na zotavenou, ale zdraví jeho se nelepšilo. Když otec jeho

Oktavian Spinola r. 1592 v Praze zemřel, Karel prosil představených, aby byl poslán na misie do Japonska. Ale představení vědouce, že je tělesně slab, nesvolili, nýbrž poslali ho prozatím do Kremony. Tam Spinola působil horlivě, kázal v kostelích i na tržištích a pečoval o zanedbanou mládež. Když se poněkud probral ze své choroby, obdržel na opětovné své prosby od představených dovolení k cestě do Japonska. Ale také odpor příbuzných bylo mu překonati.

Roku 1596 vyplul se šesti řeholními druhy z Lisabonu do Japonska. Jeli kolem Afriky, avšak nedaleko mysu Dobré Naděje se zlomilo kormidlo a porouchaný koráb byl zahánán do zálivu San Salvador u Brazílie. Také další cesta byla nešťastna. Strhla se hrozná bouře; loď se octla na místě, kde r. 1570 bylo 40 katolických misionářů utopeno od kalvinců. Koráb šťastně přistal u ostrova Portorika. Tehdy Angličané válčili se Španělskem a Portugalskem. Karel Spinola a jeho průvodce Jeronym byli od Angličanů zajati; teprve když velitel anglické lodi zvěděl, že oba tito jsou Vlachové, jednal s nimi laskavě, vrátil jim jejich věci a knihy a propustil je na svobodu. Takto oba se vrátili do Lisabonu; rok bloudili světem a cíle nedosáhli.

Ale Karel prosil představených snažně, aby mu nebylo zabraňováno odplouti do Japonska. Posléze generál řádový Kladius Aquaviva svolil, aby Spinola a Jeronym byli vysvěceni na kněze a aby dle svého přání byli vypraveni do Japonska. Koráb přistal v indickém městě Goe.

Odtud se plavil do Japonska. Karel vstoupil na půdu japonskou v přístavním městě Nangasaki r. 1602. Tehdy byla doba křesťanům dosti příznivá. Císař Daifusama (1598-1616) s počátku přál křesťanům. Spinola byl poslán do města Arimy; tam se zprvu učil jazyku japonskému; zároveň řídil mariánskou družinu. Po dvou letech byl poslán do města Meaka. Město to mělo 700.000 obyvatel. Karel byl vzorem horlivého, obětovného a nábožného misionáře. Postil se přísně a bičoval se často. Ošetřoval nemocné a pečoval o pohozená nemluvňátka. R. 1611 byl Spinola poslán do města Nangasaki. Tam bylo sídlo biskupské a patero farních osad, spravovaných od domorodých japonských farářů, též i vysoké školy řízené jesuity. Aby získal i vzdělané Japonce, Spinola založil hvězdářskou školu v Meaku. Víra katolická rozkvétala znamenitě: lid svou nábožností, čistotou mravů i činorodou láskou připomínal doby prvních křesťanů.

Ale zatím stahovaly se nad japonskými katolíky zlověstné mraky. Kalvíniští Holanďané z mrzké lakoty a závisti popudili císaře Daifusamu proti katolickým Portugalcům a Španělům. I počalo pronásledování; roku 1614. vyšel nový císařský rozkaz, aby byli všichni katoličtí duchovní ze země vyhnáni, chrámy zničeny a aby lid křesťanský byl donucen k zapření své víry. Karlovi bylo se skrývatí v různých domech křesťanských. Nástupce císaře Daifusamy, jménem Ksongunsama, jenž r. 1616 se ujal vlády, byl ještě větší ukrutník. Na jeho rozkaz byli

Karel Spinola a *Ambrož Fernandez* vyptáváni a odvečeni do žaláře. Žalářem byla chatrná bouda, hrozná mučirna; Karel ji nazýval „posadou“; v létě tam bylo nesnesitelné parno, ale hůře bylo za mrazů a lijáků. Vězňů bylo posléze 32. Puchem, hmyzem a nečasem onemocněli všichni; byli samý vřed. Ambrož Fernandez podlehl trýzni a zemřel. V žaláři sloužil Spinola Mši svatou; střídaly se tam církevní hodinky s pobožností růžencovou a s jinými modlitbami a zpěvy, jak bylo zvykem v žalářích mučedníků za prvních dob křesťanských.

Císař nařídil, aby uvěznění křesťané byli dílem stati, dílem upáleni. Spinola o tom podal svému provinciálu zprávu řka, že se raduje, smí-li obětovati Bohu svou mučednickou smrt, a podepsal se takto: „Karel pro jméno Ježíšovo na smrt odsouzený“.

Dne 10. září 1622 byli všichni odsouzcenci uvázáni provazy za krk a vedeni na popraviště u Nangasaki. Jeli mimo jistý pahrbek, kde dne 5. února 1597 bylo ukřižováno 26 křesťanů. Na popravišti byla dlouhá hranice dříví a před ní 25 kolů do země zaražených. Vedle pak byla ohrada pro ty, kteří měli býti postináni. Celé popraviště bylo sevřeno vojskem. Z Nangasaki došel druhý sbor odsouzenců, 12 mužů, 13 žen, 5 pacholat, úhrnem 30. Ti měli býti stati. V jich čele kráčela *Lucie Freitas*, osmdesátiletá vdova, nesoucí korouhev. Modlili se litanie. Oba sborové se pozdravili.

Počalo stínání. Mezi těmito mučedníky byla jistá *Isabela*, vdova po *Dominiku*

Giorgiovi, jenž byl r. 1619 upálen (a to proto, že tehdy Spinolovi poskytl přístřeší; v tutéž dobu Spinola byl pokřtil jejich synáčka *Ignáce*). Isabela spatřivši Spinolu, radostně vzkřikla posílajíc mu pozdrav. Spinola se ohlédl a poznav ji tázal se: „Kde máte malého Ignáce?“ – „Tu je!“ odpověděla Isabela a vyzdvihla svého čtyřletého synáčka svátečně ustrojeného do výšky a řekla mu: „Vidíš-li?! Tamhle je důstojný kněz Spinola; ten tě pokřtil, otevřel ti nebe; pozdrav ho pěkně a popros za požehnání.“ Chlapeček sepal ručičky, ale Spinola nemohl žehnat rukama, protože je měl ke kolu přivázané; proto jen vyslovil nad ním slova požehnání. V tu chvíli Isabela zvolala: „Ježíš, Maria,“ a kat ji srazil hlavu, a hned poté byl stát i malý Ignác. Nevinné pacholátko se stalo Božím mučedníkem.

Pak byla zapálena hranice. Odsouzenci stáli opodál, jsouce přivázáni ke kolům, aby nebyli náhle usmrceni, nýbrž aby byli znenáhla sálajícím horkem blízkého ohně utrápeni. Hrozným mukám neodolali tři Japonci; odtrhli se od kolů, utekli a vzývali pohanskou modlu; ale vladařův náměstek je dal zahrnati zpět do plamenů. Uhořeli. Jiný Japonec také utekl od kolu, ale vzpamatoval se, vrátil a uhořel. Žádný z těchto čtyř uvedených se nepokládá za mučedníka. - Uhořela statečná Lucia Freitas. Trápení Karla Spinoly trvalo půl druhé hodiny. Nejdéle se trápil jezuitský kněz *Šebastian Kimura*, totiž tři hodiny. - Všech mučedníků bylo 52, a to 30 statých, 22 upálených. Mezi 30 statými byli 2 dominikáni, 1 jezuita. Z 22 upálených křes-

tanů bylo 8 jezuitů, 6 dominikánů, 4 fran-tiškáni a 4 světští křesťané.

Roku 1623 bylo v hlavním městě japonském pro víru upáleno 51 křesťanů, mezi nimi Jeronym. Svátek bl. Karla Spinoly T. J. a 51 spolumučedníků, bl. Lucie Freitas, bl. Isabely a jejího syna Ignáce, bl. Ambrože Fernandez, bl. Šebastiana Kimury, prvního japonského kněze ze řádu jezuitského, 10. září.

Bl. MICHAEL HUMPO, japonský řeholní bratr, novic, umučen s Karlem Spinolou; svátek 10. září.

Bl. LUDVÍK CAVARA, T. J., umučen roku 1622 s Karlem Spinolou; svátek 10. září.

Ct. JAN MACHADO, T. J., umučen r. 1617 v Japonsku; svátek 15. února.

Ct. PETR, františkán, umučen roku 1617 v Japonsku; svátek 15. února.

Bl. DOMINIK GIORGIO, upálen r. 1619 v Japonsku; svátek 10. září.

Bl. LUDVÍK FLORES, Belgičan, dominikán, jsa 60letý, zatoužil po smrti mučednické; odebral se r. 1622 do Japonska; byl tam ihned upálen. Svátek 20. srpna.

Bl. LUDVÍK GIACHICI, byl r. 1622 v Japonsku umučen; svátek 2. října.

Bl. PAVEL NAVARRA z Kalabrie, byl r. 1621 v Japonsku umučen; svátek 5. března (nebo 1. listopadu).

Bl. JILJÍ (Aegidius) ABREN, kněz T. J., jenž se odvážil cestovati do Japonska, byl od kalvínů jat, na ostrov Javu odvezen a po dvouletém týrání r. 1622 umučen. Svátek 10. září (?).

Ct. VINCENC CAUM, narodil se na

Korei; jako zajatec přišel do Japonska; tam poznal křesťanství; dal se pokřtí a vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova. Roku 1626 byl pro víru mučen; kleštěmi byl mu prst po prstu uštípán, pak byl podroben muce „studené vody“, posléze byl upálen r. 1626. Památka 20. června.

Ct. LEONARD CHIMURA, T. J., mučedník v Japonsku. Památka 14. března.

Bl. LUDVÍK BERTRAND z Barcelony, dominikán, byl v Omuře v Japonsku s katechetou Mancio a s Petrem dne 29. července r. 1627 upálen. Svátek 29. července.

Ct. MICHAEL NACAXIMA, japonský jesuita, byl dne 24. prosince 1628 ponořen do horkého sirného vřídla na hoře Ungenu; přes noc ho nechali mrznouti, pak ho opět mučili horkou vodou, až zemřel. Památka 25. prosince.

Ct. PAVEL SAITO narodil se v Japonsku, vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova; v Nangasaki byl hozen do jámy a byl sedm dní držán bez pokrmu, až zemřel r. 1633. Památka 2. října.

Ct. TOMÁŠ KOJANAGUI (kostelník?), japonský mučedník, roku 1626 (?); památka 10. srpna.

Bl. MARINA, panna, členka třetího řádu sv. Dominika v Omuře v Japonsku; byvši za pronásledování křesťanů přivedena před soud vyznala, že je křesťanka a že přechovává kněze ve svém domě. Od soudu byla nahá vedena za posměchu lidu ulicemi města na popraviště a tam upálena 11. listopadu 1634. Svátek 11. listopadu.

Bl. ŠEBESTIÁN VIEIRA, portugalský

jesuita, působil jako misionář v Indii a později v Japonsku; byl sužován v jámě, a když přetrpěl tak zvanou „muku v jámě“ byl upálen r. 1634. Svátek 6. června.

Ct. MARTIN Z VALENCE, apoštol indiánů, † r. 1534. Památka jeho 31. srpna.

Bl. IGNÁC DE AZEVEDO narodil se r. 1528 v Oportu v Portugalsku. Vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova. Dělal různá řemesla, na př. tesařství, krejčovství. Přál si býti misionářem v Brasílii. I byl tam poslán. Domorodci byli bez lidského citu, skoro divokým zvířatům podobní, nazí; i lidožrouti byli mezi nimi. Ale Ignác se ujal horlivě misionářského díla. Brzo čítalo se 16.000 křesťanů. Ignác založil v Rio Janeiru kolej a ve středoamerickém městě San Salvadoru řádový noviciát.

Zřídív tyto ústavy, odebral se do Říma, aby vydal počet ze své činnosti a aby si vyžádal pomocníků v úřadě. Vydal se s novými pomocníky na cestu do jižní Ameriky. U ostrova Madeiry vyzval ty, kdož neměli dosti statečnosti, aby vystoupili na břeh. Vystoupili čtyři. Ostatní pluli dále. Avšak nedaleko ostrova Palmy byli přepadeni mořskými lupiči, počtem 50 mužů, jimž v čele byl Jakub Sourie, Francouz, kalvinista, pověstný lupič, viceadmíral navarský; číhal na ně, aby se pomstil, že někteří kalvínští byli v Brasílii buď pobiti nebo zahrnání (ovšem nikoliv vinou Ignáce a jeho druhů). Ignác byl zabit mečem a s ním ještě 38 jiných bylo usmrceno; byli buď probodeni nebo do moře naházeni. Ušetřen byl toliko Jan Sancho, řeholní bratr, kuchař, a to proto,

aby lupičům sloužil; později jim však uprchl a vydal svědectví o mučednické smrti svých druhů. Všichni usmrcení, 39 počtem, byli členové Tovaryšstva Ježíšova; toliko dva z nich byli kněží. Den smrti jejich je 15. července 1570. Svátek bl. Ignáce de Azevedo a 38 druhů T. J., mučedníků, 15. července.

Ct. JOSEF ANCHIETTA, T. J., misionář, „apoštol Brasilie“, † r. 1597. Památka 9. června.

Sv. LUDVÍK BERTRAND narodil se r. 1526 ve Valencii ve východním Španělsku. Otec byl právník a notář; byl dvakrát ženatý. Ludvík byl zbožný již za svého mládí, ale záhy jevil sklon k melancholii. Jako jinoch ušel do samoty, aby mohl konati skutky kajícího a sebezáporu; ale otec ho vypátral, pokáral a přivedl jej zpět do domu otcovského; také přemluvil převora dominikánského, aby Ludvíka, jenž žádá vstoupiti do onoho řádu, nikdy nepřijal. Prevor sice uposlechl, ale po třech letech zemřel, a nový převor přijal Ludvíka r. 1546 do řádu. Ludvík prospíval v nábožnosti i v odříkavosti. Bičoval se tak krutě, že krví potřísnil podlahu a zdi. Spolunovic mu řekl, že to oznámí převorovi. „Nečiň toho!“ prosil Ludvík, „polepším se.“ Polepšení jeho bylo v tom, že si uvázal kolem beder šat, kterým krev byla zachycována.

Ludvík byl ustanoven představeným noviců. Také kázal horlivě slovo Boží. Kdysi se setkal na poli s cizím pastýřem a pohlédnuv na něj řekl: „Příteli! lituji vás; vězíte ve smutném stavu. Již tři roky jste nebyl u zpovědi. Napravte to; smrt

není daleka. Jsem ochoten, slyšeti vaši zpověď.“ Pastýř nemálo užasl; vyzpovědál se ihned; brzo poté zemřel.

Roku 1562 byl Ludvík poslán do Západní Indie. Horlivě konal misionářský úřad. Zarytí modloslužebníci ukládali mu o život, ale on vyvázl ze všech nebezpečností. Jistá necudná žena přišedši do jeho obydlí, sváděla ho slovy i posunky, ale on na ni hodil svůj pás a uprchl. Pokušení proti čistotě přemáhával bičováním těla. Pokrmy své směšoval s hořkými šťávami. Kdysi při kázání v Tubaře káral nepravost cizoložství; tu jistý zuřivec, jenž se domníval, že pokárání se týká jeho, rozpráhl ruku se sekyrou, aby mu hlavu rozťal; Ludvík uhnul a rána se svezla mimo jeho hlavu. - Jindy vzal pohánům jakési kosti, kterých užívali k modloslužbě; i chtěli ho otrávití nápojem. Ludvík nápoj vypil, vyvrhl a život zachránil, ale od té doby byl žaludek jeho zchřadlý.

Mnoholeté namáhavé práce a skutky odříkavosti zeslabily mu tělo. Žaludek neduživý a bolestná nemoc jej sužovaly; vzdychal si dle sv. Augustina: „Ó Pane, zde pal, zde řež; jen ušetř na věčnosti.“ Zemřel v Pánu dne 10. října 1581. Svátek 11. října.

Sv. FRANTIŠEK SOLANO narodil se r. 1549 v městečku Mantille ve Španělsku. Rodiče jeho Matouš Solano a Anna, rozená Himenes, byli zámožní. Vychovávali syna svého ve svých přísně katolických zásadách. Mladičský František prospíval nábožností a vzdělav se ve školách řízených Otcí Tovaryšstva Ježíšova, vstou-

pil do řádu Menších bratří konventuálů (minoritů) v Mantille. Žil v přísné kajícnosti, jako by měl odkáti tresty za těžké hříchy. Nejidal masitých pokrmů, v pátek nejidal nic vařeného, bičoval se a odpočíval na tvrdém lůžku. Byl vysvěcen na kněze, stal se učitelem klášterních noviců, ale působil i mimo klášter požehnaně kázáním a ošetřováním nemocných. Avšak nespokojil se touto činností ve své vlasti; umínil si, že půjde hlásat víru pohanům.

Roku 1589 vstoupil na koráb, aby se přeplavil do Ameriky. Nedaleko peruánského pobřeží loď uvázla na mělčině a octla se v patrném nebezpečení. Kapitán lodi vstoupil do ochranného člunu a nabídl vzácnějším osobám místo ve člunu; také Františkovi vyhradil místo. Ale František řekl: „Chraň Bůh, abych ze sobecké lásky k životu se odloučil od svých bratří!“ A vzav kříž, vybízel lidi pozůstalé na lodi, aby neztráceli mysli a aby v Boha důvěřovali. Slova jeho nevyzněla nadarmo. Cestující neustávali prositi Boha o smilování. Třetího dne jim přišla pomoc. Všichni se zachránili a dostali se na břeh.

František kázal slovo Boží v krajinách peruánských. Bůh žehnal jeho práci. Divoši vidouce chudičky a zapíravý jeho život a horlivost, přilnuli k němu a dávali se od něho pokřtiti. V Limě, hlavním městě peruánském, František kázal slovo Boží neúnavně v chrámě, po ulicích i po domech. Chodil do hospod, na tržiště, navštěvoval dílny řemeslníků, nemocnice, žaláře i divadla a všude s křížem v ruce vybízel lid k pokání. Neobyčejný způsob

jeho kázání, ohnivá řeč a známá přisnost jeho života působily, že na jeho slova i zatvrzelí hříšníci se polepšili a že i vlažní křesťané počali plniti své náboženské povinnosti.

Unaven pracemi ulehl na lože stížen bolestnou nemocí a přijal svaté svátosti. Vida, že řeholní bratr jej pečlivě ošetřuje, vzdychl mysle na Ukřižovaného a řekl: „Odkud mi ta milost, Pane, že já jsem ošetřován - a tys byl ukřižován, já přikryty obnažen - já zahrnut tolikerým dobrodiním - ty poličkován a trním korunován?“ Vysloviv modlitbu: „Veselím se z toho, že jest mi řečeno: Do domu Hospodinova půjdeme“, usnul klidně v Pánu. Svátek 24. července.

Ct. PETR HUERTA, františkán, misionář peruánský, † r. 1570. Památka 1. prosince.

Ct. RAFAEL FERRER, T. J., mučedník peruánský, † r. 1611; památka 31. března (?).

Bl. ALFONS RODRIGUEZ byl syn kupce v kastilském městě Segovii a převzal kupectví po otci. Avšak když mu zemřely i manželka i děti, odřekl se všech statků i radostí světských a vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova a byl po 30 let klášterním vrátným v Palmě, hlavním to městě ostrova Majoriky. Vyznamenával se pokorou, poslušností a svědomitým plněním všech i sebe menších předpisů klášterních. Zemřel blaženě r. 1617. Svátek 30. října (nebo 30. března).

Ct. ALFONS RODRIGUEZ narodil se ve Valladolidu (ve Španělsku), stal se knězem Tovaryšstva Ježíšova a profes-

Sv. Ignác z Loyoly

rem theologie. Sepsal asketické dílo: „Návod ku křesťanské dokonalosti“, kterýž téměř na všechny jazyky přeloženo bylo. † r. 1616 v Seville. Památka 30. října.

Ct. BARTOLOMĚJ DE LAS CASAS narodil se v Seville a vstoupil do řádu sv. Dominika. Byl ustanoven biskupem chiapským v Mexiku. Šlechetný tento biskup působil na ostrovech Haiti a Kubě, později v Mexiku, v Peruánsku a v Nové Granadě, ujímal se domorodců indiánských, hájil jejich práv, dovoláváje se důtklivými dopisy u španělského dvora spravedlnosti k nim. Sedmkrát za týmž účelem jel na lodi do Španěl a dosáhl aspoň toho, že pro Ameriku bylo otroctví indiánů 1542 zrušeno a že ustanoveni byli lidštější vládařové. Za to bylo mu od vlastních krajanů trpěti mnoho protivenství, ale on nedbal obtíží a vyhledával rudochy před Španěly v lesích ukryté, učil je víře Kristově a křtil je. Právem nazývá se „apostolem a obhájcem indiánů“. Snahy jeho namnoze vyšly na prázdno. I uchýlil se jako kmet do dominikánského kláštera na San Domingu. Zemřel r. 1566. Památka jeho 31. července.

71. ŘÁDY REFORMOVANÉ A ŘÁDY NOVÉ

V XVI. století byly některé řády duchovně obnoveny; kromě toho vznikly vedle jezuitů ještě jiné družiny náboženské, jimž se časem dostalo schválení církevního pode názvem „řádů“ nebo „kongregací“.

1. *Kapucíni* mají svůj vznik v XVI. století. Tehdy snažil se Matouš de Bassi ze řádu sv. Františka v klášteře monte-falkonském v Itálii přivést františkány k původní řeholi sv. Františka. Kázal nositi dlouhou špičatou kapuci a vousy, Papež Klement VII. potvrdil r. 1528 řád, papež Pavel V. dal mu r. 1619 právo míti svého vlastního generála řádového. Kapucíni se proslavili misiemi. Řád kapucínský byl zásluhou sv. Vavřince z Brindisi roku 1599 uveden do Prahy. Klášter kapucínský v Brně byl založen r. 1604, ve Znojmě r. 1628, v Třebíči r. 1686.

2. Řád „*augustiniánů bosáků*“ vznikl z augustiniánů poustevníků ve Španělsku. Původcem reformy byl Tomáš od Ježíše († 1582), Alois z Montoje a Alois Ponce da Leon (1588); řád byl rozdělen ve tři družiny, španělskou (rekolekty), italskou a francouzskou. Předpisy jejich byli přísnější než předpisy augustiniánů dřívějších.

Augustiniány kanovníky reformoval Petr Fourier.

3. *Karmelitě bosáci* založeni byli působením sv. Terezie († 1582). Táž za pomoci sv. Jana od Kříže († 1591) přivedla také mnichy karmelitské k dřívější přísnosti řeholní. Opravený řád obdržel r. 1593 od papeže Klementa VIII. právo míti vlastního generála.

4. *Benediktiny* zreformoval ve Francii převor de la Cour. Snahou pařížského opata Vavřince Bernarda benediktini byli r. 1618 přivedeni k původní přísnosti řehole sv. Benedikta. Členové „*kongregace Maurinů*“ (nazývali se také dle sv.

Maura, který první přinesl řeholi Benediktovu do Gallie) vynikali nejen přísností života, ale i vědami; věnovali se studiím archeologickým a historickým; vydávali spisy sv. Otců. Mezi nimi vynikali Mabillon, Montfaucon, Ruinart, Aubert a j.

5. *Řád trapistů* vznikl ze řádu cistercienského; založen byl od Armanda Jana Bouthiliera de Rancé († 1700), opata kláštera La Trappe v Normandii. Bouthilier přidal k původní přísné řeholi cistercienské nová pravidla nenepodobná pravidlům kartusiánským a zavázal své mnichy ke skutkům zbožnosti a kajcnosti, k ručním pracím a k ustavičnému mlčení.

6. *Řád trinitářů* byl opraven Janem Křtitelem od Početí Panny Marie (1592), řád nolasků od Jana Křtitele Gonzaleza. „Reformovaní bratři františkáni čili *alkantarini* čili rekolekté“ jsou přísnější větví řádu Menších bratří, založenou od sv. Petra z Alkantary († 1562).

Nové řády a kongregace :

1. *Řád theatinů* či řeholních kleriků sv. Kajetána byl založen r. 1524 od sv. Kajetána z Thieny (v Benátkách), jenž se pak stal papežem pode jménem Pavel IV. Řád byl zřízen, aby členové jeho kázali lidu, ošetřovali nemocné a hájili víry proti bludařům. Theatinky založila roku 1583 Voršila Beninkasa († 1618).

2. *Řád barnabitů* či řeholních kleriků sv. Pavla byl r. 1532 založen od Antonína Marie Zaccaria z Kremony, Bartoloměje Ferrary a Jakuba Morrigia, kněží

milánských. Barnabité podnikali misie, vyučovali mládež a řídili semináře. Jméno „Barnabité“ mají odtud, že zprvu se usadili u kostela sv. Barnabáše v Miláně. Druhý název pochází od sv. Pavla, jež si zvolili patronem.

3. *Somaskové* čili řeholní duchovní sv. Majola byli r. 1528 v život uvedeni sv. Jeronymem Aemiliani († 1537) a mají svůj název od města Somaschi (blíže Milána), kde vznikli, a od chrámu sv. Majola, který jim byl od sv. Karla Borromejského odevzdán.

4. *Oratoriáni* (Otcové oratoria) mají za zakladatele sv. Filipa Nerejského (zemřel r. 1595), který konal nábožná rozjímání pro bohoslovce i pro laiky v oratoři (čili v kapli) kostela sv. Jeronyma, obvykle za večerní doby. Poněvadž účastníci se scházeli v oratoři, sluli oratoriáni. V oratoři byly provozovány hudební skladby o událostech Starého a Nového Zákona. Odtud pak název „oratorium“ přenesen i na takovéto skladby duchovní hudby. Družina tato byla r. 1574 od papeže Řehoře XIII. potvrzena. Oratoriáni se věnovali kazatelství a vědám. Jako učenci vynikli Baronius, Raynald, Gallonius.

Od oratoriánů dlužno rozlišovati *družinu Otců Oratoria Ježíšova*, kterou r. 1611 založil kněz, pozdější kardinál, Petr Berulle ve Francii († 1629). Od členů této družiny nežádány sliby, nýbrž pouze předsevzetí, že žijíce podle pravidel jim daných setrvají v kongregaci. Také tito otcové Oratoria vynikli jako učenci, na př. filosof Malebranche, církevní právník

Thomassin, kazatel Massilon († 1742) a j.

5. *Řád Milosrdných bratří* byl založen od následovníků sv. Jana Božího († 1550) v Granadě ve Španělsku za tím účelem, aby nemocní byli z příspěvků sesbíraných ošetřováni. Jan Boží nezaložil řádu, aniž předepsal zvláštní pravidla druhům, kteří se k němu přidali. Teprve následovníci jeho se sestoupili v družinu a zavázali se, že budou bezplatně ošetřovati nemocné jakéhokoliv vyznání náboženského. Papež Pius V. bullou ze dne 1. ledna 1572 schválil družinu a ustanovil, aby přijali řeholi sv. Augustina se třemi obyčejnými sliby a aby každý hospitál měl jednoho bratra také knězem. Tehdejší superior byl Rodriguez de Sigüenza († 1581). Družina zprvu slula „kongregace bratří sv. Jana Božího“. Teprve r. 1611 stanovil papež Pavel V., že družina je skutečným řádem a že členové jsou řeholníky. Ve Francii nazývali se „Religieux de la Charité de Sainte Jean de Dieu“; v Itálii Fatebene-fratelli, nebo kratěji Ben fratelli; u nás „milosrdní bratři“. Znakem řádovým je granátové jablko v modrém poli, z něhož vystupuje dvojitý kříž, a nad ním hvězda. Milosrdní bratři byli uvedeni r. 1605 do Valčic u Břeclavy, r. 1640 do Prahy, kdež obdrželi chrám sv. Šimona a Judy se špitálem a zahradou; r. 1692 do Nového Města nad Met.; r. 1694 do Těšína; r. 1743 do Kuksu; r. 1739 do Prostějova; r. 1749 do Brna; r. 1748 do Letovic; r. 1781 do Vyzovic.

6. *Řeholní duchovní pro posluhu nemocným* čili *Otcové dobré smrti* neb Kamilliáni, je řád založený sv. Kamilem

z Lellis († 1614). Řád byl potvrzen bullou papeže Řehoře XIV. ze dne 21. září 1591. Odznakem byl červený kříž na černém rouchu. Kromě hábitu měli černý plášť.

7. *Řád Řeholních duchovních menších* založený od sv. Františka Caracciola († 1608) a od Jana Augustina Adorno z Janova.

8. Kongregace *Otců křesťanské nauky* založená od Caesara de Bus († 1607). Úkolem jejich bylo učití neumělé. Caesar rozdělil učivo na tři stupně: první pro děti a osoby nevzdělané, druhý stupeň pro obyčejné věřící, učivo bylo podáno krátce a jasně, třetí stupeň pro inteligenty.

9. *Řeholní duchovní Matky Boží*, založeni r. 1574 v Lucce od Jana Leonardiho († v Římě 1609).

10. *Obláti*, družina světských kněží v Miláně, založená od sv. Karla Borromejského.

11. Družina *Řeholnic sv. Voršily* čili *Uršulinek* byla založena r. 1536 v Brescii v Itálii od sv. Angely Merici a věnovala se skutkům tělesného a duchovního milosrdenství. Roku 1612 papež Pavel V. povýšil družinu na vlastní řád a připojil ke třem obyčejným slibům řeholním ještě čtvrtý slib, jímž se uršulinky zavazují k vyučování a vychovávání ženské mládeže. Uršulinky byly r. 1655 uvedeny do Prahy a zřídily si tam kláštery na Novém Městě i na Hradčanech. Usadily se v Olomouci r. 1697, v Brně r. 1782.

12. Kongregace *andělských panen* (virgines angelicae), kteráž má název odtud, že členky toužily zachovati čistotu andělskou. Tato kongregace byla v XVI. sto-

letí založena od Aloisie Torelli de Guastalla v Miláně. Nutno rozlišovati od kongregace panen anglických (virgines anglicanae).

13. *Řád Zvěstování Panny Marie* čili Annunciátky byl na základě řehole sv. Augustina založen od Marie Viktorie Fornari Strata († 1617); řád předpisoval úplnou odloučenost od světa.

72. S V A T Í R E F O R M O V A - N Ý C H A N O V Ý C H Ř Á D Ů

MATOUŠ BASSI (Mathaeus Baschius) narodil se 1495 v Bassi u Ankony; z mládí jeho víme, že šel v čele asi 100 hochů, aby odrazili útok na rodné město. Vstoupil do kláštera františkánů observantů v Montefalkone. Snažil se přivésti františkány k původní řeholi sv. Františka. Obával se odporu. Také vskutku mu odpороvali, ale přece ustavil r. 1575 se stejně smýšlejícími, mezi nimiž uvádí se zvláště Ludvík z Fossombrone a jeho bratr Rafael, zvláštní družinu. Název „Kapucíni“ pochází od kapuce, kterou Matouš nositi kázal. Matouš začal nositi vousy, choditi bos a vésti asketický život. Kapucínky založila r. 1538 zbožná Maria Laurentia Longa († 1542) v Neapoli. Matouš zemřel r. 1552. „Leben der Heiligen aus dem Orden der Kapuziner“, Lechner, München, 1863. Památka 3. srpna. Nazývají ho blahoslaveným, ale tento název mu nepřináleží; praví se, že dílo jeho mělo původ v tom, že se chtěl osamotniti, a že řád kapucínů vznikl bez zakladatele

a bez šířitele. Řádová martyrologia ho opomíjejí, což zajisté budí podiv.

Sv. FELIX Z KANTALICIA narodil se r. 1513 v městysi Kantalicium na úpatí Apennin v Umbrii z chudých rodičů stavu rolnického. Pro chudobu nemohl choditi do škol; pomáhal otci pracovati na poli a pásł ovce. Od matky se naučil znáti hlavní nauky náboženské. Ke zbožnosti ho povzbuzovalo všechno, co viděl a slyšel v přírodě. Vyhledával místa osamělá nebo si upletl z větví skryši, nebo vydlabal do kůry stromu kříž; tam pak klekával a modlíval se.

Když mu bylo 12 let, vstoupil do služby u jistého měšťana v Citta Ducale a pásł stáda. Později se stal oráčem. Když jednou orál, přišel pán jeho, oblečen jsa černým oděvem. Toho se mladí volkové polekali, uskočili a strhli Felixe pod pluh, ale Felix vyvázł bez poranění. - Řád se oddával skutkům pobožnosti. Přivstával si záhy z rána, aby se mohl zúčastniti Mše svaté; v neděli si dával předčítati z duchovních knih; zvláště život otců pouště ho velmi zajímal. Podívoval se těmto vzorům starokřesťanského sebezapírání, že při své chudobě a pokoře byli s Bohem spojeni a tak šťastni. Felix pocítil touhu, aby také někde o samotě Bohu sloužil. Proto se rozhodl zažádati o přijetí do kapucínského kláštera v Citta Ducale.

Felix nebyl v klášteře ihned přijat. Guardian mu zprvu namítal, že má raději zůstatí ve světě, živiti se prací rukou svých, anť je zdrav a silen; dodal dosti nevlídně, že se nemá domnívati, jako by v klášteře čekaly naň blahobyť a pohodlí;

posléze zavedl Felixe před kříž a ukázav na Ukřižovaného pravil: „Hle! viz, komu řeholník se má připodobňovati!“ Felix poklekl a s pláčem pravil: „Bůh je mi svědkem, že netoužím po ničem jiném leč po životě s křížem a v chudobě, že v klášteře nic jiného nehledám, než abych Krista mohl následovati.“ Takovým způsobem byl Felix přijat, oblékl se r. 1543 v roucho kapucínské a osvědčoval velikou horlivost v zachovávaní řeholních pravidel i v konání uložených prací. Číst neuměl, a říkával, že mu stačí šest písmen, a to pět červených, jimiž rozuměl patero ran Kristových, a jedno bílé jímž mnil Pannu Marii.

Po krátkém pobytu v Tivoli Felix odešel do Říma a byl tam ustanoven sběratelem almužen pro tamější klášter. Práci tuto konal den co den, pytel máje na zádech a obcházel domy za sálajícího vedra i za deštivého počasí. Vzácná byla jeho poctivost, horlivost a vytrvalost, neúnavná a neomrzelá byla jeho trpělivost. Často nosil velká břemena, ale nikdy nereptal; byl jaré a veselý mysli. Svě tělo nazýval klášterním oslem. Šel-li s některým průvodcem na sbírání almužen, říkával mu: „Tak, bratře milý! Růženec do ruky, zraky dolů k zemi, mysl vzhůru k nebi!“ Felix přijímal všecko, co se mu přihodilo, ať dobré ať zlé, radost i žalost, dobrotu lidskou i necitelnost jako dar Boží. Všude uměl si vésti tak prostomyslně a srdečně, často i vtipně, že zřídka kde ho odbyli bez dárku.

Oblíbeným rčením Felixovým, pozdravem i díkyčiněním, byla slova: „Deo gra-

tias“, t. j. Bohu díky. Tak pozdravoval každého na ulici, tak děkoval každému za dárek, tak říkal i tomu, kdo mu nevlídně ukázal dveře. Proto nebyl v Římě jinak nazýván než „frater Deo gratias.“ Také kněží ho tak nazývali a volali naň tato slova; on tak rovněž odpovídal. Děti, kdekoliv ho spatřily, běžely za ním volající: „Deo gratias, bratře Felixi!“, líbaly mu ruce, braly ho za provaz, tahaly ho za řeholní roucho a tulily se k němu; on pak se jich vyptával, zdali se rády modlí, zdali se dobře učí, pomodlil se s nimi nebo zazpíval s nimi verš některé zbožné písničky, a když odcházely, volával za nimi: „Deo gratias, moje děti! Bůh vám žehnej! Deo gratias!“

Felix byl pro svou prostomyslnost a dětinnou upřímnost všude rád viděn. I vznesení páni se s ním dávali do řeči. Felix uměl do hovoru вплétati vhodné výroky z Písma svatého i přiměřená pořekadla; překvapoval své posluchače duchaplnými výroky, jež byly kořeněny jemným vtipem. Oddaným přítelem jeho byl Filip Nerejský. Oba se milovali jako bratři. Potkavše se líbali si ruce navzájem, nebo klekali jeden před druhým, celovali se a žertovali spolu jako děti v nevinnosti a prostotě.

Ke každému choval se Felix vlídně a shovívavě; všude snažil se šířiti dobro. Kdysi se setkal s prostopášným mladíkem; zavolał naň: „Nešťastníče! Už zase jdeš hřešit? Což nevíš, že umřeš a že běžíš do pekla?“ - Jindy patřil na dva dvořany na ulici, jak v hádce na sebe doráželi pěstmi. Volal na ně: „Deo gratias! Bratři!

řekněte raději: Deo gratias!“ Poslechli a smířili se. - Kdysi Felix vida u věhlasného právníka Bernardina Biscia množství knih, tázal se naivně: „Nač ty knihy?“ - Právnik: „Z těch knih se učíme právu, aby v rozepřích se stalo každému po spravedlnosti.“ - Felix na to: „Já pak myslím, že knihami těmi se živí různice a že se převracuje dobrý řád. Knihy neprospějí člověku, nezná-li pravého zákona Kristem daného; jen Kristus učí, co je pravda a právo, jen Kristus rozsuzuje spravedlivě všechny záhady a spory.“ - Jinému soudci přinesl kdosi živé tele, aby si ho naklonil. Tele zabučelo. Felix namanuv se k tomu řekl: „Hle, to tele přimlouvá se hlasem svým, abys vynesl rozsudek dárci příznivý! Ale viz, ať ti není úplatek příčinou zavržení v den soudný!“

Jistá dobrodějka kláštera požádala kdysi Felixe, aby jí vyrobil a donesl několik křížů, jimiž dle zvyku poděloval dobrodince. Felix slíbil, kříže vyrobil, avšak cestou je rozdal a přišel k ní s prázdnem. Dobroditelka ho kárala, proč neplní, co slíbil. Felix omlouvaje se řekl: „Ale paní, považte, co všechno slibujeme Pánu Bohu a přece toho neplníme.“ - Jistá měšťanská paní pozvala Felixe k sobě, chtějíc s ním hovořiti o duchovních věcech. Felix přišel, ale vida, že není slušně a stydlivě ustrojena, odepřel hovor řka: „Oblékáte se pohoršlivě. A to je hřích před Bohem.“ Paní se zastyděla a od té doby se oblékala způsobem počestným.

Jistý kardinál se tázal Felixe, nemíní-li se při svém stáří vzdáti namáhavé své služby, aby si odpočinul. Felix odpově-

děl: „Bůh uchovej, abych tělu svému popřával pohodlí; vždyť je k tomu, aby pracovalo a trpělo. Voják má zemřít s mečem v ruce; osel, mé tělo, pod břemenem.“ - Jistý kardinál onemocněl na smrt a poslal si pro bratra Felixe. Felix přišel a řekl: „Deo gratias“; uchopil sklíčeného kardinála zpola uctivě, zpola důvěrně za ruku a řekl: „Nuže tedy, Pane, volejte se mnou jak můžete zbožně: „Deo gratias.“ Kardinál vyslovil ta slova a hned se cítil veselější, dobré myslí; zdálo se mu, jako by nemoc odcházela. Ukázal na Felixe a řekl: „Felix má pravdu, vpravdě sluší Pánu Bohu za všechno děkovati; neboť sotva Felix ke mně přišel, a já opakoval po něm „Deo gratias“, už jsem cítil, že jemi lépe.“ Ale tato řeč se nelíbila bratru Felixovi; zdála se mu býti příliš světská, ba sobecká; i řekl: „Ne tak! Ne tak! Taková naděje nemá vám dávat radost, nýbrž jiná: pohlédněte k nebi a volejte „Deo gratias“, jestli vás Bůh vezme do nebe!“ - A zdálo se, že tato slova na nemocného účinkují; neboť za nedlouho za smrtelného zápasu opakoval posledním dechem svým „Deo gratias“.

Při vši práci Felix byl stále na mysli sebrán; ať byl v klášterní komůrce, ať na sbírce v pouličním ruchu, nedal se vyrušiti z vnitřního obcování s Bohem. V denních událostech, v zábavách, hrách a slavnostech neměl zalíbení. Ani v klášteře ho nepoutalo, co se netýkalo jeho povinností. S bratřími nemluvil mnoho; říkal, že jakožto nevzdělaný oráč nemůže se pouštěti do hovoru s kněžími a s bratřími zkušenějšími. Zato pracoval tím pilněji.

Jakmile přišel ze sbírky domů, odevzdal nasbíranou almužnu a pracoval v zahradě anebo zhotovoval růžence a křížky, jimiž poděloval své dobrodince, aby se jim nějak zavděčil. V neděli a ve svátek navštěvoval nemocné a donášel jim dárky, ovoce, víno, květiny a obrázky, těšil a připravoval je k přijetí svatých svátostí. Felix byl milosrdný k chudým. Z nasbíraných almužen rozdával s povolením svých představených skývy chleba, sýr a ovoce hladovým chudším a vyprošoval pro ně almužnu zvláště. - Za každého počasí chodil s hlavou nepokrytou a bos; teprve v vysokém stáří nosil opánky. Byl živ o chlebě a vodě, spával na holé zemi maje pod hlavou otýpku z chrástí. Bičoval se, aby své tělo, „kapucínského osla“, jak mu říkával, umrtvoval. Bedlivě střežil svou panickou čistotu. Felix byl postavy malé, mírně korpu-lentní; čelo jeho bylo brzy vráščité; hlava trochu veliká, oči černé, ohnivé, tvář veselá, slabý, zanedbaný vous - tak nám ho líčí životopisec. Zevnějšek jeho prozrazoval vnitřnou nevinnost, takže lidé o něm říkávali: „Frater Felix se podobá andělovi.“

Po 40 let konal Felix neomrzele obtížnou svou službu klášterní. Posléze se roznemohl bolestnou zimnicí. V nemoci nejraději mluvil o Jezulátku a snášel ji trpělivě, radostně. Dojemné bylo slyšení něžné jeho modlitby, jež se odnášely ke Kristu a k Panně Marii; zbožně přijal svaté svátosti. Když se blížila smrt, volal: „O! O! O!“ I ptali se ho, co si přeje? Odpověděl: „Nevidíte-li, nejmilejší, matku moji, Pannu Marii, tamo uprostřed an-

dělů?“ Pak vyslovil naposledy oblíbené svoje rčení: „Deo gratias“ a zesnul tiše v Pánu 18. května 1587. Lid římský uslyšev, že bratr Felix zemřel, hrnul se do jeho komůrky, aby naposledy spatřil jeho tvář a aby nějakou památku po něm si odnesl. Za krátko chudičká jizba byla vydrancována. I z řeholního roucha si lidé odstřihovali po kouscích, takže bylo nutno mrtvolu po třikráte oditi novým rouchem. Svátek 18. května (nebo i 21. května).

Bl. SERAFÍN A GRANARIO (nebo z Askoli) narodil se roku 1534 v Monte Granariu u Ferma, v kraji picenském (ne tedy u Palerma) z rodičů velmi nutných. Zprvu Serafin pásł stáda; po smrti matčině zůstal u svého bratra ve službě. Bratr s ním nakládal nelaskavě, on však si nikdy nestěžoval. Pak byl zedníkem, ale jeho mysl stále se nesla k životu klášternímu; jeho nábožnost se utvrzovala protivenstvími a sužováním. Už v mládí se postil třikráte týdně.

Prosil o přijetí do kláštera kapucínského v Tolentinu. Kvardian vida, že je v učení zanedbaný a k práci neschopný, nechtěl ho přijmouti. Ale Serafin ho neustal prositi; i vzal ho kvardian na zkušenu. Znenáhla se zastkvávaly vzácné ctnosti Serafinovy tou měrou, že se mu všichni podívovali. Serafin žil umrtveně; posypával si pokrmy popelem, z podávane-ho chleba si bral jenom polovici, v čas neúrody jen čtvrtinu, ostatní dával chudým. Mrskal své tělo tak, že byl ušetřen smyslných pokušení i co do myšlenek. Poslouchal představených přesně a neptal

se nikdy, proč má to neb ono činiti. Poslechl, když mu zapověděli skutky umrtvování, které mu byly tak milé. Bylo-li jím pohrdáno, byl-li tupen, počítal si to za největší čest. Kdysi řekl Serafinovi řeholní bratr: „Klid se! tvůj hábit smrdí, že toho nelze snést.“ - „Ba! nejen můj hábit, ale i moje duše zapáchá,“ zněla odpověď. Za křivdy děkoval i na kolenou.

Zbožnost Serafinova byla upřímná. Choval vroucí úctu k Svátosti Oltářní a dětinnou lásku k Rodičce Boží. Nikdy nekázal, nečetl, nepsal, mělť skrovné nadání, ale co si zapamatoval ze slyšeného kázání, uměl vetkati ve své rozmluvy. Mluvil o lásce k Bohu tak nadšeně, že všichni slzeli. I církevní a světští hodnostáři se s ním radovali. Zemřel r. 1604. Slaví se 12. října.

Sv. JOSEF DE LEONISSA narodil se roku 1556 ve městě Leonisse u Spoleta v Abruzzách. Rodiče mu záhy zemřeli, a Josef jsa sedmnáctiletý měl se dle vůle příbuzných oženiti, ale odepřel a vstoupil v Assisi do kláštera kapucínského. Byv vysvěcen na kněze, byl dle svého přání poslán do Pery, předměstí cařihradského, aby byl misionářem tamějším křesťanům. Kázal křesťanským otrokům a vězňům, ale také mohamedány chtěl obrátiti na křesťanskou víru a žádal proto býti předveden před sultána. Za to byl odsouzen na šibenici. Tři dni visel živý na šibenici maje probodnuty pravou nohu a ruku. Avšak vyvázl z nebezpečí; buďto byl podivuhodně zachráněn, anebo byl rozsudek v poslední chvíli změněn ve vyhnanství.

Tak se stalo, že Josef se vrátil do Italie. Byl pak misionářem, nejvíce v Umbrii; kázal dvakráte, třikráte, až i desetkrát za den. Onemocněv měl býti operován. Operace byla stejně bolestná, jak nebezpečná; tehdy lékaři ještě neuměli uspat nemocného; proto poručili, aby byl Josef svázán provazy tak, aby sebou nemohl škubati a aby si neuškodil. Ale Josef vzal do ruky kříž a odmítaje provazy řekl: „Nač ty provazy? Hle tento kříž - to jest mé pouto. Spasitel z lásky ke mně na kříž přibitý sváže mne svými bolestmi, abych já sebe větší bolest snesl z lásky k Němu.“ Lékaři řezali a kapucín Josef hleděl na Ukřižovaného, modlil se tiše a ani nezastenal. Zemřel v klášteře Amatrice v diecesi Rieti dne 4. února 1612. Svátek 4. (nebo 19.) února.

Sv. VAVŘINEC Z BRINDISI (Laurentius de Brundisio) narodil se r. 1559 v Brindisi v Kalábrii a obdržel při křtu jméno Julius. Byl v mládí pro sličnost a pro velké schopnosti nazýván „andílkem.“ Prospíval nábožností. Jsa čtyřletý, byl dán na výchovu do kláštera minoritů v Brindisi a oblečen řeholním rouchem. V ústraní klášterním přilnul k životu tichému. Otec mu záhy zemřel a Julius se chtěl odebrati do Benátek, aby se tam u svého strýce vzdělával ve školách. Matka, majíc se rozloučiti se synem, sice odpořovala; ale Julius ji uprosil a odebral se do Benátek. Strýc jeho, kněz Petr de Rossi, ředitel školy při chrámu sv. Marka v Benátkách, přijal Julia laskavě; zaradoval se, když spatřil ve tváři Juliově výraz nevinnosti.

Julius pokračoval ve vědách, ale také v sebezapíravosti. Nosil hrubý, kajícíný pás, bičoval se do krve, spával na tvrdé podlaze, aby své tělo umrtvil a proti nástrahám hříchu obrnil. Umínil si, že vstoupí do nejhudší družiny řádu sv. Františka, totiž do řádu kapucínského. Také druh jeho, jež si oblíbil hned vprvý den v Benátkách, pojal týž úmysl. Oba jinochové požádali o přijetí do řádu kapucínského. Julius byl r. 1575 poslán do Verony a tam byl oblečen řeholním rouchem a obdržel jméno Vavřinec dle Vavřince z Bergama, provinciála řádového, jenž ho do řádu přijal. Ale na mladého novice Vavřince přišla hned počátku těžká zkouška. Roznemohl se chorobou plicní, chodil po klášteře bledý, vyhublý, pokašlávaje; představení pomýšleli ho propustiti, neboť ještě nesložil řeholních slibů. Avšak Vavřinec se zotavil a složil řeholní sliby.

Roku 1576 se odebral do Padovy na vysoké školy. Tam se naučil jazykům řeckému, hebrejskému, syrskému i chaldejskému. Zvláště řeč hebrejskou ovládal tak dokonale, že židé poslouchající ho říkali, že mní slyšeti rabína. Paměť jeho byla tak podivuhodná, že uměl skoro celé Písmo svaté z paměti; šla řeč, že kdyby se Písmo svaté Starého Zákona pojednou ze světa ztratilo, Vavřinec by je dovedl z paměti celé napsati. Byv vysvěcen na kněze kázal v Padově a ve Veroně s takovým úspěchem, že lid se za ním hrnul v zástupech a že mnohá města si žádala slyšeti jeho duchovní řeči a přednášky. Na rozkaz papežův Vavřinec přednášel židům římským v jazyku hebrejském. Rabí-

ni žasli; mnozí židé přijali křest. Sám papež poslouchával jeho kázání. Kromě kazatelské činnosti Vavřinec byv ustanoven vrchním dozorcem klášterů řádových, prohlížel kláštery kapucínské a zařizoval, čeho bylo třeba k rozvoji a zvelebení řádu.

Vavřinec byl také do Čech poslán; neboť pražský arcibiskup Zbyněk Berka z Dubé i císař Rudolf II. si přáli, aby řád kapucínský také do Čech byl zaveden. Vavřinec se tedy vydal na cestu; putoval roku 1599 s průvodci svými bos, v hrubém oděvu, strádaje u věcech nejpotřebnějších. Zastavil se ve Vídni, kde zřídil klášter, a byl v Praze laskavě přijat. Prozatimní bydliště obdržel ve špitále křížovníků s červenou hvězdou, ježichž velmistrem byl arcibiskup.

Vavřinec položil základní kámen pro klášter kapucínský v odlehle části města, na konci Hradčan mezi Pohořelcem a hradbami. Ale protestanté hleděli s neolibostí na stavbu nového kláštera. Hvězdář Tycho de Brahe, protestant, prohlásil, že zvonění u kapucínů jej ruší v práci; ba namluvil císaři Rudolfovi II. nejapnou smyšlenku, že prý kapucíni ukládají císaři o život; císařský komorník Makovský, rovněž protestant, mínil, že záchvaty císařovy pocházejí od modliteb kapucínů. Císař Rudolf II. uvěřil pomluvám a zvolal: „Ať kapucíni se ihned odtud odklidí!“ Vavřinec měl kázání na rozloučenou. Právil mezi jiným: „Půjdeme s holýma rukama, jak jsme sem přišli. Řekněte císaři, že se modlíme o požehnání Boží pro něho i pro celou říši“. Slova ta zvěděl císař ještě téhož dne. Zamyslel se a řekl:

„Vavřinec je pravý apoštol. Nepůjde od-
tud.“ Tak Vavřinec i průvodci jeho zů-
stali v Praze.

Nejvíce se zavděčil Vavřinec císaři ve
válce jeho s Turky; byl jmenován polním
kazatelem a duchovním správcem veš-
kerého křesťanského vojska. Spěchal do
Uher. U Bělehradu našel vojsko císařské
obklíčené Turky. Vojsko bylo v žalostném
stavu. Vavřinec vzkřísil ochablou mysl
vojínů, a když dne 15. října 1601 došlo
k velké bitvě, Vavřinec seděl na koni, v ru-
kou máje kříž, jel v čele vojska a povzbuzoval je k statečnosti. Vojevůdcové Alt-
han a Rueswurm přichvátali, aby Vav-
řince odvedli na místo bezpečnější; on
však nedbaje deště nepřátelských kulí a
šípů, zvolal: „Zde je mé místo! Jen ku
předu! Vítězství bude naše!“ Křesťanské
vojsko dobylo nad Turky slavného vítěz-
ství. Od té doby požíval Vavřinec důvěry
císaře Rudolfa II.

Roku 1602 Vavřinec se odebral do Říma,
aby se zúčastnil volby řádového generála.
Byl jím zvolen sám. I konal mnohé cesty
do Francie, do Španělska a jinam, aby
řád kapucínský ve všech zemích rozšířil;
všude kázal s horlivostí slovo Boží. V Nea-
poli jistý biskup uslyšev jeho kázání řekl:
„Věru, kdyby svatí Petr a Pavel znovu
přišli, nevzbudili by většího shonu a nad-
šení.“ Na žádost císaře Rudolfa II. vrátil
se Vavřinec do Prahy. Naučil se dobře ja-
zyku českému, aby mohl kázati lidu a aby
mohl čeliti bludařům. Tehdy právě při-
šel do Prahy jakýsi luteránský kazatel až
z Dánska, jménem Polykarp Layser; ten
hájil mezi jiným, že dobrých skutků ne-

třeba, a sliboval, že to dokáže z Písma
svatého psaného v původním jazyku heb-
rejském, chaldejském a řeckém. Vavřinec
vyvrátil jeho nauku a řekl: „Jsem jist,
že onen kazatel není schopen rozuměti
Písmu svatému v těchto řečích napsané-
mu, ba, že v nich ani číst nedovede. Za-
neste Písma do jeho bytu a přesvědčíte
se!“ Někteří z posluchačů tak učinili. Ale
když s knihami v ruce přišli do bytu Lay-
serova, ukázalo se, že kazatel, jenž se asi
o věci dozvěděl, z Prahy zmizel.

Z Prahy byl Vavřinec poslán do Špa-
nělska, aby pohnul španělského krále Fi-
lipa III. ke vstupu do ligy křesťanských
knížat. Odtud pak navštívil mnohé kláš-
tery svého řádu v různých zemích, aby
všude utvrdil přísnou kázeň. Když dlel
v Neapoli, žádali ho Neapolitáni, aby se
odebral do Španělska a aby tam přednesl
jejich stížnosti proti španělskému vlada-
ři. Vavřinec byl sice zdravý chatrného, ale
slíbil vyplniti jejich prosbu; jel do Špa-
nělska a odtud do Lisabonu a přednesl
králi, jenž tam právě dlel, ony stížnosti.

V Lisabonu onemocněl na smrt. Mar-
kýz don Pedro ho dal přenést do svého
paláce. Vavřinec trpěl na svém loži 20
dní. Přijal svaté svátosti; byl více andělu
než člověku podoben; pravil: „Toužím
rozdělenu býti, abych s Kristem spojen
byl.“ Vysloviv jméno „Ježíš“ zemřel 22.
července 1619. Svátek 7. či 22. července.

Bl. BENEDIKT PASSIONEUS kapu-
cín byl průvodcem sv. Vavřince Brindis-
ského. Zemřel r. 1625. Svátek 11. května.

Sv. FIDELIS SIGMARINGENSKÝ,
narodil se r. 1577 v Sigmaringách na

Dunaji v Německu a obdržel při křtu jméno Marek. Otec jeho Jan Roy byl starostou a sudím; on i jeho manželka Genovefa vychovávali své děti bohabojně. Otec zemřel a vdova pečovala s poručníkem o další výchovu sirotek; (ale vdala se opět, jak se zdá ze Sigmaring do jiného místa). Protože Marek jevil neobyčejné vlohy a vnímavou mysl, byl poslán do Frýburka v Brýsgavě na vyšší studia. Byl pilný a mravopověstný. Rozhodl se pro povolání právnické. Někteří druhové jeho ukončivše studium umluvili se, že podniknou delší cestu po rozličných zemích evropských, aby nabyli zkušeností a aby se přiučili cizím jazykům a lepším mravům. Ohlíželi se po vzdělaném a rozvázném vůdci. Byl jim doporučen právník Marek Roy. Marek byl srozuměn. Nastoupili cestu roku 1604, prošli Německo, Francii, Španělsko a Itálii. Marek dával svým druhům dobrý příklad vědyctivosti i mravnosti. Vodil je do chrámů i do špitálů, do škol i do obrazáren. Všude se snažil vzdělati sebe i své druhy. Když se vrátili z cesty, Marek složil zkoušku a byl povýšen na doktora veškerých práv. Usadil se v Ensishheimu v Alsasku.

Marek jako právník hájil práva a pravdy poutivě. Také dbal, aby každá pře bez dlouhého průtahu byla vyřízena. Zvláště se ujímal lidí chudých a opuštěných, vdov a sirotek. Proto mu byl dáván název „obhájce chudých“. Mnozí však právní zástupcové a soudcové si nevedli tak nezištně; nesloužili pravdě a právu, nýbrž lakotě a ziskuchtivosti; rozpalovali vášně

lidu a působili takto zbytečné spory a hádky; zúmyslně zamotávali otázky jasné a zřejmé a protahovali soudní rozepře zbytečně za tím účelem, aby lid vyssávali, sebe pak obohacovali. Jeden z nich řekl Markovi: „Neukončujte rozepří tak brzy; jinak neuhájíte svého živobytí.“ Jiný mu řekl: „Pane doktore, Marku Royi! Žádám vás, abyste se poněkud odchýlil od příliš přísné právní normy! Je třeba trochu se přetvařovati. Uvidíte, jaký prospěch z toho budete mít!“

Marek se zamyslel. Po chvíli si řekl: „Tak tedy věc se má se soudními rozepřemi? Tak daleko jde zloba světa?“ Poznával, že povolání jeho je plno neklidu a že srdce jeho se naplňuje hořkostí. I zošklivilo se mu jeho povolání, ve kterém stále mu bylo bojovati proti nepoctivosti a zisťnosti. Marek se rozhodl pevně, že dá výhost světu a že vstoupí do stavu řeholního, dle příkladu svého bratra Apollináře, který jsa magistrem svobodných umění vstoupil do řádu kapucinského.

Také Marek vstoupil do kapucinského kláštera a to v Altdorfě ve švýcarském kantoně Uri. Tam konal povinnosti řeholní s takovou horlivostí, že druhové mu radili, aby se mírnil. On však odpovídal: „Vy jste vstoupili do řehole v jinějším věku, já však jsem sloužil v mladém věku marnosti světské, a proto musím nyní dohoniti, co jsem zameškal.“ Kromě učení a řeholních povinností konal Marek také obyčejné práce: umýval nádobí v kuchyni, sbíral dešťovky a housenky a jiné. Bedlivě se vystříhal i pohledu na ženy. Pocítil sice pokušení

vrátiti se do světského života, ale přemohl je.

Po roce byl Marek posvěcen na kněze, slavil první Mši svatou ve Frýburce, při níž guardian kázal na základě slov (Zjev. 2, 10): „Buď věrný až do smrti a dám ti korunu života.“ Tehdy obdržel Marek jméno Fidelis, t. j. věrný. Fidelis dokončiv studia, počal psát knížku: „*Exercitia seraphicae devotionis*“, t. j. Cvičení serafické zbožnosti. - Záhy byl zvolen guardianem, a to ve Feldkirchu. Svou zbožností a horlivostí si získal náklonnost řeholníků i lidu. Chudí a opuštění lidé hledali u něho pomoci; utiskovaní předkládali mu své rozepře. Kdo potřeboval dobré rady, obracel se důvěrně na něho a Fidelis uměl každému vyhověti. Neostýchal se i na soudě jako obhájce chudých lidí vystupovati, nedbaje posměchu lidí nešlechtných, kteří mu vyčítali, že v rouchu kapucínském koná úřad advokáta. - Tehdy leželo ve Feldkirchu císařské vojsko posádkou. Co tu bylo krvavých sporů, surovostí, znásilňování lidu bezbranného! Výstřední čeládka žoldnéřská se nedala pohrůžkou trestu smrti, ba ani popravami zastrašiti od násilnosti! Fidelis napomínal a káral vojáky, těšil lid a pomáhal, seč byl. Kdysi se potkal s důstojníkem na koni jedoucím. Řekl mu: „Příteli, vy klejete a zlořečíte, dnes vás napomíná Bůh mými ústy naposledy; nepolepšíte-li svého života, propadnete trestu Božímu.“ Ale důstojník se tomu smál. Za několik dní poté onen důstojník podstoupil souboj, byl proboden a zemřel v nekajivosti.

V tu dobu vznikly ve švýcarském kantonu grisonském (Graubündten) náboženské třenice mezi katolíky a kalvínci, rozdmýchované politickými spory. Nastaly krvavé výtržnosti. Osm kapucínů, v čele Fidelis, bylo vysláno, aby lid utišili. Fidelis kázal slovo Boží, horlil proti bludům, prokazoval všem lidem bez rozdílu, katolíkům i jinověrcům, skutky milosrdenství. Napomínal katolické vojíny, aby dbali křesťanského řádu. - Ostatně neupíráme a dáváme protivníkům za pravdu, když praví, že toto vojsko dopouštělo se mnohých ukrutností. I katoličtí spisovatelé (na př. Bucelin, Rhätia, 1666) to uznávají. Ale odporovalo by historické pravdě, kdyby někdo obviňoval Fidela ze spoluviny. Velitel vojska, baron Fels pravil: „Pater Fidelis byl pln lásky nejen ke katolíkům, ale i k jinověrcům... Co mám (o něm) říci? Život jeho byla modlitba a povzbuzování k dobrému.“ (Scala l. c. p. 114.) Takto obrátil mnoho kalvínů k víře katolické, na př. hraběte Rudolfa Salisského a j. Tyto konverse vzbudily ještě větší nenávist zaslepených kalvínů. Hledali na Fidelovi nějakou nedokonalost; nedařilo se jim; museli uznati, že jeho život je bezúhonný. Nastoupilo násilí. Úkladně byl zabit šlechtic Antonín Gubelberg, když se k Fidelovi ubíral; v kapse zabitého byla pak nalezena cedulka (bezpochyby od nějakého poctivého kalvína psaná): „Varuji Patera Fidela a ostatní kapucíny: krvavé pronásledování proti nim nastává!“

Ano, kalvíni stanuli na tom, že Fidela zavraždí! Fidelis byl o svátcích velikonoč-

ních r. 1622 v klášteře feldkirchském. Věděl o úkladech, které mu kalvínci strojili. Měl na rozloučenou kázání - snad dne 10. dubna 1622 - a řekl s kazatelny: „Na rozkaz svých představených ubírám se do Grisonska, a nikdy více se nevrátím. Prosím a zapřisahám vás, občané, abyste se zlého vystříhali a dobré činili, jak vás tomu víra učí.“ Poté napsal několik dopisů přátelům; podepsal se v nich takto: „Pater Fidelis, nehodný kapucín, v nejbližších dnech pokrm červů.“ Poté chystal se na smrt; vykonal svatou zpověď a dal svým bratřím poslední napomenutí.

Odebral se do Sevisu, aby pokračoval v misiích. Úřady mu nabízely vojenskou stráž na ochranu, ale on ji odmítl. Přece však postavila se bez jeho vědomí vojenská stráž u dveří chrámových, kde Fidelis kázal. Na kazatelně prý byla cedulka, na níž bylo napsáno. „Dnes ještě budeš kázati, avšak nikdy vícekrát.“ Po chvíli přihlala se tlupa kalvínů ozbrojená mušketami, kopími, oštěpy a meči a pobila vojenskou stráž u kostela. Z řad posluchačů nějaký kalvíнец vystřelil na Fide-la, ale koule ho minula. Fidelis sestoupil s kazatelny, vyšel sakristií, aby se uchýlil do blízké vesnice Grüsch. Sotva však tím směrem učinil několik kroků, obstoupila ho tlupa ozbrojených kalvínů, asi 20 počtem, proklínali ho, spílali mu, porazili ho k zemi volající: „Chceš-li pak přimouti víru naši, nebo ne?“ Fidelis odpověděl: „Bratří! Vždyť jsem k vám přišel, ne, abych přijal víru lichou, ale abych vám kázal víru pravou. Doufám, že se obrátíte k víře mé!“ V tom šel ho jeden

ze zbučníků, jménem Petr Riederer, do hlavy. Fidelis zvolal: „Ježíši! Maria! Pomoz mi, Bože!“ Zbojníci probodali tělo jeho kopími, rozbíjeli je obušky; a když mučedník vypustil ducha, kopali mrtvolu děsně rozmlácenou, šlapali po ní, skákali okolo ní jako divoši křičíce: „Tady leží ten, jenž z nás chtěl učiniti papežence, jenž naše náboženství chtěl zničit.“ Téhož dne vzbouřenci ranili i druhá Fidelova, kněze Jana z Krüwangenu v osadě Grýšské. Smrt Fidelova se udála ve IV. neděli po velikonocích, dne 24. dubna 1622. Svátek 24. dubna.

JAN DE LA PRIELLA, zakladatel rekollektů, zemřel kolem roku 1500.

Ct. TOMÁŠ OD JEŽÍŠE narodil se r. 1520 v Lissabonu; byl zakladatelem kongregace augustiniánů bosáků. Někteří augustiniáni přijali reformu a chodili bosí; ale jiní činili Tomášovi mnoho odporu. Roku 1578 Tomáš provázal portugalského krále Šebastiana do Afriky; tam upadl po smrti králově v zajetí a v otroctví. Jeho majitel byl marbut, t. j. mohamedánský mnich; ten ho chtěl po dobrém i po zlém odvrátiti od křesťanské víry. Ovšem marně. - Tomáš napsal v zajetí spis: „O utrpení Ježíše Krista“. Později bylo zaň posláno výkupné, ale Tomáš zůstal v zajetí, aby mohl býti křesťanům prospěšen. Zemřel roku 1582 v Marokku. Jeho památka 17. dubna.

Sv. TEREZIE narodila se dne 28. března 1515 v kastilském městě Avile (Abula) ve Španělsku z urozených rodičů. Otec slul Alfons Sanchez de Cepeda, matka Beatrice de Ahumada. Oba rodiče byli

velmi zbožní a ctnostní. Otec vynikal spravedlností a nelíčeným soucitem k chudí-
ně; byl pravdymilovný a počestný; nikdo
ho neslyšel klíti nebo pomlouvati. Byl
horlivým čtenářem dobrých knih. „Byl
jako anděl,“ pravila o něm Terezie. Na
matce pak se chválí zvláště veliká trpě-
livost, tichost, skromnost a vroucí úcta
k Panně Marii. „Má matka byla sličná,
ale nedbala své krásy; stařena nemůže
odloučeněji žiti, než má matka; když u-
mřela, bylo jí teprve třiatřicet let, ale
odívala se již jako starší žena. Byla velmi
útlocitná a měla bystrý rozum,“ napsala
o ní Terezie. „Bylo nás dětí dvanácte,
devět bratří a tři sestry.“

Terezie se naučila záhy čísti a probí-
rala se v nábožných knihách, zvláště v ži-
votopisech svatých. Četba v ní roznítila
touhu, aby mohla pro Krista podstoupiti
mučednickou smrt. Jsouc sedmiletá ušla
s bratříčkem Roderichem tajně z domu,
chtějíc putovati do Afriky, kde, jak dou-
fala, by snadno dosáhla koruny mučed-
nické. Útěk obou dětí byl záhy zpozoro-
ván; jejich strýc je dohonil a zavedl zpět
k rodičům. Terezie si tedy zřídila v za-
hradě z prken, kletí a kaménků dvě
chyšky, aby žila s bratříčkem po způsobu
poustevníků; chyšky ovšem brzy se shrou-
tily; nemělyť opory. Tam se Terezie mod-
lívala a volávala často: „Ó věčnosti! Věč-
ně, bez konce se radovati, věčně, bez konce
se trápit.“ Obě děti se zálibou opakovaly:
„Věčně, věčně, věčně!“ A když se jich
někdo ptal, čím chtějí býti, odpověděly:
„Poustevníky nebo mučedníky.“ Terezie
si hrála ráda na jeptišku.

Když jí bylo dvanáct let, zemřela jí
matka. Pláčíc poklekla dívka před obra-
zem Panny Marie a zvolala: „Matko milo-
srdenství! Budiž mi nyní matkou! Přij-
miž mne ubohého sirotka za své dítko!“
Mateřského dozoru bylo Terezii třeba
právě tehdy, na prahu panenských let.
Tehdy dostala do rukou knihy rytířských
povědek, ve kterých švůdným způsobem a
lahodným slohem se líčily hrdinské činy
a milostná dobrodružství. Nezkušená dív-
ka hltala obsah knih po celé hodiny, dnem
i nocí. Četba na ni působila tak, že ocha-
bovala v modlitbě, že se stala marnivou
a libovala si ve společnostech. „Počala
jsem se strojit“, napsala o sobě Terezie,
a zatoužila jsem zalíbiti se svojí krásou;
počala jsem pečlivě pěstiti své ruce a vlasy
a užívati voňavek a všech marnivostí,
k nimž jsem se jen mohla dostat, a bylo
jich dosti, protože jsem byla velmi stro-
jivá“. (Svěživotopis, přeložil Rud. Lin-
hart, str. 18). V lehkomyšlnosti ji podporo-
vali někteří strýcové a lehkomyšlná teta,
kteří k neveliké radosti otcově dům na-
vštěvovali. Terezie napsala: „Ó kéž by
jich byl otec k nám nepouštěl! Nyní te-
prv vidím, jak nebezpečná věc je, když
ve věku, v němž se mají zakořeňovati
ctnosti, obcujeme s lidmi marnosti od-
danými... Moji příbuzní byli o málo starší
než já; měli mne velmi rádi; bavila jsem
je vším, co se jim líbilo, a poslouchala
jsem jejich milostné pletky a dětinství,
ne právě nevinné. Měla-li bych raditi ro-
dičům, řekla bych jim, aby věnovali ve-
likou pozornost těm, kdo obcují s jejich
dítkami v tomto věku... Byla jsem pro

každou špatnost nadmíru vtipná. Děsím se mnohdy, jak škodlivě působí zlá společnost, a nevěřila bych tomu, kdybych toho nebyla zakusila sama.“ (Svěživoto-
pis, str. 18).

Avšak Terezie při své marnivosti, a i když smyslnost se v ní probouzela, neprovinila se proti panenské cudnosti; chránila se skutků těch méně z bohabojnosti, ale více, aby svou čest zachovala neposkvrněnou. „Čest jsem milovala výstředně marnivě,“ pravila později o sobě; když zmizela bázeň Boží, zbyla mi pouze bázeň o čest.“

Otec zpozoroval včas, jaké nebezpečí hrozí jeho dceři, a zavezl ji r. 1529 do panenského kláštera augustiniánek v Avile za účelem další výchovy a důkladnějšího vzdělání. V klášteře se s počátku nelíbilo zchoulostivělé dívce; ale brzy si zamilovala tichý život v ústraní klášterním a zvážněla. „Po neklidu, který netrval tuším ani osm dní, byla jsem mnohem spokojenější, než v domě otcovském... byla jsem velmi oblíbena... ale protivilo se mi do duše státi se řeholnicí... V klášteře pobyla jsem půl druhého roku. Za tu dobu jsem se polepšila o mnoho... přes to jsem si přála, abych se nestala řeholnicí... ale také jsem se bála se provdati.“ Když onemocněla, byla převezena do domu otcovského; tam rozjímal o marnosti a nestálosti věcí pozemských; pročetši listy sv. Jeronyma umínila si, že dá výhost světu a že vstoupí do kláštera. V úmyslu tom ji utvrzoval strýc Petr Sanchez. Otec však nechtěl svoliti. Takto Terezie se octla na rozpacích a v krutých nesnázích.

Dětinná láska k otci a touha po klášterním životě bojovaly v jejím srdci. „Vzpomínám si“, napsala „jaký jsem měla pocit, když jsem odcházela z domu otcovského... zdálo se mi, jako by mi někdo trhal všechny kosti z těla.“ Posléze se rozhodla. Dne 2. listopadu 1533 odešla tajně z domu otcovského, bez vědomí otce, a nastoupila cestu do kláštera karmelitek v Avile, kde měla milou přítelkyni Janu Suarezovu. Na cestě však opět pocítila nechuť a odpor ke klášternímu životu; zachvěla se, jsouc na vahách, má-li se bráti dále nebo se vrátiti. Posléze překonala všechnu nejistotu a pochybnost, a přišedši ke klášteru, zaklepala na bránu prosíc o přijetí za novickou.

Byla přijata; octla se na vrcholu tužeb a štěstí. „V řeholi všechno mne naplňovalo radostí, i to, že mi bylo zametati právě tehdy, kdy jsem uvykla zabývati se radovánkami a strojením.“ Jako řeholnice vyznamenávala se převelikou láskou k Bohu a k bližnímu, hlubokou pokorou, dokonalou poslušností, láskou k chudobě, čistotou a nepřemožitelnou trpělivostí. Avšak pobyt v klášteře podlomil její zdraví; návaly krve, bolení hlavy a křeče prsní ji sužovaly tak, že častěji pozbyla i vědomí. Srdeční vada stala se čím dále prudší, horečka ji stravovala dnem i nocí, žaludek nesnesl ani nejslabší potravu, všechny nervy od hlavy k patě se stahovaly křečovitě za mučivých bolestí. Ani v lázních, kamž ji dovezli, se nezlepšilo její zdraví: zchřadla na kost. „Dávila jsem se po dvacet roků každého rána, takže se přiházelo, že jsem nemohla posnídati až po poled-

ni... musím přivoditi vrhnutí pery a jinak; neučiním-li tak, jest mi nevolno.“ Každý lék byl bezúčinný. Všichni se vzdali naděje; pravili, že kromě jiných nemoci má také úbytě. Dne 15. srpna 1537 upadla do mdloby; pokládali ji za mrtvou, kopali jí hrob; i víčka oční byla proti horkému vosku bez citu. Ale probrala se k životu. V klášteře ležela po celé tři roky jsouc na celém těle ochromena; nemohla se ani hnouti. Posléze vstala s lůžka, ale mohla choditi toliko o berlách. Tělo zesláblo, ale duch zůstal nezlomný. Roku 1539 nemoc ustala, ale stálého zdraví už nenabyla.

Ale Terezie trpěla také duševně. Začala býti roztržitou v pobožnostech, ochabovala v dřívější své horlivosti; konala sice uložené práce; ale neměla z nich radosti; šetřila sice zevrubně řeholních pravidel, ale cítila, že oheň lásky k Bohu v jejím srdci uhasl. Suchopárnost se jí zmocnila. Příčinou toho bylo, že dbala o to, co se ve světě děje. „Mám za to, že mi velmi uškodilo, že jsem nežila v klášteře s klausurou.“ Denní příběhy, časté návštěvy lidí světských, kteří do kláštera přinášeli novinky o tom, co se ve světě děje, kteří v klášterní hovorně vedli rozhovory o věcech a událostech světských, odtahovaly ji od věcí duchovních. Také Terezie se zabývala věcmi světskými, a to po 18 let. „Skoro dvacet roků jsem prožila na nebezpečném moři, padala jsem a zvedala se, ale ach! abych padla zas. Bála jsem se sice zhřešiti smrtelně, ale přece ne tak, jak bych se měla báti. Ani jsem se nekochala v Bohu, ani jsem neměla

radosti ve světě... Tak trval zápas a boj, v němž jsem se kolísala mezi Bohem a světem, osmnáct let...“ Tak ztrácela pomalu rovnováhu, až ustala v rozjímavé modlitbě. A oddala-li se jí přece, pak nebyla pro ni modlitba úkojem a útěchou, nýbrž mukou, poněvadž jí zpřítomňovala denní poklesky a chyby a představovala jí vyčítavě, jak že je nevděčná, neblíží-li se k Bohu stále rostoucí dokonalostí.

Na radu jistě nábožné řeholnice přestala Terezie hovořiti s lidmi světskými. Brzo poté vstoupila kdysi do klášterní svatyně; tam právě zavěšovali veliký obraz Ukřižovaného, jež si byli na nějakou slavnost vypůjčili. Když Terezie popatřila na obraz, přišlo jí na mysl umučení Páně velmi živě, pocítila v srdci hořkou lítost, že Spasitele tolikráte urazila a že jeho milostí nedbala. Se slzami v očích poklekla a modlila se: „Ó Bože! Uděl mi milost, abych více neklesla do hříchu, nýbrž abych tobě horlivě a celým srdcem sloužila.“ Litovala svých hříchů, ačkoliv, jak se zdá, nikdy se neprovinila těžkým hříchem proti Bohu.

V tu chvíli se jí vrátily do duše sladká útěcha a blaživý mír. Terezie zpřetrhala pouta, která ji dosud vázala k světu, a začala nový život. Nepřijímala už návštěv, aniž dbala toho, co se ve světě děje. Aby se v kajícínosti utvrdila, četla knihu „Vyznání“ sv. Augustina. Jeho obrácení, jakož i obrácení Maří Magdaleny brala si za příklad. Výrok sv. Augustina: „Dej mi, Pane, co poroučíš, a poruč, co chceš“ se jí velmi zamlouval. Nepřestávala oplakávat své předešlé lhostejnosti. Neustávala

1. Sv. Stanislav Kostka 2. Sv. Jan Berchmans 3. Sv. Petr Kanisius 4. Sv. Kazimír

vzývati Pannu Marii. Ke sv. Josefu chovala obzvláštní úctu. „Odporoučela jsem se mu (sv. Josefu) vroucně... Nepamatuji se, že bych ho až dosud byla prosila o něco, čeho by nebyl vyplnil... Jiným svatým - zdá se - dal Pán milost, přispívati v jedné potřebě; vím však ze zkušenosti, že tomuto slavnému světci dal milost přispívati ve všech potřebách.“ (Str. 45.) Čím dále, tím zřejměji poznávala, jak sladké je sloužiti Bohu a obětovati se jemu. Napsala o tehdejšímu stavu své duše takto: „Život, jež jsem vedla až do dne svého obrácení, byl životem mým; ale od té doby zdá se mi, že nežiji já, ale živ jest vemně Bůh, neboť vidím patrně, že bych za tak kratičký čas nebyla se zbavila takových zlovyků. Buď z toho chválen Bůh, jenž způsobil, že jsem byla zbavena sebe samé.“ - Také se odhodlala k velmi obtížnému slibu: konati vždy to, co je dokonalejší.

Modlívала se v usebranosti mysli; duch její se vznášel do výšin světa nadpřirozeného, prahl po tom, aby poznal Boha dokonale. Proto četla knihy spisovatelů církevních a nejraději rozjímala o podstatě a velebnosti Boží. Dlouho neměla její snaha žádoucího úspěchu. Posléze byla touha její vyplněna.

Bůh oblažil Terezii převrácenými milodary, dal jí dar nazírati na zjevy nadpřirozené, kteréhož daru nemůže člověk dosáti sám vlastními silami, nýbrž pouze způsobem mimořádným, zvláštním osvětlením Božím. Terezie vidala zrakem duševním Ukřižovaného nebeským jasem ozářeného, spatřovala zjevy nebeské skvě-

jící se jako světlo sluneční. „Když jsem byla kdysí osvátku sv. Pavla na Mši svaté, zjevilo se mi nejsvětější Člověčenství celé, jak bývá namalováno při zmrtvýchvstání. Kdyby nebylo v nebi ničeho jiného pro rozkoš očí, než velká krása oslavených těl, bylo by už to nejvyšší blažeností... Není to lesk oslepující, nýbrž příjemný jas, světlo rozdílné od pozemského“ (str. 223). Slýchala božská zjevení, tajemná slova oplývající sladkou útěchou, zvláště přijímala-li Tělo Páně. Slova ta byla jí nebeskou hudbou; ona pak plesala nevýslovnou rozkoší duševní. „Nemohu říci, co cítí duše, když jí Pán dává pochopiti svá tajemství a svou slávu. Tato rozkoš převyšuje rozkoše pozemské tak, že nám zhnusí rozkoše života, jež všechny úhrnem jsou smetí. Je mi odporné, mám-li je tu jen přirovnati, i kdybychom jich mohli požívatí věčně. A přece nám dává Pán toliko kapku z veliké řeky rozkoše, která je nám připravena na nebi“ (str. 218). Jindy spatřila serafa, an jí stojí po boku; měl v ruce zlatý šíp s ohnivým hrotem a probodl jím několikrát její srdce. Po tomto vidění pocítila náramnou bolest v srdci, až zaúpěla, ale ihned zaplesala nevýslovnou rozkoší duševní. Byla na vahách, co má souditi o viděních a zjeveních, má-li o podstatě a pravdě jejich pochybovati čili nic, má-li je s jinými lidmi sděliti či o nich mlčeti. Posléze byla nezvratně přesvědčena o pravdivosti svých vidění; úzkostlivost její byla utišena osvětlenými muži šlechticem Františkem de Salseda a knězem Dagou. Terezie byla duchovně spojena s Bohem;

srdce její háralo posvátnou láskou k němu; přála si umřítí, aby byla u Krista. Říkávala: „Neumřítí je mi smrtí.“

Časem se řeholní sestry dozvěděly o mimořádných milostech, kterých se Terezií dostalo, a prokazovaly jí velkou úctu; ona však jsouc pokorná, odmítala všecku chválu lidskou a přála si žítí dle přísných pravidel řehole karmelitské v úplné odloučenosti od světa. Ale té odloučenosti a té řeholní kázně v klášteře avilském nebylo. Klášter byl pln ruchu; řeholnice přijímaly i opětovaly návštěvy lidí světských a byly v ustavičném styku se světem. Řeholní kázeň byla uvolněna, ba pokleslá. Terezie se pokusila pohnouti družky, aby bedlivě šetřily pravidel řeholních. V úmyslu tom byla utvrzena Petrem z Alkantary, jenž byl po nějaký čas jejím zpovědníkem. Roku 1562 se jí podařilo získati v Avile polorozpadlý dům, upravití jej v klášter a přijmouti do něho čtyři chudé panny, které slíbily žítí dle původní řehole karmelitské.

Proti Terezií a jejímu dílu se zdvihl silný odpor. Vyčítali jí, že podniká věc daremnou, že působí mateřskému klášteru hanbu, jako by v něm nebylo kázně a pořádku, spílali jí nazývajíce ji blouznivou ženou, která chce jen panovati a získati si slavné jméno. Řeholní představení i městská rada chtěli novicky z kláštera vyhnati a klášter zbořiti. Snad byla Terezie i uvězněna. Jediný kněz dominikán se jí ujal. Ale Terezie překonala všechny pomluvy a hrozby, usadila se v novém klášteříku a zavedla v něm přísnou řeholní kázeň s některými novými před-

pisí. Nová družina byla roku 1565 papežem Piem IV. potvrzena. Řeholnice měly žítí v nejpřísnější uzavřenosti, v pokoře, chudobě a v mlčelivosti. Když brzo poté do Avily přišel generál řádu karmelitského Jan Rubeo, byl překvapen poznáv výtečnou kázeň v klášteře od Terezie zřízeném. Dal Terezií plnou moc, aby obnovila i jiné ženské kláštery karmelitské a aby zřídila také dva mužské kláštery dle těchže přísných pravidel. Terezie s radostí poslechla. Jako pomocníka získala kněze Jana z karmelitského kláštera v Medině del Campo. Ten se ubytoval ve vsi Durvelle (na cestě z Avily do Mediny) s dvěma druhy, aby žili dle nových předpisů. Takto Terezie, ač neměla peněz, nenáviděna nereformovanými mnichy a jeptiškami, stíhaná začasté nedůvěrou, výsměchem, vzpourami lidu, ač měla namnoze proti sobě duchovní i světskou vrchnost, ba i zpovědníky, ač nebyla pochopena ani reformovanými sestrami a bratřími, ač byla podporována jen několika přátely, založila za nesčetných strázní neméně než 17 ženských a 14 mužských klášterů, na základě přísné řehole karmelitské.

Roku 1571 byla Terezie od papežského dozorce řádu karmelitského dána svému mateřskému klášteru v Avile za převorku. Řeholnice jí nepřivítaly vlídně a netajily se odporem k ní. Ale Terezie je získala svým laskavým jednáním: starala se o lepší opatření domácích potřeb, pečovala mateřsky o sestry zestárlé a nemocné. Znenáhla je odvykla návštěvám a styku se světem, navykala je tichému životu klášternímu a

krok za krokem je získala pro přísnou kázeň. Při obnově tolika klášterů měla mnoho starostí: rozesílala listy, konala a přijímala návštěvy, rozmlouvala s biskupy a kněží, konala obtížné cesty, spoléhajíc ve všem na milosrdenství a požehnání Boží. Říkávala: „Terezie a 3 halíře - to je málo. Ale: Terezie, 3 halíře a Bůh - to je mnoho.“ Mnichové karmelští, jimž přísná oprava řádu nebyla vhod, nazývali ji rušitelkou míru, buřičkou, a vymohli rozkaz, aby se odebrala „na odpočinek“ do některého kláštera, jež si sama zvolí. Zvolila si Toledo a žila tam v přísné kázni. Spory mezi karmelitány obou směrů, volnějšiho a přísnějšiho, byly až nechutné. Posléze papež Řehoř XIII. vyloučil kláštery přísnějšiho směru z pravomoci provinciálů mírnějšiho směru. R. 1593 obdrželi karmelité přísnějšiho směru (bosáci) pravomoc voliti si svého generála, takže od té doby jsou oba směry úplně rozděleny.

Terezie zůstala pokorná, i když jí svět prokazoval úctu, podivuje se vzácným jejím milodarům, neobyčejné duševní její síle, vytrvalosti a rozhodnosti. Pokládala se za největší hříšníci a přála si, aby i od lidí byla pokládána za hříšnici. Konala ochotně i nejomrzelejší práce. Neznala hněvu a závisti; pomluvy a potupy, jimiž byla stíhána, obětovala Bohu říkájíc: „Vždyť kromě snášení hořkostí nemám nic, co bych Bohu obětovala.“ O svých odpůrcích mluvila vždy s úctou a láskou. Její srdce přetévalo vděčností za každou i nepatrnou službu jí prokázanou. Neměla vřelejšího přání, než aby co nejvíce trpěla.

Život bez utrpení byl jí nesnesitelný. „Pane,“ říkávala v modlitbě, „buď trpěti nebo umříti; neprosím tebe pro sebe o nic jiného.“ Pravila, že plných 40 let byla sotva hodinu zdráva a bez tělesných bolestí. Pouze v ty chvíle, kdy přijímala Tělo Páně, necítila bolestí tělesných, anať vládla v jejím srdci útěcha a radost. - Prokazovala skutky milosrdenství chudým a nemocným lidem; nejvíce milovala ty, kdož jí křivdili. Proto řekl avilský biskup: „Kdo chce býti milován od sestry Terezie, musí jí mnoho ublížiti.“ - Dbala, aby v klášterích byly konány modlitby a dobré skutky na vyprošení milosti obrácení pro pohany a kacíře. - Šetřila úzkostlivě panenské čistoty; svou cudností se podobala andělu; vyznala, že po celý život byla ušetřena jakýchkoli myšlenek a žádostí proti čistotě. Nikdo nemohl na ni popačti, aby nebyl unesen láskou k čistotě. - Neoddávala se mrzoutství, nýbrž účastnila se nevinné zábavy. „Radujte se a buďte veselé myslí!“ říkávala řeholním sestrám.

Terezie napsala k rozkazu svého zpovědníka svůj životopis (*Discurso ó relacion de su vida*), ve kterém líčí svůj vnitřní život, osvědčuje vzácnou znalost lidského srdce a popisuje cesty dokonalého života. Napsala též „Cestu k dokonalosti (*El camino de la perfeccion*)“ a několik set listů. „Výkřiky duše k Bohu“ jsou známy v celé světové literatuře básnické. Stěžejním dílem jejím je „Hrad nitra (*El castillo interior ó las moradas*)“. Psala jen tehdy, když ji o to požádali zpovědníci. Neměla ani kdy, aby opravila na-

manuvší se chyby. Přesto náleží spisy její k nejznamenitějším, jaké kdy byly napsány. Dějepisec španělské literatury Fitzmaurice Kelly praví: „Svatá Terezie není jen slavnou postavou v letopisech náboženské myšlenky: ona je opravdový zázrak genia, jedna z největších žen, které kdy třímaly pero.“ Literární kritik Beer staví Terezii jako nejlepšího mistra vybroušené španělštiny na úroveň se slavným Cervantesem a nazývá ji „jedním z nejpozoruhodnějších zjevů nejen v dějinách španělského písemnictví, ale i světové literatury vůbec.“ Také její písně a básně se důstojně řadí k výtvorům slavných básníků španělských.

Roku 1582 vracejíc se z Burgosu do Avily, na cestě onemocněla; stěží se dovlékla do kláštera v Albě de Tormes. Tam ulehla. Odtud poslala na rozloučenou list sestrám a bratřím řádu karmelitského a napomenula je: „Pro lásku Boží! prosím vás, zachovávejte pilně řeholní pravidla, zvláště poslušnost!“ Když přijímala svátosti umírajících modlila se: „Ó Pane! Konečně přišla doba ode dávna žádoucí, že půjdu k Tobě!“ Pak řekla: „Děkuji Bohu za milost, že mne povolal do Církve katolické“. Zemřela 4. října 1582, t. j. téhož dne a téhož roku, kdy na rozkaz papeže Řehoře XIII. byl dřívější Juliánský kalendář opraven v ten způsob, aby přeskočeno bylo 10 dní a aby po 4. říjnu 1582 následoval den 15. října 1582. Proto její svátek slavíme 15. října.

Sv. JAN DE YEPES čili „od Kříže“, narodil se r. 1542 ve Fontiberu u Avily v Kastilii. Otec, chudý tkadlec, záhy ze-

mřel, a ovdovělá matka se odstěhovala s dětmi do Mediny del Campo, doufajíc, že se tam snáze užíví. Kdysi stál Jan u rybníka, kam ústily výkaly z jircháren: uklouzl a spadl do prohlubně. Ostatní hoši se rozutekli a na jejich pokřik se sběhli lidé a vytáhli Jana živého. Hoch vykládal, že mu bylo ve vodě, jako by mocná paní ho byla držela, aby neutonul. Později doložil: „Ta paní nebyl nikdo jiný než Rodička Boží“; a od té chvíle choval neobyčejnou úctu a lásku k Panně Marii.

Matka dala Jana na řemeslo. Ale všechny pokusy, aby Jan přivykl řemeslu, byly marny; nejprv se učil kolářství, pak krejčovství, pak řezbářství a malířství. Ale všude poznali, že nemá k řemeslu schopnosti. Posléze ho přijal správce městské nemocnice Alfons Alvarez za ošetřovatele. A toto povolání se Janovi zalíbilo. Konal své povinnosti svědomitě a bděl nad nemocnými jako pečlivá matka. Žil sebezapíravě, jedl pouze, co po nemocných zbylo, odpočíval na chrástí a používal volných chvil, aby se vzdělával. Když správce zpozoroval, že Jan má náklonnost ke studiím, pojal úmysl, že dá Jana vzdělati ve školách, aby jej mohl míti domácím kaplanem v nemocnici. Poslal Jana do školy jezuitské. Jan činil pokroky; bylť snaživý a věnoval studiu i část noci.

V tu dobu byl založen v Medině klášter karmelitský a Jan se rozhodl, že do něho vstoupí. Byl přijat. Konal zevrubně řeholní předpisy a žil sebezapíravě; tuze se postil, bičoval a konal jiné skutky kajcnosti. Kniha „O následování Krista“

mu byla vodítkem. Konal rád práce i nej-
omrzelejší, byl pokorný a poslušný. Všich-
ni novicové i řeholníci chovali k němu
úctu, již se nedovedli ubrániti. Obýval
celu úzkou a tmavou, která jiným se zdála
příliš odpuzující; jemu však byla rájem.
Bylo-li mu třeba světla, otevřel střechu,
která byla zároveň stropem.

Tehdy obdržela sv. Terezie povolení,
aby směla zříditi kromě ženských klášterů
také dva mužské kláštery s přísnou kázní
dle původních pravidel řehole karmelit-
ské. Přišedši do Mediny seznala, že Jan
by se mohl státí nástrojem k provedení
tohoto záměru. Jan souhlasil, ale přesvěd-
čil se, že karmelitáni nechtějí o zostření
řeholní kázně ani slyšeti. Nezbyvalo než
zříditi klášter nový. Terezie obdržela ve
vsi Durvelle na cestě z Avily do Mediny
chatrné stavení, bývalou obilnicí. Tuto
budovu Terezie dala Janovi a jeho dvěma
společníkům za obydlí. Ze síně Jan učinil
chrám; stropu nebylo; nábytkem byl kříž
s lebkou; v kuchyni dva hrnce; vyhlou-
baných tykví bylo používáno jako nádob
k pití. Dům měl tak chatrnou střechu,
že za zimní doby byli obyvatelé domu
pokryti sněhem. Jeden ze společníků Ja-
nových se jmenoval Antonín Heredia.
(Jan byl malé postavy, Antonín z Here-
die byl postavou velký; proto sv. Terezie
tehdy říkala za žertem: „Mám půldru-
hého bratra.“) Tito mužové se zavázali
dne 28. listopadu 1568, že chtějí zacho-
vávati pravidla řehole karmelitské po-
dle původní přísné kázně. Zároveň si
změnili jména. Jan si přidal název „od
kříže“, Antonín „od Ježíše“. To byl po-

čátek řádu přísných či bosých karmelitů.

Brzy si zjedнала družina Janova váž-
nost a úctu i v některých karmelitských
klášteřích s mírnější kázní. Jan ukládal
svým žákům, aby milovali samotu, po-
koru, modlitbu. „Bůh žádá od vás,“ pra-
vil, „abyste kázali netoliko ústy, ale i ži-
votem... Duchovních správců, kazatelů,
katechetů je dosti, ale málo je těch, kdož
by se věnovali rozjímavému životu a skut-
kům kajicnosti; rozjímavý život je schvá-
len příkladem a slovy Ježíše Krista.“ Slova
tato došla u nich souhlasu. Jan odumřev
světu, žil všecek jen Bohu. Modlival se
hlavně za trojí milost: aby mu bylo dáno
pro Boha co možná nejvíce pracovati a
trpěti, pak aby nezemřel jako předsta-
vený, a aby zakusil ještě mnoho křivd a
pohrdání.

Kdysi byl tázan, odkud má takovou
moc, že dovede rázem roznítiti plamen
lásky k Bohu v srdcích lidských; odpo-
věděl: „Toho nečiním já; to činí Bůh; já
jsem pouhým jeho nástrojem.“ I na lidi
světské působil Jan svým odříkavým ži-
votem podivuhodně. Stalo se na příklad,
že jistá dívka zahořela k Janovi láskou
a že používši příležitosti, kdy společník
Janův dlel mimo dům, vnikla do příbytku
Janova, aby mu činila neslušné návrhy;
nebude-li jí po vůli, vrhne prý se do
studně. Jan ji pokáral tak vážně a přísně,
že zahanbená a lítostí naplněná odešla.

V řádu karmelitském vznikly proti Ja-
novi bouře proto, že šířil zásady dřívější
přísné řehole. Při řeholní kapitule r. 1577
ve Placencii (ve Španělsku) byl Jan pro-
hlášen za svatouška, za nebezpečného no-

votáře, rušitele míru a za odpadlíka od řehole. Byl jat a veden z Avily do Toleda, aby tam s ním bylo zavedeno vyšetřování. Uvítán byl „disciplinou“, t. j. byl mrskán a to na choulostivých místech. Co mohlo býti potupnějšího pro Jana umrtveného, muže poslušnosti a pokory, než tento trest, kterého používáno bylo toliko proti členům zatvrzelým, nepolepšitelným! Ačkoliv Apoštolská Stolica schválila přísnou kázeň pro řád karmelitský, Jan byl od stoupenců mírnějších zásad nazýván „neposlušným a vzdorovitým mnichem.“ Byl uvězněn v tmavé a těsné komůrce vedle klášterní jídelny. Tam chřadl po devětměsíců o chlebě a vodě; každý pátek býval kleče v klášterní jídelně mrskán tak, že ještě po letech měl na těle stopy od těch ran. Později přišel do kláštera jistý kněz, jménem Jan; ten vymohl, aby vězeň si mohl vyprati košili, kterou už 6 měsíců nosil na sobě, a aby nádobu s výkaly směl vynášeti.

Strádání Janovo bylo veliké. Dne 14. srpna přišel představený kláštera s dvěma jinými řeholníky do komůrky Janovy. Jan právě ležel na zemi na tváři. Nevstal, buď ze slaboty, anebo že myslil, že přichází žalárník, jak obvykle. Představený vida, že Jan nevstává, aby vzdal poctu, kopl ho a tázaje se, proč že nevstává? Jan prosil za odpuštění. „Nevstal jsem pro slabost,“ řekl. Představený se tázal dále: „Nač jsi právě nyní myslil?“ - Myslíl jsem: „Kéž bych mohl v zítřejší svátek sloužit Mši svatou!“ „Nikdy více nebudeš sloužit Mši svatou!“ - Janovi bylo z přiléhající jídelny slyšati potupy na karmelity přísného

směru; o Terezii mluvili hůř než o Martinu Lutherovi. K strastem tělesným se družily strasti duševní: nechuť k modlitbě, malomyslnost, vyprahlost.

Konečně kdysi v noci se mu podařilo uvolniti zámek u dveří; i rozstříhal přikrývky na pásy, sešil je jehlou, již mu dali na zašívání hábitu, a spustil se z okna dolů. Unikl na svobodu, utekl se prozatím ke karmelitkám bosačkám v Toledu; sotva ho poznaly, neboť byl zmořen a zchřadlý. Působením sv. Terezie se stal prozatím představeným kláštera Hory Olivetské v divokém romantickém údolí blíže řeky Guadalquivir v Sierra Modena. A tehdy papež Řehoř XIII. dal povolení, aby kláštery karmelitské přísného směru tvořily zvláštní provincii; řád karmelitský byl rozdělen ve dvě větve; obě byly samostatné, měly však společného generálního představeného. Od té doby Jan konal dozor na kláštery karmelitské přísnějšího směru. Kdykoliv do některého kláštera zavítal, věnoval péči především nemocným řeholníkům, čistil jim prádlo a lůžka, snášel jim pokrmy a léky. Bratřím řeholním říkával: „Bratří! kdybychom měli všechno v hojnosti, kde medle je ta chudoba, kterou jsme slíbili?“

Kdysi řekl Janovi jeho průvodce ve městě Visu, aby pohlédl na nádherné budovy. Jan však odepřel. Řekl: „Cestujeme, abychom neviděli, a ne, abychom viděli.“ Jan byl do modlitby a rozjímání tak zabrán, že si nevšímal, co se kolem něho děje. Nejednou byl zachráněn od úrazu toliko výkřikem svého průvodce. - Kdysi učinil Jan, by v ustanoven převorem v Gra-

naď, povinnou návštěvu u městského přednosty. Ten mu řekl: „Otče převore! My světští lidé více se vzděláváme, vidíme-li řeholníky v jejich konventech, než v našich domech, protože víme, že jsou tam, kam je Bůh postavil. Čím řidčeji řeholníky vidíme, tím více si jich vážíme.“ Jan vracaje se domů řekl svému průvodci: „Tenhle muž nás věru zahanbil. Kéž by všichni řeholníci slyšeli jeho slova, kéž by seznali, jak málo získají zbytečnými návštěvami konanými pod záminkou nutnosti!“ - Jan byl v Granadě sotva rok, a tu se stalo, že mu na ulici vstoupila v cestu žena, dítě na rukou, řkouc: „Protože jsi otcem tohoto dítěte, starej se o ně!“ Lidé se sběhli. Jan se jí tázal: „Kdo je matkou tohoto dítěte?“ - „Jistá dcera urozených rodičů.“ - „Kdy přišla do Granady?“ - „Ona je tu rozená, a nikdy ani kroku z města neučinila.“ - „A jak staré je to dítě?“ - „Rok.“ - „Poslyš ženo!“, pravil Jan, „to dítě je zázračné dítě; vždyť je známo všem, že ještě ani rok neuplynul od té doby, co jsem přišel do Granady, a nebyl jsem tu před tím nikdy, ani v městě, ani v okolí.“ Žena zahanbená odkvapila.

Na konec života mu vystáli odpůrci i ve vlastních žácích. Dne 25. dubna 1591 byl vydán papežský dekret, podle něhož ženské kláštery karmelitské byly vyloučeny z pravomoci poradného generálního vikáře. Ženské kláštery o to žádaly, ale karmelité se domnívali, že Jan byl původcem jejich stížnosti do Říma poslané. Řeholní kapitola přísného směru zbavila Jana všech hodností a poslala ho do kláš-

tera Pegnuelského v pusté skalnaté krajině sierra-modenské. Odtud byl dán do kláštera Ubedského; tamější představený byl rozhodný jeho protivník. Nakládal s Janem pohrdavě, ba ukrutně a nelidsky. Naříkal, co vydání prý mu působí Janova nemoc, zakázal, aby bez jeho povolení nikdo Jana nenavštěvoval; odmítal dary, které pro Jana byly přineseny; když některé ženy slíbily, že budou práti Janovo prádlo, převor jejich žádost odmítl řka, že prý ochota jejich je „delikatessou přílišnou“.

Ošetřovatel Janův vyprávěl: „Jan měl po čtyři měsíce takové rány na noze, že nebylo lze bez soucitu a slz popatřití na něho, a byl přece dobré mysli; děkoval za sebemenší službičku.“ Neduh z nohy se šířil po celém těle a marně se pokoušeli lékařové vyléčiti vředy řezáním a připalováním. Veliké byly jeho bolesti, větší byla jeho trpělivost. Provinciál Antonín de Jesu (Heredia) zvěděv o tělesných bolestech i o podivuhodné jeho trpělivosti, navštívil ho a zvolal, že tak vzácný vzor ctností měl by netoliko od řeholních bratří, ale i od celého světa býti poznán a vysoko ceněn.

Skoro tři měsíce trpěl Jan, posléze se mu přiblížila poslední hodinka. Bratři stáli s planoucími svícemi u lůžka, sám zatvrzelý převor se obměkčil. Jan ho prosil za odpuštění, že mu působil vydání a mrzutosti. Políbiv kříž povzdechl: „Pane, v ruce Tvé poroučím ducha svého,“ pak zesnul v Pánu. Bylo to 14. prosince 1591. Sv. Jan od kříže se druží k sv. Terezii svým významem nejen jako reformátor,

ale i jako vynikající mistr duchovního života a spisovatel. Jeho spisy náležejí k nejpřednějším dílům mystické theologie. Sv. Otec Pius XI. ho prohlásil učitelem církevním. Jeho duchovní písňe jsou chloubou španělské poesie. Tělo jeho odpočívá v Segovii. Slaví se 24. listopadu.

Sv. MAGDALENA DE PAZZI narodila se dne 14. dubna 1566 ve Florencii a obdržela na křtu jméno Kateřina. Šlechtický rod Pazzi byl spřízněn se slavným rodem Medicejským. Kateřina jevila už v mládí neobyčejnou zbožnost; mluvila k jiným dětem o Bohu, napomínala je k mravnému chování. Jsouc na letním pobytě, vyučovala u víře venkovská děvčata; plakala, když se rodiče chtěli vrátit do Florencie; aby ji upokojili, vzali jednu z malých učednic s sebou. Ráda rozjímala o umučení Páně a přála si trpěti pro Krista Ukřižovaného, aby se mu připodobnila. Proto si kdysi ovinula kolem hlavy věnec z trní. Láska k Bohu se v ní rozmáhala tak, že plakávala, zaslechla-li mluvit řeči hříšné, a chvěla se hrůzou, zvěděla-li, že někdo skutkem uráží Boha. V dvanáctém svém roce učinila slib ustavičného panenství. Brzo poté byla dána na výchovu do panenského kláštera ve Florencii. Život klášterní se jí velmi zalíbil. Jsouc nad svůj věk neobyčejně vážná a rozumná, dávala všem ostatním řeholnicím příklad zbožnosti a lásky k Bohu. Ráda čítávala ve spisech sv. Augustina. Neměla vroucnějšího přání, než zůstatí na vždy v klášteře.

Rodiče ji chtěli provdati. Kateřina však prohlásila rozhodně, že do manželství ni-

kdy nevstoupí, protože učinila slib ustavičného panenství. Rodičové posléze svolili. Kateřina vstoupila do kláštera karmelitek ve Florencii a byla r. 1585 obléčena rouchem řeholním; tehdy přijala jméno Maria Magdalena. Ale brzo poté se roznemohla křečovitým kašlem; nemohla žádné potravy přijímati; zchradla a zhubla na kost. V této nemoci složila slavné sliby řeholní.

Kdysi spatřily řeholní sestry, jak Magdalena leží na loži s tváří zsinalou, ale s očima planoucímá a ztrnule na kříž upřenýma. Magdalena přicházela do vytržení mysli, při kterých její smysly nejevily života. Pozdravila se ze smrtelné nemoci a konala klidně všechny obvyklé pobožnosti a práce. Plála posvátným ohněm lásky k Bohu a přála si, aby všichni lidé také vroucně milovali Boha. Říkávala: „Milujme Lásku věčnou, od níž jsme tak velice milováni. Kéž bych měla hlas, jenž by byl slyšán po všech končinách země, abych pohnula všechny lidi k milování Boha!“ - Žila o chlebě a vodě, vyjma dni sváteční, kdy požívala pokrmy postní; bičovala se, mrtvila své tělo žíněným rouchem. Konala práce v kuchyni, v prádelně, byť nebyla k nim povinna. A když jí domlouvali, aby se šetřila, odpovéděla: „Mám otužilost oslí a obtíží necítím.“

Za nedlouho však ochabla Magdalena v bývalé horlivosti, zanedbávala vnitřní modlitbu, nenacházela zalíbení v myšlenkách na Boha a upadávala znenáhla do zádumčivosti a do povážlivé suchopárnosti. Smyslné a nečisté myšlenky ji znepokojovaly, pokušení k rouhání se

Sv. Ludvík Beltram

v ní ozývalo. Bývalá spokojenost a blaživý mír zmizely z jejího srdce. Snažila se sice roznítiti v sobě jiskru lásky k Bohu, snažila se vzbuditi v srdci vzpomínky na dřívější duševní radost a na mnohonásobné milosti, jimiž byla dříve obdarována. Ale zdálo se jí, že je od Boha opuštěna a že bude od Boha zavržena. „Věřu nevím,“ pravila kdysi, „jsem-li při sobě, či ne. Nevidím v sobě nic dobrého, než trochu ochoty neurážeti Boží velebnost. Kde jsi, o Bože můj? Kde jsi?“ - V tutéž dobu ostatní řeholnice jaly se pohrdati Magdalenou. Soužení toto trvalo pět let, ale Magdalena je snášela trpělivě, krotila své tělo ještě přísněji - kdysi v nečistých pokušeních se vrhla do kopřiv a do trní - rozjímalas denně o umučení Páně. Dobrý její boj a důvěra v Boha byly odměněny; opět se vrátily klid a útěcha do jejího srdce; „bouře přešla“ řekla, „děkujte za to se mnou Bohu milosrdnému!“; nikdy více nemívala vnitřních bojů ani pokušení; duše její byla vytríbená a v lásce k Bohu nezvratně utvrzena.

Magdalena vídala u vytržení mysli věci nadpřirozené, měla milodar znalosti myšlenek lidí a dar nazírání do budoucnosti. Horlivě se modlívala za duše v očištění a za všechny hříšníky a nevěrce. Svátost oltářní nazývala svou láskou a navštěvovala ji často za den. Říkávala: „Neraď nikomu, neporadil-li ses sám s Ukřižovaným.“

Poslední tři léta churavěla Magdalena bolestným neduhem. Zpovědník ji těšil, že její bolesti přestanou; ona však odpovíděla: „Trpěti chci a nikoliv zemřítí.“

Před smrtí řekla: „Ubírám se z tohoto světa a nemohu ještě pochopiti, jak může člověk svoliti ve hřích a v urážku Boha.“ Byla tři hodiny v bezvědomí. Probravši se z bezvědomí řekla: „Buď Bohu chvála!“ a skonala svatou smrtí dne 25. května r. 1607 majíc 41 let. Svátek 27. května.

Bl. FRANTIŠEK DE JESU (s Jezulátkem) narodil se ve Villpale ve Španělsku. Byl tak neobratný a neohrabaný, že rodiče si s ním nevěděli rady. Otec ovdověv, oženil se po druhé a poslal Františka, aby si šel hledat službu. František konal pak ministrantské služby, ale i tu byl od kostelníka propuštěn. Posléze se stal sběratelem pro nemocnici; 27 let konal tu službu a stal se pak členem řádu karmelitánského. Lidé jej měli v takové úctě, že uzhřeli-li jej na ulici, odřezávali mu z roucha pásky na památku. Sám král španělský ho žádal o modlitbu. Zemřel na Štědrý den r. 1604. Svátek 25. prosince.

RAFAĚLA YBARRA, členka III. řádu karmelitského ve Valencii (ve Španělsku), zemřela r. 1604; památka její je 13. června.

Bl. FRANTIŠKA OD NEJSV. SVÁTOSTI měla zprvu po 3 roky známost s jistým jinochem; pak vstoupila do karmelitského kláštera v Sorii (od sv. Terezie v té době zřízeného). Bylo jí bojovati proti nečistým žádostem, i když jí bylo už 60 let. Kdysi v zimě se vrhla obnažená v zahradě klášterní za doby noční do sněhu. Vítězně přemáhala i prchlivou svou letoru. Nebyla sličného těla, ale zato ozdobovala svou duši. Rok její smrti není znám. Svátek 27. listopadu.

ARMAND JEAN LE BOUTHILIER DE RANCE vedl zprvu světský život, ale byv ustanoven opatem kláštera La Trappe (v Normandii), přidal k původní přísné řeholi cistercienské nová pravidla nenepodobná pravidlům kartusiánským a zavázal své mnichy, jak shora řečeno, ke skutkům zbožnosti a kajícínosti, k ručním pracím a ke nej přísnějšímu mlčení. † 26. října 1700. Památka 27. října.

BL. JAN OD POČETÍ BL. PANNY MARIE (de Conceptione), přenocoval jsa ještě chlapcem, v domě rodičů sv. Terezie. Vyspěv vstoupil v Toledu do řádu trinitářů a založil přísnější odvětví řádu toho ustanoviv, že mají chodit bosí. Jeho odpůrcové ho hodili do jámy. † 14. února roku 1613 v Kordově. Svátek 14. února.

BL. ŠIMON DE ROXAS (Roxas bylo příjmení jeho matky) narodil se ve Valladolidu a vstoupil do řádu nejsvětější Trojice na vysvobození vězňů. I když žil jako zpovědník královny Isabelly na královském dvoře, přece zůstal přítelem chudiny. Zemřel roku 1624. Svátek 29. září.

Sv. MICHAEL DE SANCTIS narodil se r. 1591 ve Vichu v Katalonii z rodičů měšťanských. Po smrti rodičů šel ke kupci do učení; byl poslušný a svědomitý. Chtěl vstoupiti do kláštera, ale poručník k tomu nechtěl svoliti. Michael uprchl do Barcelony a hledal tam v klášterích přijetí. Byl přijat u trinitářů. Později se stal představeným kláštera ve Valladolidu. Onemocněl z námahy a ze sebestmrtvení. Zemřel roku 1625. Svátek 5. července (nebo 10. dubna).

Sv. PETR Z ALKANTARY narodil se

r. 1499 v Alkantaře na řece Tajo ve španělské provincii Estramadure. Jeho otec byl právník Gravita. Petr byl již v mládí zbožný a tichý, takže ho nazývali „svatým hochem“. Také na vysokém učení v Salamance se skvěl mravní čistotou. Stranil se zábav a nejraději prodléval o samotě v modlitbách. Záhy si umínil sloužiti Bohu v některém řádu. Věda, že otec, který z něho chtěl mít právníka, by nesvolil, Petr tajně opustil otcovský dům a jsa teprv šestnáctiletý, žádal v klášteře Menších bratří v Manxarretesu na pomezí portugalském o přijetí. Byl přijat. Osvědčoval mimořádnou odříkavost.

Byv vysvěcen na kněze, jal se s povolením představených poustevničiti v divoké krajině u Suriany. Žil přísně; bičoval se do krve, nosil na těle drsný pás, odpočíval máje kus dřeva pod hlavou. „Jak mi pravil, spával, tuším 40 roků, pouze 1½ hodiny za noc a den; spával sedě, máje hlavu opřenou o prkénko zasazené do zdi. Leže nemohl spáti, i kdyby byl chtěl, protože jeho cella nebyla delší než čtyři a půl stopy;“ tak o něm píše sv. Terezie. (Svěživotis, str. 213). Přísně se postil; nikdy se nepokryl kapucí, ať žehlo jak žehlo, ať přšelo jak přšelo; chodil úplně bos. Byl mlčeliv; nemluvil leč z poslušnosti a byl-li tážán. Smysly držel na uzdě tak dokonale, že se zdálo, jako by neviděl a neslyšel. Druhy své poznával toliko po hlase. Gest neznal a následoval své průvodce, jako by byl slepcem. Tak byl světu odumřelý.

Roku 1538 byl zvolen Petr provinciálem. Tehdy již zpozorovav, že do klášterů se vloudily mnohé vady, napomínal své

řeholní bratry, aby se vrátili k přísným pravidlům sv. Františka. Umínil si, že založí novou řeholní družinu Menších bratří a proto se usadil s knězem Martinem stejně smýšlejícím blíže kostelíčka u Karie. Vyžádal si od papeže Pavla IV. plnou moc, zakládati nové kláštery s přísnou řeholní kázní. Když se k Petrovi přidali jiní horliví bratři, zbudoval u městyse Pedrosy klášter velmi chudičký. Tuhou kázeň tamější si dovedeme představit, povážíme-li, že celý klášter i s kaplí byl pouze 32 stop dlouhý a 28 stop široký. Petr nemohl ve své komůrce státí vzpřímen, nýbrž musil buď klečeti nebo shrben býti. Dveře byly uzoučké a nízké. „To musí tak býti,“ řekl Petr, „abychom si vzpomněli na bránu vedoucí do nebe.“ A když stavba kláštera, jenž více hrobce nebo vězení než klášteru se podobal, byla dokončena, řekl Petr pohlížeje naň: „Dost, ba více než dost máme na něm.“

Bratři mírnějšího směru mu činili mnoho příkoří. Dva z nich, zesvětačilí, nazývali chudobu Petrovu hříšným pokoušením Boha, jeho pokoru špinavou sprostotou. Ale zvelebení řádu bylo potřeba právě v oné době, kdy mnoho zvrhlých mnichů, jeptišek, nakažených učním Lutherovým, utíkalo z klášterů. Za doby vzrůstající požívavosti a lehkomyšlnosti dal Petr zavedením apoštolské chudoby a odříkavosti dobrý příklad, oživil v lidu klesající víru a roznítil hasnoucí lásku k Bohu.

Petr si uměl rázem získati srdce lidí; navštěvoval nemocné, povznášel je k Bohu, učil zanedbanou mládež, konal ná-

boženské přednášky, zaváděl krásné pobožnosti, stavěl kříže u cest a na horách a kázal slovo Boží prostonárodně a s velikou horlivostí. Kdysi se potkal s jistým Františkem z Kordóvy a řekl mu: „Zříd svůj dům, neboť zítra umřeš.“ František poslechl, připravil se na křesťanskou smrt, a v skutku příštího dne zemřel. Na slovech a na příkladě Petrově spočívala milost Boží. Ohněm jeho lásky se zahřívala srdce lidská. Lidé všech stavů se za ním hrnuli; císař Karel V. ho chtěl mít svým zpovědníkem; řekl: „Petr není z tohoto světa; je muž docela nebeský, v Bohu odumřelý“. Portugalský král Jan III. ctil Petra. Též František Borgiáš a Ludvík z Granady byli s ním v důvěrném spojení. Petr byl několik let zpovědníkem sv. Terezie; ta vyznala, že Petr byl dokonalým vůdcem duší a nazývala ho světcem již za živa. Petr ji povzbuzoval a těšil, když pro svou horlivou snahu a zvelebení kázně v řádu karmelitském byla tupena a osočována.

Petr založil dvanáct klášterů přísné řeholní kázně. Kdysi konaje okružní cestu po svých klášterích, onemocněl vážně. Žádal, aby byl převezen do kláštera Arenaského. I v nemoci se zapíral. Měl na př. palčivou žízeň; podali mu číši s vodou; již již chtěl píti; v tom utkvěl jeho zrak na obraze Ukřižovaného, vzpomněl slova Spasitelova: „Žízním“; proto si odepřel nápoj a odložil číši. Svaté svátosti přijal kleče. Když cítil, že umírá, zapěl Žalm: „Radoval jsem se, když mi bylo řečeno: Půjdemo do domu Páně.“ Zemřel 18. října 1562. Svátek 19. října.

Bl. JAN Z AVILY, slavný kazatel španělský v Montilii, rádce sv. Terezie, nazývaný „magister“, zemřel 10. května 1619. Svátek 10. května.

Sv. KAJETÁN narodil se roku 1480 v severoitalském městě Vicenze, byl synem bohatého hraběte Kašpara z Thieny v Benátsku; proto se nazývá *Thienský*. Matka Maria Porta vedla synáčka ke zbožnosti. Kajetán se stranil již v mládí her a zábav, byl vážný a trval nejraději před oltáříkem, jež si sám zhotovil. Již tehdy byl nazýván „malým světcem“. Studoval v Padově a stal se mistrem či doktorem obojího práva, církevního i občanského. Měl cestu ke světským hodnotám otevřenu; byl bohat, sličné postavy, vynikaje vzdělaností i uhlazenými způsoby. Avšak Kajetána nebavil svět ani sláva jeho; pohrdal přepychem a rozkošnictvím; žil životem pokorným a sebezapíravým. Příbuzní mu vytýkali, že samotářství, ve kterém si libuje, se neshoduje s jeho bohatstvím a urozeností. Ale Kajetán nedbal řečí. Odebral se do Říma; tam jej papež Julius II. učinil protonotářem na dvoře papežském.

Tehdy se spojili v Římě někteří hodnotáři církevní i světské ve spolek zvaný: „Bratrstvo lásky Boží“; spolek měl za účel zvelebiti lidu vírou a pokleslou mravnost. Kajetán také přistoupil k tomu bratrstvu a stal se záhy jeho vůdcem. Tehdy, r. 1516, byl posvěcen na kněze. Vzdav se důstojnosti papežského protonotáře, vrátil se do svého rodiště, do Vicenzy. Tam se ustavila podobná družina jako v Římě; nazývala se družina sv. Jeronyma;

lišila se od římské pouze tím, že byla složená ponejvíce ze stavu řemeslnického. Také k této družině přistoupil. Odtud se odebral do Benátek; tam se ubytoval v nemocnici a působil k oživení náboženského života tak horlivě, že všeobecně byl nazýván „lovcem duší“, „andělem u oltáře“, „apoštolem na kazatelně“.

Z Benátek se vrátil Kajetán do Říma a umluvil se se třemi horlivými muži, že založí nový řád, jehož úlohou by bylo, dle příkladu apoštolů kázati slovo Boží, svatě žiti a pokleslé mravy lidu napravit. Byli to: Jan Caraffa, biskup theatský (Chieti u Neapole), Říman Pavel Consoglieri a doktor práv Bonifác z Colle. Kněží nové družiny měli přebývat v klášterích šetříce úplné chudoby. Neměli míti nemovitých statků, neměli o almužnu prositi, nýbrž měli se živiti dary, jež jim dobrodinci samoděkem poskytnou. Ale neměli vyhledávati dobrodinců, nýbrž měli spoléhati na prozřetelnost Boží dle slov Kristových: „Hledejte nejprve království Božího.“ Prvním představeným řádu byl biskup Caraffa; proto řeholníci se po něm nazývali „theatini“. Druhým představeným byl Kajetán; po něm se nazývali „kajetáni“. Řád vzbudil obdiv, ale i odpor. Odpůrcové namítali, že řehole s těmito stanovami se nedá udržeti; s počátku prý budou snad lidé k nim štedří, ale za neúrody a za válek řeholníci prý umrou hladem; je prý povážlivo, taktospoléhati na milosrdenství Boží. Ale papež Klement VII. potvrdil r. 1524 nový řád. Noví řeholníci se usadili na Monte Pincio v Římě.

Roku 1527 drancovali žoldnéři císaře Karla V. a vnikli také do kláštera theatinů; hledali pokladů a když žádných nenalezli, zpřevraceli a rozbili všechno, co jim do ruky přišlo; řeholníky uvěznil. Řeholníci byvše na přimluvu jistého španělského důstojníka propuštěni na svobodu, vydali se z Říma na zdař Bůh, nevědouce, kam se mají uchýliti. Přibyli do Benátek, tam dostali od obce chrám a dům; ošetřováním nemocných, horlivou apoštolskou činností a příkladným životem si získali úctu a lásku svých dobrodinců, tak že, ač dle stanov o almužnu neprosili, měli vždy, čeho k živobytí potřebovali. Kajetán říkával: „Budeme-li hledati království Božího a spravedlnosti jeho, nepochybuji nikterak, že se naplní, co Pán slíbil, totiž že všechno ostatní, čeho k zachování života jest potřebí, beze zvláštní starosti naší nám bude přidáno.“ Kajetán nepečoval o pokrm a nápoj, a když někdy s bratřími zasedl za stůl a na něm shledal pouze kus chleba a něco ovoce, děkoval Bohu i za ten skrovnícký oběd právě tak radostně, jako když dobrodinci darovali hojně pokrmů.

Podpisoval se: „Nehodný a bídný kněz Kajetán. Žil v přísné sebekázni. Stalo se příslovím nazývati člověka světu odumřelého „kajetánem“. Mluvil málo; zvláště s osobami ženského pohlaví. Vyhýbal se těm, které byly bohatě oděny; chtěly-li vznešené paní mluvit s Kajetánem, odkládaly zprvu všechnu nádheru. Nedbal řeči svých příbuzných, kteří mu vytýkali, že on svou chudobou činí hanbu šlechtickému rodu svému. Přebýváje stří-

davě v Benátkách a Neapoli, řídil obezřetně svůj řád. R. 1547 v Neapoli se roznemohl na smrt. Lékaři mu radili, aby neležel na tvrdém lůžku, nýbrž aby se odebral na lože pohodlnější. Kajetán odpověděl: „Spasitel umřel na kříži; nechte mne tedy aspoň na popelu zemřít!“ A dal se položit na podlahu popelem posypanou. Poté odprosil své řeholní bratry řka: „Pokud se pamatuji, zdá se mi, že jsem nikomu z vás neublížil; stalo-li se tak přece, prosím vás za odpuštění.“ Také k nim řekl: „Není jiné cesty do nebe vedoucí, než cesta nevinnosti a cesta pokání. Kdo od oné se odchýlil, tomu nezbyvá, než nastoupiti tuto; jinak je ztracen.“ Zemřel 7. srpna 1547. Slaví se 7. srpna.

Sv. ONDŘEJ AVELLINSKÝ se narodil v městysi Castro Nuovo v království neapolském r. 1520 (podle jiných pramenů r. 1521) a obdržel na křtu jméno Lancello (Ladislav). Otec jeho byl řemeslníkem. Lancello byl v bázni Boží vychován a záhy jevil náklonnost k pobožnému životu; zatím co jiní chlapci skotačili, Lancello si stavěl oltářík a hrál si na kněze. Byl dán do blízkého města Senisia na studie. Vyrostl ve sličného jinocha: spanilá postava, jiskrné oči vábily pozornost mladých dívek; také jakási mladá vdova mu vzkázala po služce, že svýma očima vzbudil v ní lásku a že bez něho nemůže živa býti. Lancello řekl služce: „Vyříd' své paní, že raději si oči vyrvu, než bych pro ně hříchem Boha rozhněval.“ Jistá dívka se vloudila nepozorovaně do jeho světničky, chtějíc ho svěsti. Lancello však uprchl do vedlejší světnice a zamkl dveře.

Podařilo se mu tu i jindy vyvážnouti ze všelikých léček, které byly kladeny jeho panické čistotě. Kdysi roztrušovali o něm zlomyslníci, že prý svedl jistou dívku. Lancelot se zhrozil pomluvy, avšak protože pomluvači mu ukládali i o život, utekl k své matce, aby se tam skryl. Později se odebral na přání matčino do Neapole studovat církevní a světská práva.

Lancelot se stal knězem a věnoval se úřadu obhájce na soudu církevním. Měl upřímnou vůli, že bude konati svědomitě své povinnosti. Ale kdysi se stalo, že hájil na soudu kteréhosi klienta a že zakládaje si na své právnické slávě, líčil věc ne zcela pravdivě. Rozvažoval pak o tom, co učinil: odbočil od cesty pravdy! Pocítil hořkou lítost; poznal, že nastoupená dráha je kluzká a nebezpečná a že snadno zavede člověka v nebezpečí lži. I zhnusil si toto zaměstnání.

V té době ho pověřil arcibiskup neapolský nesnadným úkolem, aby napravil pokleslou kázeň v tamějším ženském klášteře. Lancelot poslechl, zkoumal příčiny úpadku kláštera a shledav, že příčinou úpadku je styk se světskými lidmi, domlouval řeholnicím důrazně, předepsal jim přísný domácí pořádek a zapověděl, aby žádný světský člověk nevcházel do uzavřených místností klášterních. Ale řeholnice mu kladly tuhý odpor. Mladší z nich se snažily strhnouti ho do nepravosti, aby jej takto připravily o vážnost. Vtíraly se mu líčenou nábožností a sladkým lichocením. Ale jejich nástrahy byly marné. Proto nastoupily jinou cestu; líčily ho jako zasmušilého tmáře, necitu,

jako zarputilého rušitele míru. Jistý mladík, jenž dříve míval do toho kláštera volný přístup, najal dva zlosyny, aby Lancelota zohavili. Zlosynové přepadli Lancelota a rozťali mu nos a líce. Raněný stěží uprchl do kláštera theatinského.

V klášteře se vyhojil; jen nepatrná jízva mu zbyla ve tváři. Tichý život klášterní se mu zalíbil, s potěšením pozoroval vzornou kázeň řeholní. Prosil, aby byl přijat do řádu. Byl přijat s radostí; obdržel při tom jméno Ondřej. Bylo to roku 1556. Ondřej byl ustanoven novicmistrem; měl vzácnou znalost lidských povah a proto odchoval své svěřence v dokonalé muže, kteří by vynikali netoliko nábožností, posvátnou horlivostí a neposkvrněnými mravy, ale i jasným rozumem, znalostí života a vřelým citem pro lid. Říkával: „Život duchovní nezáleží v tuhých postech a v bičování, také ne v zachmuřené tváři, v ponuré vzdychnání a v malomyslném bédování, nýbrž v lásce k Bohu, v trpělivém snášení nehod a protivenství, v uznávání svých vlastních nedostatků a v horlivosti o spásu bližních.“

Ondřej se sám řídil pravidly, jež dával svým svěřencům; učinil slib, že se vynasnaží bojovati proti vlastní vůli a proti osobním žádostem a že denně se bude snažiti pokračovati na cestě k dokonalosti. Budil obdiv svými vzácnými ctnostmi. V prvním roce noviciátu byl v klášteře šílenec, který v záchvatech zuřivosti chtěl zardousiti svého ošetřovatele. Nikdo nechtěl vstoupiti do jeho cely; ubožák by byl zůstal bez ošetřování, kdyby Ondřej se ho byl neujal. Panictví zachoval po

celý život bez úhony. Velké požehnání šířil jako zpovědník v Placencii v Neapolsku. I tam vznášeli odpůrcové proti němu nespravedlivé osočování, které však bylo vyvráceno bezúhonným jeho životem. Více ho znepokojovaly myšlenky úzkostlivé, zdali slouží Bohu dokonale a zdali má ty ctnosti, které Spasitel od svých následovníků vyžaduje. Pokládal se za zavvrženého od Boha. V úzkostech těch hledal rady a poučení u osob slyoucích znalostí života duchovního. Řeholnice Baptista Vernacia v Janově, která požívala pověsti svěťice, napsala mu pro útěchu: „Zanechte úzkostlivosti! Což medle váží hříchové celého světa proti nevystihlému milosrdenství Božímu? Kterak by mohl Bůh zavrhnouti člověka, který ho z celého srdce miluje a který se rmoutí, že láska jeho není ještě čistší?“

Také Ondřej se řídil heslem Kajetánovým a opatrování vezdejších potřeb zůstal prozřetelnosti Boží. Miloval chudobu. Kdysi spatřil člověka nadmíru ubohého; i řekl: „Ejhle, člověk vpravdě chudý! Vedle něho já jsem boháč!“ Spokojoval se potravou prostičkou, boby. Dával si jich navařiti tolik, aby mu stačily na tři dni. Co zbylo, ohříval si příštího dne. - Tělesný neduh mu činil chůzi obtížnou, ale cesta k nemocným nikdy mu nebyla odpornou; ochotně vystupoval do podkrovních světniček nebo sestupoval do sklepních komůrek, šlo-li o spasení duše. Každá hodina mu byla drahocenna; proto nosil při sobě na opasku malé přesypací hodiny. - Mluvil stručně a jadrně; prázdných řečí nemiloval. Uměl si vésti la-

hodně, ale když bylo třeba, káral přísně a rázně a nic nedbal, že zchoulostivěli lidé jeho řeč nazývali drsnou a neotesanou. Zasílal listy svým přátelům na poučenou. Nějakou dobu působil i v Miláně jsa vítaným spolupracovníkem sv. Karla Boromejského.

Konec života trávil Ondřej v Neapoli. V souženích a bolestech nikdy nevyšlo z jeho úst netrpělivé slovo. Říkal: „Trpěti musí každý člověk; rozdíl je pouze v tom, jak trpí; jeden trpí jako kající lotr odevzdaně do vůle Boží, druhý trpí jako lotr zatvrzelý vzdorovitě.“ - Dne 10. listopadu 1608 Ondřej počal sloužiti Mši svatou; avšak když vyslovil první slova stupňové modlitby: „Vejdu k oltáři Božímu“, byl raněn mrtvicí. Byl dovezen do své jizby, † ještě téhož dne. Slaví se 10. listopadu.

Bl. VORŠILA (URSULA) BENINCA-SA, přišla do Říma za tím účelem, aby zřídila řádový dům Theatinek. Filip Nerejský, jenž byl členem komise, zastával mínění, že ženy mají se raději oddati domácím svým povinnostem. Vidění a ekstase u ženských osob nazval výplodem roznícené obrazotvornosti; mezi stem ekstasí prý sotva jedna se zakládá na pravdě. Filip, jindy tak mírný a laskavý, obořil se na Voršilu, nazval ji pyšnou a pokryteckou ženou a hrozil, že ji odevzdá inkvisičnímu soudu. Voršila odpověděla: „Otče, jsem odhodlána k poslušnosti až do smrti.“ Tu Filip počal poznávati, že ctnost Voršilina je ryzí. Vrátila se s žádáním dovolením a založila klášter v Neapoli. Zemřela r. 1618. Památka její je 20. října.

JAN MARINO, theatin rakouský, † r. 1562. Památka 13. srpna (dle Donina: 13. prosince).

Sv. ANTONÍN MARIA ZACCARIA z Cremony byl jedním z oněch tří šlechticů, kteří v Miláně založili řád barnabitů. Členové řádu měli povinnost zpovídati, kázati, vyučovati mládež, řídit semináře, konati misie. Společníky jeho byli Bartoloměj Ferrara a Jakub Morrigius. Řád byl potvrzen papežem Klementem VII. r. 1532 a Pavlem III. r. 1535. Členové řádu se jmenovali: Clerici regulares s. Pauli, t. j. řeholní klerikové sv. Pavla. Lid jim dal jméno „barnabitů“, protože měli v Miláně chrám sv. Barnabáše. Byl to tentýž chrám, ve kterém byl sv. Ambrož křtěn. Antonín Zaccaria byl prvním představeným. Zemřel kolem r. 1550. Svátek 7. července.

Bl. ALEXANDER SAULI narodil se v Miláně a byl záhy přijat do sboru řeholních duchovních sv. Pavla či barnabitů. Byl zvolen generálem barnabitů a později biskupem na ostrově Korsice. Pro horlivost a dobročinnost byl nazýván „apoštolem korsickým a otcem chudiny.“ Ale bylo mu snáseti mnoho příkoří. Kdysi byl udeřen kamenem do tváře; Alexander však vyprosil vinníkovi milost u soudce. Papež Rehoř XIV. přeložil Alexandra z vlastního popudu do Pavie. Svátek 24. (nebo i 23.) dubna.

Sv. JERONYM EMILIANI narodil se r. 1481 v Benátkách ze šlechtického rodu Aemiliani. Otec jeho byl členem státní rady. Rodiče chtěli, aby syn po vzdělání vědeckém se domohl vysoké hodnosti stát-

ní. Ale tehdejší mládež benátská byla zachvácená duchem vojenským, opovrhovala studiem a vychvalovala řemeslo válečné jako jedině čestné zaměstnání urozených jinochů. Také Jeronym se dal unést proudem a vstoupil proti vůli rodičů do vojska. Maje ohnivou povahu, vrhal se směle do krvavých pútek, stal se slaveným hrdinou válečným, ale oddal se také nevázanému životu a pustému rozkošnictví. Po šťastně skončené válce byl jmenován velitelem pevnosti v Kastelnuovu. Brzy poté vznikla nová válka; tentokrát s ligou Cambrayskou, v níž byli sdruženi císař Maxmilian I., papež Julius II. a francouzský král Ludvík XIII. Jeronym hájil svěřené pevnosti, ale posléze se musil vzdát nepříteli. Byl spoután a uvržen do tmavého žaláře.

V žaláři měl příležitost přemýšleti o došavadním svém pustém životě, vzpomínati na své spáchané nepravosti; pocítil hořkou lítost a po dlouhé době se počal opět modliti; prosil Boha za odpuštění a sliboval polepšení. - Kdysi v noci se otevřely tiše dveře u jeho žaláře. Zahalená ženská postava přistoupila mlčky k němu, rozvázala mu pouta, podala mu klíče a rychle odkvapila. Jeronym nevěděl, bděl-li či sní; vzbudil se, prošel dveřmi a hlídkami vojáků, vyvázl z pevnosti a utekl do města Trevisa a odtud do Benátek. Po skončené válce se vzdal svých úřadů a hodností, odložil znak i šaty šlechtické, oblékl se prostým šatem a umínil si, že bude žíti službě Boží a službě lidí nemocných a trpících.

Jeronymovi se brzy naskytla příleži-

toست provésti ten úmysl, neboť r. 1518 řádl v Italii mor a také Benátky byly zachváceny. Jeronym odnášel na ramednou chudé a opuštěné nemocné do nemocnice. Tehdy se ploužily městem hladové a zdivočilé děti, jimž rodiče pomřeli. Jeronym tyto potulné děti sbíral, uvedl do domu, jež najal, a pečoval otcovsky o ně. Čistil je od špíny, ale dával jim také dobré vychování. Odvykal je surovosti, cvičil je ve čtení a v psaní, učil je pravdám náboženským a vedl je k pracovitosti a k mravnosti. Pomocí dobrodinců zřídil později dva sirotčince, jeden pro chlapce, druhý pro dívky. Všecky ubožáky živil a šatil svým nákladem, a když už sám nic neměl, chodil s možnou na zádech na ně žebrat dům od domu, nedávaje se zastrašiti splláním, že je přepjatý blouznivec nebo že je dotěrný ziskuchtivec, jenž almužnami chce zbohatnouti. Také do jiných měst chodil, do Verony, do Bergama a jinam za lidumilným svým cílem. V Bergamu zřídil polepšovnu pro mladé zhýralé ženštiny. Jal se vylidňovati veřejné domy necudnosti. Ženštinám i majitelům brlohů hřimal do duše slova o pohoršení a o návratu k životu spořádanému.

Časem se k němu přidružili mužové stejně smýšlející; ti vedeni jsouce křesťanskou láskou, spojili se pod vůdcem Jeronymem v dobročinnou jednotu a zřídili si r. 1528 v odlehlém údolí u městečka Somaschi (mezi Milánem a Bergamem) společný dům. Jeronym napsal družině zvláštní pravidla a řídil ji. Za krátkou dobu založili Somaskové v různých

městech nemocnice, sirotčince, chudobince a blázince. Poté Jeronym zřídil blíže Somaschi chyši, chtěje až do smrti poustevničiti. Postil se přísně, odpočíval na holé zemi, kámen pod hlavou, bičoval se, aby pokání činil za hříchy svého mládí. Když výpuky v okolí nakažlivé nemoci, Jeronym opustil svou chyši a ošetřoval opuštěné nemocné. Při samaritánských službách svých neopomíjel dávat nemocným spasitelná napomenutí.

Kdysi ošetřoval Jeronym jistého rolníka nakažlivou nemocí stíženého. Nakazil se od něho sám a onemocněl na smrt. Jeho druhové a svěřenci dověděvše se o tom, přišli za ním a hořekovali nad ním; ale on je těšil řka: „Neplačte a ne-nařikejte, vždyť mou smrtí získáte, neboť tam nahore budu vám užitečnější než zde!“ Zemřel 8. února 1537. Svátek 20. července.

Sv. FILIP NERÍ narodil se dne 21. července 1515 ve Florencii. Otec Francesco Neri byl notářem. Měl stateček, který však sotva stačil na uhájení živobyti. Filip jevil už v dětském věku bystrý rozum, vnímavou mysl, něžnou zbožnost, dobrotu srdce. Zvláště se vyznačoval velkou poslušností a stálou veselostí. Učitelé i druhové ho nenazývali jinak než „dobrým Filipem“ (Pippo). Prvního vzdělání nabyt ve školách dominikánských u kostela San Marco. Později říkával: „Co mám na sobě dobrého, od otců dominikánů mám.“ Také rád poslouchal kázání Patera Balduina z družiny humiliátů.

Otec Filipův se ohlížel po nějakém životním zaměstnání pro svého syna. Tehdy

květí obchod. Strýc Filipův byl obchodníkem v San Germano. Proto na rozkaz otce Filip se odebral ke strýci. Rodného města nikdy již nespatřil. Strýc zamýšlel Filipa vyučiti obchodu; dal mu najevo, že jsa bezdětný, odkáže mu celé své jmění. V srdci Filipově se v tu dobu ozvala žádost po světě a po jeho rozkoších, ale mocnější byla láska k Bohu a touha po mravní dokonalosti. V prázdných chvílích choďoval Filip na vysokou horu, jež leží mezi St. Germanem a přístavním městem Gaëtou a jež je rozervána hlubokými rozsedlinami. Hluboko pod horou se rozkládala rozkošná krajina s oranžovými háji a se zahradami olivovými, v dálce se třpytila mořská hladina; tam mezi němými skálami Filip se modlíval a rozjímal, aby utišil vnitřní bouři, jež jeho srdcem zmítala.

Filip vítězně přemohl žádosti pozemské a umínil si, že zasvěti svůj život Bohu. Dobromyslný strýc mu domlouval: „Proč mne chceš opustiti? Můžeš-li mi vytýkati nedostatek lásky? Nenabídl-li jsem ti veškeré své jmění?“ Filip odpověděl: „Necítím k obchodu povolání; půjdu do Říma!“ „A co v Římě? Co si počneš bez zaměstnání? Bez peněz? Uznej, jak nerozvážný je tvůj krok!“ Filip odpověděl: „Chud chci žíti, chud umříti, a proto se chci živiti almužnami.“ I rozloučil se s dobrotivým svým strýcem a odebral se do Říma.

V Římě pojal úmysl, že bude pracovati na zvelebení církevní kázně a náboženského života. Ale prozatím byl tento cíl daleko. Vždyť Filip neměl ani potřeb-

ného vzdělání, ani peněz; ba ani nevěděl, kde by našel přístřeší. Vyhledal jistého zámožného Florenčana, Galeotta Cacciua, a prosil ho, aby mu popřál ve svém domě útulku. Ten přijal Filipa z útrpnosti do domu, svěřil mu výchovu svých dvou synů, vykázal mu skrovnou jizbičku a slíbil mu dávat ročně dva korce žita na výživu. Filip dával žito pekaři, a ten mu za to dával denně skývu chleba; chléb a trochu ovoce bylo veškerým pokrmem Filipovým.

Filip umrtvoval své tělo posty, bičováním, tvrdým lůžkem. Ve dne studoval nebo učil své svěřence, noci pak kromě krátkého odpočinku trávil ponejvíce na modlitbách v předsíních chrámů anebo v katakombách sv. Šebastiána. Studoval filosofii a bohosloví; ale již tehdy říkával, že milovati Boha je lepší nežli pěstovati vědy. Kdysi prodal svoje knihy a rozdal ztržené peníze chudým. Chtěl prospívati Církvi raději účinnou láskou než učeností. Docházel do nemocnic, sloužil nemocným, donášel jim vyžebrané pokrmy a nápoje, těšil je a povzbuzoval je k trpělivosti. Ujímal se zanedbaných dětí a opatroval službu chudým dívkám. Kázati nesměl, protože ještě nebyl knězem, ale chodil na náměstí, do tržnic, do dílen a krámů a vůbec, kde bylo více lidí pohromadě, a mluvil jim o Bohu a o povinnostech křesťanských. Pátral po zatvrzelých hříšnicích, plakal nad nimi a snažil se je přivesti k pokání. Jeho chování bylo tak jemné, uhlazené a lahodné, že brzy si naklonil každého člověka.

Vynikal neobyčejnou spanilostí. Kdysi

se s ním potkali na ulici dva vilní mužové; jejich pozornost upoutal krásnou postavou, lepou tvář, ohnivýma svýma očima. Drze si ho prohlíželi a jali se ho přemlouvati, aby byl druhem a nástrojem jejich zvířecích chtičů. Zapýřen, jako bleskem omráčen stanul Filip; pokáral je pro jejich chlipnou žádostivost, pohrozil jim trestem Božím a napomenul je, aby zanechali hříchu a činili pokání. Zahanbeni odkvapili. Filip zůstal po celý život neporušeným panicem; andělská jeho čistota majíc pramen v mocné jeho lásce k Bohu, dodávala jeho očím, tváři a celému vzezření jakési vyšší posvěcení a kouzlo, jež srdce lidí nezkažených podivuhodně dojímalo. Protoměly děti k němu něžnou lásku; on pak jejich lásku opětoval. Radostně za ním běhaly, kdekoliv ho spatřily, vinuly se k němu; on se s nimi přívětivě zabýval, učil a modlil se s nimi; byl s dětmi dítětem.

Roku 1548 Filip založil s pomocí svého zpovědníka Persiana Rosy a několika zbožných mužů bratrstvo Nejsvětější Trojice, jehož úkolem bylo pečovati o poutníky do Říma přichozí, postarati se jim o přístřeší a o výživu. Myšlenka ta byla dosud v Římě neslýchaná a dohlazáhy všeobecné obliby. Hodnostáři církevní i světští se přihlašovali za členy. Záhy byl zbudován rozsáhlý dům poutnický; vedle něho pak dům pro poutnice, jimž ženy a panny římské obětavě sloužily. Filip svolával jednou měsíčně členy bratrstva do kostela San Salvatore in Campo a konal jim, ač byl dosud laik, promluvy. Mnozí z jeho posluchačů stali se kněžími nebo mnichy.

Ignác z Loyoly, který se tehdy v Římě zdržoval, žertem přirovnal Filipa ke zvonu, který svolává lidi do kostela, ale sám zůstává venku. - Filip konal skutky milosrdenství i mimo bratrstvo. Pomáhal chudým v městě, zvláště těm, kdož žebraли se styděli. Těm za noci přinášel dary. Jistá paní byla tak chudá, že neměla ani oděvu. Poslal jí svou sutanu, aby si z ní ušila šaty. Donášel chudým potají potravu a oděv, palivo a peníze. Žádný chudý člověk neodcházel od něho bez almužny. Zvláště nuzní studenti byli od něho štědře podporováni. - Roku 1551 byl v Římě hlad. Filip dostal od jakéhosi dobrodince vzácný dar, šest chlebů. Tu se dozvěděl o jistém španělském knězi, který dlel v Římě u velké bídě; Filip mu poslal oněch šest chlebů a sám se spokojil olivami. Sirotkům, zvláště dívkám, hleděl zaopatřiti věno. Dělníkům, kteří ztratili práci, postaral se o nové zaměstnání. I ke zvířatům měl lásku; jel-li plovkem, prosíval vozku, aby bez potřeby nešlehal koně.

Láska k Bohu naplňovala Filipa sládkou rozkoší. Kdykoliv mluvil o duchovních věcech, bilo jeho srdce neobyčejně mocně, takže v modlitbě volával: „Zastav, o Pane, proud svých útěch, malé a úzké moje srdce jich nesnese.“ A přece zase sobě nedůvěřoval. „O Ježíši!“ modlil se, „kdy konečně Tě počnu milovati láskou dětinnou? Nepoznal jsem Tě ještě, protože jsem Tě ještě nehledal... O Pane, nedůvěřuj mi! Ještě dnes bych Tě zradil a největších hříchů bych se dopustil, kdybys mi nepomáhal svou milostí!“

Na radu svého zpovědníka dal se Filip

r. 1551 vysvětliti na kněze. Přestěhoval se pak do domu San Girolamo della Carità, kde byli i jiní kněží, v jejichž středu záhy zdomácněl.

Čta dopisy sv. Františka Xaverského, zanášel se úmyslem, že také půjde do Východní Indie, aby pohanům hlásal evangelium a aby, bude-li třeba, i smrt mučednickou podstoupil. Ale cistercienský převor Ghattini, s nímž se poradil, pravil mu: „Řím ať je tvou Indií.“ Filip zůstal v Římě, kázal slova lásky a snažil se konáním kněžských povinností vésti lid ke ctnosti; povzbuzoval k častějšímu přijímání svatých svátostí. Ráno, jakmile se otevřel kostel, Filip šel do zpovědnice a čekal na kajícíky. Nepřicházeli nikdy, horlivost hnala Filipa před kostel na ulici; tam patroloval vzhůru, dolů, v naději, že půjde mimo ten neb onen, s nímž se bude moci dáti do řeči a jehož snad bude moci obrátiti.

Obyčejně začínal řeč takto: „Nuže, bratře, kdy začneme žítí životem dobrým?“ A mnohý, který s pohrdáním odmítal pouhou zmínku o polepšení života, vzal si jeho slova k srdci. Hříšníkům ukládal, aby za pokání rozjímali o smrti, o nestálosti hříšných rozkoší a o věčných trestech. Jednomu z nich na př. uložil, aby se po jistý čas modlil „Zdravas Královno“ a aby po této modlitbě políbil zemi a aby denně opakoval slova: „Zítřka snad již budu mrtev.“ - Jistá žena sličná, ale oddaná tělesným žádostem, umínila si, že Filipa svede ke smilstvu. Předstírajíc těžkou nemoc vzkázala mu, aby přišel a vyslechl její zpověď. Když Filip přišel,

šla mu v ústřety necudně jsouc oděná. Filip postřehl ihned osidlo mu kladené, a aniž by slova promluvil a aniž by na ni více pohlédl, odkvapil.

Abys mohl bližním prokazovati skutky milosrdenství tělesného nebo duchovního, bylo Filipovi docházeti i na dvůr papežský, do paláců prelátů a šlechticů, ale také do chudých chatrčí; se všemi stavy uměl obcovati tak lahodně, že nikdo mu nemohl nic odepřiti. S lékařem mluvil o umění lékařském, s filosofy disputoval, s básníky mluvil o verších; byl všem vším; znenáhla však obracel rozmluvu na záležitost náboženskou. Podivuhodné bylo jeho sebezapírání. Ač žil mezi lidmi milujícími bohatství, přepych a rozkošnictví, sám zůstal pokorný a chudý. Ku podivu bylo, odkud vzal značné obnosy na lidumilné ústavy a účely. Sám se spokojil chlebem vyžebraným a měl obuv od jiných lidí odloženou. Peníze, pozemské statky neměly pro něho ceny. Trpělivost jeho byla veliká. V domě San Girolamo bylo mu snášeti mnoho příkoří. Zvláště tři v družině ze závisti nenáviděli Filipa; byli to lékař a dva kněží, kteří zastávali služby kostelnické. Ti hleděli uvésti Filipa v posměch jako potrhleho, schovávali před ním mešní ornát, dávali mu nejšpatnější roucha, vytrhli mu kalich z ruky, honili ho od oltáře k oltáři, zkrátka, surovým způsobem ho dráždili, aby mu ztrpčili pobyt v družině a aby ho vyštvali. Dvě léta snášel příkoří a byl trpěliv a laskav k odpůrcům. Tak je přemohl.

Od svého svěcení Filip nekázal už tak často na ulicích. Zato shromažďoval od-

poledne několik lidí, jinochů a mužů, ve své jizbě a mluvil s nimi prostě. Sedával na lůžku anebo spolehl na okno, oni pak se usadili, jak bylo lze. Shromáždění bylo zahájeno modlitbou a zpěvem, pak následovala poučná přednáška, rozhovor o věcech náboženských, o životech svatých; když došel dopis od misionářů mezi pohany, byl předčítán. Ve dny nedělní a sváteční přistupovali členové této družiny ke stolu Páně. Všichni chodili do nemocnic ošetřovat nemocné. Ti, jimž pro světské zaměstnání nebylo lze činiti tak ve všední dny, zúčastnili se díla lásky v neděli. Tyto náboženské odpolední besedy byly brzy velice hledány; přihlásili se mužové a jinochové ze všech stavů. Mezi nimi byli Francesco Tarugi, Caesar Baronius, Antonio Fucci a j.

Roku 1558 přeložil Filip svoje besedy na večer do zvláštní modlitebnice čili do Oratoria (nad klenbou chrámovou) v San Girolamo; odtud nazvána byla družina Oratorium a členové její sluli oratoriáni. Při večerním shromáždění byly zavřeny dveře, okna byla přikryta a nebylo nic viděti než kříž lucerničkou osvětlený. Četla se stať o utrpení Ježíšově a za zpěvu žalmu „Miserere“ všichni používali kajicných důtek. Nával věřících k těmto pravidelným pobožnostem byl veliký. Kardinálové, biskupové, kněží řeholníci a lidé ze světských stavů docházeli do Oratoria. Všichni nazývali Filipa svým otcem. Baronius tam kázal, i když byl teprv dvacítiletý a ač byl ještě laik. Týž se věnoval studiu církevních dějin a míval přednášky z tohoto oboru. Celé dny

prodléval ve vatikánské knihovně. Filip si vážil slavného toho spisovatele tou měrou, že zjednav si klíč k jeho světnici, čistil ji potají, kdy Baronius byl ve vatikánské knihovně. Ale Filip často zkoušel pokoru Baroniovu, chtěje ho uchrániti ctižádostivosti.

Jedním ze zbožných cvičení, které Filip velice pěstoval, byla pouť do sedmi hlavních kostelů římských. Průvod vyšel časně z rána ze S. Paolo; u S. Salvatore byla sloužena Mše svatá pro poutníky, ve čtyřech následujících kostelích bylo vždy kázání u S. Maria Maggiore pouť končila. Účastníků bylo někdy přes tisíc mužů a jinochů; ženy se nesměly zúčastňovati. Po službách Božích hnul se průvod někam za město; účastníci se rozložili táborem; poobědvavše, bavili se hudbou a zpěvem. Filip vodil jinochy na výlety do okolí římského, nejčastěji na horu kláštera sv. Onufria; zaměstnával je tam hrami, zpěvem, modlitbou, stručnou katechetickou přednáškou. Večer pak vedl mladíky do své modlitebnice k pobožnosti.

Hudba a zpěv měly při pobožnostech Filipem zavedených místovynikající. Později bylo dáno do stanov (Constit. cap. 1.), že otcové „mají za harmonického zvuku hudby rozplameňovati duše k rozjímání o věcech nebeských (musico concentu excitentur ad coelestia contemplanda).“ Veliký Palestrina, reformátor hudby církevní a skladatel, byl dlouhou dobu kapelníkem v oratoři. Jeho vícehlasé „Laudi spirituali“ byly tam také provozovány. V Oratoriu byly dávány pěvecké produkce na texty z dějin Starého a Nového Zákona.

Odtud slují hudební skladby, které mají biblické látky za předmět, oratoria. První oratorium bylo provedeno roku 1600.

Filip býval velmi vesel a vážil si veselosti. Říkával, že lze lidi, kteří mají dobrý humor, snadněji přivést na dobrou cestu, než lidi trudnomyslné. Proto viděl-li někoho z mladých svých přátel věsit hlavu, pleskl ho mírně a přívětivě po tváři a řekl: „Proč jsi smuten? Co se ti stalo? Pojď, a pověz to svému otci!“ Napomínal je: „State allegri, figliuoli! Non voglio scrupoli, non voglio malinconie,“ t. j. „Buďte veselí, synáčkové! Nechci trudů, nechci zádumčivosti.“ - Také hoši se za Filipem hrnuli, kdekoliv ho uzřeli. Kdysi ztropili takový hluk, že domácí lidé si na to stěžovali. Filip řekl dětem: „Děti! nebojte se a hrajte si vesele dále! Jenom nehřešte!“ Jindy řekl lidem stěžujícím si: „Ať si štipají dříví na mých zádech, jen když nehřeší.“ - Ode všech žáků svých žádal Filip, aby se varovali zahálky.

Filip měl mnoho přátel, na př. Baronia, který napsal slavné dílo „Annales“, Bosia, který v duchu vědeckém prozkoumalkatakomy, a jiné. Kamillus de Lelliis byl Filipovým kajícím. Papežové Pavel IV. a nástupcové byli příznivci Filipovými. - Ale činnost Filipova vzbudila také mnoho závistníků a odpůrců. Poprvé byl denuncován proto, že dovoloval i laikům kázati v oratoři; vytýkali mu ony pouti k sedmi kostelům, ctižádost, ba i lakotu, a že prý zavádí nebezpečné novotářství, novou sektu. Papežský generální vikář přijal Filipa velmi nemilostivě, hrozil mu vězením a dodal: „Nestydíš-li

se za své pokrytectví, jímž dosíci chceš církevních hodností?“ Filip odpověděl: „K chvále Boží jsem pobožnosti zavedl, k chvále Boží je zase zastavím.“ I vyšel nespravedlivý nález: „Filip nesmí zpovídati a se svými žáky se stýkati.“ Filip se podrobil. Ale nález byl brzy odvolán. Celý Řím si Filipa vážil; nazýval ho „apoštolem římským“. Papežové Pius V., Řehoř XIII. a nástupcové si vyžadovali rady Filipovy; mnozí výteční mužové si jej volili za zpovědníka. Nejvyšší hodnostáři církevní mu líbali z úcty roucho. Ale Filip zamítal všechny nabízené hodnosti, i kardinálskou, která mu po třikráte byla podávána. S papežem Klementem VIII. Filip obcoval jako se synem, bral jej za ruku, hladil ho po tváři, po vousu. V záležitosti jisté dívky, která chtěla vstoupiti do kláštera, Filip se přimlouval u papeže žertovným dopisem: „Protože jste papežem, třeba, abyste byl pokora sama... Poroučím Vaši Svatosti vyplniti moje přání ohledně oné dívky.“ Klement VIII. odpověděl neméně žertovně: „Papež vás nenavštívil proto, že nabízenou hodnost kardinálskou stále odmítáte... Co se týká onoho přání, stane se dle vaší vůle... navzájem papež vám poroučí, abyste šetřil svého zdraví, nechodil do zpovědnice, a abyste se za něho a za celé křesťanstvo modlil.“ (Goethe se posmíval vzájemným těmito listům řka, že Filip si dovolil psáti nezpůsobně a že jeho korespondence je „bis zum Komischen trotzig“. Ale posměch jeho je bezdůvodný.)

Družina Filipova obdržela zprvu chrám sv. Jana Křtitele a později kostelík Panny

Marie ve Vallicelle. Tam zbudoval na místě kostelíka rozsáhlý chrám, jenž náleží mezi nejkrásnější svatyně římské. Nazývá se nyní všeobecně Chiesa nuova, t. j. nový kostel. Vedle chrámu vystavěl prostranný dům s modlitebnou. Filip založil družinu, která se zprvu spravovala soukromými pravidly od Filipa danými a od papeže Řehoře XIII. r. 1575 schválenými. Filip neukládal členům slibů, nýbrž jen trojí povinnost: aby často přijímali svaté svátosti, aby šetřili panické čistoty a aby měli lásku k práci. Teprv Baronius napsal řeholní pravidla. Členové mohli dle vůle své opět z družiny vystoupiti. Žili sice společně, ale každý na svoje útraty. Do družiny byli přijímáni pouze kněží a bohoslovci. Od kněží světských se oděvem nelišili. Úkolem jejich bylo kázati, zpovídati, pěstovati studia bohoslovecká a posvátnou hudbu. Filip byl ustanoven představeným družiny oratoriánů.

Filip říkával: „Dejte mi deset mužů, kteří by vpravdě pohrdali pozemskými věcmi - a obrátím s nimi celý svět ke Kristu.“ Také říkával: „Kdyby mládež uměla se vyvarovati tělesných rozkoší, starci pak lakoty, byli by všichni svatí.“ - Kdysi přišel k Filipovi jinoch František Zazarro a pln radosti zvěstoval, že bude studovati práva. „A co potom?“ tázal se Filip. „Ožením se, založím rodinu, dosáhnu hodností a slávy.“ „A co potom?“ tázal se Filip. A když jinoch neodpovídal, Filip dodal sám: „Potom umřeš! A co potom?“ Jinoch zvážněl, dal výhost světu a vstoupil do kláštera.

Felix Cantalicio a Filip Nerejský Inuli k sobě, jak už shora bylo řečeno, láskou dětinnou; setkali-li se, celovali se a navzájem si žehnali. - Tehdy založil Karel Borromejský řád Oblatů a předložil řeholi Filipovi, aby ji prozkoumal. Filip jel s ním ke klášteru kapucínskému, dal zavolati řeholního bratra Felixe Cantalicia, aby řeholi prohlédl. Felix se omlouval řka, že neumí čísti. Ale Filip věděl, co moudrosti je v tom prostém bratru Felixovi a naléhal, aby Felix si dal řeholi předčítati a aby ji opravil, jak sám uzná za vhodné. Karel Borromejský neznal Felixe a celá věc se mu zdála podivná. Ale ukázalo se, že Filip jednal moudře. Felix opravil řeholi ve dvou statích a Karel Borromejský chtěj nechtěj musil opravy Felixovy uznatiza příhodny. Kdysi byl Filip od papeže pověřen úkolem, aby prozkoumal, co je pravdy na pověsti, dle níž jistá klášternice žila svatě. Filip poslechl a odebral se do onoho kláštera. Zavedli ho do hovorny. Filip se posadil na lavici a dal si zavolati onu klášternici. Když přišla, Filip jí nastrčil své umazané střevice a žádal ji, aby mu je zula a očistila. Klášternice se rozhorlila touto žádostí a vyplísnila Filipa. Filip neodpověděl ani slovem a ihned se vrátil do Říma k papeži a oznámil: „Svatý Otče, ta osoba není svatá, neboť se jí nedostává pokory.“ Kdysi přišel k Filipovi mladý kapucín; zdálo se, že je neznalý uhlazeného mravu. Filip, aby ho vyzkoušel, obořil se naň: „Nevzdělanče! klid se mi odtud!“ a hrozil mu střevicem. Ale kapucín do-bromyslně stanul. „Svlec hábit! nejsi ho

hoden!“ volal Filip a vyhnal mladého toho muže. Kapucín odcházel, ale nepozbyl své přívětivosti a lahody. Filip ho zavolal zpět, podaroval ho malými dárky řka: „Tak to bylo správné! Zachovej vždy v sobě ducha veselosti; ten je nejlepší cestou k ctnosti.“

Filip byl pokorný; nezakládal si na svém šlechtickém rodu. Kdysi mu dávali do ruky listinu, na níž byl jeho rodokmen vyznačen; Filip roztrhal listinu řka: „Lépe by mi bylo, kdyby moje jméno zapsáno bylo v knize života věčného.“ - Říkal: „Běda mi, že jsem dosud nic dobrého nevykonal... O, já bídný člověk! Kolik prostých lidí dojde v království Božím větších odměn a já...?“ Kdysi byl nemocen, a tu ho bratři žádali, aby za příkladem sv. Martina se modlil: „Panne, jsem-li lidu tvému potřeben, budu rád dále pracovat.“ Ale Filip odpověděl: „Já nejsem svatý Martin. Nepovažuji se za nenahraditelného. A kdyby mi něco podobného přišlo v mysl, v tu chvíli bych se pokládal za zavrženého“. - Za pravidla sebekpokořování měl slova sv. Bernarda: *Spernere mundum* (pohrdati světem), - *spernere neminem* (nikým nepohrdati), - *spernere se ipsum* (pohrdati sebou samým) - *spernere sperni* (pohrdati tím, že se námi pohrdá). Říkal: „Nelíbí se mi nic na světě; pouze to se mi líbí, že se mi nic nelíbí!“ Avšak Filip projevoval svou pokoru také všelijakými skutky, které napodobiti není ovšem přiměřeno; ale jsou přece poučné. Příklady: Filip si dal oholiti jen polovici vousu a ku všeobecnému smíchu chodil s půl bra-

dou po ulici. - Kdysi se napil na ulici z láhve Felixovy a řádně si přihnul, aby vzbudil smích. - Kdysi nosil ohromnou kytici z bodláčí a čichal k ní. - Často navštěvoval krčmy pochybné pověsti a přece byl dále ctěn, neboť každý věděl, jaký měl při tom úmysl. - Kdysi tančil před chrámem. - Kdysi hopkal jako chlapec po jedné noze v ulicích římských a hlasitě slabikoval v čítance, jako by neuměl čísti a jako by neznal písmen. - Jindy se objevil na ulici oděn košilí ohnivě červenou nebo s biretem šikmo posazeným. - Když se přestěhoval do nového bydlíště, zanechal ve starém příbytku kočku. Tázal se svých žáků, a to nejucenějších, a u přítomnosti kardinálů: „Zdali jste navštívili mou kočku? Co jste jí dali k snídani? Žrala dobře?“ Těmito malichernostmi chtěl v nich dusiti pýchu a sám se chtěl ukázati jako potrhlý. - Kdysi přišli cizinci a chtěli Filipa seznati. Filip věda o návštěvě, dal si předčítati humoresky a když cizinci do jeho příbytku vstupovali, našli Filipa, an ležel na lůžku a smíchem se válel a nic jiného poslouchat nechtěl, než ty směšné historky... Nazýval se fantastou, bláznem a chtěl za blázna býti pokládán.

Zestárnuv žil jako poustevník ve své jizbě v klášteře Chiesa nuova. Věnoval se skutkům pobožnosti. Ve zvláštní úctě měl třetí božskou Osobu a prosíval o sedm darů Ducha Svatého. K Panně Marii volal něžným sladkým jménem: „Mia mamma!“ Pozoruhodnou lásku měl k nejsvětější Svátosti oltářní. Od papeže Řehoře XIV. obdržel povolení, aby směl sloužiti Mši

Sv. František Borgia

svatou soukromě v malé oratoři, která byla zřízena vedle jeho světnice. Když sloužil Mši svatou, stával často po celé hodiny srukama pozdviženými v modlitbách jako bezduchá socha. Po Agnus Dei všichni odešli z oratoře, i sluha, když byl zprvu zhasl světla a když byl na dveře upevnil tabulku: „Silenzio! che il Padre dice la Messa,“ t. j. Ticho! Otec slouží Mši. Po dvou hodinách sluha zaklepal a obdržel-li dovolení, vešel, opět rozžehl svíce a Filip dosloužil Mši.

Když Filip na smrt onemocněl, kardinál Baronius mu dával poslední pomazání, kardinál Frederico mu přinesl Tělo Páně. Filip zavolal: „Ejhle! Láska má je zde!“ Kardinál pravil obvyklou modlitbu: „Pane, nejsem hoden.“ Filip vpadl vášnivě: „Ne, nejsem hoden, a také nikdy jsem nebyl hoden, a nikdy jsem nevykonal nic dobrého, ale přijď, o Pane, přece! Přijď!“ Poté se rozplakal a plakal tak usedavě, že přítomní se nemohli ubrániti hlubokému pohnutí. Lékaři chtěli zastaviti chrlení krve, které ho stihlo, ale on řekl: „Jděte mi pryč se svými léky! Kdo si žádá něco jiného než Krista, neví, co chce. Všecko ostatní je marnost.“ Druhého dne si dal předčítati život sv. Bernardina Sienského; odstavec o jeho smrti chtěl slyšeti dvakráte. Skonal o 2. hodině ráno dne 26. května roku 1595, stár jsa 80 let. Slaví se téhož dne.

Ct. PETR DE BERULLE narodil se roku 1575 blíže Troyesu ve Francii. Už osmnáctiletý napsal spis: „O sebezapírání.“ Byv vysvěcen na kněze, založil roku 1611 kongregaci podobnou jako Filip Ne-

rejský, jež měla název: „Kongregace oratoria našeho Pána.“ Při stavbě kláštera svého v Paříži sám pomáhal nádenickou prací. Papež Klement VIII. rád s ním rozmlouval; říkal, že Petr není člověk, nýbrž anděl. Papež učinil Petra kardinálem a nařídil, že Petr nesmí hodnost kardinálskou odmítati, jak byl dříve zamítl hodnost biskupskou v Laonu a v Nantesu. František Saleský a Caesar de Bus byli přáteli Petrovými. Petr zemřel při Mši svaté dne 2. října 1629 v Paříži. Svátek 2. října.

Sv. JAN BOŽÍ (španělsky San Juan de Dios) slul příjmením Dindad; narodil se roku 1495 v Montemoru v Portugalsku z chudých, nábožných rodičů, kteří jediného syna vychovávali v bázni Boží. Otec byl řemeslník. Když Janu bylo 8 let, přišel k jeho rodičům cizí kněz španělský a prosil o nocleh. Přijali jej. Poutník vykládal o svých cestách a líčil krásu města Madridu tak živými barvami, že obrazovnost chlapcova byla tím napjata a že se v něm vzbudila touha jíti do světa a spatřiti jeho krásy. Nerozumný hoch utekl z otcovského domu za poutníkem; matka zármutkem onemocněla a umřela; otec později vstoupil do kláštera Menších bratří v Lisaboně. Jan byl od zrádného poutníka opuštěn; na štěstí ujal se ho jistý šafář v Oropese v Kastilii a přijal ho za pasáka ovcí. Jan mu sloužil poctivě a věrně; hospodář ho učinil později ovčákem, svěřil mu správu jednoho ovčína a nabídl mu svou dceru za manželku.

Ale Jan odmítl návrh a dal se na vojnu. Tehdy se strhla válka mezi císařem

Karlem V. a francouzským králem Františkem I. Na vojně neměl Jan mnoho štěstí. Kdysi byv poslán na pícování, spadl s koně, krev mu tekla z nosu a z úst; došel výsměchu u svých druhů, že neumí jezdit. Jindy mu bylo nařízeno, aby hlídal kořist nepřátelům uzmutou; Jan hlídal, ale přece mu ji kdosi ukradl; za to měl býti oběšen. Trest smrti byl mu sice na přímluvu kteréhosi důstojníka odpuštěn, ale Jan byl s hanbou od vojska vyhnán. I vrátil se opět k onomu šafáři a sloužil mu dále. A opět nastala válka, tenkrátě proti Turkům: zazněly bubny vojenských verbířů. Jan z touhy, aby spatřil cizí kraje a národy, dal se opět k vojsku. Táhl až do Uher. Na vojně se zkazil. Pak se vrátil do své vlasti, do Montemoru; dozvěděl se, že oba rodičové jsou už dávno mrtvi, vydal se opět do světa. Nedaleko Sevilly ho přijala bohatá zemanka Eleonora de Zuniga do služby za pasáka. Tam měl kdy, aby přemýšlel o svém životě, o svém mládí ve vojenském životě. Počal litovati svých hříchů a umínil si, že bude konati upřímné pokání.

Chtěl se odebrati do Afriky. Na cestě se seznámil s jistým portugalským šlechticem, jenž i s rodinou pro jakýsi přečin byl poslán do vyhnanství. Jan vstoupil do jeho služeb a když šlechtic ten upadl do nemoci a v rodině nastala bída, Jan se o všechny pečlivě staral a pracoval jako nádeník, aby je uživil. Tehdy poznal smutný osud křesťanských otroků a vězňů, kteří v Africe úpěli; rád by jim byl pomohl, ale zjistil, že jim nijak nemůže prospěti.

Proto, když onen šlechtic s povolením svého krále se vrátil do Evropy, i Jan se vrátil do Gibraltaru. Tam se živil nádenictvím, a když si nashromáždil něco peněz, zařídil si malý obchod svatými obrázky, modlitebními knížkami a náboženskými spisy a předměty. Obchod se mu dařil. Jan odešel do Granady a najal si tam krámek.

Kdysi přišel do Granady slavný kazatel španělský, Jan z Avily. Kazatel dovozoval s úchvatnou výmluvností, že křesťan má pro Boha všechno zlé trpěti a raději život obětovati, než by se hříchu dopustil. Jan, jenž byl též mezi posluchači, byl kázáním velmi rozechvěn a upadl v chorobnou rozčilenost. Dal se do pláče, bil se v prsa a vykřikl: „Smilování! Milosrdenství!“; pak běžel domů, svaté obrázky a knížky dílem roztrhal, dílem mezi lidmi na ulici rozdal, ustavičně volaje: „Běda mi! Smilování!“ Vrhł se na zemi, rval si vlasy a vousy, bil se pěstmi do tváře a do prsou. Lidé se sběhli, nemyslíli jinak, než že se zbláznil, honili ho, tloukli a kamenovali, pak ho vedli do blázince. Ošetřovatelé v blázinci na něm provedli svou obyčejnou proceduru: položili jej na lože, vysvlékli a mrskali jej. seč slyšely stačily. Zkrváceného dali do osamělé cely.

Druhého dne opatrovníci zavedli Jana k slavnému doktoru Janu z Avily. Ten mu domlouval laskavě: „Vzpamatuj se, milý bratře! Co se ti přihodilo, snášej v duchu kajícího pokory! Ale napříště zanechej takových výstředností! Snaž se žíti životem, který by byl Bohu milý a bližním prospěšný! Zůstaň věren Kristu

Ježíši, varuj se nestálosti a nehleď už do minulosti! Boží smilování bude s tebou!“ Moudrá tato slova se neminula účinkem. Jan se utišil. Odňali mu pouta, tak že se mohl v ústavě volně pohybovat i různé služby konati. Jednou r. 1539 **stál** Jan u brány a tu viděl velkolepý průvod pohřební: císařovna Isabella ležíc mrtvá v olověné rakvi, byla vezena ulicemi granadskými s veškerou slávou, aby byla pohřbena. Průvod vedl vévoda z Gandie, František Borgiáš. To učinilo na Jana veliký dojem. Za několik měsíců byl Jan z ústavu propuštěn a obdržel od ředitele vysvědčení, že je uzdraven ze šílenství a že nikomu se netřeba obávat, že by ho musil zase do ústavu dovést.

Než Jan začal nový život, vykonal pouť do chrámu Matky Boží v Guadelupě. Vrátiv se do Granady, zařídil si obchod dřívím: sbíral chrástí v lese a na trhu je prodával. Brzo ho lidé poznali a posmívali se mu. Jan mlčel, chtěl být v jejich očích člověkem prostomyslným. Ale čím dále, tím větší úctu k němu chovali. Jeho obchod zkvétal; i počal z výtěžku podporovat nemocné. - Jednou r. 1540 zpozoroval na jednom domě nápis: „Tento dům se pronajme.“ Ihned šel a najal dům. Upravil v něm 40 lůžek pro nemocné, nad každé lůžko dal křížek. Pátral po opuštěných nemocných, vozil nebo nosil je do svého špitálu; tam je myl, čistil, sytil, těšil, povzbuzoval k pokání a k trpělivosti. K večeru bral pytel na záda, košík a hrnec do rukou a obcházel domy volaje: „Bratři! kdo z vás chce sám sobě učiniti něco dobrého? Čiňte dobře pro

Boha!“ Tak vyprošoval pokrm, prádlo, peníze; vrátiv se uspořádal všecko k potřebě.

Kromě svých nemocných ujímal se Jan také jiných potřebných lidí ve městě a v okolí a prokazoval jim skutky tělesného a duchovního milosrdenství; chudým dívkám opatroval přízi, aby mohly pracovat; služkám bez místa zaopatřoval zaměstnání, vdovám majícím nezdranné děti pomáhal je polepšiti. Granadští obyvatelé vidouce krásné ovoce jeho činnosti, pomáhali mu ochotně, někteří se k němu přidali a sloužili nemocným. Stůjtez zde některé příklady dobročinnosti a trpělivosti Janovy:

Kdysi nesl Jan zásobu potravin do špitálu. Houf řemeslníků ho zastavil: „Otče chudých! Chudších nad nás není! Jsme bez práce! Smiluj se!“ Jan neodolal prosbě a rozdal, co měl. - Jindy našel Jan na ulici mrtvolu neznámého člověka. Běžel k jistému bohatému lakomci a prosil ho o oděv a o peníze na rakev. Lakomec odepřel pomoc. I položil mu Jan mrtvolu na práh domu a řekl odhodlaně: „Bratře! Máš tutéž povinnost k němu jako já; je právě tak bratrem tvým jako mým; a protože máš peníze, dle toho jednej! Sic ti tu mrtvolu nechám zde na prahu!“ Ihned se lakomec postaral o pohřbení mrtvolky. Jindy za silného lijavce našel na ulici opuštěného člověka. Ačkoliv sám nesl koš s potravinami, vzal člověka na ramena a nesl ho do špitálu. Na kluzké cestě upadl s břemeny do vody, ale opět vstal a vlekl obě břemena dále.

Kdysi na Velký pátek vzal Jan křížek a zašel do nevěstince. Ženštiny ho ne-

chtěly do domu vpustiti. Ale Jan se nedal odbýti a řekl k jedné z nich: „Dcero! Vyslechni mne ve své jizbě! Odměním tě tak dobře, jako jiný.“ Byl vpuštěn; ve světnici ji požádal, aby se posadila. Pak poklekl před krucifixem a začal na sebe žalovati všecky své hříchy, plakal jich, pak předčítal o umučení Páně a řekl k dívce: „Rozjímej o umučení Páně, o věčnosti, o trestech a odměnách!“ Ona i ostatní dívky svolily, že zanechají neřestného života a že půjdou, kam je zavede. Jenom namítaly, že mají povinnosti k pronajímatelce bytu. Jan šel k ní a zmohl, že je propustila, a pak se svým průvodcem vedl dívky do Toleda. Cestou však mu tři z nich upláchly. Průvodce projevil nad tím nelibost, ale Jan zůstal kliden a řekl: „Kdyby nám někdo poslal čtyři zásilky ryb a tři z nich by se na cestě zkazily, nebudeme-li spokojeni, když alespoň jedna zásilka zůstane neporušena? Jedna duše zachráněna! Jaký to zisk!“

Jan byl stále stejně statečný a trpělivý ve všech svízelních. Nikdy nebylo od něho slyšeti prudkého slova. Kdysi šel do starého inkvisičního paláce sbírat almužnu; tu jeden sluha - ti měli Jana stále ještě za blázna - strčil do něho, až spadl do vodní nádrže. Jan vylezl, očistil se a nedal na jevo ani nejmenší známky rozčilenosti nebo podrážděnosti, takže se tomu všichni, kdož byli svědky, podívovali. - Ale někdy uměl Jan dáti i rozhodnou odpověď. Kdysi se mu někteří posmívali. Jan snesl výsměch. Jeden z nich se tázal Jana: „Poslyš, dobrý křesťane, které zázraky činil Kristus Pán?“ Jan odpověděl:

„To není malý zázrak, dává-li mi Kristus Pán sílu, abych snesl, když se mi jiní posmívají.“ - Kdysi na Jana dotírali chudí, ale jeden z nich mu spílal, že prý zdržuje peníze obdržené pro chudé, ba dal Janovi ránu. Ostatní se Jana ujali a vrhli se na bídňáka, takže ho Jan jen stěží z jejich rukou vyprostil. - Jindy ho udeřil kdosi kamenem a uprchl. Průvodcové Janovi ho chtěli dosáhnouti a potrestati, ale Jan řekl: „Není-liž spravedливо, abych tuto jedinou urážku odpustil, když sám prosím Boha za odpuštění mnohých urážek?“

Při vši dobročinnosti Janově se našli zlí lidé, kteří ho pomlouvali. Jan o nich říkal: „Ti se mnou jednají tak, jak zasluhuji.“ Arcibiskup granadský, jenž daroval značný obnos na udržení nemocnice, dal si Jana zavolati a řekl mu: „Slyším, že ve mém domě přechovááš lenochy a ničemy. Je-li to pravda?“ Jan odpověděl: „V mém špitále je pouze jeden nehodný neužitečný člověk, - a to jsem já. Co se jiných týká, neznám ani jediného neřestného mezi nimi. A i kdyby nebyli všichni stejně dobří, zdaž mají býti vyhnáni bez pomoci? Nesnáší-li Bůh stejně lidi dobré i zlé? Nedává-li slunci svítiti na všecky stejně?“ Dojat řekl arcibiskup: „Jdi, sluho Boží, a vládní špitálem, jak za dobré uznáš; já to tak chci.“ - Biskup tuyský Ramirez, jenž byl zároveň kancléřem granadským, navštívil kdysi špitál Janův; viděl jeho pečlivost o nemocné a tázal se ho: „Jak se jmenuješ?“ - „Jmenuji se Jan.“ - „Ode dneška se budeš jmenovati Jan Boží,“ pravil biskup.

„O ano,“ dí Jan, „bude-li se Bohu tak libiti.“ Biskup popatřiv na Janův špatný oděv řekl: „Není třeba, aby ctnost se oblékala v rozedrané a špinavé roucho. Poslyš! Ode dneška budeš nositi nohavice (kalhoty) popelavé barvy a plášť téže barvy.“ Tak oblekl prvního milosrdného bratra.

Kdysi Jan zavadil košem o jistého šlechtice a strhl mu plášť. Hrdý šlechtic se na něho obořil: „Ty hlupáku, dej přece pozor, kudy jdeš!“ „Odpust, milý bratře! Učinil jsem to nerad,“ omlouval se Jan. Šlechtic uražen, že od takového chudáka byl tak důvěrně osloven a „bratrem“ nazván, nezdržel se a vyťal Janovi rázný políček. „Ó to jsem velmi zasloužil, a můžes mi dáti ještě jeden,“ řekl Jan a nastavil tvář znovu. Šlechtic se rozhorlil ještě více a obrátil se k svým služebníkům, aby toho člověka potrestali. Ti se nedali dvakrát pobízeti a na Jana se snesl dešť ran pěstí i holemi. Vtom šel mimo jistý Jan de la Torre a zvolal: „Hola, hola! Bratře Jene Boží, co se to tady děje?“ Jakmile šlechtic uslyšel jméno Jana Božího, o němž zajisté mnoho chvályhodného mu bylo vypravováno, ihned se mu vrhl k nohám řka: „Jak že? Ty-li jsi Jan Boží, o němž mi bylo tolik chvályhodného vypravováno?“ Prosil ho za odpustění a stal se velikým dobrodincem Janových chudých.

Jan sebral z almužen časem tolik peněz, že mohl upravit opustěný jeden klášter v Granadě za útulnu pro lidi bez přístřeší. Na vydržování ústavů se Janovi často nedostávalo peněz. Dělal dluhy. Stalo se, že

byl dlužen 300 tolarů. A přece byl veselý myslí a pln důvěry v Boha. Uznával, že obyvatelé granadští se časem unaví stálým dáváním almužen a proto vycházel i do okolí; putoval Andalusí a přišel na královský dvůr do Valladolidu; princ Filip a celý dvůr dal mu mnoho darů pro nemocnici. Jan pobyl 8 měsíců ve Valladolidu, vrátil se do Granady nesa značné sumy peněz a skvostů, s nepokrytou hlavou, 120 mil pěšky; hábit ho zraňoval, neboť Jan neměl košile. Když se vrátil, měli všichni Granadští radost. Chudé dívky, které se chtěly provdati, už čekaly, aby jim zaopatřil věno.

Kdosi vytýkal Janovi, že rozdává i lidem nehodným, ale Jan říkával: „Z toho ať si lidé ti odpovídají před Bohem sami!“ Někdy měl Jan pochybnosti, bude-li moci v díle svém zdárně pokračovati, a nebylo-li by lépe, aby šel opět pásti stádo; malomyslně a postěžoval si dopisem Janu Avilskému. Ten mu poslal list, ve kterém ho těšil a povzbuzoval k trpělivosti a vytrvalosti. - Jan se bičoval až do krve. Každého pátku žil o chlebu a vodě; odpočíval na slamníku na holé zemi, ale i to lůžko přenechával v čas potřeby některému ubožáku a uchýlil se do koutku pod schody anebo spal na vozíku, na kterém byli převáženi nemocní. Krutý byl sám k sobě, pln něžnosti k jiným; nemohl pohleděti na bolest a zármutek jiných, aniž by se byl snažil ji zmírniti. Každého rána budil všechny nemocné volaje: „Nuže, bratři, vykonejme modlitbu díky Bohu svému!“

Kdysi byl veliký nedostatek v nemocnici. Jan šel k bohatému kupci, jenž po-

cházel z Benátek; ličil bídu v nemocnici a prosil o podporu nebo o půjčku třiceti dukátů. Kupec byl lakomý, jeho žena byla ještě lakomější; ta dávala svému manželu znamení, aby nic nedával a nepůjčoval. Kupec řekl, že bez dobrého ručitele nemůže nic půjčiti. - „O, já mám velmi dobrého ručitele,“ řekl Jan a vytáhl krucifix. Kupec se obměkčil a dal mu celý obnos. A když žena bezdětná zemřela, kupec věnoval celé své jmění nemocnici Janově a žádal býti přijat za ošetřovatele. Jmenoval se Piola. - Kdysi přišel do Granady bohatý šlechtic, Jindřich z Biberry, markýz z Tariffy. Jan ho poprosil o almužnu a obdržel 22 dukátů. Ale šlechtic se chtěl přesvědčiti, zda-li Jan je vskutku tak milosrdný a šlechetný, jak se o něm povídá; i přestrojil se, šel v noci Janovi v ústrety a řekl: „Jsem zchudlý zeman, přišel jsem do města za svou prací; prosím o pomoc, neboť nemám z čeho býti živ a nezbyvá mi, než abych si zoufal.“ - „Do me á Dios“ (t. j. pomoz mi Bůh), odpověděl Jan; toť byla jeho obyčejná průpověď; „všecko, co mám, je vám k službám“, a dal mu všechny peníze, které ve dne od něho byl obdržel. Šlechtic druhého dne nejen mu vrátil oněch 22 dukátů, nýbrž přidal mu ještě 25 jiných.

Jistý Antonín Martini přišel do Granady, aby vykonal krvavou pomstu na Petru Velaskovi, vrahu svého bratra. Jan se o tom dozvěděl a domlouval Martinovi dojemně a důrazně, aby se smířil s nepřitelem a aby mu odpustil. Stalo se. A oba, jak Martini tak i Velasco, prohlá-

sili později, že chtějí býti pomocníky Janovými. I podal jim hábit podobný svému hábitu.

V blázinci, kde Jan před lety byl chovancem, vybuchl zhoubný požár. Nikdo se neodvažoval vniknouti dovnitř. Jan přiběhl a s nebezpečím života vynášel choré chovance z hořícího domu. - Řeka Genil u Granady se na jaře rozvodnila a odnášela mnoho kmenů a jiného dřeva, které pro Janovu nemocnici mohlo býti k užitku. Starostlivý Jan šel s jinými silnými muži lovit dříví. Ale při tom byl zachvácen zimnicí. Proto se ubíral domů, ale sotva učinil několik nových kroků, uslyšel, že jedno dítě, jež šlo se zvědavosti na břeh, spadlo do vody; vrátil se rychle aby je zachránil; zachránil je; ale když přišel do nemocnice, roznemohl se nebezpečně.

Celé město mělo s ním účastenství v jeho nemoci. Dary plynuly hojněji než kdy jindy. Protože Jan ve špitále by si byl nedopřál klidu, měl na radu lékařů býti odnesen. Jistá paní, Anna Osoria, provdaná za radního Dona de las Pisas, snažně žádala, aby byl donesen do jejího domu. Tu nastalo loučení a nařikání. Nemocní opustili svá lůžka a obstoupili Jana. Jan prolévaje vřelé slzy řekl: „Bůh je mi svědkem, že jsem chtěl svůj život mezi vámi skončiti. Ale děj se vůle Boží! Moje drahé děti, žijte v pokoji! A kdybychom se už více neviděli, pomodlete se za mne!“ Tu vybuchli všichni v usedavý pláč a Jan pohnutím omdlel. Když přišel zase k sobě, byl odnesen do onoho domu.

Šlechticové si pokládali za čest přichá-

zeti k Janu návštěvou a přináseti mu lahůdky. Ale to mu nepůsobilo radosti. Srdce jeho bylo u chudých nemocných; když ti jej navštívili, plakával radostí. Aby bylo zabráněno četným návštěvám, dána ke dveřím stráž. Přišel i arcibiskup granadský; Jan řekl: „Tři věci mne tíží; první, že jsem za všecky milosti Bohu jen nedokonale sloužil, druhá, že mám opustiti nemocné lidi, třetí, že mám dluhy.“ Arcibiskup ho těšil řka: „Upokoj se! Pokud první věci se týká, důvěřuj v Boha a v zásluhy ukřižovaného Spasitele; tvoje nemocné vezmu pod svou ochranu a dluhy rád zaplatím.“

Jan se vyzpovídal, ale svátosti oltářní nemohl přijmouti; jen se jí vroucně klaněl. Kleče modlil se: „Pane Ježíši, v ruce tvé poroučím ducha svého“ a zemřel dne 8. března 1550. Do rakve byl položen v hábitě Menších bratří. Pohřeb tohoto milosrdného samaritána byl konán se slávou nevidanou. Rakev nesli kněží a 24 radních kráčelo vedle ní. Průvodu, jež vedl arcibiskup, se zúčastnili hodnostáři církevní a světská a nesčíslní zástupové. Svátek sv. Jana 8. března. Nástupcem Jana Božího byl Antonín Martini, jenž miloval chudé, říkáje dle slov sv. Augustina (*Semper redditur et semper debetur*), že jsou jeho „stálými věřiteli“. Zemřel r. 1553. Jiní druhové Janovi byli: Pedro Velasko, nazývaný „pecador“, zemřel r. 1567, Dominik Piola z Janova, zemřel v Granadě r. 1564. O všech třech byla nahoře řeč.

Bl. JAN GRANDE narodil se r. 1546 v Carmoně, stal se členem řádu Milo-

srdných bratří. Zemřel v Xeresu 3. června r. 1600. Chtěl býti nazýván „pecador“, t. j. hříšník. Svátek 3. června.

JILJÍ (AEGIDIUS DE CASSAR) a František de Jesu Maria z řádu Milosrdných bratří byli od protestantů pro katolickou víru zavražděni.

Sv. KAMIL DE LELLIIS narodil se r. 1550 v Bocchianiku v Abruzzách v Itálii. Pocházel ze zchudlého šlechtického rodu. Matka mu záhy zemřela. Kamil vyhledával společnost lehkomyšlníků a oddal se náruživě hře v karty a v kostky. Celé noci hýřil. Otec se o něho nestaral. Když bylo Kamilovi 18 let, vzal jej otec s sebou, chtěje vstoupiti do vojska Benátčanů, kteří tehdy chystali výpravu proti Turkům. Cestou však oba onemocněli. Otec v Loretě zemřel. Kamil zůstal opuštěn mezi cizími lidmi, chud a k tomu churav; vyrazily se mu vředy nejprv na kotníku levé nohy a pak i na pravé noze. Dobelhal se do františkánského kláštera ve Fermě; tam se ho ujali. Kamil žádal o přijetí do františkánského kláštera v Akvile, ale tamější kvardián, strýc Kamilův, pravil, aby prý si hleděl dříve vyhojiti rány na nohou. Proto se odebral Kamil do Říma a tam v nemocnici pro nezhojitelné zůstal několik měsíců; vyhojil se. Konal pak službu opatrovníka. Alesotva uplynul krátký čas, už zase v něm vzplanula stará vášeň karbanická. Zanedbával své povinnosti, hašteřil se s ostatními opatrovníky, na jeho loži pod polštářem byly nalezeny karty; správci nemocnice nezbyvalo, než Kamila vyhnati.

Kamil se dal naverbovati do vojska be-

nátského. Po válce s Turky vstoupil do vojska španělského, které se vypravilo proti námořním lupičům tuniským. Na zpáteční cestě loď přistala v Neapoli a válečné mužstvo bylo propuštěno. Tak byl Kamil opět bez zaměstnání. Co si na vojné ušetřil, prohrál opět v karbanu, k tomu i zbraň i šatstvo. Toulal se bez cíle. Přišel do Manfredonie v Apulii, pomáhal při stavbě kapucinského kláštera jako nádeník. Bujná mládež se posmívala bývalému vojákovvi. Kdysi ho pojala taková lítost, že se dal do pláče. Prosil o přijetí v onom klášteře za řeholního bratra, ale když hrubý hábit mu znovu rozjitřil rány na nohou, byl propuštěn z kláštera. Vyhodil se v římské nemocnici na čas, vrátil se do Manfredonie a když pro znovu otvírající se rány byl opět z kláštera propuštěn, odebral se po třetí do Říma do nemocnice pro nezhojitelné. Tam obdržel místo domovníka. Tehdy se úplně změnil. Povinnosti své konal svědomitě. Dbal na pořádek, úklid a čistotu v ústavě.

Protože Kamil pozoroval, že opatrovníci nemocných byli většinou lidé nedbalí a že o útěchu náboženskou pro nemocné málo se starají, pojal myšlenku založiti družinu zbožných mužů, kteří by se věnovali obsluze nemocných nikoliv ze zisku, nýbrž z pravé křesťanské lásky. Proto upravil jednu místnost v kapli a shromažďoval zaměstnance k modlitbě a k rozjímání. Ale jeden z opatrovníků udal Kamila jako novotáře a kazitele míru; správce nemocnice zakázal schůzky. Přátelé radili Kamilovi, aby konal přípravné studium a dal se vysvětit na kněze; že

potom snáze se mu podaří založiti zamýšlenou družinu. Kamil uznal radu za dobrou; ale kterak ji provést? Dosud nekonal žádných studií, neuměl nic, vždyť se stále toulal světem a bylo mu již 32 let. Ale měl pevnou vůli. S mladičkými žáčky se učil v jezuitské škole počátkům vzdělání; brzy byl vysvěcen na kněze. K primici mu darovala správa nemocnice kalich, misál a mešní roucha.

Kamil se vzdal svého místa v nemocnici nezhojitelných a stal se kaplanem při kostele Panny Marie nedaleko Tiberry, později při kostele sv. Maří Magdaleny. V nedalekém domku se ubytovali jeho druhové a následovníci. Navštěvovali nemocné nejen v nemocnicích, ale i v soukromých domech. Kardinál mající vrchní dozor nad nemocnicí nezhojitelných neschválil odchodu Kamilova a jeho druhů; nazval je nespokojenými svéhlavci. Ale papež Sixtus V. potvrdil r. 1585 náboženské družstvo, jež Kamil založil. Prvním představeným byl ustanoven Kamil. Papež Řehož XIV. povýšil bullou ze dne 21. září 1591 družstvo na duchovní řád a dal mu název „Otcové dobré smrti“ nebo „Řeholní duchovní pro posluhu nemocným a pro přípravu jejich na šťastnou smrt“.

V konání skutků křesťanského milosrdenství byl Kamil vzorem. Ač kulhal, neustával obcházeti ulice i domy a pátrati po nemocných. Přinášel jim pokrmy a léky, čistil jim lože, obvazoval rány, těšil a povzbuzoval je k trpělivosti a k oddanosti do vůle Boží a připravoval je na křesťanskou smrt. Za času moru na-

cházel mnohé domy uzamčeny a nezby-
valo mu, než aby po žebříku k nemoc-
ným do domu vnikal. Matkám stíženým
morem bral kojence, aby aspoň ty zachrá-
nil. Žebráky opuštěné, morem onemoc-
nělé, nosil na vlastních ramenou do ne-
mocnice. Vytrval v nemocnici, i když
puch byl pro jiné opatrovníky nesnesi-
telný. Kamil často omdlel vysílením. Ra-
dili mu, aby si popřál odpočinku. Odpo-
věděl: „Pravý voják umírá na bojišti,
námočník na moři a ošetřovatel nemoc-
ných v nemocnici.“ Když Kamil vysílen
přišel domů, nehledal odpočinku, nýbrž
upravoval ložní prádlo a šil pokrývky pro
nemocné.

V jeho srdci hárala veliká láska k Bo-
huod té doby, co se k Bohu obrátil. Všecka
jeho kázání jednala o lásce k Bohu, a sly-
šel-li kázání, ve kterém nebylo zmínky
o lásce k Bohu, říkával: „To je prsten,
ve kterém schází jeden dýmánek.“ Přední
jeho péčí bylo, aby nemocní přijali svaté
svátosti a aby z lásky k Bohu své bolesti
trpělivě snášeli. Poklesky svého mládí o-
plakával po celý život; zpovídal se sv. Fi-
lipu Nerejskému. - Trpěl nejen nezhoji-
telným neduhem na nohou, ale i bolestnou
kýlou, kterou si uhnal v nemocnici. Cho-
roby své nazýval „milosrdenstvími Bo-
žími“. Poslední jeho nemoc trvala 33
měsíců. Zemřel mezi svými nemocnými
chudými dne 14. července 1614. Byl pro-
hlášen patronem umírajících. Slaví se
18. července.

Sv. FRANTIŠEK CARACCILO na-
rodil se roku 1564 ve St. Maria de Villa
v Abruzzách a obdržel při křtu jméno

Askanius. V jinošských letech se nebez-
pečně roznemohl a učinil v nemoci slib,
že uzdraví-li se, věnuje se službě Boží a
službě bližních. Uzdravil se; studoval bo-
hosloví a byv vysvěcen na kněze, vstoupil
do družiny, jež si vytkla za úkol přípra-
vovati odsouzence na kající smrt.

V tu dobu hodlal jistý Jan Augustin
Adorno z Janova založiti nový řád. Poslal
kanovníku Fabriciu Carracciolovi, který
byl příbuzným kněze Askania, list, ve
kterém ho žádal o radu a přispění v této
věci. List se dostal omylem do rukou kně-
ze Askania, neboť se také nazýval Car-
racciolo. Askanius si ihned umínil, že
se k tomu úkolu s oběma spojí. Takto
se dorozuměli všichni tři, odebrali se do
kamaldulského kláštera u Neapole a tam
v tuhé kázni žijíce, sepsali pravidla no-
vého řádu. Papež Sixtus V. potvrdil dne
1. července 1588 nový řád a dal mu ná-
zev: „Clerici regulares minores“, t. j. „ře-
holní duchovní Menší“. Kromě tří slibů
obvyklých učinili čtvrtý slib, že nebudou
bažiti po hodnostech.

Prvním představeným byl Adorno a
když po třech letech zemřel, zvolen byl
Askanius, či jak jeho řeholní jméno znělo,
František. Vynikal nábožností, pokorou
a vytrvalostí. Konal cesty do Španělska,
aby i tam svůj řád rozšířil. Žil sebeza-
piravě. Konaje daleké cesty chodil pěšky
v chudičském oděvu poutnickém, živě se
almužnami. Když kdysi přišel do Říma,
ubytoval se v útulně pro chudáky a oše-
třoval tam člověka malomocenstvím stí-
ženého.

Čistotu panickou zachoval po celý život

neporušenou; byv kdysi pokoušen od jisté drzé ženy, nejen zmařil její úklady, ale také ji přivedl ke kajícímu a na dobrou cestu. - Jsa zbožný, nejraději prodléval v chrámech; plál žárem lásky ke Svátosti oltářní a trávil velkou část nocí před oltářem. Duchovním bratřím uložil za povinnost, aby se klaněli velebné Svátosti ustavičně, dnem i nocí, vespolek se střídajíce.

Vraceje se z Loreta, kamž se vydal na pouť, roznemohl se a přijav svaté svátosti v klášteře oratoriánů v městě Agnoně, zemřel den před svátkem Božího Těla, dne 4. června r. 1608. Svátek 4. června.

Ct. CÉSAR DE BUS narodil se roku 1544 v Cavaillonu. Otec jeho byl spříbuzněn se sv. Františkou, vdovou římskou. V mládí nebylo Césarovi nic tak milého, jako okrašlovati chrámy a oltáře. Sloužil u vojska. I tak zachoval čistotu. Zkazil se však po tříletém pobytu v Paříži. Jistá zbožná žena Antonie a kostelník cavaillonský přivedli Cesára na dobrou cestu. Kdysi byl César v chrámu Páně; kněz byl volán, aby šel zaopatřovat nemocného. Kostelník, Ludvík Guyon, chtěje Cesára vyzkoušeti, dal mu pochodeň do ruky, aby provázal kněze. César vzal pochodeň a šel před knězem statečně, nic se neohlížeje na posměch svých známých a přátel; ti pravili, že se nesluší pro něho, an nosí kord a péro na klobouku, aby zastával sluhu-kostelníka. Ale César nedbal. Dal se na cestu pokání a služby Boží. Ale i pak mu bylo zápasiti se smyslnými představami.

Byv vysvěcen na kněze, nashromáždil

si skvělých zásluh vyučováním mládeže, hlásáním slova Božího, horlivým hledáním duší pobloudilých, obětavým ošetřováním nemocných. Za pomoci vdovy Le Faucherové založil družinu Voršilek v Avignonu, přiměl je k životu společnému, ale bez klauzury. Roku 1598 založil César v Avignonu kongregaci „Otců křesťanské nauky“. Namáhavými pracemi pozbyl zraku úplně; ale nelitoval toho; řekl, že prý se tím zbavil dvou nepřátel, kteří ho ke hříchu sváděli. Také o dně, která ho soužila, říkával, že by jí nedal ani za všechna království světa. Zemřel 15. dubna 1607. Památka 15. dubna (nebo 8. května).

Sv. JAN LEONARDI narodil se roku 1543 v městě Decimo v diecési Luccenské v Itálii. Vyspěv chtěl si zaříditi lékárnu a nestyděl se jako dospělý učiti se jazyku latinskému se žáky ve škole. Pak se stal knězem a založil v Luce řád „řeholních duchovních Matky Boží“, aby napravil mravy toho času zkažené. Také založil útulnu pro dívky v nebezpečství se nacházející a družstvo světských duchovních za tím úkolem, aby mládež obojího pohlaví vyučovali ve víře. Filip Nerejský nazýval Jana „pravým napravitелеm“. Biskupové ustanovili Jana Leonardi dozorcem několika řeholních sborů. Jan v jejich řízení osvědčoval mimořádnou moudrost. Zemřel r. 1609. Svátek 9. října.

Sv. ANDĚLA MERICI narodila se r. 1470 (1474) v Desenzanu mezi Veronou a Brescií, na jižním břehu jezera Gardského z rodičů velmi chudých a boha-

bojných. Rodiče jí záhy zemřeli. Anděla a její sestra byly pak přijaty a vychovávány od zámožného strýce Biancosi v městě Sálu. Obě dívky si libovaly v modlitbách, rozjímaly často o přísném životě svatých a světic Božích a odhodlaly se kdysi k činu nerozváznému. Chtějíce žíti v odloučenosti od světa, odešly potají z domu strýcova; bloudily hledajíce jeskyni, kde by poustevničily. Ale starostlivý strýc po nich pátral, až je našel v jisté jeskyni několik hodin od Sala vzdálené. Pokáral a odvedl je zase domů. Obě dívky propíjaly vezbožnosti a sebezapíravosti; Anděla zahalovala sličnou tvář a krásné vlasy, chtělať se toliko Kristu líbiti. Obě sestry lnuly k sobě něžnou láskou a proto nazývány „sálskými hrdličkami“.

Po brzké smrti své sestry vstoupila Anděla do třetího řádu svatého Františka v Brescii. Žila v tuhé kázni, bičovala se, nosila drsné roucho, jídala jen chleba a něco málo zeleniny, odpočívala na holé zemi. Pověst o jejím odříkavém životě, o její podivuhodné moudrosti a znalosti lidských povah se rozhlásila daleko široko. I vévoda milánský uslyšev o ní za svého pobytu v Brescii, povolal ji k sobě a rozmlouval s ní. Anděla se nedala touto poctou zaslepiti a napomenula ho, aby vládl spravedlivě a laskavě.

Po smrti svého strýce se vrátila Anděla do Desenzana. Bylo jí tehdy 22 let. Spojila se s několika řeholními sestrami v panenskou družinu, která by měla za úkol vyučovati ženskou mládež. Z dalekého okolí, 7 až 8 hodin cesty, přicházeli lidé do Brescie, kamž se Anděla byla opět o-

debrala, spatřit ji a přispět jí na živobytí, neboť žila z almužen. Mezi nimi byl jistý statkář Jeronym a jeho manželka Patengola. Těmto manželům poměly dítky a proto žádali, aby Anděla u nich bydlila. Když její představení dali k tomu svolení, odešla k nim.

Anděla si umínila, že vykoná pouť do Svaté Země. Přidali se k ní její příbuzný Biancosi a kupec Romano. Angela na moři oslepla, snad ze slunečního úpalu, snad z ostrého větru mořského. Když se poutníci vraceli do vlasti, koráb jejich byl zahnán k ostrovu Kandii. Tam pomodlivši se před křížem, prohlédla a vykřikla: „Vidím, můj Bože, vidím!“ Když došla do Říma, byla přijata od papeže Klementa VII. ve slyšení. Papež přesvědčiv se o její bohabojnosti a moudrosti, chtěl jí svěřiti dozor nad dobročinnými ústavy římskými. Ale Anděla poděkovala za důvěru a ospravedlnila se různými důvody, pro které nemohla toho úřadu přijmouti, a obdrževši požehnání papežovo, odebrala se do Kremony a pak do Brescie.

K Anděle se přidružilo 12 panen a později ještě 15 panen; všechny se zavázaly, že budou z lásky k Bohu vychovávatí ženskou mládež a ošetřovati nemocné. Panny neměly bydleti v klášteřích, nýbrž měly zůstávati ve svých rodinách a konati ony skutky křesťanské lásky. Klausury nebylo. Anděla nezamýšlela zřizovati nový řád s obvyklými sliby; poslušnost, panenská čistota a dobrovolná chudoba sestrám se pouze doporučovaly, ale neukládaly. Povinnosti jejich kromě výchovy ženské mládeže a ošetřování nemocných bylo, aby

konaly předepsané pobožnosti. Anděla nazvala tuto družinu „Družinou sv. Uršuly“, protože zvláště ctíla sv. Uršulu (Voršilu). Pravidla družiny napsal kněz Gabriel Kazan dle návodu Andělina. První představenou družiny byla zvolena Anděla. Spravovala družinu po tři léta a pak se připravovala na smrt. Zaopatřena byvši svatými svátostmi a tklivě se rozloučivši s duchovními sestrami, zemřela dne 27. ledna 1540. Slaví se 31. května (nebo i 18. listopadu).

SV. MARIA VIKTORIA FORNARI STRATA se narodila r. 1562 v Janově a vdala se za Angela Strata. Neznala zábav. Po devítiletém šťastném manželství ovdověla. Poddala se nemírnému smutku, ale později se věnovala službě Boží. Založila roku 1604 řád „Zvěstování Panny Marie“ čili „Annunciatek“. Ke třem obyčejným slibům přidala slib čtvrtý, aby řeholnice žily v úplné odloučenosti od světa. Jen několikrát do roka směly, odděleny jsouce mřížemi, promluvit s příbuznými. Jejich šat byl bílý; pás, škapulíř a plášť byly modré barvy. Tyto barvy naznačovaly, že jejich život má směřovati k nebi. Zemřela roku 1617. Svátek 12. září (či 27. prosince).

73. SVATÍ A SVĚTICE JINÝCH

ŘÁDŮ V XVI. STOLETÍ

BL. KATEŘINA THOMAS-OVA pocházela z chudého rodu usedlého na ostrově Majorce. Když jí bylo osm let, zemřeli jí rodiče; i vzal ji do domu její

strýc, statkář, muž pánovitý, nevalně nábožný; Kateřina pásla dobytek. Nelibovala si ve světských zábavách; zvláště se jí protivil tanec; byla vždy zbožná, vážná; žila čistě i mezi nemravnými lidmi; ti prohlašovali její zbožnost za pokryteckou; zesměšňovali ji; ale v její přítomnosti se přece neodvažovali pronést nemravné slovo. Kateřina vstoupila do panenského kláštera (augustinianek?). Byvši zvolena za představenou, tak dlouho prosila, aby nebyla nucena volbu přijmouti, až biskup nařídil provést novou volbu. Zemřela 3. srpna 1582. Svátek 3. srpna.

BL. MIKULÁŠ DE MELLO narodil se v Lissaboně a vstoupil do řádu augustiniánů. Působil jako misionář v Indii a vracel se, nemaje lodi, pěšky Persií a Ruskem do vlasti. Jeho průvodcem byl mladý Ind. V Rusku byli oba zadrženi a po 6 let věznění. Mikuláš byl obnažen, vystaven na mráz, Ind byl stát, Mikuláš pak a jistá polská katolická stařenka Barbora Moskvi-ová byli odvezeni do Astrachanu a tam upáleni. Rok smrti není znám; snad zemřel kolem roku 1620. Svátek 28. prosince.

ŠIMON COHELLO, provinciál karmelitánů v Lissaboně, † roku 1606; památka 5. května.

SV. KATEŘINA DE RICCI narodila se roku 1522 ve Florencii. Při křtu obdržela jméno Alexandrina. Její otec byl šlechtic de Ricci. Matka jí záhy zemřela a otec ji odevzdal na výchovu do kláštera panen řehole sv. Dominika v Monticelli, kde byla i její příbuzná Ludovika řeholnicí. Alexandrina prospívala v nábož-

nosti a ve ctnostech. Když jí bylo 14 let, odvedl ji otec domů a zamýšlel ji provdati. Alexandrina však uprosila otce, aby směla vstoupiti do řehole sv. Dominika. Otec svolil a Alexandrina byla přijata do kláštera dominikánek v Pratě v Toskánsku. Při tom zaměnila své křestní jméno „Alexandrina“ ve jméno „Kateřina“. Ráda a mnoho se modlivala; zdržovala se masitých pokrmů a požívala jen chleba, zeleniny a vody; mrtvila své tělo bičováním a hrubým oděvem; byla opásána železným řetězem. Při tom byla jaré a veselé myslí.

Když bylo Kateřině 25 let, byla zvolena převorkou. Zůstala představenou až do smrti. Vládla řeholním sestrám více příkladem než slovem. Vedla je k dokonalosti. Nejraději rozjímala o utrpení Ježíše Krista. Hárala láskou k Bohu. Toužila po tom, aby mohla z lásky ke Kristu mnoho trpěti. Byla dvě léta těžce nemocna; lékaři nedovedli její nemoci rozpoznati a vyléčiti. Rozjímajíc kdysi o umučení Páně, Kateřina přišla do vytržení myslí a byla jako sv. František Assiský omilostněna pěti ranami Kristovými. Ucítila palčivou bolest v rukou, v nohou, v boku a na hlavě. Zatajovala kromobyčejné milosti, které dostávala, ale pověst o nich přece se rozšířila do světa. Lidé v zástupech přicházeli ke Kateřině, aby si od ní vyprosili přímluvy nebo rady. Také biskupové a kardinálové. Filip Neřejský si s ní dopisoval.

Někteří lidé měli Kateřinu za blouznilku a tupili ji, nazývajíce ji pokryteckou osobou. Kateřina trpělivě přijímala

všechny posměch a byla jím v pokoře tím více utvrzena. Všem byla rádkyní a těšitelkou. Odhodlaně, ale láskyplně upozorňovala na chyby. Zemřela 67letá dne 2. února 1589. Svátek 13. února.

Bl. MARÍA BARTOLOMĚJKA BAGNESI ze III. řádu sv. Dominika ve Florencii, † r. 1577. Svátek 28. května.

Bl. MARIA CARAFFA, sestra papeže Pavla IV., dominikánka v Neapoli, † r. 1552. Svátek 4. ledna.

Bl. GRATA či GRATIA BOTELLIA, klariska avilská (v Kastilii ve Španělsku), vyznamenávala se zbožností a mlčelivostí, přísností k sobě, laskavostí k jiným. Zemřela r. 1548. Památka 9. ledna.

Bl. JULIAN OD SV. AUGUSTINA, řeholní bratr františkánský, žil životem poustevnickým. Zemřel r. 1606 v Alkale de Henares (Španělsko). Svátek 8. dubna.

Bl. VILÉM GOUDANUS, františkán, byl r. 1573 v Geertruidenbergu (v Holandsku) od kalvínů zabit. Svátek 4. září.

Bl. VILÉM EISELIN, premonstrátský novic v Memmingách. Kdysi o exerciciích se rozplakal ve své cele. Na otázku převorovu, proč pláče, odpověděl: „Hrozím se Božíhosoudu.“ Převor: „Tyto pravdy vážné nejsou nám zjeveny, aby nás strašily, nýbrž aby nás k bohumilému životu povzbudily.“ Vilém zemřel 24 letý roku 1588. Památka 28. března.

Bl. ANGELA VERONSKÁ, řeholnice řádu servitů ve Veroně, † r. 1594. Svátek 22. září.

MICHAEL ZAMORRA narodil se v Cubasu ve Španělsku. Zaměstnával se hedvábnictvím. Vystěhoval se do Mexi-

ka. Tam zbohatl. Chtěl podporovati svého otce, ale zprvu ho vyzkoušeti. Odebral se do vlasti, přišel k otci převlečen za žebráka. Otec ho přijal laskavě, ale příbuzní mu láli. I dal se poznati, udělil otci bohatou podporu a vrátil se do Mexika. Když později ovdověl, vstoupil do řádu sv. Dominika. Ukázal se užitečný klášteru i městu jakožto dovedný stavitel. Zřídil vodovody. Zemřel r. 1564. Památka 28. června.

Ct. LUDVÍK Z GRANADY narodil se r. 1505 v Granadě ve Španělsku z chudých rodičů. Vstoupil do řádu sv. Dominika. O každý pokrm se dělil se svou chudou matkou. Žil životem sebezapíravým. Kdysi v noci spěchali dva lehkomyšlníci páchat hřích a tu byli svědky, jak Ludvík do krve bičuje své tělo. Řekli k sobě: „Hle, on trestá a v porobu uvádí své tělo a my?“

Proslavil se jako hluboký mystik. Napsal spis: „Vůdce hříšníků.“ Věnoval se kazatelství v Granadě, ve Valladolidu, v Lissaboně a jinde. Byl zvolen provinciálem, konal mnoho cest; vážil si času, a proto učinil si na koni, na kterém sedal, pult, aby i za jízdy mohl studovati. - Královna Kateřina mu kdysi nabízel arcibiskupství bražskéřkouc: „Tentokráte nesmíte odmítnouti.“ Ale Ludvík přece odmítl hodnost. „Alespoň mi doporučte někoho jiného.“ - Ludvík doporučil jistěho kněze Bartoloměje. „Tedy ve jménu Páně, budiž!“ řekla královna.

Ludvík zestárnuv přece zůstal sebezapíravý a v ničem nehledal pohodlí. V jizbě jeho nebylo kamen: nepoužíval v zimě

teplejšího oděvu. Řeholní bratr mu řekl: „Jste stár a neduživ; bylo by záhodno používatí kamen a teplejšího oděvu.“ - „Není třeba“, odpověděl Ludvík; „rád snáším nepohodlí.“ - Zemřel 31. prosince 1588. Svátek 9. října (nebo 31. prosince).

Ct. BARTOLOMĚJ „DE MARTYRIBUS“ z řádu sv. Dominika, arcibiskup bražský, velmi se proslavil na sněmu tridentském svou snahou o pravou reformu života církevního. Proniknut jsa duchem svatého evangelia, vzbudil svou vpravdě apoštolskou horlivostí všeobecnou pozornost. Co sněm Tridentý vykonal velkého na reformu života náboženského, na nápravu kardinálů, biskupů a kněží, velkým dílem přísluší jeho iniciativě. Bartoloměj žádal, aby biskupům a farářům byla uložena povinnost residence. Vykládal tehdy, že kdysi byl svědkem, jak za prudké bouře jistý pastýř neodvážil se odejti od svého stáda a ukrýti se v blízké jeskyni, protože se obával, že by mezitím vlk mohl některou ovci polapiti. V Tridentě se říkalo: „Škola arcibiskupa bražského je první škola světa“. - Ku konci svého života se uchýlil do dominikánského kláštera ve Vianě. Zemřel 16. července r. 1590. Svátek 18. srpna.

Bl. BAPTISTA VARANI, princezna. klariska v Kamerinu; svátek 2. června.

PASSITHEA, panna, řeholnice řádu sv. Františka v Sieně, † r. 1615. Památka její je 12. května.

Bl. BENEDIKT A FILADELFO narodil se v St. Filadelfu na ostrově Sicílii; jeho rodiče byli otroci; pocházeli z Ethiopie. Benedikt byl pro svou černou pleť

nazýván *Černý*, Niger. Byl řeholním bratrem řádu františkánského a přece učiněn byl představeným kláštera. Skvěl se ctnostmi. Zemřel 63letý roku 1589. Svátek 4. (nebo 3. dubna).

TRISTAN, františkánský kazatel ve Valencii ve Španělsku, † r. 1549. Památka 30. prosince.

BL. MIKULÁŠ FAKTOR pocházel z Valencie ve Španělsku. Otec jeho ustanovil, aby byl Mikuláš kupcem a aby se oženil. Ale Mikuláš otce uprosil a vstoupil do františkánského kláštera. Žil v tuhé kázní. Než vstupoval na kazatelnu, bičoval se. Spánek si krátil tím, že si působil na loži trýzeň a nepohodlí. Ludvík Bertrand a Paschal Baylon velmi si Mikuláše vážili. Inkvisice vyšetřovala Mikuláše; ale nenalezla na něm nic závadného. Zemřel r. 1583. Svátek 23. prosince.

BL. SALVATOR DE HORTA narodil se r. 1520 v Colombo-Farnesia v diecési gironské ve Španělsku z chudých rodičů. Pásl dobytek a pak se učil obuvnictví. Vstoupil do kláštera františkánského jako řeholní bratr. Protože nemocní se za ním hrnuli, byl přesazen, a to až do Cagliari na ostrově Sardinii. Nejdéle přebýval v Hortě, odtud má své příjmy. Zemřel 47letý r. 1567. Svátek 18. března.

Ct. SALVATOR z PANTELLARIA, kapucín v Palermu, † r. 1711. Památka 29. listopadu.

BERENGARIA, panna, klariska, byla řeholní sestrou ve Villa de Conde v Portugalsku. Kdysi chtěly klarisky jejího kláštera zvoliti novou představenou. Nemohly se shodnouti a daly své hlasy Berengarii,

myslíce, že beztoho nedosáhne většiny hlasů. Tak se stalo, že Berengaria jednohlasně byla zvolena představenou. Zemřela r. 1565. Svátek 23. prosince.

Sv. PASCHALIS BAYLON narodil se r. 1540 v Torre Formose v Arragonii z rodičů rolnických. Otec se jmenoval Martin Baylon, matka Isabella; byli tak chudobní, že nemohli Paschala posílati do školy. Paschal musil pásti ovce; aby se však naučil čísti, bral si na pastvu knížku a prosíval mimojdoucích, aby ho naučili znáti písmena. Jsa bystrého rozumu, záhy se naučil čísti. Četl pak nejraději život Krista Pána a životopisy svatých. Když jiní mladí pastýři si hráli a skotačili, Paschalis zašel do chrámu Páně, aby svátost oltářní klaněním uctil a aby se pomodlil před oltářem Matky Boží. Vydíbal si na konci své hole obrázek Panny Marie, nad obrázek dal křížek a pak postavil hůl s obrázkem a křížkem do země a klekna konal své obvyklé modlitby. Tak prospíval něžnou nábožností.

Vyspěv v jinocha, Paschal nastoupil službu pastýře ovcí u bohatého statkáře, Martina Garziasa. Byl nábožný, pracovitý a poctivý. Dávali mu název: „Svatý ovčák.“ Paschal nelhal, neklel, varoval se nemravných řečí, vyhýbal se každé příležitosti ke hříchu, zapíral se, aby nikdy nesvolil v nezřízenou žádost a aby vždy zachoval srdce svoje čisté. Z nepatrné své mzdy dával žebrákům almužnu. Když dobytek jemu svěřený učinil někomu škodu, Paschal dal náhradu ze své mzdy anebo vypomáhal poškozenému prací v čas potřeby. Byl tak úzkostlivý v té příčině,

že se zdráhal pásti kozy, věda, že tento mlsný dobytek činívá škody ve vinicích a zahradách. Kdysi šafář, chtěje za velkého vedra uhasiti žízeň, vyzval Paschala, aby mu šel utrhnout v cizí vinici několik hroznů; k výzvě přidal i hrozbu; ale Paschal rozhodně odepřel řka: „To nejsou hrozny moje a jsem hotov raději se dáti rozsekati na kusy, než bych hříchu krádeže se dopustil.“ Také své druhy ve službě poučoval a vedl je k dobrému; neostýchal se přísně je pokárati, kdykoliv se dopustili zlého skutku.

Statkář Martin Garzias seznav Paschala jako svědomitého člověka, nabídl mu svou dceru za manželku a slíbil mu dáti věnem veškeren svůj statek. Ale Paschal nepřijal nabídky řka, že pozemské statky bývají překážkou na cestě k spasení; on že volí raději v chudobě Bohu sloužiti. A ihned se odebral do Valencie; tam blíže města Montisfortu, v Loritě, byl chudý klášter františkánů bosáků. Požádal o přijetí. Nebyl přijat, ježto byl úplně neznám. Proto vstoupil opět do služby v okolí toho kláštera a pásł ovce. Žil zapíravě a po způsobu řeholníků; svůj oděv, podobný františkánskému, přepásal provazem; chodil bos, s hlavou nepokrytou, mluvil málo a vážně a vystříhal se každé příležitosti ke hříchu. Kdysi mu řekl jistý pastýř žertem, že pro kratochvíli zavolá známou, veselou dívku, ale Paschal hrozil, že učiní-li tak, zažene dívku kamením. Mysl poháněla Paschala stále ke klášteru, aby uslyšel zvonění zvoucí k modlitbě a k uctívání Svátosti oltářní.

Františkáni loritští nemohli nepozoro-

vati upřímné zbožnosti Paschalovy. Ipřijali ho do kláštera a učinili ho vrátným. Bylo to r. 1564. Paschal konal zevrubně své povinnosti a šetřil všech řeholních pravidel. Byl dokonale poslušen svých představených. Konal ochotně i nejobtížnější práce. Pilně se varoval i všedního hříchu, i stínu hříchu, světší svědomitostí, než mnozí lidé se střežou hříchu smrtelného. Při tom byl prost vši zádumčivosti; při práci tiše prozpěvoval; nepoddával se skrupulím; skrupule nazval „blechami svědomí“. Jeho mysl byla jará, jeho řeč rozmarná, ano žertovná. Kdysi mu bylo uloženo, aby donesl list řádovému generálu, jenž právě dlel v Paříži. Ve Francii vládli hugenoté, vášniví kalvínci. Paschal nedbaje obtíží a nebezpečí, vydal se na cestu. Hugenoti vidouce řeholnický oděv, házeli po Paschalovi kamením, bili ho obuškem, až mu zůstala bolestná rána na vždy. Ale rozkaz vykonal a vrátiv se s daleké cesty, ihned jal se konati své obvyklé práce.

Paschal při každé příležitosti napomáhal svým slovem, aby každý věrně zachovával vůli Boží a aby sobě oblíbil život ctnostný. - Jacísi lidé zabili otce jistého měšťana montisfortesského. Měšťan se chtěl vrahům pomstíti a odmítal každý pokus a každou žádost o smíření a odpuštění. Sousedé ho zavedli na Velký pátek do chrámu Páně a domlouvali mu, když Kristus za všechny lidi umřel a kněz v ten den za všechny lidi se modlí, ať i on odpustí svým nepřátelům. Ale všecka domluva a prosba vyšla na prázdno. Paschal vida tuto zatvrzelost, vzal měšťana za ruku a řekl

Svatá Terezie Ježíšova

mu mírně: „Bratře! pro lásku Boží, odpusť křivdu, která ti byla způsobena!“ - A hle! Zarytý měšťan rázem se obměkčil, odpustil vrahům a smířil se s nimi.

Paschal jsa řeholním bratrem, ovšem nekázal, ale modlival se za kazatele, aby Bůh je osvětcoval a sílil; dával jim mou-drá naučení, jak by měli úřad svůj konati s prospěchem pro duše. Na příklad: Kdysi napomínal kazatele, aby studovali raději před obrazem Ukřižovaného nežli z knih, a dodal: „To je nesporno: Jazyk mluví vždy jen k uším, srdce mluví k srdci.“ - Ačkoliv Paschal nekonal bohoslovných studií, přece uměl tajemství víry tak jasně vyložit, že i učení bohoslovci se mu po-divovali. Profesor theologie Jan Ximenes řekl, že z rozmluv s Paschalem načerpal mnohých poznatků, kterých nenalezl ani u učenců. Paschal také měl podivuhodnou znalost lidských povah a jako by pro-hlédal srdce lidské do nejtajnějších zá-hybů, znal úmysl, jímž se někdo potají zanášel, a byl-li úmysl zlý, odrazoval od skutku. Paschalovi bývaly v řádu svěřo-vány úkoly, jež se ukládaly pouze prozí-ravým a osvědčeným řeholníkům: dozí-rati na kážeň v jednotlivých klášterech. Paschal se řídil slovem, jež si oblíbil za heslo; říkávalť: „Člověče, mějž srdce k Bo-hu jako dítě, k bližnímu jako otec a matka, k sobě pak jako neúprosný soudce!“

Když Paschal dlel v klášteře Villa Realu, těžce onemocněl. Lékař mu zvěstoval, že z té nemoci už neokřeje. Paschal řekl: „Ni-kdy jsem nedostal nad toto slovo radost-nější zvěsti.“ Připraviv se na křesťanskou smrt a vysloviv jméno Ježíš, zemřel 52letý

17. května r. 1592. Slaví se 17. května.

BERNARDINA, členka III. řádu sv. Františka ve Villanově (ve Španělsku), ze-mřela roku 1520. Památka 21. září.

BL. ŠEBASTIÁN „*ab Apparitio*“ naro-dil se r. 1502 v Gudíně ve Španělsku. Byl zprvu dělníkem, pak kupcem; odebral se do Mexika; tam nabyl velkého jmění. Byl dvakrát ženat a zůstal bezdětný. (Podle některých zpráv zůstal za obojího man-želství panicem.) Vrátiv se do vlasti, rozdal všecko jmění a vstoupil do františkánské-ho kláštera za řeholního bratra. Zemřel roku 1600. Svátek 25. února.

VOJSLAV, řeholní bratr řádu sv. Fran-tiška v Belgii, byl roku 1570 od bludařů zabit. Jeho památka je 18. dubna.

AMBROŽ „A JESU“ narodil se roku 1491 v Andalusii; vstoupil do řádu „Bratří nejmenších“ čili paulánů. Jeho žákem byl sv. Ludvík Bertrand, dominikán. Am-brož byl též duchovním rádcem jistě Gar-cie ze III. řádu sv. Františka z Pauly. Dne 12. června 1541 Ambrož šel mimo její příbytek ve Valencii, zaklepal na dveře a řekl: „S Bohem, Garcio! V nebi se u-vidíme!“ Pak se odebral do chrámu a kázal; na kazatelně omdlel a byv odne-sen, umřel. Památka 13. prosince (nebo 29. května).

KATEŘINA DE VIS narodila se ve Francii; když jí rodiče morem zemřeli, živila se pak i se sestrou Marií prací. Kdy-koliv se odebíraly na služby Boží, nechá-valy příbytek otevřený, aby sousedé mohli z majetku jejich udělovati příchozím chu-dým, čeho jim bylo třeba. Žily přísně, jako by v klášteře byly, a snažily se jedna

druhé poslušny býti. Obě byly ve III. řádu Nejmenších. Po smrti Mariině Kateřina vstoupila do III. řádu paulánského a učinila čtyři sliby: chudoby, čistoty, poslušnosti a ustavičného postu. Zemřela jsouc představenou kláštera dne 29. září 1634. Památka její 29. (či 24.) září.

Bl. KAŠPAR BONUS narodil se ve Valencii; věnoval se vojenství. Kdysi za nebezpečí bitevního slibil Bohu, že vyvázne-li životem, vstoupí do řádu sv. Františka. Byl těžce raněn. Vstoupil do řádu Minimů, t. j. sv. Františka z Pauly. Jako řeholník žil novým duchovním životem. Zemřel r. 1604. Svátek 14. července.

STANISLAV Z OPOROWA byl paulán polský. Zemřel roku 1524. Památka jeho je 12. dubna.

Bl. ELEONORA ORTIZ, karmelitka na ostrově Majorce, † r. 1594; památka 27. května.

ELEONORA DE VANEGAS, dominikánka v Kordově ve Španělsku, † 1556; památka 11. května.

74. SVATÍ A SVĚTICE XVI.

STOLETÍ

V Africe, v Asii a v Americe.

Sv. FRANTIŠEK XAVERSKÝ, *Rudolf Aquaviva, Karel Spinola, Petr Baptista, Ludvik Bertrand, František Solano* a jiní - viz § 70.

Sv. ALFONS TORIBIO narodil se dne 16. listopadu 1538 v Magrobeju ve Španělsku ze vznešených rodičů. Konal

studia ve Valladolidě a v Šalamance. Už tehdy se skvěl čistotou mravů a dobročinností. Vykládá se, že jistá žena ztratila značnou částku peněz. Ve hněvu jala se klít a rouhavá slova pronášeti. Toribio, aby zabránil těmto hříchům, ihned jí nahradil ztracené peníze. Po vykonaných studiích byl Toribio od krále Filipa II. ustanoven presidentem granadským. Po pěti letech se uprázdnilo arcibiskupství v Limě, v hlavním městě peruánském. Král Filip II. ustanovil Alfonsa arcibiskupem limským. (Nikdy nebyla volba biskupa od lidu s větším souhlasem přijata, jako tentokráte.) Alfons nebyl tehdy ještě ani duchovním, neměl ani nižších svěcení. I zdráhal se přijmouti nabízený úřad. Bylo mu však podrobiti se, a tak nastoupil r. 1581 svůj úřad jako arcibiskup limský.

Stav náboženského života v diecési limské byl velmi neutěšený. Indiánští domorodci úpěli pod nelidským panstvím Španělův, byli pokládáni za otroky, vyháněni ze svého domova, znemravňováni, olupováni, aniž by královští úředníci proti těm zlořádům byli zakročovali. Indiáni přenášeli pak svou nenávist ze zvrhlých Evropanů na náboženství křesťanské a odpadávali k pohanství.

Toribio se chopil ihned práce; káral surovosti a násilí, odklízoval neplechy, kdekoliv je nalezl. Káral nezřízený život královských úředníků. Ti se omlouvali, že prý zákony božské a církevní jsou závazné toliko pro nevědomý, prostý lid, nikoliv pro ně, pro vzdělance. Ale Toribius přísně odmítal tuto výmluvu, řka,

že Bohem budou všichni souzeni dle zásluhy. - Ustanovoval všude moudré a horlivé duchovní správce, aby pracovali po učení a znovuobrácení Indiánů. Sám se naučil jazykům domorodých kmenů, kázal všude slovo Boží a tak získal Indiány pro víru křesťanskou. Zakládal v zemi chrámy, kláštery, školy a nemocnice. Třikráte proputoval celou zemí. První apoštolská cesta jeho trvala 7 let. Cesty tyto po Peruánsku, rozeklaném vysokými horami, byly spojeny s nesmírnými obtížemi. Toribio nařídil, aby všude se konaly konference duchovenstva a aby v Limě každého sedmého roku se slavil církevní sněm provinciální. Přísně nastupoval proti neřestem, které nacházel u duchovních osob, a suspendoval kněze, nechtěli-li se polepšiti.

Toribio navštěvoval nemocné, zvláště za doby moru byl pravým otcem chudých lidí a nemocných ubožáků, jimž rozdal veškeren svůj majetek. Horlivost Toribiova mu vzbudila mnoho nenávisťníků, kteří usilovali mařiti šlechetné jeho snahy. Ale jeho usilovnou činností bylo způsobeno, že veškerá země Peruánská přilnula k víře a k Církvi katolické. - Když kdysi Toribio dlel v Santě, rozstoupil se tam na smrt. Přijal nábožně svaté svátosti, rozdal svůj majetek a vyřknul slova: „Žádám rozdělen a u Krista býti... Bože v ruce Tvé poručím duši svou,“ vydechl naposled, dne 23. března 1606. Svátek 23. března.

Sv. RŮŽENA (ROSA) LIMSKÁ narodila se dne 20. dubna 1586 v Limě, hlavním městě království peruánského

v jižní Americe. Rodiče její, Kašpar a Maria, nebyli zámožní. Dceruška obdržela na křtu jméno Isabella (Alžběta), ale že byla roztomilá jako růžička, nazývali ji Rosa. Při biřmování jí dal arcibiskup Toribio jméno Rosa, jak si její matka přála.

Růžena byla dívka povahy tiché a ušlechtilé, miláčkem všech; nikdo jí neslyšel plakati nebo naříkati. Už v mládí jevila podivuhodnou trpělivost a lásku k umrtvování. Kdysi si přiskřípla těžkým víkem z veliké truhly palec pravé ruky. Hrozná byla z toho bolest, ale Růžena ji tiše snášela, ani nehlesla, i když se jí utvořil pod nehtem poraněného palce vřed. Ranhojič odstříhoval celý nehet nůžkami a Růžena osvědčila při tom neobyčejnou trpělivost. Podobně bylo, když se jí vyrazily vředy v uchu a na hlavě. Matka se snažila bolesti utišiti různými domácími léky. Marně. Ranhojič léčil nemocnou po šest týdnů zžiravými náplastmi. Hlava byla všechna rozjizvena, rozjitřena. Matka vidouc kdysi zrána vředy, tázala se: „Ubohé dítě! a s touto bolestí jsi prožila celou noc?“ Dívka, ač se utrpením chvěla, odpověděla: „Bolest nebyla tak veliká; byla snesitelná,“ a neposteskla si; zajisté jí sílila vzpomínka na utrpení Kristovo. Neboť už za útlého mládí Růžena obětovala sebezapíravé své skutky Kristu Ukřižovanému. Už tehdy se postívala třikráte za týden o chlebě a o vodě.

Kdysi si hrála Růžena se starším bratrem a s jinými dětmi. Za hry bratr potřísnil její vlasy blátem. Pohněvána chtěla odejíti. Bratr jí řekl posměšně: „Proč se

rmoutíš, že jsem trošku pomazal krásné vlasy tvoje? Nevíš-li, že vlasy dívčí bývají často nebezpečným osidlem pro ty, kdož jsou neopatrní?“ V tu chvíli pojala Růženu ošklivost ke hříchu a ke všemu, co ke hříchu vede. Již tehdy jsouc duchem vyspělá, učinila slib ustavičné čistoty; ostříhala si krásné vlasy bez vědomí matčina. Umínala si varovati se smyslnosti a sebelásky a záhy si zvolila svatou Kateřinu Sienskou za vzor.

Naučila se šiti, tkáti, vyšívat i jiné ženské práce konati; pracovala celé dni pilně, aby mohla podporovati své rodiče, jimž bylo se starati o 11 dětí. Kromě toho pěstovala v zahradě růže a prodávala je na trhu. Když se jí tázali, kolik vyzíská, říkávala: „Výtěžek sice není velký, ale nebeský můj ženich mi jej rozmnožuje.“ O všechny potřeby Růžena prosila matku pokorně, o jehly, o niti; matce to nebylo vhod. „Nač to prošení a žebrání o každou maličkost? Vezmi si sama, co potřebuješ.“ „Chci se cvičiti v poslušnosti,“ odpověděla Růžena; „a zjednati si zásluhy; a takto se též zabezpečuje a živí i láska k tobě.“ Dětinou lásku k rodičům osvědčovala Růžena zvlášť, když otec nebo matka onemocněli. Tu je ošetřovala něžně.

Matka Růženina byla marnivá; po způsobu všedních lidí chtěla, aby dcera se hleděla světu zalíbiti. Růžena byla pak v nesnázích: jednak chtěla nebeskému choti zůstatí věrnou, jednak nechtěla porušiti poslušnosti k matce. Kdysi ji vyzvala matka, aby pro společnost několika paní si ověncila sličnou hlavu; Růžena nezbylo než poslechnouti. Dala si sice na

hlavu věnec, ale vsunula nepozorovaně mezi květy dlouhou jehlici, která ji bodala, aby takto v náhradu osvědčila lásku svou k Ukřižovanému. Matka nabízela dceři brzy rukavičky libou vůní prosycené, náušnice, náhrdelníky a náramky, ukládala jí, aby si kadeřila vlasy, líčila tvář a aby takto přirozenou svou sličnost uměle zvyšovala; posléze jí nařídila, aby nosila drahocenný závoj. Růžena se poradila se zpovědníkem; ten napomenul matku, aby své bohabojné dceři popřála více volnosti a aby ji nevedla k marnivosti. Od té chvíle matka ustala ve svých záměrech a svolila, aby si Růžena pořídila roucho tmavé barvy z obyčejné látky.

Růžena se vzdalovala pokud mohla světských zábav a snažila se sličnou tvář svou zohyzditi, natírajíc tvář korou a prachem indického pepře, jenž svou ostrostí odnímá pleti všecku svěžest. Ale přece neušla pozornosti mladých mužů. Ač se přísně postila a umrtvovala, zůstala neobyčejně spanilou pannou kvetoucího zdraví. Mladí mužové se ucházeli o její ruku. Jistý zámožný mladík hodlal s ní vejíti v manželství. Jeho návrh byl chudým rodičům jejím velmi vítán. Domlouvali jí, aby se provdala. Ale Růžena zůstala věrna svému slibu a neustoupila ani slzám ani hrozbám a ranám svých rodičů, ani jízlivému posměchu svých bratří.

Tehdy byl v Limě dostavěn klášter klarišek; zakladatelka jeho, Marie z Guinosecu, byla tetou Růženinou. Růžena by byla ráda do onoho kláštera vstoupila, ale matka nesvolila, namítajíc, že Růžena má svou ruční práci přispívati na výživu

celé rodiny. Růžena se tedy rozhodla, že dle příkladu sv. Kateřiny Sienské vstoupí do III. řádu sv. Dominika, aby mohla vřeholním rouchu i dále zůstávati u svých rodičů a podporovati je svou prací. Po mnohých bojích dosáhla posléze svolení rodičů a přijala r. 1606 řeholní roucho třetího řádu sv. Dominika. Uminila si žíti a zemříti ve třetím řádu.

Pokora její byla neobyčejná. Pokládala se za služku v otcovském domě, ba za nejnižšího tvora na zemi, za hříšnici, jež není hodna dýchatí vzduch Boží. Matka a sestry ji někdy plísnily pro její zvláštnosti, které jevila sebemrtvením, ale ona se z toho nermoutila, nýbrž dávala na jevo radost, že pro své nedokonalosti bývá podle zásluhy tupena. Byla-li však někdy chválena, truchlila a rozmnožovala pak skutky kající. Kdysi uslyšela, kterak jistý církevní hodnostář ji chválil pro její ctnosti. Jakoby hadem uštknuta utekla a dala se do usedavého pláče, jako by ji velké neštěstí postihlo. Ve zpovědnici plakávala hořce a třásla se, jako by byla velikou hříšnicí. Soužila ji myšlenka, že není hodna nositi šat, jaký nosila sv. Kateřina Sienská. Přičítávala příčinu každého neštěstí, jež se buď doma nebo v okolí přihodilo, svým hříchům, ač byla bez viny.

Kdysi na Veliký Pátek se vracela s matkou z kostela. Tu někteří rozpustilí světáci, vidouce její tvář zdravou a sličnou, posmívali se jí, že prý se znamenitě postí. Matka byla posměchem jako omráčena, ale Růžena se radovala, že ji lidé stále mají za nedosti umrtvenou. Nikdo jí ne-

viděl zlostnou nebo netrpělivou; ke všem lidem se chovala laskavě.

Růžena umrtvovala své tělo hrdinsky, ale z části i způsobem kromobyčejným. Masa nepožila od patnáctého roku. Od svátku Povýšení sv. kříže až do Velikonoc, tedy po dobu 7 měsíců, požívala jen po kousku chleba a trochu hořkých bylin; ano i chleba se někdy vzdávala spokojujíc se několika zrnky z granátových jablek. V pátek požila jen 5 těchto zrněk a zapila je žlučí na památku pěti ran Kristových. I za největšího letního parna požívala vody jen co nejskrovněji.

Bičovala své tělo krutě. Připravila si důtky ze železných řetízků a mrskávala se jimi až do krve; činila tak, aby zadostučinila za své hříchy i za hříchy jiných lidí, za umírající i za duše v očistci. Posléze ji zpovědník zapověděl tento způsob sebemrtvení a dovolil jí, chce-li tohoto kajícího skutku používati, bičovati se pouze obyčejnými důtkami. Růžena poslechla, ale aby řetízky neležely ladem, ovinula si je těsně kolem těla a spojivši oba konce, zámečkem je zamkla a klíček zahodila. Nikdo nevěděl o tomto krutém způsobu pokání; ale posléze ji hrozná bolest přinutily, aby se zbavila železného opasku. Místo tohoto nástroje mučení si zhotovila těžké žíněné roucho, vetkala do něho železné ostny a roucho si pak oblekla. Také si opatřila kroužek z plechu, obvinula provázky, propletla trním, a tuto korunu si vtlačila na hlavu. - Také její lůžko bylo mučícím nástrojem. Spojila sedm dřev řemeny, prostor mezi nimi vyplnila stěpinami a ostrými kaménky.

Na tom lůžku Růžena odpočívala, majíc kus dřeva pod hlavou a přikrývajíc se drsnou pokrývkou. Když matka po prvé spatřila to lůžko, zachvěla se hrůzou a div že je nerozmetala.

Růžena milovala samotu; vyhýbala se návštěvám; matka ji proto kárala, ale Růžena říkávala: „Kdyby se ve společnosti nehovořilo nic nesvatého a marného, ba, i kdyby se jen o Bohu a o svatých věcech hovořilo, chci raději mluvit k Bohu o samotě, než o Bohu ve společnosti.“ S dovolením rodičů si zřídila pomocí svého bratra v zahradě chyšku z prken a z platanových listů a ozdobila ji křížem a svatými obrázky. Tam trávila celé dny, tam prožila při práci a v rozjímání nejšťastnější své chvíle. Její život byl ustavičnou modlitbou. Ráda četla duchovní knihy. O vnitřní modlitbě říkávala, že je nejúčinnějším lékem proti hříchu. Nejmilnější modlitbou jí byla pobožnost svatého růžence. V dětském věku Růžena přijímala s dovolením zpovědníkovým Tělo Páně dvakrát za týden, později ještě častěji. Svátost oltářní jí sílila podivuhodně. Šla-li Růžena do chrámu Páně, bývala někdy tak slabá, že jí bylo několikrát se odpočinouti. Přijavši však Tělo Páně zesílila tak, že mohla i chvátati.

Chudým lidem prokazovala Růžena skutky tělesného i duchovního milosrdenství. Ač sama byla chudičká, nalézala různé způsoby, aby mírnila bídu nuzných lidí. Uskrovněla se ve všem, a co takto na sobě ušetřila, darovala chudším. Kdysi obdržela od matky kus bílého plátna, aby, chce-li, zhotovila si potřebné prádlo. Ale

Růžena darovala plátno dvěma chudým dívkám, a když jí to matka vytýkala, odpovíděla: „Dala's mi plátno, abych s ním naložila podle libosti. Podle toho jsem jednala.“

Ošetřovati nemocné, zvláště nemajetné, bylo Růženě radostí. Brávala si je i domů, dovolila-li matka. Zvláště pečlivě ošetřovala služky a otroky, kteří byli ode všech opuštěni. Sloužila všem stejně, netázajíc se po původu a vlasti; všichni byli stejně pečlivě ošetřováni, ať byli Španělé nebo Indiáni nebo Černoši. Čím byl kdo ubožejší, tím větší přednost měl u ní. Do nemocnic chodívala sloužit nemocným, nesměla-li je míti doma. Kdysi obvazovala jisté nemocné ženě hnisající rány a potřísnila si své řeholní šaty. Matka ihned zpozorovala skvrny na šatě a kárala dceru. Ona odpovíděla: „Při ošetřování nemocných nelze se poddávati rozmazlenosti. Ostatně, oč ohyždnější byla špína, kterou katané metali Spasiteli ve tvář!“ - Růžena se modlívala za hříšníky a konávala kající skutky v úmyslu, aby vyprosila pohanům, zvláště nešťastným Indiánům, s nimiž cítila upřímnou soustrast, milost obrácení k víře Kristově.

Trpělivost Růženina byla podivuhodná. Co zkusila pro svou nábožnost a pro své sebezapíravé skutky! Od matky byla plísněna, bita pěstí, ba i holí. Od bratrů a sester dostávalo se jí mnoho ústrků. Někteří lidé ji pokládali za osobu pokryteckou, jiní za duševně chorou a výstřední. K tomu byla sužována různými nemocemi, tu zánětem průdušnice, tu křečemi žaludku nebo srdce, tu horečkou.

Nemoci snášela trpělivě modlít se: „Pane, rozmnož mé bolesti, ale rozmnož i mou lásku a trpělivost!“ Bylo ku podivu, že útlé její tělo, zmořené kajícími skutky, sneslo tolik bolesti. Největší však měla zármutek, pocítila-li v srdci skličenosť a malomyslnost, přišlo-li jí na mysl: „Bůh na mne zapomněl, jsem zavržena!“ Tu se chvěla hrůzou. A opět pominula vyprahlost z jejího srdce, opět se jí vrátil do duše blaživý klid.

Královský důchodní Gundisalvi vzal Růženu do domu jako služku. Tam byla poslední tři léta svého života. Tam se jí dostalo v nemoci pečlivějšího ošetřování. Kdykoliv se na čas zotavila, navštěvovala otcovský dům, aby spatřila milou svou poustevnu. Gundisalvi a jeho manželka se o ni starali, jako by byli jejími rodiči.

Když Růžena znamenala, že se blíží smrt, prosila o svátosti umírajících. Prohlásila, že je nevýslovně šťastna proto, že je dítkem Církve katolické a že má zemřítí věrna víře katolické. Pravila, že je nehodnou dcerou sv. Dominika; řeholní odznak, škapulíř, chtěla mít stále před očima. Poděkovala svému zpovědníku, prosila všechny domácí za odpuštění, ačkoliv nikdy nikomu z nich neublížila, přijala požehnání od svého nemocného otce, od své matky i od svých pánů Gundisalvi; povzbuzovala k bázni Boží jejich dvě dcerušky, jež pro jejich nevinnost milovala.

Růžena zaplakala na smrtelném loži. Když se jí tázali, proč že pláče, odpovéděla: „Nepláču snad proto, že se loučím se světem anebo že trpím, nýbrž proto,

že jsem ještě málo vytrpěla pro nebe.“ V tom ji zase zachvátil prudký kašel, krev se jí vyhnula z úst, a když se zase poněkud zotavila, zvolala: „O můj nebeský ženichu, přijmi tuto krev za oběť a jako znamení horoucí žádosti, kterou jsem vždy po Tobě měla. Vždy jsem si přála, krev i život pro Tebe obětovati!“ Dne 24. srpna 1617 o půlnoci pozdvihla oči a řekla slabým hlasem: „Ježíši, Ježíši, Ježíši, stůj při mně!“ V tu chvíli usnula tiše v Pánu. Dosáhla 31 let pozemského života. Nával lidu k jejímu pohřbu, při němž sám arcibiskup limský vedl průvod, byl tak ohromný, že nezbývalo než pohřeb odložit a tělo její po odchodu lidu při zavřených dveřích chrámových v tichosti pohřbít. Svátek sv. Růženy Limské 30. srpna.

Na poloostrově balkánském a v Itálii.

Sv. PIUS V., papež (1566-1572), narodil se 1504 v městysi Bosku u Alexandrie v severní Itálii. Při křtu obdržel jméno Michael. Pocházel ze zchudlého rodu šlechtického. Otec se jmenoval Pavel Gihslieri, matka Dominika Angeria. Vychovávali synáčka v bázni Boží. Kdysi přišli do Boska dominikáni. Michaelovi se zalíbil jejich řád; s povolením rodičů odešel snimi do jejich kláštera ve Vogheře a vzdělával se v počátečních vědách; jsa teprve čtrnáctiletý, byl na svou žádost se svolením rodičů oděn řeholním rouchem sv. Dominika. Vyšší studia konal v Bologni. Zachovával všechna pravidla řeholní

zervrubně a přidávaje si postů, mrtvil své tělo; neostýchal se zametati chodby a čistiti kuchyňské nádoby. Při tom byl neúnavným kazatelem a horlivým zpovědníkem.

Byl záhy ustanoven inkvisitorem či úředním obhájcem katolické víry v Lombardii. Potíral bludy a hubil kacířské knihy; pátral po lidech od bludařů svedených, aby je přivedl na cestu pravdy. Vyhlašoval církevní tresty proti hodnostářům světským i církevním, když bludům nadržovali. Na př. vyobcoval z Církve generálního vikáře a kanovníky kómské, že zjevně podporovali kacíře. Svou neoblomností a přísností popudil proti sobě láji, která jej na ulici kamením pronásledovala. Uchýlil se na zámek přítele svého Bernarda Odescalchi. Ale také milánský místodržitel Ferdinand Gonzaga pohrozil Michaelovi vězením. Proto Michael odešel do Říma. Sborkardinálů, z nichž zvláště kardinál Caraffa znal neobyčejné vlohy Michaelovy, projevil spokojenost s úřední činností a poslal jej opět do severní Italie.

Když se kardinál Caraffa stal papežem, přijav jméno Pavel IV., ustanovil Michaela biskupem spojených diecézí nepiské a sutri-ské a učinil jej brzo poté kardinálem. Jako kardinál nedal svolení, když papež chtěl třináctiletého Ferdinanda Medicejského přijati ve sbor kardinálů; pravil tehdy: „Označ kardinálské hodnosti nesmí se státi hračkou.“ Rovněž byl pevný ve věci celibátní. Císař Maxmilián II. žádal papeže, aby dovolil kněžím manželství, což prý by bylo nejlepší cestou, aby kacíři byli zase do Církve zpět přivedeni. Sbor kardinálů s Michaelem

v čele prohlásil, že na zákonech celibátních nesluší nic měniti. Nástupce Pavla IV. papež Pius IV. jmenoval Michaela biskupem v Mondovi v Piemontsku. Odtud se účastnil Michael schůzí sněmu Tridentského, kdež vynikl jako obratný řečník a rádce.

Roku 1565 byl na podnět Karla Borromejského Michael zvolen papežem a přijal jméno Pius V. Zavedl ihned reformy při dvoře papežském. Tehdy bylo zvykem, že byl-li nový papež nastolen, rozhazovány byly peníze mezi lid římský; z toho mívali zisk hlavně lidé zahálčiví. Pius zrušil tento zvyk a nařídil, aby se peníze dávaly jen lidem potřebným. Na týž účel rozkázal věnovat ty peníze, které se druhdy vynakládaly na vystrojení hostin vyslancům a hodnostářům u příležitosti korunovace nového papeže. Vystříhal se nádhery; když nastoupil svůj úřad, nedal si zhotoviti nových šatů, nýbrž nosil šaty po svém předchůdci. Zapověděl v Římě nekřesťanskou zábavu zvířecích zápasů. Trestal znesvěcování dnů nedělních a svátečních. Kázal, aby židé přebývali ve zvláštní čtvrti města; trestal židy, kteří se provinili lichvářstvím; křesťany pak, jimž bylo třeba úvěru, odkázal na křesťanské půjčovny.

Pius přísně nastupoval proti lupičům, kteří si směle a surově vedli. Dal budovati na břehu mořském věže jako útulky proti mořským lupičům; nařídil, aby ten, kdo nepřispěl na pomoc ztroskotavším lodníkům, byl potrestán jako buřič. Chtěje čeliti lupičům na souši, Pius nařídil, aby města nebo vrchnosti, v jejichž území

lupičství se rozmohlo, nahradily způsobenou škodu. Takto se staly vrchnosti bdělejšími u vykonávání dozoru v zemi. Vydal rozkaz, aby vykríčené domy byly zrušeny; úředníci namítali, že tím ubude mnoho daní a že zůstane mnoho domů neobydlených. Pius se rozhorlil: „Jakže? Či má někdo říci, že apoštolská Stolica ochraňuje neřestné osoby a že podporuje smilstvo? Nuže, nechťějí-li tyto osoby změsta pryč odejít, půjdeme my s celým dvorem papežským odtud.“ Rozkaz papežův byl proveden, a papež pečoval o to, aby ženy, které slíbily zanechat dosavadního života, našly práci a zaopatření. Nepolepšitelně dal veřejně mrskati; zemřely-li v nekajícím, byl jim odepřen církevní pohřeb.

Papež Pius V. se snažil zabránit příliš hojně návštěvě hostinců. Také zakázal pod trestem konfiskace jmění nespravedlivé útoky a výpady proti cti a dobrému jménu bližního hanopisem, paškvilem, anonymními dopisy. Proti křivým obžalobám obnovil dřívější trest zvaný „poenaltionis“, t. j. aby křivé udavače stihl tentýž trest, jaký byl stanoven na přečin sám. Přísně šetřil pravdomluvnosti. Lstivého slibu neužil ani vůči lupičům. Lichocením se mu protivilo tou měrou, že nikdo se mu neodvažoval buď opravdově nebo žertovně zalichotiti. Papež zakázal lékařům, aby dále nenavštěvovali ony nemocné, kteří po třetí návštěvě odpírali přijetí svátých svátostí. Zakázal všechny zlořády ve chrámech, zbytečné hovory a tlachy, žebrání; zapověděl trhy o dnech nedělních a svátečních.

Pius V. založil „bratrstvo křesťanské nauky“, jež mělo za úkol vzdělávati lid v náboženských pravdách; vyzval biskupy, aby družinu tuto všude zaváděli a zřizovali školy. Bullu „In coena Domini“ dal prohlásiti v nové ostřejší formě. Bulla se potkala s velikým odporem. Nařídil, aby faráři zachovávali povinnost residence a aby se zdržovali hry v kostky, tance, divadel, hostinců, nošení hedvábných šatů. Římským kněžím nařídil, aby třikráte za týden měli theologické přednášky v papežském paláci. Zostřil předpisy v klaušure v ženských klášteřích a hrozil i biskupům, kteří by klášternicím povolili vycházku bez závažného důvodu.

Kterak papež Pius V. pečoval, aby nálezy a výnosy církevního sněmu Tridentského byly přijaty a zachovávány, bylo řečeno v § 68. Přísně vystoupil proti arcibiskupu kolínskému, kterému pohrozil odnětím hodnosti kurfirstské, bude-li se nadále zpěčovati úchvalám sněmu Tridentského. V bulle proti anglické královně Alžbětě pravil, že sobě osobila práva a autoritu hlavy Církve, a proto že je od jednoty Těla Kristova odloučena, práva na vládu zbavena, a že se katolíkům zapovídá poslouchati královniných nařízení. Od té doby zuřivost královny Alžběty neznala mezí; sami protestanté byli ohromeni její krvelačností.

Římanům nebyla milá přísná vláda Piova; reptali již v prvním roce, kdy Pius svůj úřad nastoupil. Ale Pius řekl: „Lépe je, když Římané budou zarmoucení při mé smrti, než při mé volbě za papeže.“ Za dobrodiní byl Pius vděčen až do smrti.

Vděčnost jeho se vztahovala i na děti i na příbuzné dobrodincovy. - Ač byl Pius rozhodný a přísný, kdykoliv šlo o čest a slávu Boží, o potlačování nepravostí a o prospěch Církve svaté, přece byl osobně skromný a pokorný. Jsa přísně nestranný a spravedlivý, neudílel svým příbuzným ani hodností ani statků. Jediného svého synovce, dominikána Michaela Donelli povýšil na hodnost kardinálskou, ale pouze proto, že sbor kardinálů ho doporučil pro jeho výtečné vlastnosti. - Potěšitelnou událostí v životě Piově bylo vítězství křesťanského vojska a loďstva nad Turky u Lepanta dne 6. října 1571. Pius vložil na památku vítězství do loretánské litanie novou prosbu: „Pomocnice křesťanů, oroduj za nás!“

Ač nebezpečně ochuravělý, přál si ještě o Křížových dnech navštívit chrámy římské a uctít ostatky v oltářích uložené. Pobožnost vykonal, ale vrátil se vícemrtev než živ. Na smrtelném lůžku přijal ještě několik anglických katolíků, kteří přišli si postěžovat na ukrutnost anglické královny. Pius řekl: „Bože můj! Ty víš, že jsem byl vždy ochoten i život svůj dát za blaho nešťastného toho národa.“ Přijav svátosti umírajících zesnul klidně v Pánu dne 1. května 1572. Svátek 5. května.

Sv. KAREL BORROMEJSKÝ narodil se dne 2. října 1538 na zámku Aroně na břehu jezera Lago Maggiore v severní Italii. Otec jeho byl hrabě Gilbert Borromeo; matka Markéta pocházela ze slavného rodu Medicejského. Karel měl bratra a dvě sestry. Záhy jevil vzácné nadání.

Byl vážný a měl zálibu v pobožnosti. Proto rodičové, kteří věnovali jeho výchově svědomitou péčí, určili ho pro stav duchovní. Otcův bratr, hrabě Julius Caesar Borromeo ustanovil dle tehdejšího neblahého zvyku hochu Karla opatem v městě Aroně.

Jsa šestnáctiletý byl poslán do Pavie na vysoké učení. Studoval práva a pak bohosloví. Studentstvo pavijské nemělo tehdy dobré pověsti; kázeň byla pokleslá; studující se oddávali hýřivému životu a vyhledávajíce tělesných rozkoší mrhali časem i zdravím. Ale tyto zlé příklady se Karla nedotkly; zůstal zbožný, ctnostný a uchránil si panickou čistotu bez úhony. Šlechtičtí synkové, bohatí a bujni, posmívali se mu, snažili se jej odvrátiti od studia, lákali ho do svých schůzí. Ale Karel nešel; raději snesl posměch, než by se byl zpronevěřil svým povinnostem; v modlitbě a v častém přijímání svatých svátostí hledal posily. Jeho vytrvalost přinesla ovoce. Již v dvaadvacátém roce věku svého dosáhl dvojího doktorátu, práv i bohosloví.

Karlův strýc, kardinál Jan Medicejský, se stal papežem a přijal jméno Pius IV. Karel se obával, že dle tehdejšího nechvalného zvyku bude zahrnován církevními hodnostmi. Čeho se obával, stalo se. Pius IV. vskutku jmenoval Karla zprvu apoštolským protonotářem a brzo poté arcibiskupem milánským a kardinálem. Proti tomuto jmenování počali někteří nespokojenci v Římě reptati; ale když seznali Karlovu mimořádnou učenost, horlivost a jeho neúhonné mravy, zanechali odpo-

ru; nemohli Karlovi odepřít úcty. Karel uměl vyhovět všem požadavkům, kteréž na vysoké hodnostáře byly kladeny; založil učenou společnost, podporoval vědu a umění, mladé umělce, malíře i hudebníky.

Roku 1562 zemřel jediný bratr Karlův bezdětek. Přátelé, i sám papež radili Karlovi, aby se vzdal duchovních hodností a aby vstoupil do stavu manželského, nemá-li slavný rod Medicejský vymřít. Karel neměl tehdy ještě, ač byl dle titulu arcibiskupem, svěcení kněžského; bylo mu tedy možno se svolením papežovým vystoupiti ze stavu duchovního. Ale Karel byl toho dalek; a aby všem domluvám učinil konec, dal se vysvětit na kněze. Papeži pak řekl: „Již jsem si zvolil choť, kterou jsem si oblíbil už dávno.“ Myslí tím Církev svatou.

Karel se přičinil, aby Tridentský sněm církevní byl dokončen. Tehdy se jednalo o církev v Čechách. Císař Ferdinand I. a pražský arcibiskup Antonín Brus žádali apoštolskou Stolicí, aby bylo povoleno přijímání Svátosti oltářní pod obojí způsobou. Papež Pius IV. žádosti vyhověl a dne 17. dubna 1564. povolil přijímání Svátosti oltářní pod obojí způsobou. (Ale tato výsada neměla žádoucího účinku; na žádost pražského arcibiskupa Lohela byla r. 1622 od papeže Řehoře XV. opět zrušena.) - Papež Pius IV. bullou „Benedictus Deus“ potvrdil všecka usnesení sněmu Tridentského a zřídil komisi či dozorcí radu o osmi členech, kardinálech, kteří měli bdíti nad provedením úchval sněmovních. Členem komise byl i Karel

Borromejský. Jedno z usnesení sněmovních znělo, že biskupové a faráři jsou zavázáni k osobnímu sídlení ve svých diecésích, resp. farách, z nichž nemají bez důležitých příčin odcházeti. Karel by rád byl vyhověl tomu nařízení, ale papež Pius IV. nechtěl zůstat bez osvědčeného svého rádce Karla a proto ho nepustil do Milánu. Pius IV. zemřel, byv od Karla zaopatřen svátostmi umírajících. Někteří kardinálové chtěli Karla zvoliti papežem; ale Karel odmítl volbu a na jeho radu byl zvolen papežem kardinál Michael Ghislieri, jenž přijal jméno Pius V. Tehdy r. 1566 Karel se svolením papežovým se odebral do Milána, aby se ujal správy své arcidiecése.

Arcidiecése milánská byla rozsáhlá; náleželo k ní 15 biskupství. Po dlouhou už dobu nesídleli milánští arcibiskupové v Miláně, nýbrž na jiných místech, a dávali se zastupovati od svých náměstků. Z toho nevzešlo Církvi nic dobrého; církevní kázeň žalostně poklesla, služby Boží byly zanedbávány, vyšší duchovenstvo si libovalo v přepychu, venkovské duchovenstvo bylo málo vzdělané a dbalo více zisku než církevních zákonů; mnozí řeholníci byli zesvětačili, lid pustl a bludy protestantské nacházely k němu snadný přístup. Karel se podjal s jarou myslí úkol, aby obnovil náboženský a mravní stav své arcidiecése.

Nejprve slavil krajinský sněm církevní, jak všeobecný sněm Tridentský byl nařídil. Povzbuzoval biskupy na sněmu zúčastněné k apoštolské horlivosti a uložil jim, aby každého roku svolávali svoje

kněžstvo na synody či schůze a aby pečovali o vykořenění zlovyků, o zvelebení kázně a života náboženského. Takových krajinských sněmů Karel slavil jedenácte. - Dále pečoval Karel o zdárnou výchovu kněžského dorostu. Proto rozšířil bohosloveckou kolej v Pavii, zřídil kolej Tovaryšstva Ježíšova v Miláně a kolej švýcarskou. Kromě toho založil několik studentských konviktů a neopomíjel dohlížení na ně a podrobovati studující jinochy častým zkouškám.

Neméně pečlivě bděl nad řeholní kázní v klášterích. Dozíral na ně a neustal, dokud v nich nezavládl život vpravdě řeholní. Karel založil také nové řeholní družiny pro výchovu a vyučování mládeže. Jednota světských kněží, zvaných „Oblátů či Obětovanců“ měla za úkol konati jakýkoliv úřad v duchovní správě. Členové se zavazovali svému biskupu slibem poslušnosti a šli i do osad zanedbaných nebo odlehklých, kam jiní kněží jíti se neodvážili. - Karel vzal nový ženský řád ursulinek, založený Angelou Mericijskou, pod svou ochranu. - Řád humiliátů byl tehdy zbohatlý a kázeň byla pokleslá. Karel jej chtěl reformovati. Ale humiliátů se ujali jistí bezbožní a zpustlí lidé a popouzeli řeholníky proti nařízeným opravám. Posléze se odhodlal jeden z poštvaných mnichů humiliátů Karla zastřeliti. Vplížil se dne 26. října 1569 na večer do domácí kaple v domě arcibiskupském, právě když Karel s domácími konal večerní modlitbu. Vrah vystřelil na Karla a uprchl. Kardinál nebyl těžce raněn a pokynul ostatním, aby modlitbu dokon-

čili. Po skončené pobožnosti bylo shledáno, že koule ho jen nepatrně na zádech zasáhla. Úkladník Jan z Farina byl vypátrán a podle zákona na hrdle potrestán, ač kardinál se přimlouval, aby mu byl život darován.

Karel plnil všechny povinnosti, jež mu ukládal biskupský úřad. Spravoval se v životě soukromém radami výtečného zpovědníka svého Jana Ribeiry, kněze Tovaryšstva Ježíšova. Ve všem dával Karel dokonalý příklad života křesťanského. Do svého paláce zavedl přísný řád a jednoduchost. Zapověděl úředníkům a sluhům přepych v oděvu, noční toulky, lakotu. Kdo z nich se provinil proti mravnímu řádu, byl propuštěn. Bděl nad nimi kněz. Jinému knězi bylo svěřeno hospodářství, jinému péče o hosty, dvěma kněžími bylo uloženo dozíratí na arcibiskupa Karla samého a upozorňovati jej na každou vadu nebo nedokonalost, kterou by na něm shledali. Ranní a večerní modlitby konány byly ode všech domácích společně.

Zprvu míval Karel společný stůl s domácími kněžími a s úředníky, při němž dával předčítati úryvky z duchovních knih; protože však později nejídal masitých pokrmů ani ryb a zdržoval se vína, a protože vyjma neděle a svátky žil prostě o chlebu a vodě, jídal sám, aby tou přísností nebyl nikomu na obtíž. Karel prospíval nejen postem, ale i jinými skutky sebestmrtvení a pobožnosti, nosil drsný šat spodní, nedával si nikdy ani za mrazu vytápěti svou komnatu, odpočíval na tvrdém lůžku. Vroucně ctil Pannu Marii a rozkázal, aby obraz Rodičky Boží byl zavě-

šen nad vchodem do jednotlivých chrámů. Jeho palác byl stále otevřen chudým i poutníkům i kněžím; kněžím se dostalo nejen pohoštění, ale i potřebných duchovních knih. Proti nikomu nenastupoval příkře; umělť Karel svou horlivost tlumiti křesťanskou mírností. Byl přístupný rozumným důvodům; věděl, že, kdož mají dobrou vůli a vidí jeho úmysl, sami se k němu přidají, aby byla provedena mravní obnova. Zakázal kněžím, aby nechodili v oděvu světském, aby se nezúčastňovali divadel a jiných světských radovánek; žádal jich důrazně, aby vzdělávali lid bezúhonností mravů a rozvázným jednáním.

Mnozí reptali proti nařízením Karlovým. Říkali o něm, že je pánovitý a zatvrzelý a že jim ruší jejich zvyky a výsady. Pro prohlídku jistého exemtního kláštera byl obžalován u papeže; obhájil se; čelil všemu nepřátelství s mužností. Beze sporu náleží mezi nejznamenitější reformátory Církve onoho století.

Karel neúnavně procházel svou rozsáhlou arcidiecési; všude dozíral na kázeň, všude povzbuzoval ke křesťanskému životu, všude prokazoval trpícím lidem skutky milosrdenství. Vystavěl vlastním nákladem mnohé chrámy; odvážil se i do odlehlých osad v horách švýcarských. V Grisonské krajině cestoval jen pěšky; maje okovanou hůl a obuv, vystupoval na hory a sestupoval do horských údolí; s nesmírnými obtížemi, po příkrých stránkách si hledal cesty do zapadlých osad. Jeho průvodcové nosili za ním chudičky pokrm: chléb, kaštany a mléko; ale i o ten pokrm se dělil, bylo-li třeba, s chudasy.

Často přenocoval v chatrčích na slámě nebo na holé podlaze. V osadách konal kázání a křesťanská cvičení. Karlova horlivost, dobročinnost a odříkavost budily obdiv u přátel i nepřátel. Protestanté Gardonští se vrátili, seznavše Karla, do lůna Církve. Na radu Karlovu založily katolické kantóny spolek zvaný „Zlatý (či Borromejský) svaz“ na obranu katolické víry; ustanovili na příklad: „V osadách katolických buďtež ustanovováni pouze katoličtí učitelé. Nekatoličtí úředníci nerozhodujtež ve věcech katolíků se týkajících.“

Roku 1570 vznikl v Lombardsku hlad z neúrody. Lid prosil Karla o chléb. Karel živil 3000 chudásů, a když se mu nedostávalo, vypůjčil si peníze a dal svůj nábytek v zástavu; nestyděl se žebrati po domech, aby vyprosil příspěvků pro chudé. Když r. 1575 bylo konáno milostivé léto v Miláně a došlo do města 6000 poutníků, Karel pečoval o ně starostlivě.

Horší neštěstí než řečený hlad stihlo Milán roku 1576. Vypukl mor. Mistodržitel a vyšší úředníci, šlechticové a bohatí měšťeníní rychle opustili město; ostatní úředníci a někteří kněží prosili Karla, aby města neopouštěl a aby, když správce města se dali na útěk, byl lidu rádcem a pomocníkem a aby veřejné záležitosti spravoval. Jiní však mu domlouvali, aby se útekem z Milána zachránil. Karel řekl: „Kdo se chce spasiti útekem, nechť tak učiní; ale mne zde váže povinnost. Nepůjdu odtud. Jsem ochoten dáti i život za blaho svého lidu.“ A od té chvíle se věnoval službě nemocných.

Připravil se na svůj těžký úkol modlitbou, postem a sebedmrtvením.

Nejprv nařídil Karel, aby s ním lid po tři dny konal prosebnou a kajícínou pobožnost. Pak vynaložil všechny své peníze a obilní zásoby na úlevu všeobecné bídy. Vydal veškeré stříbrné náčiní a své skvosty do mincovny, aby z nich byly raženy peníze; všechny ražené peníze, prádlo, peřiny a lůžka dal do nemocnice; i své vlastní lůžko věnoval témuž účelu. V nemocnici se nedostávalo lékařů, léků, ošetřovatelů, potravin. Jestliže nemocní se uzdravili, octli se v nebezpečení, že zahynou hladem. Jestliže umřeli, nebylo nikoho, kdo by jejich těla vynesl a pohřbil. Nemocní se dusili otravným výparem z mrtvol a nezbylo jim, než aby sami odnášeli a pohřbívali mrtvoly. Mnozí kněží zachvácení strachem uzavřeli se ve svých domech. Kardinál uděloval svátosti umírajících v nemocnici i v soukromých domech a jeho přihlady nadchl také jiné kněze k následování.

Ale mor se rozmáhal víc a více. Počet nezaměstnaného lidu rostl den ode dne. Kardinál Karel si opět vypůjčil peníze; již vyprázdnil svůj palác do posledního kusu nábytku, daroval čalouny, koberce, záclony, kleriky, prádlo i nejpotřebnější, jež měl pro svou osobu. Také mnozí měšťané vidouce jeho šlechtitý příklad, přinášeli značné obnosy peněz, skvosty, oděvy a jiné potřeby pro nemocné a hladové. V měsíci říjnu dostoupil mor vrcholu; každodenně umíralo v Miláně ke stu lidí. Nemocnice byly přeplněny. Příšerné ticho zavládlo v ulicích, jen rachot umrl-

čích vozů se ozýval. Lidé bojíce se nákazy, zůstávali v domech uzamčeni. Ale Karel spěchal dům od domu, aby nemocným poskytl pomoci a útěchy. Nezřídka našed dům uzamčený obešel jej a po žebříku vystupoval do hořejšího patra. V uzamčených domech byly potraviny vytahovány provazy do oken vyšších pater nebo byly kladeny na práh domu. V díle samaritánském podporovali Karla horliví kněží. Stále nosili Svátost oltářní s sebou, aby mohli bez prodlení zaopatřiti nemocné. V neděle a svátky kněží podávali Tělo Páně zbožným věřícím na prahu domů. Mši svatou sloužili na oltářích, jež kardinál dal postavit na ulicích města, aby nemocní hledíce s oken posilnění a povzbuzení byli k důvěře v Boha.

Když mor neustával, kardinál nařídil kající pobožnost a průvod. Popelem posypání brali se účastníci z chrámu do chrámu, bosi dva a dva, majíce ruce k modlitbě pozdviženy, v čele kardinál Karel bos, provaz na hrdle, těžký kříž na ramenou. A hned poté se věnoval dílu samaritánskému. Zvláště si připouštěl k myslí osud opuštěných dítek. Přibývalo jich. Staral se o ně otcovsky. Ani na osiřelá nemluvnata nezapomínal; dal je kojiti kozím mlékem. Jeho vytrvalé prosby a příklad nadchly posléze i jistý počet mužů, kteří se obětavě věnovali službě nemocných. Karel byl neúnavný v lásce k bližnímu a na sebe zapomínal. Kdysi přišel pozdě večer domů a žádal si chleba a vody. Ale sluha mu donesl pouze vody. Chleba nebylo v celém paláci. Brzo poté nalezl dobrodince, jenž znaje šlechtinnost

Karlovi, daroval mu 10.000 dukátů pro chudé.

Konečně na začátku roku 1577 mor přestal. Od moru zemřelo asi 25.000 lidí, mezi nimi asi 150 kněží. Karel zůstal řízením Božím bez pohromy. Na poděkování Bohu za odvrácenou metlu uspořádal Karel slavné bohoslužby a průvody a nabádal lid, aby z vděčnosti k Bohu byl pilen křesťanského, ctnostného života. Tehdy lid velebil Karla a nazýval ho „zachráncem města“ a „otcem vlasti“. Karel se postaral také o budoucí blaho obyvatel: založil všeobecný chorobinec, dívčí sirotčinec, útulnu pro mladé šlechtice, spolek na záchranu padlých osob ženských a jiné dobročinné spolky a bratrstva.

Místodržitel, vyšší úředníci, šlechta a bohatí měšťaniní se vraceli do Milána. Karlovi se dostalo lidského nevědku hojnou měrou. Nešlechtiní mu vytýkali, že prý zasahuje do státních práv a že odvrací lid od vlády. Místodržitel, který byl Karlovi už r. 1571 nepřítel, nebránil odpůrcům Karlovým přidávaje výtku, že prý Karel v čas moru si osoboval práva světských úřadů. (Kdo však měl všechno řídit a spravovat, když úřadů tam nebylo?) Nešlechtiní posilněni souhlasem místodržitelovým obžalovali Karla v Římě u papeže Řehoře XIII. z rozličných příčin: že zavedl nové posty a jiné novoty, že zapověděl tance a veřejné hry v neděle a ve svátky, že ve chrámech oddělil osoby mužské od osob ženských, těmto pak že zapověděl, aby nechodily do chrámu bez závoje, že na duchoven-

stvo své je příliš přísný a. j. Dokud žaloby v Římě nebyly vyšetřeny, nevďečný lid páchal dobrodinci svému Karlovi vřelicos na vzdory; uspořádal před chrámem v čas bohoslužeb hlučné tance, lákalk nim ženy a dívky z chrámu, ba vyváděl je násilím. Rozpustilost lidu bolela Karla a proto naléhal v Římě na vyřízení stížností naň vznesených. Papež Řehoř XIII. prozkoumal žaloby a zavrhl je jako neodůvodněné. Karel se vrátil do Milána a byl vrtkavým lidem zase oslavován jako vzor hrdinské obětavosti a lásky k bližnímu.

Karel napsal také některé spisy: „Instructiones“ t. j. „Návod k životu křesťanskému“, „Naučení duchovním pastýřům“, „Vzpomínku na dny morové rány“. Také spis: „Acta ecclesiae Mediolanensis“ byl u veliké vážnosti. V těchto spisech jsou jadrné výroky a poutavé obrazy. Na př.: „Říkává se: Mládež se musí vybouřiti. To je ničemná zásada. Jako by bylo třeba, aby mládež zprvu onemocněla a poté opět se uzdravila, aby se zprvu napila jedu a poté aby zachráněna byla, jako by mládí náleželo ďáblu a teprve stáří náleželo Bohu.“ - „Kdo svaté svátosti přijímá a přece v srdci má nenávisť k bližnímu, nevydává ovoce, nýbrž toliko listi.“ „Život vezdejší je škola, na níž se vyučuje umění, dobře umírat; kterak to budou uměti, kdož se tomu nikdy byli neučili?“ - „Peklo je plno dobrych předsevzetí, kteráž se nikdy nestala skutkem.“

Roku 1584 se odebral Karel na horu Vallars blíž pomezí švýcarského do pout-

ního chrámu. Tam konal duchovní cvičení a odpočíval jen maličko, přikrývájese hrubou houní; ostatek noci trávil u kapliček křížové cesty vůkol stojících. Tehdy se nastudil, obešla ho lehká zimnice; z nepatrné zimnice se vyvinula nebezpečná horečka. Byl odvezen do Milána, přijal svátosti umírajících a dal se položit na žíní popelem posypanou. Rozkázal, aby mu byla přečtena stať evangelia o umučení Páně. Karel řekl: „Ejhle, Pane přijdu! přijdu brzo!“ a skončil. Bylo 3. listopadu 1584 večer asi o 9. hodině. Smrt jeho vzbudila velký rozruch. Chudí lidé bolestně naříkali, že jim umřel dobrý otec. Na pomník jeho hrobu byla vyryta slova, která Karel sám byl určil: „Karel arcibiskup, kardinál svaté římské Církve, zvolil si zde za živa místo odpočinku a doporučuje se modlitbám kněží, lidu a zbožných žen.“ Napahorku města Arony blíže břehu malebného jezera Lago maggiore se vypíná obrovská kovová socha sv. Karla, 66 sřeviců vysoká, na žulovém podstavci postavená. Uvnitř jsou schody, po kterých se přijde do hlavy sochy; hlava je tak veliká, že 4 až 6 osob může tam kolem stolu zasednouti. Karel je tu zobrazen, jak pravíci žehná širošířému kraji lombardskému. Svátek sv. Karla Borromejského 4. listopadu.

Bl. HIPPOLIT GALANTINI narodil se r. 1565 ve Florencii z měšťanských rodičů. Naučil se hedvábnictví. Už jako mladík vyučoval děti pravdám náboženským. Rád by byl vstoupil do nějaké řehole; ale pro slabé ústrojí tělesné nebyl přijat. Založil světskou družinu, která měla

úkolem vyučovati řemeslnickou mládeži. Zemřel 54letý r. 1619. Svátek 20. března.

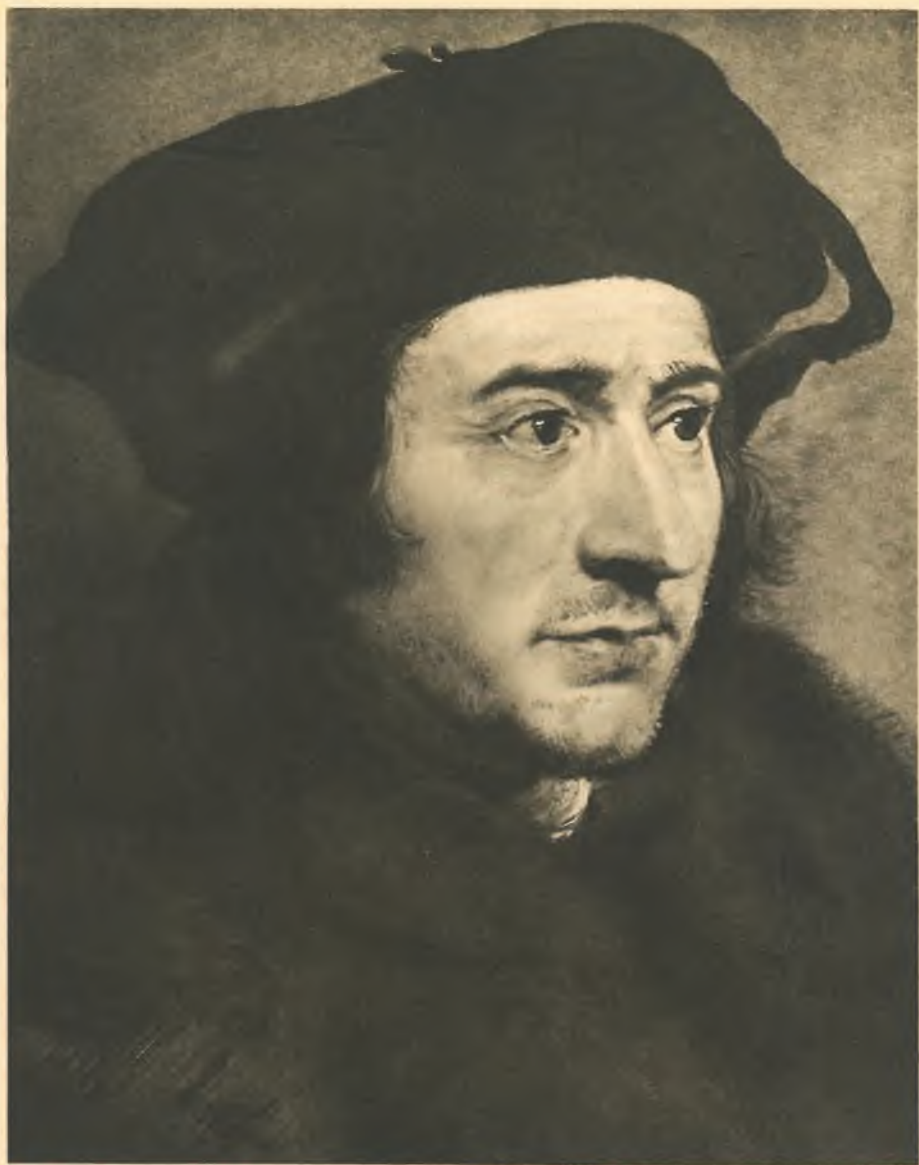
Bl. PAVEL BURALIS (z rodu Bural, d'Arezzo blíže Neapole) byl zprvu advokátem v Neapoli, pak vstoupil do řádu theatinského a stal se biskupem piacenzským a kardinálem. Byl horlivý. Zemřel 17. června 1578. Svátek 17. června.

Bl. VAVŘINEC Z VILLAMAGNA narodil se roku 1476; působil jako kněz-minorita po městech italských. R. 1535 přišel do Ortony a tam zemřel téhož roku dne 6. června. Svátek 6. června.

V Anglii, v Irsku a v jiných zemích severních.

Bl. JAN FISHER byl vychovatelem anglického krále Jindřicha VIII. a stal se pak biskupem rochesterským. Podporoval krále Jindřicha VIII., když psal spis zvaný: „Obrana sedmi svátostí“ proti Lutherovi. Pro tento spis obdržel Jindřich VIII. čestný název: „Defensor fidei“, t. j. obránce víry. Tehdy byl Jindřich VIII. ještě pravověrným synem Církve. Tehdy Jindřich VIII. se vychloubal Janem Fisherem říka, že žádný král nebo císař v Evropě nemá preláta vzdělaností a ctností tak věhlasného, jakého má on v Janu Fisherovi.

Ale když Jindřich VIII. učinil neblahý rozkol prohlásiv se za nejvyšší hlavu církve anglické, tu Jan Fisher nesouhlasil, nemohl souhlasiti a odepřel vykonati přísahu supremátní. Jindřich VIII. dal Jana uvrci do vězení v Toweru. Když se dozvěděl, že papež Pavel III. hodlá učiniti Jana

Blah. Tomáš Morus

Fishera kardinálem a poslati mu kardinálský klobouk, učinil ošklivý vtip: „Ať mu Pavel jen pošle kardinálský klobouk! Já se o to postarám, aby, až kardinálský klobouk přijde, Jan Fisher neměl, kam by jej posadil.“ Nařídil, aby líčení s Janem Fisherem dělo se urychleně, a tak dne 22. června roku 1535 byl Jan Fisher veden na popraviště. Promluvil několik slov k lidu, přál blaha králi a říši, modlil se „Te Deum“. Pak byl stat. Hlava jeho byla nabodnuta na píku a na mostě vystavena. Tělo bylo bez rakve pohřbeno. Slaví se 22. června.

Bl. TOMÁŠ MORUS (More) narodil se roku 1480 v Londýně. Jeho otec byl členem nejvyššího královského soudu. Tomáš byl vzděláván v domě canterburského arcibiskupa Jana Mortona. Pak se odebral na vysoké učení oxfordské; studoval filosofii, práva a bohosloví. Konal již tehdy přednášky o knize Augustinově: O městě Božím. Vynikal neobyčejnou učeností, ale i upřímnou zbožností. Byl vážné mysli a žil životem sebezapíravým. Nějaký čas studoval i v Lovani a v Paříži; vrátiv se do své vlasti, oženil se r. 1506. Manželka jeho byla žena ctnostná; měli čtyři ditky, a když manželka po šesti letech šťastného manželství zemřela, Tomáš se oženil po druhé, se vdovou Alicí Neddletonovou. Také druhé manželství bylo šťastné.

Morus se stal smírčím sudím v Londýně. Koupilsí statek ve vsi Chelsei (tam, kde je nyní ulice Beaufortova, blíže Londýna) a každého dne ráno po Mši svaté se plavíval člunem do města konat svou

službu. K domu si přistavěl kapli a shromažďoval v ní ráno i večer všechny členy své rodiny i čeledi k společné pobožnosti. V neděli a ve svátek obcoval Mši svaté ve farním chrámu Páně; oděn jsa chorální komží, zpíval kostelní zpěvy; při průvodech nosíval kříž; neostýchal se ministrovati knězi. Rád se modlival mariánské hodinky a kající žalmy. Opatřoval farní chrám bohoslužebnými potřebami. V pátek se bičoval po způsobu kartuziánském. Zahálky netrpěl; všichni domácí pilně pracovali.

Tomáš byl dobrodincem chudých. Vystavěl veřejný chudobinec. - Děti se mu vydařily. Nejmilejší z nich mu byla dcera Markéta; její duch byl podoben jeho duchu. Byla otci něžně oddána. Ona jediná věděla, jak přísně otec potají se mrskává; právala mu žíněné kající roucho. Markéta byla žena vzdělaná; čítala spisy církevních otců. Později se provdala za úředníka Williama Ropera. Není divu, že rodina Morova vzbuzovala obdiv vrstevníků. Erasmus Rotterdamský psal o ní svému příteli: „Rodina Morova - toť praktická škola křesťanského náboženství.“ Morus vzdělával své děti sám, a byl-li od nich vzdálen, písemně rozněcoval v nich snahu po vědě a po mravnosti. Napsal spis „Utopia“, v němž řízným vtipem bičoval neplechy tehdejší doby; ve spise tom jeví se také jeho nechuť k náboženským novotářům a jeho nezlomné katolické přesvědčení. - O jeho vtipnosti svědčí tato epizoda: Kdysi půjčil Morus komusi peníze. Dlužník však dluhu neplatil. Morus jej šetrně upomenul, ale dlužník mu po-

slal výsměšný list, ve kterém narážejí na kartusiánský způsob Morova života, napsal: „Memento morieris!“ t. j. „pomni, umřeš!“ Morus odepsal: „Těší mne, že znáš heslo kartusiánské! Zda-li pak se také dle něho řídíš?“ A dodal: „Memento Mori aeris“ t. j. pomni na peníz Morův!

Roku 1529 byl Tomáš Morus jmenován anglickým lordkancléřem. Byl miláčkem krále Jindřicha VIII. Ten býval často hostem na statku Tomášově v Chelsei; hovořili o vědách theologických i světských. Jindřich VIII. byl člověk smyslný, vilný; když jeho manželka Kateřina, s níž měl 5 dětí, pozbyla věkem (bylať o 8 let starší než král) a nemocí svého půvabu, oblíbil si její dvořanku Annu Boleynovu. Ta však prohlásila, že je ochotna býti jeho manželkou, ale nikoliv jeho milostnicí. Jindřich VIII. žádal v Římě, aby jeho sňatek s Kateřinou byl prohlášen neplatným. Nad neslýchanou žádostí užasl papež Klement VII. a rozhodl po právu, že sňatek Jindřichův je platný a rozkázal králi, aby zapuzenou manželku opět přijal, sice že propadne církevní klatbě. Ale Jindřich VIII. se dal roku 1533 s Annou Boleynovou oddati.

Téhož roku 1533 složil Tomáš Morus hodnost anglického lordkancléře; ježto byl soudcem nezištným, neúplatným, neměl tehdy více majetku než několik málo výnosných statků a asi 100 liber sterlinků. Odebral se na své venkovské bydliště. Chtěl svým odchodem naznačiti, že nemůže schvalovati hříšné jednání královo; chtěl osvědčiti své katolické přesvědčení a oddanost k apoštolské Stolicí. Tušil, že

mu nastává velké utrpení. Rodina jeho byla sklíčena. Tomáš však neklesal na mysli; služebníky své propustil opatřiv jim službu u svých známých. Odtud pak mluvil častěji o radostech a trestech na věčnosti a chystal se na křesťanskou smrt.

Když Anna Boleynová měla býti korunována za královnu anglickou, byl i Tomáš Morus na slavnost pozván. Vévoda z Norfolku mu radil, aby pozvání přijal, sice že se mu jest obávati trestu smrti. Tomáš odpověděl: „Je-li tomu tak, tedy mezi mnou a tebou není jiného rozdílu, než že já umru dnes, ty pak zítra.“ Král Jindřich VIII. se odtrhl r. 1534 od Říma a dal se od sněmovny prohlásiti za hlavu církve anglické a biskupům bylo uloženo, aby uznali církevní svrchovanost královu a aby přerušili všechen styk s apoštolskou Stolicí. Posloupnost na trůně královském byla přiřknuta výhradně potomstvu Anny Boleynové. Zároveň bylo ustanoveno, aby, kdož by proti tomuto zákonu slovem nebo skutkem jednal a kdo by se zdráhal na zákon ten přísahati, prohlášen byl zemězrádcem a aby propadl nejtěžším trestům.

Prísahati měli především duchovní; z laiků jediný Tomáš Morus dostal obšílku, aby se dne 13. dubna 1534 dostavil k úřadu a přísahu vykonal. Morus věda, co ho očekává, přijal svaté svátosti a rozloučil se s rodinou. Před úřadem prohlásil, že na zákon o posloupnosti přísahati bude, ale že jakožto katolík celého zákona uznati nemůže a že nemůže uznati neplatnosti prvního manželství králova. Rovněž jako on odepřeli přísahu

na celý zákon složit: biskup rochesterský John Fisher a bývalý zpovědník králův Dr. Wilson. Všichni tři byli uvrženi do žaláře v Toweru. (Tower byla pověstná tvrz britská v Londýně: směs budov a věží, z nichž nejstarší je „bílá věž“; ta pochází z r. 1078. Tam bývalo státní vězení.) Dceři Markétě bylo dovoleno, aby otce navštěvovala; mělať ho pohnouti k povolnosti. Také manželka přišla prosit, aby neničil štěstí své rodiny. „Jak dlouho myslíš“, tázal se jí, „mohl bych asi ještě žít?“ Odpověděla: „Zajisté že dvacet let.“ „Bláhová!“, vece Tomáš, „kdybys byla řekla tisíc let, bylo by to svůdné slovo; a přece by byla pošetilost, i pro tisíc let ztratiti blaženost věčnou.“

Morus byl přes rok v žaláři. Kdysi k němu přišel do žaláře Tomáš Cromwell tázat se, co soudí Tomáš o tom, že král má i církevní svrchovanost. Tomáš Morus odpověděl: „Nebudu se již vkládati do věcí světských a duchovních; chce-li král mou smrt, ať mne usmrtí“. Brzo poté byli na postrašenou před oknem jeho vězení popraveni tři kartusiáni, že odepřeli vykonati přísahu na církevní svrchovanost královu. Morus řekl k dceři, jež byla u něho návštěvou: „Hle! jak radostně se ubírají ti řeholníci na smrt, jako by na svatbu šli. Já ještě té milosti nejsem hoden.“ Morovi byly vzaty knihy i psací potřeby, aby se jimi nemohl těšiti. Také byla rozšiřována pověst, že prý biskup Fisher předepsanou přísahu vykonal. Byla to lež. Tomáš neuvěřil a řekl: „Nevěřím, a i kdyby on přísahal, já přísahati nebudu.“

Když tedy Tomáš Morus odepřel vy-

konati předepsanou přísahu, byl veden na soud. Porotcové ho odsoudili na smrt, aby byl rozčtvrcen a aby jeho hlava byla vystavena na mostě. Tiše vyslechl Tomáš nespravedlivý rozsudek a řekl: „Čteme v Písmě svatém, že Šavel souhlasil s těmi, kteří Štěpána kamenovali. Nyní pak jsou oba, Pavel i Štěpán, přáteli v nebesích. Vy mne dnes odsuzujete na smrt, ale doufám a modlím se, abychom se na věčnosti vespolek shledali“. Tomáši vykročivšímu ze soudní síně šel v ústřety jeho syn Jan a prosil s pláčem o otcovské požehnání. U žaláře čekala dcera Markéta. Také ji otec požehnal řka: „Co trpím, trpím nevinně, ale děj se vůle Boží! Ty pak snášej svůj zármutek odhodlaně!“ Markéta odešla, ale po chvílce se zase vrátila a znova a znova otce líbala. I jemu kanuly slzy z očí. Tklivé divadlo!

Ze žaláře poslal Tomáš Morus dceři poslední list na rozloučenou. Psal: „Pokládám se za šťastného, že mám umřít v oktávě svátku svatých apoštolů Petra a Pavla.“ List psal uhlem. Téhož dne mu bylo zvěstováno, že král milostivě mu proměnil trest čtvrcení ve trest stětí. I připravoval se na křesťanskou smrt. Dne 6. července 1535 byl veden na popraviště, kříž maje v rukou. Jistá žena mu podávala cestou pohár vína, ale Morus odmítl pít řka: „Kristus nepil před svou smrtí vína, nýbrž požil octa a žluči.“ Na popravišti prohlásil, že je synem katolické Církve a že umírá věren Bohu i králi. Pak se modlil žalm padesátý: „Miserere mei Deus!“ Katovi řekl: „Ty mi dnes prokážeš velikou službu. Ale upozorňuji tě:

mám krátký krk, proto hled, abys dobře řál!“ Urovnáváje svůj dlouhý vous mimo špalek, řekl: „Toho netřeba přetínati, nikomu neublížil.“ Pak položil hlavu na špalek a byl stat. - Jak o Tomáši Morovi smýšlel císař Karel V., svědčí jeho výrok: „Nejlepší město své říše byl bych rád obětoval, kdybych byl mohl Mora míti ve svých službách.“ - Morus byl humanista v pravém smyslu slova a největší znalec práva ve své době; zbožnost, vědychtivost, jará mysl a věrnost v konání povinností jsou základem jeho charakteru. Svátek bl. Tomáše Mora 6. července.

Bl. JAN FOREST, anglický františkán, byl r. 1538 za pronásledování katolíků v Londýně oběšen. Svátek 22. května.

Bl. EDMUND KAMPIAN se narodil r. 1540 v Londýně z rodičů katolických. Otec jeho byl knihkupcem a hodlal svého syna věnovati obchodu; spolek obchodníků, kteří seznali, že Edmund má vlohy, dal ho na svou školu, aby se tam vzdělával. Edmund prospíval ve vědách, zvláště v řečnictví. Jsa teprve třináctiletý, vítal kdysi královnu Marii při oslavě její korunovace jménem všeho žactva. Poté ho vzal jistý Tomáš White na svou kolej v Oxfordě. I tam vynikl Edmund jako řečník. Od té doby bývali tamější řečníci, vynikali-li nad jiné, nazýváni „Kampiáni.“ Také královnu Alžbětu vítal kdysi Edmund nadšenou řečí. Roku 1564 se stal Edmund mistrem svobodných umění; při tom bylo zvykem skládati předepsanou přísahu o církevní svrchovanosti králově. Edmund složil tuto přísahu; nebylť si vědom, jaký dosah má ta věc, a

že přísahou se zpronevěřuje víře katolické. Od přísahy do bludů byl jen krůček. Biskup glocesterský, Richard Cheyney, odpadlík od víry katolické, vysvětlil Edmunda na jáhenství. Teprve jistý Dr. Řehoř Martin upozornil Edmunda, že se nachází na osudné cestě do bludů.

Edmund Kampián se vzpamatoval, učinil před svědky vyznání katolické víry a umínil si, že bude za svůj poklesek, do něhož ho vehnala ctižádost, vždy činiti pokání. Opustil Oxford, uchýlil se do irského města Dublinu a složil tam v latinské řeči dva spisy: „Dějiny království irského“ a „Akademik“, čili přípravu na stav kněžský. Edmund byl vážné mysli a bezúhonných mravů; pro velikou lásku k čistotě byl nazýván andělem. Před nástrahami anglických protestantů se uchýlil do Belgie do města Donai. Tam zřídil Dr. Vilém Allen školu pro katolickou mládež anglickou. Z Donai se odebral Edmund do Říma a vstoupil r. 1573 do Tovaryšstva Ježíšova. Z Říma odešel s rakouským provinciálem Vavřincem Magiem do Prahy. Při rozloučení dostal Edmund od řádového velmistra na památku klobouk sv. Františka Borgiáše.

Také v Brně dlel Edmund, a to jako řádový novic. Roku 1574 byl ustanoven učitelem nejvyšší třídy gymnasiální či rhetoriky v Praze. Na začátku školního roku měl znamenitou řeč, ve které se zmínil o sv. Václavu. Řekl asi toto: „Ó požehnaná země česká, v níž věřící takovým knížetem se honosí! Ó šťastné město, v němž takový světec přebýval! Mohla-li bys, ó Praho, odřící se šlepci jeho? Odřící

se svatě víry jeho? ... Doufám pro toto po-
žehnané království v lepší doby na pří-
mluvu svatého krajana Václava, knížete,
panice a mučedníka ... Onť bude přimlův-
cem, aby rozkvetla svatá víra katolická a
aby spásy došli krajané v zemi české!“

Edmund byl od r. 1575 představeným
studentského konviktu při koleji svato-
klementske v Praze. Byl učitelem filoso-
fie. Mezi jeho žáky vynikl Jan Lohel, jenž
se později stal arcibiskupem pražským.
Jesuité Václav Sturm a Baltasar Hostoun-
ský byli přáteli Edmundovými. Byv vy-
svěcen na kněze, kázával Edmund často
i ve stoličném chrámě u sv. Víta před
císařem Rudolfem II. Založil už r. 1575
první českou družinu mariánskou pro žá-
ky gymnasiijní. Družina měla tři sbory,
gymnasijních žáků, dospělých akademiků
a posléze šlechticů, profesorů, právníků,
lékařů. Ke třem sborům přibyl čtvrtý,
skládající se z měšťanů. Mariánské kon-
gregace požívaly přízně všech věrných
katolíků; vychovávaly muže vpravdě ka-
tolické, obránce víry, a tím znamenitě
přispěly k novému rozkvětu víry katoli-
cké v národě českém. Také známí obhájci
katolické víry Jaroslav Martinic a Vilém
Slavata byli členy mariánské družiny.

Zatím se podařilo anglické královně
Alžbětě potlačití Allenův katolický se-
minář v Donai. Proto bylo v Římě u-
sneseno, aby byli vysláni do Anglie misi-
onáři; papež Řehoř XIII. si přál, aby
byli alespoň dva z nich jesuité. Hlásili
se mnozí, ačkoliv věděli, že jim tam hrozí
mučednická smrt. Vyvoleni byli Edmund
Kampian a Robert Parsons, oba kněží,

oba rození Angličané, jež provázeti měl
Rudolf Emerson, bratr laik. V noci, než
Edmund odejel z Prahy, napsal mu ně-
kdo, bezpochyby bratr laik, na jeho dveře
slova: „P. Edmund Kampian, mučed-
ník.“ Edmund zanechal v Praze klobouk
Františka Borgiáše. Odebral se zprvu do
Říma; odtud se vypravili r. 1580 všichni
misionáři do Anglie. Zastavili se v Mi-
láně; tam byli od arcibiskupa Karla Bor-
romejského pohostěni. V Ženevě viděli
pověstného Theodora Bezu, nástupce Kal-
vínova. V Belgii se sešli s dr. Allenem.
Odtud se přeplavili přestrojeni jsouce
(Parsons jako námořní důstojník) na břeh
anglický.

Anglická vláda dala rozkaz, aby Ed-
mund Kampian, jakmile vkročí na an-
glickou půdu, byl zatčen. Avšak Edmund
přestrojen za kupce prošel všemi stráž-
mi a dostal se šťastně do Londýna; tam
byl přijat v domě horlivého katolíka Jiří-
ho Gilberta. Kampian sloužil Mši svatou,
zpovídal, kázal a vyučoval. Protože an-
glická vláda novým zákonem zakázala,
aby nikdo pod trestem, jenž býval buřič-
ům a velezrádcům vyměřen, neposky-
toval jesuitům přístřeší, Kampian se ra-
ději skrýval v lesích. Protestanté angličtí
vymyslili lež, že jesuité přišli, aby stro-
jili úklady proti královně Alžbětě. Jesu-
ité Parsons a Kampian hájili své nevinu
a bránili své víry. Obrana Kampianova
byla od katolíků pilně opisována a i od
protestantů anglických pilně čtena.

Roku 1581 byl proti katolíkům vydán
nový zákon, dle něhož se dopouští vele-
zrady, kdo přívržence víry anglikánské

uvéde do Církve katolické, kdo neudá kněze, o němž ví, že uděloval svátosti, kdo obcoval Mši svaté, kdo se vyhýbá anglikánské bohoslužbě, kdo nosí růženec nebo škapulíř atd. Edmundovi bylo se skrývatí pečlivější; napřed se skryl v Hogsdomu, poté zašel do vzdáleného hrabství Lancashirského. Tam vydal spis: „Desatero důvodů zápasu, jež Edmund Kampian T. J. nabízí anglickým doktorům v příčině víry.“ Ve spise tom Kampian dokázal, že víra katolická je pravá. Důkladný spis vzbudil všeobecný podiv, protože Kampian neměl po ruce obširných knih, ze kterých by mohl čerpati. Kniha způsobila veliký rozruch i u protestantů; šla z ruky do ruky. Anglická vláda dala tím bedlivěji slídit po spisovateli i po těch, kteří knihu vytiskli.

Edmund se chtěl uchýliti do Norfolku. Cestou se zdržel na zámku Lyfordském. A tam se našel bídný zrádce, Jiří Elliot, který slíbil, že Edmunda vypátrá a úřadům vydá. Byl odpadlík, pro různé špatnosti byl soudně trestán; prohlásil, že bude-li mu trest odpuštěn, vyslídí Edmunda Kampiana. V neděli ráno se vplížil Elliot na zámek Lyfordský, byl přítomen Mši svaté, aby zakryl svou zradu, a za chvíli dovedl vojenskou hlídku. Kampian a dva kněží byli ukryti v duté zdi. Hlídka odešla s nepořízenou. Ale večer se vrátila a tu překvapila kněze a zatkla je. Bylo to dne 17. července 1581. Z Lyfordu byl Kampian, maje ruce vzadu spoutány a nohy podvázány, na koni vezzen do Londýna, do Toweru. Na klobouk

mu dali nápis: „Edmund Kampian, jesuita, buřič.“

V Toweru byl Edmund nechán čtyřidny v těsném sklepení a pak byl předveden před královnu Alžbětu. Ta se ho tázala: „Uznáváš-li mne za královnu anglickou?“ - „Uznávám.“ - „Uznáváš-li mne za hlavu církve anglické?“ - „Svědomy mi brání tak činiti.“ - Alžběta mu slibovala svobodu a nejvyšší hodnosti církevní a světské, uzná-li ji za hlavu církve anglické. Ale Edmund odepřel. Po několika dnech se ho tázali, kdo ho poslal do Anglie, kdo byl přítomen Mši, již sloužil, kdo se mu zpovídal a z čeho. Edmund odpovídal, že otázky ty jsou toho druhu, že na ně katolický kněz odpovídati nemůže. I byl natažen na skřipec a mučen, až údy z kloubů se vymykaly. Chtěli ho donutiti, aby se přiznal k domnělé velezradě. Ale Edmund na otázky neodpovídal a jen se modlil. Rozhlásili o něm, že se přiznal a že spiklenci strojili úklady proti královně Alžbětě. Několik katolíků bylo zatčeno, ale brzy se dostalo na veřejnost, že co bylo šířeno o domnělém přiznání Edmundově, nesrovnává se s pravdou.

Odpůrcům připadlo na mysl pozvati Edmunda k veřejné hádce o víru. Doufali, že zmalátnělý Edmund podlehne. Edmund vstoupiv na tribunu, mlčel zprvu; pouze ukázal zmučené svoje údy. Na tichou tuto obžalobu řekl guvernér Toweru: „Vždyť jsme se vás sotva dotkli.“ - Edmund: „O tom mohu mluvití já víc než vy. Vy jste to jen poručili.“ Poté pádně potíral námitky odpůrců a vítězství jeho bylo tak patrné, že královna za-

pověděla, aby angličtí bohoslovci vícekrát se neutkávali jesuity v hádce o víru. Dne 20. listopadu byl Kampian s 13 jinými pohnán k soudu a prohlášení vinnými. Kampian řekl: „Velezrada - toť náboženství naše. Když nás odsuzujete, odsuzujete vlastně všechny své katolické předky, kněze, biskupy a krále své vlasti.“ Soud vynesl nade všemi obžalovanými rozsudek smrti.

Dne 1. prosince 1581 byli odsouzení vezeni v kárách na popraviště. Na popravišti jal se Kampian mluvit k shromážděnému lidu; ale úředník ho přerušil řka, aby se raději přiznal k velezradě. Kampian řekl: „Je-li zradou býti katolíkem, knězem, jesuitou, pak ovšem se přiznávám, že jsem zrádcem. V katolické víře jsem žil, v ní chci i zemřít. Jiné viny nemám. Nikdy jsem se nedopustil zločinu proti královně nebo protivlasti nebo proti komukoliv. Bůh je mi svědkem. A všem, kdož mne vydali na smrt, odpouštím ze srdce.“ Úředník se ho tázal, odříká-li se papeže? Edmund odpověděl: „Jsem katolík!“ Úředník řekl: „To stačí. Neboť víra katolická je u nás velezradou.“ Edmund žádal, aby přítomní katolíci modlili se modlitbu: „Věřím v Boha,“ když kat ho pověsí na šibenici. To se i stalo. Tak skončil Edmund Kampian. S ním byli usmrceni Robert Shervin, mladý kněz Briant, jehož dříve mučili tím, že mu vpichovali jehly pod nehty. Srdce bylo všem třem vyrváno teprve, když naposled vydechli; to se stalo na zvláštní žádost některých okolostojících. (Jesuita Donell byl oběšen; dříve, než vydechl duši,

vyrvali mu srdce z těla a spálili je.) Zuřivost proti Kampianovi trvala, byť proti mrtvému: básník Walsingham opěvoval statečnost Kampianovu; za to mu byly uřezány uši. Svátek Edmunda Kampiana 1. prosince. Bohuslav Balbín z Tovaryšstva Ježíšova, spisovatel a vlastenec český, napsal r. 1688 o Kampianovi: „Edmund Kampian čítá se mezi mučedníky anglické; ale je náš! ne sice rodištěm ani smrtí mučednickou, ale proto, že v Praze a v Brně konal noviciát řeholní, že tu vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova, že zde pobyl 6 roků a hlavně proto, že měl lásku k našemu národu.“

TOMÁŠ COTTAM, člen Tovaryšstva Ježíšova, byl za pronásledování katolíků vezen v proutěné kleci do Toweru. Byl nucen častěji patřiti na popravu jiných, aby byl přiveden ke změně svého předsvědčení. Žádali, aby uznal královnu za nejvyšší hlavu anglické církve. Odpověděl: „Modlím se k Bohu, aby královnu zachoval ve zdraví a aby jí žehnal; vždyť je to moje královna. Ale za hlavu církve ji uznati nemohu.“ Byl pověšen a pak na kusy rozsekán; s ním jiní 3 kněží 30. května 1582. Památka 30. května.

TOMÁŠ METTAMUS, člen Tovaryšstva Ježíšova, byl uvězněn; jeho žalárník prohlásil: „I kdybych věděl, že jen v papežské církvi je spása, chtěl bych přece jako přívrženec anglikánské církve býti zavržen.“ - Tomáš byl později držen v mírnější vazbě na zámku Wisleachu a tam po 17 letech vazby v červnu roku 1592 zemřel.

VILÉM HARCOURT (Waring) z T.

J., byl r. 1535 v Tyburnu oběšen. Památka 20. června.

TOMÁŠ CORT, františkán, zemřel r. 1538 v Londýně ve vězení hladem. Obdržel prý se svolením krále Jindřicha VIII. čestný pohřeb. Památka 27. července.

TOMÁŠ WILSON (či Somers), světský kněz, byl r. 1610 v Tyburnu pro víru katolickou oběšen. Památka 10. prosince.

TOMÁŠ WATKINSON umučen v Anglii r. 1591; památka 2. června.

TOMÁŠ GARNET, synovec slavného kněze Jindřicha Garneta, narodil se v Londýně a vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova. Když nechtěl vykonati přísahu, již by uznal krále Jakuba za hlavu církve, byl prohlášen zemězrádcem a k smrti odsouzen. Na popravišti promluvil k lidu mezi jiným toto: „Devět let jsem byl knězem v Anglii a nikdy jsem se neprovinil neposlušností proti králi.“ Byl dne 23. června 1608 oběšen. Památka 23. června. „Naše století mělo mnoho mučedníků, kteří měli jméno „Tomáš“, praví Baronijs ve svém Martyrologiu. Počítá jich v Anglii 32.

JAKUB HARRISON, kněz Yorkský, byl r. 1602 pro víru oběšen. Památka 22. března.

ROBERT SOUTHWELL byl za to, že sloužil Mši svatou, oběšen (anebo zemřel v útrapách potříletém žalářování) r. 1595. Památka 3. března.

POLYDOR PLASDENS, misionář v Londýně, byl r. 1590 pro víru oběšen a za živa vykuchán. Památka 12. prosince.

Bl. EDMUND GARANO, arcibiskup

armaghský v Irsku, byl r. 1598 od bludařů zabit. Víc se neví. Svátek 2. října.

Bl. JAN OGILBAI (či Ogilvie) pocházel ze vznešené rodiny skotské. Narodil se r. 1580 ve Strachillu. Jsa mladíkem stal se katolíkem a vstoupil do jezuitského semináře v Olomouci. Vrátiv se do Skotska, stal se misionářem. Roku 1614 byl zatčen. Při všech mukách zůstal neoblomný. Uvězněn byl v Glasgově. Dne 10. března 1618 byl oběšen. Svátek 10. března.

Ve Španělsku a ve Francii.

Bl. JOHANNA „DE CRUCE“ (od Kříže) narodila se v Azaně u Toleda. Životopis o ní praví, že se vrhala ve smyslných pokušeních v zahradě klášterní do trní. Zemřela r. 1234. Svátek 3. května.

Sv. TOMÁŠ Z VILLANOVY narodil se r. 1488 ve Fuellaně v diecési toledské. Otec byl šlechtic a jmenoval se Alfons Garzias; pocházel z blízkého města Villanuevy. Odtud Tomáš má název. Matka Tomášova Lucia pocházela z rodu Martinez. Rodiče byli zbožní a dobročinní. Štědrá láska k chudým se ujala i v duši synáčekově. Tomáš prospíval ve zbožnosti, v milé skromnosti a zvláště v dobročinnosti. První slova, jež se naučil mluvit, byla „Ježíš“ a „Maria“. K Panně Marii lnul něžnou láskou, takže byl nazýván „dítěm Mariiným“. Jako chlapec kázával dětem, co si byl z kázání zapamatoval.

Byl od mládí srdce útlocitného. Rozdával pokrmy chudým, na příklad chléb

ráno obdrženy, a zůstal dobrovolně až do poledne lačný, aby mohl nasytiti hladového ubožáka. Kdysi přišel domů bos a bez pláště; matka ho kárala. Tomáš řekl: „Potrestej mne, matko, ale, Bůh ví, nemohl jsem se diviti na chudého chlapce, jak on se zimou trásl.“ Kdysi přišli žebráci do domu; rodiče nebyli doma a špižirna byla uzamčená. Tomáš neměl, co by žebrákům dal. I pochytal několik kuřat a dal jim je. Matce se omlouval, že měl s chudasy těmi soustrast, již nemohl odolati; a dodal: „Po druhé nechej špižirnu otevřenu!“

Když bylo Tomášovi 15 let, dali ho rodičové na vysokou školu v Alkále. Studoval filosofii a bohosloví s výborným prospěchem, skvěl se zbožností a čistými mravy, takže od učitelů byl pokládán za světce. Dokončiv studia, stal se magistrum svobodných umění a licenciátem theologie; jal se přednášeti o mravouce a o filosofii na vysokých školách alkalických. Odtud jej volali na vysokou školu v Salamance, ale Tomáš nepřijal lichotivé té nabídky. V tu dobu mu zemřel otec a Tomáš věnoval dům ve Villanově, jež po otci zdědil, městu na útluk pro chudé panny a vdovy.

Již delší čas přemýšlel Tomáš, co by měl činiti, aby Bohu dokonale sloužil. Byl na vahách, má-li vstoupiti do řehole anebo má-li se státi světským knězem. Posléze se rozhodl. Roku 1516 vstoupil bez vědomí přátel a příbuzných do kláštera mnichů a poustevníků řádu sv. Augustina v Salamance. Klášterním pravidlům se podroboval bez obtíže, byl tak

poslušný a pokorný, že by byl nikdo v něm netušil bývalého slavného profesora. Roku 1520 byl vysvěcen na kněze. Záhy byl ustanoven převorem. Učíval v klášterích bohosloví; žádal od svých žáků, aby se pilně vzdělávali z Písma svatého a z knih církevních spisovatelů. Říkal: „Zbožnosti je třeba, ale vědy také; věda bez zbožnosti je jako ostrý meč v ruce dítěte. Věda se dá dobře srovnati s ušlechtilostí klášterní.“ Tomáš předcházal dobrým příkladem všem řeholním pořádkům v nábožnosti, v pracovitosti a v sebestmrtvení. Chybující bratry hleděl napraviti dobrotou; zpozoroval-li na někom z nich nedokonalost, nejprv sám se kál ze svých hříchů a pak teprve pokáral bratra; avšak mírně. Takto zajisté pohнул mnohé k zachovávaní řeholních pravidel.

Tomáš měl kromobyčejný dar řečnictví; věnoval se úřadu kazatelskému nadšeně. Zapaloval v posluchačích oheň lásky Boží, uváděl hříšníky na cestu pokání, probouzel vlažné a lhostejné. Jeho kázání si nevydobylo marné chvály lidské, (již nehledal), ale přinášela pravdu, poučení, povzbuzení. Tomáš kázal prostě a vážně, poukazoval s apoštolskou přísností na zlořády té doby, ale nedal se na kazatelně strhnouti ke hněvnému rozhorlení, nýbrž vždy osvědčoval soustrast s hříšníky. Jsa povýšen nad všelikou smyslnost a jsa prost světských náklonností, neodolatelně dojímá mysl svých posluchačů. Také se praví, že přicházel na kazatelně do vytržení mysli; tak se stalo kdysi, když přednášel lidu tajemství Vtělení Syna Bo-

žih. - Kdysi vykládal posluchačům, jak Spasitel myl nohy učedníkům; tehdy vykřiknuv slova Petrova: „Pane, ty mně myješ nohy?“, opakoval: „Ty? Mně? Mně?“ a hlubokým pohnutím byv uchvácen, nemohl dále mluvit, zmlkl a oči zaslzené majeknebi pozdvíženy, ztrnule stál chvíli jako socha.

Slynul jako slavný řečník. Kde on vystoupil na kazatelnu, tam se hrnuli k němu zástupové; řemeslníci odkládali nástroje, obchodníci zůstavovali svoje obchody, jiní opouštěli společnost, aby Tomáše slyšeli. Nazývali ho „církevním otcem na kazatelně“ a „apoštolem Španělska“. Při vši bystrosti rozumu však měl Tomáš špatnou paměť, a bylo mu třeba delší přípravy na kázání. Když byl převorem ve Valladolidu, přicházel císař Karel V. často na jeho kázání. Kdysi přišel císař před kázáním do kláštera a chtěl s Tomášem mluvit. Tomáš řekl sakristánovi: „Jdi, bratře, a vyřiď císaři, že právě studuji kázání; žádá-li, abych přišel k němu, nebudu moci kázati; mám-li však kázati, nemohu přijíti a s ním mluvit“. Císař se necítil uražen tímto vzkazem a zvolal: „Kéž by všichni řeholníci byli tak přímí jako Tomáš!“ Císař jmenoval Tomáše dvorním kazatelem a radíval se s ním o důležitých věcech státních.

Kdysi odsoudil Karel V. několik zbojníků na smrt. Biskupové, šlechticové a dvořané se přimlouvali, aby jim dal milost. Ale marně. Tu i Tomáš přistoupil k císaři a prosil o smilování pro ně. A ku podivu! Císař jim daroval milost; dvořané se nad tím pozastavovali, ale císař

řekl: „Nevím věru, jak mi bylo, když Tomáš mne prosil; ale nemohl jsem mu odolati; neznámá síla mne nutila říci: „ano“. Prosba jeho byla mi rozkazem. On má klíč k srdcím lidským a řídí je. On je pravým služebníkem Božím.“ - Jisté šlechtičně kdosi zabil syna. Přisahal, že se vrahovi krvavě pomstí. Marně jí domlouvali, aby tak nečinila. Neustala sopotit pomstychtivostí. Tomáš se k ní odebral; ona mu spěchala v ústrety řkouc: „Otče, všechno, cokoliv rozkážete, učiním, byť to bylo sebe obtížnější“. Tomáš ji uložil, aby vrahovi odpustila. Poslechla. Tak ovládal Tomáš srdce lidí a prohlédal jejich smýšlení.

Císař Karel V. chtěl ustanoviti Tomáše arcibiskupem granadským; ale Tomáš se zdráhal přijmouti tuto hodnost. Brzo po té došla Tomáše zvěst, že je jmenován biskupem valencijským. To se stalo takto: Císař nechtěl Tomáše jmenovati biskupem valencijským z obavy, aby hodnosti té zase nezamítl; i jmenoval jiného kněze ze řádu hieronymitů; ale císařský sekretář prý se přeslechl a napsal omylem do ustanovovacího dekretu jméno Tomáše z Villanovy. Když císař omyl zpozoroval, řekl: „Ať zůstane při této záměně. Vidím v tom vůli Boží! První ustanovení vyšlo ode mne, druhé od Boha“. Tedy jmenoval Tomáše arcibiskupem valencijským. Provinciál uslyšev o tom, napsal Tomáši: „Nařizuji tobě se zřetelem na příkaz poslušnosti a pod trestem vyobcování, abys ve lhůtě zo hodin od obdržení tohoto listu přijal jmenování za arcibiskupa valencijského“.

Tomáš poslechl. Byv posvěcen na biskupa, odebral se pěšky do Valencie. Před branou toho města byl klášter augustiniánský. Jednoho dne zaklepal na klášterní bránu poutník, žádaje o pohostinství na dva dni. Byl oděn obnošeným rouchem, neměl doporučujícího listu od svého představeného, byl neznám; přijali ho, ale jen stěží. Poutník prodlél v klášteře nějaký čas v modlitbách. Byl to Tomáš. Mnichové užasli, když uslyšeli, že cizí příchozí je nejen členem jejich řádu, ale že je i novým jejich představeným, arcibiskupem valencijským. Jakmile Tomáš byl nastolen na své sídlo, ihned navštívil vězení pro duchovní; též navštívil veřejné městské žaláře; shledav je špinavé a dusné, postaral se, aby se vězňům dostalo vzduchu a světla a aby smutný osud byl jim ulehčen. Vězení, která byla podobna jeskyním, dal zasypati.

Také na arcibiskupském prestolu zůstal Tomáš věren řeholní pokoře a chudobě. Nosil stále mnišské roucho. Arcibiskupství mělo hojné roční příjmy: 18.000 zlatých. Tomáš spotřeboval sotva pětinu pro sebe a pro své úřednictvo a služebnictvo; všecko ostatní rozdál prosebníkům a na dobré účely. Kanovníci seznavše, že nový jejich arcibiskup je zcela chudobný, dali mu tři nebo čtyři tisíce dukátů, aby si mohl koupiti nábytek, dokavád se mu nedostane řádných důchodů. Tomáš dar přijal, ale ihned jej vydal na stavbu špitálu. Kanovníci naň naléhali, aby si dal udělati klobouk z polohedvábne látky; prý je povinen tak učiniti s ohledem na svou hodnost. Tomáš poslechl,

aby jim také v některé z těchto věcí vyhověl; a když klobouk obdržel, žertem zvolal: „Hle! v tomto klobouku záleží arcibiskupská hodnost; moji kanovníci se domnívají, že nejsem arcibiskupsky oděn, nemám-li polohedvábneho klobouku.“

Za celý čas svého úřadování dal si Tomáš ušiti pouze dvě nové kleriky; ostatně si dával rozedraný oděv zaplátovati a děravou obuv přištipkovati; nezřídka si spravoval oděv sám, jak byl zvykl v klášteře; měl ve skřínce všechny šicí potřeby. Kdysi mu přinesl krejčí nový kabátec a žádal zaň 30 realů. Tomáš se zděsil velkého obnosu. Krejčí řekl, že laciněji nemůže šatu dáti. Arcibiskup se tázal, zda-li by se našel, kdo by oněch 30 realů za šat dal? Na kladnou odpověď Tomáš řekl: „Vezmi šat a prodej jej; pro mne stačí šat za 10 realů. Za 30 realů si troufám obléci chudého člověka od hlavy až k patě.“ Tomáš nečinil tak z lakomství, neboť tomutéž krejčímu dal později značný obnos na provdání dcer, jak bude dole uvedeno.

Tomáš měl chudičkou domácnost; neměl koberců, čalounů, stříbrného stolního náčiní. Jídal z hliněného nádobí. Měl chatrný nábytek; odpočíval na slamníku přikrývaje se houní. Hubený byl jeho stůl; Tomáš požíval jen laciných krmí a vůbec na sobě šetřil tak, že se zdál býti lakomcem. Kdysi v pátek se setkal se svým služebníkem, jenž nesl ryby, mezi nimi i lampretu. „Co stála ta ryba?“ tázal se. „Čtyři reály.“ „Tak drahocenná věc pro mne?“ - Služebník pravil: „Jiní byli by ji také

tak draho koupili!“-„Tedy jim ji dej za ten peníz! Za čtyři reály mohli by se čtyři chudí nasytiti.“

Tomáš říkal: „Není slušno, aby sluha lépe jedl, než jeho pán; chudí pak jsou moji páni a já jsem správcem jejich statků.“ - Jindy řekl: „Biskup má vynikati nad jiné lidi ctnostmi a dobrými skutky, ale ne drahocennými rouchy, nádherným nábytkem, skvostným domem, četným služebnictvem, bohatým stolem.“ - Služebnictvu, v němž byli i ženatí, bylo uloženo, aby šetřili tichosti a mlčení, jako by byli v klášteře. Tomáš se staral jako otec o jejich hmotné a duchovní potřeby.

Dobročinnost Tomášova byla obdivuhodná. Dával pravidelné podpory chudým stavu šlechtického nebo měšťanského, kteří se ostýchali žebřati. Na příklad jistý zchudlý šlechtic dostával od něho každé pondělí 15 tolarů. Kdysi potřeboval více a přišel prosit v noci. Tomáš řekl: „Je viděti, že je potřebný. Dejte mu 20 tolarů.“ Za chvíli volal na služebníky: „Mé srdce mi praví, že bez příčiny nepřichází v tak nezvyklou hodinu. Dejte mu 40 tolarů a řekněte mu, aby důvěřoval v Boha a aby v čas potřeby zase bez ostychu přišel.“ - Chudým řemeslníkům a obchodníkům dával obnosy na zakoupení potřebného náčiní; byli-li nemocní, udílel jim hmotnou pomoc. - Chudým dívkám opatroval věno. Nezapomínal na vykupování křesťanských zajatců z rukou mohamedánských. Dával pohozená novorozenáťka sbíratí a dal každému, kdo je přinesl, 4 reály; staral se o nalezené a o sirotky jako pečlivý otec. - Pro chudé

žáky zřídil koleje. Chudým nemocným platil lékaře i léky; nemocné navštěvoval pilně. Denně živil ve svém paláci mnoho lidí pokrmem a nápojem. Někdy jich přišlo až pět set. Každý chudás, který přišel od desáté hodiny do domu, obdržel chléb, zeleninu, hlt vína a malý peníz. Kteří byli nemocní, obdrželi masitý pokrm a dva peníze.

Kdysi viděl Tomáš z okna, jak jistý chudás, jenž obdržel svůj podíl, nastupuje do řady, aby obdržel po druhé. Také služebník ho zpozoroval a vytkl mu to. Ale Tomáš se chudása ujal. Říkal svému služebníkovi: „Dávej všem! Dávej s veselou tváří!“ - Kdosi vyčítal Tomáši, že jeho dobroty zneužívají mnozí lenoši a ničemové. Tomáš řekl: „Nevadí, oklamali nás kdo. Lépe je dáti almužnu desíti nehodným, než jednoho hodného nechatí odejít s prázdnýma rukama. Nad povaleči a tuláky ať bdí úřad! Kdo ke mně přichází a prositi se neostýchá, toho nemohu zahrnutí.“ - Také říkal: „Almužna nezáleží v tom, abychom něco dali, nýbrž abychom bližního z nouze vytrhli.“ - Kdysi řekl Tomáš k prosebníku, otci tří dcer: „Poslyš! Včera jsem ti slíbil, že dám každé tvé dceři 30 dukátů na provdání. Ale dnes jsem o tom přemýšlel a poznal jsem, že je to málo, aby si zařídily domácnost. Dám každé po padesáti dukátech.“ Tu otec dojat citem vděčnosti padl mu k nohám. Tomáš se tával: „Nejsi-li onen krejčí, který mi tehdy přinesl ten kabátec?“-„Ano.“-„Vím, dal jsem ti tehdy pohoršení; přel jsem se s tebou o cenu. Tehdy jsi se asi ve mně

mýlil! Nešetřím, abych statků nashromáždil, nýbrž abych měl pro chudé.“

Kdysi si Tomáš spravoval šaty. V tom vešel prosebník, ale spatřiv biskupa, pracujícího o správě šatů, ostýchal se jíti dále a couval ze dveří. Tomáš ho zpozoroval a řekl: „Neboj se! Rci mi, co tě tíží?“ - „Má dcera se má provdat a nemám pro ni věna.“ - „Vidiš, vidíš! A chtěl's odejít s prázdnem.“ Dal mu 40 dukátů. - Tomáš nikdy neřekl prosebníkovi: „Ne! Nemohu! Přijď jindy!“ - Císař chtěl opevniti ostrov Ivizza (či Irizza) proti vpádu Turků. Žádal, aby mu Tomáš zapůjčil 20.000 dukátů. Ten odpověděl: „Rád bych pomohl; ale důchody náleží chudým; rozdělme obnos! 10.000 dostanou chudí a císaři budiž zapůjčeno 10.000 dukátů.“

Tomášova přívětivost se rovnala jeho dobročinnosti. Sedl si na nízkou židli na nádvoří mezi starce a neduživce a prosebníky a naslouchal soucitně, co mu vypravovali o svých osudech. Avšak jiných návštěvníků a prosebníků u sebe dlouho nedržel; ukončil hovor řka: „Nuže, věc je odbyta, jdi ve jménu Páně!“ - Nestyděl se za své chudé příbuzné. Kdysi hovořil s dvěma biskupy; v té přišel jeho strýc, venkovský člověk, s plátěným šatem okolo krku, jak bylo zvykem. Tomáš mu volal v ústrety: „Přicházíte vhod, milý strýče! Sedněte si!“ a omluviv se u biskupů, šel za strýcem. - Jeden ze synovců si mu stěžoval, že mu posel vůl. - „Kolik je třeba peněz na jiného vola?“ Synovec jmenoval obnos. - „Dám ti jej, ne proto, že's můj synovec, ale že jsi v nesnázích.

Víc ode mne nečekej! Co mám, nemám pro příbuzné, nýbrž pro chudé!“ - Prosebníky přijímal ihned. Služebníci měli naříděno, aby ho ihned zavolali, kdykoliv by s ním chtěl někdo mluvit. Říkávalt: „Nejsem svým pánem, jsem služebníkem svých svěřenců.“

O čistotě a cudnosti Tomášově nikdo neměl pochybnosti. Nepřijímal návštěv žen, vyjma kojné nalezených dítek. Matka jej chtěla navštívit. Dopsal jí, aby přišla do Villar, a slíbil, že tam za ní přijde. Přišel. Matka se ho tázala, proč ho nesmí navštívit ve Valencii? Odpověděl: „Protože by vás chtěly navštěvovati ženy valencijské, já pak návštěv žen netrpím.“ - Tomáš dbal nad kázní v duchovenstvu podřízeném. Pečoval o dobrý zpěv církevní, o čistotu chrámů, nádob a rouch církevních, nabádal kněze, aby studovali Písmo svaté a díla bohoslovná, aby pěstovali bratrské styky. Chybuujícím kněžím domlouval v soukromí, prosil a napomínal je. Maličkosti přehlížel. Proti zatvrzelcům nechtěl nastupovati přísně; říkával: „Kdo se Boha nebojí, nedá se ani klatbou odvrátiti od zlých cest.“

Jistý kněz se dal při slavnosti Vzkříšení strhnouti prudkým hněvem, že zpěváci cosi vynechali, a dal tím veřejné pohoršení. Tomáš mu domlouval mírně, a když se kněz rozplakal, řekl mu: „Za pokání budeš se postiti tři dny a almužnu dávat; patnáct dní budeš v kostele přítomen, aniž bys služby Boží konal.“ - Jinému provinilci řekl: „Hle! tu je písemná žaloba na tebe! Jaký vedeš život?“ Provinilý kněz se obměkčil a jda od bis-

kupa, po ulici plakal. - Jiný však se po domluvě prudce obořil na biskupa. Toho dal biskup do vězení odvésti, ale ihned ho zase zavolal, uvedl ho do své komnaty a pravil: „Já sám jsem příčinou tvé zatvřelosti, že jsem byl k tobě shovívavý. Protože mi bude jednou odpovídati za tebe na soudu Božím, budu se káti místo tebe.“ A pokleknuv před Ukřižovaným, bičoval se do krve, až provinilec se dal do pláče, prosil, aby biskup už ustal, a ujišťoval, že se polepší.

Tomáš se postaral chudým kněžím o zlepšení jejich příjmů. - Zpovědníkům dával tuto radu: „Je-li hříšník zatvřelý, udejte nějakou překážku na omluvu, proč věc odkládáte, aniž byste ovšem lhali. Řekněte na příklad: „Naléhavá věc je mi na překážku; přijď za 3 nebo za 4 dny!“ Mezi tím se za něho modlete! Já jsem tak činíval, a ujišťuji vás, zhusta jsem se dočkal utěšeného výsledku.“

Ačkoliv Tomáš znamenitě konal povinnosti svého úřadu, přece ho svírala stálá bázeň, dojde-li sám věčného spasení. Říkával: „Od té doby, co jsem se uvázal v arcibiskupství, zdá se mi, že nejsem se svůj úřad; vím, že mi bude na soudu Božím odpovídati za duše svěřené a pojímá mne strach, že budu zavržen.“ Tato úzkostlivost ho soužila tou měrou, že nemohl usnouti. Často v noci volal na svého zpovědníka P. Jana Riecona, jenž ve vedlejší komnatě odpočíval: „Otče můj!“ - „Co pak? Schází-li vám něco?“ - „Ne. Ale... Je-li pak nějaká naděje, abych si ve svém úřadě biskupském zajistil spasení?“ - „Upokojte se! Konejte jen dále

svou povinnost!“ - Tomáš prosil několikrátě papeže i císaře, aby ho zprostili úřadu; hodlalť zbytek života trávit v zátíši klášterním. Ale ani papež ani císař nechťeli postrádati výtečného muže ve službě církevní. - Na sněm Tridentský se Tomáš nemohl dostaviti, protože byl churav.

Dne 28. srpna 1555 Tomáš se roznemohl bolestmi v hrdle a zimnicí. Přijal svátosti umírajících. Pak se tázal, jaká je peněžní hotovost v domě. Řekli, že asi 4000 korun. Podivil se, že při té drahotě, a ačkoliv se v poslední době více rozdávalo než jindy, je tak značná hotovost. Rozkázal, aby tři mužové chodili po městě a obnos rozdělávali. Mezitím rozdal všecken svůj nábytek až na lůžko, na kterém ležel. Když se oni tři mužové vrátili, tázal se jich, zdali vše rozdali. Odpověděli, že něco málo zbylo. „Ach“, řekl, „proč mne zdržujete, abych mohl odejít na věčnost? Dejte to chudým! Anebo zanechte to do špitálu! A honem pospěšte, ať tu přes noc nezůstane ani reálu!“ Když se vrátili poznovu, řekl: „Nyní umru s radostí.“

Tu přišel žalárník. Tomáš mu řekl: „Příteli! nebyl's tu, když se nábytek rozdával mezi ostatní služebníky. Nemám než toto lože. To ti rád postoupím. Přítomní jsou svědky. Jen tě prosím, abys mi je zapůjčil, než umru.“ Tomáš si liboval: „Děkuji Ti, ó Bože, zamilost, že mohu odejít se světa jako chudý řeholník.“ Modlíval se žalm 30. „V tebe Hospodine jsem doufal, nechť nejsem zahanben na věky.“ Poslední slova jeho byla: „V ruce

Tvé poručím ducha svého!“ Pak skonala, dne 8. září 1555. Smrt dobrodince chudých způsobila v městě a v okolí rozruch a zármutek. Slaví se 22. (nebo 18.) září.

Bl. JAN RIBERA (Juan de Riveira), syn neapolského místokrále, arcibiskup valencijský, bojoval ctnostným životem i obratným perem proti polomohamedánům či moriskům. Zemřel r. 1611. Svátek 6. ledna.

Bl. ELEONORA ORTIZ, karmelitka na ostrově Majorce, † r. 1594; svátek 27. května.

Bl. ELEONORA DE VANEGAS, domínkána v Kordově ve Španělsku, † 1556; svátek 11. května.

Bl. ANGELUS Z JOJOSY, křesťm jménem Jindřich, syn francouzského vévody a maršálka, měl už jako chlapec zálibu pro kapucínský řád: chodíval k nim do choru, zpíval s nimi. Vyspěv oženil se. Když mu manželka záhy zemřela, odevzdal dcerušku své vlastní matce na výchovu a vstoupil do řádu kapucínského, přijav jméno Angelus. Když však jeho bratr vojevůdce zemřel, žádali, aby Angelus vystoupil ze řádu a aby převzal velení vojenské. Sám papež Klement VIII. k tomu svolil. Angelus tak učinil, avšak vykonav svou úlohu, opět se svolením Apoštolské Stolice se vrátil do kapucínského kláštera. Žil tam v tuhé sebekázní a zemřel roku 1608. Svátek 29. října.

Bl. RODERICH MARTINEZ, poustevník podle řádu sv. Františka na vrchu Rago v krajině Leonské ve Španělsku, zemřel r. 1560. Svátek 13. června.

Bl. AYMARD, syn hraběte Viléma

z Gouffiera, dal světu výhost a stal se mnichem v Clugny, pak biskupem v Albi. Zemřel r. 1528. Památka 5. října.

Sv. GERMANA COUSINOVA narodila se r. 1579 v Pibracu u Toulous ve Francii z chudých rolnických rodičů. Měla volea byla churava. Matka jí umřela a macecha byla nani krutá. Germana pásala dobytek po celý svůj život. Ale zbožnost její rostla den ode dne. Každodenně obcovala Mši svatě a často přistupovala ke stolu Páně. Vroucí její zbožnost činila velký dojem na každého, kdo ji spatřil. Jakmile zvonilo na Mši svatou, zarazila kužel a přeslici do země, opustila stádo a šla do kostela. Přecházela-li řeku a zvonilo-li klekání, klekla na téměř místě, kde právě byla, i do vody a modlila se. Shromazďovala děti, kde bylo lze, a učila je pravdám svatého náboženství. Vzorná a čistá tato panna byla členkou III. řádu sv. Františka. Zemřela v ovčinci r. 1601. Svátek 11. prosince (nebo 7. května nebo 15. června).

Bl. RAYMUND DE PLANO, domínkán, byl r. 1569 u Bayonnu od kalvínů zavražděn. Svátek 6. listopadu.

RENATA, dcera lotrinského vévody, abatyše v Remeši, † roku 1602. Památka 23. dubna.

RENATA, manželka bavorského vévody Viléma V., byla vzornou matkou 10 dětí. Zemřela roku 1602. Památka její je 22. května.

ESTHER, útlá panna v Bretoňsku, již bylo mnoho přetrpěti od rodičů kalvínsky smýšlejících. Zemřela v mládí kolem roku 1600. Památka 15. července.

GORKUMŠTÍ MUČEDNÍCI slují kněží, kteří potupným způsobem byli od kalvinských Geusů za náčelnictví Viléma z Marky usmrčeni. Utekli se z dobytého města Gorkumu na tvrz; ale velitel tvrže věda, že se neudrží, vzdal se Geusům. Náčelník Geusů slíbil všem, posádce i ostatním, volný odchod. Ale nestál v slově. Kněze dal do žaláře. Poté Geusové zasedli k hostině a opivše se vínem, vrazili do vězení a vrhli se s hrozným křikem na bezbranné kněze. Kopali do nich, vyraželi jim zuby, škrtili je, pálili je pochodněmi, dávali jim do úst oheň, klekali před nimi posměšně, jako by se jim chtěli zpovídati. Tyto surovosti se opakovaly od 26. června až do 5. července 1572. Do žaláře k nim přibyl kněz řádu sv. Dominika, Jan, farář v blízkém Hornaru.

Měšťané gorkumští byli velkou většinou katolíci; snažili se vyprostiti uvězněné kněze; uváděli náčelníku pevnosti jeho čestný slib na paměť, nabídli mu velký obnos peněz, vypravili poselství k princí Vilému Oranžskému. Ale všechno bylo marno. Aby gorkumští měšťané se nemohli uvězněných více ujímati, byli věžňové tajně v noci na lodi odvezeni do města Dortrechtu. Tam se sběhlo velké množství lidu nekatolického, který se zajatcům posmíval a jim pokrytců, svědců, zralých pro šibenici spílal. Katolíci dortrechtští přišli a vidoucí vězně, plakali nad nimi. Strážcové si umínili vykořistiti ze sběhu diváků ve svůj prospěch. Vzali lodní plachtu, zakryli zajatce, a jen kdo

dal zpropitné či vstupné, směl spatřiti zajatce. Zuřiví kalvínci nelitovali peněz, aby se mohli kněžím posmívat.

Poté byli věžňové vezeni po lodi dál do města Brielle. Náčelník Geusů Vilém z Marky spatřiv zajaté kněze, vyhrkl v posupný smích a rozkázal, aby byli z lodi vyvedeni na břeh. Pak byli svázáni dva a dva a s kostelní korouhví průvodem kolem šibenice vedeni za huronského křiku: „Tu je váš kostel! Tu můžete svou modloslužbu provozovati!“ Pak byli vedeni do města; cestou byli mrskáni; chát-ra protestantská neustávala je hanobiti. Kalvínci omáčeli košťata do vody, kropili ji vězně, posměšně pokřikujíce: „Asperges me.“ Věžňové museli třikráte obejít šibenici, říkati litanii, zpívat žalo-zpěv: „Stabat mater“. Jeden z věžňů se modlil: „Pane Ježíši Kriste, prosíme, aby Panna Maria, matka Tvá, za nás orodovala nyní i v hodinu smrti naší.“ Ostatní odpověděli: „Amen.“ Bylo to divadlo srdcervoucí, jen zesurovělí kalvínci byli každému lidskému citu nepřístupni. Nejzběsileji si vedly ženy, spílající věžňům modlářů a vražedníků duší lidských.

Ve vězení brielském bylo všech zajatců 23. Byla to úzká věž o třech poschodích; kdož obývali hořejší patra, musili vykonávat tělesné potřeby na místě a výkaly padaly dolů do dolejších místností. Do vězení přišli za nimi gorkumští katolíci a občerstvili je chlebem a vodou. Příštího dne byli věžňové vyslýcháni. První otázka k nim zněla, co soudí o římském papeži a jsou-li hotovi zřici se katolické víry a přestoupiti ke kalvinství.

Sv. Filip Neri

Vězňové jednomyslně setrvali při své víře a soudcové vzkřikli: „Na šibenici s vámi!“ Tu došel Viléma z Marky list od prince Viléma Oranžského s poukazem, že katoličtí kněží a řeholníci nemají býti pro svou víru obtěžováni a že mají tatáž práva, jako kterýkoliv jiný občan. Při tom listě bylo i vysvědčení psané od městské rady gorkumské, jímž se svědčilo, že vězňové gorkumští jsou lidé bezúhonní a že nikdy nikomu neublížili, ba naopak, že mnoho zásluh o město si získali. List i vysvědčení nebyly Vilémovi z Marky po chuti. Vímem jsa zpit řekl, že nikdo nemá práva mu poroučeti a rozkázal, aby všichni uvěznění ihned byli oběšeni. Ortel měl býti vykonán téže noci.

Odsouzcenci se vyzpovídali jeden druhému, modlili se a povzbuzovali se navzájem k vytrvalosti. Ve velké kolně byly upraveny dva trámy. Odsouzcenci byli do naha vyslečeni a jeden po druhém věšeni. Vražďení trvalo dvě hodiny, od druhé do čtvrté hodiny v noci. Někteří z mučedníků zemřeli ihned, jiní byvše nedbale pověšeni, trápili se až do rána. Dva z odsouzců vidouce trápení, odpadli od víry, aby smrti ušli. Ostatních devatenáct vytrvalo až do posledního dechu ve víře katolické. Bylo to 7. července 1572. Ale suroví katané kalvíniště ještě nenasytili své krvelačnosti. Zohavovali těla mučedníků. Uřezali jim uši, nosy a jiné údy, nedbajíce, že někteří z mučedníků ještě dýchali. Ty údy si dali jako trofeje za klobouky a takto ozdobeni kráčeli do města. Odpoledne se tito zhovadilci ještě jednou vrátili, rozpárali mrtvolám živo-

ty, vyňali vnitřnosti a prodávali z nich tuk řkouce, že je to lék proti jistým nemocem. — Na večer však gorkumští katolíci uplatili městskou radu briellskou, a ta dala všechny mrtvolky ve dvou jamách pohřbíti. Byli to mučedníci:

Mikuláš Piek, minorita, kněz, horlivý kazatel gorkumský; zakusil nejvíc pokušení, aby odpadl od víry; dva vlastní bratři na něho naléhali. *Jeronym z Weertu*, padesátiletý minorita; při popravě stál nahoře na žebříku; tu se k němu protlačil kalvínc s pokryteckým soucitím a jal se spílati Panně Marii, svatému Petrovi. Jeronym ho stlačil dolů. *Dětrich Emden* z Amersfortu, minorita. *Nikasijs Johnson* z Heeze, padesátiletý františkán. *Willehad* z Dánska, devadesátiletý minorita. *Bohumír Coart* z Merville, minorita, rád maloval obrazy. *Antonín z Weertu*, *Antonín z Hornaru*, *František van Roye* z Bruselu, minorité. *Petr z Asiche* a *Kornel z Wyk*, minorité, řeholní bratři. *Linhart Wichel*, farář gorkumský. *Mikuláš Poppel*, světský kněz, pomocník Wichelův. *Bohumír Dunaeus*, světský kněz z Gorkumu, jehož duševní stav nebyl úplně normální. Byl k úřadu neschopen. Jenom sloužil Mši svatou a modlil se breviář. Někdy také zpovídal. Ale bludy rozeznával od pravé víry dobře. Kdysi sváděl jistý odpadlý kněz lid k odpadu od katolické víry, a tu Dunaeus přerušil řečníka volaje: „Nevěřte mu! Nevěřte mu! On je podvodník.“ Bohumír zemřel jsa sedmdesátiletý. *Jan z Osterwiku*, řeholní kanovník, augustinián, probošt a zpovědník panenského kláštera v Gorkumu. *Jan*

z Kolína, kněz řádu dominikánského, farář v Hornaru u Gorkumu; horlivosti jsa puzen docházel do Gorkumu, když tamější kněží byli uvězněni, aby katolíkům poskytoval duchovní pomoc a aby jim uděloval svátosti. Také navštěvoval uvězněné kněze. Když se kdysi opět ubíral do Gorkumu, Geusové ho polapili a dali jej do žaláře k ostatním uvězněným kněžím. *Ondřej Walter*, světský kněz, farář v Heintotu, dával pohoršení svým životem. Kdysi ho přepadli bludaři a vyhrožovali mu smrtí, neodpadne-li k jejich víře. V té chvíli se ho dotkla milost Boží. Ondřej se vzpamatoval a prohlásil, že se raději dá na kusy roztrhati, než by odpadl od katolické víry. V žaláři litoval svých hříchů a učinil zadost za své hříchy snášením svých muk. *Jakub Lacops*, kněz, premonstrát v Aldenaardě, také pobloudil. Vystoupil z řádu, opustil víru katolickou. Den ode dne rostl ve zlobě. Napsal hanlivý spis proti katolické víře. Ale pak se kajicně vrátil do Církve a učinil zadost za své hříchy snášením muk. *Adrian Bekan*, kněz, premonstrát z Monastýru, pomocník v duchovní správě. Svátek mučedníků gorkumských 9. července.

Bl. VATERLAND, farář v Holandsku, byl roku 1572 od kalvínských bludařů v Alcmaru zavražděn. Svátek 11. prosince.

Sv. PETR KANISIUS narodil se 8. května 1521 v Nimwegách. Otec jeho Jakub de Hondt (latinsky: Canis) byl doktor práv a purkmistr města Nimweg. Jeho rod pocházel z Nizozemí. Matka Egidie rozená Hovignanová, zemřela záhy

a otec se oženil po druhé s Vendelinou Vanderbergovou. Sestra této druhé manželky, nábožná panna, vstúpila do duše hochovy bázeň Boží. Když bylo Petrovi 15 let, byl poslán na studie do Kolína nad Rýnem; tam byl pod dozorem svého pěstouna Mikuláše Eše. Prospíval ve vědomostech i v ctnostech. Když jeho druhové v době masopustní hýřili, Petr se úplně zdržoval vína, a co si ušetřil, věnoval na podporu chudých spolužáků. Roku 1540 se stal doktorem filosofie. Brzo poté se seznámil s Petrem Fabrem, členem Tovaryšstva Ježíšova. Zajel k Faberovi do Mohuče, aby u něho konal duchovní cvičení dle návodu Ignáce Loyolského. Od té doby Petr přilnul k Tovaryšstvu celou duší a vstoupil do řádu jako novic. Zároveň konal na vysokých školách přednášky o Novém Zákoně.

Touha po novotách a povrchní věda způsobily tehdy zkázu víry a zdivočelost mravů. I někteří biskupové podporovali protestantské bludy. Arcibiskup kolínský Heřman z Wiedu tak činil na pohoršení katolíků. Petr Kanisius byl pověřen, aby na arcibiskupa žaloval u císaře Karla V. Nehodný arcibiskup byl podle zásluhy sesazen. - Horlivý biskup augsburský Otto Truchsen si oblíbil Petra Kanisia a poslal ho na sněm Tridentský. Sněm byl přeložen do Bononie a Petr se odebral do Říma, aby požádal Ignáce Loyolského o přijetí do Tovaryšstva Ježíšova. Ignác nepřijal nikoho, o jehož způsobilosti se byl sám nepřesvědčil. Kanisius obstál ve zkoušce dobře a dne 7. září 1549 složil v Římě do rukou Ignáce Loyolského slav-

né sliby řeholní a první z Němců stal se členem Tovaryšstva Ježíšova. Tehdy bavorský vévoda Vilém IV. žádal Ignáce, aby mu poslal kněze do Ingolstadtu, kteří by zvelebovali pokleslé školství a kteří by lid ve víře katolické utvrzovali. Ignác poslal do Bavor tři ze svých tovaryšů, mezi nimi i Petra Kanisia, jenž se byl vrátil z Messiny, kde krátký čas učil mládež řečnictví.

Petr Kanisius se vydal na cestu do Německa. Cestou se zastavil v Bologni a byl tam povýšen na doktora богослові. Do Ingolstadtu dorazil ke konci roku 1549 a zůstal skoro 30 let v Německu, kdež blahodárně působil jako „druhý po Bonifáciovi apoštol Německa“, jako „veliké světlo víry katolické“. - Protestantské bludařství způsobilo hroznou spoustu. Celé rozsáhlé kraje byly od Církve katolické odtrženy; mravnost byla zvrhlá, klesala den ode dne hlouběji, jedovatá hlíza se rozlézala po všech německých zemích a zachvacovala lidi všeho stavu tak, že mnozí měli zato, že katolické náboženství vzalo za své. Petr Kanisius zvelebil zprvu vysoké školy ingolstadtské; vychovával mládež znamenitě, zvykal ji modlitbě, přijímání svátostí a statečnému vyznávání a hájení víry katolické. Na kazatelně dodával katolickému lidu mysli a zmužilosti.

Cisár Ferdinand I. hodlal založiti ve Vídni kolej Tovaryšstva Ježíšova. Obrátil se v této příčině na papeže Pavla III. i na Ignáce Loyolského. Oba svolili. Petr Kanisius byl poslán do Vídně. Dne 5. března 1551 tam došel. Poměry nábožen-

ské byly žalostné. Kláštery byly opuštěny, osoby řeholní byly předmětem posměchu a pohrdání, stav kněžský byl vystaven nejnižším útokům, po dvacet let už nebyl nikdo vysvěcen na kněze, mnohé fary neměly duchovních správců, kázeň v duchovenstvu byla rozrušena. Kanisius ihned jal se pracovati na kazatelně, ve školství, v duchovní správě, aby povznesl pokleslý život náboženský. Stal se rektorem vysokého učení i nově založené koleje jesuitské a byl ustanoven dvorním kazatelem ve chrámě sv. Štěpána. Dne 25. března po prvé vstoupil na kazatelnu. Neměl více než 8-10 posluchačů. S počátku vadilo cizí nářečí porýnské, jímž mluvil a jemuž lid vídeňský teprve měl zvykati; ale hlavní příčina neúčasti byla, že lid lnul více k bludařským kazatelům.

Kanisius tepal nevěru, bludařství a náboženskou lhostejnost a nabádal lid k radostnému vyznávání víry katolické.

Působil netoliko ve Vídni, ale vycházel i do okolí, svolával v opuštěných farnostech mládež na křesťanské cvičení, uděloval svátosti a navštěvoval nemocné. Lid venkovský poslouchal dychtivě jeho kázání a velebil ho jako posla s nebes. Cisár Ferdinand I. se radíval s Petrem o věcech náboženských, svěřil mu opravu vídeňského vysokého učení, chtěl ho ustanoviti biskupem vídeňským; Kanisius odmítl a teprve na rozkaz papeže Julia III. a Ignáce Loyolského převzal řízení biskupství vídeňského.

Napsal spis „Soubor nauky katolické,“ knihu obsahem bohatou, jemným slohem latinským vynikající a hodnou péra

církevních Otců. Byla již r. 1559 přeložena do češtiny. Též dva katechismy, známé a proslavené, jeden pro dívky, aby se z něho učily počátkům katolického náboženství, druhý pro studující mládež. Nejmenší dílo Kanisiovo „Malý katechismus“ je v jistém smyslu největším, dosud nepřekonatelným dílem. Obojí katechismus došel ihned velké obliby u katolíků. „Kanisia uměti“ znamenalo v ústech lidu „nauku křesťanskou znáti“. Protestanté nenáviděli Kanisia pro jeho horlivost, dávali mu jméno „pes“, narážejíce na rodné jméno jeho Hondt (canis, pes), ba byli by ho snad i zabili, kdyby ho nebyla chránila vojenská stráž, kdykoliv se ubíral do chrámu.

Z Vídně byl Kanisius poslán do Prahy. Čechy staly se od dob Husových rejdištěm náboženských bludů a zmatků. Arcibiskupství nebylo po delší dobu obsazeno, mnohé kláštery zanikly, zbylé pouze živořily, staroslavná universita Karlova odpadla od Církve katolické a všude se rozlézalo protestantství a s ním germanisace. V těch dobách požádala kapitola svato-vítská, katolické Církvi povždy věrná, císaře Ferdinanda I., aby byli do Prahy povoláni jesuité. Císař svolil a Kanisius přišel r. 1555 v květnu do Prahy a ubytoval se ve špitále Křižovníků s červenou hvězdou. Na stavbu koleje a školy obdržel dominikánský klášter na Starém Městě u mostu, tehdy zpustlý. Klášter byl opraven a s Petrem se v něm ubytovalo ještě jedenáct členů Tovaryšstva Ježíšova. Katolíci je přijali s radostí, protestanté s nenávisť. Proti Kanisiovi soptili hněvem

protestanté nazývajíce ho „psem“, jak už ve Vídni bylo u kacířů zvykem. Kanisius klidně odpovídal: „Jen vlci nenávidí psa, ovečky však psu důvěřují.“ Kdysi hodili odpůrci kámen po Kanisiovi, když sloužil Mši v chrámě sv. Klementa. Jesuité byli na ulici tupeni, blátem a kamením pohazováni. Odpůrci na ně číhali na mostě Karlově, chtějíce jesvrhnouti s mostu do Vltavy. Proto na rozkaz císařův byla jim dána vojenská stráž na ochranu.

Jesuité zahájili 7. července 1556 u sv. Klementa vyučování nejprv na školách nižších, poté na školách vyšších a zřídili novou, katolickou, Ferdinandskou universitu, která za nedlouho předstihla starou Karlovu universitu, sotva živořící. Zprvu měli málo žáků, ale časem žáků přibývalo, školy rozkvétaly; v koleji svato-klementske byl otevřen konvikt, vychovávací ústav pro jinochy šlechtické a zámožné. Všecky tyto ústavy se staly ohniskem nového katolického života, neboť z nich vycházeli mužové uvědomělí, kteří vyznávali víru katolickou a svou příslušnost k Církvi životem dosvědčovali. Jesuité kázali zprvu latinsky, ale brzo přišli z Říma první členové Tovaryšstva Ježíšova, kteří jsou Čechem, česky kázali. Mezi nimi vynikali Václav Sturm, Alexander Vojt, Baltasar Hostounský.

Z Prahy odebral se Petr Kanisius do Polska, byv r. 1558 poslán k polskému králi Sigmundu Augustovi. Lid polský záhy přilnul k Petrovi, ale také Petr si zamiloval lid polský a přál si v Polsku žíti a zemříti. Ale nemohl tam zůstat; neboť císař Ferdinand povolal Petra do

Augsburgu, kde se právě konal říšský sněm. Kanisius tam byl ustanoven kazatelem hlavního chrámu. Protestanté přivítali Petra s nenávistí; chtěli ho ukřičeti, zastrašiti. Ale Petr se nezalekl: neohroženě kázal nauku katolickou, učil děti náboženství, dával duchovenstvu návod ku konání duchovních cvičení, nezapomínaje na studující ani na chudé a nemocné. Mnoho odpadlíků se vrátilo do Církve katolické. Když Kanisius přišel do Augsburgu, byl tam jenom desátý díl obyvatelů katolických; po 7 letech jeho působení byla již polovice obyvatelů katolická.

Kanisius byv ustanoven provinciálem, podnikal cesty do řeholních domů ve Vídni, v Praze, v Ingolstadtě a pomohl zakládati koleje v Mnichově a v Dillingách. Zajisté byla i kolej olomoucká r. 1567 jeho přispěním založena. Když dlel v Dillingách, dostavil se k němu roku 1567 polský jinoch Stanislav Kostka, požádat o přijetí do Tovaryšstva Ježíšova. Od roku 1571-1578 byl Kanisius kazatelem v Inšpruku. Zbytek života ztrávil Petr ve Frýsburgu ve Švýcarsku. Tam působil 17 let, založil kolej a Mariánskou družinu s pozhnaným výsledkem.

Petr Kanisius žil způsobem sebezapíravým; i za poslední nemoci se postil a bičoval. Denně se modlíval růženec za duše v očištění; jsa pokorný, neostýchal se poklízeti řeholní dům a umívatí nádoby v kuchyni. Katolíci ho ctili, ale i rozvážní protestanté se dávali od něho poučiti. Přiřav svátosti umírajících, zemřel 21. prosince 1597. Nazýván bývá „světlem ka-

tolické Církve, apoštolem Německa a Švýcarska“. Papež Pius XI. ho prohlásil „učitelem církevním“. Slaví se 27. dubna.

Ct. JAKUB REM narodil se r. 1546 v Bregenzu na Bodamském jezeře. Jeho otec byl hostinským. Prvního vzdělání nabyl v Dillingách. Roku 1566 se odebral do Říma a byl od sv. Františka Borgiaše přijat do Tovaryšstva Ježíšova. Hned po příchodu byl pod dozorem novice, který se měl o něj starati. Ten ho zapomněl zavolati k jídlu. Tak i druhého dne. Jakub měl hlad, ale ani slovem si nestěžoval. Třetího dne přišel novicmistr a mezi jiným se tázal, zdali Jakub je spokojen se stravou klášterní. Jakub odpověděl: „O stravě nemohu soudit, protože jsem jí ještě neokusil.“ Novicmistr přesvědčiv se o tom, podivil se umrtvenosti Jakubově. Odtud navykł Jakub střídmosti a zdrželivosti. Stal se členem mariánské kongregace. Za spolužáky měl Klaudia a Rudolfa Aquavivu, Jana Martineza a Stanislava Kostku.

Roku 1568 se vrátil do Německa. Tam v Dillingách viděl skvělý příklad Petra Kanisia, který, ač učenec, konal všechny domácí práce klášterní v poslušnosti k představenému Dr. Děťrichu Kanisiovi, jenž byl jeho nevlastní bratr. Jakub Rem založil jako studijní prefekt mariánskou kongregaci; ze 150 chovanců pouze 25 jich bylo přibráno; cílem byl pokrok ve ctnosti a v studiích. Tak působil 30 let jako vychovatel mládeže v Mnichově, v Ingolstadtě; nikdo ho neviděl netrpělivého a podrážděného. Zemřel 72letý dne 12. října 1618. Památka 12. října.

PETR BUZZELIN, člen Tovaryšstva Ježíšova, rodem z Belgie, vojenský kurát, byl r. 1600 od kalvinců přepaden a zavražděn. Památka jeho je 2. července.

MIKULÁŠ RUSKA, kněz graubundský (ve Švýcarsku) byl vzorem ve všech ctnostech. Jsa kmetem skoro osmdesátiletým, byl od odpůrců katolické víry pod záminkou, že je zemězrádce, uvězněn a na skřipci ukrutně mučen. Opilí kalvíniští kazatelé a soudcové se mu posmívali; na př. pravili, že má ruce pozdviženy, jakoby sloužil mši, jeho stichlost nazývali mementem při mši, tázali se ho posměšně, kolikrát se dopustil jistého smilného skutku atd. Také sami točili jeho tělem na provaze visícím, přimnožovali jeho muky, plvali mu do tváře. Mikuláš modle se za muk těchto zemřel. Svátek 2. září.

PERESIA „A JESU“ (Alix Le Clerc) představená ženského kláštera a v Nanzigu, zemřela r. 1622 ve stáří 46 let.

MAGDALENA ROTTENBURGSKÁ ovdověvši žila v klášteře t. zv. Riedlerově u Mnichova. Skvěla se ctnostmi. Zemřela r. 1534. Památka 17. července.

Bl. MAGDALENA RAKOUSKÁ, arcivévodkyně (nazývaná „královnou“) narodila se 14. srpna 1532 v Innomostí. Otec její byl císař Ferdinand I., bratr císaře Karla V.; matka její byla Anna, královna česká a uherská. Magdalena měla se dle vůle otcovy provdati za vévodu Piemontského; odmítla návrh, protože byla už dříve učinila slib ustavičného panenství. Zřídila zároveň se svou sestrou Markétou panenský klášter v městě Hal-

lu. Přidružily se k ní dvořanky Regina Fels-ová, Regina Mersbergová a j. Když Petr Kanisius dlel v Innomostí, sestavil pravidla pro tuto družinu. Magdalena byla představenou družiny. Byla pokorná a předcházela ostatní dobrým příkladem a snahou po ctnostném životě. Vyhнала zatvrzelé kacíře z města Hallu a podporovala jesuity v jejich snahách. Konala službu prostřednice mezi svým bratrem Maxmiliánem a Apoštolskou Stolicí. Zemřela 10. září 1590. Svátek 10. září.

Bl. WOLFGANG, františkán ze Steinkirchenu (v Čechách) byl r. 1529 od Turků v Enzersdorfu u Vídně zabit. Památka je 1. listopadu (nebo 30. září).

Bl. CIGNA, sestra sv. Alžběty Uherské, † kolem r. 1340. Památka 6. prosince.

Ve slovanských zemích.

Bl. GRACIJA narodil se ve vesnici Mulu u Kotoru roku 1438; zabýval se zprvu rybářstvím, poté vstoupil do augustiniánského kláštera v Ortoně u Padovy. Planul láskou ke Svátosti oltární. Právem se nazývá eucharistickým světcem jihoslovanským. Zemřel 9. listopadu 1508 v Benátkách. Svátek 9. listopadu.

Bl. HOSANNA Kosičova narodila se 25. listopadu 1493 z rodičů pravoslavných v Komaně mezi Podgoricou a Danilovým Gradem. Při křtu obdržela jméno Kateřina. Rodiče byli chudi a Kateřina šla záhy do města Kotoru sloužit. Tam poznala katolickou víru a vrátila se do Církve katolické. Když jí bylo 20 let, vstoupila do III. řádu sv. Dominika a přijala jméno

„Hosanna“. Žila o samotě modlitbě, práci a ošetřování nemocných. Podnes se ukazuje korporale, které vyšíla. Lidé jí přinášeli potraviny, ona pak z darů udělovala ubožákům. Žila přísně, masitých pokrmů nikdy nepožívala; okolo beder železný pás, bičovala se do krve, její lože 5 desek ke cti 5 ran Kristových, pod hlavou kamen. Vítězně přemáhala pokušení marnivosti. Dostávalo se jí nebeských vidění. Zvláště ji dojmalo umučení Páně. Dle toho, jaké bylo vidění, pocitovala buď bolest buď radost, vždy však lásku ke Kristu. Byla obdařena prorockým duchem; předpověděla vítězství křesťanstva nad Turky roku 1571 u Lepanta. Tak prošla všemi stupni mystického života. Přijavši svátosti, blaženě zemřela dne 27. dubna 1565. Papež Pius XI. schválil 21. prosince 1927 církevní úctu blahoslavené Hosanny, chlouby Černé Hory a celé Jugoslavie. Svátek 27. dubna.

MARTIN STRAKONICKÝ byl zprvu farářem ve Strašíně v Prácheňsku v Čechách; žil po způsobu poustevníků vchudě jizbičce, spával na holé zemi maje za podušku kámen, postil se přísně, bděl často i celé noci na modlitbách a ve zbožných rozjímáních. Později procházel širé kraje české jako misionář: hlásal slovo Boží, uváděl bludaře na dobrou cestu, utvrzoval lid ve víře katolické. Lidé ho pokládali za světce; hrnuli se za ním, aby ho slyšeli, a aby z jeho rukou přijímali svátosti. Zemřel r. 1600 v Blíživé u Horšova Týna. Památka Martina Strakonického 16. května (?).

JODOK (Jošt), řeholní bratr řádu sv.

Františka v Olomouci, vzor zbožnosti, zemřel r. 1580. Památka jeho je 9. června.

JAKUB KRUPNA pocházel z Krupny u Chebu v Čechách; byl františkán ve Vratislavě ve Slezsku a zemřel r. 1510. Památka jeho je 21. března.

STANISLAV HOSIUS narodil se kolem r. 1504 v Krakově. Otec se jmenoval Oldřich Hosen, pocházel ze Švábska, matka Anna z Bádenska. Když Stanislav v Krakově studoval, znal prý pouze dvě cesty, do akademie a do kostela. Vysvěcen byv na kněze, stal se farářem „ecclesiae Golupiensis“; ale že měl nedostatečný hlas, vydával svá kázání tiskem. Stal se pak biskupem kulmským a ermelandským. Napsal znamenitou knihu: „Confessio christiana“ t. j. Vyznání křesťanské. Kniha tato byla přeložena do všech řečí, ba i do arabské.

Stanislav prováděl úchvaly sněmu Tridentského tak horlivě, že papež byl na něho upozorněn. Papež Pius V. ho jmenoval svým legátem a kardinálem. Stanislav byl dobročinný; rozdál, co měl. Zbytek svého života trávil v Římě. Zemřel na letním bytě v Caprarole dne 5. srpna 1579. Jest jedním z největších mužů Polska; bývá nazýván „sloupem Církve“, „druhým Augustinem“. Památka Stanislava Hosia 5. srpna.

Sv. STANISLAV KOSTKA narodil se dne 30. října 1550 v Rostkově v Mazovsku. Otec jeho Jan z Kostků byl šlechtic; matka Markéta, byla z rodu Kryských. Manželé měli pět dětí. Nábožná matka vedla je ke zbožnosti a k bázni Boží. Stanislav neměl zalíbení v dětských hrách

a zábavách; bylť neobyčejně vážně mysli. Rád se modlival a pilně se učil. Zvláště se protivilo jeho mravnímu citu všechno, co porušuje stydlivost. Každé nepočetné slovo, jež zaslechl, vechnalo mu ruměncem studu do tváře; nežřídka se zachvěl bázní před hříchem tak, že omdlel a na zemi klesl. Když hosté při hostině začali mluvit oplzlé řeči, otec je hleděl zameziti říkaje žertem: „Ticho, pánové, ticho! Sic náš Stanislávek zase políbí zemi.“ Služebnictvu bylo přísně zakázáno, aby ani jediné nepočetné slovo před ním nevy-slovili.

Když bylo Stanislavovi čtrnáct let, byl i se svým starším bratrem Pavlem poslán do Vídně na další vzdělání ve šlechtickém konviktu řízeném členy Tovaryšstva Ježíšova. Dozor nad oběma jinochy měl jistý Bieliňski. Stanislav prospíval ve vě-dách i ve zbožnosti. Modlitba a studium byly jeho nejmilejším zaměstnáním. Kdy-koliv ustal v modlitbě, zářila mu tvář a v očích se mu leskly slzy. S druhy svými mluvíval nejraději o Bohu, a o věcech duchovních. Ti ho milovali pro jeho ne-vinnost a prostomyslnost, která každého nezkaženého člověka poutala.

Po smrti císaře Ferdinanda I. jesuit-ský konvikt zanikl a nezbyvalo, než aby oba bratři s pěstounem svým hledali sobě příbytek v domě soukromém. Bieliňski našel byt u jistého nekatolického měšťa-na, jménem Kimberkera. Stěžkým srdcem se loučil Stanislav s klášterním zátiším. Ale bratr Pavel plesal, že už je zbaven přísné kázně. Jeho mysl se nesla za rado-vánkami a zábavami. Dle způsobu šlech-

tických mladíků vyhledával hlučné spo-lečnosti a pitky. Stanislav však zůstal dále mládencem zbožným a mravným; stále zachovával panickou stydlivost; svět-ské radovánky ho netěšily; společnost hý-řivých druhů v něm vzbuzovala odpor; hnusilo se mu, když z poslušnosti se měl učit tanci. Pavel zanevřel na bratra Sta-nislava. Kdykoliv ho viděl, an se modlí, postí nebo koná jiné skutky pobožnosti a sebemrtvení, tu vzplanul hněvem, tu-pil jeho panickou ostýchavost, ba nežříd-ka se naň vrhl a ztloukl ho.

Avšak také Bieliňski vytýkal Stanislavovi, že prý je blouznivý přemrštěnec, že byl poslán do Vídně, aby se naučil uhla-zeným mravům šlechtickým a ne aby jako neotesanec činil hanbu rodu svému. Také jiní činili Stanislavovi výčitky, na příklad, že má žiti jako jiní urození ji-nochové žijí, že mnozí lidé, byť si nelibo-vali v pobožnostkářství, přece také chtějí přijíti do nebe a podobně. Ale všechen posměch vyzněl na prázdno. Stanislav ří-kával: „Jsem zrozen pro věci vznešenější; chci býti tak živ, jak Bohu je libo a ne chci dbáti na chválu a hanu lidskou.“ Klidně snášel ústřky a křivdy svého bra-tra i pěstouna. Nereptal, nestěžoval si, nehněval se. Aby bratrovi nedával zá-minky k hněvu, tajil se svými skutky pobožnosti a sebemrtvení; bratru svému sloužil, čistil mu oděv a obuv.

Každou neděli a svátek přistupoval ke stolu Páně. Cestou do školy jesuitské ne-opomenul pokloniti se Svátosti oltářní v některém kostele. Modlival se často v no-ci, kdy bratr a pěstoun spali, aby se mohl

nerušeně pohřžiti v modlitbu a v rozjímání. Mladý šlechtic, Rosrašewski udal později s lítostí: „Také já jsem bydlil se Stanislavem pod jednou střechou. Jednou v noci viděl jsem, že Stanislav vstal a že klekl a modlil se. Nepozorovaně jsem se k němu připlížil a kopl jsem ho.“ Nosil na těle drsnou žíněnku, aby snadněji uhájl panické čistoty.

Probdělé noci, tuhé posty a útrapy od bratra a pěstouna působené, podlomily tělesnou sílu jeho. Stanislav se roznemohl na smrt. Stalo se tak na konci roku 1566. Stanislav žádal, aby byl zaopatřen svátostmi umírajících. Ale domácí pán, zarytý protestant, nechtěl dopustiti, aby v jeho domě katolický kněz vykonával nějakou funkci. Ani Pavel ani pěstoun neměli síly či vůle, aby se domácímu pánu postavili na odpor a přání nemocného vyplnili. Namlouvali Stanislavovi, že nemoc jeho není nebezpečná. Stanislav horoucně toužil po svátosti oltářní; modlil se k svatě Barboře, patronce umírajících. Zdálo se mu, že sv. Barbora se mu zjevila se dvěma anděly, z nichž jeden mu přinesl a podal Tělo Páně. Pozdravil se a umínil si, že vstoupí do Tovaryšstva Ježíšova.

Zprvu požádal představeného jezuitské koleje Vavřince Magia o přijetí do řádu. Ale ten prohlásil, že ho nemůže přijmouti, nevykáže-li se písemným vyjádřením o souhlasu otcově. Tu se zdálo Stanislavovi, že jeho naděje bude zmařena. Neboť, že otec nedá souhlasu, bylo skoro jisto. I umínil si, že poprosí provinciála Tovaryšstva Ježíšova o přijetí a bude-li

třeba, samého generála řádového v Římě. Na jeho žádost slíbil mu představený koleje vídeňské dáti doporučující listy k provinciálu i ke generálu.

Kdysi na podzim r. 1567 Pavel opět surově nakládal s bratrem. Stanislav se ozval rozhodně řka: „Nebudu již déle snášeti tvého týrání; nepřestaneš-li a budeš-li i na dále takto se ke mně chovati, musím odtud utéci; ty pak viz, jak z toho odpovíš otcí.“ Pavel křičel: „Jdi si, kam se ti líbí, jen když tě nebudu viděti.“ Od té chvíle činil Stanislav přípravy k útěku; zůstavil bratrovi list na vysvětlenou, převlékl se v oděv poutnický a kdysi ráno tiše odešel z domu, zastavil se v kostele jezuitském a přistoupil ke stolu Páně. Po té obdržel slíbené doporučující listy a vydal se pěšky na cestu do Německa k provinciálovi. Bratr Pavel procitnuv nalezl list a jal se bez meškání stíhati bratra, seč koně stačily, dohonil Stanislava, ale nepoznal ho, protože byl za poutníka převlečen.

Stanislav putoval do Augsburgu; provinciálem byl Petr Kanisius; ten dlel právě v Dillingách. Stanislav vydal se z Augsburgu na cestu do Dilling; tam zastihl Kanisia a podal mu doporučující list, znějící od provinciála. Slovný Petr Kanisius přečeta list nemálo se podivil horlivosti a vytrvalosti jinochově, jenž konal cestu z Vídně asi 150 hodin, aby byl přijat do Tovaryšstva Ježíšova. Chtěje se přesvědčiti, má-li Stanislav povolání pro stav řeholní, uložil mu, aby v konviktě obsluhoval chovance, aby poklízal a zameťtal jejich světnice, čistil jejich šaty, a aby

pomáhal v kuchyni. Stanislav poslechl. Psal svému příteli: „Kdybys věděl, jakou radostí já plesám! Mezi hrnci a smetáky je mé nebe. Chovanci záhy se dozvěděli, že Stanislav je šlechtického rodu a divili se mu pozorující, jak si vede; řekli: „Stanislav nejí, nepije a přece při tom tolik pracuje“. Jak hluboký učinil dojem v Dillingách Stanislav, lze posouditi z toho, že, jakmile přišla zvěst o Stanislavově úmrtí, ihned proměnili světnici, ve které bydlil, v kapli. Petr Kanisius poslal Stanislava se dvěma řeholníky do Říma; v doporučujícím listě ze dne 25. září 1567 napsal: „Stanislav ... hoří žádostí, vydati se na cestu ... lze v něho skládati velké naděje.“

V Římě se vrhl Stanislav k nohám řádového generála Františka Borgiáše a prosil, aby ho přijal do řádu. Řádový generál všecko prozkoumal, již dne 28. října 1567 byl Stanislav přijat do noviciátu a oděn řeholním rouchem. Měl radost nevyličitelnou.

Nedlouho poté došel list od otce. Otec žádal řádových představených, aby Stanislava ihned propustili, jinak že rozbije jezuitské koleje v Pultusku; synu pak činil příkré výčitky, hrozil, že ho dá dopraviti svázaného do Polska proto že jako nezdárný syn a žebravý psoběhlík poskvrnil čest rodu; nazval syna „nížkou duší, tulákem“ a napomínal ho, aby prý si věc lépe rozmyslil. Ale Stanislav se nedal ve svém předsevzetí nikterak zvíklati. Zaplakal, že otec odporuje jeho úmyslu a napsal mu: „Proč se rmoutíte, otče, pro můj vstup do Tovaryšstva? Nedal bych

se potěšiti, kdybyste se na mne hněval pro nějaký zločin. Ale co jsem učinil, není hanbou pro mne, ani poskvrněním cti našeho rodu. Nebraňte mi jíti za hlasem milosti Boží. Nacházím ve svém povolání tolik štěstí a blaha, že bych je nechtěl změnit za všechna království světa. Nemohu věřiti, že byste mně chtěl zbavovati tohoto štěstí. Jsem také odhodlán podstoupiti jakákoliv protivenství i smrt, než bych se stal nevěrným svému předsevzetí.“

Stanislav byl živým příkladem ctnosti všem řeholníkům. Představeným prokazoval úctu a neomezenou poslušnost, svým druhům laskavou úslužnost. Spolunovic Aquaviva vypravoval: „Jednou jsme nosili odštěpky dříví, a bylo nám poručeno, kolik odštěpků máme najednou vzíti. Mně to bylo málo, vzal jsem jich více, a nabádal k tomu i Stanislava, ale on řekl lahodně: ‚Musíme z poslušnosti vzíti, kolik je nám uloženo‘.“ Andělská nevinnost mu zářila z očí; nic mu nebylo tak protivno jako hřích. Vystříhal se i stínu hříchu. Panickou čistotu si chránil postem, bičováním a sebestmrtvením. Když přistupoval ke stolu Páně, zářila jeho tvář nadzemským leskem, a zajisté byla jeho duše roznícena ohněm nadpřirozené lásky k Bohu. Kdo ho v tu chvíli pozoroval, myslil, že vidí anděla, ne člověka. Rodičku Boží miloval něžně a nemohl nalézt dosti slov, aby vyličil její vznešenost a dobrotivost. Když se ho kdysi kněz Emanuel tázal, zda-li velice miluje Pannu Marii, tu se Stanislav zarděl spanilým ruměncem a řekl: „Vždyť je má matka!“ Později řekl

týž kněz, že se mu zdálo, jakoby slyšel mluvit anděla a ne novice.

O svátku sv. Vavřince dne 10. srpna 1568 Stanislav onemocněl. Pocítil slabou horečku; odebral se do domácí nemocnice, aby ulehl na lůžko. Zprvu učinil nad lůžkem znamení kříže řka: „Tato nemoc je má poslední. Děj se vůle Boží!“ Řekl, že doufá slaviti blížící se svátek Nanebevzetí Panny Marie již na nebesích. Zprvu se nezdála nemoc nebezpečnou, ale pak se dostavilo chrlení krve a horečka; studený pot se mu rozlil po těle. Dal se položit na podlahu, na niž mu prostřeli rohožku. Pak přijal svátosti umírajících s takovou vroucností, že oči všech přítomných se zalily slzami. Tázali se ho, zda-li jeho mysl není něčím neznepokojena; odpověděl: „Paratum cor meum! Hotovo je mé srdce, o Bože!“ Líbal kříž a obraz Rodičky Boží a skonal

15. srpna 1568. Jeho svátek se slaví 13. listopadu, protože jeho ostatky v Římě byly 13. listopadu přeneseny do nového chrámu při domě noviců řádu jesuitského.

MARTIN LATERNA, jesuita polský, byl r. 1592 od kacířů zabit. Památka jeho je 30. září.

ALBERT (či *Vojciech*?) PETRENIA ze Svinařeva (v Polsku) byl 20. dubna 1598 jako čtyřletý hošík od židů zavražděn. Památka jeho je 20. dubna.

MIKULÁŠ KRZYWOZANCEVICZ z Litevska, T. J., byl r. 1601 ve Stokholmě od kacířů zabit.

MICHAEL Z SZOLONY v Bosně či Djakovarský, františkán(?), byl v Ploštině od Turků zabit. Památka jeho 18. září.

ALBERT A PERGAMO, františkán z Ozory v Uhrách, byl r. 1532 od Turků zavražděn. Památka 12. srpna.

SEZNAM OBRÁZKŮ

(Římské číslice značí přílohu, arabské obrázek.)

I. Svatí patronové čeští. Mimo to klečící: Karel IV., Václav IV. a arcibiskup Jan Očko. Votivní obraz arcibiskupa Jana Očka z Vlašimi. Galerie Společnosti vlasteneckých přátel umění v Praze.

II. Sousoší sv. Jana z Mathy, sv. Felixe a sv. Ivana. Brokoff otec a syn. Karlův most v Praze.

III. Zázrak sv. Filipa Benického. Andrea del Sarto. Kostel Zvěstování ve Florencii.

IV. Sv. Dominik před křížem. Fra Angelico. Museum sv. Marka ve Florencii.

V. Stigmatisace sv. Kateřiny Sienské. Fungai. Siena.

VI. Zasnoubení sv. Kateřiny Sienské. Fil. Lippi. Kostel sv. Dominika v Bologni.

VII. Sv. František z Assisi. Cimabue. Assisi.

VIII. Zázrak sv. Antonína Padovského.

IX. Kázání sv. Antonína Padovského.

X. Sv. František z Assisi. 1.—4. Giotto. Assisi.

XI. Sv. Bonaventura. Zurbaran. Galerie v Drážďanech.

XII. Sv. Klára. S. Martini. Assisi.

XIII. Sv. Bonaventura a sv. Tomáš Akvinský. Zurbaran.

XIV. Sv. Klára. Z XIII. století. Kostel sv. Kláry v Assisi.

XV. Sv. Bernardin. Bonfigli. Obrazárna v Perugii.

XVI. 1.—2. Sv. Antonín Padovský. Výjevy ze života světcova. Minelli. Basilika sv. Antonína v Padově.

XVII. Adorace sv. Ludvíka, krále. Claudio. Galerie Prado v Madridě.

XVIII. Sv. Kajetán. Brokoff otec a syn. Karlův most v Praze.

XIX. Sv. Vincenc Ferrerský. Tiepolo. Benátky.

XX. 1. Sv. Tomáš Akvinský. Fra Angelico. Museum sv. Marka ve Florencii.

2. Sv. Jan Nepomucký. Maratta. Galerie Borghese v Římě.

3. Sv. František Xaverský v agonii. Maratta. Kostel del Gesù v Římě.

XXI. 1. Blah. Raimund Kapuánský. Vanni. Kostel sv. Dominika v Sieně.

2. Sv. Ludvík, král. Borgognone. Bergamo.

3. Sv. Ludvík Tolosánský. Fra Sebastiano del Piombo. S. Bartolomeo di Rialto v Benátkách.

4. Sv. Mikuláš Tolentinský. Cozzarelli. Kostel sv. Augustina v Sieně.

XXII. 1. Sv. Jan Nepomucký. Tiepoli. Benátky.

2. Blah. Anežka Česká. Myslbek. Praha.

XXIII. 1. Sv. Růžena Limská. Kostel sv. Sabiny v Římě.

2. Sv. Růžena Viterbská. Boccaccini. Akademie v Benátkách.

3. Sv. František de Pauli. Piazzeta. Obrazárna v Padově.

4. Sv. František Saleský.

XXIV. 1. Sv. Alois. Coll. Porcella v Římě.

2. Sv. Jan Nepomucký. Crespi detto lo Spagnolo. Turin.

3. Sv. Františka Římská. Bernini. Kostel světice v Římě.

4. Sv. Karel Boromejský. Mancinelli. Neapol.

XXV. Sv. Ignác z Loyoly. Brokoff otec a syn. Praha.

XXVI. 1. Sv. Stanislav Kostka. Delfini Scipione. Řím.

2. Sv. Jan Berchmans.

3. Sv. Petr Kanisius. Lamberger. Mníchov.

4. Sv. Kazimír. Dolci. Galerie Pitti ve Florencii.

XXVII. Sv. Ludvík Beltram. Zurbaran. Museum v Siviglii.

XXVIII. Sv. František Borgia. Brokoff otec a syn. Karlův most v Praze.

XXIX. Sv. Terezie Ježíšova. Bernini. S. Maria della Vittoria v Římě.

XXX. Blah. Tomáš Morus. Rubens. Galerie Prado v Madridě.

XXXI. Sv. Filip Neri.